SHOUT
SHARE
IT

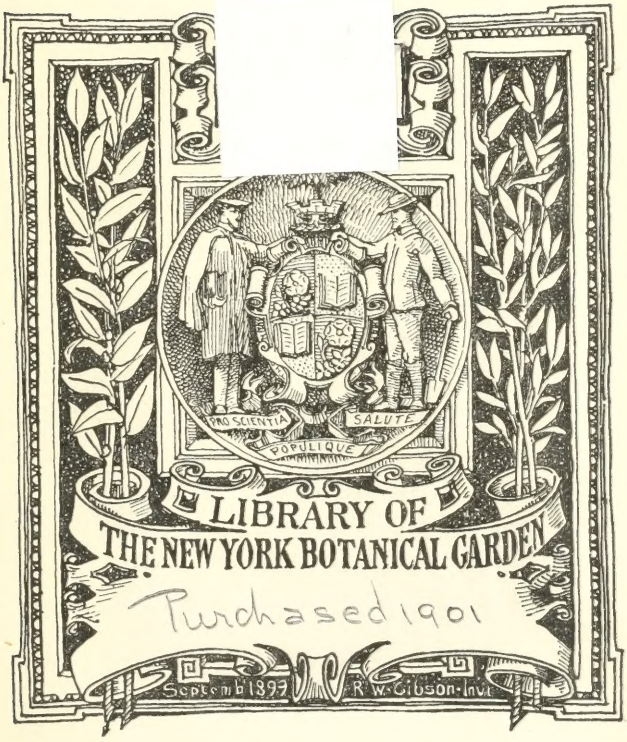
PRO SCIENTIA
SALUTE
POPULIQUE
LIBRARY OF
THE NEW YORK BOTANICAL GARDEN
Purchased 1901
Septemb 1899
R. W. Gibson. Invt.

No. 8 for August 1840
is wrongly paged.

Fortitlepage see 1839

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

NEW YORK BOTANIC

№ 1. Lund den 2 Januari. 1840.

I. *Fortegnelse over Phanerogame Planter og Bræg-ner, samlede ved Arendal 1838, af Blytt.*

Hippuris vulgaris, Sandvigen og fl. st.
Zostera marina.
Lemna minor, Ormekjærn ved Strömsbo.
Veronica serpillifolia.
— scutellata
— Beccalunga, Tromöe.
— Chamædrys.
— officinalis.
— agrestis.
— arvensis.
Pinguicula vulgaris.
Utricularia vulgaris, i en Dam ved Vejen til Strömsbo; Ormekjærn og Högedalsvand.
— intermedia, Jovand, Högedalsvand.
— minor, i smaa Sumper sydfor Sandvigen; Ormekjærn.
Lycopus europæus.
Valeriana officinalis.
Fedia olitoria, Havstad.
Iris Pseudacorus, Torungen, Högedalsvand o. fl. st.
Schoenus albus.
— fuscus, Jovand.
Eriophorum angustifolium.
— latifolium.
— vaginatum.
— alpinum, Högedalsvand.
Scirpus palustris.
— uniglumis.
— Boeothryon.
— cæspitosus.
— rufus.
— lacustris.
— maritimus, Natvigströmmen og Espenæs.
— silvaticus, Sluppervig o. fl. st.
Nardus stricta.
Alopecurus geniculatus.
Phleum pratense et β nodosum.
Phalaris arundinacea.
Agrostis canina.
— vulgaris et β pumila.
— stolonifera
Calamagrostis lanceolata, Högedalsvand.
— Epigejos.
Arundo Phragmites, Jovand, Lognevand o. fl. st.
Anthoxanthum odoratum.
Avena præcox, Sluppervig o. fl. st.
— pubescens.
Aira cæspitosa.
— flexuosa.
Melica nutans.

— uniflora, Pusnäs paa Tromö.
Briza media.
Molinia cærulea.
Glyceria maritima.
— distans.
— fluitans.
Poa trivialis.
— annua.
— pratensis et β. subcærulea.
— nemoralis.
— compressa.
Dactylis glomerata.
Festuca ovina.
— rubra
— elatior.
— pratensis.
— silvatica, Pusnæs i Skoven.
Bromus secalinus.
— racemosus.
— mollis.
Triodia decumbens.
Cynosurus cristatus.
Elymus arenarius.
Triticum repens.
— caninum.
Lolium perenne.
Montia fontana.
Scabiosa arvensis.
— succisa.
Alchemilla vulgaris.
Plantago major.
— media.
— lanceolata.
— maritima.
Majanthemum bifolium.
Centunculus minimus, Espenæs ved Stranden.
Asperula odorata.
Galium boreale.
— palustre.
— uliginosum.
Galium Mollugo, Bratteklev paa Tromö.
— verum.
— Aparine.
Cornus suecica.
Ilex Aquifolium, Mærdö. (En liden Lund, lidt af Frosten i Vintern 1837—38).
Potamogeton natans, Jovand, Högedalsvand, Ormekjærn.
— oblongus, Tromö, Sandvigen o. fl. st.
— prælongus, Högedalsvand.
— compressus var?, Barboelven.
— perfoliatus, Natvigströmmene.
Glaux maritima.
Pulmonaria maritima, Mærdö.
Lithospermum arvense. (D:r Möllers Herb.)
Cynoglossum officinale.
Myosotis cæspitosa.
— arvensis.
— collina.
Asperugo procumbens
Anagallis arvensis. (D:r Möllers Herb).
Lysimachia vulgaris.
— thyrsiflora.
Primula veris, Sluppervig, Tospedal, Espenæs o. fl. st.
Menyanthes trifoliata.
Gentiana campestris, Lærestved, Tromö
Erythræa litoralis, Espenäs.
— pulchella, Espenäs.
Convolvulus arvensis, Byens Gader og Havstad.
— sepium, Mærdö.

Verbascum thapsus.
— nigrum.
Hyoscyamus niger.
Solanum nigrum. (D:r Möllers Herb.)
— dulcamara
— — β. pubescens, Strandkanten.
Campanula rotundifolia.
— persicæfolia.
— trachelium
— latifolia, Tromö, Kovig.
Jasione montana, Slupperyig, Sandvigen o. fl. st.
Lobelia Dortmanna, Jovand, Solbergvand.
Lonicera Periclymenum.
Viola palustris.
— canina.
— — β. silvatica.
— montana.
— tricolor.
Rhamnus Frangula.
Ribes uva crispa.
— rubrum, Barbodalen.
Hedera Helix, Mærdö, Kovigen.
Chenopodium polyspermum.
— viride et β. album.
Ulmus campestris.
Sanicula europæa, Tromö, Tospedal.
Heracleum Sphondylium.
Peucedanum palustre.
Angelica silvestis.
— litoralis, Mærdö.
Ligusticum scoticum.
Ægopodium Podagraria.
Carum Carvi.
Pimpinella Saxifraga.
Æthusa Cynapium.
Cicuta virosa, Högedalsvand, Ormekjærn.
Chærophyllum silvestre.
Scandix Cerefolium. (D:r Möllers Herb.)
Viburnum Opulus.
Sambucus nigra.
Linum catharticum.
Statice armeria β. maritima.
Drosera rotundifolia.
— intermedia.
— longifolia.
Convallaria majalis.
— polygonatum.
— multiflora, Barbodalen.
Allium ursinum, Barbodalen.
— oleraceum.
— arenarium.
Narthecium ossifragum.
Calla palustris, Jovand, Ormekjærn.
Juncus conglomeratus.
— effusus
— filiformis.
— acutiflorus.
— lamprocarpus.
— uliginosus.
— bulbosus β. botnicus.
Luzula campestris.
— pilosa.
— maxima, Tromö mellan Bratteklev og Pusnäs i Skoven.
Berberis vulgaris.
Peplis Portula.
Rumex Acetosa.
— acetosella.
— obtusifolius.
— crispus.
— domesticus.
Triglochin palustre.
— maritimum.
Scheuchzeria palustris, Jovand, Högedalsvand, Ormekjærn.
Alisma Plantago.

Ttrienalis europæa.
Daphne Mezereum.
Vaccinium vitis idæa.
— Myrtillus.
— uliginosum.
— Oxycoccos.
Erica Tetralix.
— vulgaris.
Epilobium angustifolium.
— montanum.
— palustre
— tetragonum, Barbodalen.
Forhen ikke funden i Norge.
Chrysosplenium alternifolium. (D:r Möller.)
Polygonum Persicaria.
— hydropiper.
— viviparum.
— aviculare.
— convolvulus.
— dumetorum.
Paris quadrifolia.
Arbutus uva ursi.
Andromeda polifolia, Jovand o. fl. st.
Pyrola uniflora, Tromö.
— secunda.
— minor.
— media, Tromö ved Pusnæs og Bratteklev; Jovand o. fl. st.
— chlorantha, Pusnäs i Skoven.
Scleranthus perennis.
— annuus
Saxifraga granulata.
— tridactylites (Möllers Herb.)
Dianthus deltoides.
Silene nutans, Tromö.
— inflata.
— maritima.
— rupestris.
Alsinella rubra, Sluppervig, Sandvig o. fl. st.
Alsinella marina.
Halianthus peploides, Mærdö.
Arenaria trinervia.
— serpillifolia.
Stellaria media.
— uliginosa.
— graminea.
Agrostemma Githago, især i Hvedeagrene.
Lychnis silvatica.
— flos cuculi.
— viscaria.
Cerastium semidecandrum.
— vulgatum.
Spergula arvensis.
— pentandra, Kloppehejen.
— nodosa β. glandulosa.
— subulata.
— sagina.
Sedum Telephium.
— acre.
— anglicum, Torungen, Espenæs.
— annuum.
— rupestre.
Lythrum Salicaria.
Agrimonia Eupatorium, Tromö, Strömsbo.
Euphorbia helioscopia, sjældnere i Agre.
— palustris, sparsomt ved en Bugt af Söen imellem Nattvig og Espenæs.
Sempervivum tectorum, Lærestved.
Prunus spinosa, Tromö, Sandvig, Espenæs o. fl. st. især ved Söen.
— avium.
— Padus.
Cotoneaster vulgaris.
Cratægus monogyna.
Sorbus Aria.

Sorbus hybrida, Sandvig.
— aucuparia.
Pyrus Malus.
Spiræa Ulmaria.
Rosa canina α nitida et β. opaca.
— coriifolia.
— villosa.
— cinnamomea.
Rubus chamæmorus.
— saxatilis.
— corylifolius.
— sp.
— idæus.
Fragaria vesca.
Potentilla anserina.
— argentea.
— norvegica.
— Tormentilla.
Comarum palustre.
Geum urbanum.
— rivale.
Chelidonium majus.
Actæa spicata, Tospedal, Barbodal o. fl. st.
Tilia europæa.
Nymphæa alba.
— lutea.
Aquilegia vulgaris.
Thalictrum flavum, Tromö ved Öegaarden, Espenæs.
Anemone Hepatica.
— nemorosa.
Ranunculus Ficaria (Möllers Herb.)
— flammula.
— reptans, ved Nidelven.
— acris.
— auricomus.
— repens.
— sceleratus.
Caltha palustris.
Mentha arvensis.
Glechoma hederaceum, Mærdö.
Ajuga pyramidalis.
Stachys silvatica.
— palustris.
Lamium album.
— purpureum.
— incisum.
Galeopsis tetrahit.
— cannabina.
Origanum vulgare.
Scutellaria galericulata.
Prunella vulgaris.
Thymus Acinos, yderst sparsomt ved Landevejen til Tospedal.
Clinopodium vulgare.
Euphrasia officinalis.
Bartsia odontites, Tromö, Espenæs.
Rhinanthus crista galli.
— minor.
Melampyrum pratense.
— silvaticum.
Pedicularis palustris.
— silvatica.
Linnæa borealis, Tromö.
Linaria vulgaris.
Scrophularia nodosa.
Cakile maritima.
Iberis nudicaulis, Tromö, Strömsbo o. fl. st.
Coronopus depressus, Gaderne.
Thlaspi bursa pastoris.
— arvense.
Cochlearia danica, Torungen, Mærdö.
— officinalis.
Camelina sativa.
Draba verna.
Nasturtium amphibium β. terrestre.
Sisymbrium Sophia.
— officinale.
Barbaræa vulgaris.
Arabis hirsuta.

Arabis thaliana.
Cardamine hirsuta.
— pratensis.
Dentaria bulbifera, Pusnæs i Skoven og ved Vejen til Bratteklev.
Sinapis arvensis.
Brassica campestris.
Raphanus Raphanistrum.
Erodium cicutarium.
Geranium sanguineum.
— silvaticum.
— robertianum
— lucidum, Arendal. (Ahnfelt et Lindblom.)
— molle, Bratteklev, Sluppervig, Strömsbo o. fl. st.
— rotundifolium.
— columbinum, Bratteklev.
Oxalis acetosella.
Malva rotundifolia.
— silvestris, i Mængde.
Fumaria officinalis.
Polygala vulgaris.
Ononis spinosa, Elvekanten henimod Söboden omtrent ½ mil fra Byen.
Anthyllis vulneraria.
Astragalus glycyphyllus.
Orobus vernus, Tospedal.
— tuberosus.
— niger.
Lathyrus silvestris, Lærestved.
— pratensis.
Vicia sativa.
— sepium.
— silvatica.
— cracca.
Ervum tetraspermum.
— hirsutum.
Trifolium repens.
— procumbens, Sluppervig, Havstad.
Trifolium filiforme, Havstad
— arvense.
— medium.
— pratense.
Lotus corniculata.
Medicago lupulina.
Hypericum pulchrum, Sandvig, Kloppehejen.
— montanum.
— quadrangulum.
— perforatum.
Tragopogon pratensis, Högedal.
Hypochæris maculata.
— radicata, Listölt.
Apargia autumnalis.
Leontodon Taraxacum.
Prenanthes muralis.
Sonchus arvensis.
— oleraceus.
Hieracium Pilosella.
— auricula.
— paludosum.
— murorum.
— vulgatum.
— boreale α. et β. Fr.
— umbellatum.
Crepis tectorum.
Lapsana communis.
Arctium Lappa.
Circium lanceolatum.
— palustre.
— arvense.
— heterophyllum.
Carduus crispus.
Bidens tripartita.
Centaurea Cyanus.
— Jacea.
— Scabiosa.
Tanacetum vulgare.
Artemisia Absinthium.
— vulgaris.

Gnaphalium silvaticum.
— uliginosum.
— dioicum.
Filago minima, Sandvig, Sluppervig, Havstad o. fl. st.
Arnica montana, sparsomt ved Söboden.
Erigeron acris.
Senecio vulgaris.
— silvaticus, Mærdö.
— Jacobæa.
Solidago Virgaurea.
Aster Tripolium.
Achillea Ptarmica.
— millefolium.
Anthemis arvensis.
Bellis perennis, Havstad o. fl. st.
Pyrethrum inodorum.
— maritimum.
Matricaria chamomilla, Spirrevigen.
Chrysanthemum segetum.
— Leucanthemum.
Orchis maculata, mellem Tangen paa Hiserö og Öyestad. (Ahnfelt et Lindbl.)
— conopsea.
Platanthera bifolia.
Callitriche verna.
— autumnalis.
Carex dioica.
— pulicaris.
— pauciflora.
— arenaria, Mærdö.
— intermedia, Tromö, Espenæs.
— muricata.
— leporina.
— stellulata.
— canescens.
— elongata, Tromö.
— remota, Lærestved.
— maritima.
Carex salina, Tromö, Espenæs.
— acuta, Nidelven.
— cæspitosa.
— flava.
— Oederi.
— fulva.
— distans, Espenæs.
— punctata Gaud. Sandvig. Ny for Skandinaviens Flora.
— panicea.
— limosa, Jovand, Högedalsvand, Ormekjærn.
— pallescens.
— ampullacea.
— vesicaria.
— filiformis.
— hirta, Mærdö.
— cricetorum.
— pilulifera.
— digitata.
Sparganium natans.
— simplex
— ramosum.
Urtica dioica.
— urens.
Litorella lacustris, Langseidvand, Solbergvand, Lognevand o. fl. st.
Alnus glutinosa.
— incana.
Myriophyllum spicatum, Langseidvand, Ormekjærn, Högedalsvand.
Betula alba.
Quercus sessiliflora.
Fagus silvatica, Espenæs.
Corylus Avellana.
Pinus silvestris.
— Abies.
Salix Russeliana.
— repens.
— phylicæfolia.
— aurita.

Salix capræa.
Empetrum nigrum.
Myrica Gale.
Humulus Lupulus.
Populus tremula.
Iuniperus communis.
Fraxinus excelsior.
Acer platanoides.
Atriplex angustifolium.
— patulum.
— hastatum.
Polypodium vulgare.
— Phegopteris.
— Dryopteris.
Aspidium Filix mas.
— spinulosum.
— Filix femina.
— fragile.
Woodsia ilvensis.
Asplenium septentrionale.
— Trichomanes.
Pteris aquilina.
Struthiopteris germanica, Tromö (Ahnf. et Lindbl.)
Blechnum spicant.
Ophioglossum vulgatum, Espenæs ved Stranden.
Lycopodium Selago.
— inundatum, Jovand.
— annotinum.
— clavatum.
— complanatum (Möllers Herb.)
Equisetum arvense.
— silvaticum.
— limosum.
Isoëtes lacustris.

II. Literatur.

1 Recensio Specierum Generis Pteridis Auctore Jac. G. Agardh, Phil. Dr. Botanices in Academia Carolin. Demonstratore etc. etc. — Lundæ Typis Berlingianis 1839 pag. 86 & VI. 8:vo. 40 sk. B:co.

Det är redan några år sedan en utländsk tidning på förhand lofvade från Författaren till ofvanskrifna arbete en fullständig monographie öfver slägtet *Pteris.* Men då under tiden Presl utgaf sin Pteridographia beslöt Forf., såsom han sjelf uti företalet säger, att endast utgifva en Recensio Specierum. För utarbetandet af denna sednare har Förf. haft tillgång till de förnämsta nutidens herbarier, synnerligast Hookers samlingar, hvilka för närvarande afhandling, liksom Lindleys för Förfs Lupinmonographie, ha mäst tillhandahållit de flesta nya arter. Här kan således icke komma i

fråga någon förtrolighet hos Förf. med Pteris-arternas tillstånd i den lefvande naturen; arbetets förtjenst blir att söka uti slägtets indelning, goda artbeskrifningar och en väl sammanställd synonymie: trenne punkter, hvilka Ref. noga skulle granska ifall han, med tillgång antingen till de främmande samlingar Förf. begagnat eller några andra i samma väg, hade gjort Pteris-slägtet till föremål för ett monographiskt studium, och hade för afsigt att meddela annat än en blott relation öfver afhandlingens innehåll.

Efter företalet, slutadt med några anmärkningar öfver den af Förf. begagnade terminologie, börjas afhandlingen med en "*Tabula Sectionum Synoptica*," der Pteris-slägtet indelas uti fyra afdelningar, hvilkas diagnos vi tro oss böra anföra:

Sect. I. Eupteris, stipitibus fasciculatis virescentibus l. stramineis, fasciculo vasorum stipitis transversaliter secti formam soleæ equinæ, apicibus sæpe incurvatis, offerente, venis simplicibus furcatisve (rarissime apice anastomosantibus l. basalibus in arcum conjunctis). — Innefattar 53 arter.

Sect. II Ornithopteris: stipitibus sparsis virescentibus l. stramineis, fasciculis vasorum pluribus discretis; frondibus demum coriaceis decompositis, venis repetite furcatis incurvis parallelis approximatis; inferioris paginæ prominentibus, superioris impressis. — Innefattar 8 arter.

Sect. III Litobrochia: stipitibus fasciculatis virescentibus l. stramineis, fasciculo vasorum stipitis transversaliter secti formam soleæ equinæ sinuosæ offerente; venis reticulatis. — Innehåller 28 arter.

Sect. IV Histopteris: stipitibus sparsis (?) plerumque nitidis, fasciculo vasorum stipitis transversaliter secti formam soleæ equinæ sinuosæ offerente; frondibus decomposito — pinnatis, pinnulis pinnatifidis, infimis pinnæ cujusvis heteromorphis; venis basalibus arcuatis, se-

cundanis furcatis liberis l. anastomosantibus. — Innefattar 4 arter.

Ref. inser ganska lätt svårigheten att för underafdelningar i ett så naturligt slägte som Pteris finna några fasta och säkra characterer; må vara att de af Förf. gifna lemna mycket öfrigt att önska — hittintills äro de förtjenta af första rummet.—Utan obillighet torde man bordt vänta en denna Tabula Sect. Synoptica föregående *Character generis* jemte en framställning af slägtets affinitet, geographiska utbredning etc. Väl ursäktar Förf. uraktlåtenheten häraf dermed att Presl nyligen uti sitt berömda arbete — churu mer och mindre fullständigt — behandlat dessa ämnen; men hvad särskilt en *Character genericus* angar gifvas för densammas utelemnande desto färre skäl som andra Författare t. ex. Presl fört de beskrifna arterna till olika genera, hvartill kommer, att det gifves andra med Pteris närslägtade genera, och hvar och en, som begagnar Herr Agardhs afhandling, utan tvifvel fordrar att först och främst få veta, huru slägtet enligt Författarens mening bör begränsas. Hvad framställningen af arternas geographiska utbredning åter vidkommer, hade Ref. uti ett dylikt arbete, för att bespara läsaren mödan att sjelf extrahera en dylik, ej uteslutit densamma. Här komma dock olika åsigter i fråga och — in re ambigua — vill Ref. ej, äfven om han äger för ögonen den mäst sjelfförtröstande föresyn, på något sätt upphöja sin subjectiva mening till absolut lag.

Efter "Tabula Sectionum Synoptica" vidtager sjelfva *Recensio Specierum*. Dessa sednare äro till antalet 94, med undantag af dem, som uti noter anföras och af hvilka Förf. ej sett exemplar. För hvarje Species anföres artmärket, en som det tyckes temligen fullständig synonymie, vextställe och de samlingar, i hvilka Förf. sett de beskrifna exemplaren, derefter artbeskrifningen, hvilken, utom det att den tyckes vara exact, äger den förtjensten att ej vara lang och således visar att Förf., i motsats till en del andra, mindre ser

på quantitas än qualitas. Detta hedrar Förf. i vår bredtskrifvande tid.

De nya här först upstälda arterna äro följande: *P. multiaurita* (från Ceylon), *P. Hookeriana* (Ceylon), *P. triphylla* (Madagascar), *P. Madagascarina*, *P. triplicata* (Madagascar, Mozambique), *P. deltoa* (Otaheiti), *P. pellucens* (Ind. orient.), *P. stridens* (Jamaica), *P. lanceæfolia* (Madagascar), *P. crassipes* (Martinique), *P. elata* (?) (Panama), *P. propinqua* (?) (Jamaica), *P. Endlicheriana* (ön Norfolk), *P. revolvens* (Ind. orient.), *P. longibrachiata* pr. p. (Ind. occident.) och — *P. Morrenhouttiana* (Otaheiti) — Det barbariska ljud, som detta sednare namn orsakar, föranleder Ref. till den önskan, att hvarje Författare ville vara litet mera noggran, än vanligen är fallet, i frågan om trivial-namnens bildande.

Förf. uppkallar i närvarande arbete, lika gerna som i Lupin-afhandlingen, nya eller förvexlade arter efter mer och mindre namnkunniga botanister; sålunda har Förf. upnämnt *P. Hookeriana*, *Blumeana*, *Svartziana*, *Gaudichaudi*, *Kunzeana*, *Berteroana*, *Endlicheriana*, *Becheyana*, *Wallichiana* och slutligen — *Morrenhouttiana*; att dylika små hederssaluter, heldst påtända af en brinnande tacksamhetslåga, taga sig rätt vackert ut och hafva sitt goda med sig, är Ref. nogsamt bekant; men sjelfva namnen innebära och säga — intet. Föröfrigt hade Pteris redan förut så många namn på — *iana*, att deras vidare tillökning kunde synas alldeles öfverflödig, såvida meningen ej är att upplåta Pteris-slägtet till ett botaniskt Pantheon.

De orsaker, hvilka redan blifvit antydda, i förening med det inskränkta rum denna tidskrift medgifver, afhålla Ref. från att ingå uti några detaljer; läsaren hänvisas till sjelfva afhandlingen. Ref. slutar derföre med innerlig önskan att hvar och en, som är i tillfälle att få begagna de stora massor torkade vexter, som årligen föras till Europa, ej måtte underlåta lemna dylika monographier; sannt är: deras utarbetande är mekaniskt och visar sällan det, hvilket endast

adlar Naturforskaren — dess förtrolighet med den lefvande naturen och dess förmåga att tolka den. Men vetenskapen fordrar dem, och stannar i förbindelse till deras utgifvare.

Hvad det typographiska vidkommer, motsvarar det fullkomligt hvad man i sednare tider är van att emottaga från den i detta hänseende så utmärkta Berlingska officinen.

—*h.*—

---

2. Novitiarum Floræ Svecicæ Mantissa altera, additis plantis in Norvegia recentius detectis. Scripsit Elias Fries. Upsaliæ. Leffler et Sebell 1839. — 64 pag. 8:vo.

Detta arbete, hvarmed dem om skandinaviska vexternas kritiska kännedom så högt förtjente Författaren riktat botaniska literaturen, och hvaraf första hälften redan i N:o 4 af dessa notiser blifvit anmäld, är, liksom allt hvad som kommer från denna Författares hand, rikt på intressanta och gedigna observationer, hvilka äro vigtiga ej blott för Skandinaviens, utan för alla länders botanister, som icke åtnöja sig med en allenast ytlig och på några få yttre kännemärken hvilande kännedom om vextarterna. Prof. Fries har alltid ifrigt yrkat på den vigtiga och sanna sats, att arter inom vexternas verld ej böra bestämmas blott efter vissa yttre skiljemärken, utan hufvudsakligen efter hela deras vegetationshistoria, något hvarom de, hvilka blott efter torra herbarier upställa arter, icke hafva ringaste kunskap eller föreställning, hvaraf ock blir en naturlig följd, att man hos sådana författare oftast träffar, visserligen i hänseende till numerären talrika, men ock i qualitativt hänseende dåliga och föga anmärkningsvärda arter, hvilka det ganska ofta är högst svårt att i den lefvande naturen återfinna, enär de vanligen äro upstälda efter ett par ofta ofullständiga torra exemplar och sålunda snarare kunna sägas representera in-

divider än arter. Prof. Fries, liksom alla gedigna Botanister, går en alldeles motsatt väg; han följer vexternas hela utvecklings och vegetationshistoria; han tager i betraktande de yttre momenter, till följe af hvilka modifikationer i vexternas yttre former och derifrån hemtade karakterer åstadkommas, och först sedan han härom erhållit fullständig kunskap upställer han arter; denna method är visserligen något långsam och kan ej begagnas af kammar-botanister; men den är dock den enda säkra, och endast genom den blir man i stånd, att inom större polymorfa slägten till sina behöriga ställen hänföra de analoga, ehuru ej derföre affina, former, hvarunder särskilda arter framstå. En följd af detta framgångssätt är, dels den att Prof. Fries under hufvudarten ofta såsom underarter uptager sådana former, som vanligen betraktas såsom sjelfständiga arter, dels ock att han är högst försigtig i uptagandet af sådana species, hvilka han ej sjelf varit i tillfälle att i lefvande naturen undersöka, helst om dessa derjemte tillhöra slägten, som till sin natur äro variabla och böjliga för yttre momenters inverkan. Häri bör säkerligen äfven grunden sökas, hvarföre man i närvarande arbete saknar behandlingen af flera intressanta skandinaviska genera t. ex. *Calamagrostis, Erigeron,* de alpinska formerna af *Poa,* m. fl.

Som det nu ifrågavarande arbetet är af den vigt, att ingen, som vill studera Skandinaviens vexter, kan undvara det, anser Ref. öfverflödigt att på annat sätt redovisa för dess innehåll, än att, liksom skedt vid förra hälften*), allenast upräkna de i sednare hälften (pag. 33—64) afhandlade vexter och sålunda visa dess rikhaltighet; härvid vill Ref. icke heller fästa sig vid de, visserligen mindre väsendtliga, omständigheter, i fråga om hvilka han icke till alla delar öfverensstämmer med Författarens åsigter.

*) Utg. vill begagna detta tillfälle att anmärka det hittills öfversedda felet att i N:o 4 sid. 42 är *Gl. maritima* uteglömd; bör införas näst efter *Gl. arundinacea* och näst före *a. palustris.*

Arenaria gothica Fr. Herb. norm. (*Ar. ciliata* β Wahl.) e Vestrogothia et Gotlandia.

A. ciliata L.—M. et K. — * *vera* (*A. ciliata* Fl. D.) — * *norvegica* (*A. norv.* Gunn.—Fl. D.) — b. *humifusa* (*Ar. humifusa* Wahl.), huic accedit *A. multicaulis* L. — Gunn. — E Nordl., Finm. et Lapp.

Cerastium latifolium L.

C. glutinosum Fr. (non *C. pumilum* Curt. quod est *C. semidec. macilentum.* — *C. brachypetalum* Pers. est. *C. viscos* β. Fr. *C. rotundifolium* Kit., nec *C. strigosum* Fr.)

Rubus glandulosus Bell.

R. castoreus Herb. norm. — a. verus (*R. arct.* β *cast.* Læst.) — b. *hybridus* (*R. sax.* β. *hybridus* Wahl.)

Ranunculus cassubicus L. — a. plebejus — b. elatior.

Galeopsis tetrahit * *bifida.* (G. *bifida* Bönnigh. Koch). — a. virens — b. pallens.

Draba trichella Fr.

Braya alpina Sternb. et Hoppe — b. rivularis.

Polygala vulgaris * *depressa.* (*P. depressa* Wender. *P. serpyllacea* Weihe).

Ornithopus pusillus L.

Hieracium (af detta slägte meddelar Förf. en dianome specierum utan att likväl bifoga diagnoser och beskrifningar vid andra än N:o 9, 11, 15. Arterna upställas på följande sätt:)

I. *Piloselloe:* Receptac. punctato-areolatum, ceterum lævе et contiguum.

Sp. 1. *H. pilosella* L. — varr. *H. peleterianum* et *H. pedunculare* — hybr. *auriculo — pilosella.*

2. *H. Auricula* L. — varr. majus et minus. — hybr. *cymoso-auricula.*

3. *H. præaltum* Vill. — var. parviflorum (*H. piloselloides* Vill. Hartm). (Det enda exemplar, som finnes i Sommerfelts Herbarium, är samladt i Salten i Nordlanden, så väl enligt anteckning vid exemplaret, som efter Sommerfelts mundtliga upgift. — Utg. anm.).

4. *H. cymosum* L. — var. parviflorum.

5. *H. collinum* Gochn. (Endast funnen i Östra Sverge; icke i vestra, ej heller i Norge).

6. *H. aurantiacum* L.

II. *Pulmonareæ:* Recept. alveolatum, interstitiis fimbrillifero-dentatis.

\+ Capitulis defloratis (in vivo) apice contractis, basi ventricoso-torulosis; involucri squamis lineari-attenuatis plurimis æqualibus; paucis brevioribus irregulariter imbricatis.

7. *H. alpinum.* L.

8. *H. murorum.* L. p. p. — var. silvaticum.

9. *H. diaphanum* Fr.

*. *genuinum* — varr. pratense, — nemorosum (*H. muror.* Vulgo. *H. silvat.* Retz), — collinum (*H. pulmonarium* Engl. B. *H. pictum* Schleich.)

* *H. Lawsonii* Sm. (nec Vill.) (*H. rupestre* Reich.) — varr. montanum (*H. Schmidtii* Tausch, Koch) — rupestre (*H. rup.* All. *H. Halleri* Hook.) — ericetorum (*H. Lawsonii* Engl. B., Herb. norm.).

10. *H. vulgatum* Fr. — a. latifolium — b. angustifolium.

11. *H. rigidum* Hartm. (*H. silv.* Gouan. *H. tridentat.* Fr. *H. asperum* Gaud.) — a. latifolium — b angustifolium.

\+ \+ Capitulis oblongo-cylindricis, involucri squamis latioribus lineari-lanceolatis inæqualibus et in series (vulgo spiraliter) dispositis.

12. *H. paludosum* L.

13. *H. prenanthoides* Vill. — hybr. *boreali-prenanthoides.*

14. *H. boreale* Fr. (*H. silvestre* Reich.) — a. normale — b. latifolium — c. angustifolium.

15. *H. lævigatum* Fr. (*H. Friesii* Hartm. *H. lævigatum* Willd?).

16. *H. umbellatum.* L. — varr. elatum et prostratum.

Crepis agrestis Waldst. Kit.

Viola uliginosa Schrad.

V. epipsila Ledeb.

V. stricta Horn. (*V. nemoralis* Kütz. *V. Ruppii* All. sec. Koch.)

Orchis latifolia L. Koch. (*O. majalis* Reich.)

O. angustifolia Wim. Koch. (*O. latifolia* Reich.)

O. incarnata L. Fr. Hartm. (*O. Traunsteineri* Saut. Koch. *O. angustifolia* Reich.)

Epipactis media Fr. — a. flor. albis (*Serap. latifol. γ.* Wahl. Suec.) — b. fl. virid. (*Epip. viridiflora* Reich. sec. Koch) — c. fl. roseo — rubris (*Ser. latif. β.* Wahl. Svec. — *Ep. atrorubens* Reich.)

Carex nardina Fr. — (*Kobresia scirp.* Fl. D. t. 1529. *Kobr. nardina* Horn.).

C. paniculata L. Koch.

C. Schreberi Schrank.

C. axillaris * — (*C. Bönninghausiana* Weihe, Koch, Sturm). — Ad Stehag Scaniæ.

C. pediformis Meyer, (*C. rhizina* l. *rhizodes* Blytt mscr.) — E Norvegia.

C. binervis Sm.

C. vaginata Tausch. — (*C. curvirostra* Hart.). — b. pumila — (*C. panic. γ.* Wahl. — *C. depauperata* Horn.)

C. bullata Willd. — b. *lævirostris*. — E Norvegia.

Myriophyllum alterniflorum Dec. — (*M. spic. var. tenellum* Liljebl.)

Betula alba L.

B. glutinosa Wallr. — varr. primaria (*B. alba.* L. Lapp., Ehrh., Fl. D.) — *pubescens* (*B. pubescens* Ehrh.)

Salix — Här upräknas en del arter med bifogade mindre anmärkningar.

Asplenium Adianthum nigrum L.

Botrychium Lunaria * *cordatum* Fr.

Chara papulosa Wallr. — E Gotlandia.

III. *Befordran.*

Till Botanices et Oeconomiæ Professor vid Lunds Universitet har H. K. M. under den 7 sistl. December i Nåder utnämnt Akademi-Sekreteraren, Professorn, Ridd. af Kongl. Wasa-Orden, Magister Johan Wilhelm Zetterstedt.

Botaniska Notiser komma att under år 1840 fortsättas och får Utg., under åberopande af den i N:o 1 för 1839 införda anmälan, upmana Skandinaviens Botanister att genom meddelande af upsatser bidraga till ernående af det gemensamma målet, och anser han sig särskildt böra upmana till observationers anställande och meddelande rörande Varens framtåg, på sätt som Prof. Fries i den i nämnde nummer intagna upsats föreslår. Alla bidrag torde addresseras antingen till Red. af Botaniska Notiser *eller ock till Utgifvaren* Akad. Adj. A. E. Lindblom i Lund.

Å 12 Nummer af Botaniska Notiser för år 1840, hvardera utgörande 1 ark, kan med 1 Rdr 32 sk. Banko prenumereras i Stockholm hos Fritze et Bagge; *i Upsala hos* Lundequist, *i Linköping hos* Sahlström, *i Lund hos* Gleerup, *i Köpenhamn i* Gyldendalska Bokhandeln, i *Kristiania hos Stud. Med.* Schübeler; *samt, med tillägg af postarrode, på alla postkontor i riket.*

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1839.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 2. Lund den 7 Februari. 1840.

I. *Bidrag och anmärkningar till Götheborgs Flora, af Joh. Erh. Areschoug.*

1. *Tragopogon pratensis* L. *β minor.*
T. minor Fries Nov. ed. 2 p. 241.
Uti Slottsskogen samt nya allén närmast staden: *von Düben.*

Arctium majus Schkuhr. — Plant. Cot. Fl. Gothob. p. 12 — finnes flerestädes vid Götheborg t. ex. på Hisingen vid Sannegården i mängd.

Carduus tenuiflorus Smith. — Pl. Gothob. p. 13 — är ej återfunnen och bör således uteslutas. Sammalunda är förhållandet med *Artemisia campestris* L.

Onopordon Acanthium L. tagen i mängd 1835 på en holme nära Varholmen, är under sista åren ej återfunnen; en i hela Sverige föga inhemsk vext, som vid Cimbritshamn visade sig 1826 på flera ställen, hvarest den 1831—33 ej kunde återfinnas.

2. *Valeriana sambucifolia* Mik.
foliis pinnatis 4—6- jugis, radice stolonibus repente. — *Koch Syn. Fl. Germ. p. 337 — Fries Mantissa alt. p. 64.*

På en bergssluttning bland buskar och *Veronica longifolia*, då man stiger i land vid Sannegården på Hisingen, strax till venster om vägen.

Stjelken från 1 till 2 alnar hög. Blomflocken understundom i diameter nära 8 tum och mera. Föröfrigt till alla delar så lik *V. officinalis*, att man ej obilligt synes betvifla

denna art som sådan vara god och tillräckligt skiljd. Småbladen variera till antal och ibland träffas stånd, hvilka sakna stolones; dessa äro mahända yngre och uppkomne på sätt Koch beskrifver artens fortplantning. Under hela 15 åren har jag tagit denna vext på citerade ställe men ansett den för *Val. officinalis* β Wahlenb. Sv. p. 19, tills Prof. Fries gjorde mig uppmärksam på den hos Koch beskrifna *V. sambucifolia* Mik.

Lithospermum officinale L. — Pl. Gothob. p. 23 — vexer ej sparsamt i murfogningarne på Götheborgs vallar söder om staden.

3. *Mentha aquatica* L. γ *pilosa.*
floribus capitato — l. verticillatis, caule piloso, foliis hirsutis obtusis, superioribus ovatis, inferioribus suborbiculatis.

På bergssluttningar bland buskar nära Långedrag. De få former detta, annorstädes oftast så polymorpha, slägte visar vid Götheborg, må ursäkta anmärkandet af närvarande varietet, som skiljer sig betydligt genom trubbiga blad och den täthåriga stjelken från *M. aquatica* β *subsativa;* märkligt nog att denna sednare, som alla år tillförene visat blommorna samlade i distincta verticilli, förflutne sommar oftast fanns med desamma förenade till capitula.

4. *Verbascum collinum* Schrad.

Hartm. Skand. ed. 3 p. 55 — Fries Mant. alt. p. 15— Koch Syn. p. 512.

På bergssluttningar med *V. thapsus* och *V. nigrum* nära Jonsereds Fabrik (eg. några alnar utom Götheborgska Florans område) funnen af *Dreyer.*

Antirrhinum Orontium L. — Pl. Gothob. p. 32 — är ej återfunnen och bör uteslutas.

5. *Veronica spicata* L.

På ett magert och ouppodladt fält på Hisingen ej långt från Sannegården, högst sparsamt.

Gentiana Amarella L. — Pl. Gothob. p. 37 — i en äng mellan Sannegården och Hästevik på Hisingen.

6. Utricularia vulgaris L.

Uti gropar på Gammelstadsholme samt uti ett kärr på Storholmen nära Varholmen i Skärgården.

Limosella aqvatica L. — Pl. Gothob. p. 40 — i små kärr nära Ganled och Långedrag.

Acer campestre L. — Pl. Gothob. p. 44 — vid Tarras' Grotta i Gammelstaden (oriktigt Torrarps grotta) utan tvifvel odlad.

Heracleum sphondylium L. — Pl. Gothob. p. 49 — är *H. Sph.* hos Koch och Fr. Mant. alt.

Sium latifolium β angustifolium — Pl. Gothob. p. 49 — är en föga märklig form, som städse visar de tydligaste öfvergångar till *S. latifolium.*

7. Glaucium luteum Scop. Nära hafsstranden på Grötö, funnen af Herr *Wåhlstedt.*

8. Thalictrum minus L.

Bland buskar och stenar nära hafsstranden ej långt från Långedrag.

9. Elatine orthosperma Düb. i Bot. Not. 1839 p. 88.

Vexer bland E. hydropiper, merändels under vattnet, Göthaelf vid Hisings sidan midt för Lilla Bomen samt vid Gammelstadsholme.

10. Elatine triandra Schkuhr.

Koch Syn. p. 125 — Hartm. Skand. ed. 3 p. 94.

α minor, foliis utrinque viridibus.

β elatior, foliis supra viridibus subtus argenteo nitentibus.

Vid och på Gammelstadsholme; *α* vid holmens stränder, alltid under vattnet; *β* i gropar, som under elfvens låga vattenstånd äro nästan torra. — *α* knapt tumshög, med små blad; *β* 2—3 tum och derutöfver, till alla delar större.

11. Elatine hexandra Decand. Koch Syn. p. 125.

Uti elfven på Hisingssidan eller vid Gammelstadsholme; ovisst på hvilketdera stället. Att den likväl förekommer flere-

städes såsom gissadt är i Pl. Gothob. är otvifvelaktigt, ehuru jag först under förflutne sommar hade tillfälle efter söka dessa arter, i sällskap med Bar. von Düben, som redan så beskrifvit dem, att det är öfverflödigt tillägga några diagnoser.

Rumex aquaticus Fr. Nov. ed. 2. p. 109.

valvulis omnibus æquali-graniferis e basi subtruncata late ovato-triangularibus subintegerrimis l. denticulatis, verticillis compactis confluentibus, foliis inferioribus radicalibusque utrinque attenuatis acuminatis lanceolatis, petiolis planis.

R. Hydrolapathum *Wahlenb. Sv.* — *Hartm. Skand.*

Flerestädes vid Götheborg allmän, alltid vexande i sjelfva vattnet, ofta i sällskap med följande.

Rumex maximus Schreb. — Pl. Gothob. p. 100.

valvulis omnibus æquali-graniferis e basi subtruncata extracte ovato-triangularibus subintegerrimis l. denticulatis, verticillis laxis subconfluentibus, foliis inferioribus radicalibusque e basi rotundata l. plus minus oblique rotundato-cordata oblongis, petiolis supra utrinque costa prominula marginatis.

α gigantea, herba elatiori laxiori, caule ramis magis patentibus, foliis radicalibus horizontalibus e basi latissima oblongis.

β stricta, herba minori strictiori, caule ramis contractis, foliis radicalibus verticalibus in basin angustiorem paulum attenuatis.

Vid Götheborg ingalunda sällsynt; *α* vid stränderne af Göthaelf t. ex., utom de anförda ställena, på Hisingen vid Pölsebo; *β* dels sammastädes dels i Rosenlund bland *R. aquaticus*.

Formen *α* blir understundom nära fyra alnar hög; grenarne något frånstående sjelken; rotbladen stora, någon gång 1 ½ aln långa och ¼ breda, ligga nästan horizontalt utbredda och äro merändels vid basen snedt äggrunda (d. v. s. bladet

fortsättes längre ned på den ena än på den andra), mera sällan egentligen hjertlika, och ega der sin största bredd; *β* rigid, ej så hög och mindre yfvig än föregående, hår grenarne tilltryckta stjelken, rotbladen rakt uppstående; dessa sednare hafva på midten sin betydligaste bredd och afsmalna något litet mot den merändels snedt äggrunda basen. — Denna form är till yttre utseendet lik *R. aquaticus* Fr., men bildar på intet sätt någon öfvergång till densamma. Deremot gifvas mellan båda formerne en otalig mängd öfvergångar de få endast betraktas som tvenne ytterligheter.

Hvad Rumex-arternes synonymie beträffar torde jag få tillfälle att på ett annat ställe vidare orda derom. Här må endast anmärkas att den hos Hooker British Flora ed. 4 p. 150 beskrifna R. *Hydrolapathum* utan tvifvel, enligt beskrifning, är R. *maximus*. Huruvida R. *Hydrolapathum* Huds är vår *R. aquaticus* Fr. (såsom de flesta Auktorer synas medgifva) eller *R. maximus*, kan jag för närvarande i mitt isolerade läge ej afgöra. Emedlertid synes namnet "aquaticus" enligt min oförgripliga mening passa bäst för den art, som uteslutande vexer uti sjelfva vattnet.

12. Rumex cristatus Wallr.

valvulis omnibus graniferis, unica magnogranifera, plus minus late-cordatis acutiusculis acute triangulari-dentatis, verticillis confluentibus, ramis patentibus, foliis acutis inferioribus radicalibusque e basi plus minus cordata l. oblique rotundata oblongis.

Vid nya vägen mellan staden och Masthugget bland *R. obtusifolius* och *crispus*.

Exemplar af denna art från Götheborg äro till habitus ej olike dem af R. *obtusifolius*, med hvilken art den närvarande dock ingalunda, enligt de gifna kännemärken, kan förblandas. Grenarne äro frånstående stjelken, blomkransarne nästan sammanflytande och hela vexten af ett något spretigt utseende. — Närvarande art förblandas utan tvifvel af de

flesta botanister med *R. obtusifolius* liksom följande med *R. crispus*. Båda äro redan omnämnde uti Pl. Gothob.

13. Rumex propinquus (mihi)

valvulis omnibus graniferis, unica magno-granifera, late cordatis obtusis subintegerrimis, verticillis confertis, ramis contractis, foliis acutis subundulato-crispis, inferioribus radicalibusque e basi plus minus oblique rotundata l. cordata oblongis.

På torra ställen bland andra *Rumices* vid byar t. ex. Långedrag.

Vexten 1 ½ aln hög och kanske högre. Stjelken med tilltrykta och sammangyttrade grenar. Rotbladen 1 ½ fot långa och 5—6 tum breda, vågiga samt något krusiga. Foderskalen, af hvilka ett, i likhet med förhållandet hos föregående art, är stort-grynbärande och de tvenne öfrige försedde med mindre gryn, äro i mogna tillståndet rödbruna. Fröna med concava sidor (i tvär afskärning bildas således fröets sidor af inåt böjda krokiga linier); detta sednare kan dock vara individuelt eller härröra af vextens möjligen hybrida uppkomst. Till habitus är den lik *R. crispus*, men skiljes lätt genom sina characterer; med hänseende till dessa sednare står den närmast följande, men skiljer sig medelst vextställe och dylikt till den grad, att de på intet sätt kunna förenas. Deremot skulle jag för min del efter theoretiska och kanske äfven något practiska skäl anse denna art böra förenas med *R. cristatus* båda skulle vara former; uppkomna genom hybridisering. *R. cristatus* skulle härstamma från *R. obtusifolius* befruktad af *R. crispus; R. propinquus* från den sednare befruktad af den förra.

14. Rumex conspersus Hartm. Skand. ed. 3 p. 85.

valvulis, unica magno-granifera excepta, subnudis, late cordatis subacutiusculis denticulatis, verticillis confertis, ramis congestis, foliis planis inferioribus e basi rotundata, radicalibus e subcordata oblongis.

På våta ställen nära vatten t. ex. vid Rödabryggan mellan staden och Masthugget blandad med *R. Friesii*, *R. maximus* och *R. aquaticus*.

Stjelken från 1 till nära 2 alnar hög, rödfläckig (troligen af främmande orsak). Grenar gyttrade liksom hos *R. Friesii*. Rotbladen vid basen hjertlika, uppräta, ej vågiga eller krusade som hos föregående. Foderskalen i förhållande till vexten större, ett med stort, de öfriga med någon gång rudimentära, oftast aldeles felande, gryn. Fröet i tvär afskärning visar sidorne bildade af raka linier. Lika närslägtadt denna art visar sig, då man endast rådfrågar characterne, med föregående, lika skiljd är den då man fäster afseende på dess historia. — Den synes mig stå följande närmast.

Rumex Friesii (mihi) Pl. Cot. Gothob. p. 100.

valvulis omnibus nudis e basi subtruncata l. subcordata ovatis subacutiusculis subintegerrimis, verticillis confertis, ramis contractis, foliis inferioribus radicalibusque cordatis l. e basi suboblique cordata oblongis.

R. aquaticus *Wahlenb. Svec.* — *Hartm. Skand.*

α gigantea, herba elatiori, ramis magis patentibus, foliis radicalibus e basi cordata oblongis.

β stricta, herba minori, ramis cauli contractis, foliis radicalibus cordatis l. cordato-triangularibus.

R. Friesii *Pl. Gothob. l. c.*

Allmän vid Götheborg på fuktiga ställen, hvilka tidtals öfversvämmas under Götha-elfvens höga vattenstånd; *α*. t. ex. midtför gamla Tullen i Masthugget; *β* vid Rödabryggan, på Gammelstadsholme o. fl. st.

Med föregående art kan närvarande, tillfölje af de aldeles bara foderskalen, ingalunda förblandas. Från *R. domesticus* skiljes den lätt förmedelst foderskalens obetydliga (dock understundom nästan hjertlika) intryckning vid basen. Mellan formen *α* och *β* gifvas många öfvergångar. — Att närvarande art är *R. aquaticus* plurimor. Auctor. utvisar redan diagnosen uti Pl. Cot. Gothob.; och då alla Författare nästan utan

undantag beskrifva foderskalen som hjertlika är naturligtvis det frågtecken, som insmugit sig uti Hartm. Skand. ed. 3 vid cit. af *R. Friesii* Pl. Gothob., att uppföra bland errata.

15. Chenopodium murale Linn.
Vid Ballastkajen, men troligen ditförd. På andra ställen vid Götheborg tagen af Prof. *Fries.*

16 Taxus baccata Linn.
På Fotö, observerad af Mag. *Sieurin.* På Särö i Norra Halland bildade detta träd, åtminstone för 15 år sedan, en hel skog, hvilken likväl i sednare tider lärer vara betydligt uthuggen.
Potamogeton obtusifolius Mert. Pl. Cot. Gothob.; är allmän vid Götheborg t. ex. i Göthaelf nära Lejonet, samt vid bryggan mellan staden och östra Haga.
Potamogeton pusillus L.; är lika ymnig som föregående och finnes på samma ställen.

17. Potamogeton pectinatus L.
Vexer i Götheborgs vallgrafvar t. ex. mellan staden och östra Haga.

18. Zannichellia palustris L.
Uti elfven vid Hisingssidan midtför lilla Bomen. — Den Götheborgska formen är *Z major* Bönnigh. Fl. Monasteriens.

19. Ruppia rostellata Koch.
Uti viken vid Långedrag. *R. maritima* Pl. Cot. Goth. är Kochs *R. maritima;* den från Domsö har jag likväl ej sett.

20. Carex Oederi Retz.
C. flava *β Fl. Gothob. p. 131.*
Allmän på öarne utanför Götheborg t. ex. Hälsö.
Carex distans L. Pl. Cot. Gothob. p. 132 — på Björkö.

21. Carex Buxbaumii Wahlenb.
På Varholmen, nere vid stranden mot Hisingssidan, högst sparsamt.

22. Carex paradoxa Willd.
Uti ett kärr på Storholmen nära Varholmen utanför Götheborg.

II. Fortegnelse over Phanerogame Planter og Bregner, bemærkede i Sommeren 1838 i Skiensfjordens omgivelse, af M. N. Blytt.

Salicornia herbacea, Langesund.
Hippuris vulgaris, Skien ved Börsvand, Porsgrund, Langö ved Langesund.
Zostera marina, Brevig, Langesund.
Blitum capitatum, Langesund som Ukrud i Haverne.
Lemna minor, Skien.
Veronica serpyllifolia, almindelig.
— scutellata, alm.
— Beccabunga, alm.
— chamædrys, alm.
— officinalis, alm.
— agrestis, Brevig, Langesund.
— arvensis, alm.
— verna, Fjærestrand ½ mil fra Skien (Lindblom).
Pinguicula vulgaris, alm.
Utricularia vulgaris, Porsgrund.
— intermedia, Porsgrund i Vallemyren.
— minor, Skien i Börssöen og i en liden Sump i en Myr ved Fyrreskoven nær Klostret.
Circæa alpina, Skien, Porsgrund, Brevig.
Lycopus europæus, Skien, Porsgrund, Langesund.
Valeriana officinalis, allm.
Iris pseudacorus, Skien ved Börssöen, Porsgrund ved Öjenkast nær Fjorden hist og hær; Langesund ved Bugter af Fjorden.
Schoenus albus, Porsgrund paa Vallemyren.
— fuscus, Porsgrund ved Lönevand.
Eriophorum angustifolium, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— latifolium, alm.
— vaginatum, alm.
— alpinum, Skien ved Börssöen og paa Myrene nær samme; Porsgrund paa Vallemyren.
Scirpus palustris, Skien, Porsgrund, Langesund.
— uniglumis, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— acicularis, Porsgrund.
— Boeothryon, alm.
— cæspitosus, Skien ved Börssöen; Porsgrund paa Vallemyren.

Scirpus rufus, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— lacustris, Skien, Porsgrund, Langesund.
— maritimus, Langesund.
— silvaticus, alm.
Nardus stricta, alm.
Alopecurus pratensis, Skien sparsomt.
— geniculatus, alm.
Phleum pratense, alm.
Phalaris arundinacea, alm.
Milium effusum, Skien, Porsgrund.
Agrostis canina, alm.
— vulgaris, alm.
— stolonifera, alm.
— spica venti, Brevig i Agre ved Kimen.
Calamagrostis lanceolata, Skien, Porsgrund, Brevig.
— Epigejos, alm.
— stricta, Porsgrund.
Arundo Phragmites, alm.
Anthoxanthum odoratum, alm.
Panicum viride, Langgangen.
Holcus lanatus, Langesund.
Hierochloa borealis, Skien, Porsgrund.
Avena pubescens, alm.
— pratensis, Skien, Brevig, Langesund.
Aira cæspitosa, alm.
— flexuosa, alm.
Melica nutans, alm.
Briza media, alm.
Molinia cærulea, alm.
Glyceria maritima, Langesund.
— distans, Brevig, Langesund.
— fluitans, alm.
— spectabilis, Porsgrund.
Poa hybrida, i Skoven ved Borge nær Porsgrund.
— trivialis, alm.
— annua, alm.
— alpina var. cenisia, alm.
— pratensis, alm. — *β.* humilis, Porsgrund. — *γ.* angustifolia, alm.
— nemoralis, alm.
— compressa, alm.
Dactylis glomerata, alm.
Festuca ovina, alm.
— rubra, alm.
— elatior, Porsgrund og Brevig paa Strandbredderne. (Forhen ikke bemærket i Norge).
— pratensis, alm.
— silvatica, Fjærestrand ½ mil fra Skien.
Bromus secalinus, alm.
— mollis, alm.
— racemosus, alm.
— asper, Langesund paa Klipperne ned mod Havet.
Triodia decumbens, alm.
Cynosurus cristatus, Skien.
Elymus arenarius, Brevig, Langesund.
Brachypodium gracile, Porsgrund ved Vestvigen nær Frierfjord; Brevig ved Helleaasen og Frierflangene; Langesund.
Triticum repens, alm.
— caninum, alm.
Lolium temulentum, Skien, Brevig.
— perenne, Skien.
Montia fontana, alm.
Scabiosa arvensis, alm.
— succisa, alm.

Alchemilla vulgaris et β. montana, alm.
Plantago major, alm.
— media, alm.
— lanceolata, alm.
— maritima, Porsgrund, Brevig, Langesund.
Sanguisorba officinalis, Skien paa Enge ved Gjerpen Præstegaard og Gjerpen Liller.
Majanthemum bifolium, alm.
Asperula odorata, Skien, Porsgrund ved Thorsberg og Gunneklev; Brevig.
Galium boreale, alm.
— palustre, alm.
— uliginosum, alm.
— verum, alm. — β. ochroleucum, Porsgrund.
— aparine, alm.
Cornus sanguinea, ved Skien alm.; Porsgrund h. o. h., i Mængde ved Frierfjord mellem Bökekaasa og Vestvig samt ved Gunneklev; Brevig; Langesund i stor Mængde,
— suecica, alm.
Potamogeton natans, Skien, Porsgrund, Langö ved Langesund.
— gramineus, Skien.
— perfoliatus, Porsgrund.
— prælongus, Porsgrund.
— pusillus, Porsgrund.
Ruppia rostellata, Brevig ved Dalen og paa Öerne i Eidangerfjord; Langesund.
Glaux maritima, Porsgrund, Brevig, Langesund.
Echium vulgare, Brevig ved Stathelle.
Lithospermum officinale, Öjenkast ved Porsgrund; Brevig h. o. h
— arvense, Skien.
Pulmonaria maritima, Langesund.
Cynoglossum officinale, alm.
Echinospermum Lappula, Brevig.
— deflexum, Brevig ved Frierflangene.
Myosotis palustris γ. strigulosa, Porsgrund.
— cæspitosa, alm.
— arvensis, alm.
— collina, Brevig.
— stricta, Fjærestrand, Skien, Porsgrund.
Anchusa arvensis, Skien.
— officinalis, Langö og Langesund.
Asperugo procumbens, Skien, Brevig, Langesund.
Lysimachia vulgaris, alm.
— nummularia, ved Skien h. o. h. langs Elvesiden til Follestad, ved hvilket sidste Sted den især voxer i störste Mængde ved en lille Bæk nær Gaarden. — Ny for Norges Flora.
— thyrsiflora, Skien, Porsgrund.
Androsace septentrionalis, Skien.
Primula officinalis, alm.
Menyanthes trifoliata, alm.
Gentiana campestris, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— amarella, Brevig, Langö ved Langesund.
Erythræa litoralis, Langesund,

Lövö og Sandö ved Brevig.
Erythræa pulchella, Lövö ved Brevig.
Convolvulus Sepium, Öjénkast ved Porsgrund.
Verbascum Thapsus, alm.
— nigrum, alm.
Hyoscyamus niger, alm.
Solanum nigrum, Brevig.
— Dulcamara, alm.
Campanula rotundifolia, alm.
— persicæfolia, alm.
— Cervicaria, Langö ved Langesund.
— Trachelium, alm.
— latifolia, Porsgrund ved Skrukkeröd og Öjenkast.
Lonicera Xylosteum, alm.
— Periclymenum, Porsgrund ved Thorsberg, Brevig, Langesund.
Viola hirta, Fossum, Skien, Porsgrund.
— umbrosa, Porsgrund i Höjsætskoven.
— palustris, alm.
— mirabilis, Fjærestrand, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— canina et β. silvatica — γ. Riviniana, alm. — δ. montana, Porsgrund. — ε. persicæfolia, alm.
— arenaria, Skien?
— tricolor, alm. — β. arvensis, Porsgrund, Langesund.
Impatiens noli tangere, Skien, Porsgrund, Brevig.
Rhamnus catharticus, alm.
Rhamnus frangula, alm.
Ribes uva crispa, alm.
— rubrum, Skien, Langesund.
— nigrum, Rolighed ved Porsgrund — forvildet.
Hedera Helix, Langesund paa de steile Klipper ud imod Havet.
Chenopodium polyspermum, Brevig.
— viride et β. album, alm.
Salsola Kali, Langö ved Langesund.
Ulmus campestris, alm.
Sanicula europæa, Porsgrund ved Vestvig nær Frierfjord; Brevig ved Stathelle; Langesund.
Laserpitium latifolium, almindelig ved Brevig og Langesund.
Heracleum Sphondylium, alm.
Peucedanum palustre, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
Selinum Carvifolium, Porsgrund vid Thorsberg; Brevig.
Angelica silvestris, alm.
— litoralis, Brevig, Langesund.
Cicuta virosa, Börssöen nær Skien.
Conium maculatum, Brevig ved Stathelle.
Ligusticum scoticum, Brevig, Langesund.
Ægopodium podagraria, Skien, Brevig.
Carum Carvi, alm.
Pimpinella Saxifraga, alm.
Æthusa Cynapium, Skien, Brevig, Langesund.
Torilis Anthriscus, Skien, Porsgrund, Brevig.
Chærophyllum silvestre, alm.
Viburnum Opulus, alm.

Sambucus nigra, Brevig.
Parnassia palustris, alm.
Linum catharticum, alm.
Armeria vulgaris, Skien, Porsgrund.
— — β. maritima, Porsgrund, Brevig Langesund.
Drosera rotundifolia, Skien, Porsgrund, Brevig.
— longifolia, Skien, Porsgrund.
— intermedia, Porsgrund.
Myosurus minimus, Fossum, Skien.
Convallaria majalis, alm.
— polygonatum, alm.
— multiflora, Porsgrund ved Skrukkeröd, Brevig ved Stathelle.
— verticillata, Fjærestrand, Skien, Porsgrund.
Allium oleraceum, alm.
— arenarium, alm.
Ornithogalum luteum, Eidanger, Skien.
Calla palustris, imellem Holden og Fjærestrand, Skien ved Börssöen, o. fl. st.
Juncus conglomeratus, alm.
— effusus?
— filiformis, alm.
— lamprocarpos, alm.
— acutiflorus, alm.
— uliginosus γ. fluitans, Skien, Porsgrund.
— bulbosus, alm. — β. bottnicus, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— bufonius, alm.
Luzula campestris, alm. — β. multiflora, alm. — γ. pallescens, Skien.
— pilosa, alm.
Berberis vulgaris, Skien.
Rumex acetosa, alm.
— acetosella, alm.
— obtusifolius, Skien.
— crispus, alm.
— domesticus, alm.
Triglochin palustre, alm.
— maritimum, alm.
Scheuchzeria palustris, Lönevand ved Porsgrund.
Alisma Plantago, alm.
Trientalis europæa, alm.
Daphne Mezereum, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
Vaccinium vitis idæa, alm.
— myrtillus, alm.
— uliginosum, alm.
— oxycoccos, alm.
Erica vulgaris, alm.
Epilobium angustifolium, alm. ved Skien og Porsgrund, Brevig; sparsommere ved Langesund.
— montanum, alm.
— palustre, alm.
Chrysosplenium alternifolium, alm.
Polygonum amphibium β. terrestre, Skien.
— persicaria, alm.
— lapathifolium, Skien, Brevig.
— hydropiper, Porsgrund, Brevig.
— viviparum, alm.
— aviculare, alm.
— Fagopyrum, Brevig i Agre.
— Convolvulus, alm.

Adoxa Moschatellina, Skien, Porsgrund i Pompedalen.
Paris quadrifolia, alm.
Arbutus uva ursi, alm.
Andromeda polifolia, Skien, Porsgr.
Pyrola secunda, alm.
— minor, Skien, Porsgrund.
— media, imellem Langesund og Brevig i Granskovene langs Vejen.
— rotundifolia, alm.
— chlorantha, paa Skaatet ved Porsgrund; paa Helleaasen ved Brevig; imellem Brevig og Langesund samt paa Langö.
Scleranthus perennis, alm.
Saxifraga granulata, Skien, Brevig.
— tridactylites, Skien, Porsgrund, Brevig.
Dianthus deltoides, alm.
Saponaria officinalis, Skien som Ukrud i Haver, forvildet.
Silene nutans, alm.
— inflata, alm.
— maritima, Brevig, Langesund.
— rupestris, alm.
Alsine rubra, Porsgrund.
— marina, Langesund.
Halianthus peploides, Langö ved Langesund.
Arenaria trinervia, alm.
— serpyllifolia, alm.
Stellaria nemorum, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— media, alm.
— crassifolia, Brevig.
— uliginosa, Skien, Porsgrund, Brevig.
— Friesiana, Sk., Porsg., Brev.
— graminea, alm.
Stellaria glauca, Porsgrund.
Agrostemma Githago, Skien, Brevig.
Lychnis silvestris, alm.
— pratensis, Eidanger, Brevig, Langesund.
— flos cuculi, alm.
— viscaria, alm.
Cerastium semidecandrum, Porsgrund, Brevig.
— vulgatum, alm.
Spergula arvensis, alm.
— nodosa, Skien. — *β.* glandulosa, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— sagina, alm.
Sedum Telephium, alm.
— acre, alm.
— annuum, alm.
— rupestre, alm.
— album, alm.

Anm. Den af Wille omtalte Asarum europæum, som skulde findes i Skoven ved Borrestad, har jeg dersammesteds sögt omsonst. Uden tvivel have Bladene af Viola mirabilis, der her er i stor Mængde, forledet Wille til at antage denne Plante for Asarum.

Lythrum Salicaria, alm.
Agrimonia Eupatoria, alm.
Euphorbia helioscopia, alm.
— palustris, Langesund.
Sempervivum tectorum, paa Bjergssiden ved Aabningen af S:t Mikkels Kirke paa Nordsöens nordre side (Lindblom).
Prunus spinosa, Brevig ved Frierfjord, Langesund.
— Padus, alm.
— Avium, Skien.

Cotoneaster vulgaris, alm.
Cratægus monogyna, alm.
Sorbus Aria, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— scandica, Porsgrund mellem Kalletangen og Öjenkast ved Frierfjorden — Ny for Norges Flora.
— hybrida, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— Aucuparia, alm.
Pyrus malus, alm.
Spiræa ulmaria, alm.
Rosa rubiginosa, Langesund.
— canina α. nitida et β. opaca, alm.
— coriifolia, alm.
— villosa, allm.
— cinnamomea, alm.
Rubus chamæmorus, Skien, Porsgrund.
— saxatilis, alm.
— fruticosus, Fjærestrand, Skien, Porsgrund, Brevig paa Sandö.
— spec. — Langesund.
— idæus, alm.
Fragaria vesca, alm.
— collina, Skien.
Potentilla anserina, alm.
— argentea, alm.
— alpestris, alm.
— norvegica, alm.
— Tormentilla, alm.
Comarum palustre, alm.
Geum urbanum, alm.
— intermedium, Skien ved Bradsberg og i Skoven ved Follestad etc.; Porsgrund ved Thorsberg.
— rivale, alm.
Dryas octopetala, Langesund og paa Langö i Mængde paa de törre Klipper mod Havet.
Chelidonium majus, alm.
Glaucium luteum, Langesund.
Actæa spicata, alm.
Tilia europæa, alm.
Nymphæa alba, Skien i Börssöen, Porsgrund i Lönevand.
— lutea, Skien, Porsgrund.
Aconitum septentrionale, Skien.
Aquilegia vulgaris, alm.
Thalictrum simplex, Skien ved Bollestad i et Stengjærde.
— flavum, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
Anemone hepatica, alm.
— nemorosa, alm.
Ranunculus Ficaria, Skien, Porsgrund, Brevig.
— flammula, alm. — β. reptans, Porsgrund.
— aquatilis β. pantothrix, Porsgrund.
— acris, alm.
— polyanthemos, Skien, Langesund.
— auricomus, alm.
— repens, alm.
— sceleratus, Porsgrund.
Caltha palustris, alm.
Mentha arvensis, alm.
Glechoma hederaceum, alm.
Ajuga pyramidalis, alm.
Leonurus Cardiaca, Helgeraaen.
Stachys silvatica, Skien, Porsgrund, Brevig.
— palustris, alm.
Lamium album, Porsgrund, Brevig.

Lamium purpureum, alm.
— incisum, Brevig.
— intermedium, Brevig.
Galeopsis Ladanum, Brevig.
— tetrahit, alm.
— cannabina, alm.
Origanum vulgare, alm.
Scutellaria galericulata, alm.
Prunella vulgaris, alm.
Thymus Acinos, alm.
Clinopodium vulgare, alm.
Euphrasia officinalis, alm.
Bartsia Odontites, Lövö og Sandö, ved Brevig.
Rhinanthus crista galli, alm.
— minor, alm.
Melampyrum pratense, alm.
— silvaticum, alm.
Pedicularis palustris, alm.
— silvatica, Porsgrund ved Lönevand.
Limosella aquatica, Porsgrund.
Linnæa borealis, alm.
Linaria vulgaris, alm.
Scrophularia nodosa, Skien, Porsgrund, Brevig.
Bunias orientalis, Skien, Porsgrund.
Cakile maritima, Langö ved Langesund.
Lepidium campestre, Brevig i Agre.
— ruderale, Langesund.
Capsella bursa pastoris, alm.
Thlaspi arvense, alm.
Cochlearia officinalis, Langesund.
Camelina sativa, Porsgrund.
Draba verna, alm.
Nasturtium amphibium β. terrestre, Skien, Porsgrund.
Sisymbrium Sophia, alm.
— officinale, Skien, Brevig, Langesund.
Erysimum cheiranthoides, Skien, Porsgrund, Eidanger.
— hieracifolium, Brevig, Langesund.
Barbaræa vulgaris, Skien, Porsgrund.
— parviflora, Porsgrund.
Turritis glabra, Fjærestrand, Skien, Brevig.
Arabis hirsuta, alm.
— thaliana, alm.
Cardamine hirsuta, Porsgrund i Höjsætskoven.
— amara, Skien, Porsgrund, Brevig.
— pratensis, alm.
Sinapis arvensis, alm.
Brassica campestris, alm.
Raphanus raphanistrum, Skien, Porsgrund.
Erodium cicutarium, Porsgrund, Lövö ved Brevig.
Geranium sanguineum, alm.
— pratense, Skien, Porsgrund, Langesund.
— silvaticum, alm,
— robertianum, alm.
— rotundifolium, alm.
Oxalis acetosella, alm.
Malva rotundifolia, Skien, Brevig.
— silvestris, Brevig.
Fumaria officinalis, alm.
Corydalis fabacea, Skien, Porsgrund i Pompedalen.

Forts. e. a. g.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 3. Lund den 2 Mars. 1840.

1. *Strödda anmärkningar öfver några Svenska växter, af E. Fries.*

1. *Lolium arvense* Fr. Nov. — Lol. arvense *Engl. Bot. t. 1125* kan omöjligen citeras till vår art; den föreställer *L. temulentum* α. och icke ens dess var. mutica s. *L. robustum* Reich. — Äfven från Tyskarnes beskrifningar afviker vårt genom *vid basen greniga strån*, som redan i Fl. Hall. blifvit anmärkt.

2. Helt nyligen skilde man en stor mängd arter från *Festuca ovina;* sednast har man återfört dessa samtlige till denna ena. Det är ett så vanligt förhållande att det knapt saknar undantag, att, då man en tid gått för långt i skiljande, kastar man sig till den andra ytterligheten och förenar allt någorlunda likt; och jemför man endast torkade exemplar, så finner man så många öfvergångar man behagar. Att alla till denna flock hörande arter hafva en *forma tenuifolia*, en *f. crassifolia*, foliis saepe curvulis: en *forma virens*, en *forma glauca*, en *f. aristata*, en *f. submutica*, en *spiculis glabris*, en *spiculis villosis* o. s. v. är ingen tvifvel, och då man vanligen deraf hämtat skiljemärken, så förklarar ock detta lätt, hvarföre man till *F. ovina* hänfört äfven de sedan lång tid tillbaka erkände *F. glauca* och *F. duriuscula.* Vår uppfattning af dessa arter grundar sig likväl ingalunda på någon af de anförde olikheterna; vi ega tvertom hvarandra motsvarande former af dessa samtlige, äfven som af *F. rubra* (någon borstlös form af *F. glauca* känna vi dock icke).

Vi åtskilje *F. glauca* (hvars *forma tenuifolia* lemnats i Herb. Norm.; den vanligare *f. crassifolia* afviker vida mer til utseendet och liknar *F. duriuscula caesia)* genom dess olika växesätt, alldeles likt *Scirpi caespitosi;* hvarje strå- och blad-fascikel omklädes af bladlösa fjäll; något hvartill intet spår finnes hos de öfrige. — Vår *Festuca duriuscula* är fullkomligen öfverensstämmande med Smiths! Hookers och säkerligen äfven Linnés; Tyskarnes åter är en grofvare *F. ovina.* Vill man förena den med någon annan måste det blifva med *F. rubra,* ty ehuru den bildar tufvor liksom *F. ovina,* och ofta har på torra ställen kortare fullkomligt raka strån, blir den på skuggiga ställen flera fot hög, med lutande blomvippa; dess 2-3 fot långa rotskottsblad, ofta af stråets höjd, gifva den ett eget utseende. Att *F. heterophylla* hör till en sådan form anse vi utom allt tvifvel. Ehuru roten bildar täta tufvor som *Festuca ovina,* blir den icke egentligen krypande som på *F. rubra (F. rubra v. arenaria* har rot lik *Trit. repens*, med ensamme strån) utan den täta tufvan bildas mest af de tät stående (condenserade) upprätta rotskotten; fullkomligt som på *Glyceria maritima.* Den finnes i största mängd på vestra kusterne, och att den står i samband med kustklimatet bestyrker analogien med *Glyceria maritima, Armeria maritima* o. s. v.

3. Af *Bromus pratensis* finnas tvenne former, hvaraf en med mycket grenig vippa, lik *B. secalinus,* på torra ställen och i åkrar. Denna är den äkta *Br. commutatus* Schrad. (Meyer i Chl. Hanov. anmärker äfven att *Bromus pratensis* E. bör förenas med *B. commutatus,* ej med *B. racemosus*). *Br. secalinus* har äfven i mellersta Sverige en smalare enkel form, växande på fuktiga ängar, som alls icke får förblandas med *Br. pratensis.* Säkert är det efter denna, som Prof. Wahlenberg förenat *Br. pratensis* med *Br. secalinus.*

4. *Poa caesia* Engl. Bot. t. 1719 är alldeles omisskänneligen *Poa aspera* eller *Poa Gaudini* Fl. Svec.

5. *Alopecurus agrestis* L., förgäfves sökt i Upsala trakter sen Ehrharts tid, har sistlidne år blifvit återfunnen vid Holque af H:r *Hoffman Bang*.

6. Till *Potamogeton sparganifolius* hör *P. fluitans* Liljebl. Sv. Fl. som synonym.

7. Den som dubiös anmärkta *Potamogeton A.* Fries Nov. p. 41 är den verkliga *Potamogeton lanceolatus* Smith — Engl. Bot. t. 1985, hvilken först blifvit bestämbar efter den fullständigare begränsning *Wilson* af den samma gifvet. De flytande långskaftade hinnaktige bladen, de smala jemntjocka blomskaften, de korta axen utmärka denna art bland *P. heterophyllos*. Med *P. coloratus* har den utmärkt likhet, men dess alla blad äro skaftade.

8. Att *Potamogeton lucens*, äfven om den ej egde *folia natantia*, måste föras till samma naturliga grupp med *P. gramineus* och *P. curvifolius* af hvar och en som lägger hufvudsakliga vigten på naturliga förvandtskapen, synes vara klart. Då den är i detta afseende vida skild från *P. perfoliatus* et aff., står den så nära de förstnämde, att skarpsynte Botanister förenat dem som varieteter. Att min *P. lucens heterophyllus* likväl verkligen hör till *P. lucens* kan jag omöjligen tveka, och *Engl. Bot. t. 376* framställer arten äfven med det öfre bladet flytande.

9. *Alisma Ranunculoides* b. *zosterifolium*, foliis longissimis linearibus natantibus (från Öland *Sjöstrand!*), är en märkvärdig med *Al. Plantago graminifolium* analog form.

10. Under min Öländska resa 1818 urskilde jag der tvenne förut i Sverige okände arter af Alm (*Ulmus*) neml. *U. suberosa* och *U. effusa*. Som blommande exemplar saknades förblef i synnerhet den förras förhållande till de öfrige dubiöst. Att korkbildningen icke var tillräckelig för grundande af egen art utvisade *Acer campestre* m. fl. Genom talrika för Herb. Normale insamlade exemplar och genom jemförelse med de Engelske arterne är det mig nu klart, att

vi i Sverge af detta slägte ega tvenne skilda arter, hvaraf båda de första variera med och utan korkartigt vingad bark, neml.:

1. *Ulmus campestris*, 5—6 — andra, fructibus sessilibus nudis apice integris late obsoleteque emarginatis.

a. ramis teretibus. U. montana *E. Bot. t. 1887* optime!

b. ramis suberoso-alatis. U. major *Engl. Bot. t. 2542.* (Endast odlad).

2. *U. suberosa*, subtetrandra, fructibus sessilibus nudis, apice profunde incisis, sinu interiori cordato subclauso.

a. ramis teretibus. Ulmus campestris *E. Bot. t. 1886* optime.

b. ramis suberoso—alatis. U. suberosa *Engl. Bot. t. 2161.*

Denna är en sydligare art, som, enligt Engelske författarnes egen uppgift, endast förekommer i S. England, då *U. montana* är der den nordligare och ensamt i Skottland förekommande.

3. *U. effusa*, suboctandra, fructibus pedunculatis ciliatis.

Alla dessa arter finnas på Öland och äro lätta att efter sitt olika växesätt och utseende åtskilja. Växande tillsammans hafva de olika blomningstid. *Ulmus campestris* har de störste blomgyttringarne och blommar tidigast: sedan följer *Ulmus effusa*, sist blommar *Ulm. suberosa.*

11. Den i nyaste Engelske Flororne anförde *Rumex aquaticus* är den i kärr växande *R. domesticus;* onekligen passar ock Linnés beskrifning bäst på denna, ty från den man vanligen vill kalla så afviker Linnés genom *spetsiga rotblad.* Måtte man dock en gång upphöra, att vilja hänföra Linnés *R. aquaticus* till någon bestämd art, då han derunder *uppenbarligen* och *bevisligen* sammanfattar fyra.

12. Sedan de mycket naturliga slägtena *Vaccinium* och *Pyrola* blifvit upphöjde till egna familjer, kan det visst

synas consequentast dela dessa i flera slägten. Emedlertid hafva hvarken *Oxycoccos* eller *Chimaphila* blifvit allmännare antagne, som oss synes på den goda grund, att *ingendera blifvit naturenligt begränsad.* Skall *Oxycoccos* skiljas från *Vaccinium* (de blå-fruktige måste nödvändigt enligt Romerska språkbruket behålla namnet Vaccinium: "*Vaccinia nigra*" är ett bekant Romerskt epithet för dessa), så måste man till detta slägte hänföra äfven *V. vitis idæa.* Genom sin *Corolla 4-partita, limbo patente reflexove, filamenta hirsuta, antheræ submuticæ* (jemf. *Fl. Scan.*) står *Oxycoccos Vitis idæa* närmare *O. palustris,* än någon Vaccinium, hvilkas *corolla* är *urceolata, ore constricto dentato, filamenta glabra, antheræ eximie bicornes* o. s. v. Än tydligare blir detta om man rättvist afser hela vegetations-systemet. *Vaccinierne* äro upprätta verkliga buskar med platta affallande löf, verkliga knoppar. *Oxycoccos Vitis idæa* har långa under jorden krypande refviga stjelkar, ingen egentlig buskstam, ingen knoppbildning, läderartade perenna i kanten tillbakarullade blad, röda syrliga frukter, alldeles som *Oxycoccos.*

13. Antager man *Oxycoccos*, så fodrar consequencen att äfven skilja *Chimaphila*, men skall *Pyrola* då bringas till ett *naturligt* slägte (ty ett större naturligt f. e. Linnés *Geranium* kan upplösas i mindre äfven naturlige), måste det inskränkas till de arter, som hafva klaslik blomning, nedböjd frukt (en bland *Ericineæ* högst väsentlig character, som antagits bestämma högre sectioner), syllika ståndarsträngar fästade vid kronbladens bas, tvåknöliga ståndarknappar, fröhusets fogningar genom ludd förenade. *Chimaphilae* character blir: enblommiga blomskaft, upprätt frukt, på midten utvidgade ståndar-strängar fria från kronbladen, tvåhornade ståndarknappar, fröhusfogningarne utan ludd. Efter denna begränsning får *Chimaphila* 2 arter: *Ch. umbellata* och *Ch. uniflora.*

14. *Rubus corylifolius litoralis* Fr. har jag förr häntört till *R. corylifolius* i vidsträktare mening, men de *röda*

kronbladen m. m. utvisa att den, efter Doc. *Arrhenii* närmare bestämning, hör till *R. Wahlbergii.*

15. Fullständiga blommande exemplar af *Saxifraga hypnoides* hafva från Östfinmarken af Prof. *Hornemann* blifvit mig meddelade.

16. Det är ett uppenbart misstag hos alla Tyska Florister, att citera *Arenaria rubra β.* Linn. till *Alsine marina minor.* Den hör uppenbart och bestämdt till *A. marina obesior* Mert. et Koch. För öfrigt står den förstnämnde, i min öfvertygelse, närmare *Alsine rubra*, såsom Prof. Wahlenberg för längesedan antagit.

17. *Erodium pimpinellifolium* (E. cicutarium *Engl. Bot. t. 1768!*) har *stamina fertilia basi bidentata*, som anförde figur väl utvisar, och tydlig moschuslukt, hvilket derstädes anmärkes i texten. Den är i min tanka snarast en magrare mer inskuren form af *E. moschatum*, alls icke af *E. cicutarium.*

18. *Drosera longifolia* E. Bot. t. 868 föreställer icke *Dr. intermedia*, utan *Dr. obovata!*

19. *Cardamine hirsuta* E. Bot. t. 492 föreställer var. *silvatica.* Denna torde vara artens typiska form; varr. *campestris* och *clandestina* stå på hvar sin olika sida skilde från den. Högst oriktigt förenas derföre varr. *campestris* och *clandestina*, då *C. silvatica* skiljes från de båda förenämnde. Vi kunna icke gilla artskillnaden emellan *C. hirsuta* och *silvatica*; än mindre föreningen (se Hooker) af *C. parviflora.*

II. Ny teori om vexternas befruktningsorganer.

Alltifrån Linnés tid har man betraktat antherer och pollen såsom utgörande de fanerogama vexternas han-organer, och stigma såsom honorganet; först i sednaste åren har man

i Tyskland framkommit med en alldeles motsatt åsigt. Det är isynnerhet *Endlicher*, som i en liten afhandling (Grundzüge einer neuen Theorie der Pflanzenzeugung, Wien 1838: 8:vo) utvecklat denna teori; och ehuru Utg. ännu ej varit i tillfälle studera denna afhandling, hvilken han allenast känner af den korta redogörelse för dess innehåll, som meddelas i Linnæa 13 Band. 1:s Heft, så har han dock trott sig här böra meddela en kort notis om denna teori.

Densamma var imellertid af andra vextfysiologer förberedd och till en del äfven förut framställd för allmänheten. Redan 1833 observerade *Rob. Brown* hos *Orchideæ* och *Asclepiadeæ* att den sträng, som utgår från hvarje pollenkorn, icke blott genom stigma nedtränger till ovulum och fäster sig dervid, så att en sådan sträng blir liksom häftad till hvarje särskildt ovulum; utan ock verkligen inträngер sig uti detsamma, hvilket derefter undergår en märkbar förändring, i det att nucleus i detsamma begynner visa sig (jfr. Rob. Browns Verm. Schriften 5. p. 450 följ., samt Meyens Literaturberichte i Wiegmanns Archiv für Naturgeschichte 4:r Jahrg. 4:s Heft. p. 147 följ.) — Hvad sålunda hos dessa vexter observerats, har derefter *Schleiden* (i en afhandling: Einige Blicke auf die Entwickelungsgeschichte des vegetabilischen Organismus in den Phanerogamen; införd i Wiegmanns Archiv 3:r Jahrg. 4:s Heft p. 289—319 *) sökt göra gällande för alla fanerogamer, hvarvid han sökt ådagalägga, att sjelfva embryo eller nucleus bildas genom pollensträngen, sedan den eller rättare dess innehåll blifvit befruktadt af ovulum eller embryosäcken. Resultatet af hans åsigt innehålles i följande: "Aus diesen Beobachtungen geht die wichtige Folge hervor, dass man die beiden Geschlechter bei den Pflanzen geradezu falsch

*) Som detta häfte af Wiegmanns Archiv ej lärer finnas här i Lund, har Utg. rorande Schleidens åsigt mäst åtnöja sig med den i Meyens Literaturberichte deröfver lemnade redogörelse.

benannt hat, indem jedes Pollenkorn der Kern eines neuen Individuums ist, und dagegen der Embryosack, als das männliche Prinzip zu betrachten wäre, welcher nur dynamisch die Organisation der materiellen Grundlage bestimmt" (se Wiegmanns Archiv 4:r Jahrg. 4.s Heft. Literaturber. p. 149). — Denna åsigt har *Endlicher* i åfvan anförda afhandling omfattat och vidare utvecklat, hvarvid han äfven åberopat den öfverensstämmelse, som *Mohl* sökt ådagalägga mellan de högre kryptogamernas sporangier och fanerogamernas antherer. Endlicher afviker dock deri från Schleiden, att han anser befruktningen åstadkommas medelst den på stigma varande fuktigheten. Gången af hans framställning, äfvensom det resultat, hvartill han kommer, inhämtas bäst genom följande i Linnæa meddelade korta resumé: "Der Verf. bespricht nun, ins Einzelne gehend, die Lage des Embryo in dem Ovulum, und zeigt, wie es sich als ein von Aussen Eingedrungenes, in entgegengesetzter Richtung mit der Mutterpflanze Gebildetes und Ausbildendes deutlich zu erkennen gebe; er verfolgt ferner die Entwickelung des Pollens in der Anthere, welche ganz gleich ist mit der der Sporen im Sporangium, woraus er schliesst, dass sie dasselbe Organ sind; er verfolgt ferner die weitere Ausbildung der Pollenkörner durch die Einwirkung der Narbenfeuchtigkeit, wodurch sie bis in die Eyhüllen eindringen, um hier den Grund zu einem neuen Keim zu legen; er deutet ferner darauf hin, wie bey Moosen und Lebermoosen, ausser den Sporangien, auch noch andere Organe vorkommen, welche wahre männliche Organe sind, und glaubt nun den Schluss ziehen zu müssen, dass ähnliche männliche Einwirkung auch bei den Phanerogamen Statt finden müsse, und dass diese in den Narben oder im leitenden Zellgewebe ihren Sitz habe. Nach Vergleichung mit dem Bau und der Einrichtung bei den Thieren, würde daher bei den Pflanzen das Sporangium und die Anthere gleich sein dem thierischen Eyerstocke (ovarium), das Gewebe des Griffels gleich dem Eyleiter (oviductus), das Pollenkorn und die Spo-

re gleich dem Ey (ovulum), und die Keimhüllen der Phanerogamen endlich gleich dem thierischen Fruchtbehälter (uterus)" — (Se Linnæa 13 Band. 1 Heft. Literaturberichte p. 46—47.)

Uti en afhandling rörande fortplantningen hos *Riccia glauca*, införd i Linnæa 13 B. 1:s Heft., har *Unger* äfven vidrört ifrågavarande ämne och dervid framstält den meningen, att pollenkornen äro befruktade förrän de komma på stigma. Hans resonemang i detta hänseende är följande: "Herr Endlicher, sowohl als Herr Schleiden, die in dem Pollenkörne die Anlage des künftigen Embryo sehen, nehmen zwar an, dass eine Befruchtung desselben nothwendig sei, differiren aber in ihren Ansichten darin, dass sie nicht einem und demselben Organe diese Function zuschreiben, indem letzterer geneigt ist, im Embryosacke des Nucleus eine solche Einwirkung zu suchen, während Endlicher in der Narbenfeuchtigkeit eine, dem Sperma ähnliche Secretion finden will. — Untersuchungen, welche ich auf Veranlassung meines Freundes Endlicher über die Narbe kürzlich anstellte, haben, wenn sie gleich nicht als entscheidend zu betrachten sind, dennoch Resultate geliefert, welche nichts weniger, als zu Gunsten dieser Theorie sprechen, sondern gezeigt, dass die Secrete der Narbe sehr mannigfaltiger Beschaffenheit sind, dass sie zwar auf die Entwickelung der Pollenschläuche einigen Einfluss haben, der aber doch nicht mit solchen Wirkungen zu vergleichen ist, welche wir wenigstens bei Thieren nach der Befruchtung wahrnehmen. — Nicht mehr Gründe sprechen dafür, im Embryosacke das männliche anregende Princip zu suchen, der, falls das Pollenkorn wirklich die Anlage zum Embryo enthält, also wahre Ey ist, mehr wie der Fruchthalter selbst auf ihn einzuwirken scheint. — Halten wir uns indessen an die Betrachtungsweise über die Natur des Pollenkorns, wie sie mir beide obgenannte Männer wahrscheinlich machen, — geben wir ferner zu, dass nicht nur allein

in den Moosen und Lebermoosen eine Duplicität der Geschlechtsorgane vorhanden ist, sondern diese nothwendig auch bei den Phanerogamen postulirt werden müsse, so lässt sich mit Beziehung auf die oben auseinandergesetzten Untersuchungen der Riccia der Sache noch eine andere, und, wenn ich nicht irre, eine der Natur des Gegenstandes viel zusagendere Wendung geben. — Was könnte man wohl gegen die Behauptung, *dass die Pollenkörner, sobald sie auf die Narbe kommen, schon befruchtet seien,* Erhebliches einwenden? Spricht nicht die Analogie dafür, *dass schon ihre Bildung ein Werk der Befruchtung ist.* Offenbar ist das Austreibe der Schläuche nicht aus physischen Einwirkungen zu erklären, sondern als eine Art Keimung zu betrachten, die doch nur in lebensfähigen befruchteten Keimen vor sich gehen kann. — Somit wäre denn eher in den Antheren, oder diesen zunächst gelegenen Orten das männliche Geschlecht der Pflanzen zu suchen, und wir möchten daher, um über diesen Punkt ins Reine zu kommen, statt der Untersuchung des Nucleus oder der Narbe, eine möglichst genaue Erforschung der Anthere in ihrer ersten Bildungsperiode empfehlen." (se Linnæa l. c. p 16–17).

III. En ny Zannichellia,

beskrifven af *Joh. Wallman.*

Vid Södra Gothlands kuster förekommer en *Zannichellia,* hvilken jag icke funnit beskrifven hos Botaniska författare. Den öfverensstämmer i några fall med *Z. repens* Bönnigh. (Reichenb. Flor. Excurs. s. 6), men utmärker sig ifrån alla kända arter af detta slägte genom en aldeles egen habitus och väsentliga charakterer, hvilka icke gerna kunnat undfalla en så uppmärksam Botanist, som Reichenbach. Jag antager således, att den är okänd och har benämnt den ef-

ter *J. P. Rosén,* en flitig och förtjent Botanist, hvilken efter Linné och Wahlenberg mer än någon annan bidragit till kännedom om Gothlands interessanta, på en gång Alpinska och Syd-Germaniska vegetation, och till hvilken nitiske arbetare Svenska Floran dessutom har många förbindelser. Hans lott i lifvet, der fattigdom och nöd voro hans första och sista följeslagare, var obemärkt: det är åt en anspråkslös blomma jag anförtror hans minne.

Zannichellia Rosenii: caule longe lateque reptante, radicante, ad genicula stolones fructiferos exserente; foliis obsolete trinerviis, planis, obtusiusculis; umbella brevissime stipitata, nuculis sessilibus, lunulatis, compressiusculis, utrinque cristatis, lateribus tuberculosis.

Växer vid Södra Gothlands kuster flerstädes, såsom vid Gröttlingeboudde (Stenhamm. herbar.); vid Närsudde och Bursvik (Östgötha Naturhist. Sällsk. herb.) Rosén.

Hela växten har något högst eget succulent och *fucoidiskt,* som genast ådrager den uppmärksamhet och vid första ögnakast skiljer den ifrån alla andra former af detta slägte. Stjelken är krypande och slår rötter med korta mellanstånd; vid dessa knän eller leder utgå små bladiga och fruktbärande stoloner. De flesta öfriga arterna hafva fructificationen omedelbart utgående ifrån stjelkens leder på ett *bart* gemensamt fruktskaft *(pedunculus l. stipes),* hvilket är längre eller kortare hos särskilta former. Hos denna, hvilken äfven har ett ganska kort, nästan omärkligt, gemensamt fruktskaft, är fructification aldrig placerad vid hufvudstjelkens knän, utan på egna stoloner, hvilka jag icke funnit krypande, och som skulle kunna anses för gemensamma fruktskaft, om de icke vore bladiga och i flera afsatser fruktbärande; nötterna äro större, än de öfrigas, med undantag af *Z. major;* och hafva mogna en ljust nötbrun och nitid färg, olika andra arters. De äro 2—3 samsittande, utan märkbara småskaft *(pedicelli),* till formen halfmånlika, något sammantryckta, i båda

kanterna kölade, med vingad och knöligt-tandad costal *(costa l. carina dorsalis)*. Liksom de flesta formerna ha de en sidonerv på hvardera sidan, men mer än vanligt elevorad. Såväl costalen, som sidonerverna och flatsidan emellan de senare och costalen, äro besatta med mycket upphöjda, oregelbundna, stundom hinnaktiga tuberkler, hvaraf sjelfva nöten nästan får utseende af att vara i ryggkanten trekölad *(tricarinata l. tricristata)*. Stiftet mäst rakt ungefär dubbelt kortare än nöten. Bladen vanligen 3:ne tillsammans, platta, mer eller mindre tydligt 3-nerviga, med kort spets, nästan trubbiga. Hela växtens färg är brun och den saknar det veka och gräsartade, som mer eller mindre tillhör de andra arterna. Jag har icke haft tillfälle att granska växten i sin blomning. Med *Z. major*, hvilken jag genom Baron v. Düben fått ifrån Landskrona, öfverensstämmer denna art i storlek och något i färgen, men är för öfrigt så skild, att de icke af någon, som sett båda, böra kunna förblandas. *Koch* förenar alla *Zannichellier* och påstår, att de på grundt vatten blifva krypande, hvilket äfven skall vara förhållandet med *Z. major* vid Halmstad. Jag vill icke bestrida en så noggrann författares öfvertygelse, men för mig har det ännu icke lyckats att vid Calmar läns och Östergöthlands kuster, ibland ett ganska stort antal, finna en enda med verkligt rotslående stjelk, och de specimina jag ifrån Halmstad erhållit under namn af "*Z. palustris var. repens*" äro sterila former af *Ruppia maritima*. I alla fall kan den nya art, jag beskrifvit icke med *Z. major* förväxlas.

På Öland vid Böda hamn växer tillsammans med *Z. pedunculata* och *pedicellata* Fr. en art, som har caulis radicans, men denna skiljer sig ifrån sina grannar äfven genom fruktens form. Jag anser denna senare för Tyskarnes *Z. repens*, såvida något med visshet kan, utan tillgång till originalexemplar, i detta fall bestämmas *).

*) *Z. radicans*, caule reptante, radicante, ad genicula fructifero; fo-

Linné beskrifver i Gothlandsresan med sin vanliga nätta korthet en *Z. palustris* ifrån Gröttlingebo. Det är svårt att afgöra, om denna bör hänföras till den nu beskrifna, eller till *Z. pedunculata*, som växer på samma ställe och är allmän vid Gothlands kuster, der den har bredare och plattare blad, än vanligt. Synonymien efter växtställen skall alltid blifva osäker i ett slägte, der flera former eller arter oftast växa tillsammans. Linnés benämning är dessutom både otjenlig och ledande till mångtydighet. Hans *Z. palustris* är lånad ifrån Micheli och är, såsom synonymien tillräckligt visar, ett collectifspecies. Sjelf synes han icke lemnat mycken uppmärksamhet åt detta slägte; man kan endast deraf förklara anmärkningen i Flora Svecica om habitationen "in fossis et fluviis", hvilket kan äga sin rigtighet i Italien, men icke i Sverige, der alla hittils upptäckta former endast, med ett enda bekant undantag, växa i saltvatten vid hafskusterna. Om namnet skall bibehållas, tillhör det Michelis art, hvilken utmärkes genom "*capsulis ad costas barbatis*" och således svårligen kan vara identisk med *Z. major* Bönningh. som har "*dorsi crista contigua.*" Den senare, som i Södra Sverige lärer vara allmän, är i den öfriga delen af landet åtminstone mycket sällsynt. Vid Östergöthlands och Calmareläns kuster, der, utom *Z. pedunculata* och *pedicellata* Fr., flera andra former äro allmänna, har jag aldrig sett den, lika litet som på Gothland. Det är således troligt, att den af Linné var okänd.

Slägtet *Zannichellia* förtjenar uppmärksamhet och jag torde vid ett annat tillfälle återkomma till de Svenska formerna. Med Professor Fries anser jag det ännu förtidigt att af-

---

liis angustissimis, subsetaceis; umbella subsessili, nuculis breviter pedicellatis, utrinque subcristatis, late lunulatis, stylo duplo longioribus.

Z. repens *Bönningh.*?

Ad Böda Oelandiæ.

göra om dessa böra anses såsom egna arter eller föränderliga foster af lokalförhållanden, förrän de blifvit under flera utvecklingsperioder med noggrannhet observerade. Hvilket öde vid en sådan revision än må förestå slägtet, vågar jag förmoda, att den art jag beskrifvit, skall bibehålla sin rätt till en egen plats i Svenska Floran.

IV. Fortegnelse over Phanerogame Planter og Bregner, bemærkede i Sommeren 1838 i Skiensfjordens omgivelse, af M. N. Blytt.

(Forts.)

Polygala uliginosa, alm.
— vulgaris, alm.
Ononis spinosa, Blekebakken ved Brevig, Langö ved Langesund.
— arvensis, Skien, Porsgrund ved Frierfjorden.
Anthyllis vulneraria, alm.
Astragalus glycyphyllus, alm.
Orobus vernus, alm.
— tuberosus, alm.
— niger, Fjærestrand, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
Lathyrus pratensis, alm.
— silvestris, Frierflangene ved Brevig.
Vicia sativa, Porsgrund, Brevig.
— sepium, alm.
— silvatica, alm.
— cracca, alm
Ervum tetraspermum, Skien.
— hirsutum, Skien, Porsgrund, Brevig.
Melilotus officinalis, Porsgrund, Brevig.
Trifolium repens, alm.
— arvense, Brevig.
— medium, alm.
— pratense, alm.
Lotus corniculata, alm. — β. uliginosa, Brevig.
Medicago lupulina, alm.
Hypericum quadrangulare, alm.
— perforatum, alm.
— montanum, nedenfor Kjörholtaasen ved Brevig og ved Langesund h. o. h.
Tragopogon pratense, Skien, Porsgrund, Brevig.
Scorzonera humilis, Stathelle ved en gammal Have.
Hypochoeris maculata, alm.
Apargia autumnalis, alm.
Leontodon Taraxacum, alm.
— corniculatus, alm.
Prenanthes muralis, alm.
Sonchus arvensis, alm.
— oleraceus, Brevig.
Hieracium Pilosella, alm.

Hieracium Auricula, alm.
— cymosum, Brevig. — β. strigosum?, Langesund.
— præaltum?, Brevig ved Helleaasen; Langö ved Langesund. — Ny for Norges Flora.
— præmorsum, alm.
— paludosum, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— murorum, alm. — β. incisum, Skien, Porsgrund.
— vulgatum, alm.
— umbellatum, alm.
Crepis tectorum, alm.
Lapsana communis, alm.
Carlina vulgaris, Porsgrund, Brevig, Langesund.
Arctium Lappa, alm.
Circium lanceolatum, alm.
— palustre, alm.
— arvense, alm.
— heterophyllum, Skien, Porsgrund, Brevig.
Carduus nutans, Brevig i Mængde. — Ny for Norges Flora.
— crispus, alm.
Bidens tripartita, Porsgrund, Brevig.
Centaurea jacea, alm.
— scabiosa, alm.
— Cyanus alm.
Eupatorium cannabinum, Brevig h. o. h. ved Frierfjord ved de bratte Klipper nedenfor Kjörholtaasen og ved Langesund i Klipperifterne ud imod Havet. — Ny for Norges Flora.
Tanacetum vulgare, alm.
Artemisia vulgaris, alm.
— campestris, alm.
Artemisia absinthium, alm.
Gnaphalium silvaticum, Skien, Porsgrund, Brevig.
— uliginosum, Porsgrund, Brevig.
— dioicum, alm.
Filago arvensis, Fjærestrand, Porsgrund.
Arnica montana, Skien, Porsgrund, Eidanger.
Tussilago Farfara, alm.
— Petasites, Skien.
Erigeron acris, alm.
Senecio vulgaris, alm.
— Jacobæa, Langesund.
Solidago virgaurea, alm.
Inula Helenium, Brevig i en gammel Have, og omtrent ⅔ mil fra Byen i en Stenrös ved Vejen mellem Grava og Aas. — Ny for Norges Flora.
— salicina, alm.
Aster Tripolium, Brevig paa Sandö og Lövö; Langesund.
Achillea ptarmica, Skien, Porsgrund, Brevig.
— millefolium, alm.
Anthemis arvensis, alm.
Pyrethrum inodorum, alm.
— maritimum, Langesund. Brevig.
Matricaria chamomilla, Skien.
Chrysanthemum segetum, Skien, Eidanger, Brevig.
— leucanthemum, alm.
Orchis mascula, alm.
— latifolia, Skien, Porsgrund, Langesund.
— maculata, alm.
Platanthera bifolia, alm.

Gymnadenia conopsea, alm.
Habenaria viridis, Langö sparsomt.
Ophrys Myodes, Helleaasen og Frierflangene ved Brevig; almindelig ved Langesund og paa Langö.
Listera ovata, Porsgrund ved Skrukkeröd og Öjenkast; Brevig paa Helleaasen; Langesund og Langö.
Epipactis latifolia, alm.
Corallorhiza innata, Skien paa Klippene ved Börsöen.
Cypripedium Calceolus, Helleaasen ved Porsgrund (Sörensen og Esmark).
Zannichellia palustris, Porsgrund (Schübler).
Callitriche verna, Skien, Porsgrund.
Carex dioica, alm.
— pulicaris, Porsgrund, Brevig.
— pauciflora, Skien.
— incurva, Porsgrund ved Elven, Langö ved Langesund.
— chordorhiza, Skien, Porsgrund.
— arenaria, Langö.
— intermedia, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— paradoxa, Skien, Porsgrund, Langesund.
— teretiuscula, Skien, Porsgrund.
— muricata, Skien, Porsgrund, Langesund.
— virens, Skien, Porsgrund, Brevig.
— leporina, alm.
— microstachya, Fjærestrand, Skien.
Carex elongata, Skien, Porsgrund.
— stellulata, alm.
— loliacea, Skien.
— canescens, alm.
— Gebhardi, Skien.
— Buxbaumii, Porsgrund mellem Tollevsklev og Frierfjord.
— maritima, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— salina, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— stricta, Skien.
— acuta, Skien.
— cæspitosa, alm.
— flava, alm. — *β.* pygmæa, alm.
— Oederi, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— fulva, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— distans, Langö.
— panicea, alm. — *β.* sparsiflora, Skien, Porsgrund.
— limosa, Skien, Porsgrund. — *β.* irrigua, Skien.
— capillaris, alm.
— pallescens, alm.
— ampullacea, Skien, Porsgrund.
— vesicaria, Skien, Porsgrund.
— filiformis, Skien, Porsgrund, Brevig paa Öerne i Eidangerfjord.
— hirta, Skien, Porsgrund, Brevig, Langesund.
— flacca, Porsgrund, Brevig, Langö.
— præcox, Langesund.
— ericetorum, alm.

(Forts. e. a. g.)

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 4. Lund den 2 April 1840.

I. Chara coronata och Ch. Pouzolsii, tvänne för Skandinaviens Flora nya arter från Norrige, beskrifna af Joh. Wallman.

Ibland Charer från Norrige, hvilka en ung Norrsk Botanist, Herr *Schübeler*, öfverlemnat till min granskning, har jag, utom många andra märkvärdiga former, funnit tvänne för Skandinaviens Flora nya och i hela Europa ganska sällsynta arter: *Ch. coronata* Ziz. och *Ch. Pouzolsii* Gay. Redan förut hade jag till begagnande emottagit en stor och dyrbar samling Charer ifrån den Danske Botanisten Etatsrådet *Hornemann*, och ibland dessa upptäckt *Ch. Pouzolsii* ifrån Hoffmansgave på Fyen. Då samma art sedermera blifvit funnen af Herr Schübeler vid Norrska kusten, är det anledning till den förmodan, att den i Nordsjön och dess vikar icke är sällsynt och äfven torde finnas vid Svenska stranden af Kattegatt. För att på dessa växter fästa uppmärksamheten, vill jag meddela öfver dem en kort beskrifning. Båda höra till afdelningen *Monosiphonicæ* af de egentliga Charerna, med hvilka de föröfrigt i hela sin conformation hafva en afgjord slägtskap. Ifrån Nitellerna skilja de sig genom färg, verticillernas involukrer, kransvis sittande bracteer och fructificationssättet.

Ch. coronata Ziz (Braun Regensb. Bot. Zeit.) caule simpliciter tubuloso, inermi, diaphano; verticillis sub10-radiatis, basi involucratis; spinulis involucri diametro caulis brevioribus: ramentis latere apiceque bracteiferis; nuculis

1—2, bracteas subæqvantibus, 8—9-striatis. — Ch. Braunii *Gmel. Flor. Bad. Suppl.*

Växer i Nitelven, Skedsmo socken i granskapet af Kristiania. Denna sällsynta växt, hvilken hittills endast blifvit funnen i Rhendalen och på Corsica och som är en af Skandinaviska Florans prydnader, hade Herr Schübeler sjelf rigtigt bestämt under namn af *Ch. Braunii* Gmel. Jag antager Brauns benämning. — Denna art, hvilken är stor och lummig och torkad har en grågrön något glänsande färg, har vid flygtig granskning utseende af en *Nitella*. Kransgrenarna (ramenta) variera emellan 8—10, utdragna, med 3—4 leder, ifrån hvilka fructificationen, såsom vanligt, utgår, ofta med bracteer i sjefva spetsen, som derigenom blir kort-gaffellik. Svepet vid kransarnas bas består vanligen af omkring 20 något tjocka piggar (spinæ, muricés), mycket kortare än diametern af stjelken. Nötterna hos den Norrska formen äro icke fullt så breda, som grenens diameter, nästan sphæriska, med en kort 5-tandad krona. Kulorna (globuli) sitta, såsom hos de flesta egentliga Charer, under nöten (hypogyni). Växten är Monoecisk.

Denna art har blifvit förblandad med *Chara scoparia* Bauer, till hvilken den Preussiska *Ch. Braunii* (Reichenb. Flor. Excurs s. 149; Beyrich i Hornemanns Herbar. m. fl.) hörer. *Chara scoparia* är lätt skiljd genom sin mörkare, i brunt dragande färg, sin polysiphoniska och således strimmiga stjelk, hvilken dessutom är besatt med glesa taggar.

Ch. Pouzolsii Gay (Braun Regensb. Bot. Zeit.) caule simpliciter tubuloso, rigidiusculo, tenaci, inermi, subopaco, verticillis 8-radiatis, basi involucratis, spinulis involucri suboctonis, diametro caulis plus duplo longioribus, deflexis: ramentis latere fructiferis, internodio basali proximis vix longiore; bracteis elongatis; nucula ovali, coronula cylindrica, truncata. — Ch. papulosa *Wallroth?* (non Svecorum).

Vid Hvalöerna utanför Norrska kusten, *Schübeler*. (I Bälterna vid Fyen, *Hornemanns Herbarium*. Vid Tyska

Nordsjökusten *Wallroth (Ch. papulosa)*. På Corsica *Pouzols)*.

Växten är vanligen mörkt brunaktig, dunkelt genomskinlig, 2—3 tum hög, fin, rigid, men seg. Kransgrenarna merendels 8, och svepets taggar sällan öfver detta antal, men ofta under (4—7) cylindriska, fina, nålformiga, äfvensom bracteerna. Basalfalangen (internodium ramenti basale) är hos denna art vanligen af ungefär samma längd, som den näst följande. Bracteerna 3—4 gånger längre än frukten. Nöten har jag funnit oval, men den förändrar hos Charerna ofta sin form efter åldern — Till charakteren öfverensstämmer denna art mycket med *Ch. barbata* Meyen, men habitus är ganska olika. Båda äro dock väl skilda, som följande diagnos visar. *Ch. barbata:* caule simpliciter tubuloso, inermi, diaphano, glaucescente; verticillis 7—8-radiatis, involucratis, spinulis involucri numerosis, diametro caulis plus duplo longioribus, biserialibus; ramentis latere apiceque longe bracteiferis, internodio basali longissimo; nuculis subrotundis, in coronam acutiusculam desinentibus, globulis pleurogynis.

Att den här förut beskrifna *Ch. Pouzolsii* är Wallroths *Ch. papulosa* anser jag troligt. Beskrifningen inträffar till alla delar, utom de papulæ microscopicæ, hvilka Wallroth observerat på sina specimina och som sannolikt äro accidentela. Den af Magister Norræus på Gothland funna *Ch. flexilis γ. papulosa (Ch. papulosa* Fr.*)* är en helt annan art och hörer till Charæ polysiphonicæ, strigosæ: då deremot Wallroths är monosiphonica och inermis, med långa involucral-taggar och bracteer. Enligt specimina af den Gothländska växten, hvilka blifvit mig tillsända af D:r Säve, är den så nära *Ch. crinita*, att jag mycket tviflar, om den bör anses såsom egen art. Emedlertid har jag tillsvidare upptagit den, under namn af *Ch. muricata*, såsom subspecies under den förra, ifrån hvilken, isynnerhet den extrema form, som Loiseleur kallat *canescens*, den hufvudsakligt skiljer sig genom en olivgrön färg, flexilare stjelk och mera talrika mo-

nosiphoniska internodier af kransgrenarna. Liksom *Ch. crínita* har den caulis distincte polysiphonicus sulcato-plicatus. Man har hittills icke upptäckt de så kallade globuli hos *Ch. crinita*, hvilken synes vara unisexualis. På de af D:r Säve meddelade exemplar af den Gothländska, äfvensom på D:r Hartmans, har jag endast funnit nuculæ.

Sedan denna artikel redan blifvit till Botaniska Notiserna insänd, har jag haft tillfälle i Agardhska samlingen af Charer, hvilken Herr Demonstrator Jacob Agardh tillåtit mig begagna, att granska exemplar af *Chara Pouzolsii* ifrån Hièresöarna i Medelhafvet. De Franska äro något större och svagt incrusterade, men föröfrigt både till habitus och karakterer fullkomligt öfverensstämmande med de Skandinaviska.

Nästan på samma gång emottog jag ifrån Herr Magister Norræus originalexemplar af den Svenska *Ch. papulosa* ifrån När på Gothland och genom S. M. Adjunkten Herr Lutteman ett större antal dels torkade och dels i sprit conserverade specimina af denna växt ifrån samma ställe. Jag har derigenom med full visshet öfvertygat mig om identiteten af *Ch. papulosa*| *Fr.* och *Ch. flexilis γ. papulosa* Wahlenb. et Säve, hvarom beskrifningen i Mantissa kunde föranleda någon tvekan.

Ibland *Nitella Stenhammariana* (nidifica) från Bälterna i Hornemannska samlingen af Charer, har jag funnit ett specimen af *Ch. Pouzolsii*, som förut undfallit min uppmärksamhet, hvilket undanrödjer alla återstående tvifvel om Wallroths synonymi *). Detta exemplar, som har alldeles mog-

---

*) Professor Al. Braun, med hvilken berömde Botanist Demonstrator Agardh communicerat Svenska Charer, har bestämt den i 3 Ed. af Lilj. Sv. Fl. af mig beskrifna *Ch. corallina* till en egen art, hvilken han gifvit namn af *Chara Agardhi*. På mina specimina ifrån Vesterbotten har han såsom synonym tecknat "*Ch. papulosa Wallr. Consp.?*" Denna synonymi förfaller, sedan den rätta *Ch. papulosa*,

na, klara och nästan blygråa nötter och således är af en senare utvecklingsperiod, än de jag förut beskrifvit, är tätt beströdt med de *"papulæ microscopicæ"* Wallroth omnämner, hvilka i de öfra och tätare verticillerna nästan sammanflyta och äfven intaga sjelfva nötternas yta. Under loupen visa de sig discreta, af regelbunden hemisferisk form och ungefär samma storlek. De äro ytterst små, korallhårda, hvita och glänsande, och utan tvifvel af analogt ursprung med den koralliska eschara, hvaraf fucoiderna ofta äro öfverdragna. De träffas också endast på föråldrade specimina af växten.

II. Bidrag till bestämmande af de olika begrepp, som innefattas under varietets-benämningen, af E. Fries.

För hvar och en, som något befattat sig med speciel Botanik, måste det vara klart, att intet begrepp i den samma är så obestämdt som benämningen *varietet.* Man infattar derunder, icke blott alla möjliga så väl normala, som atypiska förändringar en vext undergår af tillfälliga individuela förhållanden, af olika ålder, af yttre momenters inverkan o. s. v., utan äfven sådane, som hafva en inre väsentligare orsak, eller ock en abnorm, från vextlifvet helt af främmande. Att hänföra alla dessa till bestämda begrepp och afskilja de

---

hvilken Wallroth sjelf genom sin egna och besynnerliga terminologi gjort oigenkänlig, blifvit återfunnen. *Ch. corallina* Lilj. 3 Ed. hörer dessutom till afdelningen polysiphonicæ, hvilket de ännu bibehållna topparna af kransgrenarna tydligt bevisa, fastän den yttre polysiphoniska barken på dessa specimina, hvilka blifvit samlade under sin destruction, är afskalad: ett förhållande, som är ingenting mindre än sällsynt, isynnerhet med *Chara aspera,* till hvilken den Vesterbottniska arten sannolikt hörer. Den är lika mycket skild ifrån *Ch. papulosa,* som ifrån Willdenows Ostindiska art.

som oriktigt hänförts till varietets-cyklen, skall blifva ändamålet med denna sammanträngda upsats.

Först afsöndra vi från varietets-benämning alla sådane olikheter hos en art, som endast bero af olika ålder hos samma individ. Sådane äro f. ex. en del former, som i början äro enkla, sedan greniga, hvaraf flera varr. *simplices* och *ramosæ* bero, eller först uprätta sedermera nedliggande (analoga härmed äro s. k. *Hängbjörkar*, hvilka upkomma af äldre individer både af *B. alba* och *B. glutinosa*, helst då stammen utan afstympning får vexa rakt upp); eller yngre ludna, sedan glatta; eller yngre tunn- äldre tjock-bladige ss. hos *Salix phylicæfolia;* eller äro bestämde efter rotskottens ofta afvikande bladform, blommans efter åldren vexlande färg, o. s. v. Hit höra äfven de, som hafva en tidigare, en senare form eller blomma två gånger om året, f. e. *Genista pilosa*, *Helianthemum Ölandicum*, hvars höstform skiljes stundom som art, ty sådane höstformer äro mera få- och små-blommiga, men som det är samma individ som frambringar bägge formerne, äro dessa tydligen endast *olika status*, ej varieteter. Hit höra äfven olika kön af diclinska eller polygama vexter (hvaraf man ofta antar varieteter); icke heller kan man som varieteter erkänna hermaphrodita stånd af f. e. *Lychnides dioicæ* eller diclinska af *Cucubalus Behen.*

Från varietets-begreppet anse vi vidare alla genom ett individuelt sjukligt tillstånd, såsom bleksot, frambragte olikheter böra uteslutas, ehuru icke få varr. höra till denna kategori, till och med arter. (Monstrositeter åter anföras nedanför särskildt, ty vexten kan hos dessa vara fullkomligt frisk, ehuru en del blifvit anamorphoserad). Till denna klass räkna vi äfven former upkomne derigenom att frukt eller frö felslå, hvarigenom man, f. e. bland *Galia*, får en microcarpisk form; vidare af *Uredines* etc. vanställda vexter (t. ex. *Euphorbia degener*) — och af *Brand* till föredningsorganerne förstörda (t. ex *Agrostis pumila*).

Men äfven sedan dessa afvikelser blifvit frånskilde, återstå mångfaldiga individuela afvikelser, som icke kunna anses för varieteter. För att antyda dessa, vilja vi exempelvis blott nämna lågvexta (pumila) individer af *Juncus bufonius*, som förekomma enkla enblommiga i samma grop med de mest grenige och mångblommige. — Vida väsendtligare äro de följande *sex olika begrepp* vi antaga, som oftast varit infattade och förvexlade under benämning af varietet. Jag har genomgått alla kända varieteter af Svenska vexter och först sedan dessa blifvit fördelade efter sina olika kategorier, har det blifvit mig möjligt consequent anordna dem. "Men då det för närvarande är svårt att skilja individuela former och varieteter, varieteter och arter," skall man invända, "så långt ifrån att dessa svårigheter häfvas, skola de snarare ökas genom antagande af flera afdelningar." Man pröfve dock först de bestämda grunder vi för hvarje angifva, sådana som hittills saknats; man besinne äfven, att då det icke är att hoppas, *knapt att önska*, att en allmän öfverensstämmelse skall ega rum i antagande af hvad som är art (man jemföre vår utförligare framställning om species-begreppet i *Sv. Litt. Tidn. 1838 n. 43)*, är det verkligen en vinst, att hafva alla dylika omtvistade arter frånskilde från otvifvelaktiga varieteter och arter.

---

1. För verkliga varieteter *(Varietates)* anse vi endast de afvikelser *i fria naturen* från stamarten, som upkommit af yttre momenters inverkan; som väl genom tydliga kännetecken skiljas från stamarten, men ock genom mellanformer sammanflyta med den samma eller genom kultur under olika förhållanden till den samma återgå (neml. updragne *genom frön*, ty fortplantade genom knoppar, d. v. s. rotdelning, sticklingar, okulering o. s. v., bibehålla de flesta varieteter sina individuela kännetecken); men tillika *icke blott bero af olika ålder* (status) *eller blott individuela skilnader* (hit räknas äfven de frodiga former man kan finna af samma rot ett regnfullt år, och små förkrympte ett tort, eller på ma-

grare eller fetare vexeställe i allmänhet o. s. v.) — *icke heller endast genom konstens olika behandling äro frambragte* (till hvilka äfven sådane secundära bildningar torde böra räknas, som upkomma genom afbetning, hvaraf ofta upstår en forma tenuior basi ramosa, humifusa; ja! ofta blir en annuel vext, derigenom perennans, att den första året hindras gå i frö, o. s. v.); samt slutligen icke heller upkommit genom en atypisk utbildning eller anamorphos. — Taga vi varietets-begreppet i denna bestämda och inskränktare mening, så tro vi det blifva vida lättare, att säga hvad som är varietet eller icke; och vi kunna äfven lätt åtskilja tvenne olika slag af varieteter, nemligen:

A) *Artförändringar* (Variationer), det vill säga sådana afvikelser, som blott upkomma *genom en viss dels olikhet* eller en *bestämd karakters afvikelse*, under det vextens antingen karakterer eller hela utseende i öfrigt förblir oförändradt. Vanligen är hos hvarje slägte eller åtminstone hos närförvandta arter ett likartadt anlag *(nisus analogus)* att bilda analoga variationer, hvilka de, som i artbestämning utgå från vissa karakterer, vanligen förvexla. Så f. e. hafva de flesta vexter en var. elatior et pumila, *Hieracia* en v. latifolia, en angustifolia; *Rosæ* en pubescens, en glabra; *Primulæ* en longistyla, en brevistyla; *Campanulæ* en albiflora, eller en micrantha, en macrantha; *Salices* en lejocarpa, en eriocarpa o. s. v. i oändlighet. Det blefve vanligen alltför vidlyftigt att anmärka alla sådana variationer, hvarföre man i vår tanka helre i slägtets eller afdelningens generela karakteristik äfven antyder dess anlag till vissa hos alla återkommande artförändringar, eller ock i beskrifningen efter hvarje art anmärker: "Exstant variationes *albifloræ, micranthæ, glabratæ* etc.", allt med afseende på det förhållande, som är typiskt i slägtet. De flesta artförändringar visa sig hufvudsakligen: 1) i en viss dels *relativa storlek*, hvaraf ofta upkomma bestämde *varr. elatiores* et *pumilæ* (bland *Rosæ* etc. finnas sådana ofta, under odling genom sticklingar, constante);

grandifoliæ et *parvifoliæ*, *grandifloræ* et *parvifloræ*, *microcarpæ* et *macrocarpæ* o. s. v. *(Är åter storleken proportionelt större eller mindre* i alla delar, så är det *en individuel olikhet* efter *mer* eller *mindre passande vexeställe;* man säge icke torrare bördigare o. s. v., ty vexter, som älska torrt eller magert vexeställe, förminskas på fuktigt eller bördigt, liksom äkta nordiska vexter blifva mindre i blidare klimat); 2) uti *form;* sådane äro variationes *arboreæ*, *erectæ* och *fruticosæ*, *humifusæ; latifoliæ* och *angustifoliæ; radiatæ* och *discoideæ*, *platypetalæ* och *stenopetalæ*, o. s. v.; 3) uti *beklädnad*, såsom varr. *aculeatæ* et *inermes*, *hirsutæ* et *glabræ; lejocarpæ* et *eriocarpæ* etc.; 4) uti *färg*, såsom varr. *vitellinæ* och *nitellinæ* hos Pilar; *albifloræ* etc.; *erythrocarpæ*, *xanthocarpæ* o. s. v. Öfver allt är här att skilja mellan individuela former; så f. e. utmärker en blekare färg hos hela vexten endast en individuel skillnad orsakad af skuggrikt vexeställe. — Ehuru verkliga artförändringar synas mindre afvikande från stamarten än *afarter* (se nedanför) äro de ofta constantare, såsom kulturen af simpla färgförändringar visa; mellanformer äro sällsyntare, *just deraf att de bero af en enda karakter;* ty uphäfves denna, blir det ej någon mellanform, utan just stamarten sjelf. Äfven är det vanskligare, att vilja upgifva dessas yttre orsaker, om icke kemiska förhållanden; ty de synas f. e. för de *vitellinæ* Salices bero af något inre anomalt tillstånd, ehuru detta måste hafva en yttre grund, som likväl i de flesta fall är lika svår att upgifva, som den är lätt att finna för afarter. Theoretiskt tror jag man riktigast kan säga: *en artförändring* är en till beständighet stegrad individuel afvikelse; ty fortplantad genom individens delning förblir den constant, men updragen genom frön öfvergår den oftast till urformen. *Tillfälliga former* äro icke constanta hos individen utom under vissa förhållanden; *underarter* åter äro, äfven updragne genom frö, constante. — I talförhållanden känner jag inga bestämda artförändringar; ty folia opposita, ter-

na, quaterna, quina och till och med sparsa hos f. e. *Veronica longifolia*, *Lysimachia*, *Lythrum*, *Paris*; flores tetrameri, pentameri o. s. v. hos *Saginæ*, *Tormentillæ* etc. äro endast tillfälliga former, som träffas på samma rot med den normala. Men vi måste gå vidare; ämnet är så rikt, att mycken upmärksamhet fordras det icke en tillämnad kort upsats vexer till en vidlyftig afhandling.

B. *Afarter* (Aberrationes) kalla vi sådane afvikelser från en arts normal-form, som visa sig (vanligen genom nödvändigt sammanhang) *uti alla eller de flesta vextens delar, hvarigenom den får ett från stamformen olika utseende.* Liksom de, som *efter karakteren* bestämma arter löpa mest fara, att taga artförändringar för arter, så misstogo de äldre, som *efter utseendet* bestämde arter, vanligen afarter för arter. Ehuru afarter i det hela synas anmärkningsvärdare än artförändringar, så äro de sednare vanligen constantare, ty alla afarter flyta genom mer eller mindre tydliga mellanformer sammans med hufvudarten. Då artförändringar skiljas genom någon bestämd karakter, så är det oftare blott ett plus eller minus, som skiljer afarter f. e. *Polygonum amphibium* och dess afart *terrestre*. *Artförändringar* förekomma vanligen under samma yttre förhållanden med stamarten; *afarter* åter under helt olika, hvarföre i den mån dessa närma sig till stamartens finner man talrika mellanformer. Också äro derföre de yttre orsakerne till afarterne långt lättare att finna än till artförändringarne, ehuru i sig obetydligare; ty hvaraf *P. amphibium terrestre*, *Salix repens argentea* o. s. v. upkomma, är lätt att inse; men hvarför *S. repens* under alldeles samma förhallanden har artförändringar med *germina* nu *sericea*, nu *glaberrima*, eller *Orchis sambucina* blandad är antingen bestämdt röd- eller gul-blommig, är icke så lätt att säga. Redan af det anförda torde inses, att det är en väsentlig skillnad emellan artförändringar och afarter eller, som jag ville kalla dem, urartningar, om denna benämning ej så stötte svenska öron. Men många andra långt vigtigare skäl

tillkomma, hvaribland det icke är det minsta, att samma polymorpha art har *en särskild serie af artförändringar, en annan af afarter.* Stundom komma samma eller analoga artförändringar före under de olika afarterne f. e. den röd- och grön-hvita af samtlige *Polygoni lapathifolii* afarter; ludd- och glatt-fruktiga artförändringar under de vida märkvärdigare *verkliga afarterne* bland *Salices.* —

(Forts. e. a. g.)

III. Literatur *).

J. C. Röhlings Deutschlands Flora. Nach einem veränderten und erweiterten Plane bearbeitet. Fortgesetzt von Wilh. Dan. Jos. Koch. Fünfter Band. Erste Abtheilung. Frankf. am Main bei Wilmans 1839. 370 pag. 8:o.

Den outtröttlige och om vexternas kritiska kännedom så högt förtjente Författaren har nu fortsatt åfvannämnde klas-

*) Som Red. från åtskilliga håll erfarit obelåtenhet deröfver, att inga utländska notiser, tvert mot det i anmälan gifna löftet, i bladet blifvit intagna, anser sig Red. förpligtad uplysa, att orsaken härtill hufvudsakligen varit den, att de utländska botaniska jurnaler, hvilka Red. förskrifvit, genom något missförstånd från bokhandelns sida, ännu icke erhållits, hvarjemte den under vintern hämmade kommunikationen med utlandet gjort att icke heller några andra arbeten ännu i år inkommit; men så väl det ena som det andra hindret skall väl nu snart uphöra, och Red. sålunda blifva i tillfälle att i detta hänseende fullgöra sina förbindelser. Äfven anser Red. sig böra tillkännagifva, att den hoppas kunna gifva åt tidningen en större mångfald, sedan åtskilliga af de bidrag dels redan ankommit, dels oförtöfvadt väntas, hvilka, ehuru låfvade och påräknade, dock alldeles uteblefvo under förra året, då derjemte den botaniska resa, som utgifvaren företog och som ej var beslutad i den stund tillståndsbref till bladets utgifvande begärdes, gjorde för honom omöjligt att ensamt sjelf så som vederbordt draga omsorg om en sådan omvexling och mångfald af artiklar, som måhända de flesta läsarne önskat.

siska arbete, hvaraf 4:de delen redan 1833 utgafs. Orsaken till det långa mellanskof, som egt rum mellan dessa delar, är, sasom Förf. i det korta förordet yttrar, förnämligast att söka i utarbetandet af Författarens under tiden utgifna *Synopsis floræ germanicæ et helveticæ.* — Närvarande del är utarbetad efter samma plan som de föregående; således efter sexual-systemet och omfattande allena Tysklands vexter (med inbegrepp äfven af Istriens, hvaremot de Sveitziska äro uteslutna). Nu utgifna afdelning omfattar 16—18 klasserna eller Mona- Dia- Polya-delphia, och den kan, med hänseende till de till dessa klasser hörande vexter, betraktas som en utförlig kommentarie till åfvannämnde Synopsis, hvilken dock icke utan vid särskildta fall citeras, något som Ref. ej kan fullkomligt gilla. — Vi vilja ur det rikhaltiga innehållet här allenast i största korthet anmärka ett eller annat, som kan vara af intresse för Svenska floran, samt nämna de här tillkomna i Synopsis icke uptagna, af hvilka de flesta äro från Istrien.

Till *Erodium cicutarium* citeras Engl. Bot. t. 1768, hvilken Fries anser höra till *Erod. moschatum* (se Bot. Not. 1840 p. 38). — Förf. säger sig icke känna någon *Er. pimpinellifolium* Willd. rostro fructus glabro cotyledonibus indivisis; i fall någon sådan finnes anser han den böra utgöra egen art. — Vid *Geran. pyrenaicum* anmärkes, att Fries' beskrifning på den svenska arten (hvaraf Förf. ej sett något exemplar) öfverensstämmer fullkomligt med den tyska, som är alldeles densamma, som vexer i Pyreneerna: och hvartill *G. umbrosum* W. K. hör såsom synonym, ej som afart. — Namnet *G. rotundifolium* L. tillägges här den art som Wahlenberg kallat *G. malvaceum* och Fries *G. viscidulum*, och som förekommer på åkrar och berg i rhentrakten, Sachsen o. s. v.; de sistnämnde Författarnes *G. rotundifolium* har deremot återfått namnet *G. pusillum* L. — *G. sibiricum* har nyligen uptäckts i Baden. — *Malva vulgaris* Fr. har återfått nam-

net *M. rotundifolia* L., hvaremot den af Fries under detta namn uptagna benämnes *M. borealis* Wallm. — *M. nicæensis* All. från Istrien har tillkommit. — *Corydalis solida* och *fabacea* betraktas som skiljda arter; af den sednare uptages en var. *digitata*, och vid den förra anmärkes att den någon gång förekommer med hela bracteer — *C. acaulis* L. anföres från Istrien. — I slägtet *Polygala* hafva tillkommit *P. nicæensis* Risso (P. buxifolia *β. Reich. Icon f. 51.* P. amblyptera *β. Reich Fl. exc. p. 351*) från Istrien, och *P. calcarea* Schultz (Bot. Zeit. 1837 p. 752. Vaill. Bot. t. 32 f. 2) från Zweybrücken; denna står närmast *P. amara*, men har de stora rotbladen ej fullkomligt rosettlikt samlade och saknar den bittra smaken. Förf. anmärker, att Fries i Novit. Fl. Suec. p. 226 under namnet *P. amara* så noga beskrifvit *P. calcarea*, att han knapt tviflar det denne haft sistnämnda framför sig; och i sanning synes beskrifningen passa vida bättre på denna än på *P. depressa*, till hvilken Fries i Mant. alt. p. 42 nu synes vilja hänföra sin *amara;* men då han uttryckligen i Nov. l. c. säger denna vara "intense amara", så synes den icke heller höra till *P. calcarea.* — *P. amara* begränsas på samma sätt som i Synopsis; dit hör således *P. uliginosa* Fr. — *P. comosa* och *depressa* antagas, hvaremot *P. oxyptera* Reich. hänföres under *P. vulgaris.* — Förf. anmärker, att den under namn *Ononis Cherleri* L. i Syn. uptagna vext icke kan höra till denna art, utan bör hänföras till *O. reclinata* L. — *Pisum elatius* Stev., funnen i Istrien, uptages såsom skiljd från både *P. arvense* och *P. sativum*; *P. maritimum* bibehålles i detta slägte. — Den i Syn. uptagna *Orobus versicolor* återföres till *O. albus* som varietet. — *Lathyrus latifolius* L. (Sp. Pl. nec Fl. Svec.), som utmärker sig med rent karminröda blommor, har Förf. sett vild allenast från trakten af Fiume. *L. heterophyllus* antages såsom skiljd art, och vid *L. silvestris* anmärkes, att *L. intermedius* Wallr., som i Syn. föres till förra, måhända snarare hör till den sednare. — Slägtet *Ervum* bibehålles så

som Linné framstält det; hvarvid Förf. likväl anmärker, att första afdelningen (*E. Lens* etc.) i sjelfva verket enligt karakteren hör till *Lathyrus*, liksom den andra (E. *hirsutum*, *monanthos* etc.) hör till *Vicia*. — *Vicia Gerardi* (V. cracca β. Synops.) antages såsom skiljd art. — *Colutea cruenta* Ait. kallas här *C. orientalis* Du Roi. — Förf. säger sig numera blifvit öfvertygad, att *Coronilla montana* Scop. et Synops. utgör den verkliga *Cor. coronata* L., hvarföre den ock här under detta namn blifvit uptagen, hvaremot den efter De Cand. i Synops. under namn af *C. coronata* uptagna utgör en annan art, som nu blifvit kallad *C. lotoides*. — Namnen på arterna af *Melilotus* ha blifvit ändrade, så att *M. officinalis* Willd., DC., Koch Syn. nu kallas *M. macrorrhiza* Pers.; *M. vulgaris* Willd. Koch Syn. benämnes *M. alba* Lam.; och *M. Petitpierrana* Koch Syn. (*M. arvensis* Wallr.) har fått namnet *M. officinalis* Lam. — I Istrien hafva nyligen blifvit funna: *Trifolium maritimum* Huds., *T. Bocconii* Sav., *T. glomeratum* L., *T. micranthum* Viv., *Lotus angustissimus* L. — Af *Medicago falcata* anföres en var. glandulosa.

IV. Hvarjehanda.

1. Professor *Elias Fries* i Upsala blef den 4 Julii 1839 utnämnd till Riddare af Kongl. Nordstjerne Orden.

2. Professor *Johan Wilhelm Zetterstedt* blef den 7 Febr. 1840 inställd i embetet såsom Botanices et Oeconomiæ Practicæ Professor i Lund, hvarvid han höll en föreläsning om vexternas migration. Det väckte en allmän och ej oförtjent upmärksamhet, att H. K. H. Akademiens Kansler under den 27 Jan. så fördelade göromålen mellan Professorn och Demonstratorn, att denne sednare, Adjunkt Agardh, fick sig updraget att föreläsa och examinera i Botanik, hvaremot åt den förre, oansedt dess af Konungen den 7 Dec. 1839 meddelade ovilkorliga fullmakt, endast lemnades att föreläsa och examinera i praktisk ekonomi, och det oaktadt att här

vid Universitetet icke hållits föreläsningar eller examina i praktisk ekonomi alltsedan år 1812, då dåvarande Professorn Agardh genom ett Kongligt Bref derifrån befriades, och behofvet af några dylika alldeles icke under de sednare åren blifvit ökadt. Dylika föreläsningar tyckes ock vida bättre ha sin plats vid ett landtbruks-institut än vid ett Universitet, hvarest allt tillfälle saknas att visa den praktiska tillämpligheten af de teoretiska föredragen. Det tyckes nästan som man ville återkomma till den föråldrade falska åsigten enligt hvilken naturvetenskaperna icke ega något värde utan som tjenarinnor åt Ekonomi och Medicin. Till en början har imellertid utförandet af den upgjorda planen, hvars egentliga källa och motiver det icke tillhör närvarande ställe att utveckla, blifvit hämmadt, på det sätt nemligen att sedan Prof. Zetterstedt genast till Cons. Acad. allemnat en protest, hvari han anhöll att blifva bibehållen vid rättigheten att föreläsa och examinera i Botanik, hvari han var Professor, och Cons. Acad. hos Kansleren tillstyrkt bifall till denna anhållan, så har Denne genom Nådigt Bref af d. 25 Febr. stadgat, att Prof. Zetterstedt eger tillvidare bestrida hela den till dess profession hörande undervisningen; hvarjemte Cons. Acad. fått sig updraget att inkomma med förslag till fördelning af göromålen mellan Professorn och Demonstratorn.

3. Filosofie Kandidaten *Johan P. Arrhenius* har af H. K. H. Upsala Akademies Kansler under den 14 Jan. 1840 blifvit utnämnd till Botanices Docens vid Upsala Universitet, sedan han förut såsom specimen utgifvit en intressant och med omsorg författad Monografi öfver Svenska arterna af slägtet Rubus, hvilken afhandling med det snaraste skall i dessa notiser blifva anmäld. Doc. Arrhenius har af Filos. Fakult. blifvit tillförordnad att i fullständig studentexamen examinera i Naturvetenskaperna.

4. *Salix daphnoides * acutifolia*, onekligen den skönaste Pil-art i Norden, är, enligt af Prof. Fries meddelad un-

derrättelse, funnen verkligen vild äfven i Sverge, nemligen på Dalelvens strand vid Mora i Dalarne. Innan kort hoppas Red. blifva i tillfälle att i dessa notiser meddela en upsats af Prof. Fries öfver Skandinaviska Pil-arterna.

V. Tillkännagifvande.

Som en längre tid förflutit sedan subskriptionsteckningen skedde till *Herbarium normale*, hvarunder subskribenternes vistelseort blifvit förändrad, och transportkostnaden icke är en ringa utgift bland de snart sagdt oräkneliga, som från detta företag äro oskiljaktiga, helst i det fall exemplaren icke skulle uttagas; så anmodas de, som ännu icke erhållit exemplar af de sednare (3, 4, 5) fasciklarne, att *inom Maj månads utgång* insända reqvisitioner till Utgifvarne eller till *Lundeqvists et comp.* bokhandel i Stockholm och Upsala eller till *Gleerups* i Lund, då exemplaren skola skyndsamt expedieras. Efter nämnde tid kunna *kompletta exemplar svårligen mera erhållas*, då de få återstående sedermera disponeras till andra ändamål. Vi skulle vilja anse denna samling så vigtig, att framdeles icke något kan öfver Svenska Fanerogamerna utan dess begagnande utarbetas. Sjette fascikeln utkommer, vill Gud, till sommaren så snart åtskilliga inväntade sällsyntare vexter hunnit ingå. Redan finnes tillräckligt förråd insamladt af *Carex bullata, pediformis, maritima, evoluta; Poa laxa; Glyceria remota; Rubi; Ranunculus sulphureus; Campanula barbata; Hieracium furcatum, collinum*, o. s. v. — För utgifvarne vore stor vinst att veta, hvilka subskribenter genast behaga uttaga sina exemplar, då uplagan kunde rättas derefter. Ty med ett arbete af denna art är en väsendtlig skillnad från en boks tryckning; omkostnaderne äro lika stora för hvarje enskildt exemplar och hvarje fascikel utgör ett mycket betydligt förlag.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 5. Lund den 1 Maj 1840.

I. Original-afhandlingar.

1. *Vårens antåg.*

Andra stycket.

(Se Bot. Not. 1839. n. 1.)

Den teckning vi för ett år sedan lemnade öfver våren i Upsala fick kort derefter dementi. Sistledna års vår blef nemligen en den angenämaste man på längre tid haft. Visserligen kom den sent, egentligen började den först sista dagarne i April; men den framskred sedan i ett jemt stigande utan recidiv af vinter. Den var klar och torr, hvarföre det hastiga starka solskenet under det kälen annu låg i jorden (så kallad *isbränna*) verkade förstörande på en mängd vexter. Den mesta odlade klöfver utdog och flera träd; men på enbuskarne inträffade en verklig *Digerdöd*, bland dessa *Röda döden;* flerestädes blef icke ens hvar fjerde vid lif, och sällsynt var att finna någon buske, som icke var mer eller mindre skadad. Det vore intressant känna huru långt den sträckte sig, emedan det skulle lemna ett vigtigt bidrag till bestämmande af den region, som är under samma momenters herravälde som Upland. Ehuru det icke var af kölden den bortdog (utan snarare af den hastiga varmen som infoll medan kälen ännu var i jorden *)), ty den är för den alldeles icke ömtalig, synes den inträffat öfverallt i mellersta delen af riket och så långt

*) På öpna fält och solöpna ställen hade dödligheten varit störst; mindre åter inuti täta skogar eller på mot norden sluttande ställen.

norrut som jag kunnat den följa: men till Gottland sträckte den sig icke (Mag. *Pontén*) och då jag kom mot Wetterns södra sidor upphörde den äfven. I Vestra Smaland eller Halland såg jag icke tecken till den samma. Detta öfverensstämmer väl med den teori jag förut upgjort och i första stycket antydt om landets fördelning i trenne större klimateriske zoner, oberäknad fjällens. (I zoologiskt hänseende var ock förra året utmärkt af en ovanlig mängd af ekorrar och spindlar, hvilket, jemte endöden, af enfaldigt folk äfven bemärktes som betydelsefulla järtecken).

Då vi slutade förra upsatsen hade vi hoppats före fortsättningen erhålla nya faktiska bidrag: men fast dessa uteblifvit återkomma vi ända till samma ämne att det icke må falla i förgätenhet. Hvad vi i synnerhet derigenom hoppats finna bestyrkt, är att vårens framskridande mot Norden sker hastigare i de kalla klimaterne än i de tempererade, liksom vi anse fullkomligen bevist, att vårens utveckling i de sednare sker vida raskare än i de förra, hvarföre vår och sommar i nordligaste trakter sammanflyta; lagen härföre torde icke vara svår att finna, då man besinnar, huru hastigare och efter vårdagjemningen betydligare dagen mot norden förlänges. I stället för den jemna progression i varens ankomst Schübler antager, tro vi oss derföre kunna antaga en i dubbelt hänseende mot Norden accelerad. Ty genom flerårig observation af vegetationen i Lund och Upsala hafva vi funnit att d. 1 Juli vegetationen lika långt (ungefärligen) avancerat i Skåne och Upland, ehuru icke blott det sydligare läget utan äfven andra lokala förhållanden verka att våren i Skåne börjar per medium trenne veckor tidigare än kring Upsala. Men sen vårvarmen börjat så påskyndas vextligheten allt mer och mer ju längre man kommer mot Norden. Linné lemnar redan ett talande bevis deruppå uti sädesslagens mognad. Rågen går minst 14 dagar tidigare i ax i Skåne än i Upland, men den skördas nästan vid samma tid. Kornet mognar nästan på dubbelt kortare tid i Lapland än i Upland. Att

kornet i Skåne mognar på kortare tid än i Upland beror icke af större varma, ty Juli månads medeltemperatur är lika i Lund och Upsala, utan väl i synnerhet deraf, att kornet i Skåne sås en månad sednare och således under den tid vegetationen hastigare framdrifves än i Upland, der det sås så snart jorden kan bearbetas.

De öfriga orsaker, som utom en orts sydligare eller nordligare läge bestämma vårens tidigare eller senare början, och hastigare eller långsammare utveckling äro, dels de samma som bestämma en orts varmegrad, dels andra fysiska förhållanden. Sådana äro: 1) *Höjden öfver hafvet* och temperaturens deraf beroende aftagande. Det är tillräckeligen bekant huru man högre på ett fjäll finner de vexter ännu icke utslagne som i dalen redan hafva frukt, men man saknar ännu några bestämda observationer på våra fjäll, huru lång tid som fordras för vårens upstigande t. e. 1000 fot. Tydligen bör detta i synnerhet på våra nordliga fjäll ske hastigare än i S. Europa, der nätterne äro längre och omvexlingen i temperatur mellan dag och natt följakteligen större. 2) *Granskapet af hafvet och större vatten.* Vi hafva redan anmärkt, huru samma bassin mera jemt fördelar våren kring sina kuster, liksom det är bekant huru dylika bidraga till vårens tidigare början; deremot synes man icke hafva iakttagit att de verka menligt på dess skyndsamma utveckling. Vid Vesterhafvet, vid hvars kuster våren tidigt börjar, men hvilka likväl hafva en ytterst torftig vår-vegetation, ser man tydligen huru i hafvets granskap våren sakta och långsamt framskrider, så att på orter belägna in uti landet, der vegetationen langt senare börjar, är den vid midsommarn lika långt hunnen som vid kusten, om höjden öfver hafvet icke är desto betydligare. 3) Samma förhållande äger rum, äfven inom ett mindre distrikt, *mellan öpna fält och lundar;* ehuru snön på de förra förr smälter och våren förr der kan sägas börja, utvecklar sig vår-vegetationen snart långt kraftigare och frodigare i de sednare, som lemna skydd mot vindarnes

fria spel och natthylan, hvarföre de flesta vårvexter företrädesvis äro lundvexter, såsom *Corydalis arterne*, *Tussilago alba*, *Asarum*, *Viola*, *Ornithogala*, *Orobus vernus*, *Lathræa*, *Ranunculus ficaria*, *Pulmonaria* m. fl. *Daphne* och *Corylus avellana* blomma i täta lundar medan ännu snön der betäcker marken, innan de utslagit på öpna fälten, som länge varit snöfria. 4) *Landets sluttande läge mot norr eller söder*, såsom bestämmande den vinkel solstrålarne bilda mot jordytan, är äfven af största inflytande. Redan på en liten kulle ser man huru vexterne tidigare utslå på dess södra än norra sida och ännu större blir skillnaden om hela landet sluttar t. e. åt norr eller söder. För Botanisten blir södra sluttningen af en höjd äfven intressantast derigenom, att den frambringar de sällsyntaste vexterne, men för Ekonomen, åtminstone i södra orterne, är den norra mest i värde, ty den lemnar frampå sommaren den kraftigaste vegetationen och frodigaste gräsvexten under det den södra är af torka mer förbränd. Också finner man alltid på tvenne narliggande kontinenter mera sydligare vexter på den nordligares kust och nordligare på sydligares, än tvertom. Så finner man i Skåne flera vexter som först träffas inuti Tyskland; på Tysklands nordliga kust åter *Pedicularis Sceptrum Carolinum*, *Nymphæa pumila*, *Hippophaë Rhamnoides* m. fl. som träffas först högre upp i Sverige. 5) *Jordens kemiska beskaffenhet*, ehuru på kalk och fin sand (flygsand) både snön hastigare smälter och båda företrädesvis ega vårvegetation, så att de kunna sägas påskynda vårens framskridande, synes i detta afseendet verka mindre än 6) *Dess fysiska beskaffenhet*. Huru nemligen vårens framsteg fördrojes i ett skogigt af moras och träsk uppfyldt landskap är nogsamt bekant. Deremot synes, inom Sverige åtminstone, jordtemperatur och en del andra i vextgeografien anmärkte förhållanden icke märkbart inverka på vårens ankomst annorlunda än i det direkta förhållande, som de stå till lufttemperaturen. Helt annat blir förhållandet i länder der varma kål-

lor finnas, ty dessa framdrifva i sitt granskap icke blott en sydligare vegetation, utan äfven en tidigare vår.

Ehuru vi hafva flera anteckningar öfver vexters blomningstid i Sverige, för ex. i Linnés Philos. Bot. §. 338, i dess Calendarium Floræ Upsaliensis, af Ejerkander (i Vet. Acad. Handl.), Nezèn m. fl., lemna dessa dock inga tillfredsställande resultater för vårt syfte, dels för bristande korresponderande observationer till jemförelse, dels emedan ofvan anförde momenter i flera fall icke blifvit antydde. Den tid är väl ännu långt aflägsen, då man kan hoppas erhalla ett för flera orter tillförlitligt medium af flera års fortsatte observationer. För enskilta års observerande åro alla icke lika passande; sistledne hade med sin jemt stigande värma varit ett af de yppersta. Islossning (se förra stycket), vindarnes riktning, nederbördens olika fördelning m. m. måste eljest alltid verka störande, då man blott har ett års iakttagelser att beräkna. Också får man icke lägga lika vigt på alla vexter: minst på sådana, som stått öfver från ett föregående år, fast de vid blid väderlek utveckla nya blommor såsom *Bellis perennis*, *Stellaria media*, *Lamium purpureum*, *Viola tricolor* m. fl. De antyda mer en blid vinter än tidig vår. Äfven *Corylus Avellana*, och någon gång *Draba verna*, utveckla stundom sina blommor, åtminstone i S. Sverge, i Februari efter några solskens-dagar under blid väderlek, men derefter infaller ej sällan strång och långvarig vinter. Alldeles oefterrättelig är *Helleborus niger*; den blommar när som helst då under vintren någon längre tids blid väderlek infaller. Derföre beräkna vi våren icke efter första blomman, utan efter första löfsprickningen och anse askens löfsprickning som gränslinien mellan vår och sommar. Öfver de första vårblommornes utslående vid Femsjö i vestligaste Smaland har jag anteckningar under 11 år, hvilka lemna det medium, som här skall nedanför meddelas för dem, som icke höra till de ofvanför som osäkre angifne. Dervid är dock i förväg att märka, att dessa anteckningar gjordes mest på 1820-talet (el-

ler 1821—1834) som utmärkte sig genom tidiga vårar, äfvensom att tvenne lacuner äro i årsföljden och att dessa vårar troligen varit sena. Således torde rätta medium vara en eller några dagar senare. *Galanthus* den 16 Mars (har funnits sena vårar i April betäckt af ½ alns djup snö på iskladd mark så utbildad att den inflyttad i glas följande dagen varit i full blomma), *Corylus* d. 28 Mars, *Eriophorum vaginatum* d. 3 April *), *Salix acutifolia* d. 5 April, *Pulsatilla vernalis* **) d. 9 April, *Draba verna* d. 10 April, *Chrysosplenium* den 12 April o. s. v.

För löfsprickningen lemnar Linnés dissertation, *Vernatio arborum*, så rika materialier att de kunde anses nära tillräckelige, fast det är af vigt att få dem ytterligare bestyrkte af nya, helst fråga kan väckas om klimatets förändring. Också fordrar ett och annat datum uppenbart rättelse t. e. upgiften att *Ribes Grossularia* utslog löfven vid Göteborg den $\frac{27}{3}$, men på Tjörn i Bohus län först den $\frac{9}{5}$ ehuru blott ett par mil skiljer dessa, m. fl. Genom Linnés anförda arbete är redan ordningen för de flesta trädslags löfsprickning bestämd, hvilken, då den är känd, bör förekomma sådana anomalier, som finnas i nämde och flere observationer. Den är följande: 1) *Sambucus racemosa*, 2) *Loniceræ*, 3) *Ribes Grossularia*, 4) *Ribes rubrum*, 5) *Spiræa Salicifolia*, 6) *Prunus Padus*, 7) *Evonymus europæus*, 8) *Potentilla fruticosa*, 9) *Sambucus nigra*, 10) *Ligustrum vulgare*, 11) *Sorbus Aucuparia*, 12) *Salix viminalis* ***), 13) *Alnus glutinosa*, 14)

---

*) Anses der af bönderne för vårens första härold, allmänt känd under namn af *Tobetel*; deraf: *Ej nöd för geten, när tobetel på mossen.*

**) Kallas *Ljungsnöret* i S. Halland; deraf: *När ljungsnöret slår som kållast* (frodigast?), *går ko som gållast.*

***) Alla observationerne äro icke hämtade af denna art, ty Salix upgifves på Linnés tabell både från Lappland, Westerbotten, o. s. v. der *S. viminalis* icke finnes. Hela kolumnen för Salix torde rättast böra utgå, såsom afseende olika arter.

Hippophaë Rhamnoides, 15) *Pyrus Malus*; 16) *Prunus Cerasus*, 17) *Viburnum Opulus*; 18) *Betula alba*, 19) *Corylus avellana*, 20) *Ulmus campestris*, 21) *Rosa canina*, 22) *Pyrus communis*, 23) *Prunus domestica*, 24) *Rhamnus catharticus*, 25) *Rhamnus frangula*, 26) *Tilia Europæa*, 27) *Fagus silvatica*, 28) *Sorbus scandica*, 29) *Populus tremula*, 30) *Acer Platanoides*, 31) *Quercus Robur*, 32) *Fraxinus excelsior*. Åtskilligt återstår likväl härvid att både tillägga, då flere trädslag saknas (f. e. af Salix anföres blott en art), så utslår *Hästkastaniens* löf samtidigt med Rönnen eller näst före den, — dels observera om ordningen så förhåller sig öfverallt (t. e. *Sambucus nigra* utslår efter mina observationer i S. Sverge löfven samtidigt med *Ribes* arterne, i norra samtidigt med *S. racemosa*) — och hvad *Loniceræ* beträffar, så är hela sectionen *Periclymenum* snarast att räkna till suffrutices sempervirentes, som ej höra till denna kategori. Men vår afsigt är icke att i denna uppsats inga i speciella detaljer, utan endast framkasta åsigter, i afsigt att framkalla ytterligare observationer.

Betrakta vi den af Linné lemnade tabell, så lemnar den redan åtskilliga resultater. Den bestyrker öfverhufvud den antydda lagen för vårens ankomst, men tillika finna vi tydligen huru vårens utveckling ju mer påskyndas ju längre vi komma mot norr. Så f. e. är skillnaden i *Ribis rubri* löfsprickning i Skåne och Lappland 45 dagar, men för *Populus* blott 16 dagar. Och vid sommarens gräns närmar vegetationens utbildning sig så mycket att Asken upgifves för Calmar den 21 Maj, för Upland den 23 Maj, och för Finland den 26 (observationen för Öland den 22 April är i likhet med flera uppenbart skriffel). Mångfaldiga flera resultater äro deraf att hämta för den, som vill utföra detta ämne i detalj, ehuru det är uppenbart, att de olika observatörerne följt olika principer för sina antekningar, hvarigenom åtskilliga ojemnheter upkommit; de för *Öland* synas allt för sent, de från *N. Småland* öfverhufvud allt för tidigt anteknade. Det är derföre vi

anse alla vidare resultater böra upskjutas tills nyare och flera iakttagelser erhållits.

E. Fr.

2. *Ytterligare några ord öfver Zannichelliæ; af E. Fries.*

Genom en i N:r 3 af denna tidning införd upsats har Herr Lector *Wallman* å nyo fästat upmärksamheten på nämde intressanta slägte och då jag förut (i Nov. Mant 1.) monografiserat de mig bekante Svenska arterne anser jag mig skyldig lemna förklaring öfver mina till en del afvikande åsigter — och finner j g mig dertill så mycket mer förbunden som förf. synes betvifla så väl *mine uppgifter*, att *Zannichellia repens* Böningh. vexer vid Halmstad, som att den endast är en af vextstället upkommen form.

Först får jag anmärka, att de exemplar, som Förf. säger sig fatt under sistnämnde namn, men skola tillhöra *Ruppia maritima* (vid Halmstad har jag endast sett *R. rostellata*), icke äro från mig. Om man skulle anse möjligt, att jag förvexlat dessa (de exemplar jag från Halmstad eger framför mig, äro rikligen fruktbarande), så får jag åberopa Prof. Wahlenbergs (Fl. Svec. p. 600) och flera utmärkta Botanisters vitsord, som tillika med mig der ymnigt insamlat nämde *Zannichellia*. — Hvad vidare min upgift om dess beroende af vexestället i grundare vatten angår, så hafva *Meyer*, *Koch* och alla, som efter mig skrifvit öfver den samma, delat min åsigt. Meyer säger uttryckeligen: "Ob die Pflantze in den Gelenken Wurzeln treibt oder nicht hängt lediglich von Wasserstande ab, im tiefen Wasser ist le'zere, im seichten, wo die Gelenke den Boden berühren können, Ersteres der Fall;" o. s. v. Också har jag på samma ställe insamlat olika år eller olika årstider än *Z. palustris*, än *Z. repens* — ett förhållande som dessutom tillräckligt bevisas af *Ranunculus aqua-*

tilis, Trapa natans, Polygon. amphibium a., Bulliarda aquatica m. fl. på uttorkade ställen. Grunden hvarföre Herr Lector *Wallman* anser *Z. repens* skild från *Z. palustris* är att dess *Z. repens* icke hör till Bönninghausens form, utan i min tanka är en analog form af *Z. pedicellata.*

Professor *Nolte* i Kiel var den som först gjorde Botanisterne uppmärksamma derpå, att under *Z. palustris L.* innefattades flera arter; han antog trenne, af hvilka *Z. polycarpa* är både den utmärktaste och sällsyntaste; *Koch* säger sig icke hafva sett den, men synes böjd anse den som skild art; icke heller har den förekommit *Meyer*, som antager Noltes båda öfriga arter. Den är i allmänhet föga känd och vore önskeligt att någon Botanist, som vid slutet af sommaren har tillfälle följa Ätran från Falkenberg till hafvet, ville insamla den för herbarium normale. De andra båda äro allmänna: för den mest bekanta, i *Engl. Bot.* T. *1811! Fl. Dan.* etc. afbildade, öfver allt i Tysklands sumpar förekommande och äfven i S. Sverige vanligaste, behöll Prof. *Nolte*, som mig synes rättvist, namnet *Z. palustris* (Z. palustris *Nolte* = Z. major *Reich.*) och har deruti blifvit följd af mig och alla sednare utom *Reichenbach*, som efter *Michelis* figur för *Z. palustris* antager en art, som säkerligen varit lika obekant för Linné, som den i närvarande stund är okänd af alla, äfven Italienska Botanisterne. Att efter blott de äldres figurer statuera nya arter är äfventyrligt (det är bekant hur genom Michelis felaktiga teckning en *Najas tetrasperma* uppkom) och sannolikt är bäst lemna den till sido tills någon dylik återfinnes i naturen. (Man skulle kunna gissa att den närmade sig till det på Medelhafvets kuster nyligen upptäckta slägtet *Altenia*, som till utseendet alldeles liknar en *Zannichellia.*)

Efter Nolte bearbetades slägtet af *Reichenbach*, som deröfver lemnade förträffliga figuren, efter hvilka bestämmandet är lätt, men då tillika ytterligare flera icke hallbara arter åtskildes, så drogo dessa med sig de Notteske i misstroende, alldeles som skett med *Rubi* o. fl. Så upplöstes Noltes *Z. pa-*

lustris i *Z. major* och *repens*, Noltes *Z. maritima* i *Z. pedunculata* och *gibberosa*, hvilka sednare båda man kan finna på samma tufva.

Då jag derefter i Nov. Mant. 1 utarbetade de svenska, sökte jag först göra mig klart, hvilka karakterer för åtskillnad *icke voro brukbare;* sådane syntes mig *caulis fluitans* och *c. radicans, umbella pedunculata* och *u. sessilis, nuculæ dorso* l. *utringue cristatæ gibberosæque;* deremot antog jag tills vidare (ty öfvergångar hade jag ej sett) att *nuculæ stipitatæ* och *sessiles, carina dorsalis primitus contigua* et *primitus dentata* samt i synnerhet *styli beskaffenhet* för *väsentlige* karakterer. Härigenom kom jag till samma resultat som Nolte, fast jag då ej kunde känna att den icke beskrifna *Z. maritima* var den samma med min *Z. pedicellata*, hvilket sednare namn jag föredrog det Reichenbachiska *Z. pedunculata* eller *gibberosa*, emedan båda asägo individuella former och dessutom Prof. *Wahlenberg*, som var källan för benämningen af *Z. pedunculata*, icke kallar den så utan *pedicellata*. Jag antog således trenne arter:

1. *Z. palustris* Nolte. En tillfällig form deraf är *Z. repens* Bönningh. umbella sessili.
   — *pedunculata*, umbella pedunculata. *Meyer. Chlor. Han.* p. 528.

   Obs. Den af Herr Lector Wallman beskrifna *Z. Roseni* hade jag då i Rosens egna exemplar afven under ögonen, men anmärkte den blott för en missbildning af afarten pedunculata motsvarande *Z. gibberosa* af *Z. pedicellata*. Huru vida den likväl bör skiljas kan jag icke bestrida, då jag ej sett den, som alla öfriga former, vexande.
2. *Z. polycarpa* Nolte. Äfven denna förekomer *repens*, umbellis sessilibus et subpedunculatis.
3. *Z. pedicellata* Whlnb. (sub Z. palustr.) Fr. Nov. Mant. *Z. maritima Nolte!* (arten är icke beskrifven, utan endast meddelad i exempl. af författ. — *Z. repens* Wallm. en krypande form häraf)

— *pedunculata*, Z. pedunculata. *Reich.*

Obs. Z. *gibberosa* Reich. är en missbildning häraf. Cfr. Nov. Mant. et Herb. Norm. 1.

Prof. *Wahlenberg* var den förste, som anmärkte denna förmodade art, men anförde den endast som afart, under namn af *pedicellata*. Sedan Botanisterne derigenom blifvit uppmärksamme på den samma, skildes den som art af *Nolte* under namn af Z. *maritima*, emedan han ansåg den endast finnas i salt vatten. *Reichenbach* förkastade denna benämning, efter den liksom Z. *palustris* förekommer i inre Tysklands söta vatten, och återtog Wahlenbergs, churu den oriktigt ändrades till *pedunculata* (*pedunculi äro oväsentliga* men *pedicelli* eller rättare stipitelli väsentlige; hvarföre Koch kallar den v. stipitata). Wahlenbergs benämning är icke blott den äldsta utan ock visserligen den bästa, som derföre bör bibehållas: då afarter uphöjas till arter bör första bestämmarens namn bibehållas, så mycket mer som dess åsigt kanhända är den riktigaste. Namnet *pedicellata* är tillika det enda karakteristika, uttryckande artens egen karakter, då hvarken benämningen Z. *pedunculata* eller Z *maritima* passa till den i dess hela omfång.

Sedan vi i det föregående antydt vår åsigt, böra vi endast tillägga att vi sjelfve anse den helt och hållet subjectiv och icke dermed velat bestrida andras.

Tillägg af utgifvaren.

Då uppmärksamheten blifvit riktad på slägtet *Zannichellia*, torde det vara i sin ordning att återkalla i minnet en uppsats öfver detta slägte af *Ad. Steinheil* i Annales des sciences naturelles, 2 série. Tom. 9. Botanique p. 87—99. Der meddelas först en kort historik, hvaraf här blott anmärkes, att Förf. anser, det man för de båda af *Micheli* tecknade, men af *Linné* sedan sammanblandade, arterna bör uptaga *Willdenows* namn Z. *palustris* och *dentata*, oaktadt den förra oftare växer i salt och den senare i sött vatten. Derefter granskas de delar, hvaraf man hämtat karakterer för de hera i senaste tider upställda arter; här förkastas såsom osäkra de kännemärken, som tagits af vegetations-organerna, emedan dessa modifieras af vattnets beskaffenhet och djup, hvari de växa; frukten anses icke heller lemna sådana [illegible] karakterer, med undantag af stiftets längd, och märkets beskaffenhet (hos [illegible]ivande

vexten) som synes vara konstantare. Pedunculi och pedicelli forkastas likaledes, hvarvid anmärkes, att deras begagnande till karakterer har gjort att under den sålunda bildade arten *Z. pedunculata* sammanförts 2 former, hvaraf den ena hör till *Z. dentata* och den andra till *Z. palustris*. Karpellernas antal är äfven mycket föränderligt; likaledes ståndarsträngens langl, hvaremot ståndarknappen anses lemna goda karakterer. Härefter framställes följande öfversigt af arter och former:

1. *Z. dentata* Willd. antheris bilocularibus uni-apiculatis, stigmatibus crenulatis papillosis, stylis in fructu maturato ovariis dimidio brevioribus. Mich. Gen. t. 34. f. 1.

   Subsp. 1. *Z. dentata repens:* stipulis intrafoliaceis fugacibus tenerrimis; planta gracilior-subtilissime repens. *Z. pal. β repens* Koch Syn.

   α. carpellis sessilibus dorso crenatis. *Z. repens* Bönningh., Reich. *Z. palustris* Gærtn. Fruct. T. 1. p. 19. fig. 6.

   β. carpellis sessilibus dorso marginatis dentatis.

   γ. carpellis subsessilibus dorso cristis dentatis, tribus exasperatis et antice membranaceo-dentatis.

   δ. carpellis pedunculatis dorso marginatis dentatis. *Z. pedunculata α stagnalis* Reich. Fl. exc.

   Subsp. 2. *Z. major:* stipulis intrafoliaceis latioribus nec tam fugacibus, carpellis subpedunculatis. Planta fluitans, magnitudine Potamog. pusilli. *Z. pal.* Fl. Dan. t. 67. *Z. palustr. α major* Koch Syn.

   α. dorsi crista subcontinua. *Z. major* Reich. *Z. palustris* Bönningh.

   β. dorsi crista dentata.

2. *Z. palustris* Willd. antheris quadriloculatibus biapiculatis, stigmatibus paulum augustioribus integerrimis non papillosis, stylis in fructu maturato ovaria subaquantibus. Mich. Gen. t. 34 f. 2. *Z. palustris* Smith. Fl. Brit. *Z. palustr. γ stipitata* Koch Syn.

   α. carpellis geminis longe pedunculatis, filamentis 2—3-pollicaribus. E Numidia.

   β. carp. geminis subsessilibus. *Z. digyna* Gay.

   γ. carp. 3—5 plus minusve pedunculatis nonnumquam sessilibus. *Z. maritima* Nolte. *Z. pedunculata β maritima* Reich.

   δ. carp. 3—5 pedunculatis in utraque margine membranaceo-dentatis. *Z. gibberosa* Reich.

   Species non satis notæ:

3. *Z. polycarpa* Nolte: stylis in fructu maturato ovariis fere sextuplo brevioribus.
4. *Z. Peruviana* — forsan ab una ex europæis non diversa.
5. *Z. contorta* Cham. et Schlecht. Linn. 1827 p. 231.

Sluttligen meddelas på tab. 3 och 4 figurer af karpeller och fruktifikationsdelarna hos *Z. dentata* och *palustris*.

II. Literatur.

Monographia Ruborum Sueciæ. Edidit Johan P. Arrhenius, ad reg. Acad. Upsal. Botanic. Docens. Upsaliæ Wahlström et Lästbom 1840. 64 pag. 8:o. (Först utgifven som disputation under titel: Ruborum Sueciæ dispositio monographico-critica. P. 1—4. Ups. 1839).

Botanisterne, äfvensom i allmänhet naturforskarne, skulle

man kunna indela i tvenne klasser: de, som studera föremålen i den lefvande fria naturen, och de, som företrädesvis befatta sig med undersökning och beskrifning af de döda i samlingarne förvarade naturkropparna. Båda äro nödvändiga arbetare på det vidstrackta fältet och bidraga hvar i sin mån till ernående af det gemensamma målet; men deras arbete är i alla hänseenden af den mest olikartade beskaffenhet. Under det de sednare kunna i ro och maklighet tillbringa hela sitt lif på samma ställe och inom samma väggar och ändock med tillhjelp af de massor, hvilka de genom köp, byte eller lån samlat kring sig, utgifva det ena arbetet efter det andra och deri, på snart sagdt mekaniskt sätt, beskrifva och upnämna en mängd nya arter, hvarigenom de snart nog och utan särdeles besvär eller hufvudbry förskaffa sig ett mycket celebreradt namn, så måste de, hvilka föredraga att studera den lefvande naturen, alltjemnt med oafbruten uppmärksamhet och ospard möda följa dess utveckling, och det icke blott under ett utan under många år, och icke på ett utan på flera ställen, för att få fullständig kunskap om det inflytande, som olika yttre omständigheter utöfva på naturföremålens förändring. Oaktadt all den tid och omsorg, som erfordras för dessa undersökningar, *synas* dock resultaterna vara af föga betydenhet, ehuru de för vetenskapen *äro* af den största vigt och derjemte utgöra den enda säkra basis, hvarpå den vetenskapliga byggnaden kan uppföras. — En ej mindre olikhet röjer sig i det sätt, hvarpå dessa båda slag af naturforskare uppfatta föremålen: kammarbotanisterna äro nemligen benägna för att mångfaldiga arterna, under det de, hvilka i den lefvande naturen undersöka dem, visa mera benägenhet att sammandraga; och äfven i de fall, då motsatta åsigter å nagotdera hållet gjort sig gällande, kan man nästan vara säker att de grunder, enligt hvilka de framgå, icke öfverensstämma. Orsaken till denna allmänna olikhet är lätt att finna; i herbarier finnas vanligtvis af hvarje växt allenast få exemplar, hvilka dessutom ganska ofta icke äro annat än fragmenter af det hela, om hvars verkliga beskaffenhet och fullständiga utseende någon kunskap således icke erhålles, likasa litet som om den series af mellanformer och öfvergångar, som förbinder äfven sådana, som för sig betraktade synas vara ganska utmärkta och väl skiljda; en följd häraf blir, att alla specimina, hvilka förete något afvikande karaktärer, upställas som sjelfständiga arter, utan att man känner eller tager i betraktande halten af de karaktärer, hvilka man begagnat. Denna olägenhet har i sednare tider icke obetydligt ökats sedan ett nytt slag så kallade naturforskare upstått, nemligen de, som på egen eller andras kostnad företaga resor i den enda

afsigt att samla. Dessa, som oftast alldeles sakna den vetenskapliga bildning, som är oundgänglig för att kunna samla med urval och plan, rikta hela sitt sträfvande på sammanhopandet af stora massor, hvarvid de naturligtvis i främsta rummet afse sådana former, som visa något afvikande utseende, hvilka derefter, då de komma i händerne på kammarbotanisterne, upphöjas till rang och heder af egna arter, ehuru de kanske icke så sällan i grunden ej äro annat än obetydliga formförändringar: men genom detta upphöjande icke blott kittlas så väl beskrifvarnes som samlarnes fafänga, utan äfven riktas desse sednare, emedan det är klart, att då dessa, som vanligen är fallet, utminutera sin fangst, kunna de höja priset och utbasuna samlingarnes stora värde i samma grad, som deribland förekomma en mängd så kallade nya arter. Helt annat är förhållandet med den andra afvanföre upstälda klassen af botanister. Dessa se icke så mycket på qvantiteten, som qvaliteten af de upstälda arterna; deras första omsorg är derföre att undersöka hvilka delar, som erbjuda konstanta karakterer, och visshet härom vinnes ofta först efter långvariga observationer, anstälda under de mest olikartade yttre förhållanden, hvarunder det icke så sällan befinnes, dels att de karakterer, som äro mest i ögonen fallande och för den ytliga betraktaren tyckas vara särdeles goda, äro af ganska underordnadt värde och vida mindre konstanta än andra, som synas mindre betydliga och vigtiga; dels ock att former, som vid första ögonkastet synas mycket skiljda och af hvilka kammarbotanisterne icke skulle tvekat bilda egna arter, i grunden leda sitt ursprung från yttre momenter, vid hvilkas förändrande de återga till den ursprungliga formen, hvarmed de äfven genom mellanformer äro förenade: hvaremot andra, som tyckas vida mindre utmärkta, i sjelfva verket äro sjelfständiga och under alla förhållanden konstanta. Det tillhör ej närvarande upsats att vidare utveckla olikheten mellan de båda slagen af Botanister eller uppgifva de grunder, hvarpå den beror; endast det bör tilläggas, att det ligger i sakens natur och icke kan undvikas, att mycket subjektivt hos båda kommer att inverka på uppfattningen af föremålen och deras skillnader, äfvensom att detta kanske icke så sällan grundar sig mera på förutfattade meningar, ja blotta hugskott, än det stödjer sig på någon objektiv basis; men man måste likväl antaga, att detta subjektiva element är mera herskande och af vida betydligare inflytande hos kammarbotanisterna än hos de öfriga. Slutligen bör äfven anmärkas, att de förras hufvudsakliga förtjenst (och den är ganska stor) och det fält, hvilket de egentligen böra bearbeta, består i det systematiska anordnandet af hela grupper och klasser, hvar-

emot de äro vida underordnade de sednare i fråga om artbestämningar och allt, som hvilar på en rent objektiv och passiv upfattning af föremålen.

Att Skandinaviens Botanister i allmänhet äro att hänföra under den klass, som sysselsätter sig med studium af den lefvande naturen, är kändt och lätt förklaradt; ty genom saknad af betydligare offentliga samlingar, äfvensom genom sina egna inskränkta pekuniära tillgångar och de proportionsvis ännu obetydligare publika medel, som för dem äro att tillgå, liksom tvingas de att, med försakande af det vidsträckta och lockande fält, dit det för de flesta andra europeiska länders botanister, ehuru i mer eller mindre grad, är tillåtet kasta sina blickar, vända sig till den natur, som närmast omgifver dem och åt dess studium helga sina krafter, från hvilket allmänna förhållande blott en eller annan, af helt och hållet enskilda omständigheter mera gynnad, då och då gjort undantag. Botanikens literatur visar äfven, att det är inom kryptogamernas i de nordiska länderna mera rika gebit, som Skandinaviens Botanister företrädesvis förvärfvat ett celebert namn. De hafva dock derföre icke försummat den fanerogama vegetationen, så vidt det nemligen för dem varit möjligt att bearbeta detta fält; och flera arbeten hafva äfven i denna väg utkommit, som alltid komma att med rätta intaga ett utmärkt rum i den botaniska literaturen.

Af denna art är den monografi, som utgör föremål för denna upsats. Visserligen har dess innehåll redan i en annan tidning (Eos 1840. N:o 34) blifvit refereradt, men vi anse oss det oaktadt så mycket mindre kunna eller böra underlåta att äfven härstädes anmäla den, som den utgör en af de gedignare och intressantare botaniska afhandlingar, som under de sednare åren i Sverge utkommit. Det slägte, hvars svenska arter deri afhandlas, är mera än de flesta andra i dubbelt hänseende spinöst, och har länge afskräckt botanisterne från att vid detsamma lägga närmare hand, hvadan ock stor osäkerhet och motsägelse herskat i fragan om dess arter. I närvarande arbete hafva dessa, såvidt de höra inom svenska floran, med utmärkt omsorg och kritik blifvit bearbetade, utvecklade och framställda, hvarvid Förf. gått en lycklig och på egna flerariga observationer grundad medelväg mellan den åsigt, som vill hänföra alla såsom former af några få arter, och den Weiheska, enligt hvilken snart sagdt hvarje något afvikande individ uphöjts till egen art.

Sedan Förf. lemnat en historik öfver slägtets behandling af Svenska författare, samt i korthet redogjort för de delar, hvarifrån enligt hans erfarenhet konstanta karakterer kunna hämtas, öfvergår han till arternas beskrifning. Såsom sådana upställas

17, således 7 flera än som uptagas i sista uplagan af Hartmans Flora. Diagnoser, beskrifningar och krit. anmärkningar äro meddelade och till slut 4 analyt. tabeller.

En utförligare redogörelse för detta arbete anser Ref. öfverflödig, helst enhvar, som intresserar sig för Svenska Floran, icke lärer underlåta att anskaffa sig det; och en egentlig kritik derofver kan naturligtvis ej meddelas förrän man i den lefvande naturen begagnat och prófvat det: Ref. anser sig dock böra tillägga, att det för honom blifvit möjligt att medelst de lemnade diagnoserna och beskrifningarna bestämma torkade specimina, ehuru dessa ej varit med urval samlade eller med tillbörlig omsorg inlagda; och då nästan enhvar, som försökt att efter blotta beskrifningar bestämma formerna af Rubus-slägtet dervid råkat i villrådighet, så måste han anse denna egenskap såsom en icke obetydlig förtjenst hos närvarande monografi, och han lyckönskar Förf. att hafva, såsom första produkten af sina botaniska forskningar, lemnat en så intressant afhandling, hvilken derjemte i typografiskt hänseende utgör en heder för den officin, hvarifrån den utgått.

III. Hvarjehanda.

1. Oaktadt de milda dagarne göra dock de kalla nätterna och bristen på regn att varen framskrider långsamt. Här i Lund hafva vi hittintills (d. 23 April) skådat följande blommor: *Galanth. niv.* d. 2, *Crocus Sus.* d. 8, *Leucoj. vern.* d. 21, *Daphne Mez. d* 28. *Tussil. Farf*, *Veron op.* d. 31 Mars; *Anem. hep.*, *Viola od.*, *Corylus* d. 2, *Ficaria*, *Ver. hederaef.*, *Gagea lut.* d. 12, *Tussil Pet.* d. 14, *Lam. incis* d. 15, *Ulm. camp.* d. 19, *Pop. trem.* d. 20; *Ver. agr.*, *triphyllos*, *Lam. interm.* den 21 Apr., m. fl. *Rib. Gross* började utveckla sina löf den 13 April. Lundar och skogstrakter, der säkert flera blommor äro utvecklade, saknas tyvärr vid Lund.

2. Bland märkligare Botanister, som under förra året äro döda, vilja vi anföra: *Christian Heinr. Funck*, utgifvare af Kryptogamische Gewächse des Fichtelgebirges m. m., död i Gefrees d 14 April 1839 i sitt 68 år. *A. Steinheil* den 26 Maj 1839 på resan mellan Martinique och Caracas. *Beum* d. 25 Juli 1839 i Tharandt, hvarest han var Botanices Professor. Dessutom afledo 1838: *Adalbert von Chamisso*, lika utmärkt som Botanist och Skald, den 21 Aug. — han var född d. 27 Januari 1781 — och *Caspar Maria Graf von Sternberg*, känd genom sin monografi öfver *Saxifraga* och sin Flora der Vorwelt m. m. född 6 Jan. 1761 dog 20 Dec. 1838 i Brzezina i Böhmen.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AF. ED. LINDBLOM.

№ 6. Lund den 1 Juni 1840.

I. Original-Afhandlingar.

1. Undersökning rörande några af Linnés omtvistade Svenska vextarter; af C. J. Hartman.

1. *Agrostis rubra* och *A. canina L. Fl. Su. ed. 2.*

Af följande anledningar anser jag den art, som numera allmant kallas *Agrostis canina*, vara Linnés *A. rubra*, och Linnés *A. canina* vara *A. vulgaris β aristata* Handb. i Skand. Fl. ed. 3.

Agrostis rubra beskrifves af Linné först i Fl. Lapp. under n:o 46: "*panicula inferne verticillatim laxa, superne contracta. — Dum floret secundum verticillos explicatur, horizontaliter patens: contracta superius.*" — I Fl. Suec. ed. 1 är diagnosen: "*paniculæ parte florente patentissima, petalo exteriore glabro terminato arista tortili recurva;*" hvilken diagnos bibehålles nästan oförändrad i Linnés sednare arbeten. I Spec. Plant. ed. 2 innehaller den korta beskrifningen: "*paniculæ verticilli florentes horizontales, nondum florentes contracti quasi in spicam, defloratæ tota rubescens.*" — I Linnés eget exemplar af Spec. Plantar. har Prof. Adam Afzelius funnit vid *A. rubra* följande af Linné handskrifne tillägg: "*Vulgatissimum gramen, florens panicula patentissima, defloratum angustissimum, autumno totum rubrum.*" Nagot af Linné namngifvet exemplar af *Agr. rubra* hafva Dryander och Afzelius icke funnit i dess Herbarium. De omständigheter, vid hvilka Linné således hufvudsakligen fäst sig, äro blomvippans beskaffenhet och färg. De inträffa äfven vida bättre på vår nuvarande *canina* än på *vulgaris (A. rubra Wg. Fl. Su. ed. 2)*, hvilken sednare har vippan, äfven defforata, aldeles öppen ("*pan. late pyramidata, ramulis divergentibus*" *Wg. l. c.)* och färgen mera gråbrun än röd.

Linnés beskrifning af *A. rubra* passar äfven ganska väl på *Agrostis borealis Hn. (A. rubra Wg. Fl. Lapp.* och *Fries Mant. 2)*, ett gräs, som ännu är ganska svårt att säkert skilja från vår *A. canina* och säkerligen af Linné aldrig derifrån, d. v. s. från hans *rubra*, kunnat urskiljas. Då härtill kommer, att Prof. Wahlenberg ej fann vår *canina* i Lapp-

marken, der dock Linné först anmärkt *A. rubra* (Laches. Lapp. 2, pag. 91: "*a grass with a slender darkcoloured panicle, approaching to the stem*," sedan uptagen i Fl. Lapp. som citeras till *A. rubra* i Fl. Suec. ed. 2), följde ganska otvunget att *A. borealis* skulle anses vara *A. rubra* L. och *A. canina* L. något annat. Häremot förekommer dock att Linné, såsom ofvan nämnes, nästan omöjligen kunnat skilja 2:ne arter, som nutidens micrologie näppeligen förmår bestämma. Vidare kallar Linné *A. rubra* ett *allmänt* gräs: "*in pratis depressis ubique*" Fl. Su., "*gramen vulgatissimum*" i Handskr Ant., äfvensom *A. rubra* anföres i nästan alla specialfloror Linné utgifvit i form af Disputationer, såsom Herbationes Upsalienses, Flora Anglica, Fl. Danica, Flora Åkeröensis, äfvensom i Demonstrat. plantar. in Horto Upsal. (jemte *A. stolonif.*), hvilket antyder ett vida mer utbredt gräs än *A. borealis*, som hittills endast blifvit funnen eller utredd i Sveriges nordligaste provinser, samt i Småland och Halland enl. Fries. När härtill kommer att vår *A. canina* verkeligen finnes i Lappmarken, äfven den nordligaste, såsom ofta sänd af H:r Kyrkoh. L. Læstadius, så förfaller det inkast, som hämtas af localen, ehuru det gerna medgifves, att Linné lika lätt kunnat först påträffa *A. borealis*; något som ej kan afgöras och ingenting betyder, om det kan göras probabelt att Linnés *canina* är *A. vulgaris* β. Tvärtom måste man i detta fall sluta, att Linné antingen alls ej känt var *A. canina* eller ock enl. min förmodan innefattat både denna och *borealis* i sin *rubra*. Att Linné förr haft reda på *A. canina* (hans *rubra*), än på den först år 1745 i Fl. Su. nämnda *canina* synes naturligt, då den förra nästan i alla trakter beklädер hela sträckor och kan kallas *vulgatissima*, när den sednare (om min förmodan att den bör sökas i *A. vulgaris* är rigtig) på sin höjd här och der kan kallas *copiosa*.

Linnés origtiga beskrifning på kronborstens plats hos *A. rubra*: "*petalo exteriore terminato arista tortili recurva*," är troligen lånad af Scheuchzer, som har: "*gluma alterutra in aristam apice suo terminatur*" — samt kallar den vidare: *tortilem & aliquantisper recurvam*" *). Detta lån är så mycket möjligare, som Linné försummat inlägga vexten i sin samling, en vårdslöshet, som ofta händer med de allmännaste vexterna. Det af Scheuchz. beskrifna gräset är dock för oss främmande, näml. *Milium lendigerum*, enl. Smith och Trinius. Scheuchzer hade sitt exemplar från England och cite-

*) Äfven passande på vår *A. canina*, hvarföre misstaget är så mycket ursägtligare. Scheuchz. fig. T. 3, f. 11 C är ock snarlik en ramulus af *A. canina*.

rar Ray, hvars synonym Smith haft lätt att bestämma. Det anföres äfven af Linné, som dock synes hafva anat något misstag, då han i Sp Pl. ed. 2 utesluter både Scheuchzers och Ray's synonyma, ehuru han åter, troligen efter Hudson, som äfven med *A. rubra* förstår *Mil. lendig.* upptager Ray's synonym i Mant. 2. Detta synes bevisa att Linné ej lemnat det svenska gräset synnerlig uppmärksamhet, i sednare tider upptagen af vigtigare saker.

Agrostis canina L. beskrifves först i Fl. Su. ed. 1 i tilläggen: "*calycibus coloratis, petalorum arista dorsali, recurva.*" — I Spec. Plant. ed. 2 tillägges i diagnosen: "*culmis prostratis subramosis,*" samt i beskrifningen: "*remota purpurascente (colore) lucens facilius observatur quam proxima.*" — I Syst. Plant. ed. XII tillkommer: "*panicula elongata sæpius, ramulis coarctata purpurascens, arista setacea, alba, flosculo duplo longiore, recta, medio notata geniculo fusco.*" — I Prælectiones in Ord. Nat. ed. Gieseke p. 147 säges: "*ad basin habet parvam aristam, quam non habet stolonifera, alias simillima; sola decumbit, pluribus tamen cincta erigitur.*"

Första diagnosen passar visserligen äfven på vår *canina*, men tillägget i Spec. Plant. kan endast undantagsvis gälla om denna, som väl sällan har *culmos prostratos subramosos*; en egenskap, som är så allmän för *A. vulgaris*, att den med skäl blifvit intagen i diagnosen. Äfven jemför Linné icke *A. canina* med *A. rubra* (hvilket ovilkorligt bort ske om *A. rubra* varit *borealis)*, utan med *A. stolonifera*, med hvilken den är *simillima.*

Prof. Afzelius säger ock: *A. canina L. Herbar. qua colorem, habitum et staturam est omnino simillima A. stoloniferæ in collibus vulgari.*" Äfven äro *A. vulgaris* och *stolonif.* ännu svåra att altid skilja, då *canina* och *stolonifera* aldrig kunna förblandas.

Då man vet huru borsten på *A. vulgaris* β varierar från liten och omärklig till dubbelt längre än sitt *petalum (flosculum* L.), så förklaras de olika uppgifterna; då den blir lång, är den ock något böjd, ehuru oftast "*recta;*" *alba* är den altid. Hos nutidens *A. canina* är den altid, så ofta den finnes, *longa et geniculata* och nedom knäet mörkare. "*Panic. elongata sæpius, ramulis coarctata*" synes antyda en tätare vippa, sådan *A. vulgaris* ofta äger. Huru *A. vulg.* då den vexer i tufvor blir nästan upprätt och spridd nedliggande enl. Prælect. vet hvar botanist. Föga eller intet, utom måhända färg och andra obetydligheter, kunna lämpas på vår nuvarande *canina.*

Att Linné kunnat, mot sin vana att snarare förena än åtskilja närslägtade vexter, likafullt göra en obetydlig variation till art, kommer sannolikt deraf, at han efter Scheuchzer ansett aristans när- eller från-varo af synnerlig vigt, hvilket synes deraf att han i Spec. Plant. antagit denna omständighet till grund för slägtets indelning. Denna karakter faller ock sa lätt i ögonen, att det skulle vara vida oförklarligare huru han kunnat skilja *A. borealis* från vår *canina*, mellan hvilka endast omärkliga och comparativa skiljemärken finnas. Afzelius beskrifver Linnés exemplar af *A. stolonifera* (med tillägget: "*aquatica*") sasom: "*gramen magnum foliis longis latisque et panicula densa subverticillata, simile A. albæ, quæ tamen præter colorem album habet etiam paniculam ramulosque longiores.*" Att Linné i Fl. Suec. förblandat *A. vulgaris mutica* med *A. stolonifera* under sednare namnet är nästan säkert; äfven anser Prof. Fries i Fl. Hall. och Mant. 2 *A. stolonifera a L. Fl. Su. ed. 2* vara förstnämnda; af Afzelii beskrifning synes att Linné i sitt herbarium haft *A. stolonifera* och icke *vulgaris* förvarad, hvarföre han så mycket lättare kunnat anse den med borst försedda och i öfrigt nog olika *A. vulgaris β* sasom en egen art och kallat den *canina*.

Orsaken till namnets flyttning af sednare författare på en annan vext ligger tydligen i Scheuchzers synonym vid Linnés *A. canina*. Jag vill ej bestrida dettas behörighet, ehuru den hufvudsakligen beror på ligulæ beskaffenhet, hvilken afviker från *Agr. vulgaris*. Hvad *fasciculi folior. radicalium* och de öfriga karaktererna vidkommer, kunna former af *A. vulgaris* visas, som i allo fullt motsvara Scheuchzers beskrifning på den s. k. *A. canina*. Men äfven med antagande af synonymets rigtighet, synes Linnés första misstag att tillägga *A. rubra* (var *canina*) ett orätt synonym (*Mil. lendigerum*), lätteligen kunnat medföra ett nytt, då han sedermera sökte synonymer för sin *canina*; och med förbiseende af ligulæ form, hvarvid Linné aldrig fästade sig, passar Scheuchzers beskrifning fullkomligt så väl på *A. vulgaris β* som på *A. canina*.

Imellertid, sedan namnet *canina* öfver hela Europa är antaget för den allmännaste arten, ehuru enligt anförda grunder troligen ett misstag, bör detta namn bibehållas; men att flytta dess ursprungliga namn, *rubra*, af Linné tillagdt en öfverallt allmän vext ("*vulgatissima*") på en vida sällsyntare, hvilken det är ovisst om Linné någonsin känt, åtminstone som art aldrig af honom kunnat bestämmas, synes vara en ny origtighet, hvarföre jag i Handboken föreslagit namnet *borealis* för den nordiska formen, hvilken ännu icke blifvit funnen eller urskiljd i sydligare länder än Sverige.

2. *Bidrag till bestämmande af de olika begrepp, som innefattas under varietets-benämningen; af E. Fries.* (Forts. fr. n:r 4).

Vi indelade artförändringarne efter det organ som förändras; afarterna, der mindre något visst organ än hela vexten förändras, böra indelas efter deras grundorsaker, neml. uti 1) *temporela*, som hafva sin grund deruti att frön kommit att gro vid en atypisk tid o. s. v. (hvaraf *Hyoscyamus agrestis*, *Viola bicolor*, *Cardamine hirsuta clandestina* m. fl. upkommit och i allmänhet de flesta annuela och bienna vexters afarter); 2) *stationela* eller efter vexeställets mångfaldiga olikheter, hvilka åter mera visa sig hos perenna vexter (den väsentliga skillnaden, som visar sig mellan annuela och perenna vexters varieteter, är här ej tillfälle afhandla, blott antyda att grunden dertill är, att de förra aldrig reproducera sig genom knoppar, hvarföre olika stationers mångariga inverkan icke eger rum, ty fröet fortplantar normalt alltid stamformen). Vanligen nöjer man sig med att lösligen anföra bördigare och magrare vexeställe, som förklaring för varieteter; jag känner likväl *ingen verklig varietet* (endast individuela olikheter), *som deraf upkommit*, men många af jord-grundens kemiska (såsom kalk-varieteter, sandvarieteter) och fysiska beskaffenhet, i hvilket fall upvexandet under ett så olika medium, såsom vatten är från luft, är det vigtigaste (hvaraf *Polygonorum* flesta afarter); och liksom rinnande vatten frambringar en annan afart än stillastående (f. e. *Potamogetoner*, *Sagittaria*), så upkomma på lokaler, blottställde för beständig luftström, afarter skilda från dem som vexa i lugn; desse sistnämde, såsom *Veronica maritima*, stå på öfvergången till 3) *klimateriske* afarter, hvilka äro de mest utmärkte och ofta svåra att skilja från underarter, emedan da stationela afarter tillika med stationen inom ett ringa omfång kunna förändras, tillhöra de klimateriske bestämda regioner, inom hvilka de äro constante, men följer man dem under den ena regionens öfvergång till en annan, så finner man ock tydliga mellanformer. En annan vigtig omständighet är, att underarterne mest hafva samma geografiska utbredning, som hufvudarten; då motsatta förhållandet eger rum i afseende på *klimateriska afarter*. Hit räkna vi alla afarter, som hafva en bestämd endast nordlig eller sydlig utbredning, flera till Vesterhafvets region hörande; äfven som alla fjäll-afarter af laglandets vexter. För hvardera af dessa särskildt kan en allmän karakteristik framställas, men den hör icke till närvarande ämne, blott att anmärka, att man här måste akta sig att icke utsträcka denna analogi till con-

sequens-makeri, så att man f. e. ej anser hvarje fjällvext för afart derför att den har fjäll-varieteternes yttre prägel; f. e. *Arnica alpina* synes visst stå i samma förhållande till *Arnica montana*, som *Apargia autumn. Taraxaci* till den vanliga; men att deraf sluta, att de båda förstnämnde ej borde skiljas, vore förhastadt. Så utmärka sig *Glyceria maritima*, *Festuca duriuscula occid.*, *Armeria maritima* m. fl. just genom den luxurierande stolon-bildning, som är ett utmärkande drag i vegetationens skaplynne vid Vesthafvet (den blida höst- och vår-temperaturen gynnar denna), men då den normala *Glyceria distans* etc. der förekommer tillika, så tvekar jag, att det är rätt endast af analogier sluta, att de böra förenas. Mig synes det åtminstone vara en lika naturlig slutsatts, att de vexter, för hvilka en *sådan bildning är något normalt*, måste vara inskränkte till den region, som är gynnande för en dylik bildning såsom *Arnica alpina* till fjällen, *Armeria maritima* till Vesterhafvet. (Tyskarnes *Arnica montana alpina* synes vara något helt obetydligare än vår art, liksom deras *Apargia Taraxaci* tvertom är vida bättre än vår). Vi hafva många exempel, att en bildning, som företrädesvis tillhör arterne i en region, antages äfven af främmande, som i den inträngа. Så f. e. hafva alla de egentliga fjäll-pilarne blad och blomning (med bladiga hängeskaft) samtidige, men äfven andra arter, f. e. *S. nigricans*, *S. caprea*, *S. depressa*, *S. hastata* m. fl., som i Skåne blomma på bar qvist med oskaftade hängen, få hängena mot Norden allt mer och mer samtidiga och slutligen i fjällregionen äfven bladigt skaftade; så afviker ock *S. majalis* Whlnb. Lapp. från *S. arbuscula* l. c. Dessa förhållanden låta icke blott förklara sig, utan äro äfven nödvändiga följder af den klimateriska olikheten; ty i södern kommer vårvarman småningom, afbruten genom flera recidiver af vinterköld, hvarföre endast hängenas mera utbildade knoppar utvecklas, då i högre norden vår- och sommar-varma i förening samtidigt utveckla blad och blomning. Flera *Salices*, som i fjällen alltid hafva blad och blomning samtidiga, få de sednare tidiga, odlade i söder; se f. e. Willdenows Berl. Baumz. öfver *S. Wulfeniana* eller *glabra* o. s. v. — Vissa slägten synas mera benägne att bilda lokala, andra klimateriska afarter, och då båda förekomma, såsom bland *Salices*, underordnas de förra de sednare.

II. Sedan vi nu antydt skillnaden emellan *artförändringar* och *afarter*, hvilka båda i sann mening endast kunna kallas varieteter, återstår att afsöndra de öfriga bildningar, som vanligen äfven räknas af en del til varieteter, af andra åter till egna arter och i sjelfva verket äro ett medelting imellan båda, nemligen *Underarter* (Subspecies) och *Bastard-*

arter (Hybriditates). Båda afvika från varieteter derigenom, att de *upkommit af någon inre orsak och icke kunna förklaras af några yttre momenters inverkan*, och att de icke, äfven uppdragne genom frön, hittills åtminstone, latit reducera sig till stamformen.

C. *Underarter* (Subspecies), vanligen kallade beständiga förändringar (varietates constantes), en contradictio in adjecto, äro af alla hithörande begrepp det svåraste att riktigt bestämma — och synes ofta endast vara ett provisoriskt sätt att betekna en vextform, som man icke med säkerhet kan afgöra, huruvida den är art eller icke. Från båda slagen af varieteter skiljas de genom ofvan antydde förhållanden, samt speciellt från *Afarter* derigenom, att de förekomma under samma lokala och klimateriska förhållanden med stamarten, så att de icke kunna anses bero endast af dessa. — Från *närbeslägtade arter* (species affines) skiljas de åter derigenom, att de, så vidt man känner, *icke hafva något egendomligt i sin historia, icke heller ännu* *) *känner några så väsentliga skilnader, som berättiga antaga dem för egna arter, emedan dessa kännetecken*, fast hos underarten hittills konstante, *vanligen äro sådana, som hos andra arter anses vara eller äro underkastade förändring*. — Tills dessa förhållanden blifvit utredde, då de antingen blifva verkliga arter eller endast afarter, kallar man dem *underarter*. Det är ock ganska troligt, at det gifves verkliga sådana bildningar, som upkommit af en annan art genom för oss oförklarliga förhållanden, hvilka sedan fixerat sig till beständiga typer eller, som *Linné* säger om flera närbeslägtade arter, endast äro "*temporis filiæ*." Hvad vi nedanföre komma att anföra om *konst-produkter* torde till någon del uplysa detta förhållande. (Som underarter ville vi t. e. betrakta de numera bestämdt skilda mennisko-racerne). För vår del äro vi öfvertygade, att långt flera arter på detta sätt upkommit än de djerfvaste hypoteser förmodat (*Necker*, och i en viss tid äfven *Linné*, antogo att ursprungligen endast en art af hvarje slägt var skapad — jemför *Sv. Läkar. För. Tidn. l. c.)*, men praktiska Botanisten måste hålla sig vid erfarenheten, och nu antaga för art, hvad nu är bestämdt skildt, och uplåta sen åt teorierne, mellan hvilka någon öfverensstämmelse ej är att

*) Man kan betrakta en vextform 99 gånger, men först den 100:de finna den verkliga karakteren. Huru många väsentliga karakterer halva icke först i sednare åren blifvit uptäckte på vexter, som i århundraden varit bekante. Då man derföre hos en vext finner de angifne skillnaderne osäkra, bör man icke derfore strax reducera den, utan söka upp *nya väsentligare*, såsom Koch gjort i 100:de tals fall; häruti återstår mycket att göra.

hoppas, att efter sina hypoteser upgöra deras genealogi. Den som skrifver verldshistorien får icke förneka nu mera Amerikanska staternas sjelfständighet, fast han känner deras Europeiska härkomst; på samma grund, fast all liknelse haltar, synes icke Naturhistorikern böra förneka förvandta arters sjelfständighet, så mycket mindre som han ej historiskt känner deras ursprung. Då man vet, at så mångfalldiga arter i naturen äro utdöda, så torde det äfven vara billigt tillerkänna naturen ännu en fortfarande skapande kraft att ersätta dessa genom nya arter, icke omedelbart frambragta, utan genom de lefvandes fria utbildning uti bestämdt olika riktningar.

Vi hafva hittills hufvudsakligen fästat oss vid begreppet *underart* och dervid uppgifvit dess väsentligaste skillnad från verkliga, fast närbeslägtade, arter vara saknaden af historia. I *Svenska Literaturför. Tidn. l. c.* hafva vi vidare sökt uplysa flera hithörande förhållanden och tillika uppgifvit skälen, hvarföre vi betrakta flera, som arter ansedde *Galeopsides*, *Solana* m. fl. (*Orobanches*, *Fedier* o. s. v.) endast som underarter. — Dessutom skulle vi vilja som underarter uptaga alla sådana, om hvilka det ännu icke är oss fullt klart, huruvida de äro konstante eller icke; ty det är särdeles vigtigt att *atskilja hvad man bestämdt vet från det man blott anser sannolikt.* Ty hvaraf härleder sig det ständigt herskande misstroendet mot de flesta författares artreduktioner? Väl till en del deraf, att likheterne undga ingen, men många verkliga skilnader ofta den skarpsyntaste, hvarföre mången 10 ganger reducerad art slutligen ändå befunnits ganska god, — men hufvudsakligen deraf, att de sammanblandat hvad de verkligen *sett* sammanflyta med det de *förmodat* kunna sammanflyta, hvaraf den sanna erfarenheten varit utan all frukt och nytta. Nybörjare kunna väl finna mången vigtig skillnad, men knappast någon riktig reduktion af allmännare godkända arter, ty karaktererne förvilla och kunna försvinna utan att någon verklig öfvergång eger rum. Så har händt mig, oaktad all försökt varsamhet, med *Corydalis fabacea*. Jag förde *C. solida* från Skåne till Småland, på mager jord fick den der bracteas integras och alla uppgifna karakterer af *C. fabacea;* men den var derföre icke *C. fabacea*, utan *C. solida* bracteis integris. Det var mig då ännu icke klart, att *arthestämning* var oberoende af eller är *något högre än karakterer*. Alla våra *Corydalis* arter variera *bracteis palmatis* och *bracteis integris* — och just dessa analoga former, i stället för att utgöra öfvergångar, bevisa, att de äro trenne verkliga arter.

Af det anförda är likväl icke meningen, att man blott skulle se efter huru vextformer af olika författare betraktas och då man finner någon hos en som art, hos en annan som varietet, gå en medelväg och anföra den som underart. Kan man icke själf begära svar af naturen, så svare man icke själf efter sitt eget tycke. Här torde vara platsen framställa en anmärkning. Det har varit hittills vedertaget, att nästan alltid hänföra hvarje af andra bestämd ny art, som man icke känner, såsom varietet till någon bekant. Så hänförde Liljeblad i första editionen af sin Flora *Melica uniflora* Retz. till *M. nutans*, *Tussilago spuria* till *Tussilago alba*, *Centiana pulchella* Sw. till *C. Centaurium* o. s. v. Det har sedermera blifvit ett så antaget bruk, att efter någon yttre likhet hänföra andras arter till någon annan bekant (t. e. var *Sagina ciliata* först till *S. apetala*, sedan till *S. maritima*, sist till *S. procumbens;* eller *Epilobium virgatum* successive till *Epil. palustre*, *tetragonum*, *pubescens*), att man ofta icke ens synes inse, att sådant förfarande är orättvist eller kan vara oriktigt, och att hvarje reduktion efter gissning är bestämdt skadlig *). Jag har deremot trott den grundsats vara riktigare, att *i frågan om hvarje vextform, som man ej själf i naturen kunnat undersöka, följa dem som derom dömma efter autopsi.* Är deras omdöme oriktigt, så står det för deras egen räkning. Anser man det osäkert, sker åtminstone ingen nytta, att sätta blott en ny gissning i stället. Eger man intet förtroende för andras omdöme är väl bäst aldeles förbigå den ifrågavarande vexten.

Innan vi lemna underarterne är nödigt anmärka, att vid deras skiljande från afarter intet afseende får fästas, hvarken på mera olika utseende eller vigtigare karakterer. Antager man t. e. att *Carex rotundata*, *C laxa*, *C. glareosa* o. s. v. af olika lokala och klimateriska orsaker uppkommit af *C. ampullacea*, *C. limosa*, *C. Heleonastes* m. fl. (slägtet *Carex* har en mängd sådana bildningar), så böra de betraktas som afarter, icke underarter: då deremot de med *Solanum nigrum*, *Galeopsis Tetrahit* o. s. v. förvandta former, såsom alltid förekommande oförändrade under likartade förhållanden med stamarten, ehuru mera lika den *(emedan de äfven äro typiske, icke urartade)*, blifva underarter.

D. *Bastard-Arter* (Hybriditates) öfverensstämma väl med underarter i de ofvan angifna gemensamma kännetecken,

*) Liksom det vore *oriktigt*, att af gissning eller analogi upptaga en vext som inhemsk, innan den verkligen funnits, äfven om den sedermera skulle finnas, så äro dylika reduktioner, äfven om de sedermera befunnos sanna, oriktiga såsom anticiperade.

men skiljas *bestämdt* och klart *genom sin upkomst af tvenne närbeslägtade arters inbördes befruktning* (mellan icke närbeslägtade, hvilket Linné likväl äfven antog i sin *Dissert. de Plant. Hybrid.*, eger sådan icke rum). De stå midt imellan båda stamföräldrarne, utan att man kan föra dem till någondera; något sådant medelförhållande eger icke rum med underarter, som blott närma sig en, och snarare mer afvika från de öfrige, och ej sällan ega aldeles egendomliga kännetecken. Hybriditeter äter ega inga karakterer, som ej finnas hos någondera af föräldrarne eller som ej upkommit genom deras olikheters förmedling. Dertill kommer att bastard-arterne sällan sjelfva gifva groende frön, hvarföre de föga ökas, alltid förekomma mycket spridda och sparsamt, och vanligen efter någon tid utdö, såvida icke en ny befruktning mellan stamföräldrarne eger rum. Derföre hafva de också ingen egen historia, utan sluta sig an till den ena, än till den andra af dessa. Att sätta bastard-arterne på samma linie antingen med varieteter eller med verkliga arter, såsom af de flesta nyare brukas, är i vår tanke bestämdt lika oriktigt; de utgöra vextbildningar af en alldeles egen ordning, som, då det hybrida ursprunget är bevisligt, böra på eget sätt anmärkas i systemet.

Teorien öfver en del vextformers hybrida ursprung, länge anad, slutligen klart insedd, rokade snart i misskredit genom öfverdriften i sin tillämpning. Efter den ytligaste yttre likhet antog man hybriditeter mellan de aflägsnaste vexter t. e. *Chenopodium hybridum* af *Datura Stramonium* och *Chenopodium viride; Alnus incana pinnata* af *Sorbus aucuparia* (som blommar först framps sommaren) och *Alnus incana* (som blommar under snösmältningen så att sjelfva blomningstiden tillräckligen utvisar orimligheten) o. s. v. *). Numer är dess verklighet genom direkta försök satt utom allt tvifvel; konsten har icke blott frambragt en mängd sådana (t. e. af *Pelargonia)*, utan äfven lyckats efterbilda några i naturen förekommande t. e. af *Digitales* och *Verbasca*. Det lyckas desto lättare, ju mer närbeslägtade föräldrarne äro och endast de mest närbeslägtade fortplantas genom egna frön. Möjeligen kunna, t. e. bland *Salices* (Canis), närbeslägtade arter derigenom blifvit så sammanblandade att arternes åtskillnad nu icke mera är möjelig; liksom hybriditeter ofta oriktigt blifvit tagna för öfvergångsformer mellan verkliga ar-

*) Af denna beskaffenhet äro nästan samtlige de i Linnés dissertation *de plant. hybrid.* anförda exempel, utom de, hvilka såsom *Veronica hybrida* m. fl. endast äro tillfälliga afvikelser från någon annan art.

ter. Man akte sig likväl att anse alla medel-arter för *bastard-arter;* så t. e. är *Sorbus hybrida* en verklig art med egen historia och olika geografisk utbredning; det är endast den tillfälliga likheten i bladen, som vallat att man gissat den härstamma tillika från *S. aucuparia.* Nyaste författare äro allt för frikostiga, att taga uppenbara varieteter för bastard-arter f. e. *G. Mollugo ochroleucum* (vid Fröboke i Halland, der den är högst ymnig, finnes ingenstädes *G. Mollugo α* i hela nejden); icke halften af de hybriditeter *Decandolle* upräknar i sin Vext-fysiologie äro sådane, utan endast afarter. I sydliga länder, der slägterna äro mera artrika än hos oss, äro hybriditeter icke så sällsynta; i Sverge hafva vi få fullt bevisligt varande hybriditeter f. e. *Verbascum seminigrum* och *V. collinum, Cirsium decoloratum, Geum intermedium.*

III. Nu återstår en tredje afdelning af vextformer, som äfven vanligen utan urskilnad räknas till varieteter, men äfven uppenbart afvika från de fyra redan anförde bestämningar, derigenom att de äro mera tillfälliga anomalier, som strida mot hvarje arts och således hela slägtets typiska förhållanden. De äro äfven af tvenne slag:

E. *Missbildningar* (Monstrositates), som uppkomma genom delarnes förvexning, ofullkomliga eller öfverbildade metamorfos, såsom ett organs öfvergående till ett annat o. s. v. I alla vextfysiologier finnes tillräckelig underrättelse om dessas mångfaldiga slag, och *Engelmann, Jäger* m. fl. hafva utförligt beskrifvit dem i egna arbeten. I vegetativa systemet förekomma de mera sällan (f. e. *caulis fasciatus)* och äro då föga förvillande; men i fruktifikations-systemet upphäfva de sjelfva generiska karakteren, så att egna slägten af sådana blifvit bildade t. ex. *Orvala. Peloria,* att förtiga en mängd extra-europeiska. Det kan icke vara vår afsigt, att här afhandla dessa, blott att anmärka att för systematiska Botaniken äro de af föga intresse, såsom helt och hållet atypiske och så inkonstanta, att man vanligen finner dem på samma stand eller från samma ort med den vanliga och *således alldeles icke böra uptagas såsom varieteter,* likasa litet som man kan antaga några egna varieteter af menniskoslägtet efter alla dess möjliga lyten. Således böra bland varieteter uteslutas *Geum hybridum* Wulf., *Linaria vulg. Peloria* (analoga former äro icke blott funne hos de flesta *Linariæ,* utan äfven hos andra *Personatæ), Plantago major rosea Menyanthes trifoliata paradoxa, Saxifraga stellaris comosa, tubulösa blommor* af *Hieracier* och andra *Synantheræ, androgynska* amenter bland *Salices.* Hit höra ock alla dub-

bla, vivipara och prolifererande blommor o. s. v. I systematiska arbeten *böra sådane aldrig särskildt anmärkas* (på sin höjd i en observation), men för Fysiologien äro de af verklig vigt och intresse — och från dess synpunkt betraktade kasta de synnerligt ljus på Systemet genom förklarande af de metamorfoserade delarnes ursprung och betydelse.

(Forts. i n. n:r).

---

3. Om de karakterer, som kunna tagas af Semina, vid bestämmandet af Rubus-arterne; af J. Arrhenius.

Frukten, såsom slutresultatet af ett helt föregående lif, och uti sig innesluta nde rudimenterne till den blifvande vexten, måste naturligtvis efter de olika egenheterna hos de olika arterne visa sig helt olika. Då det vegetativa systemet, från hvilket man vanligtvis hämtar art-kännemärkena, hos ett och annat slägte framter, i följd af sitt beroende af yttre momenter, så otillförlitliga karakterer, at man stundom fortviflat om möjligheten att kunna bestämma arterne; visa fruktifikationsdelarne, om man ger akt på dem, den specifika skiljaktigheten likasom in nuce concentrerad. "*Minimis partibus, per totum naturæ campum, certitudo omnis innititur, quas qui fugit, naturam pariter fugit,*" yttrade redan Linné. — Vi anse denna sats aldraminst *här* serskildt behöfva bevisas, utan anhålla endast att exempelvis få fästa uppmärksamheten på den olikhet, som företer sig mellan *semina* hos de Rubus-arter, vi varit i tillfälle att observera.

Frukterna hos slägtet *Rubus* utgöras, som bekant är, af flera små stenfrukter, förenade till ett oegentligen så kalladt bär. Detta bär sitter fästadt på en mer eller mindre, vanligtvis betydligare utvidgad och upsväld *torus*, hvars skiljaktiga beskaffenhet lemnar goda karakterer mellan hvarandra närstående arter. Vid sjelfva frukternas färg och smak har man i allmänhet fästat sig, utan att närmare undersöka deras vidfästning vid torus. Ännu mera har man förgätit taga i betraktande *semina*, eller de i hvarje småfrukt innesluta kärnarne, hvilka tvifvelsutan lemna säkra och ofelbara karakterer, synnerligast som de visa bestämda skiljaktigheter. — Som jag icke varit i tillfälle att höst-tiden, då frukterna äro mogna, undersöka mer än en del af vara Rubus-arter, meddelar jag här upgift öfver dem vi observerat. Min afsigt härmed är 1) att få mina egna observationer constaterade; 2) att vinna uplysning om förhållandet med de arter,

jag icke varit i tillfälle att undersöka, och 3) att ytterligare fästa Svenska Botanisternes upmärksamhet på detta högst interessanta, ehuru hittills hos oss försummade slägte, af hvilket tvifvelsutan ännu flera arter framdeles torde vindiceras vår Flora.

Svårligen lärer *en* enskild Botanist få tillfälle att besöka alla vara Provinser; och äfven om han hade tillfälle härtill, skulle likafullt mängen local undgå hans upmärksamhet. Det är derföre af högsta vigt, att alla observationer, som öfver ett ifrågavarande ämne på olika orter blifvit gjorda, eller ytterligare komma att göras, icke såsom en enskildts tillhörighet undanhållas allmänheten, utan tvertom offentliggöras, för att sins emellan pröfvas och granskas. Naturvetenskaperne fordra framför allt, att dess idkare göra gemensam sak, och med sann liberalitet städse räcka hvarandra en broderlig hand. *Conjuncta valent* är en oomkullkastlig sats, och det är från denna synpunkt, som jag med tillförsigt vänder mig till Sveriges samtelige Botanister, för att få utredt, hvad som annars måhända en längre tid torde förblifvit oafgjordt.

De buskartade arterne af slägtet Rubus hafva *semina reticulato- l. venoso-scruposa*, och efter fröens form kan man uppställa arterne på följande sätt:

A) *Semina ovali-rotundata l. rotundato-ovalia.*

1. *R. idæus* L. semina alba, *latere curvulo.*
2. *R. suberectus* And. sem. virescentia, gibba, ovali-rotundata, *latere recto.*

B) *Semina ovata.*

3. *R. thyrsoideus* Wimm. sem. magna, gibba, ovata, dorso et latere rectis.

C) *Semina semiorbiculata latere recto, haud incurvo.*

4. *R. affinis* Whe. sem. parva, dorso ventricoso-rotundato, latere compresso.
5. *R. fruticosus* L. sem. triangulari-semiorbiculata, applanata.
6. *R. pruinosus* nob. sem. magna, rotundato-ventricosa.

D) *Semina semiorbiculata, latere incurvo.*

7. *R. corylifolius* Sm. sem. ventricosa, gibba, semiorbiculata, latere incurvo obliqua, in dorso et lateribus pilo uno alterove obsita.
8. *R. Wahlbergii* nob. sem. magna, subsemiorbiculata, dorso rotundato-ventricosa, latere incurvo.
9. *R. nemorosus* Hayn. sem. magna, sublunata, dorso ventricoso-rotundato gibba, latere subrecto.

E) *Semina ovalia.*

10. *R. caesius* L. sem. elongata, gibba, ovalia, latere curvulo.

11. *R. glandulosus* Bell. sem. ovalia, latere recto, ut in R. coryfolio pilosula.

R. horridus Hn., *R. umbrosus* Whe, *R. discolor* Whe, och *R. Radula* saknas i denna tabell, emedan jag ej varit i tillfälle att undersöka dem. Till den, som kan komma i tillfälle att öfver dem meddela mig, jemte exemplar och frön, tillförlitliga upgifter stadnar jag i största förbindelse. — Af det anförda är det för hvar och en klart, att karaktererne hämtade af Rubus-arternes frön, väl icke i egentlig mening kunna användas såsom art-kännetecken, alldenstund skillnaden emellan dem, som höra till samma afdelning, ofta blir liten eller ingen. Deremot kan man, såsom oss synes, af desse karakterer draga åtskilliga andra högst vigtiga resultater, vid jemförelsen emellan de arter som, enligt frons beskaffenhet, komma i olika afdelningar. Så äro t. ex. *Semina* helt olika hos *R. suberectus* And., *R. fruticosus* L., och *R. thyrsoideus* Wimm. hvilka man vanligtvis förenat. — Samma är ock förhållandet med *R. nemorosus* Hayn. och *R. cæsius*. — Öfver Rubus arternes utbredning inom landet blir tvifvelsutan mycket att tillägga, när åtskilliga trakter, från hvilka man nu känner ingen ting, blifva undersökta. Mot fullständiga och väl conserverade exemplar från hvad landsort som helst, skall jag med nöje till den, som det skulle önska, utbyta de arter, jag funnit och beskrifvit. — Slutligen får jag såsom tillägg till min Monografi nämna, att jag af *Hookers Flora Boreali-Americana* (London 1832), som helt nyligen kommit mig tillhanda, blifvit uplyst att den af mig beskrifna *R. castoreus* Fr. icke väsendtligen afviker från *Rubus triflorus* Richardson. Så väl beskrifningen som fig. hos Hook. träffa nästan alldeles in på de ex. jag haft i sigte vid författandet af min Monografi. Den Amerikanska synes endast något större och frodigare, samt har "*calyx extus cum pedunculis pube brevi acuta villosus, et glandulis minutis, pedicellatis, deciduis obsitus.*"

I sammanhang med hvad ofvan blifvit antydt öfver vigten af de karakterer, man vid bestämmandet af arterne inom vissa slägten har att observera, anser jag mig vid detta tillfälle ej med tystnad böra förbigå ett annat fall, hvaruti våra Botanister dissentiera, neml. i frågan om *Rosa mollissima* Willd. Att hos denna den mogna frukten är *carnoso-pulposus*, såsom Prof. Fries' anmärkt, är nogsamt bekant. Men vid Westervik har jag under flera år observerat en annan *Rosa fructibus coriaceis*, som till alla delar öfverensstämmer

med *R. tomentosa* Koch. I Prof. *Wikströms Stockholms Flora* upgifvas äfven för *R. tomentosa* frukterna vara "broskartade." — Jag förmodar häraf att den Stockholmska är densamma jag funnit vid Westervik. — Men den kan ingalunda förenas med den förra. Denna sednare med hård frukt, tyckes tillhöra, efter Prof. Fries's bestämningar, *Rosa canina dumetorum* (jfr. *Flora Scan.* p. 113 och Nov. p. 117). Den afviker dock i många väsendtliga hänseenden från grundtypen för *R. canina* L., och för var del äro vi öfvertygade, att den är ett eget sjelfständigt species. Vid ett annat tillfälle torde vi få redogöra för grunderna till denna vår förmodan.

II. Hvarjehanda.

1. Skandinaviska Läkarnes och Naturforskarnes andra sammanträde, som är bestämdt att hållas i Köpenhamn, kommer der att börjas d. 3 instundande Juli, och har nuv. Konungen i Danmark visat sig för detsamma högst intresserad.

2. Prof. *Hornschuch* i Greifsvald har uti *Allgemeine Gartenzeitung* 1840 N:r 4—7 infört en upsats innehållande *anmärkningar om trädgårdskonsten och enskilda trädgårdar i Sverge* gjorda under dess resa 1838. Deri innefattas en skarp, men tyvärr sann teckning. Forf. yttrar att churu stor kärlek till blommor, som visar sig i Sverge, saknas dock all verklig trädgårdskonst; och hvarest något tecken till en sådan visar sig, kan man nästan vara säker att trädgårdsmästaren icke är Svensk, vanligen Tysk. Bland de enskilda trädgårdar han besökte, erhålla endast de vid Sahlsta, Örbyhus och Österby i Upland beröm; äfvensom Rosenbladska i Stockholm, vid hvilken anmärkes att den är den *enda* i Stockholm, hvari vexthus förekomma. Upsala botaniska trädgård och dess vexthus berömmas; men der förekommo endast få och allmänna vexter, hvilka alla odlades i en och samma jordmån, och alla krukor voro lika stora och andamålslösa. Dervarande trädgårdsmästare med Direktörs titel erhåller föga löford och skulle Hornschuch enligt Wahlenbergs önskan anskaffa en mera duglig Tysk. Ett skarpt men rättvist tadel tilldelas Svenska Nationen i allmänhet, och Upsala Universitet i synnerhet, för det att Linnés gård Hammarby icke blifvit inköpt till publik egendom, churu den varit Universitetet erbuden till utbyte mot en annan gård, som dock ansågs vara af bättre beskaffenhet!! — Bergianska trädgården i Stockholm motsvarar det ändamål, hvartill den är bestämd, och dervarande trädgårdsmästaren Direktör Lundström be-

römmes. Trädgårdarne och parkerne vid de Kongl. Lust slotten sägas vara under all kritik, särdeles Drottningholms; ändock är läget här, så väl som annorstädes i det romantiska Sverge, utmärkt skönt och i högsta grad passande för trädgårds- och park-anläggningar; men på dugliga och dugtiga trädgårdsmästare är total brist. Den vackraste och enda verkliga park, som Förf. såg under sin resa genom Sverge, var på Baldersnäs i Dalsland hos Wærn; men här var ock en tysk trädgårdsmästare. — Deremot syntes alltifrån Göteborg till Helsingborg knapt tecken till trädgårdar. I Danmark, der Förf. gjorde ett kort besök, herrskade ett alldeles motsatt förhållande, i det man här allestädes mellan Helsingör och Köpenhamn såg trädgårdar och parker, hvilken motsats gjorde att den olika standpunkt, hvarpa trädgårdskulturen i Sverge och Danmark stå, så mycket mera framstack. — Lunds Bot. trädgård beskrifves såsom liten; vexthusen små, gamla, ändamålslösa; vexterna icke andra än allmänna; hela institutionen fordrar en total omstöpning, om den på något sätt skall kunna motsvara sin bestämmelse. — (Men, får Utg. tillägga, hvart skall man väl komma med ett anslag af icke fullt 600 R:dr B:ko, hvarmed alla utgifter, icke blott för inköp af vexter o. d., utan äfven eldning, fenster, renhållning etc. etc., skola bestridas; och huru skall man kunna anskaffa en skicklig och passande trädgårdsmästare, då man ej har större lön än 250 R:dr B:ko att erbjuda honom! — Såsom motsats torde böra anföras, att Botaniska trädgården i Kristiania har ett årligt anslag af 1000 Norska specier, således omkring 2333: 16 Svenskt Banko; och trädgårdsmästarens lön utgör 450 N. Sp.; dessutom har sednaste Stortinget beviljat en ganska betydlig summa till upförande af nya vexthus; men också gynnas i Norge allt som afser det vetenskapliga, i fråga hvarom det annars så sparsamma Norska folket visar en berömlig och efterföljansvärd frikostighet; när skola vi i Sverge få motse ett liknande förhållande!!). — Från Lund fortsatte Förf. skyndsamt resan till Ystad och derifrån till Greifswald.

3. I dessa dagar har Professor *Zetterstedt*, i sällskap med Mag:r *Dahlbom*, anträdt en naturvetenskaplig resa till Jemtlands fjälltrakter, hvartill han af Kongl. Vetenskaps-Akademien erhållit reseunderstöd.

I detta nummer saknas rubriken Literatur af den grund, att Utg. tänker i ett särskildt bihang till det oförtöfvadt utkommande N:r 7 i ett sammanhang anmäla flera utgifna arbeten

---

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 7. Lund den 1 Juli 1840.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Bidrag till bestämmande af de olika begrepp, som innefattas under varietets-benämningen; af E. Fries.* (Slut fr. N:o 6).

F. Som *konstprodukter* (alienationes) kan man slutligen betrakta alla bildningar, som aldrig frambringas utan någon yttre tillfällig, för vextlifvet främmande mekanisk orsak. De närma sig mycket missbildningar, men dessa hafva en mer fysiologisk förklarings-grund, äfven om de äro frambragte genom kultur f. e. dubbla blommor, som dock äfven finnas naturen; *alienationes* bero endast af yttre tillfällig inverkan. I fria naturen förekomma de aldrig, om man ej hit ville räkna sådana som frambringas genom insekt-larver såsom *Phyllerii-* och *Bedeguar-bildning*, missbildade blommor af *Cerastia*, *Thymi* m. fl., frukter af *Carices*, *Campanulæ*, men rättare borde dessa, liksom vanställningar af aphides o. s. v., hänföras till växtens sjukdomar. Men menniskohand har genom olika mekanisk behandling frambragt en mängd dylika former, som ej förekomma i naturen, hvarpå *Hvitkål*, *Rotkål* m. fl. äfvensom spalier-former torde vara tillräckelige exempel. De äro långt talrikare än man förmodar. Vi skola här blott anföra några ur *Pil-slägtet*, som uptagas i vår flora, så t. e. är *Salix purpurea* L. en sådan konstprodukt af *S. Helix*, *S. viridis corallina* (trädlik med röda grenar) af *S. viridis*, *S. Ruselliana* pr. p. af *S. fragilis*. — *Salix Helix*

L. är den naturliga formen, som är högvextare, risgrenig, med grå bark, bredare blad, större hängen; men planterad på jordvallar, ned till jordytan afhuggen hvart annat eller tredje år, blir den naturligtvis lågvextare, men skjuter långa raka vidjer från jorden, som af den raskare vexten få högröd färg; och i sammanhang med det långsträckta i grenarne blifva äfven bladen längre och smalare, och hängena mindre på de svaga vidjerne. Så upkommer af den i vilda tillståndet busklika *S. viridis* odlad som träd öfverallt på Skånska slätten varieteten *corallina*, d. v. s. i stället för glesgrenig med brun bark o. s. v. får den en tät krona af långa vidjelika högröda grenar o. s. v., men att den är en följd af den ofta uprepade "kappningen" (Skånsk provincial-benämning) kan väl icke undfalla någon *sedan orsaken en gång är upgifven.* Samma förhållande eger rum, då *S. fragilis* ofta kappas; alla våra *S. viminales* hafva till stor del deraf sitt egna utseende; *S. lanceolata* antar ostympad snart *S. Capræ* utseende; genom ofta förnyad rothuggning får man *S. cinerea, aurita, nigricans* viminaliska; ja *S. repens* blir det i miniatur på ängar der den årligen afslås. — Så äro våra talrika fruktsorter *mindre beroende af jordmån* än af en primitivt olika behandling, hvarpå redan de s. k. *Trollringarne* förete exempel. Som sådane blifva sedermera konstante, tvekar man ofta huru många species man af *Prunus, Pyri* etc. skall antaga; svaret synes dock lätt: *så många som bestämda vilda typer finnas,* utan afseende på om kulturformer äro konstante eller icke. Ty det märkvärdigaste härvid är, att efter en längre fortsatt konstlad behandling antar den böjliga naturen sjelf denna typ, som sedan blir ett outplånligt anlag hos individen och äfven bibehåller sig genom fortplantning. Flera genom kultur frambragte former återgå ej ånyo förvildade till den vilda urformen, utan urarta till en ny förvildad form. Huru genom konst frambragte lyten eller inlärde vanor, äfven bland djuren, kunna blifva ärftliga, vittna hundar födda svanslösa, då föräldrarnes varit afhuggen,

och hästar födde passgångare. Nu veta vi ock, att en till början onaturlig behandling frambragt de så kallade flathufvade Indianernes ovanliga hufvudbildning. Äfven till de olika menniskoracerne äro väl orsaken snarare än uti olika klimat, att söka i olika bruk, vanor och lefnadssätt, att förtiga en olika psykisk riktnings oberäkneliga inflytande.

---

2. *Förslag till ett bestämdt beteckningssätt af de olika begrepp, som hittills varit förvexlade under namn af varieteter; af E. Fries.*

Sedan vi i föregående afhandling sökt utreda och bestämma ofvannämde begrepp, ämna vi i särskilda smärre uppsatser utveckla de frågor eller delar af nämnde ämne, som dermed stå i nödvändigt sammanhanhang, men som i förstnämde afhandling måste frånskiljas, på det den icke skulle vexa till större vidd än som passade för en tidningsartikel. Det ämne som främst torde komma i fråga, är väl det här upgifna.

Linné, som skapade en helt ny konstruktion för vetenskapen, måste, i följd af sakens natur, i synnerhet i sina första skrifter lägga mesta vigt på det formela, och allt det egentligen egendomliga i Linnés *Fundamenta Botanica* rör sig deromkring. Liksom *klasser, slägten,* äfven *arter* i Linnés systematiska verk skulle hafva sina bestämda nummer, (deraf numrens omkastning och användandet af bokstäfver för de nya f. e. i *Systema Vegetabilium*), så gaf *Linné* också sina varieteter en bestämd nummer-följd genom användande af Grekiska siffror eller grekiska alfabetet. Visserligen kunde detta hafva sina beqvämligheter om ej nya uptäckter ständigt måste ändra och nya åsigter uphäfva nummerföljden. För längst tillbaka har man öfvergifvit detta för slägten och arter; det är hög tid, att göra detta äfven i frågan om varieteter. Hvem förstår nu hvad man menar med blotta tillägget

β, γ, δ, o. s. v. af någon polymorf art, dels för varietets begreppets egen tvetydighet, dels för dess olika tillämpning hos olika författare. Som dessutom dels varieteterne sjelfva, dels deras serier äro olika i olika länder, är någon öfverensstämmelse i tal- eller nummer-följd icke möjlig. Särskildt är det nödvändigt att öfvergifva grekiska siffertalet, som, utom andra olägenheter (till och med i typografiskt hänseende), genom dess mångfaldiga olika användande nu mer är endast förvillande, äfven som hvarje betekningssätt, som afser *bestämd* nummerföljd, är skadligt. Verkliga afarter måste betecknas *genom egna namn*, ej genom siffertal. Arternas nummer hade betydelse tills artnamnen blefvo antagne och sen man antagit varietets-namn äro några nummer för dem utan all nytta.

Att man likväl måste hafva något beteckningssätt för de olika gradationerne bland hittills så kallade varieteter, är klart, och derföre föreslå eller rättare rekommendera vi till allmänt antagande följande af flera redan använda. Fast äldre Botanister, som i sina skrifter redan användt det gamla beteckningssättet, svårligen kunna lösgöra sig från dess band, så vore väl att yngre eller hädanefter som författare upträdande icke låta insnärja sig i dess intrasslade garn.

Att olikheter efter ålder, olika individuela eller blott lokala skilnader, icke särskildt, utan blott i generela beskrifningen, böra anmärkas, synes vara i sig klart. Äfven med artförändringarne tyckes detta i flesta fall tillräckeligt, såsom *variat major et minor, foliis latioribus et angustioribus, capsulis glabris et sericeis* (ty båda dessa återkomma hos alla verkliga afarter af *S. repens, nigricans* o. s. v.). Vill man särskildt tala om någondera af dessa, är väl tillräckligt sätta *S. repens v.* (varietas) *lejocarpa* o. s. v. I Herbarier och samlingar torde detta vara tjenligt, men knapt i systematiske verk. Som artförändringar dessutom blott visa sig uti någon viss del och derföre vanligen så åtskiljas att den ena är motsatt den andra och derigenom utesluter en tredje, kan

gerna den typiska anföras som a., den sällsyntare som b., f. e. *S. repens* a. *eriocarpa;* b. *lejocarpa: Turritis hirsuta* a. *genuina,* b. *glaberrima* o. s. v. Och då sådana artförändringar äro analoga hos flera närslägtade arter nyttje man för alla dessa *samma benämning,* som då genast antyder de analoga formerne.

Deremot böra *afarter* alltid särskildt utföras efter artens diagnos; och då dessa mycket olika förhålla sig i olika länder, samt aldrig böra så framställas att de utesluta nya, kan härvid aldrig utan olägenhet någon slags nummerföljd användas. Jag föreslår betekna dem med — framför afartens namn, f. e.

Sal. repens (a. eriocarpa. b. lejocarpa).
— *fuscata.*
— *argentea.*

Vid en *artförändring,* hvars skillnad alltid kan antydas med ett enkelt ord, benämnes denna alltid efter den afvikande karakteren, äfven om den förut erhållit eget artnamn. Således benämna *Wimmer, Meyer* m. fl. *S. Lambertiana* riktigare *S. purpurea latifolia,* än *S. purp. Lambertiana* o. s. v. Men med *afarter* är ett annat förhållande, dels kan deras benämning icke fullt innefatta olikheten, dels kunna de från annan synpunkt (som vanligast af andra författare sker) betraktas som arter. För dessa *bibehålle man lika samvetsgrant som för arter upfinnarens benämning,* och ändre det icke efter sitt eget tycke (ty det är fullkomligt subjektivt) till något mera passande. Häruti försynda sig vanligen de flesta författare; men det är verkligen lika nödvändigt att de blifva fixerade, som arters. Antingen man betraktar en annan författares afart som art, eller dess art som afart, bibehålle man dess gifna namn.

Att betekna *underarter* med * före namnet brukades af *Vaillant* och har i sednare tider af de flesta blifvit antaget. Att således derifrån afvika vore intet skäl; således:

1. *Pimpinella Saxifraga* (a. et b. dissecta).
   — *alpestris.*
   * *P. nigra.*
2. *Pimpinella magna* (a. et b. dissecta).

Hvad benämningen beträffar måste den lika samvetsgrant bibehållas, som afarters.

Reichenbach beteknar *Hybrida arter* med ✕, hvilket vi anses böra antagas (men större delen af dess hybrida vexter anse vi för af- och under-arter). Under-arter ställas under hufvudarten; bastard-arter särskildt, men utan eget nummer; f. e.

2. *Verbascum Thapsiforme* (b. albiflorum).
   — *condensatum.*
✕ *Verbascum seminigrum* (nigro-thapsiforme).
4. *V. nigrum.*
✕ *V. collinum* (Thapso-nigrum); o. s. v.

Kan en bastard-art icke ställas omedelbart imellan båda föräldrarne, ställes den efter den, hvilken den mest liknar.

Monstrositeter anmärkas icke särskildt i systemet. En annan gång torde vi dock få meddela en systematisk uppställning, dock ej efter systemet, utan efter de missbildade organerne, på de vigtigaste hos oss funne missbildningar, med upmaning till våra flitiga yngre Botanister att icke lemna dessa den ringa upmärksamhet, som hittills förhållandet varit. Deras beskrifning är af vigt för fysiologien.

Vill man, som i synnerhet i kulturvexternes historia är nödigt, särskildt anföra afven de *förändringar som af konsten blifvit frambragte*, så utmärkas de som artförändringar eller afarter, allt efter som ett organ eller hela vextens utseende blifvit förändradt.

3. *Fortegnelse over Phanerogame Planter og Bregner i Skiensfjordens Omgivelse, af M. N. Blytt.*

(Slut fr. N:o 3.)

Carex pilulifera, alm.
— digitata, alm.
— ornithopoda, Brevig.
Typha latifolia, Langesund.
Sparganium natans, Skien, Porsgrund.
— simplex, Langesund.
— ramosum, Skien, Porsgrund.
Urtica dioica, alm.
— urens, alm.
Alnus glutinosa, Brevig, Langesund.
— incana, alm.
Myriophyllum spicatum, Skien, Porsgrund.
— verticillatum, Porsgrund.
Betula alba, alm.
Quercus Robur, alm.
Fagus silvatica, et enkelt Træ i Skoven ved Vestvig ved Frierfjorden lige over for Pladsen Bökekaasa.
Corylus avellana, alm.
Pinus silvestris, alm.
— abies, alm.
Salix pentandra, Skien, Porsgrund, Langesund.
— amygdalina, Porsgrund.
— repens, alm.
— phylicæfolia, alm. — β. nigricans, Skien.
— glauca, Langesund sparsamt.
— aurita, alm.
— capræa, alm.
— cinerea, alm.
— limosa, Skien sparsomt paa Myrene ved Börssöen.
Empetrum nigrum, alm.
Myrica Gale, alm.
Humulus Lupulus, Fjærestrand, Skien, Porsgrund, Brevig.
Populus tremula, alm.
Mercurialis perennis, Skien sparsomt; almindelig ved Porsgrund, Brevig og Langesund.
Juniperus communis, alm.
Taxus baccata, Porsgrund ved Vestvig nær Frierfjord og ved Lönevand; Langesund på klipperne ud imod Havet.
Atriplex litoralis, Langesund.
— angustifolia, Brevig, Porsgrund.
— patula, Skien, Porsgrund Brevig.
— hastata, Brevig, Langesund.
Fraxinus excelsior, alm.
Acer platanoides, alm.
Polypodium vulgare, alm.
— Phegopteris, alm.
— Dr opteris, alm.
Aspidium Thelypteris, Skien paa Myrene ved Börssöen.
— cristatum, med forrige.
— Filix Mas, alm.
— spinulosum, alm.
— Filix femina, alm.
— fragile, alm.

Woodsia ilvensis, alm.
— Bhyperborea, revig, Langesund.
Asplenium septentrionale, Skien, Porsgrund.
— Ruta muraria, alm.
— Trichomanis, alm.
— viride, Skien, Porsgrund.
Pteris aquilina, alm.
Struthiopteris germanica, Skien, Porsgrund.
Blechnum Spicant, Skien, Porsgrund, Brevig.
Botrychium Lunaria, Skien, Porsgrund, Brevig.
Ophioglossum vulgatum, Lövö og Sandö ved Brevig.
Lycopodium Selago, Skien, Porsgrund, Langesund.
— annotinum, Skien, Porsgrund.
— clavatum, Skien, Porsgrund, Brevig.
— complanatum, Porsgrund paa Skaatet.
Equisetum arvense, alm.
— umbrosum, Skien, Porsgrund.
— silvaticum, alm.
— palustre, alm.
— limosum, Skien, Porsgrund.
— hiemale, Skien, Porsgrund, Helleaasen ved Brevig.

Utgifvarens tillägg.

Man har gjort anmärkningar dervid att de af Prof. Blytt benäget meddelade vextförteckningarne blifvit intagna, emedan de, liksom alla blotta register, sakna intresse. Utg. har upfattat saken från en annan sida; han anser ingenting sakna intresse, som kan bidraga till noggrannare kunskap om Skandinaviens flora; och bland de tre skandinaviska rikena är Norges flora i närvarande stund minst känd. Särdeles under de sednaste decennierna är detta, i så många hänseenden intressanta, land väl i de flesta direktioner genomrest och undersökt af dels landets egna dels främmande botanister; men man saknar icke blott en flora öfver hela landet, hvartill ganska rikhaltiga materialier väl äro att tillgå, men de ligga strödda på en mängd olika ställen; utan äfven öfver vegetationen i enskilda trakter sväfvar man i okunnighet. Bland dessa är hela kuststräckan från Kristiansand till Kristiania; och det är för att härom skaffa kunskap, som Prof. Blytt på min begäran meddelat mig de af honom upgjorda förteckningar öfver vexterne i trakten af Arendal och Skien. Men jag ansåg deras offentliggörande äfven i andra hänseenden af intresse. Så t. ex. ådagalägga de den olikhet i vegetationen, som inom ett obetydligt afstånd visar sig mellan trakter, der öfvergångsformation (såsom vid Skien) är herrskande, och de der urformationen (såsom vid Arendal) råder. Vidare

lemna dessa vextförteckningar ett godt tillfälle att anställa jemförelse mellan vegetationen på Norska kusten och den gent emot liggande Svenska, o. s. v. — För närvarande måste jag inskränka mig till en allmän mera rapsodisk jemförelse mellan vegetationen i dessa trakter och på några punkter i Sverge, hvartill jag så mycket helre valt Göteborg och Gotland, som man så väl öfver dessa ställens flora eger noggranna underrättelser*), som de ock båda äro mer eller mindre underkastade samma yttre momenter inverkan som de ifrågavarande trakterne i Norge; alla ligga de vid hafvet, under nära nog samma latitud, ega obetydliga berg, hvartill kommer att på Gotland och i Skienstrakten är öfvergångsformationen herrskande, under det urformationen råder kring Göteborg och Arendal. Omfanget af dessa florors gebit är ock ej särdeles betydligt olika. Som Dovrefjelds flora är väl undersökt och känd**), har jag äfven tagit den i betraktande, att den olikhet må synas, som eger rum mellan kust- och fjäll-floran i Norge. Inom dess gebit är skiffer herrskande. — Gerna skulle jag önskat att hafva tillgång på någon fullständig upgift öfver vegetationen i någon mellanliggande trakt, t. ex. Mjösens omgifning, för att derigenom bilda liksom en öfvergång mellan de båda ytterligheterna: men som en sådan saknas och jag ej heller har tillräckliga materialier rörande vegetationens beskaffenhet på vestkusten (t. ex. Bergen eller Trondhjem) och derjemte i närvarande stund icke eger tiligång till Sommerfelts Flora öfver Saltdalen; så måste jag inskränka mig till de åfvan upgifna trakterna.

I följande jemförelse äro de naturliga vextgrupperna begränsade på samma sätt, som i de af mig utgifna: Adnotata in geogr. plant. intra Sueciam distributionem, och arterna äro äfven i alla flororna tagna i samma omfång.

Vid beräkning af antalet af de för de särskilda trakterna anförda vexterna befinnes, att Gotland har 793, Göteborg 721, Skien 622, Arendal 520 och Dovre 450 kotyledona vexter, deribland inberäknade Filices et aff. Se vi på särskilda grupper och deras förhållande till vegetationen i hvarje af de ifrågavarande trakterna, visa sig följande förhållanden:

---

*) Areschoug, Plantæ Cot. Floræ Gothoburg. Lund 1835, och tillägg i Bot. Not. 1840 N:o 2; Säve Synops. Floræ Gothlandicæ. Ups. 1837.

**) Blytt, Dovrefjelds Flora i Nytt Magaz. for Nat. Vid. Kristiania 1837 1:ste Bind p. 170 följ.

Grupp.	Gotl.		G:b:g		Sk.		Ar.		Dovre.	
Monoc.crypt.	30.	26,4	30.	24,3	30.	20,7	23.	22,1	26.	17,4
— phaner.	207	3,8	179.	4,02	160.	3,8	124.	4,1	121.	3,7
Dicotyl.	556.	1,4	512.	1,4	432.	1,4	373.	1,39	303.	1,4
Filices	14.	56,6	15.	48,	20.	31,	14.	37,1	13.	34,6
Gramin.	71.	11,1	62.	11,6	54.	11,5	42.	12,3	43.	10,4
Cyper.	56.	14,1	52.	13,8	57.	10,9	44.	11,8	45.	10,
Orchid.	28.	28,3	4.	180	11.	56,5	3.	173,	10.	45,
Amentac.	13.	61,	19.	37,9	17.	36,5	13.	40,	20.	25,5
Polygon.	13.	61,	21.	34,3	13.	47,8	11.	47,2	8.	56,2
Chenop.	17.	46,6	13.	55,4	8.	77,7	5.	14,	1.	450,
Labiat.	26.	30,4	22.	32,7	20.	31,	16.	32,5	7.	64,2
Scrophul.	32.	24,7	26.	26,1	21.	29,6	19.	27,3	14.	32,
Borag.	13.	61,	15.	48,	15.	41,4	7.	74,2	7.	64,2
Ericin.	16.	49,5	13.	55,4	13.	47,8	14.	37,1	14.	32,
Synanth.	70.	11,3	66.	10,9	59.	10,5	50.	10,4	42.	10,7
Umbellif.	30.	26,4	19.	37,9	16.	38,8	13.	40,	6.	75,
Saxifrag.	4.	198,2	4.	180,2	4.	155,5	3.	173,3	11.	40,9
Rosac.	36.	22,	38.	18,9	36.	17,2	29.	17,9	22.	20,4
Legum.	36.	22,	32.	22,5	22.	28,2	22.	23,6	13.	34,6
Caryoph.	30.	26,4	37.	19,4	28.	22,2	24.	21,6	27.	16,6
Crucif.	43.	18,4	31.	23,2	25.	24,8	21.	24,7	24.	18,7
Ranunc.	28.	28,3	20.	36,	17.	36,5	12.	43,3	17.	26,4

o. s. v.

Denna tabell visar att familjerna, med hänseende till *arternas* antal, inom dessa särskilda floror följa på hvarandra i nedanstående ordning:

Gotl.	*Göteb.*	*Skien.*	*Arendal.*	*Dovre.*
Gramineæ.	Synanth.	Synanth.	Synanth.	Cyperaceæ.
Synanth.	Gramineæ.	Cyperac.	Cyperac.	Gramineæ.
Cyperac.	Cyperac.	Gramin.	Gramin.	Synanth.
Cruciferæ.	Rosaceæ.	Rosaceæ.	Rosaceæ.	Caryophyll.
Rosaceæ.	Caryoph.	Caryoph.	Caryoph.	Cruciferæ.
Leguminosæ	Legumin.	Cruciferæ.	Legumin.	Rosaceæ.
Scrophul.	Cruciferæ.	Legumin.	Cruciferæ.	Amentaceæ.
Umbellif.	Scrophul.	Scrophul.	Scrophul.	Ranuncul.
Caryoph.	Labiatæ.	Filices.	Labiatæ.	Ericinæ.
Ranuncul.	Polygoneæ.	Labiatæ.	Ericinæ.	Scrophul.
Orchideæ.	Ranuncul.	Amentaceæ.	Filices.	Legumin.
Labiatæ.	Umbellif.	Ranuncul.	Amentaceæ.	Filices.
Chenopod.	Amentaceæ.	Umbellif.	Umbellif.	Saxifrageæ.
Ericinæ.	Borag.	Filices.	Boragin.	Ranuncul.	Orchideæ.

o. s. v.

Ett annat förhållande upstår deremot, om man afser *individerna*, hvarvid man dock bör skilja mellan dessa, såvida de till följe af sin storlek, vexesätt, blommornas färg o. d. bestämma traktens karakter och allmänna utseende, och dessa, såvida de till antalet äro talrikast, ehuru deras litenhet o. s. v. kan göra att de icke på något särdeles i ögonen fallande sätt utmärka trakten. I förra hänseendet måste väl

första rummet tilldelas *Coniferæ*, *Amentaceæ*, *Gramineæ*, utom på Dovre, der *Coniferæ* träda tillbaka och *Amentaceæ* (genom *Salix*) intaga dess plats; i denna flora utmärka sig i detta hänseende äfven *Ericineæ*, *Cyperaceæ*, *Ranunculaceæ*, *Saxifrageæ*. I fråga om individernas antal måste väl *Gramineæ* erhålla främsta platsen inom alla 5 flororna, hvarefter *Coniferæ*, *Amentaceæ*, *Cyperaceæ* följa, ehuru Dovre äfven här gör ett undantag i det att de 2 sista familjerna öfverträffa *Coniferæ*.

Liksom annorstädes i Skandinavien, så ådagalägga äfven inom de nu ifrågavarande flororna *Orchideæ* den inverkan, som grundens beskaffenhet utöfvar på deras förekomst. De äro talrikast på Gotland, dernäst i Skien trakten, så på Dovre; i trakterne af Arendal och Göteborg äro de högst sparsamma. Öfvergångsformationens förmonliga inflytande uppenbarar sig äfven i flera andra, ehuru mindre frappanta, hänseenden. — *Saxifrageæ* och *Amentaceæ* innehalla en mängd arter, som endast trifvas i fjälltrakter, hvadan de på Dovre framträda talrikare än i de andra trakterna.

Familjer, som höra till Skandinaviska halföns flora, men *saknas i alla* de 5 nu i frågavarande trakterna, äro: *Aristolochiæ*, *Santalaceæ*, *Elæagneæ*, *Amaranthaceæ*, *Verbenaceæ*; endast inom *endera* af flororna förekomma: Gotland: *Globularieæ*, *Apocyneæ*, *Resedaceæ*, *Cucurbitaceæ*, *Cistineæ*; Dovre: *Polemoniaceæ*, *Tamariscinæ*; Göteborg: *Ceratophylleæ*: inom *tvenne* finnas: Gotland och Göteborg: *Hydrocharideæ*, *Orobancheæ*; Gotland och Dovre; *Melanthaceæ*; Gotland (*Euonymus*) och Arendal (*Ilex*): *Celastrinæ*; Göteborg och Arendal: *Lobeliaceæ*. — Gotland och Göteborg *sakna*: *Thymeleæ*; Gotland och Dovre *sakna*: *Aroideæ*; Dovre *saknar*: *Characeæ* (nagon Chara upgifves väl icke heller för Skien och Arendal, men finnes der utan all fråga), *Rhizocarpæ*, *Lemnaceæ*, *Asphodeleæ*, *Irideæ*, *Plumbagineæ*, *Solanaceæ*, *Convolvulaceæ*, *Jasmineæ*, *Lythrarieæ*, *Rhamneæ*, *Acerinæ*, *Hypericineæ*, *Tiliaceæ*, *Malvaceæ*, *Lineæ*, *Nymphæaceæ*, *Berberideæ*.

Framdeles torde jag blifva i tillfälle att mera detaljeradt framställa så väl de nu antydda olikheter, som ock åtskilliga andra förhållanden, hvilka framsta genom jemförelsen mellan dels dessa 5 floror, dels dessa och andra punkter i Norge och Sverge. Norge erbjuder i vextgeografiskt hänseende flera intressanta företeelser; men ehuru många materialier än blifvit samlade, återstår dock ännu mycket att undersöka och observera innan det blir möjligt, att till ett någorlunda sammanhängande helt förena de spridda iakttagelserna; sålunda, för att blott anföra ett exempel, ega vi icke någon fullstän-

dig vextförteckning öfver någon trakt på hela vestkusten förr än Saltdalen i Nordlanden; och att man, förr än en eller helre flera sådana blifva att tillgå, icke kan framställa någon allmännare vextgeografisk öfversigt, är lätt att inse; äfvenså skulle en någorlunda noggrann flora öfver Hardangerfjällen i detta hänseende vara af högt intresse. Vi böra dock hoppas, att Prof. *Blytt*, hvilken redan gjort så mycket för att sprida kännedom om Norges vextförhållander, också drager omsorg derom att de nu antydda, äfvensom andra, brister blifva undanröjda.

4. Strödda anmärkningar öfver några Svenska Vexter; af E. Fries. (Se N:o 3 *).

1. *Anthemis tinctoria* finnes i Upland icke blott med bleka (var. *β* Wahl.), utan och fullkomligt hvita stråblommor ss. vid Salnecke, Upsala vid Slottet. — Denna sällsynta artförändring, som hittills endast upgifvits från S. Ryssland, är insamlad för Herb. Norm. VI. Den öfverensstämmer med det exempl. vi sett af *Anth. maritima* Retz. Scand.

2. Den vid Upsala vexande *Anthemis arvensis*, äfven som figuren *Engl. Bot. t. 602*, öfverensstämma med Wallr. art; underarten *agrestis* W. är eljest vida allmännare i de flesta trakter.

3. *Mentha latifolia* Nolte in *Fl. Dan. t. 2156* är endast en hårig form af *M. sativa*. Fullkomligt motsvarande nämnde figur finnes den vid Fryeleds å i Småland. Bladen äro nästan hjertlika. Den förhåller sig i detta fall till *M. sativa* som *M. agrestis* till *M. arvensis*.

4. Siberiska exemplar af *Primula siberica* Jacq. öfverensstämma fullkomligt med *Pr. norvegica* Retz. och *Pr. finmarkica* Willd. — Det första namnet som äldst bör föredragas.

---

*) I nämnde N:r rättas: sid 35 rad. 3 läs Halque; sid 38 r. 15 i stället för "anmärkes i texten" sättes "icke anmärkes, ty texten hör till den rätta *Er. cicutarium*."

5. Då *Primula farinosa* vexer i bergs- eller fjäll-trakter blir den mindre utbildad. Exemplar af *Primula scotica* Hook. *Fl. Lond. t. 133*, sände af D:r Greville från Skottland, öfverensstämma fullkomligt med sådana exemplar, som jag icke anser på något sätt kunna skiljas från den vanliga frodigare slättlandsformen af *Pr. farinosa*.

6. I sumpiga gropar vester ut från Thorsberg ned vid Fylleå (i gränsen mellan Lidhults och Femsjö soknar) har jag mycket sparsamt funnit en *Utricularia*, som jag tvekade huruvida den skulle vara en storvext *U. intermedia* eller *U. vulgaris* (som *jag* aldrig funnit uti magrare skogs- och bergstrakter). Den är fullkomligt *Utr. neglecta Fl. Dan. t. 1931*. Den rekommenderas till nogare granskning, då jag nu troligen knappt sjelf får tillfälle på stället undersöka den. Kan den *Utric. vulgaris* man upgifver från flera bergstrakter vara denna?

7. *Heracleum Sphondylium* Engl. Bot. t. 939 föreställer äfven H. Sphondylium mente Kochii, och icke den Upsaliensiska eller *H. sibericum*.

8. *Sisymbrium Araboides*, foliis radicalibus rosulatis lyrato-pinnatifidis subhirsutis, caulinis sparsis linearibus, cauleque erecto ramoso subglabris, siliquis linearibus erectis strictis pedicello duplo longioribus, *Hook. Fl. Bor. Am. p. 63. t. 21*, ex quo Arabis lyrata *Linn. Spec. Pl. p. 929;* är samma vext, som vi i Sverige känna under namn af *Arabis Thaliana β.* — *Hooker* tog den först (l. c. p. 42) för en varietet af *Arabis petræa;* men genom nogare undersökning fann han den, genom den annuella roten, hjertbladens läge i fröet, vara vida mera beslägtad med *Arabis Thaliana* hvarifrån den endast afviker genom rotbladen, större vext, blommor och frön, hvarigenom hjertbladen tydligare blifva incumbentes. — Den är mycket allmän i nordligaste Amerika, der *S. Thalianum* icke förekommer. Denna olika geografiska utbredning (ty i mellersta och sydliga Europa, der *S. Thalianum* är allmän, förekommer icke *S. Araboides)* synes visa, att den för-

tjenar antagas som en egen medelart mellan *Arabis petræa* och *Sisymbr. Thalianum*, helst öfvergångar icke blifvit funne.

9. *Viola umbrosa.* Den stora öfverensstämmelsen som herrskar öfver allt i den arktiska zonens vegetation är redan förut känd. Skandinaviens nordliga och alpina trakter hafva knappast någon art, som ej tillika förekommer i de arktiske länderne. Så är förhållandet icke blott med de äldre Linnæanske vexterna, utan äfven de i sednare tider uptäckte hafva samtlige nästan samtidigt blifvit funna i de öfrige arktiske länderne, såsom de Wahlenbergske, *Eriophorum Chamissonis*, *Saxifraga hieracifolia*, *Braya alpina* *), *Sisymbrium Araboides*, *Artemisia norvegica* (på klippiga Bergen i Nord-Vestliga Amerika); ytterligare bevis derföre lemna *Viola umbrosa*, *Stellaria alpestris*, *Rubus castoreus*, att förtiga sådana arter, hvars synonymie *redan är känd* och uptagas i Siberiska och Amerikanska floror. *Viola umbrosa* är utom Skandinavien äfven hemmastadd i N. Europeiska Ryssland *(Fischer! in litt.* V. borealis *Weinm.! in Linn.* et *Fl. Petrop.)*, öfver hela nordliga Siberien *(V. Gmeliniana δ.? cordifolia* Dec. Syn., *V. suavis* Fisch., *V. salina* Turczanninoff.!) och i Canada *(V. Selkirkii* Goldie). — *V. epipsila* synes hafva samma geografiska utbredning.

10. *Viola hirta.* Den vid Upsala allmännaste formen af denna är lågvext och har de mellersta kronbladen bara; den passar fullkomligt till *V. collina* Koch. Syn. — Som art bör den likväl aldrig skiljas och äfven Reichenbach hänför den som afart till *V. hirta.* Till den hör ock *Engl. Bot. t. 894.*

11. *V. canina* Engl. Bot. t. 620 hör till underarten *V. silvatica.* Om man än skiljer denna som verklig art, kommer i min tanka ändå *V. montana* att förenas med den egentliga *V. canina.* *V. Ruppii* står också vida närmare sistnämde än någon af de ljus- eller hvitblommige. Att *Bertoloni* i sin Fl. Ital. ej känner dessa Nordiske vexter är tillräckeligen klart af dess citerande af synonymer.

12. *Cucubalus maritimus* skiljes nu ånyo af Hooker i dess Engl. Flor. ed. 4, hufvudsakligen efter fröen, som yngre på den äro violetta, men på *C. Behen* hvita. I min tanka ligger den väsentligaste skillnaden i dess perennerande stjelkar (den är en suffrutex humifusus), hvadan ock i alla bladvecken om hösten utbildas små bladrosetter (ofullkomliga knoppar), som följande året utvexa till nya grenar. Pistillerne och fröhu-

---

*) De arktiske slägterne *Braya*, *Platypetalum* och *Eutrema* utgöra i vår öfvertygelse ett enda naturligt, och utom de mer eller mindre utbildade skidorne äro de svåra att skilja som arter.

sets rum äro oftast 5. — Sen man öfvergifvit, med allt skäl, att bestämma Alsinaceernes slägten endast efter pistillerne, så torde vara tid äfven söka en bättre indelningsgrund för Sileneernes slägten. I Chloris Hannov. skiljas de derföre mest efter frönsens rum, men hjelper föga. *Cucubalus maritimus* skulle efter den der upgifna karakter höra till slägtet *Viscaria* (Lychnis viscar.). Vi skola vid ett annat tillfälle gifva förslag till en ny diagnostik af dessa slägten efter *kronbladens läge* och *blomfodrets beskaffenhet*, som redan skilja de utmärktaste slägten bland dem f. e. *Dianthus, Gypsophila* o. s. v.

13. *Stellaria alpestris.* Öfverensstämmer fullkomligt med *St. borealis* Bigelow, till hvilken *Hooker in Fl. Bor. Am. p. 94, 95* hänför som synonym *Spergulastrum lanceolatum* Mich. (detta slägte, som Pers. kallar *Micropetalum*, afviker från *Stellaria* endast genom 4 stift och små försvinnande kronblad) och *Sp. lanceolata* Torrey. Hooker anmärker äfven att folia ofta öfvergå till bracteæ, och att den då svårligen kan skiljas från *St. longifolia* Mühlenb., (denna sednare är *Spergulastrum gramineum* Mich., och *St. graminea* Bot. Amer.; den äkta *St. graminea* skall ej förekomma i N. Amerika), hvilken utmärker sig endast genom panicula terminalis och smalare blad. Båda hafva vanligen 4 pistiller "*et flores facie Stellariæ uliginosæ.*" Beskrifningen af *St. longifolia* Mühlenb. passar på det nogaste till *St. alpestris* a. Fr. Nov. Mant., som visst icke är en tillfällig, utan ganska bestämd form, ymnig i Norra Lappmarken, ofta sänd under namn af *Stell. langifolia* Fr. från hvilken den dock är skild.

14. De af *Sagina procumbens* i Nov. Fl. S. anförde afarter äro väl tecknade i Fl. Dan. t. 2103. Fig. 1 föreställer hufvudarten; f. 2 afarten *fontana;* f. 3 afarten *maritima.*

15. De trenne olika vextställen som upgifvas för *Genista germanica* äro ett och samma olika upgifvet. Enklast och lättast att igenfinna är det således: mellan Sperlingsholm och Enslöf i Fostad gärde, samt på Mikedala berg i Vapnö S:n. Det sistnämde är nytt, först upgifvet af Mag. *Ringius.*

16. *Prunus insititia* Engl. Bot. t. 841 föreställer den Blekingska formen; och *P. domestica* l. c. t. 1783 afarten *rustica*, efter allt hvad jag kan finna. Frukten är klotrund, mörkblå.

17. Ehuru *Koch* ånyo skilt *A. oleraceum complanatum* som egen art under namn af *Allium carinatum* (efter Hallers synonym), så förblifver jag dock bestämdt öfvertygad om dess identitet med *Allium oleraceum;* Linné citerar jemte Hallers synonym äfven Clusii, som uppenbart hör till den Svenska. *A. carinatum Engl. Bot. t. 1658* hör till *All.*

oleraceum complanatum; men Fl. Dan. t. 2009 föreställer vår *Allium carinatum.*

18. Af *Potamogeton marinus* L. et Fr. Nov. fl. Su. finnes en ypperlig figur i Fl. Dan. t. 2106.

19. Någon Agrostis liknande *A. setacea* Engl. Bot. t. 1188 finnes icke i Sverige. Den kommer i utseende närmast *Arundo lapponica.* (Denna sista upgifves nu i England just från samma trakter).

20. *Chara hispida* Engl. Bot. t. 463 föreställer den större, ej den mindre *Ch. aspera* Willd. — Jemte det jag tillönskar Lector Wallman all lycka till dess monografi öfver slägtet *Chara,* instämmer jag äfven gerna i dess träffande yttrande, att "*Wallroth sjelf genom sin egna och besynnerliga terminologi gjort sin Ch. papulosa oigenkännelig.*" För min del måste jag tillstå, att vid begagnandet af Wallroths sednare arbeten jag väl förstår en dels, men ock en dels måste profetera. Mitt exemplar af dess Fl. Crypt. Germ. är nu hos Lector Wallman, så att jag ej kan jemföra dess beskrifning, men jag påminner mig han säger: "primo intuitu physeumatibus verticillorum articulatis ibique similibus spinuliformibus obsessis habituque prorsus horrido recognoscenda." Förmodligen har deraf Charernas berömde monograf *Braun* sökt den i en form af *Ch. aspera.* — Som *Ch flexilis γ. papulosa* Säve Fl. Gotl. i min tanka icke kunde förenas med *Ch. flexilis,* anförde jag i Nov. Mant. att den derifran måste skiljas (jag anmärkte, att jag ej sett original exemplar af *Ch. papulosa* Wallr. och att benämningen således var provisorisk); att den stod *Ch. hispidæ* grupp närmare än någon *Ch. flexilis;* att den äfven i afseende på taggarne och bracteerne tydligen hörde till den förra; att jag sett den nedra stjelken polysifonisk. — Det fägnar mig att finna denna min åsigt i allo gillad af Lector Wallman (i N:o 4 af denna tidskrift); äfvensom jag bör tillägga, att den Gotländska artens skillnad från *Ch. Pouzolsii* aldrig betviflats.

II. Hvarjehanda.

Magister *J. E. Areschoug* har nu under titel *Algæ Scandinavicæ exsiccatæ* utgifvit 1:sta häftet af en exsiccat samling af Alger. Det innefattar 25 arter (hvaribland några nya), och finnes till salu i Gleerups bokhandel i Lund för 3 R:dr B:ko. Vi skola framdeles närmare redogöra för dess innehåll.

(Med detta nummer följer ett bihang.)

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BIHANG

TILL

BOTANISKA NOTISER,

Juli 1840.

Literatur.

1. *Prodromus Systematis naturalis Regni vegetabilis; Auctore A. P. DeCandolle. Pars septima; Sectio posterior. Paris, Treuttel et Würtz 1839. p. 331—801.*

Det kan ej annat än på det högsta fägna hvarje botanikens vän, att åfvannämnde i alla hänseenden och för alla tider klassiska arbete af Europas utmärktaste Botanist med så rastlös ifver fortgår och nalkas sin fulländning. Närvarande del innehåller slutet af *Calyciflorœ* och innefattar följande familjer: *Stylidieœ, Lobeliaceœ* (jemte de tvenne följande bearbetade af *Alphons De Candolle), Campanulaceœ, Cyphiaceœ* (ny familj som utgöres af det enda slägtet *Cyphia), Goodenovieœ, Roussœaceœ* (likaledes här först framställd med ett enda slägte och en art *Roussœa simplex), Gesneriaceœ, Sphenocleaceœ, Columelliaceœ, Napoleoneœ, Vaccinieœ* (bearbetad af *Dunal), Ericaceœ, Epacrideœ, Pyrolaceœ, Francoaceœ, Monotropeœ.* — Ref. vill här blott i korthet anföra hvad som specielt rörer Skandinaviens Flora. *Lobelia* med 173 arter uptager äfven *L. Dortmanna;* alla skandinaviska *Campanulæ* äro bibehållna i detta slägte, som eger 182 arter, oaktadt flera arter blifvit hänförda till andra genera, hvaribland *Wahlenbergia* med 94 species. *Vaccinium* har 85 arter, hvaribland våra nordiska, utom *V. oxycoccus,* hvilken under namn af *Oxycoccus palustris* jemte 2 amerikanska bildar ett eget slägte. — I *Arctostaphylos* uptagas de båda skan-

dinaviska arterna. *Andromeda polifolia* (med flera varieteter) bibehålles jemte två amerikanska i det ursprungliga slägtet, hvaremot *A. calyculata*, jemte en amerikansk art, bildar slägtet *Cassandra;* och *A. tetragona* och *hypnoides* hänföras till *Cassiope. Calluna vulgaris* bildar sitt eget genus, hvaremot de 2 andre skandinaviske *Ericæ* bibehållas i detta slägte, som här upträder med 429 arter. *Menziesia cærulea* heter numera *Phyllodoce taxifolia* Salisb. — *Loiseleuria* antages med den enda arten *procumbens;* deremot få *Rhododendrum lapponicum* och *Ledum palustre* qvarbli i sina slägten. — *Pyrola uniflora* heter nu *Moneses grandiflora* Salisb.; *Chimaphila* antages med arten *C. umbellata* jemte 2 amerikanska; de öfriga skandinaviska arterna af *Pyrola* förblifva i detta slägte. *Monotropa hypopitys* kallas *Hypopitys multiflora* och *M. hypophegea* benämnes *Hypopitys glabra.*

---

2. Flora Danica. Fasciculus 38. Havniæ 1839. Tab. 2221—2280.

Detta klassiska planchverk, som utgör en heder för Danmark, påbörjades 1763 och har sedan dess alltjemnt fortsatts, sedan 1805 under EtatsRådet *Hornemanns* inseende. Huru det med hvarje nytt band vunnit i precision och fullkomlighet vet en hvar, som kastat ögonen i detsamma; och närvarande häfte utgör äfven härpå ett talande bevis. — I detta häfte äro följande fullkomligare vexter afbildade. Tab. 2221 *Veronica agrestis* L. 22. *Glyceria distans* Wahlenb. 23. *Köleria cristata* Pers. 24. *Cuscuta lupuliformis* Krock. 25. *Ornitog. pratense* Pers. (O. stenopet. Fr.). 26. *Atriplex angustifolia* Sm. 27. *Allium vineale* L. (A. aren. L. Fr.). 28. *Rumex conglomeratus* Murr. 29. *Rum. Nemolapathum* L. Fil. 30. *Polygonum minus* Huds. 31. *Arenaria marina* Web. (A. marit. β. L.) 32. *A. media* L. (Ar. marina Sm. — Båda dessa synes tillhöra former af *Ar. rubra* L., åtminstone motsvara de icke någondera fullkomligt den vext, som företrädesvis bör heta *A. marina).* — 33. *Rosa inodora* Fr. 34. *Po-*

tentilla pulchella Brown (e Grönlandia). 35. *Fragaria vesca* L. 36. *Ranunc. circinatus* Sibth. 37. *Thymus chamædrys* Fr. 38. *Melampyr. pratense* L. 39. *Elatine alsinastrum* L. 40. *Geran. pyrenaicum* L. 41. *Lunaria rediviva* L. 42. *Eutrema Edwardsii* Br. (Draba lævis Cham. Ledeb. — e Grönlandia). — 43. *Hedysarum Onobrychis* L. 44. *Medicago sativa* L. 45. *Lathyrus aphaca* L. (in dumetis prope Odense). 46. *Amaranthus Blitum* L. 47. *Carex acuta* L. 48. *Car. ampullacea* Good. 49. *C. Hornschuchiana* Hoppe. 50. *Aspidium montanum* Sw. (in alneto ad Knapstrup Selandiæ). 51—52 Jungermannier. 53—55 Lichener (6 arter). 56—64. Alger (12 arter). 65—80. Svampar (42 arter — dessa äro ritade efter Schumachers äldre teckningar och utgöra den minst tillfredsställande delen af detta häfte; isynnerhet är den mikroskopiska analysen icke motsvarande närvarande tids fordringar).

---

3. Naturhistorisk Tidsskrift. Udgivet af Henrik Kröjer. 1 Bind (1—6 Hefte) Köpenhamn 1836—37. 2 Bind (1—6 Hefte) Köp. 1838—39.

Icke utan grundad anledning har man klagat, att naturvetenskaperna i Danmark under sednare åren icke omfattats med samma ifver och intresse, som i de flesta andra länder, och det oaktadt att detta land alltjemnt egt enskilda män, hvilka hvar inom sin gren varit att räkna bland Europas utmärktaste. För att motarbeta detta förhållande och bidraga att mera allmänt lifva och sprida intresset för naturens studium, beslöt H:r Kröjer att utgifva denna tidsskrift och han synes hafva lyckats uti sitt bemödande. Åtminstone tyckas de många ganska intressanta afhandlingar, hvilka innehållas i de hittills utkomna tvenne banden, vitsorda, att äfven bland de yngre finnas många flitiga och skickliga naturforskare. — Visserligen utgör Zoologien föremål för de flesta afhandlingarne; men Botaniken är icke lottlös; och det är hithörande upsatser, för hvilka Ref. nu i korthet vill redogöra.

Af EtatsRådet Prof. *Hornemann* förekomma följande:

1. *Om Flora Danica* (1:sta B. sid. 105—137, 417—475). Innefattar en historia öfver detta arbete, hvars utgifvande började 1763 af Hallers lärjunge *G. C. Öder*, hvilken utgaf 10 häften, hvarefter *Otto Fred. Müller*, som dock var mera zoolog än botanist, öfvertog arbetet, hvaraf 6 häften under hans upsigt utkommo. Linnés utmärkte lärjunge *Martin Vahl* fick derefter sig uppdraget att fortsätta detsamma, hvaraf han äfven besörjde 6 häften, hvilka i alla hänseenden utmärka sig. Sedan han 1804 dödt 55 år gammal, blef utgifningen af Fl. Dan. öfverdragen till *J. W. Hornemann* som sedan alltjemnt dermed fortfarit och hittintills utgifvit 16 häften. — Arbetet graveras på Konungens bekostnad, hvilken ock bekostar resor inom landet till arbetets kompletterande. De för detta ändamål af de särskilda utgifvarne företagna resor, hvaribland de alla äfven en eller flera gånger besökte Norge, omtalas: äfvensom uplysningar och anmärkningar meddelas till alla de särskilda häftena, och förekomma häribland flera rätt intressanta upgifter.

2. *Om de Danske, Norske og Holstenske Botanikere og Botanikens Yndere, som have nydt den Ære, at deres Navne ere blevne tillagte Planteslægter till Erindring om dem.* (1:sta B. sid. 550—595). — Här upgifvas, jemte biografiska underrättelser, dels 51 döda, dels 24 lefvande personer, som blifvit upkallade, hvilka dock icke alla varit infödda, utan äfven sådana, som utifrån inkomne varit bosatta i Danmark, Hertigdömena och kolonierna.

3. *Forsög till en Fortegnelse over de vildvoxende, men i ældre Tider införte Planter i Danmark, samt om dem, hvis Oprindelse är uvis.* (2:a B. sid. 639—650). Denna upsats är ännu icke afslutad; öfverraskande är, att bland Danmark icke ursprungligen tillhöriga vexter finna den allmänna Asken anförd.

Följande upsatser äro af *S. Drejer:*

4. *Botaniska Bidrag* (1:sta B. sid. 217—232). Dessa angå: 1. *Scirpus palustris* L. och *S. uniglumis* Link, hvilka betraktas som former af samma art; för *S. pal.* upgifvas följande 3 former: *α. fossarum* (f. coarctata), *β. stagnorum* (f. intermedia l. typica) och *γ. riparum* (f. uniglumis). — 2. *Polygala*, hvaraf tre arter antagas förekomma i Danmark: *P. vulgaris* (med *P. oxyptera* som var.), *P. depressa* och *P. amara* (med *P. uliginosa* och *amblyptera*). — 3. *Euphrasia officinalis* L. Denna anses innefatta 2 arter, hvilka på följande sätt karakteriseras: *E. gracilis* Fr. corollæ tubo (curvatulo) labium inferius superante, fol. ovali-lanceolatis acute crenatis, floralibus concavis capsulam oblongam subemarginatam arcte includentibus lacinias cal. acutas æquantibus. *E. officinalis:* cor. tubo labio infer. breviori, fol. ovato-cordatis superioribus præsertim laciniisque calycinis cuspidato-crenatis, floralibus subplanis concaviusculisve, capsula multiformi folia subsuperante. — Af denna antagas 5 former: *α. ericetorum*, *β. arenaria*, *γ. segetalis*, *δ. pratensis*, *ε. palustris.*

5. *Nogle Bemærkninger om Slægten Polygonum* (1:sta B. sid. 345—350). Afse *P. minus* Huds. (hvaraf antagas 2 former: en ljus-form och en skugg-form), *P. lapathifolium* och *P. Persicaria.*

6. *Notice om Stellaria graminea* (1:sta B. sid. 350—352). Af den antagas 2 former: en *feminina* (parviflora) och en *masculina* (grandiflora). Förf. har icke sett någon form med båda könen lika utbildade.

7. *Botaniska Notiser af Lector Blytt i Christiania* (1:sta B. sid. 353—357). Några utdrag ur Blytts berättelse om dess resa i vestra Norge 1833, som är införd i Magazin for Naturvidenskaberne, Anden Rækkes 2 t. Bind.

8. *Fortegnelse paa en deel nye eller sjeldne Planter, som i de sidste Aar ere fundne i Danmark* (2 B. sid 176—191). Följande nya upgifvas, dock utan diagnoser eller beskrifningar, som Förf. säger sig vilja annorstädes meddela:

Poa adspersa; Juncus inundatus (nära *J. filiformis*); *J. atricapillus* (nära *J. alpinus*); *Rumex Helolapathum*, *Stellaria* n. sp.? (nära *S. crassifolia*); *Potamogeton* n. sp.? (nära *P. natans*). — *Lycopod. alpinum* L. angifves som sänd från trakten af Hjörring i Norra Jutland.

9. *Bemærkninger over nogle arter af Lathyrus.* (2. B. sid. 282—295). 1. *Lathyrus pratensis* L. Sedan Förf. granskat *L. sepium* Scop. Koch och *L. Hallesteinii* Baumg. äfvensom halten af de upgifna karaktererne, upställer han 3 former af *L. pratensis*: *α. villosa, parvistipula*; minor, compactior, fol. oblongo-ellipticis, stipulis hastatis; *β. subsericea, typica*: fol. lanceolatis, stip. sagittatis; *γ. glabra, grandistipula*; gracilior l. robustior, glabra l. glabrescens, fol. longioribus, stip. (sagittatis? l. hastatis) longissimis: *L. sepium* Scop. *L. Hallersteinii* Baumg. *L. prat. β. grandistipulus* Rochel. Sydeuropeisk. — 2. *L. maritimus* Bigelow; Förf. visar att denna icke kan föras till *Pisum*, utan måste flyttas till granskapet af *L. palustris*.

10. *Floristiskt Udbytte fra Aaret 1838.* (2. B. sid. 416—431). Med anledning af *Utricularia neglecta* Lehm., som blifvit funnen i Jutland, framställas skilnaderne mellan denna och närslägtade arter; som *U. neglecta* äfven lärer förekomma i Sverge, torde det icke vara ur vägen att här anföra dessa skilnader. *U. vulgaris*: öfverläppen rak något längre än gapet, undra läppen temligen kort med nedböjda sidor (hvarigenom kronan får ett något kantigt utseende); sporren af underläppens längd med divergerande spets (d. v. s. mera nedåtböjd); kronan i det hela mera långsträckt och sammantryckt från sidorna; småstjelkarne (pedicelli) (4—8—10) efter blomningen nästan horizontalt utstående; bladen mycket tätt samman. — *U. neglecta*: Öfverläppen med spetsen något inböjd, dubbelt längre än gapet, med sidorna något tillbakaböjda, så att den midtpå bildar en fall eller trubbig ränna på den bakåtvända sidan (se Fl. Dan. t. 1981); undra läppen utbredd, nästan parallel med den dubbelt kortare

sporren; båda läpparne i kanten fint vågiga; kronan mera utsträckt i bredden; de afblomstrade småstjelkarne upåt riktade (adrecti). Bladen fina, temligen frånskiljda. Antherern a hos båda fria, hopstötande. — *U. intermedia* och *neglecta* skiljas: hos förra herrskar tvådelning hos bladen; hos sednare fyrdelning; scapus hos förra utgår från sidan af stjelken (hydrocormus), hos sednare från ryggen; hos förra har blott roten, hos sednare blott bladen blåsor. — Bland andra anmärkningsvärda vexter, som anföras i denna upsats, äro: *Corydalis claviculata* Willd. funnen nära Helsingör äfvensom på Fyen bland buskar, och en, troligen ny, art af *Corallorrhiza* funnen på en ljunghed mellan Köpenhamn och Kjöge.

11. *Dr. Springs Udvikling af de systematiske Eenheders Begreb og deres Anvendelse, kort framstillet af S. Drejer.* (2 B. sid. 437—463). Utdrag ur Springs afhandling: Über die naturhistorischen Begriffe von Gattung, Art und Abart. Leipz. 1838.

F. Liebman har meddelat följande bidrag:

12. *Om et nyt Genus Erythroclathrus af Algernes Familje.* 2 B. sid. 169—175). Noggran undersökning af lefvande exemplar af *Verrucaria rubra* Somf. Fl. Dan. t. 1952 f. 2 gjorde för Förf. klart, dels att Fries med allt skäl skiljt den från Lafvarne och öfverflyttat den till Algerna, dels ock att dess byggnad aflägsnar den från *Palmella*, dit Fries, förledd af den ofullständiga och inkorrekta fig. i Fl. Dan., hänfört den. *Palmella* består nemligen af en gelatinös massa, sammansatt af korn, som utan ordning ligga strödda om hvarannan; deremot utgöres nu ifrågavarande vext af en läderartad crusta, som vid tillräcklig förstoring visar sig sammansatt af konfervartade parallela trådar. Den kommer således att utgöra ett nytt slägte *Erythroclathrus*, som af Förf. hänföres till *Nostochinæ* och betraktas såsom prototypen till *Zonaria.* Det karakteriseras sålunda: Frons gelatinoso-coriacea, crustæformis, rubra, e filis rectis simplicibus parallelis agglutinatis composita. Fila articulata. Articuli in filis agglutinatis op-

positi. Som Förf. sedan fann, att *Chætophora pellita* Lyngb. och en ny af Schousboe vid Tanger uptäckt och i dess mscpt. till *Zonaria* hänförd art, äfven höra till detta slägte, så kommer det att omfatta 3 arter: 1. *Er. rivularis* (vexer i sött vatten). 2. *E. pellita* och 3. *E. Schousboei* (vexa båda i salt vatten). — (*Cruoria* Fr. Fl. Scan. p. 316—317, dit Fries hänfört *Chætoph. pellita*, tyckes sammanfalla med detta slägte, såsom utgörande en högre fruktbärande status deraf).

13. *Algologisk Bidrag.* (2 B. sid. 274—281). *Linckia Zosteræ* Lyngb., för de fleste känd endast af den ofullkomliga fig. i Hydrophyt. Dan., har af Agardh förts till *Rivularia*, af Fries till ett eget slägte *Aegira;* i sistnämnda åsigt instämmer Förf., som dock anser karakteren böra förbättras. Det får sin plats bland *Batrachospermeæ* vid *Draparnaldia.*

14. *Bemærkninger og Tillæg til den Danske Algeflora.* (2 B. sid. 464—494 med en planch). — Ehuru Skandinaviens Alger genom Agardhs och Lyngbys bemödanden blifvit så väl kända att knapt något annat land än England i detta hänseende dermed kan mäta sig, så hafva dock sötvattens algerna blifvit mera än tillbörligt försummade, hvartill Ehrenbergs försök att till djurriket vindicera *Diatomaceæ* äfven i sin mån i sednaste tider synes bidragit. Det är således en närmare kännedom om dessa uti Dannemark, som utgör närmaste föremålet för närvarande upsats, hvari Förf. dels för en del anförer vexeställen, dels diagnoser och beskrifningar för sådana, som för Danska floran äro nya eller varit förblandade, dels slutligen några arter, som här första gången beskrifvas. Dessa torde här böra anföras: *Tetraspora crassa* (T. cylindrica Fl. Dan. t. 2073 f. l. nec. Ag.), *Tetr. didyma; Callithamnion pyramidatum* (med fig.) står narmast *C. corymbosum*, funnen på *Rhodomela subfusca* vid Helsingör. Slägtet *Myxonema* Fr. antages (liksom Förf. i allmänhet i fråga om begränsningen af Confervernes slägten följer Fries Fl. Scan.) och en ny art *M. curvatum* (med fig.) upställes; *Scytonema variegatum* (med fig.); *Oscillatoria*

Friesii Ag. hänför Förf., i likhet med Fries (Syst. Orb. Veg. p. 353), till *Scytonema* under namn af *Sc. Bangii* (är dock skiljd från *S. Bangii* Ag.). *Siradium* n. g. Fila simplicia tenuissima plura circumvoluta et agglutinata fasciculum funiformem formantia, apice et hic illic sparsim discreta. Fila singula articulata, articulis diametrum subæquantibus hic illic articulo globuliformi alternantibus. — Inter Sphærozygam, Microcoleum et Scytonema intermedium, sed a quoque æque distans; — med en art *S. intricatum* (med fig). *Callothrix brevis; Lyngbya lutescens* (med fig.). — Afhandlingen skall fortsättas.

Utom dessa upsatser förekomma 4 mindre för Skandinaviens flora af underordnadt intresse: neml. Nekrolog öfver H. C. Lyngby af Hoffman-Bang (2 B. sid. 1—7.). — Öfver Engelsmannen Dr. Carey, stiftaren af Bot. Trädg. i Serampore, af Voigt (1 B. sid. 233—242); Botaniska nyheter från Ostindien i bref från Voigt till Hornemann (2 B. sid. 269—273); samt anmärkningar öfver allmännaste vägväxter och ogräs i Brasilien af Dr. Lund (2 B. sid 53—67).

Det anförda må vara nog att antyda det intresse denna tidsskrift äfven för Svenska botanister bör hafva, för hvilka den borde vara mera känd än den verkligen är. Ref. skall icke underlåta framdeles återkomma till densamma.

4. *Lærebog i den botaniske Terminologi og Systemlære; af S. Drejer, Korresp. Medl. af det Kongl. Bot. Selsk. i Regensburg. Kjöb. Schubothe 1839. XXII och 413 sid. 8:o.*

5. *Lærebog i Naturhistorien for Skoler. Af S. Drejer, Lærer i Zoologi og Bot. i Efterslægtsselskabets Realskole og i det von Westenske Institut, og P. Bramsen. Kjöb. Reitzel 1840, X og (Dyrerig.) 276, samt (Plante- og Mineral-rig.) 227 sid. 8:o.*

Bland Danmarks yngre botanister är Förf. till dessa tvenne arbeten säkerligen den, som mest bidragit till lifvande och spridande af Botanikens studium i detta land. Liksom han genom sin år 1838 utgifna *Flora excursoria hafniensis* lemnade en passande och efter nuvarande tidens fordringar affattad handbok att begagna vid exkursioner på Seeland, så har han i det under N:o 4 uptagna arbete meddelat en, särdeles hvad terminologien angår, god handbok, för hvars innehåll Ref. i största korthet vill redogöra. — I inledningen utvecklar Förf. dels lärobokens syfte, dels isynnerhet terminologiens betydelse och grunden för dess indelning. Den är visserligen baserad på morfologien, men dock derifrån skiljd såsom mera subjektiv; den är icke heller underkastad något successivt framskridande, utan upfattar de af morfologien lemnade resultater såsom i hvarje period afslutade och i och med detsamma liksom stillastående, hvadan den ock i hvarje olika period måste framstå under en ny form. — Beträffande terminologiens indelning anmärker Förf. att som i Botaniken förekomma dels sådana uttryck, som ensamt tillhöra denna vetenskap, eller liknelsevis begagnade erhålla en för den egen betydelse, dels ock sådana som äro lånade från andra vetenskaper eller från språket i allmänhet och begagnas i den vanliga betydelsen, så måste terminologien indelas i 2 afdelningar: den förklarande (T. explicativa) för förra och den beskrifvande (T. descriptiva) för de sednare uttrycken. — Förf. framställer slutligen i inledningen det sätt, hvarpå boken bör begagnas, hvarvid han vidrör de förhållander, som ega rum vid åtskilliga embetsexamina, der Botanik fordras som underordnad beståndsdel; hvad härom yttras gäller i allmänhet i Sverge om alla examina der någon botanik kommer i fråga.

Sjelfva läroboken sönderfaller i 2 delar: Terminologi och Systemlära. Den förra delas i 2 böcker: neml. den förklarande terminologien (= morfologisk-terminologiska uttryck) (§ 1—73; sid. 1 - 132); och den beskrifvande (= predika-

ter, allmänna uttryck för att beteckna yttre rumförhållande, utan afseende på organ-olikheterna) (§ 74—99; sid. 133—178); hvarefter som bihang följer: Fragment af den fysiologiska terminologien, såvidt den innehåller uttryck, som företrädesvis användas vid systematiska bestämningar: uttryck att beteckna vexternas tids- (lifs-) förhållander (§ 100—108; sid. 179—189). — I systemläran framställas: 1. Nordiska systemet = Linnæanska sexualsystemet; 2. Fransyska; = Jussieuska systemet, hvarvid äfven redogöres för så väl Decandolles som Bartlings framställning af detsamma; 3. Tyska = Reichenbachska. Vid hvarje af dessa upgifvas klasser, ordningar och familjer, hvarjemte vid Decandolles och Reichenbachs flera slägten upräknas under hvarje familj och ordning; men några karakterer framställas icke, utom vid de sista (öfversta) ordningarne och dess grader inom Reichenbachs metod, "för att åtminstone häntyda på de många förhållander, genom hvilkas innerliga sammanstämning det naturliga så klart och harmoniskt framträder" i detta system, hvilket Förf. med förkärlek omfattat och om hvilket han yttrar att "det väntar (och knapt förgäfves) att finna allmänt insteg." — Slutligen följa 2 register; ett till terminologien och ett till systemläran (p. 295—413).

Denna läroboks hufvudsakliga förtjenst ligger i Förf. sträfvande att på ett skarpt och bestämdt sätt fixera terminologien; ett sträfvande, som i sanning förtjenar att värderas och berömmas. — Huruvida ett blott upräknande af de särskilda klasserna, ordningarna o. s. v. i flera särskildta systemer upfyller de fordringar man har af en lärobok, eller i allmänhet medför särdeles nytta, är en annan fråga.

I N:o 5, af hvilken Ref. endast fäster sig vid vextriket, upgifvas först de vigtigaste momenterna af terminologien och morfologien, hvarefter Reichenbachska systemet framställes, hvarvid de vigtigaste familjerna och grupperna i korthet karakteriseras samt exempel af hithörande vexter anföras, utan att Förf. likväl ingår i någon redogörelse för vexternas nytta

i medicin, hushållning, o. s. v., hvilket annars plägar utgöra ett mycket vigtigt och voluminöst moment i sådane läroböcker.

---

6. Prodromus Monographiæ Lemnacearum, auctore M. J. Schleiden. (Linnæa 1839. 4:s Heft. p. 384—392).

Enär det är Red. afsigt att hufvudsakligen fästa uppmärksamheten på sådana arbeten och afhandlingar, hvilka kunna vara af specielt intresse för skandinaviska floran och dess dyrkare, så vill Red. för denna gang, bland de i sista årgången af Linnæa förekommande flera intressanta upsatser, inskränka sig till åfvannämnda afhandling, hvari Förf., sedan han anvisat *Lemnaceæ* sin plats såsom en tribus bland *Aroideæ*, på följande sätt indelar och upställer hit hörande slägten och arter:

†. Vasa spiralia transitoria l. nulla. Plantæ novellæ nudæ.

A. Frondes rima 1. basilari hiantes. Flores in pagina frondis superiori erumpentes.

Gen. 1. *Wolffia* Horkel (Horkelia Reich). — *W. Delilii* ex Ægypto.

B. Frondes rimis binis basilaribus hiantes. Flores e rima lateraliter prodeuntes.

Gen. 2. *Lemna:* Flor. masc. 2, altero in evolutione præcociori; Filamenta filiformia recurva. Ovarium uniloculare uniovulatum; ovulo erecto, horizontali-hemianatropo. — Stylus elongatus recurvus. Fructus: utriculus monospermus indehiscens. Semen in fundo affixum, horizontale; embryo conicus, radicula vaga.

Sp. 1. *L. minor* L. Frondes obovato-subrotundæ crassiusculæ 3–4-natim rarius plures cohærentes monorhizæ; stipite frondis novellæ discreto fragili. — *L. cyclostasa* Elliot. *L. minuta* Kunth. *L. minima* Chev. *L. conjugata* Willd. Herb.

Sp. 2. *L. trisulca* L. Frondes lanceolatæ apice repando-dentatæ, tenues, in stipitem elongatum persistentem attenuatæ

ideoque multifariam aggregatæ, exclusis floriferis submersæ. — *Staurogeton* Reich, — *L. intermedia* Ruthe. — *L. cruciata* Roxb.

Gen. 3. *Telmatophace.* Spadix brevissimus sed discernendus. Flor. masc. 2. Filamenta recurva medio dilatata. Ovar. 1-loculare 2-00-ovulatum, ovulis erectis anatropis. Stylus elongatus recurvus. Fructus: capsula membranacea, dehiscentia circumscissa, 2-poly-sperma. Semina erecta, albumen parcissimum: embryo ovatus, plumula maxima, radicula infera.

Sp. 1. *T. gibba:* Frondes obovatæ l. suborbiculatæ, adultæ inferne vesiculoso-convexæ; stipite frondis novellæ discreto fragillimo ideoque frondibus adultis subsolitariis. — *L. gibba* L. — *β. trichorrhiza:* fronde superne rubente, radice longissima. *L. trichorrhiza* Thuill.

††. Vasis spiralibus in tota planta conspicuis. Fronde novella stipulis binis (inferiori et superiori) membranaceis aucta, polyrrhiza.

Gen. 4. *Spirodela:* Fl. masc. 2 Filamenta inferne angustata. Fl. fem.: Ovar. 2-ovulatum, ovulis erectis anatropis; stylus —, stigma —, fructus —.

Sp. 1. *S. polyrrhiza:* Frons planiuscula, nervis palmatis, polymorpha, orbicularis — obovata, apice obtuso l. acuto. — *L. polyrrhiza* L. — *L. bannatica* W. K. — *L. orbicularis* Kit. — *L. thermalis* P. de B. — *L. orbiculata* Roxb.

Appendix: L. arrhiza Mich., secundum observationes Cl. Hoffman bona species, asservanda est, sed cui generi accensenda, incertum remanet, cum flores et fructus adhuc desiderentur. Non magnopere a veritate aberrare mihi videtur, qui hanc speciem generi meo Telmatophace subjungat. — Exstat in Steudel Nomencl. bot. adhuc *L. punctata* Meyer, cujus originem extricare non licuit. — *L. obcordata* P. de B. et Wahl, nec non *L. dimidiata* Rafin. maximo errore tantum Lemnaceis adnumerantur, cum utraque secundum inspec-

tionem speciminum ab auctoribus ipsis ortorum Ricciæ species habenda sit.

---

7. *Algæ Scandinavicæ exsiccatæ, quas distribuit John Erh. Areschoug, Phil. Dr., ad Acad. Carol. Botan. Docens, Reg. Soc. Bot. Ratisb. Membr. Fasciculus primus. Gothoburgi Prytz 1840. Fol.* — Vend. Lund. Gleerup. — 3 R:dr B:co.

Redan för några år sedan påbörjade Mag. *Areschoug* en exsiccat samling af skandinaviska alger, hvilken dock icke kom i bokhandeln af den grund, att han ej af alla arterna egde ett tillräckligt antal nog instruktiva exemplar. Han har derföre, med undertryckande af denna, påbegynt en ny dylik samling, hvaraf första fasciklen nu utkommit, i hvilken innehållas följande 25 arter i väl valda specimina:

1. *Fucus serratus* L. 2. *F. canaliculatus* L. 3. *F. vesiculosus* L. var. 4. *Gigartina plicata* Grev. 5. *Dictyosiphon foeniculaceus* Grev. 6. *Asperococcus Turneri* Hook. 7. *Cladostephus spongiosus* Ag. 8. *Callithamnion Rothii* Lyngb. 9. *Polysiphonia bulbosa* Suhr. 10. *P. byssoides* Grev. 11. *Enteromorpha intestinalis* Link. 12. *E. clathrata* Lk. 13. *Conferva Linum* Roth. 14. *C. cannabina* Aresch. 15. *C. fucicola* Velley. 16. *C. pannosa* Aresch. 17. *C. bombycina* Ag. 18. *C. rupestris* L. 19. *C. Vadorum* Aresch. 20. *Mougeotia genuflexa* Ag. 21. *Mesogloia rubra* Ag. 22. *Corynephora marina* Ag. 23. *Callothrix fasciculata* Ag. 24. *Oscillatoria æstuarii* Lyngb. 25. *Lichina confinis* Ag.

8. *Synopsis Floræ Gothlandicæ. Quam, Præs. Doct. G. Wahlenberg, p. p. auctor Carolus Säve. P. I, II. Ups. 1837. 34 pag. 8:o.*

9. *Plantæ Cotyledoneæ in Paroecia Ostrogothiæ Kärna, quas secundum methodum natur. Cel. Friesii disposuit atque congessit Carolus J. Wessén, Philos. Mag. Ups. 1838. IV et 62 pag. 8:o.*

10. Plantæ Cotyledoneæ Parœciæ Rostagiæ Bro, qvarum enumerationem, Præs. El. Fries, p. p. Auctor Johannes Aug. Schagerström. Pars prior. Ups. 1839. 16 pag. 8:o.

Svårigheten att erhålla de vid Universiteterna utkommande disputationer, har gjort, att förestående trenne specialfloror först nu kunna anmälas. Ehuru innehållande blotta vextförteckningar utan några egentliga fytografiska anmärkningar, äro de dock af intresse. N:o 8, som framställer vegetationen på den i så många hänseenden intressanta ön Gotland, är upställd efter Linneanska sexual-systemet, arterna äro upfattade och begränsade helt och hållet på samma sätt, som i Wahlenbergs Flor. Svec.; för sällsyntare äro vexeställen anförda i noter. Deri upräknas 760 arter jemte många varieteter, hvilka enligt andras åsigter förtjena betraktas såsom egna arter, så att man kan upskatta arternas antal till omkring 790, hvaribland icke äro inberäknade mossor, lafvar, alger eller svampar, hvilka icke i nu ifrågavarande arbete äro uptagna.

N:o 9 och 10, hvilka båda äro upställda efter naturliga metoden, sådan den i Fries' Flora Scan. är framställd, och hvari (med undantag af *Equisetum* och *Chara)* endast verkliga fanerogamer upräknas, äro intressanta, såsom lemnande underrättelser om vegetationens förhållande inom trakter, som förut i detta afseende varit ganska litet bekanta. N:o 9 upräknar 564 arter, i allmänhet begränsade i öfverensstämmelse med Fries' åsigter, med speciela vexeställen anförda vid hvarje art samt flera fytografiska anmärkningar, hvarjemte äfven de vexter äro anmärkta, som, ehuru icke funna inom florans gebit, dock förekomma i tillgränsande trakter. Af N:o 10 är allenast första delen ännu utkommen, hvari vexterna till *Caryophylleæ* upräknas med de sällsyntares vexeställen uptagna i noter.

Hos C. W. K. Gleerup i Lund finnas till salu:

		Banko R:dr sk.
C. A. Agardh,	Lärobok i Botanik. 8:o 1:sta afd. Organografi Malmö 1829—30.	3:
	2:dra afd. Vextbiologi. Malmö 1830—32.	3:
—,	Essai sur le développement interieur des plantes. Lund. 8:o.	„ 40.
—,	Essai de réduire la physiologie végétale à des principes fondamentaux Lund. 8:o.	„ 32.
—,	Antiquitates Linnæanæ. Lund 1826. Fol.	„ 32.
—,	Om inskrifter i lefvande träd. Lund 1829. 8:o	„ 10⅔.
J. E. Areschoug,	Flora Gothoburgensis. Lund 1836. 8:o.	„ 40.
—,	Algæ Scandinavicæ exsiccatæ, Fasc. I. Göteb. 1840. Fol.	3: „
J. P. Arrhenius,	Monographia Rubiorum Sveciæ. Ups. 1840. 8:o.	„ 32.
S. Drejer,	Flora excursoria Havniensis. Hafniæ 1838. 8:o.	2: „
—,	Lærebog i den botaniske Terminologi og Systemlære, Kjöb. 1839. 8:o.	1: 16.
—,	og P. Bramsen, Lærebog i Naturhistorien for Skoler. Kjöb. 8:o.	3: 4.
E. Fries,	Lichenographia europæa. Lund 1831. 8:o (V:bd)	3: 32.
—,	Epicrisis Systematis Mycologici. Ups. 1836—38. 8:o.	4: 24.
—,	Novitiæ Floræ Sveciæ ed. altera. Lund 1828. 8:o.	2: „
—,	Novitiarum Fl. Suec. Mantissa prima. Lund 1832. 8:o	„ 32.
—,	Novitiarum Fl. Suec. Mantissa altera. Upsala 1839. 8:o	„ 32.
—,	Flora Scanica. Upsala 1835. 8:o.	2: 21⅓
—,	Anteckningar om ätliga svampar. Upsala 1836. 4:o	„ 36.
—,	Botaniska Antiquariska excursioner. 1. om Grekernes Nymphæaceer. Ups. 1836. 4:o.	„ 12.
Förhandlingar vid det af Skandinaviska Naturforskare och Läkare hållna möte i Göteborg 1839. Göteb. 1840. 8:o.		„ 40.
C. J. Hartman,	Handbok i Skandinaviens Flora, 3:dje upl., 2 delar. Stockh. 1838. 8:o.	4: „
H. Kröjer,	Naturhistorisk Tidsskrift. 2 Bind. Kjöbenh. 1836—39. 8:o.	11: 16.
N. Lilja,	Skånes Flora. Lund 1838. 8:o.	3: „
—,	Flora öfver Sveriges odlade vexter. Stockh. 1839. 8:o	1: 16.
—,	Tidning för trädgårdsskötsel och allmän vextkultur. Lund 1840. 8:o.	1: „
A. E. Lindblom,	Adnotata in geograph. plantarum intra Sveciam distributionem. Lund 1835. 8:o.	1: „
—,	Botaniska Notiser. 8:o. 1839 1 R:dr. — 1840:	1: 32.
A. Noring,	Quartalsskrift för Landtbruk. 8:o 5 årgångar à	5: „
Physiographiska Sällskapets Tidsskrift 1:sta Bandet. Lund 1837—38. 8:o.		3: „
G. Wahlenberg,	Flora Suecica. Ups. 1831—33. 8:o.	6: 20.
—,	Flora Upsaliensis. Ups. 1829.	2: 20.
P. F. Vahlberg,	Anvisning till Svenska foderväxternes kännedom. Stockh. 1835. 8:o.	2: „
A. S. Örsted,	Planterigets Naturhistorie. 3 Hefter. Kjöb. 1839. 8:o	4: 2.

m. fl.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM

№ 8. **Lund den 1 Augusti 1840.**

I. Original-Afhandling.

Skandinaviska Naturforskarnes sammanträde i Köpenhamn 1840.

Enligt det beslut, som den 20 Juli 1839 fattades på preliminärmötet i Göteborg, skulle Skandinaviens Naturforskare och Läkare detta år sammanträda i Köpenhamn, och hade den utsedda styrelsen (bestående af Ordförarne Konferens-Rådet *Örsted* och Professor *Schouw* samt Sekreteraren Professor *Eschricht)* af förekomne anledningar utsatt sammanträdets början till d. 3 Juli. — Sedan Ledamöternes anteckning försiggått, hvarvid 300 sig anmälte, neml. 184 från Köpenhamn, 43 från andra delar af Danmark, 53 från Sverge, 15 från Norge och 5 från andra länder, öpnades mötet på den bestämda dagen med ett tal af Konferens-Rådet *Örsted,* hvari han framstälde den nytta, som genom dessa sammanträden kan åstadkommas. — Äfven blef Professor *Holst* från Kristiania vald till Norsk och Prof. *Nilsson* från Lund till Svensk Sekreterare, hvarefter medlemmarne fördelade sig i sektioner, hvilka åter inom sig valde Förmän och Sekreterare på följande sätt:

Fysisk-Kemiska sektionen: Förman: Friherre *Berzelius* från Stockholm.
Sekreterare: Dansk-Norsk: Professor *Hansteen* fr. Kristiania.
Svensk: Friherre *Vrede* från Stockholm.

Zoologiska	sektionen:	Förman: Professor *Nilsson* från Lund.
		Sekreterare: Lektor *Boeck* från Kristiania.
Botaniska		Förman: Professor *Fries* från Upsala.
		Sekreterare: Dansk-Norsk: Bot. Doc. *Liebman* från Köpenh.
		Svensk: Bot. Dem. *J. Agardh* från Lund.
Geognostiska		Förman: Professor *Forchhammer* från Köpenhamn.
		Sekreterare: Godsegare *Hoffmann-Bang* från Fyen.
Medicinska		Förman: Etats-Rådet *Bang* från Köpenhamn.
		Sekreterare: Dansk-Norsk: Prof *Heiberg* från Kristiania.
		Svensk: D:r *Sondén* från Stockholm.
Farmaceutiska		Förman: Apotekare *Forshæll* från Lund.
		Sekreterare: D:r *Burmann-Becker* från Köpenhamn.

Enär tidningarne redan redogjort för förloppet af sammanträdet och sjelfva förhandlingarne med möjligaste första komma att genom trycket offentliggöras, torde det här vara tillräckligt att bland de föredrag, som höllos på de gemensamma sammankomsterna, omnämna ett af Professor *Steffens* den sista dagen eller d. 9. Juli, hvari han på ett lefvande sätt framställde nödvändigheten att på något sätt åstadkomma en lifligare bokhandels-kommunikation så väl mellan de skandinaviska rikena inbördes, som mellan dessa och utlandet, för hvilket ändamål han ansåg inrättandet af en bokhandelsbörs i Göteborg såsom den lämpligaste och tjenligaste åtgärden.

Den *botaniska* sektionen höll sina sammankomster i botaniska lärosalen belägen i den botaniska trädgården. Såsom deltagare i dessa möten hade följande 39 sig antecknat:

Bot. Demonstr. J. G. Agardh från Lund.
Bot. Doc J. Arrhenius från Upsala.
Rect. Scholæ Björn från Nyborg.
Assessor Boje från Köpenhamn.
Stud. Bramsen från Köpenhamn.
Professor Bredsdorff från Soröe.
Bot. Doc. S. Drejer från Köpenhamn.
Bot. Doc. Baron M. v. Düben från Göteborg.
Mag:r C. Dybeck från Lund.
D:r Fangel från Köpenhamn.
Pastor Freuchen från Möen.
Prof. Fries från Upsala.
Provinc. Läkare C. J. Hartman från Gefle.
Apotekare Hauberg från Köpenhamn.
Godsegare Hoffmann-Bang från Fyen.
Etats-Råd Hornemann från Köpenhamn.
Bot Doc. B. Kamphövener från Köpenhamn.
Apotekare Köster från Randers.
Bot. Doc. I. Liebman från Köpenhamn.
Stud. N. Lilja från Lund.
Akad. Adj. A. E. Lindblom från Lund.
Adjunkt G. Marklin från Upsala.
Mag:r Mathesius från Skara.
Mag:r Eb. Munck af Rosenschöld från Lund.
Bot. Gartner Mörch från Köpenhamn.
Cand. pharm. C. M. Paulsen från Kiel.
Slots-Gartner Rothe från Fredensborg.
Polyt. Cand. Rothe från Köpenhamn.
Professor Schouw från Köpenhamn.
Apotekare Steenberg från Helsingör.
Professor Steffens från Berlin.
Kapten J. N. v. Suhr från Sleswig.

Apotekare K. F. Thedenius från Stockholm.
D:r Thienemann från Dresden.
Bibliothekar J. Vahl från Köpenhamn.
Brigadläkare Wolff från Norge.
Apotekare Wulff från Köpenhamn.
Cand. A. S. Örsted från Köpenhamn.

Sektionen höll fem sammanträden, på hvilka följande föredrag skedde *):

Den 4 Juli.

Professor *Fries* öpnade sektionens sammanträde med en framställning om den riktning, som Skandinaviens Botanister böra följa för att upfylla den plats, som af sjelfva naturen tyckes vara dem anvisad; han ansåg deras verksamhet hufvudsakligen böra vända sig åt bearbetandet af kryptogamerna och de fanerogama slägten, hvilka mera egentligen tillhöra den arktiska zonen. Han omtalade derefter behofvet af en skandinavisk flora, för hvars sydliga gräns han ansåg Eyderen böra antagas.

Demonstrator *Agardh* ådagalade genom förevisade specimina det egna tillvexningssätt, som eger rum hos *Laminaria digitata*, hvars undre del, som är mycket tunn och påtagligen yngre, liksom genom en sammansnörpning är skiljd från den öfre, som är tjockare nästan läderartad och uppenbart äldre; denna sednare ansåg han äfven hel och hållen utgöras af fruktifikation; han anmärkte det egna och besynnerliga deri, att den äldre fastare delen liksom upskjutes af den yngre vekare; det är också blott hos den äldre och öfre delen som delning förmärkes, hvilken börjar nedifrån och

*) Att redogörelsen för dessa föredrag har blir kort och mindre fullständig, torde så mycket hellre ursäktas, som afsigten icke är att här mera än angifva deras innehåll, och det dessutom icke för Ref. var möjligt att på stället med lika noggrannhet upfatta dem alla. Som de i de tryckta handlingarne komma att utförligt intagas, så får Ref. dit hänvisa dem, som om desamma önska taga fullständig kännedom.

går upåt, följaktligen icke kan betraktas såsom genom yttre anledningar upkommen.

Docenten *Liebman* anförde, att detta tillvexningssätt, som äfven eger rum hos andra arter af *Laminaria*, bäst torde förklaras deraf, att de yttre cellulerna småningom utvexa och utvidgas, hvarvid de liksom upskjuta de äldre. — Genom en series af torra specimina visade han derefter att den så kallade bulbus hos *Laminaria bulbosa* upkommer på det sätt, att en membran, som nagot ofvanför roten liksom en ring omgifver stammen, småningom utbreder sig och slutligen öfvertäcker och liksom omsluter roten samt det grus och småstenar denna med sina grenar omfattat, hvarigenom det hela till slut får utseende af en bulbus. — Äfven förevisade han en ny art af *Carex* från Island, hvilken hörde till samma följd som *C. maritima* och *C. salina*; ehuru nära slägt med den i Flora Dan. afbildade *C. Lyngbyei*, syntes den dock derifrån väl skiljd, hvaremot den troligen är samma som *C. Romanzowii* Cham (Bland de grönländska arter J. Vahl samlat och ännu äro obeskrifna, finnes en art, som synes identisk med den nu förevisade).

Den 6 Juli.

Slots-Gartner *Rothe* höll ett längre föredrag rörande bästa och ändamålsenligaste sättet att beskära träd.

D:r *Thienemann* förevisade en af honom författad och i Acta Naturæ Curiosorum införd afhandling om ett nytt slägte *Chionyphe*, hvaraf han funnit och beskrifvit tre arter, hvilka alla vexa i snön och hvaraf han äfven förevisade specimina; möjligen hör den så kallade röda snön till samma slägte.

Den 7 Juli.

Kapten *Suhr* förevisade: 1:o flera nya arter af Alger sårdeles från Goda Hopps udden; 2:o teckninger till den monografi öfver slägtet *Polysiphonia*, som han har under arbete.

Docenten *Drejer* framstälde: 1:o skiljaktigheterna mellan 2:ne former eller troligen arter af *Corallorrhiza*, af hvil-

ka den ena vexer i bokeskogar på Möen, den andra blifvit funnen på en ljunghed mellan Köpenhamn och Kjöge; jemte det han af båda förevisade figurer, upmanade han sektionens medlemmar att med sin upmärksamhet följa de former af detta slägte, som kunna förekomma dem: — 2:o skiljaktigheterna mellan *Corydalis fabacea*, *Halleri* och *cava*; — 3:o genom förevisade exemplar af *Carex pacifica* Drej. Fl. Havn. sökte han ådagalägga att denna utgör en från *C. cæspitosa* skiljd art, hvilken bland annat derifrån utmärker sig genom de undra bladen, som äro vida kortare än de öfra och bracteæ, som alla äro auriculatæ.

Apotekare *Thedenius* meddelade i korthet de observationer han anstält öfver *Najas marina* och hvilka i Vet. Akad. Handl. för år 1837 finnas införda.

Den 8 Juli.

Docenten *Düben* utvecklade de skilnader han funnit mellan arterna af slägtet *Elatine* (se Botan. Not. 1839 N:o 7), hvaraf han äfven förevisade specimina.

Bibliotekarien *Vahl* framstälde några anmärkningar rörande arter af slägtet *Ranunculus*. Han ansåg *R. reptans* såsom skiljd från *R. flammula*, ehuru af denna sednare förekommer en liten krypande form, som har mycken likhet med den förra. Han förevisade äfven exemplar af *R. sulphureus*, hvars synonymi han upplyste.

Botaniske Gartner *Mörch* höll ett föredrag rörande de olika sätten att beskära fruktträd.

Professor *Schouw* framvisade *Gesneria spicata*, utur medelnerven af hvars blad ett nytt blad utvecklade sig, hvilken företeelse diskuterades och ur olika synpunkter förklarades.

Professor *Fries* företedde en så kallad pietra fungaja eller svampsten, hvilken af Prof. Schouw blifvit meddelad från Italien. Porta jemte flera äldre författare ansågo den såsom en verklig sten, till dess Micheli visade att den utgör ett svampmycelium, i hvilket en mängd andra ämnen såsom sten

grus, trädbitar o. s. v. aro konglemererade till en massa, hvilken torr blir hård som sten. Gasparini åter, af hvilken Prof. Schouw mottagit det nu förevisade exemplar, anser den icke såsom mycelium, utan som en egen sjelfständig svamp, hvaremot dock Prof. Fries ådagalade, att den icke är annat än ett perennt mycelium till *Polyporus tuberaster*, som under gynnande omständigheter alltid derutur framvexer. I sammanhang härmed framstälde Prof. Fries åtskilliga interessanta anmärkningar öfver svamparnes utveckling och andra dermed analoga företeelser.

Magister *Mathesius* förevisade exemplar af *Stipa pennata*, hvilka han under resan från Skara till Köpenhamn samlat i Vestergötland, der detta gräs, hvilket i Linnés tid der anmärktes men sedan försvunnit, under de sednast förflutna åren på tvenne olika ställen återfunnits.

Den 9 Juli.

Docenten *Arrhenius* utdelade bland sektionens medlemmar den af honom utgifna monografi öfver Svenska arterna af slägtet *Rubus*, hvarvid han äfven redogjorde för de grunder han följt vid arternas begränsning.

D:r *Hartman* förevisade så väl figurer som specimina af en tvåfaldig monstrositet hos blommorna af *Salix nigricans*, i det nemligen dels i honhängena förekomma antherer, hvilka utvecklat sig ur germen, dels ock hos hanblommorna den ene antheren förvandlats till kapsel.

Demonstrator *Agardh* företedde exemplar af *Fucus natans* med både rot och frukt; dessa voro samlade vid New-Foundland och ännu högre opp, hvarigenom således den ovisshet och tvist synes häfd, som rådt rörande vextstället för denna alg, som i stora massor finnes kringsimmande i Atlantiska oceanen mellan 23—35° lat.

Docent *Liebman* höll ett intressant föredrag rörande vegetationen i och vid de varma källorna på Island. *Oscillatorieæ* tåla högsta varmegraden, deribland en ny art *Scytonema* (som i flera hänseenden motsvarar *Sc. Chthonoplastes*)

växer i vatten af nära 102° C. — Vid en temp. af 50° C. börja Jungermanier och Mossor visa sig ungefär i följande ordning: *Bryum argenteum, Jungermannia scalaris, Polytrichum strictum, hercynicum, Hypnum squarrosum,* o. s. v. Slutligen omgifves källornas yttersta rand af en frodig fanerogam vegetation. Bland mossor, som bekläda den svafvelbundna jorden omkring källorna, förekommer *Weisia volcanica*, alldeles densamma som förut är funnen på Isle de France. — Af *Grimmia torquata*, som förut är funnen endast steril i Norge och Sweitz, hafva fruktbärande exemplar erhållits från Island, hvilka ådagalägga, att den måste hänföras till slägtet *Zygodon.*

Studerande *Lilja* meddelade några anmärkningar om arterna af *Clarkia* och *Calandrinia.*

Docent *Kamphövener* höll ett föredrag om bladens utveckling hos *Coniferæ* och *Berberis.*

Kandidat *Paulsen* förevisade åtskilliga vexter från Danmark, hvaribland äfven en art af *Carex* med 2 märken funnen i trakten af Köpenhamn; den syntes utmärkt från öfriga kända arter, bland hvilka den icke tycktes kunna hänföras till någon annan än möjligen den i Drejers Flora Havniensis framställda *C. æmulans*, hvaraf hittills allenast några få specimina blifvit funna.

Vid det sista allmänna sammanträdet utsågs genom öppen omröstning Stockholm till ställe för nästa sammankomst, som skall hållas i Juli år 1842. Vidare anställdes medelst omröstning med slutna sedlar val af Ordförare och Sekreterare för samma möte, hvilket utföll så att till 1:ste Ordförare utsågs Friherre *Berzelius*, till andre, General-Direktör *Ekströmer* och till Sekreterare Professor *Anders Retzius*, åt hvilka det äfven updrogs att framdeles närmare bestämma dagen, då sammankomsten skall taga sin början.

Redan vid preliminärmötet i Göteborg ventilerades frågan om åstadkommandet af en för skandinaviska rikena gemensam naturvetenskaplig och medicinsk tidskrift, och man blef

ense om vigten och nyttan af en sådan; men som sedan dess icke någonting blifvit vidgjordt för realiserandet af densamma, så blef samma fråga nu å nyo väckt och på Ordförarnes förslag beslöts, att en komité af 5 ledamöter från hvardera af de trenne rikena nu skulle väljas, som egde att under de tvenne år, som förflyta intill nästa möte, dels hvar inom sitt land, dels ock gemensamt vidtaga de åtgärder och tillgöranden som äro nödiga, för att så bereda saken, att anstalt om utgifvandet af en dylik tidskrift vid nämnde möte skulle kunna definitivt fogas; denna kommité fick äfven sig updraget, att i allt annat bevaka och befordra sällskapets intressen under kommande tvenne år. Ledamöter i ofta nämnde kommité utsagos genom omröstning med slutna sedlar, på det sätt att på kommiterade från hvardera riket röstades allenast af de medlemmar som voro från samma rike. Valet utföll på följande sätt: för Danmark valdes: Professor *Schouw*, Konferensråd *Örsted*, Professor *Eschricht*, Professor *Forchhammer*, Etatsråd *Bang*. — För Norge: Professor *Hansteen*, Professor *Keilhau*, Lektor *Boeck*, Professor *Keyser*, Professor *Holst*. — För Sverge: Friherre *Berzelius*, Professor *Fries*, General-Direktör *Ekströmer*, Friherre *Vrede*, Professor *Anders Retzius*.

Sedan förhandlingarne sålunda voro slutade och sammankomsten för denna gång upplöst, företogs d. 10 Juli en resa till den i geologiskt och botaniskt hänseende lika intressanta ön Möen. Denna resa, hvari omkring 40 ledamöter deltogo, anstaldes på en dertil af Konungen lemnad kongl. ångbåt. Under bortresan gjordes af botanisterna och geologerna ett kort besök på Stevns klint, hvarest bland andra vexter anmärktes: *Echinosp. Lappula*, *Euphorbia exigua*, *Stachys arvensis*, *Reseda luteola*; några betydligare fynd hindrades dock af regnvädret, hvilket i allmänhet mycket besvärade under denna resa, som annars skulle varit högst angenäm. Den 11 Juli tillbragtes på Möen och hufvudsakli-

gen på den i många hänseenden märkvärdiga klinten. Liksom Professor Forchhammer för geologerna var en säker vägledare, så hade äfven botanisterna i Pastor Freuchen och D:r Mackeprang goda vägvisare. Bland de anmärkta vexterna, torde det vara nog att här anföra följande: *Aira caryophyllæa*, *Orchis ustulata*, *latifolia*, *militaris* (afblommad), *Platanthera chlorantha*, *Gymnadenia conopsea*; *Herminium monorchis*; *Corallorrhiza*; *Cephalanthera pallens*, *rubra*; *Epipactis atrorubens*; *Neottia*; *Salix lanceolata*; *Hippophaë rhamnoides*; *Scrophularia aquatica*; *Ajuga reptans*; *Primula elatior*, *acaulis*; *Galium Mollugo*; *Filago germanica*; *Cirsium lanceolatum* var. *nemorale*, *Scandix Pecten*; *Caucalis daucoides*; *Vicia tenuifolia*; *Arabis arenosa*; *Ranunculus Philonotis*, *Equisetum Telmateja*; *Neckera crispa* c. fr ; o. s. v. På aftonen d. 11 återvände sälskapet mot Köpenhamn, dit ankomsten skedde d. 12 tidigt på morgonen; hvarefter församlingen först kunde sägas vara fullkomligt upplöst.

II. Literatur.

1. Bryologia Europæa seu Genera Muscorum monographice illustrata Auctoribus Bruch et W. P. Schimper. Fascic. I—IX. Stuttgartiæ, Schweizerbart 1837—39. 4:o.

Bland de så kallade akotyledona vexterna äro inga, som med den ifver bearbetats och öfver hvilka så många skrifter utkommit, som mossorna. Ty, för att icke tala om mindre afhandlingar, hafva *Hedwig*, *Bridel*, *Schwägrichen*, *Hornschuch*, *Nees von Esenbeck*, *Walker-Arnott*, *Hooker*, *Hübener* gjort dessa till föremål för egna arbeten, hvarjemte flera exsiccat-samlingar af mossor på olika håll utgifvits. Det nyaste och derjemte det instruk-

tivaste och intressantaste arbetet öfver denna familj, är det, hvilket vi nu i korthet vilja anmäla och som alltjemt forsättes.

Författarne hafva gjort sig till föremål att så väl genom beskrifningar som noggranna mikroskopiska analyser sprida kunskap om de europeiska mossorna, deras utveckling och hela vegetation. För detta ändamål hafva de så inrättat arbetet, att hvarje grupp eller slägte afhandlas monografiskt för sig i en flera särskilda fasciklar allt efter gruppens eller slägtets omfång och artrikhet; stundom innefattas ett par grupper i samma fascikel. Texten, som för hvarje häfte fortgår med egen paginering, innehåller först en latinsk slägtkarakter, derefter på tyska och franska språken en mer eller mindre vidlyftig noggrann framställning af slägtets vegetation och historia, hvarefter de europeiska arterna upräknas, vid hvardera af hvilka framställas på latin artkarakter, synonymi, vextställe, samt en kort beskrifning, som hel och hållen refererar sig till den lemnade figuren; derefter förekommer ofta uplysande och kritiska anmärkningar på tyska och franska. Alla arterna äro på de bifogade vackra litografierade planscherna utmärkt väl framstälda med de noggrannaste mikroskopiska analyser; oftast uptager hvarje art en plansch, men icke sällan äro ock 2 eller flera arter på hvarje framstälda. — De hittills utkomna 9 fasciklarne innehålla följande slägten:

Fasc. 1: Gruppen *Phascaceæ* med slägterna *Archidium* (1 art på 1 plansch), *Phascum* (20 arter på 7 planscher), *Bruchia* och *Voitia* (med hvardera 1 art tillhopa på 1 plansch). *Buxbaumiaceæ* med *Buxbaumia* (med 2) och *Diphyscium* (med en art, tillsamman framstölda på 2 planscher).

Fasc. 2, 3: Gruppen *Orthotrichaceæ* med slägterna *Orthotrichum* (34 arter på 18 pl.); *Ptychomitrium* (2 arter på 1 pl.); *Coscinodon* och *Glyphomitrium* (med hvardera 1 art tillhopa på 1 plansch).

Fasc. 4. *Zygodonteæ* med *Zygodon* (5 arter på 2 planscher). — *Encalypteæ* med *Encalypta* (8 arter på 8 planscher).

Fasc. 5. *Bryaceæ* med *Mnium* (14 arter på 13 planscher).

Fasc. 6—9. *Bryaceæ* med *Bryum* (45 arter på 41 planscher).

Hvad sjelfva begränsningen af slägten och arter angår, hafva Författarne icke hyllat det splittringsbegär, som i senare tider gjort sig gällande särdeles i Tyskland; sålunda (för att anföra några exempel) förenas under *Bryum* de af andra författare såsom egna slagten framställda *Webera*, *Pohlia*, *Cladodium*, *Ptychostomum*; *Cinclidium* förenas med *Mnium*; under *Bryum acuminatum* sammanfattas *Pohlia acuminata*, *minor*, *polypta*, *xanthocarpa*, *pulchella*, *tenella*, *arcuata* Hoppe et Hornsch., o. s. v.

Med särskildt hänseende till Skandinaviska floran vill Ref. anföra följande, dervid utgående från den i tredje upplagan af Hartmans flora lemnade nyaste framställning af skandinaviens mossor.

Phascum piliferum Schreb. hänföres som varietet under *Ph. cuspidatum* Schreb., hvaremot *P. Flörkeanum* W. M. betraktas som egen art hörande till en annan afdelning än *Ph. piliferum*. *Orthotrichum pumilum* Sw. framställes under namn af *O. fallax* Bruch såsom skiljd art från *O. pumilum* Schwägr. — *O. curvifolium* Wg.' antages såsom skiljd från *O. Hutchinsiæ* H. T. — *O. striatum* H. kallas *O. lejocarpum* B. et Sch.; och *O. Jutlandicum* får namnet *O. phyllanthum*. — *Trichostomum polyphyllum* hänföres till det nya slägtet *Ptychomitrium*. — *Grimmia cribrosa* Hedw. utgör ett eget slägte *Coscinodon pulvinatus* Spr. — *Gymnostomum lapponicum* hänföres till *Zygodon*. — *Encalypta alpina* Wg. äfvensom *E. affinis* Schwægr. hänföras till *E. commutata* N. et Hornsch., under afdelningen peristomio nullo. — *E. longicolla* Br. et Sch. och *E. procera* Br. et Sch. äro två nya arter, som af *Kurr* blifvit funna vid Kongsvold på Dovre i Norge. — *Cinclidium stygium* Sw. heter *Mn. stygium*. *Mn. orthorynchum* Brid. (Mn. serratum β Schwægr.) uppgifves från Norge. — *Bryum cernuum* (Didymodon Sw.), *B. inclinatum* (Pohlia Sw.), *B. pal-*

lens Sw., *Br. Warneum* Bland. och *B. intermedium* Brid. antagas som skiljda arter. — *B. uliginosum* Br. et Schp. (Cladodium Brid.) är af Hübner meddelad från Trondhjems stift. — *B. longicollum* Sw. hänföres som var. under *Br. crudum* med frågetecken. — *Br. boreale* Schwægr. (från Norska fjällen) antages som var. af *B. pallescens* Schwgr., men skiljd från *B. capillare*. — *Br. Schleicheri* Schwgr. uptages som en var. under *B. turbinatum*.

När fortsättningen erhålles, skola vi återkomma till detta arbete, som är oundgängligt för en hvar som specielt vill studera mossorna. Det torde böra anmärkas, att man, om man så vill, får köpa hvarje monografi särskildt.

2. *Planterigets Naturhistorie, en almeenfattelig Framstilling af de vigtigste Planter i deres Forhold til Menneskene og Jorden, nærmest udarbeidet til Brug ved Undervisning i Realskoler og til Selvstudium; af A. S. Örsted, Cand. Philos. Kjöbenh. Klein 1839.* 8:vo XVI och 384 sid. samt 34 tabeller med trädsnitt.

Då åtskilliga Danska arbeten i föregående nummer anmälts hade Ref. ej tillgång till det, hvars titel här ofvan blifvit anförd, hvadan Ref. nu får i korthet redogöra för detsamma. Sedan Fytotomien, Fysiologien och Organografien, Patologien och Vextgeografien i stor korthet och kanske något för ytligt blifvit afhandlade på de 61 första sidorna, öfvergår Förf till framställning af systemläran, der han, efter att hafva kortligen definierat begreppen individ, art, afart o. s. v., först angifver Linneanska sexualsystemets klasser och ordningar, samt derpå upgifver grunderna för Jussieus naturliga system. Sidan 72 börjar Författaren genomgå alla de naturliga vextgrupperna efter Jussieus system, hvarvid han för hvarje grupp

först angifver karaktererne och geografiska utbredningen samt derefter upräknar de till hvarje familj hörande vexter, som i ekonomiskt, medicinskt eller annat hänseende äro anmärkningsvärda; och det är vid detta moment som Förf. mest uppehåller sig, så att närvarande arbete i detta hänseende utgör en motsats till Drejers i förra numret anmälda lärobok. Visserligen kan det vara roligt nog att på lediga stunder läsa i en bok af denna beskaffenhet, men till lärobok duger den lika så litet, som dess författande förutsätter någon verkligt vetenskaplig insigt i eller kunskap om vextverlden; ty den är icke annat än en utur andra arbeten gjord kompilation, hvilket äfven Förf. sjelf i företalet medgifver; och det är allenast utur denna synpunkt, som den kan göra anspråk på värde. — Tradsnitt, som på särskilda planscher äro lemnade till uplysning och åskådliggörande af det i boken framställda, synas ock, åtminstone till största delen, vara lånade från andra arbeten, väl äro många af dem groft utförda, men det är dock fägnande att se det denna konst, som särdeles i England och Frankrike hunnit en betydlig grad af fullkomlighet, äfven i norden börjat någorlunda väl utföras.

III. Hvarjehanda.

1. Då den oförgätlige *Ehrhart* (hvilken äfven svenska floran har att tacka för de flesta och vigtigaste uptäckter under hela sednare hälften af förra arhundradet) under sin lefnad helt och hållet missförstods af Tyskarne och i allmänhet af en samtid, hvilken han stod vida framom, och derföre i dess skarpsynthet endast såg nyck och förflugenhet, och det så mycket helre, som han ingalunda skonade, utan tvärtom med Sweitzisk öppenhet och kärnfullhet skarpt gisslade allt charlataneri och förnäm tillgjordhet inom vetenskapens område (hvilket på så många ställen vitsordas af hans än i denna stund mycket intressanta Beiträge zur Naturkunde);

så torde det intressera äfven svenska läsare att erfara ett nyare sannare omdöme öfver denne ovanlige man, hvars botaniska bana började i Sverge under Linnés ögon, bland hvars utmärktaste lärjungar, men ingalunda blinde efterföljare, han alltid måste räknas. — *"Mit wenigen Worten einen Lorbeer auf das Grab des trefflichen Friederich Ehrhart zu legen; dessen vorzügliche Eigenschaften und Verdienste, wie allgemein bekannt und betrauert ist, während er lebte, so wenig Anerkennung fanden, habe ich aus doppelten Gründe für Pflicht erachtet. Möge diese dankbare Erinnerung seine Asche sühnen mit der Schuld jener, deren Name mit ihrem Tode erloschen, während die Jahresbücher der Wissenschaft den Namen des Tiefgekränkten der Unsterblichkeit zuführen."* — Meyers Chloris Hanoverana.

2. Bland allmännare vexter, om hvilkas arträttighet författarne icke tyckas vilja blifva ense, hörer *Carex Öderi.* Ty under det Hoppe, Koch, Reichenbach, Hartman utan tvekan antaga den såsom skiljd från *C. flava,* och andra t. ex. Schkuhr och Hooker väl uptaga den, men derjemte förklara, att de icke kunna finna några nog karakteristiska och konstanta skiljemärken, så betraktar Fries den som underart, och Wahlenberg samt Kunth som blott varietet af *C. flava,* och Wimmer knapt som sådan. — De flesta författare citera *Ehrhart* som auktoritet för namnet, hvaremot andra (Hoppe, Reichenbach, Hartman) i denna egenskap anföra *Retzius;* dessa sistnämnde måste hafva orätt; ty i 2:a editionen af Prodromus Floræ Scandinaviæ pag. 220 hänför Retzius sjelf sin *C. Öderi* ed. 1:æ såsom synonym till *Carex pilulifera,* något som Schkuhr (Riedgräser 1:r Th. p. 67), Smith (Engl. Bot. ad tab. 1773) och Gaudin (Fl. Helv. 6. p. 95) anmärkt. Då nu författarne derjemte icke tyckas vara alldeles eniga om, att Öders fig. i Fl. Danica tab. 371 hörer till *C. Öderi* Ehrh., så tyckes denne vext med skäl behöfva att kritiskt granskas och jemföras med sina samslägtingar; liksom den äfven kan

komma att afgifva ett nytt bevis på det oriktiga i att efter författare upnämna arter.

3. Man synes icke sakna all anledning att bland kuriositeter hänföra en under titel: *Verwandschaft zwischen Thlaspi arvense und Sinapis alba von Ern. v. Berg in Neukirchen* i Botan. Zeitung 1840 N.o 15 införd upsats, hvari författaren påstår att bland 210 frön af *Thlaspi arvense*, hvilka han utsatt i blomsterkruka, sedan han förut så behandlat jorden, hvarmed denna fylldes, att groddkraften hos alla andra deri möjligen varande frö dödats, hade af ett bland dem utvecklat sig en planta af *Sinapis alba*. Att man i närvarande tid på allvar vill framkomma med ett dylikt påstående och på köpet göra det till föremål för ett föredrag i en vetenskaplig sammankomst (afhandlingen är neml. upläst i botaniska sektionen af Tyska Naturforskarnes församling i Pyrmont), synes dock något för skarpt, helst i sjelfva afhandlingen icke framställes någon tillräcklig borgen derför, att ju icke något frokorn af *Sinapis alba* insmygt sig antingen bland frön af *Thlaspi arvense* eller i den begagnade jorden

4. Till den upgift på Botanister, som under förra året aflidit, hvilken vi i ett föregående nummer meddelat, få vi nu ytterligare tillägga följande: *Allan Cunningham*, känd genom sina resor i Australien, dog i Sidney på nya Holland den 27 Juni 1839, 48 år gammal. — Med. D:r och Statsrådet i Zürich *Joh. Hegetschweiler*, författare till flera arbeten rörande Sweitsiska floran och sednast en först efter hans död af Oswald Heer afslutad, *Flora der Schweitz*, född den 14 December 1789, afled i Zürich den 9 September 1839 ett offer för de inre oroligheter som skakade denna kanton. — Statsrådet D:r *Bongard*, författare till åtskilliga i Petersburgska Vetenskaps-Akademiens handlingar införda botaniska afhandlingar, afled i Petersburg i November förra året.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM

№ 9. Lund den 1 September 1840.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Svenska Pilarterne efter naturliga förvandtskapen anordnade, jemte kritiske anmärkningar; af E. Fries.*

Starr- och Pil-slägtet äro bland Fanerogamerne de vext-typer, som naturen mest mångfalldigat i de Nordiske länderne. Genom segheten i sitt vegetativa system, sina tidiga diklinska blommor och hastigt mognande, på egendomligt sätt bevarade*), frön äro båda särdeles afpassade för ett hårdt klimat och nordens korta blomningstid. Alla sådana större vextgrupper, egna för hvarje olika land, böra företrädesvis studeras i deras egentligaste hem, der de äro form- och art-rikast. För Nordens Botanister är det derföre en pligt att egna synnerlig upmärksamhet åt de båda nämde slägten; mötande svårigheter afskräcka aldrig, utan endast egga en sann Botanist till alfvarligt studium; ty endast genom svårigheters besegrande blir ett studium lärorikt — och vanan att endast fästa sig vid bekantare utmärktare föremål leder till osäkerhet i hela kunskapsförrådet.

*) I afseende på *Pilslägtets karakter* hafva vi långt för detta anmärkt det felaktiga, nu allmänt erkända, i upgiften att honungsglandel endast skulle finnas hos hanplantan. Ännu återstår att rätta "*semina apice comosa*" eller "i *toppen fjunbärande*"; *håren omgifva tvärtom fröns basis och äro en beklädnad som omger fröen.* Dessa jemte flera uplysningar till Amentacearum karakteristik äro redan lemnade i *Fl. Scan.*, men öfversedda. Saken är dock af stor vigt i morfologiskt hänseende.

Starrarterne hafva ock med förkärlek blifvit bearbetade, så att deras kända inhemska artantal upgår till mer än dubbelt med de kända Pilarternes; men grunden härtill ligger icke blott i dessas mindre mångfald, utan äfven i de olika principer man följt vid artbestämningen. Som Starrarterne äro mindre föränderlige har snart sagdt hvarje utmärktare form blifvit ansedd för egen art; bland Pilarne åter har man för formernes mångfald endast urskiljt hufvudtyperne och ej sällan tagit medelformer för öfvergångar. Ville man behandla Starr-slägtets arter efter samma grunder som Pilslägtets, kommo en stor del af de förra*) att endast anses för underarter, visserligen icke af högre betydelse än flera endast som underarter ansedda Pilar. Just derigenom att de förras utseende är så enformigt öfverser man bland dem så lätt mellanformerne, hvilka bland de stora trädartade Pilarne så lätt falla i ögonen.

Icke blott den stora föränderligheten i Pilarnes vegetativa system, icke heller svårigheterne som upstå af deras olika blomnings- och bladbildnings-tid (hvilka under resor icke kunna på samma ställe observeras) har invecklat deras artbestämning, utan hufvudsakligen den oriktiga riktning deras studium tog genom en falsk och artificiel indelningsgrund. Hade *Linné*, som först säkert bestämde arter, lagt fruktifikationen till grund för indelningen och art-definitionen, så skulle sannerligen slägtets studium tagit en annan gång; Linneanska arterne skulle da icke blifvit så förvexlade och misskände, äfven af Linné sjelf**). Att efter bladen in-

*) f. e. *Carex ornithopoda*, *speirostachia*, *Oederi*, *laxa*, *livida*, *rotundata*, *pulla*, *saxatilis*, *stricta* et aff., *Gebhardi*, *virens*, *glareosa*, *teretiuscula* o. s. v.

**) Så f. e. igenkände Linné aldrig i de öfver hela riket högst allmänna former af *S. aurita* och *S. nigricans* samma arter som han i Fl. Lapp. beskrifvit. Deremot trodde han sig funnit de endast *Nordiske S. arenaria*, *fusca* och *Myrtilloides* i former af den vanliga *S. repens*. Hade man attenderat till fruktifikation skulle aldrig

dela och bestämma arterne är bestämdt skadligt, liksom allt, som under sken att underhålla ett studium aflägsnar en natursann upfattning.

Författaren af dessa rader sökte först, sedan Prof. *Wahlenberg* förut hänvist på fruktifikationens vigt för indelning och artbestämning, lemna en naturlig indelning af detta slägte, hvilken sedermera af *Koch* och i *Nov. Mant. 1.* vidare blifvit utförd. Men sedan grunden till en sådan blifvit lagd, återstår alltid flera enskildta drag att utreda, emedan alla väsentliga skiljemärken icke på en gång framstå klara. Så hoppas jag nu det lyckats mig hafva funnit en bestämd skilnad i stift och märken mellan *S. viminales* och *Capreae*, som hittills saknats, hvilket bestyrker den för hvarje naturligt system vigtiga reglen, att det är ett större fel att öfverse frändskapen, än karakterernes afvikelse.

Så nödvändigt ett system är för vår inskränkta fattningsförmåga af naturens omätliga enhet, så vigtigt är äfven att inse, att hvarje system ändå är ett *lappverk*, ett Alexanders svärd, som afhugger de för oss ouplöslige knutarne; att alla såkallade naturliga systemer ändå äro inga systemer eller artificiela. Från vetenskapens högsta ståndpunkter försvinna alla systemer, fast de för nybörjaren (och äro vi i det hela icke sådane alle) äro oumbärliga; det förra är vetenskapens esoteriska, de sednare dess exoteriska lära. För min del har jag, uprigtigt sagdt, aldrig trott eller tror på några systemer, hvarken i Filosofi, Botanik eller annan vetenskap, hvarken andras eller egna, såsom något absolut, utan blott som provisoriska och subjektiva upfattningar af den Eviges helgjutne, hvilket ingen menniskotanke kan fatta. Derföre kunna icke blott flera systemer bestå jemte hvarandra och *ega lika värde*, utan äro alldeles nödvändige för *att afleda från den ensidighet, som är oskiljaktig från hvarje*

Scopoli framställdt den gissning, att alla låglandets Pilar härstamma från frön af *S. serpyllifolia*, som nedflugit från högsta fjällen.

entusiasm för, eller blind tro på något visst system. Det gifves flera vägar för närmandet till ett förbättradt system. Att man i den stränga consequence jag fordrar i ett system kunnat finna — löjligt nog — något mystiskt, är så mycket obegripligare, som jag deremot på det bestämdaste i förväg protesterat, och temligen oförtäckt antydt det vara *den skarpaste otro på allt systematiserande* med de absoluta anspråken på annat än subjektiv sanning; och tillika en protest mot uphöjandet af det subjektiva tycket till objektiv princip. Så dömde ock redan *Linné* (se dess *Classes Plantarum)* om sin tids Entusiaster för något visst så kalladt absolut system; och de sednare tallösa hafva mer bestyrkt än vederlagt dess omdöme. — Mina botaniskt-systematiska åsigter äro, för att tala i en politisk tids språk, monarkiska under bestämd princips tvång i alla allmänna, men med största frihet (oberoende af karakterer) i de enskildta förhållanden; de af tiden mest gynnade åter äro republikanska: fullkomligt subjektiva i de allmänna, med mycken ofrihet i de enskilda. Båda borde afstå från att påstå sig vara både absolut naturliga och den enda rätta formen, som ligger långt öfver dem båda. Alla former är menskliga inskränkningar, men derför icke förkastlige. Men alla former utan upfattning af den i dem lefvande andan förstena: *τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δε πνεῦμα ζωοποιεῖ.*

En fullständig beskrifning öfver Svenska Pilarne ligger för oss renskrifven, ämnad att införas i dessa Blad, men då den vuxet till större omfång än som passar sig för en tidningsartikel, anföres endast sjelfva upställningen, med uteslutande af alla beskrifningar, vextställen och öfverflödiga synonymer*), jemte grunderna för mina bestämningar, nu mer så mycket öfverflödigare, som *Koch* antagit och er-

*) I synonymers citerande herrskar mycken godtycklighet, hvaruti någon enhet vore önskelig. Naturligtvis bör här olika princip herrska i olika arbeten, olika i ett allmänt system, olika i ett enskildt lands Flora. Vanligen citerar man författare, som afvika i bestäm-

kändt dem; endast sådana, som i Sverige blifvit satte i tvifvel, skall jag här söka nöjaktigt bevisa, då rummets inskränkthet ej tillåt det i Nov. Mant. 1. Arternes och afarternes beskrifning m. m. finner man derstädes, men här uptagas en del afarter af några polymorfa arter, hvars former vi icke då tilltrodde oss bestämma.

Afdelningarne bland Salices böra i vår tanke aldrig öfverses vid arternes anordning, fast svårigheter skulle möta att bestämma ofullständiga exemplar, utan föredning, till sin plats, ty på den grund borde man öfvergifva *Umbellaternes, Crucifererne*s m. fl. slägten, och i vår öfvertygelse äro Pilarnes afdelningar lika väsentlige och bestämde som nämnde slägten och måhända äfven mera naturligt begränsade. Vi börja med de högste, hvilkas egentliga hemland är de tropiske länderne och nedstiger till de lågvexte fjällpilarne, som vid yttersta gränsen för den lefvande naturen bilda den sista och lågaste trädvegetation. Jag påminner mig intet trädslägte, som har så vidsträckt geografisk utbredning. Pilslägtets historia erbjuder dessutom en mängd intressanta facta, såsom lagarne för deras förändringar, deras beroende af olika behandling, den olika utbildningen efter olika klimat, deras ombyte af kön m. m., som rummet icke här tillåter uprepa.

Att afdelningarnes skilnad må klarare framstå torde vi här särskildt böra sammanställa deras kännetecken, helst vi vid deras bildande måst fästa oss icke blott vid de inhemska utan alla bekanta arter.

I. *Amerina* (Egentl. Pilar*). *Hängenen utvexa* från

---

ning och benämning; mer skäl vore väl citera dem som bestyrka författarens åsigt. I en enskild Flora, f. e. en Svensk, borde väl *jemte artbestämmaren*, alltid citeras *första källan* för uptagande af en art som inhemsk, derjemte inhemska figurer och exsiccater. Alla öfriga torde kunna räknas till barlast, då frågan icke är om kritiska vexter.

*) Det torde förtjena anmärkas att i Skandinaviske språken eger Pilslägtet flera egna namn än i sydligare länders, der Pilarnes bety-

spetsen af årets bladiga sido-qvistar. *Hängefjällen gulgröna*, icke svedde i spetsen, mest bara eller endast hårbräddade. *Honungsfjällen 2, motsatte.* Ståndare vanligen flera, men i norden ofta endast 2, alltid fria, med gula knappar. Stift och märken korta.

Till denna mycket naturliga afdelning, som innefattar träd eller högre buskar, i förra fallet mycket bräcklige i grenvecken, höra nästan alla Pilarter från varmare klimat. De äro likväl mest analoga med fjällpilarne; att ytterligheterne i köld och varma frambringa likartade förhållanden derpå hafva vi talrika exempel.

A. *Fragiles.* B. *Amygdalinae.*

II. *Helix* (Rödvie). *Hängen* utvexa från sidorne af förra årets grenar, men få utvexte bladige (mer eller mindre) utdragne skaft. *Hängefjällen* qvarsittande, svartbrände, föga hårige. *Honungsglandel* enkel. Ståndare 1 eller 2, sammanvexta; *knapparne efter afblomstringen svartnande. Fröhusen* icke eller kort-skaftade, med qvarsittande stift och märken.

Afser man endast de här vexande *S. purpureae*, som stå midt imellan *S. amygdalinae* och *viminales*, synas dessa för få att bilda en egen afdelning; betraktar man åter hela verldens kända arter, blir den högst utmärkt, innefattande största delen af *N. Amerikas* egendomliga Pilar. Afdelningen *S. Griseae* hafva vext och utseende alldeles af *S. fragiles*, ehuru öfverensstämmelsen med *S. purpureae* är omisskännelig.

C. *Griseae* Borr. D. *Purpureae.*

III. *Vetrix* (Vide-Pil). *Hängenen* från sidorne af fjorårets grenar, oskaftade och vanligen bladlösa. *Hängefjällen*

---

denhet försvinner i den rikare vegetationens mångfald. Så har *Pil* mig veterligen intet motsvarande i de öfrige Europeiske språken. Latinarnes *Salix* återfinna vi i vårt *Salle* eller *Saly* (Eng. *Sallow*, Tyska *Sol*, Fransk. *Saule*); *Vetrix* i vårt *Vide* (Tysk. *Weite* eller vanl. *Weide*, Engl. *Willow*). Vårt *Hilster* eller *Jelster* torde vara stamförvandt med Grekernes ἑλιξ.

svartbrända, qvarsittande, mycket tätt och ulligt hårige. *Honungsglandel* enkel. *Ståndarne* 2, fria, med gulnande knappar. *Fröhusen* icke eller kort-skaftade (skaft knappt längre än honungsglandlen). *Stift utdraget, härsmalt, jemte de mycket långa smala jemnbreda märken affallande* från det mogna fröhuset.

Träd eller högre buskar, med mycket tidiga ulliga hängen, före blomningen *innesluine i ovanligt stora*, denna afdelning egendomliga, *knoppar*. Stift och märke skilja den lätt från följande, med hvilken den eljest synes sammanflyta. Få arter tillhöra egentl. Norden; för afdelningen synes medlersta Europas flodgebit vara rätta hemlandet, derifrån så väl denna afdelnings som föregående samtliga Viminaliska arter härstamma — eller den langsträckta frodiga vidjelika vext, som utmärker dessa, har endast utbildats i Europas varmare floddalar, då Nordens kalla skogskärr hopkrympa sina egendomliga arter till ett knutigt risaktigt utseende. Exempel lemnar den hithörande *S. Lapponum*, som oriktigt hänföres till *S. Frigidae;* äfven i geografiskt afseende är den icke någon egentlig fjällpil; den är tydligen en förkrympt viminalisk Pil, som sydligare odlad får dessas vext. Den förvandta *S. incana* blir äfven i kallare regioner torulosa, ej viminalis. Se *Wahl. Veg. Helv.!*

E. *Chrysanthae.* F. *Viminales.*

IV. *Caprea* (Viden). *Hängenen* från sidorne af fjorårets grenar, äldre vanligen skaftade (i högre norden, inträdande i fjällpilarnes region, få de vanl. likt dessa bladiga skaft). *Hängefjällen* svedda, qvarsittande. *Honungsglandel* enkel. *Ståndare* 2, fria, med gula knappar. *Fröhusen långt och tydligt skaftade*, med smalt skaft, dubbelt eller flerdubbelt längre än honungsglandlen; *märken korta, tjocka, ägglika*, tillika med det styfva ofta omärkliga stiftet qvarsittande.

Dessa äro talrikast i kallare ländernas inferalpina regioner, lätt skilde genom sina under blomningen redan tydligt skaftade fruktämnen och korta märken. Utom den vanliga

indelningen efter det olika vextsättet (*incubaceae*, f. e. synnerligast i den mer drifvande södren, *rosmarinifolia*, *angustifolia*, frodiga former af S. *repens* o. s. v. motsvara tydligen de Viminaliske i föregående sectioner), kunde en kanske bestämdare framställas efter stiftet, då de analoga arterne parallelt motställdes hvarandra *).

G. *Capreae.* H. *Incubaceae.*

V. *Chamelix.* (Fjäll-Pilar eller Sirka, för att uptaga en Lapsk benämning på Lapska arter). *Hängen* i spetsen af de bladiga årsqvistarne. *Hängefjällen svedda*, trubbiga, qvarsittande. *Honungsglandler* vanligen 2, samsittande. *Ståndare* 2, stundom flera, med efter afblomstringen mörknande knappar (under blomningen ofta blå!). *Fröhusen* nästan oskaftade (skaft kortare än honungsglandlen), yngre vanligen korta trubbiga, äldre utdragne ofta hornlikt (detta är ett mot de förra motsatt förhållande, hvilkas fruktämnen redan i första åldern äro långa, men smala och sedan upsvälla). Stift och märken smala, vanligen klufne.

Bladen yngre vanligen långhåriga, äldre glatta, nätådrige; stammen vanligen lågväxt, endast *S. glauca* hinner någon betydligare höjd. Denna afdelning innefattar alla egentliga Fjäll-Pilar, hvilka icke, som de föregåendes, om de äfven finnas i lägre fjällregioner, nedstiga till låglandet. Äfven i detta afseende afvika *S. Lapponum* och *hastata;* de

---

*) 1) *Cinerascentes*, med gråaktigt, under torkning alldeles icke mörknande eller svartnande, utseende, bladnerverne på öfre sidan insänkta, *stift omärkligt* (*S. Caprea*, *grandifolia*, *cinerea*, *aurita*, *livida*, *incubacea*, *finmarkica*, *myrtilloides*). II) *Nigricantes*, gröna (eller ludna hvita) under torkning mörkare eller svartnande, bladnerverne på öfre sidan uphöjde, med *tydligt stift* (*S. silesiaca*, *S. nigricans*, *S. laurina*, *S. phylicæfolia*, *S. hastata*, *S. fusca*, *S. repens*, *S. angustifolia* och *rosmarinifolia*). Bladens svartnande beror af små resinösa punkter; ju tydligare dessa äro, desto mer svartnar arten f. e. *S. Helix;* utbildas de till hår mörknar den mindre.

upstiga väl i lägre fjälltrakter, men deras egentliga hemland är nedom fjällen.

L. *Frigidae.* M. *Glaciales.*

Att icke förmycket på en gång trötta läsaren upskjuta vi de närmare detaljerne till ett följande nummer.

---

2. *Förteckning öfver de på Spetsbergen och Beeren Eiland anmärkta vexter; af Utgifvaren.*

Sedan Herr J. Vahl i Köpenhamn, hvilken under åren 1838 och 1839 var såsom Botanist följaktig den Franska vetenskapliga expeditionen till Norden, benäget meddelat till införande i dessa blad en upsats på alla de af honom under vistandet på Spetsbergen anmärkta vexter, har Utg. ansett sig skola öka intresset, då han, så vidt de för honom härstädes tillgängliga literära hjelpredor medgåfve, på ett ställe upräknade alla hitintills af särskilda resande i dessa nordliga trakter anmärkta vexter. — De källor, som varit att tillgå, äro följande:

1. *Reise nach dem Nordpol, von C. J. Phips.* Aus dem Englischen. Bern 1777; p. 108—110 uptager vextförteckningen af Solander; de här anförda vexter äro här nedan utmärkta med P. — Engelska originalet finnes här ej att tillgå.

2. *Rob. Brown Verzeichniss in Spitzbergen gefundener Pflanzen,* utur Account of the Arctic Regions, by W. Scoresby, införd i Rob. Browns vermischte Schriften, übersetzt von Nees von Esenbeck 1:r Band p. 364—366; de häri anmärkta plantor äro i följande förteckning utmärkta med B.

3. *Some account of a Collection of Arctic Plants formed by Edward Sabine By W. J. Hooker;* införd i Transactions of the Linnean Society of London. Vol. XIV. Lond. 1823 — *Spitsbergen Plants,* p. 385—388. — Dessa hafva vi betecknat i det följande med H.

4. *Bidrag til Spitsbergens og Beeren-Eilands Flora, efter Herbarier medbragte af M. Keilhau, ved Christ. Som-*

merfelt; införd i Magazin for Naturvidenskaberne; Anden Rækkes 1:ste Bind. Kristiania 1833. p. 232—245 — häri uptagna vexter utmärka vi med S.

5. *Fortegnelse over de paa Spitzbergen i Aarene 1838 og 1839 samlade planter af J. Vahl,* i manuscript benäget meddelad. Dessa vexter utmärka vi med V.

Som Utg. icke eger tillgång till *Martens Spitzbergische Reisebeschreibung,* så har han ej heller för närvarande kunnat särskildt anmärka de få i nämnde arbete uptagna Spetsbergska vexter.

Som Beeren-Eilands flora hyser största öfverensstämmelse med Spetsbergens och då Sommerfelt i sin förteckning äfven uptagit några endast der samlade, så har utgifvaren icke ansett sig här böra förbigå dem, men för att särskildt utmärka dem, ha de betecknats med † — De vexter, hvilkas arträttighet synts misstänkt eller i annat afseende äro tvifvelaktiga, har anförts utan nummer. — Vid upställningen är Decandollska systemet följdt.

Dicotyledoneæ:

Ranunculaceæ.

1. Ranunculus glacialis. S.
2. R. sulphureus. P. B. S. V.
   R. cuneatus Somf.-S-prioris sine dubio forma.
3. R. nivalis. H. V.
4. R. pygmæus. H. S. V.
5. † R. hyperboreus. S.

Papaveraceæ:

6. Papaver nudicaule. B. H. S. V.

Cruciferæ:

7. Cardamine pratensis. S. V.
8. C. bellidifolia. B. H. S. V.
9. Draba alpina B. H. S. V.
   D. algida. S.
   D. glacialis. S.-Utraque forsan certa varietas est referenda ad D. alp; cujus
   D. oxycarpa Somf. S.
   D. micropetala Hook. H. mihi ignota.
10. D. arctica Vahl. V.
11. D. corymbosa S. V.
    D. oblongata S. An ad priorem referenda?
12. D. muricella V.
13 a. D. hirta H. V.
    β. hebecarpa V.
13. Cochlearia officinalis S. V.
14. C. danica P. H. V.
15. C. fenestrata V. Huc sine dubio pertinent
    C. anglica B. S. et C. Grönlandica. P.
16. Eutrema Edwardsii V.

17. Platypetalum purpurascens V.

Caryophylleæ.

18. Lychnis apetala H. V.
19. Silene acaulis S. V.
20. Spergula saginoides V,
21. Alsine rubella H. V.
22. A. biflora V.-ad hanc l. priorem referenda A. arctica S.
23. A. stricta? S.
24. Arenaria ciliata norvegica V.
25. Stellaria Edwarsii S. V.
26. Cerastium alpinum. P.B.H.S.V.
27. C. vulgatum S.

Rosaceæ.

28. Dryas octopetala B. H. S. V.
29. Potentilla emarginata S. V.
30. P. pulchella V.-an ad hanc pertinet P. Keilhaui Somf. S.
31. P. nivea H.

Crassulaceæ.

32. † Rhodiola rosea S.

Saxifrageæ.

33. Chrysosplenium alternifolium S. V.
34. Saxifraga oppositifolia P. B. H. S. V.
35. S. cæspitosa P. B. H. S. V.
36. S. rivularis P. H. S. V.
37. S. cernua P. B. H. S. V. S. siberica? S. an prioris var.?
38. S. stellaris comosa H. S. V. (S foliolosa Hook).
39. S. hieracifolia S. V.
40. S. nivalis B. H. S. V.
41. S. flagellaris V.
42. S. Hirculus S. V.
43. S. aizoides V.

Compositæ.

44. Erigeron pulchellus β unalaschkensis DC. V.
45. Taraxacum phymatocarpum Vahl. V.

Ericineæ.

46. Andromeda tetragona B.

Rhinanthaceæ.

47. Pedicularis hirsuta B. S. V.

Polygoneæ.

48. Polygonum viviparum H. S. V.
49. Oxyria reniformis H. S. V.
50. Königia Islandica P. huc sine dub. pertinet "Tillæa aquatica."

Empetreæ:

51. Empetrum nigrum V.

Amentaceæ:

52. Salix reticulata V.
53. S. herbacea P. S.
54. S. polaris B. H. S. V.

Monocotyledoneæ:

Junceæ:

55. Juncus biglumis S. V.
56. Luzula hyperborea H. S. V. huc sine dubio L. campestris P. B.-et forsan L. arcuata S.

Cyperaceæ:

57. Eriophorum capitatum S.
58. Carex lagopina? V.

Gramineæ:

59. Alopecurus ovatus β. muticus Somf. S. V.
60. Phipsia algida P. S. V.
61. Calamagrostis stricta S
62. Holcus arcticus Somf. S.
63. Aira alpina S. V.
64. Poa alpina S. V.
65. P. pratensis S. V.
66. P. laxa? H. V. P. abbreviata Blytt. V.
67. P. angustata Brown? V.

68. Festuca ovina. V.
β. vivipara V.
69. F. rubra β. arenaria S. V.
70. Trisetum subspicatum V.

Cryptogamæ:

Lycopodiaceæ.:

71. Lycopodium Selago S. V.

Equisetaceæ:

72. Equisetum arvense β. S. V.
73. E. reptans V.

Musci:

74. Sphagnum acutifolium V.
75. Splachnum vasculosum S.
76. Spl. urceolatum S. V.
77. Encalypta rhaptocarpa V.
78. Grimmia apocarpa V.
79. Gr. pulvinata V.
80. Trichostomum lanuginosum P. (Bryum hypn.) B. S. V.
81. Tr. piliferum V.
82. Dicranum congestum V.
83. D. elongatum V.
84. D. scoparium S.
85. D. virens S.
86. D. purpureum V.
87. Didymodon glaucescens V.
88. Tortula muralis V.
89. T. ruralis S. V.
90. Orthotrichum affine? V.
91. Aulacomnion turgidum S. V.
92. A. palustre S. V.
93. Paludella squarrosa V.
94. Mnium affine V.
95. M. cuspidatum S.
96. M. marginatum S.
97. Bryum nutans S. V.
98. B. bimum S.
99. B, pseudo-triquetrum B. (B. ventricosum).
100. B. turbinatum V.
101. B. cæspiticium H. S. V.
102. B. argenteum V.
103. Bartramia ithyphylla V.
104. B. fontana V.
105. Polytrichum alpinum H. S. V.
106. P. lævigatum S.
107. P. juniperinum V.
108. P. commune P.
109. Climacium dendroides B. S. V.
110. Pterogonium filiforme S.
111. Hypnum parietinum S.
112. H. stramineum S. V.
113. H. nitens S. V.
114. H. sarmentosum S. V.
115. H. splendens V.
116. H. rugosum S. V.
117. H. cupressiforme S. V.
118. H. cordifolium S.
119. H. cuspidatum S.
120. H. moniliforme V.
121. H. aduncum P. S. V.
122. H. uncinatum V.
123. H. rufescens? B.
124. Andræa alpina V.

Hepaticæ:

125. Marchantia polymorpha S. V.
126. † M. hyalina Somf. S.
127. Jungermannia trichophylla V.
128. J. setiformis V.
129. J. julacea. P.
130. J. concinnata V.
131. J. quinquedentata V.
132. J. ciliaris S. V.

Lichenes:

133. Usnea sphacelata B. V.
134. Evernia ochroleuca S. V.
135. E. jubata chalybeiformis P. B. V.
136. Cetraria aculeata B. S. V.
137. C. islandica P. S. V.

138. C. nivalis P. B. S. V.
139. C. cucullata V.
140. Peltigera aphthosa S. V.
141. P. canina P. B. S. V.
142. P. venosa V.
143. P. crocea B. V.
144. Parmelia saxatilis V.
145. P. Fahlunensis S.
146. P. stygia B. V.
β. lanata S. V.
147. P. recurva Ach.? B.
148. P. centrifuga V.
149. P. brunnea V.
150. P. hypnorum S. V.
151. P. chrysoleuca b. opaca V.
152. P. elegans S. V.
153. P. murorum β. B. V.
154. P. chlorophana V.
155. P. molybdina b. ereutica V.
156. P. cervina S. V.
157. P. tartarea S. V.
158. P. subfusca S. V.
159. P. badia B.(Endocarp. sinop.)V
160. P. sophodes V.
161. P. ventosa V.
162. P. varia polytropa S.
P. varia parasitica V.
163. P. vitellina S. V.
164. P. scruposa V.
165. P. Sommerfeltiana Flörke S.
166. Stereocaulon alpinum S.
167. S. denudatum S.
168. S. tomentosum P. B. (St. paschale); V.
169. Cladonia pyxidata B. S.
170. C. cornuta? P. (Lich. corn.).
171. C. gracilis S. V.
C. gracilis vermicularis V.
172. C. fimbriata V.
173. C. furcata B. S.
174. C. cornucopioides S. V.
175. C. deformis V.
176. C. macilenta V.
177. C. rangiferina B. S. V.
178. Biatora atrorufa? V.
179. B. decolorans V.
180. B. uliginosa V.
181. B. icmadophila? P. (Lich. ericetorum).
182. Lecidea albo-cærulescens S.V.
183. L. contiguæ var. S.
184. L. atro-alba V.
185. L. geographica B. V.
186. L. sabuletorum V.
187. L. parasema V.
188. L. confluens V.
189. L. citrinella V.
190. † Umbilicaria hyperborea S.
191. U. proboscidea P. (Lich. polyrrhizos); B. V.
— — c. arctica S. V.
— — β. cylindrica V.
192. U. erosa B. S.
193. U. vellea S. V.
— — γ. hirsuta B.
194. Sphærophoron coralloides P. B. S. V.
195. Verrucaria maura V.

Algæ.

196. Fucus vesiculosus S. V.
197. Laminaria digitata S. V.
198. L. ophiura V.
199. L. esculenta V.
200. Halymenia palmata S. V.
201. H. ramentacea V.
202. Sporochnus aculeatus V.
203. Chordaria flagelliformis V.
204. Rhodomela dentata V.
205. Scytosiphon compressus γ. Lyngb. S.

206. Ulva Lactuca? S.
207. U. crispa S. V.
208. Hutchinsia stricta V.
209. Conferva Melagonium V.
210. C. glomerata β. marina V.
211. C. hormoides V.
212. Zygnema bipunctatum V.
213. Nostoc commune V.
214. Protococcus nivalis V.

Fungi:

215. Agaricus puniceus V.
216. A. laccatus V.
217. A. ericetorum V.
218. A. fastibilis V.
219. A. hypnorum V.
220. Cantharellus lobatus S.
221. Lycoperdon Bovista V.
222. Sphæria punctiformis V.
223. S. herbarum S.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Tillägg och förbättringar till Synopsis Floræ Germanicæ et Helveticæ; af Hofrådet Koch i Erlangen. (Se Flora 1840 N:r 23, 24).

Den högt förtjente författaren till *Synopsis Floræ Germanicæ*, langt ifrån att anse detta klassiska verk såsom afslutadt, arbetar alltjemnt på att göra det ännu noggrannare och fullständigare Redan i Flora oder allg. botanische Zeitung 1838 N:r 1—2 har han infört åtskilliga tillägg och förbättringar, men som inga bland dessa voro af något specielt intresse för skandinaviska floran, har det synts öfverflödigt, att i dessa blad referera något om dem. Ett sådant intresse ega deremot de nyligen af honom publicerade förbättringar, hvadan vi skynda att af dem i utdrag meddela hvad som angår äfven skandinaviska vexter.

I Synopsis tillägges *Valeriana officinalis* en radix fibrosa, men som Förf. sedermera erhållit exemplar med tydliga rotskott, så har han sett sig föranlåten att öfver denna allmänna vext anställa nya iakttagelser, hvilkas resultat i korthet är följande. Bland de under namnet *Val. officinalis* L. förr inbegripna vexter förekomma tre särskilda former, hvilka skilja sig genom vexesättet och småbladens antal; af dessa har *Val. sambucifolia* redan länge varit såsom eget spe-

cies framställd och är numera allmänt såsom sådan antagen; de andra båda, som deremot i allmänhet hafva sammanfattats under *V. officinalis*, skilja sig derigenom, att den ena saknar rotskott, har många stjelkar från samma rot samt blommar sednare; den andra åter eger rotskott, har blott en stjelk från roten och blommar omkring 1 månad tidigare; Till den förra hörer *V. officinalis var. α* Synops. *V. exaltata* Mikan. *V. altissima* Horn. Hort. Hafn. *(V. altissima* Mikan. finnes icke, utan har detta syn. genom misstag influtit i Syn.); till den sednare höra *Val. offic. varr. β γ* Syn., af hvilka särdeles den sistnämnda eger de utmärktaste medicinska egenskaperna, hvadan Förf. anser namnet *Val. officinalis* rätteligen böra hitföras. — Dessa trenne arter karakteriseras sålunda:

1. *V. exaltata* Mikan. radice multicauli stolonibus destituta, foliolis 7—11 jugis. — (Flor. Juni—Aug. — V. altissima *Horn.* V. officinalis L. *Koch Syn.).*

2. *V. officinalis:* radice unicauli stolonifera, foliolis 7—11 jugis. — (Flor. Maj—Juni).

3. *V. sambucifolia* Mik. radice unicauli stolonifera, foliolis 4—5 jugis. — *(Koch Syn. excl. syn. V. exalt. Mik.)*

Den här sålunda såsom *V. officinalis* antagna art sönderfaller i två varieteter: neml. *α. major* (V. offic. *β.* media *Koch Syn.)* med rotbladens småblad bredare, tandadt- sågade — och *β minor* (V. off. *γ* angustifolia *Koch Syn.)* med smalare nästan aldeles helbräddade småblad — denna sistnämnda är den äkta och verksammaste officinalvexten*).

*) Det förtjenar undersökas om alla tre dessa arter eller former förekomma i Sverge. För min del har jag ännu icke iakttagit någon *Val. officinalis* med rad. stolonifera. Vid Ronneby i Blekinge har jag mångfaldiga gånger och sednast i nu förfl. Aug. undersökt den der, särdeles på ängarne, allmänna vexten. I midten af nämnde månad blommade den som bäst och visade tvenne former, af hvilka den ena var 1—1½ aln hög med flera stjelkar från hvarje rot, 8—12 par äggrundt-lansettlika (stjelkbladens nästan jemnbreda) endast på yttra sidan med få små tänder försedda småblad, stor utbredd blomvippa; den andra formen var deremot ½ aln hög med blott en stjelk från roten, 4—5 par äggrunda (stjelkbladens smalare) groft djupt tandade småblad, liten hopdragen blomvippa; hos ingendera formen visade sig några stolones. Utg. anm.

Drosera obovata betraktas nu af Förf. såsom var. af *D. longifolia*, sedan han varit i tillfälle jemföra ett större antal exemplar från Sweitz.

Sedan Förf. funnit att såväl *Tormentilla erecta* som *T. reptans* ofta variera med femtaliga blomdelar, anser han att detta slägte bör indragas och arterna hänföras till *Potentilla*. Med afseende på skilnaden mellan *Pot. procumbens* Sibth. (Torm. reptans L.) och *P. reptans* anmärker han, att det skiljemärke, som i Synops. hämtats från de fina knölar, hvarmed den sistnämndas karpeller äro försedda, icke är hos den mogna frukten så tydligt; deremot har han funnit ett annat mera tydligt, neml. att håren på fodrets nedra hela del hos *P. procumbens* äro tilltryckta, men hos *P. reptans* utstående; äfvenledes är yttersta tanden på småbladen hos den förra längre än de båda nästa, på den sednare deremot lika lång med dem eller kortare. Slutligen anmärker Förf. att stjelkarne hos *P. procumbens*, sedan frukten mognat, trycka sig fast vid jorden, slå rötter och på dessa ställen utveckla ännu flera blad, hvarefter stjelken dör bort, men de vid lederna utvuxna rötterna och bladen förblifva och till våren bilda nya stånd, så att dessa slutligen bli lika många som de leder, som slagit rot. Något sadant eger icke rum hos *Pot. Tormentilla*, hvarigenom dessas artskilnad än ytterligare sättes utom allt tvifvel.

Genom erhållna instruktiva exemplar har Förf. blifvit öfvertygad, att *Cirsium Lachenalii* och *C. decoloratum* endast äro modifikationer af en och samma art, hvadan den sistnämnda bör hänföras under *C. Lachenalii* såsom var. statura humiliore, foliis sinuato-pinnatifidis, pinnis breviter lobatis.

Hos *Taraxacum tenuifolium*, som i Synops. betraktas såsom en modifikation af *Tarax. officinale* ε *lividum*, har Förf. nu funnit ett tydligt kännemärke, som han anser konstant, med anledning hvaraf han upställer följande diagnos.

Tarax. tenuifolium: acheniis lineari-obovatis striatis apice minute squamuloso-muriculatis, striis exteriorum basi obsolete tuberculatis, interiorum lævibus, *parte rostri decolorata longitudinem partis coloratæ achenii non attingente*, foliis lineari-lanceolatis linearibusque in petiolum attenuatis integerrimis l. remote denticulatis. — Hos *T. officinale* är pars rostri decolorata parte achenii colorata haud parum longior.

Slutligen anmärker Förf. att han vid de flera såningsförsök, som han under sednare åren anstält med *T. palustre*, väl funnit bladen variera än rundtaggade än helbräddade, äfvensom foderbladen än smalare än bredare, än tilltryckta än utstående, men dock icke fullständigt tillbakaböjda.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM

№ 10. Lund den 1 Oktober 1840.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Strödda anmärkningar öfver Svenska vexter; af E. Fries.*

(Se N:r 7).

1. Den i Nov. Fl. Suec. 1. beskrifna *Bromus commutatus* är obestridligen den verkliga Schraderska arten under detta namn, fast den sedermera allmänt blifvit förenad med *Bromus racemosus* Rec., sedan Mertens och Koch ansett den i Deutschl. Fl. för en form deraf och der beskrifvit en afart af *Bromus patulus* som den verkliga *Br. commutatus.* Sedan nu Koch sjelf i *Syn. Fl. Germ.* återkallat sistnämde bestämning och erkänt min Svenska för den äkta *Bromus commutatus*, torde det nu först vinna någon upmärksamhet om jag ånyo framställer min åsigt af denna art, hvilken jemte följande lemnas i *Herb. Norm. VI.* — *Br. commutatus* Schrad. synes till utseendet stå midt imellan *Br. secalinus* och *arvensis;* men skiljes lätt från den förra genom de längre och smalare småaxen och blommorne, hvilka ligga alltid tätt tilltryckta öfver hvarandra; från den sednare genom bredare småax och mycket olikstora kronskal; hos *Br. arvensis* äro dessa lika långa. Svårare är den att skilja från *Br. racemosus;* man vakte sig framför allt att vid dessa arter lägga någon vigt på den yfvigare grenigare eller smalare enklare vippan, ty den varierar hos alla; äfven *Bromus secalinus* förekommer ofta med klaslik vippa, ja med ett enda småax i toppen! En sådan enklare form af *Bromus commutatus* är *Br. pratensis* Ehrh.! (ganska bestämdt efter dess

Gram. exs. n. 16!; jemf. *Mey. Chl. Hannov.* som intygar att alla de talrika exemplaren i Ehrharts eget Herb. tillhöra *Br. commutatus* och icke *Br. racemosus)*, *Bromus simplex* Gaud. hvilken vanligen förvexlas med *racemosus*. Som namnet *Br. pratensis* är 1) *äldre*, 2) *säkrare* (ty Schrader odlade sjelf och gaf *Br. patulus* för sin *Br. commutatus)*, 3) icke förvexladt, som *commutati* (nomen *ubique commutatum)* och 4) mer karakteristiskt i jemförelse med *B. secalinus* och *B. arvensis*, ansåg jag detta i Nov. ed. 2. ega företräde. — Jemte denna kring Lund (äfven på gatorne) allmänna art, finnes mera allmänt i S. Sverge en annan

2. *Bromus racemosus* Engl. Bot. t. 1079. Reich. ic. f. 1390. Koch. Syn. p. 820 (excl. syn. Ehrh. Roth. et Wahlenb.), hvilken skiljer sig från föregående genom mera sammandragen vippa, kortare grenar, kortare och bredare småax och blommor, hvars *yttre kronskal* i kanten är jemnt, *utan den utskjutande tydliga, fast trubbiga, vinkel, som utmärker föregående art.* För denna art bibehålla vi, i brist på bättre och bestämdare, namnet *racemosus*, ehuru det endast afser enkla former, ehuru Linnés art icke med visshet kan bestämmas, och ehuru under det samma äfven förstas enklare former af föregående, ss. hos *Smith i Engl. Fl.* der *Br. pratensis* med densamma förenas; hos *Gaudin Fl. Helv.*, der *B. simplex* dermed förenas; äfven i *Deutschl. Flora* äro de förenade (Mertens bestämde åt mig exemplar af den föregående till *Br. racemosus). — Bromus racemosus* L. hänföres af *Wahlenberg* till *B. mollis β. hordeaceus* och utdragna exemplar af den gå oftast under detta namn hos oss; men *Engl. Bot.* hör icke till denna, utan till den ofvan antagna *B. racemosus.*

Anm. Bland upgifterne för min resa i Skåne sistförflutne sommar var utredandet af våra *Tritica* på S. hafsstränderne. Vi funno flera, äfven hittills ej anmärkte utmärkta former, hvilka vi skola egna en egen afhandling, sedan vi i

Herb. Norm lemnat prototyper. *Triticum affine* Deth. antaga vi för en god art.

3. Vid utgifvandet af *Nov. Mant.* 2. var jag villrådig antingen jag skulle anse *Glyceria plicata* för egen art eller underart af *Gl. fluitans*. Jag kände nemligen då endast dess bäst utbildade form, men icke dess hela varietets serie genom hvars jemförelse denna fråga först kunde fullt besvaras. Från Skåne egde jag under namn af *Gl. fluitans* en medelform emellan båda, till vegetationen lik *Glyc. fluitans*, till fructificationen *Gl. plicata*. Den anmärktes anf. st. under namn af *Gl. fluitans Poæformis*. Vid min nedresa till Skåne förflutne sommar var dess utredande en af de frågor jag förelagt mig. Lyckligtvis hade Adjunkt Lindblom redan funnit nämde *poæformis* vid Lund och hänfört den till *Gl. plicata*, till hvilken den ock utan tvifvel hörer, men som en märkvärdig mindre utbildad afart. Blomningen, kronskalen och alla blommans delar öfverensstämma fullkomligt med *Gl. plicata*; men storleken och bladen (de äro dock platta fast sällan fällade, ej dubbelvikna) med *Gl. fluitans*. Den förtjenar derföre att särskildt utmärkas som en märkvärdig artförändring af *G. plicata*. Sedermera funnos af Hr Kamphövener och mig flerestädes i Skåne talrika former af *Glyc. plicata*, alltid tydligt och på långt afstånd skiljbara från *Gl. fluitans*, så att ju *flera former som insamlades, desto utmärktare blef den*. Detta anser jag för det säkraste bevis på en verklig art, hvarför jag nu anser *Gl. plicata* med dess afart *poæformis*. Den står ungefär i samma förhållande till *Gl. fluitans* som *Platanthera chlorantha* till *Pl. bifolia*, men fördomsfritt betraktad är den ändå mera utmärkt — båda äro lättare att atskilja än mellanformerne af *Gl. maritima* och *distans*.

4. *Catabrosa aquatica* har jag ofta funnit enblommig, och i Skånes torfgrafvar synes detta vara normala förhållandet. Vi anse likväl icke sådana exemplar böra framställas som någon verklig afart; men på hafsstränderna i Halland

finnes en var. *salina*, lågvext, tufvig, smalbladig, småaxen alltid enblommiga. Den är analog och förekommer alltid under samma förhållande med *Gl. distans pulvinata*. — Deremot har jag aldrig sett den mångblommig. Hvad äldre Botanister kallade så, var, som bekant, *Glyceria distans;* hvad nyare så benämna torde vara *Gl. conferta.*

5. Af *Zostera nana* Roth. (*Z.* Noltei *Horn.)* har jag af Studeranden Afzelius (son af Prof. Ad. Afzelius) erhållit tvenne sköna rikligen fruktbärande exemplar, insamlade i Bohus Län 1788 enligt äldre anteckning. Måtte den ånyo upsökas och insamlas i tillräckelig mängd!

6. I 39 Häftet af Fl. Dan. afbildas en *Juncus* som ny art under namn af *J. inundatus*, från Jutland. Den är finare än *J. filiformis*, med enkel vippa, men frukt och foder ehuru mindre, likna *J. balticus.* Den uptäcktes äfven sistlidne sommar vid Köpinge åns utlopp blandad med den vanliga *Juncus balticus*, hvars afart den otvifvelaktigt är.

7. Redan för många år tillbaka erhöll jag af tillförlitlige personer (fast icke Botanister) den underrättelsen att *Narcissus pseudo — Narcissus* skulle vexa vild på sidländta ängar i Göinge härader i Skåne; Herr Lilja intygar detsamma i sin Skånska Flora. I anledning deraf tror jag mig böra fästa upmärksamheten på en öfversedd upgift hos Linné i dess *Amoen. acad. VIII. p. 8* att den vexer i närliggande Småland på Mycklanäs ängar. Äfven der skall den enligt upgift ännu förekomma i mängd. Vext-geografiska grunder, vid hvilka jag i frågan om dylika vexter, som kunna förmodas vara förvildade, hufvudsakligen fäster mig, göra det icke osannolikt, att denna vext i nämnde trakt skulle kunna vara vild, åtminstone verkligen naturaliserad. (Man synes missförstått min upgift om *Lilium Martagon* i Fl. Scan., som skulle jag anse den verkligen vild på de upgifna vextställen. Jag anser den visserligen förvildad, och just derföre upgifver jag som skäl för dess uptagande det geografiska förhållandet, att den förekommer *verkligen vild i Tyskland* så

längt mot norden som urbergs-bildningen träder i dagen och att jag derföre icke vågar helt och hållit förneka att den skulle så kunna förekomma hos oss).

8. De hittills förvexlade båda *Platantheræ (bifolia* och *chlorantha)*, hvilka Baron Düben hos oss först urskilt, hade äfven jag tillfalle jemföra sista sommar och tvekar icke att de kunna skiljas som verkliga arter, helst de stundom finnas på samma lokal och af *P. chlorantha* äfven finnas småvexta exemplar. För mig blifva dylika förvandte arter icke klara genom betraktande af deras utmärktaste former, utan genom jemförelse af deras analoga utbildnings sviter.

9. På sylt (Danskt uttryck för låg hafsstrand med fuktig, gräsklädd botten) vid åens utlopp nära Skateholm i Skåne vexte *Alsine salina*, men öfverallt i den torrare strandsanden fick den mucro och blef *Alsine rubra;* öfvergången mellan dessa synes oss tydlig och omärklig, churu bestämd efter karaktererne *A. salina* föres till *A. marina.*

10. På Skånska hafsstranden f. e. vid Skateholms fiskeläge (öster om åen) hade jag i sommar tillfälle för flera Botanister visa den utmärktaste formen af *Cerast. glutinosum*, utmärkt stor, grenig, höggrön och klibbig, vexande blandad med *C. semidecandrum*, men så tydligen skild, att hvar och en måste inse orimligheten af dens förening med denna. Att likväl Curtis *C. tetrandrum* endast är en tillfällig afvikelse deraf, liksom *C. tetrandrum* Grev. (Fl. Dan.) af *C. semidecandrum*, visar första blicken på Curtis figur.

11. *Dianthus superbus v. pumilus* Fl. Sc., hvilken man lättsinnigt (d. v. s. utan undersökning) velat hänföra till *D. arenarius*, hvilken alls icke finnes i samma trakt, är identisk med *D. superbus β. caespitosus Drey! Fl. Havn. p. 150.**)

*) Liksom 1812, 1817, 1823 fans 1870 *Linum usitatissimum humile* i mängd i åkrar vid stranden mellan Trelleborg och Dybeck. Äfven Hr *Kamphövener* blef under en excursion i denna trakt uppmärksam på detta förhållande.

12. *Draba trichella* Bot. Not. 1839. N:r 4. Denna för Skandinaviens Flora utmärkta nya art finnes ock på Spetsbergen och Grönland enligt exempl. af *I. Vahl.* Den har tvenne former en större med längre utdragen klase, en mindre med sammandragen jemnhög. Möjligen sammanfalla *Dr. oblongata* Br. och *Draba corymbosa* Brown enl. Vahl med denna, men ingendera af dessa arter äro funne med blommor och beskrifningarne lemna ingen tillräckelig visshet. Jemf. l. c.

13. *Nasturtium Sisifolium* Reichenb. et Koch insamlades flerestädes i Skåne, skönast mellan Haslemölla och Efverlöf, flera fot hög, upprätt, med mycket långa nästan lancettlika småblad. Smaken var äfven kärfvare än hos den vanliga *Nasturtium officinale.* Tills vidare anser jag likväl, liksom i Fl. Scan., den endast för underart. Den vexer icke blandad med *N. officinale*, som dess var. *microphyllum*, äfven ej sällsynt hos oss.

14. *Helosciadium inundatum v. fluitans*, med utdragne mycket greniga stjelkar, alla bladen härfint delte utdragne — vexer i vattudrag mellan Tullstorp och Kalthus. *Juncus obtusiflorus* finnes ock här och längs södra Skånska kusten ej sällsynt.

15. Den Skånska *Orobanche major* L., hvilken redan Svartz bestämde till Smiths *O. elatior*, hänföres af *Meyer i Chl. Hannov.* efter Ehrhartska och Wahlenbergska exemplar till *O. caryophyllacea* Smith och *O. vulgaris* Decand, och *O. elatior* uptages som skild från den samma, med *O. rubens* som var. Detta är fullkomligt oriktigt. Vår Skånska *Orobanche* passar icke på någon enda af de talrika Tyska arter Koch anför; också uptager icke Koch *O. elatior*, hvilken tvifvelsutan är identisk med *O. major L. Suec.* eller den Skånska.

16. Af *Jasione perennis* fanns ett par stånd på en ätthög vid Tullstorp. Ehuru den hade tydligen artens alla karakterer (perennerande rot, med sido-skott; inga blad-rosetter i bladvecken o. s. v.) fann jag der min i Nov. Fl. Sv.

p. 270 yttrade åsigt "*videtur omnino J. montanæ status perennans*" än mer sannolik, hufvudsakligen deraf att den alltid finnes hos oss i enskilda exemplar, aldrig i mängd på något ställe. Med *J. montana litoralis* kan den alls icke jemföras, de afvika åt motsatt håll från den vanliga; *Jas. perennis* är just en storvext perennerande, *J. montana litoralis* en finare mer flyktig (fugax) status af den samma.

17. Redan för flera år tillbaka meddelade Herr Mag. *Wessén* mig en *Cirsium lanceolatum* med (äfven blommande) klotrunda hufvud, hvaruti jag igenkände *Cirs. nemorale* Reich. och Koch. Jag antog den likväl endast som varietet af *C. lanceolatum*, under hvilket namn den förekommer i *Stirpes Par. Kärna.* Sistlidne sommar hade jag tillfälle se den lefvande; jemföres den på Möen vexande med den i Smålands bergstrakter vanliga, som har *capitula virginea conica*, är den visserligen utmärkt, men den på Skånska slätten och dess lundar förekommande förenar tydligen båda till en art: *capitula virginea globosa, florentia ovata.*

18. Frön af *Tragopogon pratensis* var. *undulatus Fr.* och *T. minor* Fr. afvika icke från den vanliga *Tr. pratensis.* Den förstnämde förblandas oriktigt i *Meyer Chl. Hannov.* med den vanliga tillfälliga formen af *Tr. pratensis* med vågiga och vridna blad, från hvilken den genom kronornes form, gulhvita färg o. s. v. är tillräckeligen skild. — Underarten *minor* är visserligen än mera utmärkt, och i flera trakter kring Malmö, Kopenhamn o. s. v. synes endast denna förekomma, öfvergångar finnas icke, så att den i min tanka rättare som i *Fl. Scan.* anses för en underart, än för blott afart såsom i *Nov. Fl. Suec. I.* eller som art af *Miller.*

19. Utan att yttra mig om artskilnaden tror jag mig böra anmärka, att *Erigeron glabratus* Hoppe är den samma som *E. alpinus β* Wahl. — Troligen sammanfaller *Erigeron Villarsii* Thed. et Hartm. med den sistnämnde.

20. *Anthemis arvensis salina*, med parbladigt klufna köttiga blad, nedliggande stjelkar = *A. maritima* Smith see

Gay in litt. *A. anglica* Spreng. S. Veg. finnes på hafsstranden vid Varberg. Förhåller sig till den vanliga som *Chrys. inodorum β* Linn. Spec. 2. p. 1253 till *Pyrethrum inodorum* och som *Matricaria maritima* Linn. l. c. p. 1256 till *Pyr. ambiguum* Ledeb. Fl. Alt.

---

2. *Tillägg och rättelser till Handbok i Skandinaviens Flora ed. 3; af C. J. Hartman.*

BOTANOLOGIEN.

Sid. rad.

CLVI 20, 26, 28, 29, 31, 38, 39, 47, 52 bör *DC.* förändras till *Koch*, hvilken Förf. följt i föregående framställning af De Candolles system.

FLORAN.

XIV 48 står: Lund, läs: Upsala.

XV 11 läs: R. K. Greville . . . . . Flora Edinensis.

— 44 — Ed. 1: Erlang. 1791, 95; ed. 2: 1800, 04. 2 delar.

XVI 1 — Ed. 2: 1821 och 1837. 2 delar.

XIX 17 — Römers och Schultes Systema Vegetabilium [se Römer] fortsättes från 6:te vol. af Schultes.

6 — *Pinguic. alpina*, hufvudarten är, enl. Lect. Wallman, äfven funnen på Gottl. vid Gothemsåns mynning af Stud. S. W. Moberg.

8 — efter *Milium* införes:

STIPA *L.* Foder af 2, oliklånga, spetsade eller borstuddiga skal. Krona af 2 skal, det yttre slutl. styft, utdraget i en mycket lång, lodad och vriden borst.

BLYTTIA *Fr.* Foder af 2, liklånga, åtskilda, borstlösa, köladt sammantryckta skal. Krona örtartad [grön och fast; icke hinnaktig, som hos Agrostis], hårlös, föga kortare än fodret, af 2

Sid. rad.

liklånga skal, det yttre med kort borst under spetsen. Märken af kronans längd eller längre.

AGROSTIS L. [förändras sålunda]. Foder af 2 åtskilda, borstlösa skal. Krona tunn, hinnaktig, hårlös, kortare än fodret, af ett enda eller 2 olikalånga skal. Märken kortare än kronan.

10 — *Lolium*, läs: Småax ensamma oskaftade flerblommiga, vändande kanten mot axfästet.

12 — *Schoenus ferrug:* Tillägg vid vextst. — N. Blili Toten.

13 — *Eriophor. russeolum.* Namnet ändras till *E. Chamissonis Ledeb.* såsom det äldsta publicerade.

Efter *Scirpus ovatus* tillägges: För många år tillbaka samlad af Bohr, utan upgift på speciela vexestället, och sedermera icke återfunnen oaktadt af flera efterforskad.

14 — *Scirp. Caricis.* Vid vextst. tillägg: — N. Toten (enl. Sommerfelts Herbar.).

15 — *Scirpus pungens* synes vara osäker Svensk då den, en l. Fries Mant. 2, ej lärer finnas på Örö. Hvad Förf. derifrån erhållit är en form af *Sc. glaucus.*

15 — *Alop. agrestis.* Tillägg vid vextställena: ÖG. Slaka sn. Studerand. Moberg, enl. ex. af Lect. Wallman; Halque vid Upsala: Hoffman—Bang enl. Fries.

16 — Efter *Milium* införes:

STIPA *pennata L.* blomn. vippa; kronborsten ganska lång, ledad, vid basen glatt, den öfra 2 gånger längre delen hårig. 4 5, 6. Fig. E. B. 1356. Torra äng. åkerren. r. (VG. Vartofta i Åsaka sn. Segerstad sn. mellan Billingen och Mösseberg: Mag. Mathesius.)

*BLYTTIA *suaveolens Fr.* 4 6. Fig.

Fukt. lundar, r. (N. Guldbrandsdalen, Ringebo vid Herrisjöelf nära Stulsbroen; Österdalen vid Aamot.)

Sid. rad.

Agrostis svaveol. Blytt. — Jemnf. tillägg. i Floran, sid. 335.

18 — *Calamagr. strigosa* från Södml. är en form, med korta kronhår, af *C. Halleriana*. Enl. ex. från Altengård af Kyrkoh. Læstadius och från Overhalden af Prof. Blytt blir diagnosen:

C. *strigosa Hn.* Vippan smal och tät, foderskalen längspetsade; kronan nära basen borstbärande och något längre än håren.

21 — *Avena subalpestris.* Tillägg som synon. *Av. alpestris Handb. ed. 2.*

22 — *Aira flexuosa γ uliginosa* anföres af Koch såsom skild art: *A uliginosa*, utmärkt af n. liklånga foderskal och utdraget, långspetsadt bladsnärp, hvilket i förening med det mycket olika utseendet synes rättfärdiga en sådan åsigt.

24 — *Molinia.* Sedan Prof. Fries i Mant. 2 utredt flera former af detta slägte *(Glyceria Fr.)* torde de hithörande kunna på följande sätt framställas:

M. distans Hn. småaxen aflånga 2—7 blomm., kronorna äggrundt aflånga, med mycket trubbiga femnerviga skal; vippans nedre grenar 3—5 tillsammans, slutl. nedsperrade; stråen tufvade och uppstigande. 4 6, 7. — *β pulvinata:* strået lågt, med korta, föga utstående, mest parvisa vippgrenar Fig. Fl. D. 251. E. B. 980. H. N. fasc. 5, N:r 93.

M. conferta Hn. småaxen 5—8 blomm., kronorna aflångt jemnbreda, otydl. 5-nerviga, tvärhugget trubbiga eller otydligt 3-flikiga; vippans grenar omkr. 5, uppstående, mycket sträfva; stråen tufvade, med rotskott. 4.

Fet dyjord, v. (Sk. Broby nära Ingelstorps Gästgif). *Skild från M. marit. med breda och platta blad, aldeles trindt vippfäste och tvärhuggna*

kronor; från M. distans med större vext, längre bladsnärp, vippgrenarne mindre utböjda men mycket sträfvare, samt med smalare och längre kronor. Enl. Fries.

M. maritima Hn. småaxen aflånga, 5—8-blomm., kronorna lancettlika, med snedskuren något spetsig topp; vippans nedre grenar parvisa, något ensidigt utstående; stråct uppstigande, styft med krypande rotskott. ♃ 7. — *β festucæformis:* spädare till stjelk och blad; småaxen dubbelt mindre, blekgröna. Fig. Fl. D. 1626. H. N. f. 5, N:r 94; *β* 95.

Hafsstr. r. (Blek. Sk. Hall. Boh. — N. Krageröe; Langöen; Arendal etc. — *β* Hall. vid Varberg. Öl.?) *Öländska ex. af Mol. capillaris hafva blomkronans form aldeles lik β, lancettlik och mera spetsig, afvikande från M. distans, hvarföre Förf. är böjd att anse den tillhöra Mol. festucæform. som synes böra utgöra en egen art.*

**M. remota Hn.* vippan ensidig, slakt lutande med långa n. hårfina sträfva grenar; småaxen aflångt jemnbreda, något glesa 4—6-blomm. med upphöjdt 7-nerviga, sargadt trubbiga kronor; bladen mjuka, på båda sidor sträfva, med kort snärp. ♃ 7. Fig. Linn. Instit. skrift.

Fukt. och skugg. st. r. (N. Asker vid Stockerelv, Lillehammer vid Mesne-elv; Ringebo på Örsanden vid Laugen. Österdalen i Åmot sn. vid Björnstad: Blytt). 3—4 *fot högt, men spädt gräs; småaxen mindre än hos följ., mera violettfärgade, starkt nerviga; foderskalen mer olikstora. — Glyceria rem. Fr. Gl. norvegica Somf. Mol. pendul. β Handb. ed. 3 i bih.*

M. pendulina Hn. vippans grenar glatta, n. hårfina, något nedböjdt hängande; småaxen aflanga 5—7-blomm. med åtskilda, otydl. nerviga kronor;

Sid. rad.

bladen något styfva glatta, med utdraget snärp; strået nedtill rotslående. 24 7. Fig.

Elfstränd. r. (Torneälf från Hietaniemi till Turtula Gästgif). *Alnshögt, något groft glatt gräs; vippan yfvig, med nedhängande grenar och topp; småaxen gulgröna, under blomn. mycket öppna glesa och derigenom n. äggrunda, 3 lin. långa och n. 2 breda. — Glyceria Wg.*

M. maxima Hn. vippan stor och jemnt utbredd, med mycket sträfva grenar; småaxen aflånga 5—9-blommiga; kron. upphöjdt 7-nerviga trubbade; bladen breda, med kort snärp; strået upprätt.

M. fluitans Hn. vippan ensidig gles, med 1—3, under blomn. horizontala, n. glatta grenar tillsammans; småaxen jemnbreda, n. cylindriska 8—13-blomm.; kronorna lancettlika, trubbiga med kort spets, 7-nerviga; strået nedtill kulligg. rotslående, snärpet utdraget.

M. plicata Hn. vippgrenarne nedtill 4—5 tillsammans; småaxen jemnbreda, n. cylindr., 8—11-blommiga; kron. äggrundt aflånga, upphöjdt 7-nerviga, rundadt trubbiga; bladsnärpet kort; strået som föreg. 24 7, 8. Fig.

Gropar och dik. r. (Sk. vid Lund och Lackalänge. Hall. Warberg.) *Mycket lik föreg. men med bredare blad (3 lin. och mera), flera vippgrenar tillsammans; kronorna ⅓ del kortare, bredare och trubbigare, mera upphöjdt nerviga, snärpet mycket kortare. — Glyceria Fr.*

24 — *Poa remota Fors.* bör få namnet *P. hybrida Gaud.* till förekommande af förvillelse med *Molinia remota*, som är tecknad i Linn. Instit. skrifter, ehuru beskrifn. och i synnerhet exemplar från Finnl. tillhöra *Poa remota ell. hybrida.*

Sid. rad.

27 — *Festuca pratensis* har en mager afart med småaxen utan skaft, i en enkel axlik klase, ej olik ett *Lolium*. Denna form, tagen vid Eskiltuna, är *F. loliacea Drej. Fl. Hafn.* enl. Danska ex. och troligen den som tagits för denna art i Sverige.

30 — *Triticum*. Sedan Förf. sett de flesta sv. arterna lefvande, anser han dem böra bestämmas så som följer:

T. junceum L. axstjelkens bräddar glatta; foderskalen i spetsen tvärhuggna 9-nerviga, längre än halfva småaxet; blomkronorna trubbiga, utan borst; bladen rännformiga, slutl. hoprullade, nerverne ofvanpå tätt besatta med flerradiga korta borst. — Vexer äfven, enl. Wallman, på Gottl. vid Lummelund.

T. rigidum Schrad. axstjelkens bräddar skarpa; småaxen nedtill långt åtskilda, dubbelt längre än de tvärhugget trubbiga, 7—9-nerviga foderskalen; kron. som föreg., bladen platta, slutl. hoprullade, med en rad korta borst efter nerverna.

T. affine Deth. småaxen åtskilda; foderskalen 5—7-nerviga trubbiga, längre än halfva småaxet; kronorna, särdeles de öfra, spetsiga; bladen platta, ofvanpå med flerradiga fina borst på nerverna. 24 7, 8. H. N. fasc. 2, N:r 80.

Sand. hafsstr. (Sk. Kåseberga, Helsingborg etc.) *Nedliggande strå, långt ax; stora småax; axstjelken varierande glatt, sträf, eller stundom på den convexa sidan luden.*

T. repens L. småaxen närsittande äggrunda platta; fodret 5-nervigt, vanl. sylspetsadt; kron. merändels spetsiga eller med rak borst; bladnerverna enradigt håriga; roten långt krypande.

Sid. rad.

T. violaceum Horn. småaxen tättsittande; fodr. 3-nervigt, jemte de 4—5 kronorna borstspetsadt; roten trådig, föga krypande; bladen som föreg. 24 Fig. Fl. D. 2044. H. N. fasc. 5, N:r 99.

Fjällv. r. (N. Dovre, kring Kongsvold samt Jerkind. Vindhællen i Leirdal Bergens st. Lindbl.). ½ *aln hög, med mer och mindre violett ax; borsten kortare än sitt skal. En smal och kort, krypande rottråd förenar stundom stråen. Knapt skild från föreg.*

T. caninum L. axet något slakt, med närsittande småax; fodret 3-nervigt, borstbärande; kron. med flerböjda borst, längre än sitt skal: roten trådig; bladen som föreg.

31 10 läs: *stjelkbladen skiftevisa eller nedtill motsatta.*

33 2 — oskaftade stenfrukter.

34 — Efter *Plantago major* införes:

P. minor Fr. axet aflångt eller cylindriskt; fröhusen mångfröiga; bladen smalt jemnbreda, helbräddade, otydligt en-nerviga; stängeln trind, omärkligt strimmad. ⊙ H. N. fasc. 4, N:r 27.

Torra st. (Öl. på Alvaren, ymnig). *1—2 tum hög, med knapt 1 lin. breda blad ofta längre än stängeln; axet synes sällan blifva en tum långt. Från 6—8. — Pl. major γ angustissima Wg. Su. ed. 2?*

37 28 skärmbladen; läs: svepebladen;

38 — *Potam. oblongus.* Vid vextst. tillägg: — N. Arendal: Tromö, Sandvigen etc.)

39 — *P. sparganifol.* anses numera af Kyrkoh. Læstadius såsom en monstrositet af *Pot. natans.*

41 — Vid *Potam. marinus* tillägg som synon. *P. filiformis Horn.*

— — *Ruppiæ* tvänne hufvudformer anses nu allmänt som skilda arter:

R. maritima L. ståndarknapparne aflånga; frukterna äggrunda, föga sneda. 4 7, 8. Fig. Sv. B. 650, Nr 1, 2. Fl. D. 364.

Hafvet. (Sk. — Boh. Gottl. — N.) *Liknar till örten, äfvensom följ. art, en smalbladig Potamog. pectinatus; båda variera med blomskaftet spiralvridet och utdraget mycket längre än bladen, hvilket lärer bero af vattendjupen: R. marit. β Handb. ed. 3.*

R. stellata Koch: knapparne rundade; frukt. vid basen bukiga, tvärt afsmalnande i en sned spets. 4 7, 8. Fig. Sv. B. 650, Nr 3. Reicubnb. f. 306.

Hafvet. (Sk. — Gefle i Holmsundsviken. — N. till Trondhj.). *Till alla delar mindre än föreg. hvars frön äro större och mera rakspetsade, då dennes, enl. Prof. Fries's uttryck, äro halfmanlikt äggrunda.* Fortsättes.

II. Hvarjehanda.

1. Bland anmärkningsvärdare vexter, som under innevarande års sommar blifvit funna i särskilda trakter af Sverge och för dessa äro antingen nya eller sällsyntare, vill Utg. bland dem, som kommit till hans kunskap, nämna följande:

Enligt underrättelse från D:r Hartman är *Ophrys myodes* funnen 2 mil från Gevle.

Prof. Wikström meddelar att han i mängd funnit *Rubus arcticus* på en skogsäng vid Stockholm (redan för flera år tillbaka togs den af Prof. Sundevall på dervarande Djurgården); äfven hafva i nämnde trakt funnits *Bromus sterilis, Cerastium arvense* och *Epipactis rubra*, samt *Epip. ensifolia* återfunnits. Enligt samma benägna upgift har H:r Nyman funnit i myrorna på Gottland en smalbladig *Iris.*

Kring Ronneby i Bleking fann Utg. *Aspidium Thelypteris*, samt, i sällskap med Docent Arrhenius, *Rubus suberectus*, *thyrsoideus*, *Radula*, *Wahlbergii* och en för Skandinavien troligen ny art; hvilka H:r Arrhenius äfven, med undantag af *R. thyrsoideus*, samlat i trakten af Helsingborg. — Bland vexter, för hvilka nya vextställen anmärkts i Skåne, vill Utg. allenast anföra: *Apium graveolens* vid Malmö: Ringius; *Galium silvestre* vid Arendala: Kamphövener; *Orobanche elatior* och *Orchis ustulata* återfunna i Fågelsång, den förra af Stud. Eneman, den sednare af D:r Hartman, samt *Epipactis ensifolia* mellan Röddinge och Ramsåsa af H:r Kamphövener o. s. v.

2. Resande Naturforskare. *Danske:* Med den fregatt, som i slutet af Augusti månad från Köpenhamn afgick till Rio Janeiro och Chili, var H:r *Kröyer*, utgifvaren af Tidskrift for Natur-Videnskaberne, följaktig i egenskap af Naturforskare, hvartill han erhållit understöd af Konungen i Danmark. Väl är H:r Kröyer hufvudsakligen Zoolog, men man kan vara försäkrad att äfven Floras rike får till honom meddela af sina skatter. — Bot. Docenten i Köpenhamn *F. Liebmann* anträder i denna månad en botanisk resa till Mexiko, hvilken säkert kommer att lemna högst intressanta resultat. — *Svenske:* Med. Kand. Magister *Eberhard Munck af Rosenschöld* är såsom Läkare antagen å det fartyg, hvilket, af Premier Löjtnant Oxehufvud utrustadt i ändamål att bilda och öfva blifvande sjömän, snart kommer att från Stockholm afgå för att företaga en längre resa, mest i södra hemisferen. Ehuru H:r Rosenschöld gjort Zoologien till sitt hufvudstudium, har han dock äfven med framgång vinlagt sig om Botaniken, hvilken vetenskap han vid de tillfällen, som under resan erbjuda sig, icke tänker lemna utur sigte. — Botanices Demonstratorn *J. Agardh* har nyligen erhållit 2 års tjenstledighet till företagande af en resa förnämligast åt S. Europa. — Professor *Zetterstedt* och Docenten *Dahlbom* äro i dessa dagar återkomna från den resa de i sommar företagit till Jemtlands fjälltrakter och hvilken de äfven utsträckt till Levanger i Norge. Oaktadt den mindre fördelaktiga väderleken, äro de dock belåtne med den under resan gjorda fångsten, hvars ordnande och beskrifvande nu sysslosätter dem.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

A. L. ED. LINDBLOM.

№ 11. Lund den 2 November 1840.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Svenska Pilarterne; af E. Fries.*

(Forts. fr. N:r 9).

Flere arter, som hittills endast varit kände som planterade, t. e. *S. fragilis, alba, Daphnoidis* var., känna vi nu som verkligen inhemske äfven i Skandinavien. Fast dessa, liksom *Berberis, Aquilegia, Rosa pomifera* m. fl. i slättlands provinser icke förekomma annorledes än odlade eller förvildade, är intet tvifvel om att de i våra bergs- och fjäll-trakter äro verkligen inhemske. Att afgöra hvilka vexter som äro ursprungligen inhemske, så vidt denna fråga någonsin kan besvaras, är visserligen en bland de svåraste upgifter i vexternes historia (till Vext-Geografien hör den icke) och utredes icke af empiriskt tycke, utan endast genom klar insigt i artens historia och af allmänna vextgeografiska förhållanden. Vår flora är fattig, södern är vida rikare, men just deraf förledes man så lätt att för alla vexter vilja söka ett sydligare ursprung, och anse en vext för förvildad blott derföre att den tillika odlas. Likväl äro *Apium graveolens, Asparagus, Pastinaca, Bellis* och otaliga andra, som odlas, obestridligen infödde, då deremot en mängd icke odlade och till och med mycket ymnige f. e. *Bunias, Salvia pratensis* m. fl. i senare tider äro införde. *Hvarje vext, som blir föremål för allmännare kultur, måste derigenom synas som egentligen vildt vexande försvinna.* Detta är ett märkvärdigt förhållande, som väl förtjenar uplysas genom en egen afhandling;

härigenom förklaras, hvarföre de flesta kulturvexter nu icke ega bestämd Patria; hvarföre man f. e. i Tyskland betviflar huruvida *Brassica*, *Camelinae* m. fl. der äro vilda; hvarföre man icke i Skåne erkänner, liksom i hela öfriga Sverge snart sagdt, *Vicia sativa* för vild, emedan den på förra stället allmänt odlas. Som likväl ännu några Pilarter återstår, hvilka man icke funnit fullkomligen vilda hos oss, uptaga vi i följande upställning alla, som förekomma på oupodlad jord, äfven om de ursprungligen äro planterade. Af en del finnes endast ena könet; i detta fall visar honplantan på ett sydligare, hanplantan på ett nordligare ursprung. Redan deraf borde man insett, att de i S. Sverige vanligen eller endast förekommande hanträden af *S. alba*, *S. fragilis*, *S. amygdalina*, *S. daphnoides*, o. s. v. hänvisa på ett subalpinskt ursprung. Möjligen skulle likväl en del arter, hvaraf endast honplantan finnes hos oss, kunna vara vilda (i Tyskland finnes vanligen endast honståndet af *S. mollissima*, *hippophaëfolia* o. s. v.), liksom af flera vexter endast honplantan utbildas i norden, men i alla fall antyder detta att den der är utom sin naturliga region. Man jemföre hvad vi annorstädes utvecklat om könsförändring inom Pilsläktet, härledd af klimateriska orsaker.

Af flera bland de mest mångtynne-arter har det, som jag hoppas, lyckats mig urskilja vissa bestämda klimateriska afarter, mera utmärkta då man betraktar naturen i stort än i enskildta exemplar i herbarier; men just derigenom märkvärdigare än de efter bladens, fruktämnenas beklädnad o. s. v. vanligen antagna artförändringar. — Jemte det jag i det följande framställer dessa, får jag äfven tillfälle att utförligare rättfärdiga sådana af mig i föregående arbeten gjorda antaganden, hvars grunder ännu icke af andra synas vara fullt insedda. För mig var det särdeles smickrande att den ädle och berömde *Koch*, som förut bearbetat de europeiska Salices, i sin *Synops. Fl. Germ.* icke blott antagit våra bestämningar utan äfven öfvergått till min åsigt öfver *S. Rus-*

seliana, viridis, angustifolia, Waldsteiniana, o. s. v., hvilken säkerligen eljest af mängden blifvit förkastad. Ännu återstår likväl oss imellan några smärre afvikelser, som jag nedanföre skall söka uplysa. — Jag öfvergår nu till upställningen af de Skandinaviska arterna.

I. *Amerina.* * *Fragiles,* med slutligen affallande hängefjäll.

1. *S. pentandra L. Fl. Lapp. t. 8 fig. z.*

* tetrandra *Linn. It. Öl. p. 13 — Fl. Lapp. t. 8 fig. b.*

Anm. Underarten (för sjelfständig art anser jag den icke, som man lätt af citatet i *Hartm. Fl.* skulle tro) är insamlad på Linneanska vextstället, så att detta namn är fullkomligt säkert; mycket ovisst är om *S. cuspidata* Schultz hör hit (jemf. *Meyer Chl. Hannov.*).

2. *S. fragilis L. — It. Scan. p. 200. Herb. Norm. I. n. 60.*

— decipiens. S. decipiens *Hoffm. Smith.* S. vitellina *Linn.* sed synon. ad analogum statum S. albæ.

* pendula *Ser. — Linn. Suec. ed. I. n. 812.*

Anm. Tyska författare anse afarten *decipiens*, med under gröna blad, för typiska formen, men hos oss är denna endast sedd på ett par ställen i Skåne, då vår, af teoretiska grunder, antagne hufvudform (jemf. S. *amygdalina*) tillika är allmän öfver hela landet utom norra orterne: i V. Upland, Westmanland, Dalarne o. s. v. synes den verkligen vild. Deremot är underarten *pendula* den, som mest förekommer i de magra vestliga provinserne samt Norge. Den är *S. Ehrhartiana* Smith efter Meyer, hvilken anser den verkliga *S. Russeliana* för en bastard af denna och *S. alba.* De Kochska exemplar jag sett af *S. Russeliana* komma närmare *S. alba* än någon i Sverige funnen form. Detta jemte flera förhållanden göra, att den bestämda och ytterst träffande benämningen af Seringe af mig föredrages; *Russeliana* afser flera olika former.

3. *S. viridis Fr. — Nov. p. 28. Herb. Norm. I. n. 61.*

— *corallina*, med tät krona, sega korallröda grenar.

Anm. De i alla åldrar upprätta hängenen skilja denna tydligen från samtlige förvandta arter. Tillhör Göta rikes skogstrakter, fast den vid Kalmar går ut till hafvet; vild bildar den en hög buske; odlad jemte *S. alba* på Skånska slätten blir den ett träd, som genom kronans förnyade afstympning bildar var. *corallina*.

4. *S. alba L.*

— sativa *L. It. Scan. p. 200. Herb. Norm. I. n. 62.*

Anm. Stamformen eller den vilda typen af denna art, hvilken finnes vid Lerelfven i Norge, har kortare och bredare blad än den odlade, som utgör en märkvärdig afart. Den står i samma förhållande till den vilda, som *S. fragilis* * *pendula* till den hos oss vanliga *S. fragilis*. — Det är just denna vilda busklika form som Smith förstår med *S. alba*, då han skiljer den från *S. coeruleseens* eller den odlade högstammige. Ingen förf. har i min tanka hittills förstått dessa Smithska arters förhållande till hvarandra, utan har man sökt båda i den odlade.

* * *Amygdalinæ* hängefjällen quarsittande.

5. *S. amygdalina L. — Suec. n. 881. Herb. Norm. III. n. 51.*

— angustata. — b. *Nov. Mant.* (undulata *Hartm.*).

Anm. Normalt äro bladen hos oss alltid under hvit- eller is-grå, tillfälligtvis har jag dock sett dem äfven under helt och hållet eller till hälften gröna. Meyer i *Chlor. Hann.* antager hos denna, *S. fragilis* o. s. v. den under gröna formen för den typiska, den isgrå för en afart. Vi äro öfvertygade, att så väl af dessa, som *S. phylicæfolia, repens* och öfrige arter, den under isgrå formen alltid är den typiska. Mera märkvärdige synes mig afvikelserne i bladformen. En småbladig artförändring med elliptiska foga spetsade blad (*S. amygdalina* Smith Engl. Fl.) finnes i de högre bergstrakterne; en storbladig med aflångt lancettlika långspetsade blad (*S. Hoffmanniana* Smith) finnes vid flodernes nedra lopp och

odlas i de södra provinserne. Afarten *angustata* är mera smalbladig än *S. triandra* Smith. Den har blifvit förvexlad med följande art, men bladen äro icke vågiga. Ehuru arten egentligen tillhör Norrländska elfverne finnes den icke i Lappland för än inom Ryska gränsen åt Kemi.

6. *S. undulata Ehrh.* — *Nov. Mant. p. 62. Herb. Norm. III. n. 55.*

* S. hippophaëfolia *Thuill.*

Anm. I Södra Sverge är den endast sparsamt odlad, men på S. Öland är den ymnig på pilvallar; kring Mälaren finnes den åter flerestädes vid stränder och på åbräddar. *(S. fragilis* ♀. Myrin Coroll. Fl. Ups.*)* — I min öfvertygelse hör *S. hippophaëfolia* hit som underart; den står fullkomligt i samma förhållande till *S. undulata* som *S. purpurea* till *S. Helix;* hängenen nemligen äro dubbelt mindre och bladen otydligare sågade. Vexande blandade skiljas de icke genom något olika utseende, hvarföre *Ehrhart* icke heller skiljde dem. Att den af mig i *Nov. Mant.* beskrifna *S. hippophaëfolia* är samma som Kochs, vittnar hvarje ord i beskrifningen; den skall lemnas i Herb. Norm.

II. *Helix.* (Af * *Griseæ* Borr. finnes ingen inhemsk art).

* * *Purpureæ.*

† *S. rubra Huds.* — S. viminalis A. *Liljebl. Sv. Fl.!* Finnes endast odlad i Skåne, V. Götland o. s. v. men ingenstädes förvildad eller i den mängd att den kan anses inhemsk. Lemnar likväl bättre vidjor, helst till finare korgarbeten, än någon annan art. Förtjenar att odlas i mängd.

7 *S. purpurea. L. — It. Scan. p. 252. Herb. Norm. II. n. 56.*

— Helix. *L. — Herb. Norm. II. n. 57.*

Anm. Egentligen är *S. Helix* stamformen, *S. Lambertiana* Smith en *bredbladigare* artförändring deraf, och *S. purpurea* en genom kappning frambragt afart, liksom *S. viridis corallina* o. s. v.

III. *Vetrix.* * *Chrysanthæ,* risgreniga, högnordiska (eller alpinska) arter.

8. *S. Daphnoides Vill. — Nov. Mant. I p. 46. Herb. Norm. VI.*

* S. acutifolia *Willd.*

Anm. Den på sydliga fjällarne förekommande ludna afarten finnes icke i Norden; den glatta åter vid Glommen och flera elfvar i mellersta Norge — och vid Dalelfven på strandängarne i Mora Sn. af Dalarne finnes en form med lancettlika stipler, som tydligen hör till eller visar öfvergång till *S. acutifolia*, hvilken odlas flerestädes i S. V. Sverige, ehuru nyligen införd. Den förhåller sig till den egentl. *S. Daphnoides* fullkomligen som *S. pendula* till den vanliga *S. fragilis.* I *Weinm. Fl. Petrop.* anföres äfven *S. Daphnoides* som vexande på flodstränderne, och *S. acutifolia* som en smalbladig vid byarne odlad var. deraf. — Det var uti en samling af blommande pilquistar meddelade af Herr Notarien *Claësson* vi först fingo spaning på denna art som Svensk; genom de talrika blom- och blad-exemplar som Demoiselle *Arosenius* i år behagat insamla för *Herb. Norm. VI.* kunna vi bestyrka att denna sköna art äfven tillhör Svenska floran.

9. *S. lanata L. — Fl. Lapp. n. 368 t. 7. f. 7.*

— glandulosa *Wahlenb.*

* depolita *Wahlenb.*

Anm. Ehuru olika och otvifvelaktigt skilda, är svårt upgifva någon bestämd karakter emellan denna och föregående. Bladens form, beklädnad, hängenens hvit- och gullhårighet o. s. v. variera lika hos båda. Underarten *depolita* har äggrunda eller hjertlika blad, utvexta fullkomligt glatta, under isgrå, yngre jemte hängenen finludna (icke långulliga).

10. *S. Lapponum L. — Fl. Lapp. n. 366. t. 8. f. t. — Hartm.* S. limosa *Wahlenb.*

— ovalifolia *Wimm.* (bladen mest bara).

* S. leucophylla *Willd. — L. Lapp. n 362. t. 8. f. o. q.*

Anm. Afven Prof. *Trauvetter* har anmärkt (utan att kunna känna Doktor *Hartmans* bestämning) att Linnés *S. Lapponum* måste höra till denna art. — Underarten, hvilken Linné antog för egen art, har hos nyare alldeles försvunnit, men är så utmärkt, att flera sämre ofta erkännas för arter. Hufvudformen (och det är endast den jag erhållit från Lappland) är mera risgrenig, bladen (ofta jembredt-lancettlika) lika afsmalnande at båda ändar, utvexta utmärkt styfva, på öfre sidan långsefter fårade, mörkgröna, under torkning svartnande, på undre sidan klädde med tjockt intrassladt ludd, i kanterne vågige och nedböjde; hängenen blommande äggrunda, fruktbärande korta, ofta krökte, med tätt packade utspärrande spetsiga fröhus; stiplerne, om de finnas, halft hjertlika. Underarten har smala vidjelika grenar, bladen betydligen bredare synnerligen mot basen (ägglika) endast uppåt spetsade, yngre fint nätådrigt skrynkliga äldre släta, platta, ljusgröna, under torkning icke svartnande, alltid utmärkt mjuka och böjliga, under snöhvitt silkesharige; blommande hängen aflånga, fruktbärande kortskaftade utdragna raka; fröhusen efter stiftets affallande trubbiga, icke utspärrande; stiplerne, om de finnas, sma ägglika. Synes mest tillhöra Norrland, Dalarne, Westmanland (*Sjöstrand*), men den Upsaliensiska är, som *Ehrhart* redan anmärkt, *S. Lapponum*.

11. *S. canescens* s. S. Linnæana *Fr. Nov. Mant. p. 53* (1832). Salix. *Linn. Lapp. n. 367 et Herb. Linn.* "Species distincta" Smith. S. Caprea *β. Linn. Suec. n. 900.* S. cinerea A. *Liljebl.! Sc. Fl. 2. p. 303.* S. limosa cinerascens *Whlnb. Fl. Suec. ed. 2.* S. cinerea *β. Laestad.! in Nov. Act. Ups. XI. — Herb. Norm. V. n. 64.*

— obtusifolia, bladen omvändt äggrunda trubbiga n. glatta. *L. Fl. Lap. t. 8. f. u.* S. obtusifolia *Willd.* S. capreo — limosa *Læstad.! in litt.*

* Læstadiana, bladen stora hinnaktiga lancettlikt-aflånga helbräddade spetsiga fint mjukhariga, äldre på öfre sidan glatta jemte de smala vidjelika grenarne mycket mjuka, frö-

husen mindre spetsade. S. cinereo-limosa *Læst.! in litt.* Liknar ganska mycket S. *Seringeana*, svårligen skiljbar; men motsvarar fullkomligen *leucophylla* under föregående.

Anm. 1. Hufvudarten finnes i N. Lappmarkerne flerestädes, men sparsamt, och, enligt *Sommerfelt*, i Saltdalen. Den liknar mest *S. cinerea*, men står i naturlig förvandtskap närmast *S. Lapponum*, hvilket äfven bestyrkes af den fullkomligt öfverensstämmande varietets-cyklen. Afarten *obtusifolia* liknar mer *S. Caprea alpestris;* den är funnen i Torneå-Lappm. af *Liljeblad!* och vid "Pawrajaur i Luleå Lappmark" af Pastor *Laestadius;* underarten endast af den sistnämnde vid Arfvidsjaur, Bangträsk, men sparsamt. Beklädnaden är hos alla mycket föränderlig; hufvudarten har jag med långa smala blad *utan ett enda hår* ens under luppen; äfven afarten finnes glatt; (hufvudarten af *S. Lapponum* finnes på öfversvämmade ställen äfven utan något enda hår på bladen).

Anm. 2. Denna af *Linné* först upptäckta art benämnde jag först *S. Linnæana* (se Nov. Mant.); men sedan de några och 60 pilbenämningarna gifva på — *ana* lyckligen försvunnit, ville jag icke öka deras antal, utan kallade den *S. canescens*, såsom mest karakteristikt. Sedan Willdenows *S. canescens* försvunnit *som jag redan anmärkt i Nov. Mant.*, eller blifvit upplöst i flera arter efter dess herb. (men den typiska, i Berlinska trädgarden! odlade, hör bestämdt till denna grupp, ej till *S. Seringeana*, jemf. *Link Hort. Ber.* och *Koch Sal. Eur.*), så bör detta namn rättast behållas här, atminstone finnes ingen anledning att införa ett nytt; vida nödvändigare vore då att förkasta *S. acuminata* Smith och otaliga andra, som förut varit tillagde andra arter. Skulle man ändå önska ett nytt namn, så borde väl det efter *förste upptäckaren af förste bestämmaren föreslagna* eller *S. Linnæana* bibehållas.

* * *Viminales*, med raka vidjelika grenar. *Sydlige*, mest odlade arter.

12. *S. mollissima Ehrh.* — *Fr. Nov. p. 283. Herb. Norm. I. n. 65.*

13. *S. viminalis L.* — *Suec. n. 901. Herb. Norm. I. n. 64.*

Anm. S. viminalis v. latifolia Retz.! Suppl. Scand. hör, enligt de exemplar han under detta namn sjelf odlade i Paradislyckan, till *S. stipularis* Smith, men att han dermed förenade eller i Fl. Oec. förvexlade följande, är uppenbart. *S. stipularis* liknar i hast mest följande, men är bestämdt närmare *S. viminalis*. Den lär blifvit planterad på flygsanden i Halland.

14. *S. lanceolata Dec. Fr.* (e loco: *Parisiis!* sed exclus. syn. et descr. Seringei, ad S. Seringeanam referendis). *Fr. Hall.*

— Smithiana. (S. Smithiana *Willd.* S. mollissima *Smith.*) *H. N. I. n. 63. II. n. 59.*

— Kochiana. S. mollissima *Koch in Reg. Bot. Zeit.*

Anm. Vi egatre former af denna art; en lågvext risgrenig med mindre på båda sidor grå-ludna blad, som är stamformen och vexer i kärr (se *Nov. Mant. I.*); *S. Smithiana* är den vanliga kulturformen, med större vext och blad, hvilka ofvan äro glatta; slutligen en med brungula glattare grenar och gröna, på båda sidor nästan bara blad. *Koch*, som först beskref den under namn af *S. mollissima*, har sjelf förenat den med *S. Smithiana*. — Vanligen hänföres efter synonymet Decandolles *S lanceolata* till *S. Seringeana*, men denna alpinska art finnes visst icke kring Paris på jordvallar, hvilket är det enda vextställe Decandolle för sin *S. lanceolata* upgifver.

V. *Caprea.* — *Träd eller buskar med tydliga stammar, upprätta grenar och (typiskt) sågade blad.

15. *S. Caprea L.* — *Lapp. n. 365.*

— sphacelata. S. sphacelata *Willd.*

— alpestris *Nov. Mant. I.* S. Caprea *β. Whlnb. Carp.*

Anm. Afarten *alpestris* bör hvarken förvexlas med följande eller med *S. Caprea coætanea*, hvilken är en tillfällig form, som äfven är funnen i Skåne. I fjälltrakter har Herr *Laestadius* funnit en lågvext eller förkrympt (alltid, som det synes, steril) form eller *S. Caprea* v. *subdepressa* Læst., hvars grenar äro solfärgade.

16. *S. grandifolia Ser. Saul. n. 20. — Linn. Lapp. n. 348 t. S. f. a.* optima!

Bladen aflånga eller omvändt — ägglika mycket utdragne åt båda ändar spetsade med korta skaft, papperstunna, naggadt sagade, utvexta på båda sidor glatta, på öfra sidan glänsande, på undre endast yngre jemte quistar och knoppar finludne, stiplerne stora njurlikt-hjertlika, blommande hängen äggrunda, frohusen ganska långt skaftade n. syllika silkesludna med omärkligt stift.

Anm. En något tvifvelaktig art, som närmar sig både föregående och följande och förekommer endast sporadiskt; jag uptager den efter *Koch* som egen art, emedan den 1) odlad i sydligare klimat bibehåller sig oförändrad och 2) förekommer endast i den fjäll-region, der *S. Caprea* blott framträder som förkrympt buske eller var. *subdepressa*. Se *Regensb. Bot. Zeit. 1830. p. 139.* Denna åter har hela utseendet af en frodigare *S. Caprea*, men bladen äro mera aflånge, spetsade, på båda sidor grona. Hvad jag af Herr *Laestadius* erhållit under namn af *S. Caprea* v. *cinereaeformis* torde äfven vara en yngre form häraf. — Beskrifningen på *S. fagifolia* ("med omärkligt stift") i *Wahl. Fl. Carp.* passar på det nogaste till vår *S. grandifolia.*

17. *S. cinerea Linn. — Suec. n. 902.* (a. b. se nedanför).

— virgata *Fl. Hall.* (a. b.)

Anm. Afarten *virgata* tillhör vestra kusten; den är högst utmärkt genom sin risgreniga vext, yngre tunna, äldre glatta under isgrå blad, små stipler. Så väl af denna som af den vanliga formen förekomma motsvarande artförändringar, en

med smalare lång-spetsiga blad, en med bredare omvändt — äggformiga trubbiga blad. Till dessa artförändringar af den vanliga höra *S. acuminata* Hoffm. och *S. aquatica* Willd. et vulgo; af virgata *S. oleifolia* Smith och *S. aquatica* Smith., hvilken icke är identisk med Willdenows under samma namn, men väl med *S. rufinervis* Decand. Af *virgata* eger jag äfven en glattfruktig artförändring insamlad vid Näs jernverk i Norge.

18. *S. aurita* L. — *Lapp. n. 369.*

– nemorosa *Nov. Mant. 2.*

— uliginosa. S. uliginosa *Willd.*

* S. ambigua *Ehrh.!* — S. ambigua "ad S. auritam accedens" *Koch Comm.*

— sublivida *Læst.*

Anm. 1. I likhet med *S. cinerea* aftager denna art märkbart i frodighet emot Norden och finnes ej i Nordliga Lappmarkerne eller fjälltrakterne (alldeles motsatt i detta hänseendet är den mer analoga än affina *S. depressa*). Deraf har *S. uliginosa* Willd. upstått, som är en frodig buske, med mycket stora uprätta gropigt skrynkliga vågigt grofsågade eller i kanten krusiga blad, äldre på öfre sidan glatta ofta glänsande, under gröna, sådan den allmänt finnes i S. Sverge; den är en klimaterisk artförändring. Att Linné, som ansåg *S. aurita* endast för Norrländsk, räknat den sydliga till *S. cinerea* är så mycket säkrare som den är söderut den allmännaste arten och det ekonomiska användandet, som tillägges *S. cinerea* i Fl. Sv., tillhör egentl. *S. aurita.*

Anm. 2. En annan ytterlighet af denna art är *S. ambigua* Ehrh., som vanligen förenas med *S. incubacea* L. och till bladformen och stiplerne svårligen kan skiljas derifrån, hvarföre ock *Koch* antager tvenne former af denna: en som står närmare *S. aurita*, en annan närmare *S. repens.* För min del är jag i likhet med *Seringe, Trauvetter* m. fl. öfvertygad, att den förra eller *S. ambigua* Ehrh. ej kan skiljas från *S. aurita*, men väl den sednare (ehuru *Seringe* miss-

tager sig deruti, att han förenar den med *S. spathulata* Whlnb.). Äfven *S. spathulata* Willd. hänföra vi till *S. auritæ* underart; ty den är "en 5 fots hög uprätt buske, med under ludna blad" o. s. v. och i *Berl. Baumz.* afbildas den med i spetsen trekluſne stipler, som är ett vanligt förhållande, äfven hos *S. cinerea virgata*, då stiplerne blifva smala. — Vår *S. plicata*, som icke är Kochs *S. ambigua*, utan var. deraf enligt Koch, har underjordisk krypande stam, att den liksom *S. repens* bildar en tät skog i jordbrynet, bladen under tilltryckt silkeshariga och dubbelt kortare och tjockare fröhus. Vill man ej antaga den som art borde den snarast hänföras till *S. repens*. Jag förmodar att våra inhemske författare, som icke lemnat någon uppmärksamhet åt vår skillnad af *S. ambigua* och *S. plicata*, icke haft tillfälle se den förra vexande. I Skåne fanns *S. ambigua* först sistledne sommar vid Köpinge ås utlopp.

(Fortsättes).

---

2. *Några ord om Ulva crispa Lightf. och Lyngbya muralis Ag.*; af *John Erh. Areschoug.*

Då jag i början af sistlidne September insamlade några exemplar af *Ulva crispa* Lightf., och fann *Lyngbya muralis* Ag. stående tätt bredvid, föranledde mig *Meyens* bekanta påstående, att den förra uppkommer genom en metamorphos af den sednare att lägga litet af dem båda under mikroskopet. Jag fann då såväl hos *Ulva crispa* inblandade tradar af *Lyngbya muralis*, som hos denna sednare små exemplar af den förra, men häruti intet som talade för Meyens mening. Vid närmare undersökning befunnos imedlertid alla mina förhanden varande exemplar af *Ulva crispa* utbredde öfver ett underliggande stratum af *Lyngbya muralis*: tradarne, hvaraf denna sednare bestod, voro af en högst olika bade bredd och inre structur; några liknade fullkomligt dem hos *Lyngbya muralis*, tagen på annat ställe; andra åter, och dubbelt bredare, visade de trans-

versela strimmorne antingen hela, till en del eller helt och hållet sönderfallna till gröna gryn; ett tredje slag af en ännu betydligare bredd och, så vidt jag kunde se, helt och hållet platta (månne ej den hos Meyen omtalade *Scytosiphon velutinus?)* hade inre structuren fullt öfverensstämmande med den hos *Ulva crispa*. Mellan alla slagen voro tallösa mellanformer. Häraf föreföll mig nu klart, att Meyen ej så aldeles gripit sitt påstående i luften, eller åtminstone till en del sett hvad han sagt. — Att strimmorna hos *Lyngbya muralis* delas till gryn och den från början trinda tråden slutligen blir bandformig, är den slutsats man här synes berättigad att göra. Vidare intet att säga; ty — är den välbekanta *Lyngbya muralis* en sjelfständig art, ehuru fullkomligen lik och oskiljbar från cotyledonerne till *Ulva crispa*, då dessa befinna sig uti ett visst utvecklingsstadium? eller är allt hvad man hittintills kallat *Lyngbya muralis* allenast att anse som groddtrådar till *Ulva crispa?* — äro de frågor man under närvarande omständigheter kan upkasta, men ej förmår besvara*).

II. Literatur.

Elementa Phytologiæ. Dissertatio inauguralis Botanica. Auct. Salom. Th. N. Drejer. Hafniæ 1840 75 pag. 8:o.

Bland de yngre män, hvilka synas lofva att gifva nytt lif åt Botanikens studium i Danmark, intager Förf. till det arbete, hvars innehåll vi nu kortligen vilja referera, ingalunda lägsta rummet. Han har redan förut inom botaniska literaturen gjort sig känd genom atskilliga arbeten (Flora Havniensis, Lærebog i den botaniska Terminologi og Systemlære, m. fl.), i närvarande dissertation söker han mera specielt utveckla läran om bladen.

Sedan Förf. i inledningen (p. 1—9) dels visat, att närvarande tid fordrar, att den formela terminologi, hvaraf botaniken så länge varit belastad, måste lemna rum för den typi-

*) Se vidare härom: Meyen i Linnæa 1827 p. 388 följ. Ag. Spec. Alg. vol. II. p. XLIV.

ska: d. v. s. botaniken fordrar icke endast beskrifningar och benämningar på formerna, utan en framställning af deras naturliga utveckling och demonstrering af deras öfversta och lägsta gradationer; dels ock, utgående från den satsen, att naturen fordrar frihet såväl för organerna som för anden, hvadan plantan utur fröet och knoppen, hvarest den lefver liksom ett sammandraget lif och underkastadt andra omständigheter, höjer sig till en fri utveckling af sina organiska motsättningar, framställer såsom högsta regeln för vextorganismen att dess väsende består i individualisering. ("essentia organismi vegetabilis posita est in individualisatione"), hvilken han anser gällande så väl för hela organismen, som för dess särskilda delar, något som han, med afseende på bladen, genom sin afhandling önskar ådagalägga, skrider han närmare till detta sitt föresatta mål. Härvid framställas i 1 Kap. (p. 10—29) "terminologica pauca" med afseende på bladen hos *Phylloblastæ*. Bladens inre elementer äro *nerver* och *diachyma;* de ytre elementerna eller organiska dimensionerna bestämmas af nervernas eller kärlfasciklarnas flera gånger förändrade direktion i bladet, i det dessa då de utga från stjelken först divergera, sedan konvergera och fortgå parallelt, derefter slutligen åter divergera och grenas i alla direktioner; härigenom bildas tre dimensioner: *vagina, petiolus* och *lamina*, hvilka delar dock hos olika vexter äro mer eller mindre tydliga. Som nerverna utgöra bladets skelett, så kommer deras fördelning *(nervatio)* att utgöra liksom skelettet för afhandlingen, hvadan äfven Förf. härvid särdeles uppehåller sig och utgår i sin framställning från *fol. penninervium,* i fråga hvarom han, i stället för de hittills brukliga benämningarne *nervus medius, n. laterales* och *venæ,* antager uttrycken *truncus nervi, rami* och *ramuli.* Såsom härmed beslagtade former framställas: *fol. palmato-penninervia* ("plures nervi ejusdem validitatis laminam percurrunt apicemque versus convergunt"); *f. mixtinervia* ("tres nervi e basi laminæ exeunt fere ut in triplinerviis, sed nervi laterales non ita apicem versus diriguntur, ut in illis, recta fere via autem ad marginem excurrunt latere inferiore ramos emittens" t. ex. Tilia europæa) och *f. pedinervia* ("petiolus, ubi laminam intrat, statim in 2 ramos dividitur, tertio minore iis interjecto; rami sursum ramos secundarios emittunt" — t. ex. Tussilagines etc.). Han framställer derefter öfriga typer för nervernas fördelning, hvaraf han antager 2:ne neml. *Fol. basinervium* (in quo plures nervi simul e caule folium intrant, et aut invicem aut cum margine paralleli ad apicem usque sese extendunt" -- t. ex. Plantago major); samt *Fol. ramificatonervium* ("in quo petiolus, dum laminæ affigitur, statim plures ramos dimittit"). Dessa, hos hvilka truncus nervorum icke förekom-

mer annorlunda än såsom reducerad till en punkt eller nodus, sönderfalla åter i 2 slag: *fol. palminervium* ("petiolus marginalis est, a quo nervi laterales exeunt." ex. Malvaceæ); och *f. stellinervium* ("e petiolo intramarginali nervi divergentes ad totam periphæriam diriguntur, quasi radii e centro" — t. ex. Hydrocotyle vulg.). — Bladen hos *Acroblastæ* hafva enkla nerver, som äro parallela sinsimellan eller med kanten, hvadan de kallas *fol. parallelinervia.* — Bladen hafva hittills betraktats blott med afseende på skelettet; Förf. öfvergår till andra modifikationer hos bladen, som bero af nerveringens beskaffenhet; neml. bladens delning, i hvilket afseende bladen delas i *enkla* och *sammansatta;* de förra åter i *fol. peritoma* (dentata, crenata, serrata), och *fol. incisa* l. *partita,* af tre slag: *fol. lobata, laciniata* och *secta.* De sammansatta bladen erbjuda följande hufvudformer: *fol. pinnata* (hvars foliola motsvara nervgrenarne hos *fol. penninervia*), *fol. digitata* (motsvara fol. palminervia) och *fol. rotata* (motsvara f. stellinervia — t. ex. Lupinarter). Beträffande skilnaden mellan fol. secta och composita yttrar Förf. att den enda verkliga består i gradationen af delarnas åtskilnad, så att delarne hos fol. secta vunnit en mindre, hos f. composita en större grad af individualisering.

I Andra Kapitlet (p. 29—73) framställes "evolutio foliorum per regnum vegetabile." Gående från de lägre till de högre och sedan han anmärkt att hos *inophyta* (svampar och lafvar) icke finnas några rudimenter till blad, upställas såsom första graden *Chlorophyta;* bland dessa möta först Algerna, hos hvilkas lägsta ordning Gongylophyci ännu ingen bladutveckling börjat, hvaremot den börjar framträda i den andra Ascophyci; bland dessa liksom förutsägas alla bladformerna. Hos mossorna nå bladen en högre grad af individualisation; blad och stjelk åtskiljas, den gröna färgen infinner sig; men särdeles längre hinna de icke här. Hos Filices äro väl blad och stjelk åter intimt förenade; i det frondes genom nervering, diachyma o. s. v. utgöra blad, men derjemte genom frambringandet af fruktifikation visa sig bibehalla naturen af stjelk; den inre strukturen är längre hunnen än hos de föregående, i det att elementar-organerna (nerver och diachyma) äro tydligt åtskiljda och allt omgifves af en egen epidermis. — På denna bladens första gradation herskar forma penninervia, som divergerar till mixti- och pedi-nervia, hvaremot ringa spår finnas till forma palminervia. — Hos *Acroblastæ,* som representera den andra gradationen af bladens utveckling, framträder åter en motsättning mot den första, i det att bladen, hvilka hos Filices framstält sitt sträfvande att gifva nerverne divergens, utbredning och förgrening, nu på den andra gradationen återgå till enkel nervbildning; hos acroblastæ rö-

jer sig i allmänhet ingen skilnad mellan petiolus och lamina: bladen hos dem äro ock, till följe af de icke greniga nerverne, typiskt alldeles hela. Såsom typer för de metamorfoser, som bladen inom denna grad underga, framställas Aroideæ, gräsartade växter och Palmerna. I allmänhet kunna bladen på denna grad sägas representera petiolus; men hos de särskilda typerna visar sig en olika yttring häraf.

Förf. öfvergår derefter till *Phylloblastæ*, hos hvilka bladutvecklingens 3:e och högsta grad framträder; här kan man dock ej visa fortgången af denna utveckling med tillhjelp af vissa bestämda familjer, hvadan man måste gå en annan väg än vid behandlingen af de 2 första gradationerna: för att nå sitt syfte upställer och utvecklar Förf. några allmänna satser, neml. med afseende på hela organismen följande: 1 omnis organismus centrum sibi formare conatur; 2. Omnis organismus eo tendit, ut membris suis quasi vim propriam tribuat; samt med särskildt afseende på bladen: 1 folium apicem versus tendit: 2. folium laminæ partes in orbem redigere conatur; 3 proprius foliorum nisus est acro-amphigeneticus. Såsom resultat af dessa satser framstår följande: "*folium perfectissimum extrorsum prorsus limitatum* (a caule separatum et cum eo angulum rectum efficiens), *introrsum plene articulatum* (in petiolum et laminam diductum, ita ut hæ articulatione distinguantur angulumque definitum efficiant, laminam compositam reddens), *apice exacte radiatum* esse debet." Med ledning häraf framställas typerna för nervfördelningen bland Phylloblastæ i följande ordning: *Fol. basinervia; Fol. penninervia; Fol. ramificatonervia*, de 2 sednare med sina underordnade slag så att *fol. stellinervia* blifva de högsta och fullkomligaste. — I fråga om bladens större eller mindre fullkomlighet i afseende på delningen upställas följande gradationer: *Fol. peritoma, fol. incisa, fol. composita.* — Såsom slutligt resultat framställes: *Folium perfectissimum est rotatum,* såsom hos flera tropiska träd särdeles af Bombaceernas och Sterculiaceernas familjer.

Rummet tillåter icke att utförligare utveckla gången af Förf. deduktion och den vidare tillämpningen deraf, hvadan vi afsluta refereringen af denna afhandling, som måhända redan blifvit väl vidlyftig, hvilket torde ursäktas, då man betänker svårigheten att i korthet redogöra för ett arbete af detta slag, som redan i sig är koncist, men hvilket Ref. så mycket helre önskade göra något mera kändt, som det måhända kommer att dela det öde, som vanligen drabbar afhandlingar utgifna i form af disputation, att neml. förbli obekant för vetenskapens fleste idkare.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 12. Lund den 1 December 1840.

I. Original-Afhandlingar.

Svenska Pilarterne; af E. Fries.

(Fortsättning och slut fr. N:o 11).

19. *S. Silesiaca Willd. — Nov. Mant. 1. — Linn. Lapp. n. 358.*

Anm. Ehuru de papperstunna, fullvexta på båda sidor glatta och gröna bladen, jemte tydliga stiften synas närma denna art till de följande, står den *S. Caprea* och *grandifolia* vida närmare. Jemf. *Whlnb. Fl. Carp.* — Den förekommer mycket spridd: i H:r *Lindbloms* på Norrska fjällpilar rika samling såg jag blott ett exemplar deraf samladt nära Mandal i S. Norge, och *Sommerfelt* sände den med påskrift: *"Salix. Non est Caprea. Unica arbor."* Utom den normala formen, finnas från skilda orter några snarlika, som icke med full visshet kunna bestämmas i brist af frukt, f. e. *Salix Rudbeckiana* Læst. in litt.

20. *S. nigricans Smith. — Nov. Mant. 1. p. 52. — Linn. Lapp. n. 350. Herb. Norm. V. n. 62* (var. campestris). S. phylicæfolia et S. nigricans altera *Whlnb. Lapp. n. 482, 485.*

Anm. 1. Af denna mångtynne-art böra, efter *Wahlenb. Fl. Sv.*, följande tvenne utmärkta klimatiska afarter åtskiljas:

— borealis, med frodigare vext, bladen mera långsträckte, yngre jemte de äldre grenarne håriga, hängenen stora samtidiga med bladen, de utvexta frukterna ganska stora. Detta är den bäst utbildade Lappska formen; *S. rupestris* Smith (*S.*

nigricans cinereæformis Læstad.) är en alpinsk form deraf med blad på båda sidor grå sträfludne.

— campestris Whlnb. har spensligare vext, bladen mest rundade, stundom hjertlika, årsgamla grenarne glatta, endast årsqvistarne finludne, hängenen samtidige med skärmblad, frukterne dubbelt mindre än föregåendes. Det är denna, som finnes uti alla skogs- och bergs-trakter i riket; *S. Andersoniana, Forsteriana, hirta* och *Cotonifolia* Smith äro former deraf.

— majalis Whlnb.! Svec. (excl. syn. Fl. Lapp.) qvistarne jemte knopparne glatta och glansande, oftast gulbruna; bladen glatta föga (eller sent) svartnande, hängen mycket tidigt blommande på bar qvist utan både skaft och skärm. Det är denna som finnes i kusttrakter eller vid större vatten, der väl våren tidigt börjas, men sakta framskrider. Vid Hässlunda i Skåne blommar den 14 dar innan bladen börja visa sig. — Härtill kommer en lokal afart i täta och fuktiga lundar, hvaraf den beror:

— prunifolia Liljebl. bladen tunna äfven utvexta hinnaktige och på båda sidor gröna; blommar med fullvexta blad och småbladiga hängen. Denna sistnämnda är *S. damascena* Forbes et Hook. Vi äro fullt förvissade, att amenta præcocia och coætanea hos denna och alla förvandta arter bero af vårens förhållande i den provins eller lokalitet, hvarpå de vexa. — *De utmärkt långa fröhus-skaften, de utmärkt långa stiften, de hvitaktige silkeslikt tilltrychta håren på yngre bladen, som under torkning svartna* utmärka lätt denna art från alla förvandta. Härigheten aftager från norden till södren (liksom hos *S. depressa)*, men under blomningen äro bladen alltid hårbräddade, bladskaften förlora aldrig fullkomligt härigheten; på de yngre torkade svartnade bladen bildar den vanligen en hvit fläck eller rand längs medel-nerven. Hängefästet ullhårigt, liksom hängefjällen, äfven hos var. *majalis!* Den sistnämdas frukt är alltid glatt, de öfrige afarternes varierar äfven luden.

Anm. 2. Afven den "*S. majalis vera*" e *Vestrobothnia*, som Herr *Læstadius* sändt, synes mig för de utmärkt långa fruktskaften höra till afarten *majalis*, ehuru de yngre bladens gulaktiga färg närma den till *S. tenuifolia*. Månne de "*fullständiga*" exemplar *Koch* i sin Synopsis omtalar höra till denna? Deremot strider likväl att Herr *Læstadius* efter eget intyg aldrig insamlat den i fullständiga exemplar. Genom Prof. *Wahlenbergs* gunstiga tillstånd att jemföra originalerne i dess samling, är jag fullt öfvertygad, att han haft exemplar af *S. nigricans* under ögonen, då han förer *S. majalis* till denna art, men att han i Fl. Lapp. riktigt betraktat dess *S. majalis* som skild art.

21. *S. punctata Wahl.! Lapp. n. 481. Fl. Dan. t. 1052.*

Anm. Den fullkomliga glattheten (äfven hängefästet och hängefjällen äro bara), de på båda sider gröna och glänsande bladen, som på öfre sidan äro uphöjdt nätådrige, knoppbärande hängeskaften och hela utseendet af *S. myrsinites* skilja denna art från föregående. Den är efter Prof. *Wahlenbergs* egen anmärkning en tvifvelaktig art, men då denne utmärkte Forskare, som studerat den i naturen, behåller den som egen art, anser jag mest skäl att följa förste uptäckaren. Herr *Læstadius* anser den för en bastard-art imellan *S. nigricans* och *S. myrsinites*. Den står i samma förhållande till *S. nigricans*, som *S. hastata hyperborea*, *S. fusca myrtoides* till sina stamformer, eller som *S. glabra* Scop. till *S. phylicæfolia*.

22. *S. phylicæfolia Linn. — Smith! Fr. Nov. Mant. — Linn. Lapp. n. 351.* — S. laurina *Smith!* S. nigricans *Whlnb. Fl. Lapp. n. 485* (excl. nigricante dasycarpa).

— leptophylla, bladen tunna hinnaktiga. S. punctata? *Sommerf.! in li t.* S. tenuifolia *Smith* blott till en del, nemligen den häriga formen.

Från *S. nigricans* skiljes denna genom de aflånga styfva mest uprättstående bladen, som yngre äro finludne, men aldrig tilltryckt silkeshårige eller efter torkning

svartnande, utvexta under grå, samt i synnerhet genom sina märkbart kortare fröhus- skaft och stift; — i det hela står den följande närmare, men redan den kortare stiften skiljer den, samt föröfrigt de yngre ludne qvistarne och bladen; de förra äro mörkbruna ojemna; de sednare mörkgröna hafva *vid utslåendet den stora rostbruna fläcken*, som utmärker *S. caprea, cinerea* o. fl. af de föregående; denna saknas alldeles hos de följande; men som äldre och torkade exemplar ofta äro ganska svåra att åtskilja, och dessa formers förhållande icke ännu synas mig nog utredt, har jag ansett mig böra här, liksom i Nov. Mant., upföra *S. tenuifolia* som underart af *S. phylicæfolia*. Fröhusen har jag endast sett silkesludne.

* *S. tenuifolia Linn. herb. — Linn. Lapp. n. 352. — Fr. Nov. Mant. Herbar. Norm. III. n. 54.* S. arbuscula *Whlnb. Lapp. n. 476.*

— majalis. *Whlnb. Lapp.! n. 483.* (non S. phylicæfol. majal. *Fl. Svec).*

Anm. Skild från föregående genom sina i spädaste ålder glatta glänsande grenar, bladskaft och blad; de sednare yngre utmärkt tunna gulaktige genomskinlige, *utan rostbrun fläck*, äldre mörkgröna, men under torkning icke svartnande, korta fröhusskaft, långa stift. Varierar i likhet med de föregående: vid stränder får den frodigare vext, jemte tidiga, oskaftade bladlösa hängen; mot fjällen åter blir den lågvextare, blad och blomning blifva mer samtidiga samt hängeskaften slutligen småbladige. *Salix n. 48—61* Hook Brit. V. höra till denna och föregående.

Salix Wulfeniana Willd. eller rättare *S. glabra* Scop. är en medelart imellan föregående och följande. Äfven denna har odlad på låglandet, enligt Willd. Berl. Baumzucht, tidiga och bladlösa hängen; i fjälltrakter åter blifva de samtidige och bladigt skaftade. Enligt *Fellman* skall den finnas i *Kola-distriktet* i Finnmarken; måhända menas likväl var.

majalis af *S. tennifolia*, till hvilken Willdenows beskrifning på det nogaste passar.

23. *S. hastata* Linn. — *Fl. Lapp. n. 364. H. N. III. n. 53* . (var. *gothica).* Har i likhet med de flesta arter i denna afdelning flera bestämda klimateriska afarter. Uti Norrland och Lappska skogstrakten förekommer hufvudarten, men i Götarikes (Jutlands o. s. v) djupa kärr utbildas den till en utmärkt afart:

— Gothica, lågvext, hängenen tidiga (före bladen) nästan oskaftade med små skärmblad, bladen mest hjertlika [*äfven blommande grenarnes*] utvexta tjocka glänsande uphöjdt nätådrige, tätt och djupare naggsåggade. Odlas i Botan. Trädg. under namn af *S. hastata;* derstädes förekommer hufvudarten under namn af *S. serrulata.* — Dess motsats är

— alpina, lågvext, bladen små lancetlika n. helbräddade, med samtidige och bladigt skaftade hängen. På fjällarne. — Än märkvärdigare är:

* Hyperborea, qvistarne jemte de utdragne smala och glesa hängenens fjäll glatta, fröhusen korta äggrunda med ganska korta skaft och stift. Den förekommer jemte de analoga *S. punctata, myrtoides* i Finmarken ned till Lyngen (Læstadius); har smala blad, mycket små stipler och föredning af *S. amygdalina* eller *fragilis.*

** *Incubaceæ.* Lågvexta buskar, med smala nedliggande eller vidjelika utspärrade grenar, normalt helbräddade blad.

Anm. Eharu skillnaden efter bladens kant hos en del former utplånas, så är dock tydligt att *helbräddade blad äro de typiska i denna afdelning;* endast de frodigare rotskottsbladen äro glest tandade. Efter stiftet kunde en *bestämdare, men mera konstlad,* indelning hämtas. Se första stycket.

24. *S. depressa Linn. Sv. n. 899. Nov. Mant. 1. p. 56. — Linn. Lapp. n. 461.* S. livida cinerasc. *Wahlenb.*

Anm. Till motsats emot *S. aurita* utbildas denna art fullkomligare i högre Norden. I fjälltrakterne vexer den som en nedliggande buske, med stora tjocka trubbiga på båda si-

dor (jemte qvistarne) tjockt och stråft gråludne blad. Då har den äfven de största och längst skaftade fröhus och i följd deraf glesaste hängen. *Det är omisskänneligen denna form, som Linné i Fl. Svecica beskrifvit för S. depressa!.* Den är snarlik former af *S. caprea* och *lanata*, med hvilka den blifvit förvexlad. Nedstigande till flodbräddarne och låglandets lundar blir den ett spensligt träd med veka nedböjda grenar, släta tunna slaka mot båda ändar spetsade blad, yngre jemte qvistarne endast finludne och äldre glatta. Båda dessa former hafva motsvarande hos *S. aurita.* Denna sednare form *är omisskänligen den i Linn. Lapp. n. 461 beskrifna*, hvilket äfven af Linnés Herb. är satt utom tvifvel; och då Linné sjelf förenat den med sin *S. depressa*, så kan jag omöjligen inse någon grund huru detta synonym kan betviflas.

* S. livida a. *Whlnb. — Linn. Lapp. n. 356. Herbar. Norm. V. n. 63.* Denna underart är spridd ända från södra Lappmarken till Skåne, allt jemt likväl aftagande i frodighet mot södren, der den slutligen liknar smärre former af *S. repens* och sedermera icke sydligare förekommer. Den framträder äfven under tvenne afarter, den egentliga *v. livida*, frodigare, med gula utspärrade grenar, gulaktiga slata blad och *v. glaucescens*, mera nedliggande, med bruna grenar, under isgrå blad. Den forra forekommer mest i Norrland. — *S. bicolor* Ehrh. påstas väl ånyo af Meyer vara identisk med den sistnämde, men det är mera troligt, att den tillhor *S. phylicæfolia.*

25. *S. incubacea Linn. Svec. n. 898. Fr. Nov. Mant. 1. p. 66.* S. plicata *Fr. Hall.*

— plicata. — *Herb. Norm. II. n. 58.*

Anm. 1. Stamformen till denna art, som är en 1—2 fots hög buske, med nedliggande mycket utspärrade smala grenar, och tumslånga lancettlika blad, synes knappast vara beskrifven af nyare författare (S. glauca *Engl. Bot. t. 810*, vanligen hänförd till *S. Lapponum*, föreställer åtminstone ef-

ter figuren, med korta äggrunda oskaftade märken, ingen annan än denna); i V. Småland och S. Halland är den likväl icke sällsynt i skogstrakterne; men vid Mariæberg vid Halmstad äfven i sand, och att Linné på förstnämde ställe insamlat den synes sa mycket sannolikare, som den redan anföres i dess äldsta skrifter, men ingenstädes specielt nämnes i dess sednare. Denna och ingen annan passar på det nogaste till Linnés beskrifning på *S. incubacea*. Likheten med *S. Lapponum*, de grågröna grenarne, de äggrunda stiplarne — allt Linnés egna ord — skilja den bestämdt från alla smalbladiga artförändringar af *S. repens*.

Anm. 2. Afarten *plicata* är mera allmän öfver hela södra och mellersta delen af riket. Den är icke identisk med *S. ambigua* Koch, utan med *S. ambigua altera ad S. repentem accedens* Koch Comment, d. v. s. förhåller sig till *S. ambigua* Ehrh. (hvilken vi upptagit under *S. aurita)* som *S. viridis* till *S. Russeliana*, hvilken sednare vi först förde till *S. fragilis*, ehuru äfven den länge förvexlades med *S. viridis*. En artförändring af *S. plicata* med glatta fröhus finnes i mängd vid Eftra i Halland (är dock icke *S. finmarkica* Koch, hvilken vi efter original-exemplar räkna till *S. repens)*. — Båda afarterne innefattades under *S. plicata* Fl. Hall., der denna art *först tydligen åtskiljdes som Svensk*, fast man i Sverge icke vågade följa det goda rådet *sapere aude* förr än man fick utländsk auktoritet haruti, liksom i frågan om *S. viridis* och otalia andra fall (men vanligen deremot trott sig hafva gjort en ny upptäckt, som man bör skynda tillegna sig, då man hos utländske författare finner nagon afvikande åsigt f. e. om *Cirsium decolorans*, *Potentilla procumbens* m. fl., af hvilka den förstnämde ändå till slut blir en afart eller på sin höjd bastard af *Cirs. acaule!*). — Som likväl Linnés *S. incubacea*, en för sednare författare okänd art, ganska väl passar till denna, ja "*med all den sannolikhet nu står att vinna*" är just denna, så är väl rättast återtaga Linnés benämning. Genom följandet af denna grundsats hafva vi nu lyck-

ligen fått flera vaga Linneanska arter bestämda; då deremot det motsatta bemödandet, att söka Linneanska arter i obetydliga former af allmänna arter och sedan beskrifva de verkliga under nya namn, (hvaruppå flagrant prof uti alla Linnés brunfruktiga bägarlafvar hänförde till *Cl. pyxidata* Flörke, som sedan gaf *Cl. pyxidata, cornuta* L. etc. nya namn), vunnit föga bifall. — Mig synes förtjenstfullare, att fixera obestämda arter än blott gifva dem nya namn.

26. *S. Finmarkica Willd. e fonte. — Nov. Mant. 1. 68.* S. paludosa *Hartm. Scand.* nec Schleich. nec Link nec Nuttall.

Anm. Willdenow bestämde efter *Vahl,* som fann denna art i Finmarken, en Pil till *S. finmarkica,* och som i Finmarken och hela norra Skandinavien ingen annan art finnes, som till den kan hänföras, kan visserligen ingen annan art bibehålla detta namn „i än den i Finmarken vexande (ex analogia *Hieracii sabaudi* etc.); — och då bland de obestämda former, som blifvit tagne för *S. finmarkica* ingen sjelfständig art finnes, så är icke heller minsta anledning att förkasta detta namn. — Hvad jag sett, sändt af *Koch* till Dr. *Hartman* för *S. finmarkica,* är en form af *S. repens!,* men den är icke *S. finmarkica* Link et Hort. Ber. — Troligen är den Berlinska ej införd från Finmarken och således utan all vigt för bestämningen.

27. *S. Myrtilloides L. — Lapp. n. 357.* (Förvexlades af Linné med former af *S. repens,* se Fl. Svec. n. 889, Fl. Åkeröensis o. s. v.; lyckligtvis har man dock ej deraf tagit sig anledning att förbyta dess namn).

28. *S. fusca L.* (optima). *Fl. Lapp. n. 361. t. 8. f. R.* (Hufvudformen med ovala trubbiga blad, utan spets, jemte de glatta fröhusen under torkning mörknande: S. myrtilloides *Liljebl.! Sv. Fl. 2. p. 306* "bladen yngre håriga" etc.)

— major, bladen dubbelt större, lancettlika, med utdragen rak spets, föga svartnande, fröhusen silkeshårige. *Herb. Norm. III. n. 56.*

— versifolia, bladen aflånga eller elliptiska snedspetsade, under torkning mörkare, fröhusen gleshårige. S. versifolia *Whlnb.*

* Myrtoides *Fr. Nov. Mant. 1* (skiljes som sjelfständig art af Dr. Hartman).

Anm. 1. Förekommer först ofvan *S. repentis* nordliga gräns, icke sällsynt i Dalarnes, Jemtlands och Lapplands skogstrakter; i kärren kring Karesuando en af de ymnigast förekommande arterne Den är otvifvelaktigt en sjelfständig art (Meyer har, troligen efter Seringe, olyckligt förenat den med *S. plicata)* och lika så mångformig som *S rep.* — Dr. *Lundmark!* har 1780 hemfört en form under namn af *S. arenaria,* som är analog med följandes *v. argentea;* vi hafva äfven en krypande smabladig form, *endast* genom stiftet skiljbar från *S. repens.* Att denna art, som blifvit hemförd af nästan alla, som besökt norra orterna, af Prof. *Wahlenberg* först fanns under dess sista resa, hufvudsakligen egnad åt skogstraktens undersökning, berodde deraf att de förra resorne voro mera egentligen egnade åt strand- och fjäll-regionerne.

Anm. 2. Att denna art ej skulle vara Salix *Linn. Lapp. n. 364* (fons S. fuscae!) "in humidis *silvarum* Lapponiæ" är väl omöjligt att betvifla, så vida någonsin beskrifnings och vexeställens öfverensstämmelse skola ega vitsord, i synnerhet då den icke kan dragas till någon annan i Lapplands skogskärr förekommande. Men lika obestridligt det är, att Linné förvexlat former af *S. repens* med de Lappske *S. Lapponum, S. myrtilloides* o. s. v., lika klart är ock, att former af *S. repens* en tid blifvit räknade till *S. fusca.* Att Linné dock efter utgifvandet af Fl. Sv. 2. funnit, att *S. repens* är den öfver hela nedre landet allmännaste och *S. fusca* endast Lappsk, finner man så väl af flera sednare bestamningar, som af dess *Frutetum Sveciæ,* der förhållandet riktigt upgifves så vara; liksom *S. repens* anföres i Fl. Anglica, men *S. fusca* i ingen af Linnés sednare special-floror. Smiths beskrifning, efter Linnés exemplar, hörer tydligen hit, men Borrer, som

rättat flera Smiths bestämningar af Linnés Salices, anmärker uttryckligen att den Engelska *S. fusca* är *S. repentis* var., och skild från den Linneanska.

29. *S. repens Linn. — Svec. n. 896;* Cfr. Frut. Svec. (a. eriocarpa, b. lejocarpa).

— parvifolia, nedliggande, krypande, bladen små utan stipler och tydlig spets, under silkesludne. Bladens form tillika med fruktens beklädnad varierar i oändelighet; äfven qvistarne stundom upprätta. Möjligen, men icke bevisligen, kan Linné någon gång förvexlat dess former med *S. incubacea* (som dock ingenstädes af Linné sednare specielt angifves; den var af Linné längt tillbaka skild, troligen redan i S. Smaland), ehuru beskrifningen omisstydligen anvisar på en annan. Deremot är bevisligt att smalbladiga former deraf blifvit tagna för *S. rosmarinifolia.*

— glabrata, upstigande, bladen kretsrunda eller elliptiske, platta, glatta, utan spets; fruktämnen glatta (hos alla de öfrige afarterne än ludne än glatta). Förvexlad med *S. myrtilloides* f. e. i *Linn. Fl. Akeröens., Osbeck Hall.* etc.; kunde med lika grund anses för Linnés *S. myrtilloides* som följande för dess *S. fusca.*

— fuscata, grenarne upprätta, bruna, bladen större elliptiske med sned spets, under silkesludne. S. fusca *Linn. Sk. resa p. 79* och *Herbat. Upsal.*, men icke den ursprungliga från Lapplands skogskärr, som ock Linné sednare insett, se *Frut. Svec.*

— argentea, lik föregående, men qvistar och blad öfver allt ludne och silkeshvita. *S. arenaria* L. enligt sjelfva benämningen och *Gottl. resan p. 206, Sk. resa p. 237, Frutet. Svec., Fl. Angl., Fl. Dan., Fl. Belg.* med uteslutande af diagnos och syn. ur Fl. Lapp.

Anm. Storvexlare på torra, lägre på fuktiga ställen: *v. fuscata* mest på slättland; *v. argentea* i flygsand vid hafvet. Underjordiska stammen alltid krypande, hvarföre den bildar en tät småskog i jordbrynet! Bladspetsens snedhet finner

jag icke konstant; den har stundom runda blad utan spets. Att särskildt anföra någon afart med gatta fröhus anser jag orätt; den förändringen återkommer bland alla afarterne; äfven den hvitaste *argentea* finnes vid Halmstad med glattaste fruktämnen. Blommar både på bar qvist och samtidigt med bladen; på öfversvämmade ställen först med fullvexta blad framp å sommaren. Härmed bör ej förvexlas ett på Halländska kusten ej sällsynt förhallande, att den blommar om igen frampå hösten med gamla blad, som man äfven (förr åtminstone) årligen såg med en buske af *S. amygdalina* vid Verpinge nära Lund.

30. *S. angustifolia Wulf. — Fr. Nov. p. 285. Hb. Norm. II. n. 60.*

— elatior, större vext; med uprätta vidjelika gula grenar; bladen bredare lancettlika. *Herb. Norm. V. n. 65.*

Anm. Den vanliga formens blad likna *S. viminalis*, afartens *S. stipularis*. Anses vanligen för *S. incubacea* L., med hvilken den ock i bladformen nära öfverensstämmer — och vexestället i Frut. Svec. ("i flygsand jemte *S. arenaria*") passar till den fullkomligt; men beskrifningen afviker tydligen, så att den åtminstone icke kan vara den ursprungliga. När Linné utgaf Fl. Svec. I. hade han icke besökt någon punkt der denna förekommer. — *Smiths* uppgift att denna skulle ligga i Linnés Herb. for *S. arbuscula* har *Borrer* funnit vara oriktig; den är tvärtom den rätta *S. arbuscula*.

31. *S. rosmarinifolia Linn. — Fr. Nov. I. p. 285.*

Anm. Den af oss uppgifna karakteren af de under blomningen *små klotrunda hängenen* är artens säkraste kännemärke. *Linné* kände den ej som Svensk, endast som Finsk. Artförändringen *concolor* har på båda sidor glatta blad: i kärr vid Roslätt i Skåne. En större och bredbladigare artförändring är i år funnen på Gottland af Herr *Nyman*.

Anm. 2. S. rosmarinifolia Engl. Bot. t. 1365 (hvilken synes fullkomligt identisk med *S. arbuscula Engl. Botan. t. 1366*, om man uteslutar de nedre till *S. hastata* hörande

bladen) kan icke citeras till vår art; ty den har bågformigt krökta hängen och härstammar egentl. från Amerika, liksom *S. petiolaris.* Mycken oreda herrskar öfver de Engelske pilarne, derföre att Linneanske exemplar ofta blifvit lagde till grund för figurerne och beskrifningarne, ehuru de Engelske derifrån afvika, och att nästan alla exemplar som erhållas från England äro odlade, men derför icke af Engelskt ursprug.

V. Chamelix. * *Frigidæ,* blomqvistarne utgå äfven från sido-knoppar.

32. *S. glauca L. — Lapp. n. 363. Herb. Norm. III. n. 52.* (a. *stipulata* s. appendiculata. b. *exstipulata).*

— nivalis, *Nov. Mant.* S. glauca *γ.* Lapponum *Whlnb.*

* pullata, bladen aflanga eller lancettlika, tätt små-sågade, spetsiga, glesh ariga, under isgrå efter torkning svartnande (i synnerhet yngre), fröhusen tydligare men kort-skaftade (a. silkesludne; b. glatta!), yngre smala syllika tillspetsade, hängeskaften korta bladiga (S. nigricanti-glauca). *Læst.* (äfven från Funnesdalsberget i Herjeådalen *Thedenius*).

** pallida, bladen lancettlika, helbräddade, spetsade, glänsande, i spädaste alder jemte qvistarne fullkomligt glatta, efter torkning höggröna, hängeskaften korta med skärmblad, hängenen tätblomstrige, ståndarknappar och stift gula. *Nov. Mant. 1.* (S. phylicæfolio-glauca).

Anm. Underarterne *pullata* och *pallida* torde vara bastarder; *de böra icke öfverses eller förtydas,* som redan skett med *S. pallida,* emedan den blott anfördes i *Nov. Mant.* som afart; den är så utmärkt, att om den af andra blifvit framställd som art, vi verkligen knappt skulle tvekat erkänna den som sådan. De förhalla sig till hvarandra fullkomligt som *S. phylicæfolia* till *S. nigricans.* Hufvudformen af *S. glauca* har ludna qvistar, ullhåriga fröhus, yngre bladen silkesludne af langa tilltryckta hår; fast de äldre blifva glatta, kunna de aldrig jemföras med *S. pallidæ.* Att båda mest närma sig *S. glauca* vittna de kortskaftade fröhusen, de dubbla honungshusen, tuklufna stift och smala märken.

33. *S. arbuscula Linn. Herb. — Spec. Pl. p. 1445. γ. — Fl. Lapp. n. 360. t. 8. f. M. — Herb. Norm. V. n. 61.* S. prunifolia *Smith* sec. *Fr. Nov.*, der artens synonymie först bestämdes.

— vaccinifolia Smith!, lågvext, krypande, med små glest men djupt naggade blad, fröhusen ägglikt-koniska, slutligen glatta.

Anm. Tillhör mest Norrska fjällen, ehuru icke uptagen som Norrsk hos Dr. *Hartman*, men äfven på Svenska sidan finnes den nära högsta fjällryggen i Herjeådalen *(Sjöstrand! Thedenius!)* samt i Piteå och Torneå Lappmarker *(Læstadius!)*. Utbildad blir den en 3 fots hög buske, till utseendet då närmast *S phylicæfolia*, så att lätt inses hvarföre de blifvit förenade. På S. Europas subalpinska berg blir den än frodigare, får större tunna tätt småsågade blad, så lika *S. depressæ*, att de knapt äro skiljbara; se *Nov. Mant.*, (äfven *Koch* förenar nu den som afart). Denna är utom Sverge den allmännaste och mest bekanta af de arter, som blifvit räknade till *S. arbuscula;* af Svenska Botanisterne har den varit föga känd (*S. arbuscula B.* Liljebl. Sv. Fl. I. hör hit: men *S. arbuscula* sjelf och var. *A.* hos *Liljeblad!* höra till *S. depressa)* tills Kyrkoherde *Læstadius* visade, att denna var Linn. Lapp. n. 360, quæ "crescit in formam arbusculæ," hvilken både af *Linné* sjelf i dess Herb., i Fl. Lapp. ed. 2 och af de flesta antagits för den genuina *S. arbuscula.* — *S. arbuscula* Whlnb. Helv. et Carp. höra äfven hit, men icke Fl. Svec. och i Fl. Lapp. troligen endast det Finmarkska vextstället.

34. *S. myrsinites Linn. — Fl. Lapp. n. 353. Hb. Norm. V. n. 66.*

— arbutifolia (Nov. Mant. l. c.) bladen smärre omvändt ägglika, trubbiga, yngre mycket långhårige, n. helbräddade. Likna till storlek och form *Uva ursi.*

* procumbens Forbes (Nov. Mant. l. c. b), bladen tunna ovala släta platta, hängenen kortskaftade, fröhusen ko-

niskt syllika silkeshårigå med kort stift och trubbiga märken.

Anm. Underarten har mycket eget utseende, efter Hooker (cui *S. lævis)* odlad oförändrad, möjligen egen art. Den finnes både i Norge och Torneå Lappmark. Det var den som Kyrkoherd. *Læstadius* först tog för *S. arctica.*

35. *S. pyrenaica* * *norvegica Fr. Nov. Mant. I. p. 77.*

Anm. Bladexemplar öfverensstämmande med *S. arctica* Brown och sannolikt äfven Pallas, som fann den i Siberien vida utspridd, äro meddelade af *Sommerfelt* från Lom i Norge; *Blytt* förmodar sig äfven hafva tagit den, men endast en gång fruktbärande, på Dovre.

** *Glaciales*, blomqvistarne från grenarnes spets (utvexa från förra årets yttersta knopp, som bildas mellan yttersta bladet och det egna blomskaftet).

36. *S. reticulata Linn. — Fl. Lapp. n. 359.*

37. *S. retusa* * *sarmentacea Fr. Nov. Mant. I. p. 74.*

38. *S. herbacea Linn. — Fl. Lapp. n. 355. Herb. Norm. V. n. 67.*

Anm. Herr Adjunkt *Lindblom* har funnit på Dovre en utmärkt artförändring med *håriga* fröhus. Den finnes dock med n. glatt frukt på samma stam.

39. *S. polaris Wahlenb. Lapp. n. 473. Herb. Norm. V. n. 68.* S. herbacea *A. Liljebl.*

Anm. Pilarterne förtjena ytterligare noggrann granskning; de talrika nya tillägg det lyckats oss bestämma, sedan man ansåg något mer för slägtet ej vara att göra, har hos oss stadgat den öfvertygelsen, att ännu flera outredda Pilar återstå och att bland de anförda under- och bastard-arterne torde finnas äfven verkliga arter.

II. Literatur.

Dissertatio academica in geographica plantarum per partem provinciæ Casanensis distributione illustranda periculum sistens; auct. J. E. A. Wirzén. Helsingfors 1839. 129 pag. 8:o.

Ju ofullständigare kännedom man eger om vegetationen i ett land, desto kärkomnare är hvarje bidrag, som tjenar att sprida ljus deröfver; det är af denna anledning, som Ref. icke vill dröja att redogöra för den akademiska afhandling, hvars titel här åfvan är angifven, och som lemnar ingalunda förkastliga bidrag till kunskapen om vegetationens förhållande i det inre af det vidsträckta, men i botaniskt hänseende för det öfriga Europa snart sagdt okända, Ryssland.

Den del af provinsen Kasan, som utgör föremål för afhandlingen, ligger mellan 55° 12′ och 56° 17′ nordl. lat. samt 66° 20′ och 69° 10′ long.; den begränsas i öster af floden Viatka, i söder af Kama och i vester af Volga; nordliga gränsen utgöres af skogar och kärr. Hela trakten består af en nästan jemn yta, med blott obetydliga kullar i synnerhet längs floderna, hvilka dock knapt höja sig mera än 35 fot öfver det öfriga landet. Volga är, på det ställe der Kasanka dermed förenar sig, icke mera än 124,67 fot öfver hafvets nivå. Här äro blott få småsjöar; men åar och bäckar i mängd. Jordmånen består i allmänhet af mylla, innefattar omkring 40 procent humus; dernäst är lerjord allmännast, särdeles i södra delen; sand förekommer spridd här och der. Kalk är sällsyntast: den bildar åsar längs Volga och Kama, och så snart en kulle höjer sig öfver slätten bildas den af kalk, som äfven utgör de få smärre stenar, som förekomma spridda. Förf. anför vid hvarje af dessa jordarter de vexter, som synas företrädesvis tillhöra dem. Såsom bidrag till den i sednare tider mycket ventilerade frågan om vexternas förhållande till jordgrunden, särdeles kalk, torde det icke vara ur vägen att här upräkna de vexter, hvilka Förf. angifver såsom i denna trakt

tillhörande kalken; de äro: *Delphin. palmatifidum, Alyssum saxatile, Draba lutea, Lepid. latifol., Viola montana, hirta, collina, Cucubalus baccifer, Silene Otites, Geran. sangu., Genista tinct., Medicago lupul., Trifol. mont., Astragalus Cicer, Rubus cæsius, Potent. opaca, Rosa spinosiss., cinnamomea, Libanotis montana, Siler trilobum, Asperula cynanchica, Prenanthes ramosissima, Picris hieracioides, Hierac. sabaudum, Aster Amellus, Inula pulicaria, Chrysanth. corymbosum, Centaurea paniculata, Asclepias Vincetox., Gentiana cruciata, amarella v. prat., Omphalodes scorpioides, Lithosp. off., Tournefortia Argusia, Echinosp. casanense, Salvia verticill., Cypriped. Calceolus, guttatum, macranthon; m. fl.*

Skogarne utgöras i norra delen af tall, gran, björk, al, ask; i södra af ek, lind, alm, lönn, hassel. Landskapet är mycket odladt och högst fruktbart. — Jordtemperaturen varierar mellan +6° och +6°,5C. — Enligt observationer anställda i Kasan 4 gånger om dagen under åren 1828—1833 utgör årets medeltemperatur +2°,22C. Årstidernas medeltemperatur är följande: vintern — 13°,68C., våren +2°,32, sommaren +17°,60, hösten +2°,94. Året 1830 var bland dessa 6 det varmaste, 1832 det kallaste; varmens intensitet är störst klockan 3 e. m., utom 1830 då den var det vid middagen. Januari är den kallaste, Juli den varmaste månaden; under April—Oktober står qvicksilvret öfver, November—Mars under nollpunkten; källossningen börjar efter vårdagjemningen och slutar omkring 25 April; löfspricknings fulländas med Maj; skörden sker i Augusti; såningen i slutet af September; löffallningen sker i Oktober; jorden fryser i November och floderna något sednare. Flera tabeller äro bifogade för att än specielare uplysa temperatur-förhållanderna.

Traktens belägenhet på gränsen mellan Siberien och Europa, samt mellan stepperna och skogsbygden åstadkommer naturligtvis en stor mångfald i vegetationen. Förf. anför följande vexter, som han anser leda sitt ursprung från step-

perna, hvilka begränsas af Kamas södra strand: *Corisperma, Veronica cana, Gladiolus imbricatus, Rumex maritimus, Silene Otites, S. procumbens. Amygdalus nana, Spiræa hypericifolia, Nepeta veranica, Phlomis tuberosa, Cytisus biflorus, Centaurea paniculata, Echinops sphæroceph., Pulmonaria mollis. Evonymus verrucosus, Pedicularis comosa, Alyssum saxatile, Serratula coronata, Aster dracunculoides.* — Följande deremot upräknas såsom härstammande från Siberien: *Iris siberica, Cephalaria tatarica, Plantago maxima, Echinospermum casanense. Tournefortia Arguzia, Campan. siberica, Cervicephium Fischeri, Coniosel. Fischeri, Pleurosperm. uraelse, Silene tatarica, Arenaria lateriflora, Amelanchier sanguinea, Arabis pendula, Turritis salsuginosa, Delphin. palmatif., Geranium sib., Hierac. sib., Cacalia hastata, Inula dysenterica, Cypriped. guttatum, C. macranthon.* — Förf. öfvergår derefter till upräknande af de fanerogama vexter, som han under åren 1833—35 i denna trakt anmärkt. Förteckningen, som är upstäld efter Decandollska metoden, innehåller 660 arter (genom misskrifning står 658), vid hvardera af hvilka upgifves vexeställe. De äro på följande sätt fördelade på klasser och familjer:

Dicotyledoneæ	514.	*Calycifloræ*	225.
Thalamifloræ	117.	Rhamneæ	2.
Ranunculaceæ	21.	Leguminosæ	24.
Nymphæaceæ	2.	Rosaceæ	33.
Fumariaceæ	2.	Onagrariæ	5.
Cruciferæ	29.	Halorageæ	5.
Violarieæ	8.	Lythrarieæ, Paronych., Crassulac., Grossularieæ — hvardera	2.
Droseraceæ	3.		
Caryophylleæ	34.		
Malvaceæ	3.	Umbelliferæ	25.
Hypericineæ	2.	Caprifoliaceæ	3.
Geraniaceæ	7.	Rubiaceæ	11.
Papaver., Polygaleæ, Lineæ, Tiliaceæ, Acerinæ, Balsamineæ och Oxalideæ — hvardera	1.	Dipsaceæ	4.
		Synantheræ	80.
		Campanuleæ	10.
		Ericeæ	10.

Celastrinæ, Ceratophyll., Saxifrag., Araliaceæ, Valerianeæ — hvardera	1.
Corollifloræ	106.
Gentianeæ	6.
Convolvulaceæ	4.
Boragineæ	18.
Solanaceæ Bartl.	3.
Scrophularinæ Bartl.	32.
Labiatæ	31.
Primulaceæ	9.
Apocyn., Polemoniac., Lentibulariæ — hvardera	1.
Monochlamydeæ	66.
Plantagineæ	4.
Amaranthaceæ	2.
Chenopodeæ	12.
Polygoneæ	14.
Aristolochieæ	2.
Euphorbiaceæ	4.
Urticeæ	3.
Amentaceæ	20.
Coniferæ	3.
Thymel., Santalac. — hvardera	1.
Monocotyledoneæ	146.
Orchideæ	15.
Irideæ	3.
Asparageæ	6.
Asphodeleæ Bartl.	6.
Juncæ	10.
Cyperaceæ	34.
Gramineæ	52.
Alismaceæ	6.
Hydrocharideæ	2.
Typhaceæ	4.
Aroideæ	1.
Potameæ	4
Lemnaceæ	3.

Tvenne nya arter äro beskrifna:

Stellaria mollis: caule diffuso tenui lævi ramoso, fol. glabris ovato-oblongis, pedunculis axillari-terminalibus subsolitariis ebracteatis erectis, petalis profunde bipartitis, sepalis trinerviis brevioribus, capsulis ovatis calyce duplo longioribus.

Stellar. uliginosæ affinis.

Echinospermum casanense, caule hispido superne ramoso, fol. inferioribus spathulato-lanciformiis, superioribus lanceolatis, omnibus hirtis, corollis calyce duplo longioribus, floribus pedicellatis, pedicellis in flore longitudine calycis, in fructu calyce triplo longioribus, caryopsibus aculeis glochidatis biserialibus erectis.

E. Lappulæ et *E. heteracantho* interserendum.

Juniperus communis saknas alldeles inom denna floras område.

III. Hvarjehanda.

1. Det för Norska floran rika och vigtiga herbarium, hvilket Pastor *S. C. Sommerfelt* i Ringebo efterlemnade, är nu för en summa af 800 N. Speciedaler (1866: 32 Sv. Banko) af Universitetet i Kristiania inköpt för att förenas med de redan förut vid Botaniska trädgården på Tøyen varande samlingarne. Framdeles torde Utg. bli i tillfälle att lemna noggrannare underrättelse om detsamma.

2. Enligt erhållen underrättelse har Professor *Blytt* den af honom under längre tid bearbetade Flora öfver trakten kring Kristiania nu i manuskript färdig; den innehåller

800 fanerogamer och ormbunkartade vexter och blir af största vigt så väl för Norska floran, som i allmänhet för kännedom om vexternas geografiska utbredning. Matte den snart blifva tryckt och Författaren derefter genom utarbetandet af en flora öfver hela Norge rikta den botaniska literaturen med ett arbete, hvars behof länge varit kändt och öfverklagadt.

3. Herr *J. Vahl*, känd genom sitt fleråriga vistande och derunder gjorda talrika och högst intressanta botaniska upptäckter i Grönland (med utarbetandet af hvars flora han är sysselsatt), äfvensom genom sina resor i mellersta Europa och Spetsbergen, blef redan i våras utnämnd till Bibliotekarie och Conservator vid Botaniska trädgården i Kopenhamn.

4. Följande naturforskare hafva under årets lopp aflidit: Dr. *Helfer* från Prag mördades den 1 Jan. af infödingarne på en af Adamanöarne i Ostindien. — *Friedr. Josef Frz. Xav. v. Hiltlz.* Kongl. Savisk Kammarherre, Författare till Handbok i Botanisk a literaturen, dog i Dresden den 6 Mars. *Pierre Jean Franc. Turpin*, känd genom många botaniska arbeten, dog i Paris den 3 Maj; han var född i Vire i Calvados d. 11 Mars 1775. — Den genom flera botaniska praktverk öfver Roserna, Liliaceerna o. s. v. bekanta vextmålaren *Redouté* afled likaledes i Paris i Juni månad. — *F. Julius F. Meyen*, Professor i Berlin, allmänt känd genom sin resa kring jorden, sin vextfysiologi, vextgeografi, m. fl. arbeten, dog i Berlin d. 1 Sept. 36 år gammal. Han efterlemnade en fullständigt utarbetad afhandling om vexternas sjukdomar; af hans monografi öfver Algerna med planscher är blott första häftet utkommet. — Likaledes d. 1 Sept. afled i München Dr. *Julius Herrman Schultes*, hvilken fortsatte det af Römer och Schultes (fadren) påbörjade Systema vegetabilium; han var 36 år gammal.

Rättelser:

(N:o 2)	sid.	22	rad. 9	nedifrån:	sättes (;) efter cristatus, men utstrykes efter formen.
	—	23	— 10	opifrån:	läs: närslägtad.
(N:o 3)	—	35	— 3	—	läs: Halque.
	—	38	— 15	—	står: anmärkes i texten: läs: icke anmärkes, ty texten hör till den rätta Erod. cicutarium.
(N:o 6)	—	96	— 25	—	står: 230, läs: 250.
(N:o 7)	—	110	— 3	nedifrån:	läs: Platypetalum.
(N:o 8)	Pagineringen i detta nummer ändras från 290 etc. till 130—144.				
	sid.	131 (291)	rad. 14	nedifrån:	läs: F. Liebman.
(N:o 9)	—	147	— 2	opifrån:	står: underhålla, läs: underlätta.
(N:o 10)	—	170	— 13	—	står: Aria, läs Aira.
	—	175	— 10	—	läs: rostellata.

Register öfver Botaniska Notiser för 1839 och 1840.

(1. betecknar årgången 1839; 2. årgången 1840).

Afhandlingar.

Areschoug, Bidrag och anmärkningar till Göteborgs Flora 2. 17.
— Några ord om Ulva crispa och Lyngbya muralis 2. 188.
Arrhenius, om de karakterer, som kunna tagas af semina vid bestämmande af Rubus-arter . . 2. 92.

Blytt, Fortegnelse over phanerogame Planter og Bregner, samlede ved Arendal 1838 . . . . 2. 1.
— Fortegnelse over phanerogame Planter og Bregner bemærkede i Sommeren 1838 i Skiensfjordens Omgivelse . . . . . 2. 25, 46, 103.

v. Düben, Öfver de svenska arterna af Platanthera och Elatine . . . . . 1. 87.

Fries, Bidrag till bestämmande af de olika begrepp, som innefattas under varietets-benämningen . . . . . 2. 53, 85, 97.
— Förslag till bestämdt beteckningssätt af de olika begrepp, som hittills varit förvexlade under namn af varieteter . . . . . 2. 99.
— Svenska Pil-arterne efter naturliga förvandtskapen anordnade, jemte kritiska anmärkningar . . . . . 2. 145, 177, 193.
— Strödda anmärkningar öfver några Svenska vexter . . . . . 2. 33, 108, 161.
— Underrättelse om Kobresia nardina Horn. . . 1. 14.
— Vårens anlåg . . . . . 1. 3. 2. 65.
— Ytterligare några ord öfver Zannichelliæ . . . 2. 72.

Hartman, Tillägg och rättelser till Handbok i Skandinaviens Flora ed. 3 . . . . . 2. 168.
— Undersökning rörande några af Linnés omtvistade vextarter . . . . . 2. 81.

Lilja, En ny Orobus . . . . . 1. 32.
— Tvenne nya vextslägten . . . . . 1. 38.
Lindblom, Berättelse om Skandinaviska Naturforskarnes sammanträde i Köpenhamn 1840 . . . . 2. 129.
— Bref under en resa i Norge . . 1. 33, 56, 65, 73.
— Carex punctata Gaud. ny för Skandinaviens flora; jemte anmärkningar rörande några andra arter af detta slägte . . . . . 1. 98.
— Förteckning öfver de på Spetsbergen och Beeren-Eiland anmärkta vexter . . . . 2. 153.

Lindblom, Tillägg till Blytts vext-förteckningar . . . 2. 104.
— Öfversigt af Skandinaviens Draber . 1. 15, 17, 49.
Wallman, Chara coronata och Ch. Pouzolsii, tvenne för Skandinaviska floran nya arter från Norge 2. 49.
— En ny Zannichellia . . . . . 2. 42.
Ångström, Anteckningar under en resa i Nordlanden och Lappland . . . . . 1. 89.

Anmäldta Arbeten.

Agardh, Recensio specierum generis Pteridis . . . . 2. 8.
Areschoug, Algæ Scandinavicæ exsiccatæ, Fasc. I. . . 2. 126.
— De Hydrodictyo utriculato . . . . . 1. 82.
Arrhenius, Monographia Ruborum Sveciæ . . . . . 2. 76.
Bruch et Schimper, Bryologia europæa, Fasc. I—IX. . 2. 139.
De Candolle, Prodromus systematis naturalis regni vegetabilis, P. 7 sect. poster. . . . . 2. 113.
Drejer, Elementa Phyllologiæ . . . . . 2. 189.
— Lærebog i den botaniske Terminologi og Systemlære . . . . . 2. 121.
— Upsatser i Kröjers tidskrift . . . . . 2. 117.
— og P. Bramsen, Lærebog i Naturhistorien for Skoler . . . . . 2. 121.
Flora Danica, Fasc. 38 . . . . . 2. 114.
Fries, Epicrisis Systematis mycologici . . . . . 1. 62.
— Herbarium Normale, Fasc. 4. 5 . . . . . 1. 24.
— Novitiarium Floræ Svecicæ Mantissa altera 1. 40. 2. 12.
Hornemann, Upsatser i Kröjers tidskrift . . . . . 2. 116.
Koch, Röhlings Deutschlands Flora, 5:r Band 1:r Abtheilung . . . . . 2. 59.
Kröjer, Naturhistorisk Tidskrivt, Bind. 1—2 . . . . 2. 115.
Liebman, Upsatser i Kröjers tidskrift . . . . . 2. 119.
Schagerström, Plantæ cotyledoneæ Paroeciæ Roslagiæ Bro 2. 127.
Schleiden, Prodromus monographiæ Lemnacearum . . 2. 124.
Sommerfelt, Glyceria norvegica Somf. och Agrostis svaveolens Blytt . . . . . 1. 30.
Säve, Synopsis Floræ Gothlandicæ . . . . . 2. 126.
Thedenius, Anmärkningar om Herjedalens vegetation 1. 27.
— Bidrag till kannedom om Najas marina . 1. 43.
— et Sillén, Musci Svecicæ exsiccati . . . 1. 68.
Wessén, Plantæ cotyledoneæ in paroecia Ostrogothiæ Kärna . . . . . 2. 126.
Wirzén, Geographica plantarum per partem provinciæ Casanensis distributio . . . . . 2. 207.
Örsted, Planterigets Naturhistorie . . . . . 2. 141.

Befordringar:

J. E. Areschoug 1. 64. — J. P. Arrhenius 2. 63. — E. Fries 2. 62. — J. Vahl 2. 211. — J. W. Zetterstedt 2. 16, 62.

Biografisk notis:

S. C. Sommerfelt . . . . . 1. 9.

Dödsfall:

Bongard 2. 144. Chamisso 2. 80. — Cunningham 2. 144. — Funck 2. 80. — Hegetschweilsr 2. 144. — Helfer 2. 211. — Meyen 2. 211. Millitz 2. 211. — Redouté 2. 211. — Reum 2. 80 — Schaltes 2. 211. — Steinheil 2. 80. — Sternberg 2. 80. — Turpin 2. 211.

Resande Naturforskare:

J. Agardh 2. 176. — H. Kröyer 2. 176. — F. Liebman 2. 176. — E. Munck af Rosenschöld 2. 176. — J. W. Zetterstedt och A. G. Dahlbom 2. 96, 176.

Mindre upsatser och utdrag ur andra arbeten:

Bref från Linné . . . . . 1. 13.
Anmärkningar om Carex Öderi Auctor. . . . . 2. 143.
Annuela praktblommor på kall jord hos N. Lilja . . 1. 48.
v. Berg, Om Thlaspi arvense och Sinapis alba . . . 2. 144.
Blommornas utveckling kring Lund våren 1840 . . . 2. 80.
Endlichers och Schiedens asigt om vexternas befruktning 2. 38.
Hornschuch, Om trädgårdskonsten i Sverge . . . . 2. 95.
Koch, Tillägg och förbättringar till Synopsis Floræ German . . . . . 2. 158.
Meyers yttrande om Ehrhart . . . . . 2. 142.
Preliminärmötet mellan Skandinaviens Naturforskare och Läkare i Göteborg 1839 . . . . . 1. 46.
Sommerfelts herbarium inköpt af Universitetet i Kristiania 2. 210.
Steinheils bearbetning af slägtet Zannichellia . . . 2. 75.
Tillkännagifvande om Herbarium normale . . . . . 2. 64.
Underrättelse om Blytts flora öfver Kristianiatrakten . 2. 210.
Vextställen anmärkta i Skåne 1838 . . . . . 1. 48.
Vextställen anmärkta 1840 . . . . . 2. 175.
Annons om försäljning af Rabens Herbarier . . . . 1. 71.
Bokannonser . . . . . 2. 128.

Utmärktare vextnamn *)

Agrostis 2. 169. — Agr. rubra L. et canina L. 2. 81. — Agr. se-

*) Här uptagas allenast sådana vexter, om hvilkas vegetation och karakterer, synonymi eller geografiska utbredning något blifvit anmärkt. Da flera arter af ett slägte i samma afhandling granskas, uptagas dessa i allmänhet icke hvar för sig.

facea Engl. Bot. 2. 112. — Agr. svaveolens Blytt 1. 30. 41. 2. 170. — Aira uliginosa 2. 170. — Alisma ranunculoides var. 2. 35. — Allium oleraceum et carinatum 2. 111. — Alopecurus agrestis 2. 35. 169. — Alsine salina 2. 165. — Anthemides 2. 108, 167. — Arenaria rubra β. L. 2. 38.

Blyttia Fr. 1. 4. 2. 168, 169. — Braya alpina 1. 14. — Bromus pratensis et aff. 2. 34, 161.

Calamagrostis strigosa 2. 170. — Cardamine hirsuta 2. 38. — Carex cæspitosa 1. 100. — C. evoluta 1. 102. — C. nardina Fr. 1. 15, 93. — C. pacifica 2. 134. — C. panicea 1. 101. — C. punctata 1. 98. — C. rigida 1. 101. — C. Öderi 2. 143. — Catabrosa aquatica 2. 163. — Cerastium glutinosum 2. 165. — Chara coronata 2. 49. — Ch. hispida Engl. Bot. 2. 112. — Ch. papulosa 2. 51, 112. — Ch. Pouzolsii 2. 50. — Chimaphilæ 2. 37. — Cirsium Lachenalii et decoloratum 2. 160. — Cirs. lanceolatum et nemorale 2. 167. — Cucubalus maritimus 2. 110.

Dianthus superbus var. 2. 165. — Drabæ 1. 15 och följ. Dr. trichella Fr. 1. 14, 20, 92. 2. 166. — Drosera obovata 2. 38, 160.

Echinospermum casanense 2. 110. — Elatine 1. 88. 2. 19. — Epilobium alpinum et aff. 1. 42. — Erigeron glabratus 2. 167. — Erodia 2. 38. — Erythroclathrus 2. 119. — Euphrasia officinalis 2. 117.

Festuca ovina et aff. 2. 33. — F. pratensis 2. 173. — Fucus natans 2. 135.

Genista germanica 2. 111. — Glyceriæ 1. 42. 2. 170. — Gl. norvegica Sommerf. 1. 31. 2. 171. — Gl. plicata Fr. 2. 163. — Grimmia torquata 2. 136.

Helosciadium inund. var. 2. 166. — Heracleum Sphondylium 2. 109. — Hydrodictyon 1. 86.

Jasione perennis 2. 166. — Juncus inundatus Drej. 2. 164. — Jungermannia Hartmanni Thed. 1. 71. — J. heterocolpos Thed. 1. 30. — J. immersa Ångstr. 1. 96. — J. patens Sill. 1. 71.

Kobresia nardina Horn. 1. 14.

Laminaria 2. 132, 133. — Lathyrus pratensis 2. 118. — Lemnaceæ 2. 124. — Lolium arvense 2. 32. — Lyngbya muralis 2. 188.

Mentha latifolia Nolte 2. 108. — Moliniæ 2. 170 och följ.

Narcissus pseudo-narcissus 2. 164. — Nasturtium sisifolium 2. 166. — Neckera intermedia Thed. 1. 70. — Nemophila 1. 39.

Orobanche elatior 2. 166. — Orobus præcox Lilja 1. 32. — Oscaria Lilja 1. 39. — Oxycocci 2. 37.

Pholistoma aurita Lilja 1. 40. — Pinguicula alpina 2. 168. — Plantago minor Fr. 2. 174. — Platantheræ 1. 87. 2. 165. — Poa cæsia Eng. Bot. 2. 34. — Polygona 1. 41, 43 2. 117. — Polyporus tuberaster 2. 135. — Potamogetones 2. 35, 174. — P. marinus 2. 112. — Potentilla procumbens et reptans 2. 160. — Primula 1. 39. — Pr. scotica 2. 109. — Pr. siberica, norvegica, Finmarkica 2. 108 — Prunus insititia 2. 111.

Ranunculus reptans 2. 134. — Rosa tomentosa Koch 2. 95. — Rubi 2. 92. — Rubus Wahlbergii 2 38. — Rumices 2. 20 följ. R. aquaticus Angl. 2. 36. — Ruppiæ 2. 174.

Sagina procumbens 2. 111. — Salices 2. 145 följ. S. Daphnoides 2. 63. — Saxifraga hypnoides 2. 38. — Scirpi 2. 169. — Scirpus palustris 2. 117. — Siradium 2. 121. — Sisymbrium araboides 2. 109. — Stellaria alpestris, borealis, longifolia Mühl. 2. 111. — St. graminea 2. 117. — St. mollis 2. 210. — Stipa 2. 135, 168, 169.

Taraxacum tenuifolium 2. 160. — Tragopogon pratensis et minor 2. 167. — Tritica 2. 162, 173.

Ulmi 2. 35. — Ulva crispa 2. 188. — Utriculariæ 2. 109, 118.

Vaccinium 2. 36. — Valerianæ 2. 138, — Val. sambucifolia 2. 17. — Weissia volcanica 2. 136. — Violæ 2. 110.

Zannichelliæ 2. 42, 72. — Zostera nana 2. 164. — Zygodon torquatus 2. 136.

Å 12 Nummer af *Botaniska Notiser för år 1841* kan med 1 Rdr 32 sk. Banko prenumereras: i Stockholm hos *Fritze et Bagge;* i Upsala hos *Lundqvist;* i Linköping hos *Sahlström;* i Lund hos *Gleerup;* i Malmö hos *Cronholm;* i Köpenhamn i *Gyldendalska Bokhandeln;* i Kristiania hos Med Kand. *Fr. Schübeler,* samt, med tillägg af postarvode, på alla postkontor i riket. — Tidskriftens form blir densamma, som under detta år; hvarje nummer skall utgöra ett ark; någon gång lemnas 2 ark.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1840.

BOTANISKA NOTISER

FÖR ÅR 1841,

MED BITRÄDE AF

HERR FRIES, BORGSTRÖM, HARTMAN, HOLMGREN OCH LINDGREN,

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

LUND.
TRYCKT UTI BERLINGSKA BOKTRYCKERIET,
1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM

№ 1. Lund Januari 1841.

I. Original-Afhandling.

Bidrag och anmärkningar till Skandinaviens Flora; af Utgifvaren.

Ehuru mera än ett år förflutit efter återkomsten från min sednaste vandring i de Norska fjälltrakterna, har jag dock saknat så väl tid som tillfälle att fullständigt redigera och i ett sammanhang framställa de observationer jag derunder gjorde. På det att likväl denna, äfvensom de tvenne föregående jag i samma land företagit, och hvilka alla för mig enskildt varit af högsta intresse och nytta, icke måtte för Skandinaviens Flora blifva utan all vinst, har jag ämnat i smärre upsatser framställa de observationer, hvartill de lemnat tillfälle, utan att dervid binda mig vid någon bestämd ordning. Till en början vill jag här meddela beskrifning på en förut icke i Skandinaviens Flora uptagen vextart, äfvensom anmärkningar öfver några andra dermed mer eller mindre närslägtade.

1. *Cirsium canum* All. caule superne ramoso ramis elongatis oligocephalis, foliis elongatis oblongo-lanceolatis decurrentibus spinuloso-ciliatis supra viridibus subtus cano-tomentosis, inferioribus pinnatifidis laciniis elongatis acutis, superioribus elongato-lanceolatis dentatis, capitulis ovatis ebracteatis pedicellatis, squamis involucri adpressis sublanceolatis exterioribus mucronulatis.

C. canum *All. Pedem. I. p. 151. Bieb. Taur. Cauc. 3. p. 556. DC. Prodr. 6. p. 641. Koch Syn. p. 391. Reich.*

exc. n. 1897. Wim. Grab. Fl. Siles. 2. p. 89. Wim. Flora v. Schles. ed. 2. p. 231. — Carduus canus *L. Mant. p. 108. Richt. Cod. Linn. p. 786. Jacq. Fl. Austr. I. p. 27. tab. (12) 13.* — Cnicus canus *Willd. Sp. 3. p. 1664. Bieb. Taur. Cauc. 2. p. 274. n. 1657.* — Cirs. pratense *DC. Bot. Gall. ed. 2. I. p. 286? Prodr. 6. p. 645?* (vide infra).

Hab. in latere orientali montis Sætnæsfjeld versus prædium Pastoris Grötten Romsdaliæ Norvegiæ, ubi 28 Sept. 1839 legi.

Radicem et folia radicalia haud observavi. Caulis orgyalis, inferne digitum crassus, erectus, cavus, sulcato-angulatus, obscure viridis subpurpurascens, basin versus substrigosus, de cetero parce araneosus, inferne dense foliosus, superne ramos floriferos plurimos emittens. Folia margine undique spinuloso-ciliata, supra glabrescentia viridia, subtus tomento brevi cano dense tecta nervo virescente haud spinuloso, apice protracta acuminata; infima in petiolum brevem decurrentem attenuata, oblongo- l. obovato-lanceolata, fere usque ad nervum pinnatisecta; intermedia oblongo-lanceolata, decurrentia alis spinulosis exstantibus basi rotundatis, profunde pinnatifida; laciniæ foliorum infimorum et intermediorum præsertim in medio folio elongatæ versus basin et apicem decrescentes, patentes angulum rectum sæpe formantes, interdum sursum subarcuatæ, e basi ovata lanceolatæ l. lineari-lanceolatæ, acutæ, infra medium lacinula (l. si mavis dente magno) una alterave antice instructæ, sæpissime saltim, ubi e lamina folii egrediuntur laciniæ, adest lacinula ovata; laciniæ, lacinulæ et dentes spinula validiori albido-lutescente parum pungente terminantur. Folia superiora elongato-lanceolata, parum decurrentia, inciso-dentata, apice subintegra longe protracta; suprema demum lineari-lanceolata, acuminata, amplexicaulia auriculis rotundatis, spinuloso-dentata. Rami floriferi 4—7, erecto-patentes, elongati pedales l. spithamæi, apicem versus araneoso-tomentosi cani, foliis minutis bracteiformibus spinuloso-ciliatis basi latiore ample-

cientibus l. sessilibus hinc inde obsiti. Capitula versus apicem ramorum 1—3, pedicellis 1—2-pollicaribus canis suffulta, magna, ovata, ebracteata. Squamæ involucri adpressæ, margine tenuiter villosæ exsiccatæ supra tenuissime papillosæ (ut suspicari liceat, eas in statu vivo glutinosas fuisse, quamvis plantam legens hanc rem haud attenderim), basi et marginibus lutescenti-pallidæ, apicem versus purpurascentes; exteriores ex ovata basi lanceolatæ, mucronulatæ; interiores oblongo- l. lineari-lanceolatæ, ante apicem scariosum patulum subcallosæ. Corollæ purpureæ, inæquales lacinia nempe ima profundiore. Antheræ albæ; filamenta lanuginosa. Stigmata brevia, subovata. Semina ovato-oblonga, nitentia, lævissima, lutescentia; pappus plumosus, sordide-albidus.

Denna art synes mycket utmärkt genom sin storlek och sina stora blomster, som alldeles likna dem hos *C. heterophyllum*, utom det att stylus hos denna är längre utdragen än hos den förra. Bland de skandinaviska arterna står den utan fraga närmast nyssnämnda, men skiljer sig dock lätt derifrån genom de tydligt och langt nedlöpande mycket delade bladen och de talrika långt utdragna blomsterbärande grenarne. Genom dessa karakterer skiljer den sig äfven från de utländska *Cirsium rivulare* All. och *C. ambiguum* All., med hvilka den i öfrigt mycket öfverensstämmer, hvarföre jag länge tvekat om den icke borde hänföras till någon af dessa: men enär sättet, hvarpå bladen är fastade på stjelken synes inom närvarande slägte erbjuda en hufvudsaklig och konstant karakter, har jag ej med någon af de nyssnämnda kunnat förena den, ehuru den med hänseende till bladens delning mest nalkas dem. Genom hela sitt utseende afviker den dessutom från *C. rivulare* sådan denna föreställes i *Allionii Fl. Pedem. t. 35* (som enligt *Gaudin* och *Decandolle* hör hit och icke till *Carduus personata)*, äfvensom i *Hallers Hist. Stirp. Helvet. Vol. I. tab. 4. fig. 1.* Figuren i *Jacquins Flora Austr. t. 91* skiljer sig äfvenledes genom den uptill nakna enkla stjelken, blommornas ställning, de nedra

långskaftade bladen och slutligen äfven genom den breda föga utdragna bladspetsen. — Men också från de beskrifningar och figurer öfver *C. canum*, hvilka jag varit i tillfälle jemföra, skiljer sig den norska vexten hufvudsakligen genom de mycket och djupt inskurna bladen. *Jacquins* figur t. 42, som föreställer den mindre formen af denna art med enblomstrig stjelk och fullkomligt hela blad, liknar alldeles icke den norska; tab. 43 öfverensstämmer deremot så väl med hänseende till blomstergrenarne och de öfra bladen, som bladens allmänna form, ehuru de här endast äro djupt tandade; i sjelfva texten p. 27 yttras likväl: "admodum hæc planta variat nunc sesquipedalis l. paulo altior, et uniflora l. omnino pauciflora, nunc iterum humanæ fere altitudinis et ramosa. Foliis subintegris, et magis minusve profunde serratis, aut etiam pinnatifide sinuatis omnibus. Villo magis l. minus conspicuo aliisque momentis." Och finnes äfven på tab. 43 ett dylikt pinnklufvet blad särskildt afteckнadt; detta synes tydligen hafva varit fästadt högre opp på stjelken (i bladvecket synes nemligen nedra delen af en afskuren gren), hvaraf lätt kan förklaras, att detta ej är så djupt klufvet, som på de nedra bladen af den norska plantan, hvilket i öfrigt betyder föga, enär bladens flikighet betydligt varierar hos arterna af *Cirsium*. Blomhufvudena på fig. äro också mera rundade än på den af mig samlade: men på denna sednare voro de nästan afblommade, då de deremot på den förra äro dels nyss dels alldeles icke utslagna, och det är kändt, att hos arterna af detta slägte ändra de under den vidare utvecklingen icke så obetydligt sin form, hvarpå *C. lanceolatum* lemnar ett tydligt bevis. Af dessa skäl och då alla de väsendtligare karaktererna öfverensstäma, anser jag mig med säkerhet böra hänföra den norska vexten till *C. canum*, ehuru den torde böra uptagas såsom en var. *dissecta* af densamma. Denna form, som säkert är identisk med den hvilken *Wimmer* i 2:a ed. af Flora von Schlesien p. 231 omnämner, tyckes äfven vara samma som *C. canum β* Reich.,

hvartill såsom synonym hänföres *C. pratense* DC., till hvilken åter *Decandolle* (Prodr. 6. p. 644) anser *C. canum* All. höra som varietet, ehuru *Allionius* till sin art citerar *Jacquins* figurer, hvilka äfven af *Decandolle* hänföras till dess *C. canum* Bieb., dit de äfven af *Bieberstein* (Fl. Taur. Cauc. n. 1657) citeras (Jacqu. t. 43, 44 är tydligen tryckfel i stället för t. 42, 43); säkerligen höra båda, så som *Reichenbach* antager, till en och samma art; i diagnoserna förekommer åtminstone ingenting, som talar häremot.

Cirsium canum är hittills funnen i norra Italien, södra Frankrike (så framt *C. pratense* hör hit), Österrike, Ungern, Böhmen, Saxen, Slesien och Taurien. Den åfvanbeskrifna norska fann jag i den intressanta fruktbara Romsdalen på östra branta sluttningen af (det nära den här tätt invid hafsfjorden liga snögränsen nående fjället) Sætnæsfjeld midtemot Grottens prestgård; den växte i inf. alpina regionen blandad med *Cardamine hirsuta*, *Digitalis purpurea*, *Hieracium boreale α et β*, *H. prenanthoides*, *Cirsium heterophyllum*, *Carduus crispus* var. (se nedan), *Calamagrostis Halleriana*, *C. Epigejos*, *Aspidium angulare*, *filix mas*, *Struthiopteris*, *Onoclea crispa*, m. fl., hvilka alla voro ovanligt frodiga. Den var icke särdeles ymnig.

2. En annan tistelart, som vid första anblicken hade ett eget utseende, växte i grannskapet af den nyss beskrifna, ehuru något högre opp på fjällsidan. Dess blommor voro ännu icke här utvecklade, men den kan icke vara annat än en form af *Carduus crispus* L. — Jag vill i korthet beskrifva äfven den:

Carduus crispus L. — var. *longifolius:* Caulis 1—1½ pedalis, erectus, ob folia densa decurrentia undique alatus et spinulis longiusculis lutescentibus superne densissimis tectus. Folia omnia ambitu oblonga, sinuato-pinnatifida, laciniis subovatis angulato-lobatis, fol. inferiorum plus quam dimidiam folii latitudinem attingentibus; folia infima 1—1½ spitham.

longa, in petiolum latum decurrentem attenuata, utrinque viridia pilosa; suprema lineari-oblonga, subtus villoso-canescentia. Capitula (haud explicata) subglobosa aggregata. Squamæ involucri exteriores ovatæ. — Die 28 Sept. 1839 legi.

3. *Cirsium heterophyllum* DC. Att äfven denna art i flera hänseenden varierar, är allmänt kändt. Det är i synnerhet bladen som visa sig föränderliga med hänseende till deras helhet eller sönderdelning. Med anledning häraf hafva några Författare t. ex. *Allionius* (Flora Ped. 1. p. 152) deraf bildat tvenne arter: *C. heterophyllum* (l. c. N:o 354 t. 34) med mer eller mindre flikiga blad, och *C. helenioides* (l. c. n. 353 t. 13) med hela blad. Andra deremot hafva upställt tvenne varieteter, t. ex. *Haller, Decandolle, Gaudin, Wimmer.* Denna art är allmän i Norge och äfven i Sverge under båda formerna, mellan hvilka talrika öfvergångar ega rum; det synes mig dock, som den form, hvilken har hela blad, förekommer ymnigare i högre fjälltrakter, hvaremot den andra är vanligare i lägre trakter (t. ex. vid Kristiania och andra delar af Norska kusten, Skåne, o. s. v.). Flera författare, såsom *Decandolle* (Prodr. 6. p. 653), *Wimmer* et *Grabowski* (Fl. Siles. 2. p. 82), *Gaudin* (Fl. Helv. 5. p. 197), tillägga den antingen helt och hallet eller till hälften klotrunda blomsterhufvud; jag har dock aldrig märkt dem, fullt utslagna, hafva annan form än bredt äggrund vid basen intryckt. De yttre stralarne af frojunet hos kantblommorna äro stundom endast strafva af små upatvända taudlika hår; hvaremot de öfriga äro fullkomligt fjunlika. — I sydvestra Norge på Häckfjeld har jag samlat några exemplar, hvars blomsterskaft uptill äro försedda med flera små jemnbredt-lansettlika långspetsade blad, hvilka äro nästan lika langa med foderfjällen eller kortare, och omgifva blomsterhufvudet liksom svepe. -- *Allionii* figur t. 13 afviker fran alla exemplar jag observerat dels genom de langa blomsterskaften, som utgå fran öfra bladvecken (i detta afseende afviker äfven fig. i Fl. Dan. t. 109 — vanligen äro

blomsterskaften mycket korta), dels ock genom äggrunda utstående foderfjäll, hvaraf de nedersta synas nästan tillbakabojda. — Tab. 34 skiljer sig äfvenledes genom bredt äggrunda foderfjäll samt det vid basen ovanligt breda fodret. — Figuren hos *Haller* (Hist. Stirp. Helv. 1. t. 7) är den bästa jag sett; blomsterhufvudet är allenast något mindre än det vanligen förekommer; men i detta hänseende varierar denna art, liksom med afseende på bladens mängd och storlek; stundom är stjelken från basen nästan ända till toppen tätt besatt med blad; oftast är likväl nästan halfva stjelken uptill bar, försedd blott med några få små smala blad; stundom är äfven stjelkens nedra del endast glest bladig. — Bladen, som vanligen äro bredt elliptiskt-lansettlika, äro stundom ända från basen smalt lansettlika. — Blommorna har jag aldrig sett annorlunda än purpurröda; *Haller* uppgifver deremot i beskrifningen på *Cirsium n. 180 β (C. heteroph. β incisum)* l. c. p. 78 "flosculi albidi;" jag skulle knapt tro att han härtill förletts af de hvita ståndarknapparne.

(Fortsättes).

II. Literatur.

1. Flora von Schlesien preussischen und österreichischen Antheils. Nach natürlichen Familien etc. Von Friedrich Wimmer, Professor. Breslau, Hirt. 1840. XLVIII, 464, 84 sid. och en bergskarta. 12:o.

Redan åren 1827—1829 utgåfvo *Wimmer* och *Grabowski* en *Flora Silesiæ* i 3 delar författad på latinska språket och upställd efter Linneanska sexualsystemet; deri framställdes vid hvarje art diagnos, temligt utförlig beskrifning, noggranna vextställen samt några synonymer, särdeles ur arbeten som rörde Slesiens Flora. Nagra år derefter, 1832, utgaf *Wimmer* ensam en Flora öfver Slesien på Tyska språket äfven efter Linneanska systemet. Det är af denna

han nu lemnat en ny omarbetning, likaledes på tyska, men upställd enligt naturliga metoden. — Till en början meddelas en diagnostisk öfversigt af de naturliga ordningarne eller familjerna, hvarefter följer en upställning af slesiska florans slägten efter Linneanska systemet med kort diagnos för hvarje. — Sjelfva floran, som allenast innefattar de fanerogama vexterna, börjar med *Polypetalæ thalamifloræ*. För hvarje ordning och slägte framställas diagnoser; äfvensom särskildt korta anmärkningar och uplysningar. Vid arterna upgifves först diagnos, så varieteter, om arten eger några dylika anmärkningsvärdare, derefter följa vextställen utförligt utsatta, jemnte blomningstid och varaktighet, samt slutligen en kort beskrifning. Synonymer äro endast sällan anförda, utan allenast namnet på den, som gifvit slägt- eller art-namnet. Äfven de allmännare odlade vexterna äro uptagna, men utmärkte med särskildt tecken; likaledes äro såväl de, hvilka böra anses såsom ursprungligen förvildade eller annorledes tillfälligtvis inkomna, som ock de hybrida arterna med egna tecken utmärkta, samt frågetecken satt vid sådana, hvilkas förekomst icke är säkert afgjord, ehuru sannolik och stödjande sig på giltiga grunder. Att mycken kritik är använd så väl på bestämmandet af de vexter, som förtjenade uptagas, som ock på artbestämningarne och de upgifna karaktererna, derom bärer den välkände Författarens blotta namn tillräckligt vitnesbörd och vitsordas för öfrigt af nästan hvarje sida i arbetet. Han hörer hvarken till dem, som finna behag uti att mångdubbla arterna, eller till dem, som öfver höfvan sammandraga dem; öfverallt lägger han sin egen erfarenhet till grund; han vidhänger ingalunda blindt och envist den mening han förr framstält, utan har han funnit skäl att frångå den, så gör han det utan tvekan; men han omfattar icke heller utan noggran profning hvarje ny asigt som framställts. Vi finna endast få alldeles nya arter anförda: att här upgifva dem, äfvensom redogöra för de flera intressanta uplysningar, som i detta arbete innehållas, skulle föra längre än afsigten

med denna anmälan tillåter; det är nog att yttra, det denna flora, liksom Författarens föregående arbeten, innefattar mycket som äfven för Skandinaviens flora är af intresse.

Efter den egentliga floran följer (med eget sidotal) en geografisk öfversigt af Slesiens vegetation. Här angifves först gebitets läge och gränsor (ungefär 830 qu. mil längs Oder); vidare höjden öfver hafvet (Oder har vid Oderberg en höjd af 588 fot öfver hafvet, vid dess inträde i Mark 175 fot; Oderdalens lutning således 413 fot; högsta bergstopparna äro: Schneekoppe 4930′, Babia Gora 5080′ öfver hafvet) och bergens indelning. Derefter indelas hela gebitet i höjdregioner efter vegetationens olika beskaffenhet; tre dylika regioner antagas, neml. Slättlandsregionen, som sträcker sig till en höjd af 1500 fot öfver hafvet; de för denna mest karakteristiska träd äro eken och furen; Förbergs-regionen mellan 1500′ och 3600′ höjd med *Abies excelsa* och *A. pectinata* såsom mest utmärkande; Högbergs-regionen, som utgöres af de högre bergs- och fjäll-trakterna, hvilka kunna fördelas i följande grupper: Riesengebirge, Glätzer Schneegebirge, Altvatergebirge och Babia Gora; såsom utmärkande denna region kunna antagas dvergformer af granen och några löfträd samt *Pinus Pumilio* Hænke; de öfversta topparna äro naturligtvis beröfvade all trädvegetation. — Förf. framställer derefter särskildt hvarje af dessa regioner och upräknar såväl de vexter, som utmärka särskildta ställen inom dem, som äfven de hvilka mera uteslutande tillhöra hvardera. — Vidare upräknas sådana vexter, som väl förekomma i tillgränsande trakter (Mären, Böhmen, Lausitz och Mark), men icke blifvit funna i Slesien. — Slutligen meddelas en tabell, hvari uti särskilda kolumner upföres antalet på de till hvarje naturlig familj hörande arter, antalet på dem, som dels hufvudsakligen, dels uteslutande förekomma i hvardera af de trenne antagna regionerna; de, som äro gemensamma för tvenne eller alla bland dessa; arternas förhållande till hela antalet af Slesiens fanerogama vexter; äfvensom detta förhål-

lande uttryckt i decimalbråk, samt ändtligen arternas antal i en omkrets af vid pass 4 mil kring Breslau; varandes härvid äfven bifogad en upräkning af familjerna med hänseende till deras artrikhet. Häraf torde det icke vara opassande att anföra följande: *Compositæ* har 138 arter, *Gramineæ* 95, *Cyperaceæ* 76, *Papilionaceæ* 67, *Scrophularinæ* 66, *Umbelliferæ* 51, *Labiatæ* 49, *Cruciferæ* 48, *Ranunculaceæ* 47, *Dryadeæ* 37, *Orchideæ* 35, *Salicinæ* 26, *Alsineæ* 25, *Boragineæ* 24, *Sileneæ* 23, *Junceæ* och *Liliaceæ* 21, *Polygoneæ* 20, o. s. v. Hittintills äro 1288 arter funna verkligen vilda i Slesien; troligen finnas dock flera, så att Förf. vid beräkningarne har antagit dem till 1300. — Till slut är såsom ett bihang meddelad en förteckning öfver de förnämsta höjdpunkterna, jemte en profil-karta öfver Sudeterna och Teschenska bergen. — Hvad det typografiska angår, hafva tydlighet och besparing af rum blifvit lika afsedda och förenade så att den ena icke lidit för den andras skull. Papperet är vackert och typerna tydliga.

2. *Supplemente der Riedgräser (Carices) zu Chr. Schkuhrs Monographie in Abbildung und Beschreibung herausgegeben von Dr. G. Kunze; oder Schkuhrs Riedgräser neue Folge. 1:r Band 1:e Liefer. Leipzig. Fleischer 1840. — 44 sid. 10 tab. 8:o.*

Starrslägtet är icke blott ett bland de artrikaste, utan äfven, särdeles för oss nordboar, ett bland de intressantaste. Det är derföre, som hvarje bidrag till dess närmare kännedom maste vara kärkommet. Väl hafva flera på olika tider bearbetat detsamma, hvaribland det torde vara tillräckligt att nämna *Schkuhr*, *Wahlenberg*, *Goodenough*, *Hoppe* samt i nyaste tiden *Kunth* och *Gay*, men ännu återstår dock atskilligt. Ty dels uptäckas alltjemnt nya arter, dels äro de till detta slägte hörande vexter så lika hvaran-

dra, att det är svårt att af blotta beskrifningar åtskilja arterna, så vida man ej derjemte har figurer att rådfråga. Det var detta förhållande, som föranlät *Schkuhr* att utgifva sin berömda monografi öfver detta slägte, hvars alla då kända arter han med figurer upplyste. Dessa äro väl nog mycket hopträngda och begagnandet af monografien försvåradt derigenom, att figurerna icke följa samma ordning, som texten, äfvensom hvarken namn eller hänvisning till det ställe i texten, der de beskrifvas, äro dem vidfogade; men monografien behåller dock alltid sitt värde och kommer att utgöra ett hufvudarbete för detta växtslägte. Vi äro *Kunze* mycken tack skyldige för det han fattat och skridit till utförande af det beslut, att utgifva en fortsättning af detta arbete, omfattande beskrifningar och, i harmoni med konstens gjorda framsteg stående, figurer öfver de efter dess utgifvande upptäckta arter. Häraf har nu första häftet utkommit, hvilket innehåller 10 tabeller, hvarpå 15 arter äro väl och tydligt aftecknade med analys af frukten och äfven andra delar. Texten fortlöper på 44 sidor innehållande diagnoser, synonymi och utförliga beskrifningar öfver de aftecknade arterna, äfvensom upplysningar om deras hemland och förhållande till närslägtade arter. Diagnoserna äro på latin, öfriga texten på tyska. Vi vilja här anföra namnen och hemmet för dessa arter:

Tab. 1 innehåller: *Carex Guthnickiana* Gay från Azorerna (hör till samma afdelning som *C. pulicaris)*, och *C. trinervis* Degland från Frankrikes sandiga kuster mot Oceanen, beslägtad med *C. cæspitosa*. — Tab. 2 framställer *C. leiorhyncha* C. A. Meyer från Davurien, Sitcha och Unalaschka (Dalmatien?) närmast *C. multiflora* Mühlenb.; och *C. bracteosa* Kze från Chile, som står nära *C. muricata*. — På tab. 3 äro afbildade *C. conglobata* Kit. från Ungern och Altai, nära *C. verna* Schk.; *C. Steudelii* Kth. från Ohio i N. Amerika, som står mycket nära *C. Wildenowii* Schk. — Tab. 4 innehåller *C. brevicollis* DC. (C. rhyncocarpa Heuff.) från

trakten af Rhone i Frankrike och Bannatet, närmast *C. Michelii* Host och liknar äfven *C. vaginata* Tausch. — *C. undulata* Kze meddelad 1827 från Finska Lappmarken af Fellman, dåvarande Pastor i Utsjoki; står mycket nära *C. pallescens* och karakteriseras sålunda: Spica masc. solitaria, femin. 2 pedunculatis erectis ellipsoideis; utriculis oblongis curvatulis trigonis striatis obtusis ore rostri brevissimi bidentato; squamis oblongis cuspidato-mucronatis utriculis (maturis) brevioribus; acheniis triquetris fuscis; bracteæ infimæ basi transversim undulato-plicata; foliis pubescentibus; culmo triquetro asperrimo. — På tab. 5 föreställes endast *C. Ecklonii* N. Esenb. från Goda hoppsudden, närmast *C. extensa* Good. — Tab. 6 framställer *C. punctata* Gaud., som växer i största delen af sydliga och mellersta Europa och sednast funnen i Norge; (Förf. anser Schkuhrs fig. t. Yy N:o 68 icke höra till denna, utan till *C. distans* L.). — *C. laricaulis* Hochst. från Azorerna, närmast föregående. — Tab. 7 framställer *C. evoluta* Hartm., hvilken utom Sverge äfven är funnen vid Ulm. — På tab. 8 är *C. gracillima* Schweinitz från N. Amerika afbildad. — Tab. 9 innehåller *C. Frankii* Kth. från Pensylvanien, som är förvandt med *C. vesicaria* och *bullata*. — På tab. 10 meddelas slutligen figur af *C. multispicata* Kze från södra Chile, som synes förvandt med *C. pseudocyperus* L.

Vi önska och hoppas, att detta arbete oafbrutet må fortsättas och anse oss förvissade, att Förf. skulle göra sig den botaniska publiken förbunden, om han lemnade figurer äfven öfver åtskilliga bland de arter, hvilka väl redan förekomma i Schkuhrs arbete, men der äro antingen otydligt eller i mindre utbildadt tillstånd aftecknade. — Så snart nytt häfte erhålles, skall dess innehåll genast meddelas; äfvensom Utgifvaren vill småningom ur *Gays*, i Annales des Sciences nat. införda, afhandling öfver *Carices* i utdrag meddela hvad som med afseende på de Skandinaviska arterna kan vara af intresse.

3. Algæ Scandinavicæ exsiccatæ, quas distribuit John Erh. Areschoug. Fasciculus secundus. Gothob. 1840. Folio.

I likhet med första fascikeln, som i N:o 7 s. 126 för 1840 anmältes, innehåller äfven denna 25 arter i fullständiga och vackra exemplar. Dessa äro: *Delesseria sinuosa* Lamour., *Odonthalia dentata* Lyngb., *Polysiphonia penicillata* Grew., *Callithamnion Plumula* Lyngb., *C. roseolum* Ag., *Furcellaria fastigiata* Lamour., *Chorda filum* Lamour., *Chordaria flagelliformis* Ag., *Dichloria viridis* Grew., *Sphacelaria cirrhosa* Ag., *Laminaria Fascia* Ag., *Porphyra laciniata* Ag., *Enteromorpha compressa* Link, *Draparnaldia plumosa* Ag., *Conferva floccosa* Ag., *C. turfosa* Aresch., *C. implexa* Dillw., *C. capillaris* L., *C. pilosa* Aresch., *Ectocarpus litoralis* Lyngb., *Zygnema quininum* Ag., *Rivularia hemisphærica* Fr., *Scytonema myochrous* Ag., *Calothrix confervicola* Ag., *Exilaria fasciculata* Grew., alla samlade i N. Hallands och Bohusläns skärgård, samt några vid Göteborg. — Utg. yttrar i ett kort förord, dels att hans afsigt endast är att upmuntra och underlätta algernas studium, icke att utgifva någon egentlig normal samling; dels att han åt sådana arter, hvilka han ej efter Författarnes ofta korta och ofullständiga beskrifningar kunnat bestämma, provisoriskt gifvit nya namn, utan att han derföre vill påstå att sjelfva arterna äro nya, och önskar han att något omdöme öfver hans bestämningar icke förr må fällas, än han i en särskild kommentarie hunnit redogöra för sina grunder.

För att underlätta anskaffandet af denna exsikkat-samling, har Utg. för dem, som vilja subskribera på alla deraf utkommande häften, nedsatt priset till 1: 24 B:ko för hvarje häfte, således hälften mot hvad det kostar i bokhandeln. — De, som på dessa vilkor önska subskribera, torde vända sig antingen till Utgifvaren sjelf, eller till Utgifvaren af denna tidskrift.

III. Hvarjehanda.

1. Enligt erhållen underrättelse från Prof. *Fries* äro de växter, hvilka komma att utgöra sjette fascikeln af *Herbarium normale*, aflagde. Enligt den redan tryckta conspectus lemnas i densamma följande:

1. Anthemis tinctoria L. — a et b Fr.
2. Gnaphalium supinum L.
3. Filago germanica L.
4. Hieracium Pilosella L. a. b.
5. — X Auriculo-Pilosella Fr.
6. — Auricula L.
7. — præaltum Vill.
8. — cymosum ε. Fr. Nov.
9. — — δ. Fr. Nov.
10. — collinum Gochn.
11. Campanula barbata L.
12. Iasione montana v. litoralis Fr.
13. Mentha gentilis L.
14. Gentiana amarella L. G. lingul. Ag.
15. — — v. lancifolia Fr.
16. Barbarea stricta Fr.
17. — vulgaris v. arcuata Fr.
18. Nasturtium anceps Reich.
19. — palustre DC.
20. Subularia aquatica L.
21. Coronopus didymus Sm.
22. Lepidium Draba L.
23. Aconitum Napellus L.
24. — Cammarum L.
25. Viola silvatica Lam.
26. — arenaria DC.
27. Malachium aquaticum Fr.
28. Stellaria nemorum L.
29. Elatine orthosperma Düb.
30. Elatine triandra Schk.
31. Sedum villosum L.
32. Melilotus off. macrorrhiz. K.
33. — — silvestris Fr.
34. — arvensis Wallr.
35. — vulgaris Willd.
36. Oxytropis pilosa DC.
37. Cotoneaster vulgar. v. nigra Wahlb.
38. Sorbus Aria Cr.
C. — latifolia Pers.
39. — Scandica Fr.
40. — hybrida L.
41. Rosa canina v. nitida Fr.
42. — — v. collina Fr.
43. — coriifolia Fr.
44. Rubus suberectus Anders.
45. — affinis Weih.
46. — horridus Hartm. Arrh.
47. — nemorosus Hayne.
48. Fragaria elatior Ehrh.
49. — collina Ehrh.
50. Geum intermedium Ehrh.
51. Sanguisorba officinalis L.
52. Rumex aquaticus L.
53. — maximus Schreb.
54. Salix Daphnoides Vill.
55. — repens L.
56. — rosmarinifolia L.
57. Orchis pyramidalis L.
58. — laxiflora Lam.
59. Gymnadenia odoratissima Br.
60. Platanthera bifolia Rich.

61. — chlorantha Cust.
62. Malaxis monophyllos Sw.
63. — Löselii Sw.
64. Allium carinatum L.
65. Anthericum ramosum L.
66. Juncus nodulosus Wahlenb.
67. Luzula camp. v. pallescens. DC.
68. Ruppia rostellata Koch.
69. Zannichellia palustris L.
70. Zostera marina L. v. angustifol.
71. Carex pediformis C. A. Meyer.
72. — montana L.
73. — speirostachia Sm.
74. — bullata Schk. var. lævirostris.
75. — evoluta Hartm.
76. — maritima Müll.
77. — microstachia Ehrh.
78. — paradoxa Willd.
79. — teretiuscula Good.
80. — paniculata L. v. simplex.
81. — virens Lam.
82. — capitata L.
83. Poa serotina Ehrh.
84. — cenisea All.
85. — laxa Hänke.
86. Glyceria remota Fr.
87. — distans Wahlenb.
88. Bromus arvensis L.
89. — pratensis Ehrh.
90. — racemosus L.
91. Triticum junceum L.
92. — — v. megastachyum Fr.
93. — acutum DC.
94. — (affine Deth.?) s. laxum.
95. — rigidum Schrad.
96. — glaucum Desf.
97. — repens v. litorale Fr.
98. — caninum L.
99. Hordeum pratense Huds.
100. Equisetum umbrosum Willd.
101. Chara vulgaris L.

Exemplar af denna fascikel erhålles endast genom speciel requisition hos Utgifvaren Professor *El. Fries* i Upsala.

2. Följande jemförelse mellan anslagen till Botaniska institutionerna i Upsala och Lund kan vara af intresse och gifva anledning till åtskilliga betraktelser, helst som frågan om anslag till Universiteterna väl snart kommer att af Ständerna afgöras:

Upsala	Lund
På ordinarie stat:	
Banko.	Banko.
I årligt anslag: kontant 616: 32 in natura 56 famnar tall- och gran-ved.	i årligt anslag: kontant 152: — in natura — ingenting.

På extra stat:

Årligt anslag . . . . . 900: — årligt anslag . . . . . 430: —

hvartill komma:

Örtagårdsmästarens lön: 75 t:r säd hälften råg, hälften korn, samt 6 famnar ved in natura.

Trädgårdsmästarens lön: 250: —

Orangerigesällen: 30 tunnor säd, hälften råg, hälften korn.

Förste trädgårdsdrängens lön: 75: —

Två orangeri eld-vaktare: hvardera 8 tunnor säd, hälften råg, hälften korn.

Andra d:o . . . . . 50: —

I dessa anslag för Upsala trädgård äro inga bygnader eller reparationer inbegripne. Vid fördelningen af det nya statsanslaget för några år tillbaka erhöll den till nybygnader (de nya förträffliga drifhusen) på en gång mellan 7 och 8000 R:dr B:o. Och hvad har väl Lunds fått? Den eger bygnader, som nästan till ingenting duga; dess anslag försla knapt till betäckande af de aldra oundgängligaste utgifterna. Ingen billig lärer neka, att Lunds botaniska institution företrädesvis eger behof af förökade anslag, så vida någonting skall blifva af densamma; och till följe af sin belägenhet skulle den kunna blifva den förträffligaste på Skandinaviska halfön. Biskop Agardh har vid riksdagen fört dess talan; alla, som intressera sig för denna institution, stå derföre hos honom i förbindelse; matte han för den äfven kunna utverka nagot! — Framdeles hoppas Utg. kunna meddela noggranna upgifter öfver anslagen till Botaniska trädgårdarne i Köpenhamn och Kristiania; nu kan han endast med afseende å den sednare uplysa, att den har i årligt anslag af Universitetskassan 1000 Norska Specier d. v. s. 2333: 16 Svenskt B:ko och trädgardsmästaren en årlig lön af 450 N. Sp. i. e. 1050 R:dr B:ko.; hvarförutan af sista Stortinget beviljats betydliga medel till bygnad af nya vexthus. Det är i sanning nagot mera än de svenska botaniska institutionerna hafva — men det är ock i Norge! —

På *Botaniska Notiser för 1841*, hvaraf hvarje månad utkommer ett nummer af 1 eller stundom 2 ark, kan med 1: 32 B:ko prenumereras: i Stockholm hos *Fritze et Bagge*, i Upsala hos *Lundequist*, i Linköping hos *Sahlström*, i Malmö hos *B. Cronholm*, i Lund hos *Gleerup* samt hos *Utgifvaren;* i Kristiania hos Med. Kand. *Fr. Schübeler;* i Köpenhamn uti *Gyldendalska Bokhandeln;* samt, med tillägg af postarvode, på alla postkontor i riket. — De, hvilka medelst upsatser vilja bidraga till tidsskriften, behaga insända dessa till Utgifvaren Akad. Adj. Al. Ed. Lindblom i Lund.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 2. Lund Februari 1841.

I. Original-Afhandling.

Bidrag och anmärkningar till Skandinaviens Flora, af Utgifvaren.

(Forts. från N:o 1.)

Hieracium. Detta polymorfa slägtet kan med allt skäl hänföras bland dem, hvilka för Botanisterna utgöra en slags pröfvo- och stöte-sten. Ty under det några äro färdiga att till rang, heder och värdighet af egen art uphöja hvarje af de så högst talrika former, hvilka inom detta slägte framte sig, så hafva andra nog att beställa med att reducera dessa till några få ursprungliga. Slägtet erbjuder följaktligen ett ypperligt fält så väl för dem, hvilka genom fabricerande af "nya" arter vilja göra sitt namn odödligt, som för dem, hvilka mera se på fördelen att hafva bestämbara och begränsade arter. - Men likaså svårt som det är för de förra att utfinna karakterer, genom hvilka de af dem upstälda arter kunna så skiljas från hvarandra, att det för andra forskare blir möjligt att i naturen återfinna dem, liksä mycken möda kostar det de sednare, att till sina behöriga ställen återföra hvarje bland de amfibola former, hvarpå detta slägte är så rikt, samt att icke förblanda analoga former med affina, helst som hybriditeter inom detta liksom inom flere större slägten förekomma, hvilka försvåra arternas begränsning. I Linnæa för 1830 p. 447 följ. har *Lasch* afhandlat en del dylika hybrida former inom afdelningen *Pilosella*. Man kan således icke undra deröfver, att Botanisterne ännu icke äro ense om hvad,

som inom detta slägte skall betraktas som art eller såsom blott varietet eller form. — Skulle man döma efter blotta antalet af de i systemet uptagna arter, voro få europeiska slägten som kunde skryta af att proportionsvis hafva fått större tillökning; ty då *Linné* hade allenast 32 arter, bland hvilka flera i sednare tider blifvit hänförda till andra slägten, så finnas ensamt i Tyskland enligt *Kochs Synopsis* 45, enligt *Reichenbachs Flora excursoria* 65 arter; i *Willdenows* edition af *Spec. Plantarum* uptagas 70 arter och i *Decandolles prodromus* 133 säkra och 55 mindre säkra arter, bland hvilka den relativt största delen har hemma i Europa; men bland denna massa äro också icke så få, hvilka, bestämda efter ett eller annat torrt eller odladt exemplar, endast med svårighet kunna återfinnas i den lefvande vilda naturen. Har man i denna studerat slägtet, sett de många tvetydiga former, som framställa sig och bilda liksom öfvergångar mellan andra former, hvilka sedda hvar för sig synas i högsta grad åtskiljda, så kan det vara förlåtligt, om man stundom betviflar gränsorna mellan vissa arter eller rättare möjligheten att finna dessa gränsor och med ord kunna karakterisera de särskilda arterna betraktade i alla deras former; jag vill här allenast nämna *H. alpinum* och *H. murorum*, *H. boreale* och *H. prenanthoides* — ja äfven *H. auricula* och *H. cymosum*. Vi sätta ingen af dessa vexters arträttighet i fråga; men former finnas om hvilka man stadnar i villrådighet till hvilkendera bland de närstående de böra hänföras. — Den väg Prof. *Fries*, i fråga om detta så väl som om många andra invecklade slägten, gått, är utan tvifvel den rättaste och den enda, som leder till något sannt resultat; men dervid är den olägenhet att den i närvarande period svårligen vinner gehör, således icke ens bringar stadga bland de arter han behandlat; ty det har blifvit modernt (för en stor del till följe af den massa vexter, som från alla världsändar sammanhopas), att de, hvilka upträda som författare med anspråk på auktoritet, icke bry sig om att studera vex-

terna i naturen, utan endast i herbarier eller trädgårdar; hvaremot de, som i naturen samla vexterna, icke der studera dem, knapt med tillbörlig noggrannhet anteckna lokalerna der de vexa; att undantag gifvas å båda sidor, vill jag ej förneka; men de synas blifva allt sällsyntare, och oftare företagas forskningarne med ett sinne, som icke är fritt och opartiskt, utan insnärjdt af förut fattade meningar; man rådfrågar icke naturen för att på ett passivt sätt och ur en objektiv synpunkt upfatta dess svar; man gör det ofta allenast för att få sina subjektiva meningar stadfästade, och hvad som dermed icke sammanstämmer, förbigår man antingen med tystnad eller ock söker man vrida det i harmoni med ens egen favoritidé. Jag vill ej till styrko härföre, anföra några exempel; ty "exempla sunt odiosa"; men det bör jag nämna, att de svenske naturforskarne synas vara de, som mest sträfva att från objektiv sida upfatta naturen.

Det är icke min afsigt att anställa någon kritisk granskning af *Hieracii* arterna; dertill får jag tillstå, att jag ännu icke tillräckligt och med nog omsorg granskat dem i naturen, utan jag vill allenast omnämna några bland den mängd former, hvilka jag hufvudsakligen i Norge sjelf samlat eller derifrån erhållit. De arter, hvilka i detta land synas isynnerhet erbjuda en stor mängd former äro *H. cymosum*, *H. alpinum*, *H. boreale;* äfvenledes framstå *H. vulgatum* och *H. prenanthoides* under flera temligen olika skepnader.

Men förrän jag öfvergår till framställningen af dessa former, torde jag böra nämna några ord om slägtets indelning. Den af *Froelich* i *Decandolles* Prodromus Vol. 7 begagnade indelning kan svårligen godkännas, ehvad man ser på öfver- eller under-afdelningarne; ty karaktererna äro hämtade från sådane delar, hvilka äro underkastade mycken föränderlighet och mera bero af olika lokaler, än på några i sjelfva arternas vegetationshistoria och utveckling grundade förhållanden, hvarigenom de särskilda indelningslederna blifva högst artificiela och arter skiljas långt ifrån hvarannan samt

hänföras till olika afdelningar, hvilka af andra författare betraktas blott såsom former af samma art. Sjelfva hufvudindelningen i *Copholepida* eller *Oxylepida*, allt efter som de inre svepefjällen äro trubbiga eller spetsiga, är icke alltid lätt att finna, isynnerhet på torra exemplar. (I förbigående torde jag få anmärka ett tryckfel i karakteren på underafdelningen *Pulmonareæ* l. c. p. 208 rad. 3, hvarest står "*floribus nullis*" i stället för *stolonibus nullis*). — Den älsta indelningen i *Pilosellæ* och *Pulmonareæ* (de gamle författarne gjorde häraf tvenne slägten, af hvilka *Pulmonareæ* kallades *Hieracium*) synes äfven vara den bästa såsom grundad på arternas olika vegetations-förhållande; det är äfven sällan som man, vid vexternas undersökning, af den lemnas i sticket, ehuru visserligen någon gång former framte sig, om hvilka man, särdeles i fall de undersökas i torrt tillstånd, kan stadna i villrådighet, hvarthän de böra hänföras. Bland karakterer, som uppgifvits för att skilja dessa båda afdelningar, har *Fries* (Novit. Mant. alt. p. 43, 44) äfven anfört fästets beskaffenhet: detta skulle hos *Pilosellæ* vara "punctato-areolatum, ceterum læve et contiguum;" deremot hos *Pulmonareæ* "alveolatum, interstitiis fimbrillifero-dentatis." För min del har jag hos båda afdelningarne funnit det alldeles likadant, nemligen alveolatum interstitiis membranaceis dentatis så att den fläck på fästet, der hvarje frö är fästadt, är omgifven af en hinnaktig krona af $\frac{1}{4}$ till en linies höjd, hvarigenom frön skiljas från hvarandra.

Jag vill nu anföra en del af de former jag anmärkt; att upräkna dem alla är liksa föga intressant, som det är hardt nära omöjligt, att söka hänföra dem till några bland den mängd arter och former, hvilka *Tausch* och *Froelich* uptagit, så snart tillgång saknas till dessas originalexemplar.

1. *H. Pilosella* L. Denna art visar sig mindre mångformig än öfriga; den varierar med och utan rotskott, äfvensom till storlek och beklädnad (från Kristiania har jag en form med

den stjernlika luddenheten på bladens undra sida slutligen försvinnande), o. s. v. Något märkligare är:

— *H. Peleterianum* DC. med stora mycket långhåriga blad, få och korta rotskott, många stjelkar, stora blomster med ludet svepe och blekgula på båda sidor nästan lika färgade blommor. Samlad nära Kristiania och meddelad af *Blytt*.

Ingenstädes från Skandinavien har jag sett någon form med så stora blomster och så beskaffade svepefjäll, som de hos *H. pilosellæforme* Hoppe, hvilken att döma af Saltzburgska exemplar synes utgöra en ganska utmärkt form eller måhända egen art.

2. *H. Auricula* L. Denna art framträder under flera former, genom hvilka den gränsar till de närstående arterna. De norska former jag eger kunna bringas under följande tvenne underarter, af hvilka hvardera åter har åtskilliga afarter. Jag vill här äfven anföra några bland dessa, af hvilka säkerligen flera species hos en del nyare författare äro bildade. Vid detta tillfälle torde böra anmärkas det löjliga missförstånd, som *Frölich* i DC. prod. 7. p. 201 begått, då han vid en form af *H. auricula* säger att det i *Vahls* herb. förvarade exemplar är "lectum circa Langelbladet Ornoja"!!

a. glaucescens: folia glaucescentia, margine sparsim setoso ciliata, pube stellata destituta, sublingulata. Caulis scapiformis plerumque basin versus glaber, decetero pilis mollibus horizontalibus simplicibus raris aliisque brevioribus glandulíferis apicem versus crebrioribus vestitus pube brevi cana stellata demum immixta.

— *macrocephalum:* caule scapiformi 2-cephalo, capitulis magnis, involucris hemisphæricis. — In subalpinis ad Öjlo Vang Valders Norw. d. 10 Juli 1839.

— *pilosum:* caule usque a basi pilis horizontalibus pellucidis vestito, capitulis 3—5 subcorymbosis confertis l. unico longius distante longiusque pedicellato. — Frequens in Norvegia; in Hæckfjeld; Valders, Lom Gudbrandsdaliæ etc.

ipse; ad Christiania, Stavanger *Blytt.* (Etiam in Scania et Blekingia Sueciæ).

— *stoloniflorum:* stolonibus elongatis adscendentibus floriferis, capitulis 3–5 aggregatis. (Optimum ad Lund Sueciæ).

– *majus* Fr. Nov.: caule scapiformi 1—1½ ped. pilis horizontalibus sparsis apicem versus rarescentibus usque a basi vestito, capitulis 4—8 subcorymbosis; foliis radic. obovato — lanceolatis acutiusculis, margine et carina pilosis, sæpius denticulatis; stolonibus paucis. — In alpinis ad Drivstuen Dovrefjeld Norv. *Blytt,* qui etiam e flora Christianensi dedit.

Huc pertinet *H. collinum* Auct. Norv. saltim pro optima parte.

β. virescens: folia virescentia parum l. vix glauca, oblongo-lanceolata, acutiuscula, denticulata, margine et carina albido — l. fulvescenti — pilosa, subtus præsertim in carina pube minutissima stellata demum evanescente parce adspersa; caulis scapiformis 1—1½ ped. 2—3 — furcatus 4— 8— cephalus, capitulis subcorymbosis, sæpius elongato — pedicellatis.

— *setosum:* foliis late — oblongo — l. subobovato — lanceolatis, caule usque a basi setis horizontalibus apicem versus crebrioribus diametrum subæquantibus vestito. — In subalpinis ad Opdal Örkedaliæ *Blytt;* in inferalpinis in Toten *Sommerfelt.* Hæc quoque forma pro *H. collino* venditatur.

— *scabrum:* foliis anguste l. oblongo — lanceolatis pilis brevibus margine et carina vestitis, caule usque a basi pube stellata brevi et pilis simplicibus nigris raris scabro. — In subalpinis inter Mörkedal Voss et Vig Sogn d. 4 Aug. 1839. Hæc forma foliis et caule fere *H. cymosi* L. floribus vero *H. auriculæ,* inter utrumque media ad *H. auric. cymoso — auricula* Fr. forsan referenda.

3. *H. prœaltum* Vill Fr. Nov. mant. 1. p. 15, mant alt. p. 43, 44. — Af denna art, hvilken hittills icke blifvit funnen i Sverge, förekomma i Norge åtminstone tvenne former, af

hvilka jag erhållit den ena af *Blytt* och sett den andra i *Sommerfelts* herbarium

α. H. obscurum Reichb. Iconogr. fig. 115. Exc. p. 263. Rhizoma obliquum crassum fibras multas emittens. Folia glauca erecta, radicalia exteriora obovato — lanceolata basi attenuata apice rotundato obtusa denticulata, interiora angustato — lanceolata sublinearia basi æqualiter attenuata apice acuta, omnia margine et carina l. etiam interdum utrinque l. tantum subtus setis longis rigidis albidis adspersa. Stolones (in nostris speciminibus) nulli. Caulis scapiformis fere pedalis gracilis strictiusculus teres, folio unico lineari — lanceolato acuminato semiamplectente margine et carina setoso — ciliato ornatus, setis rigidis albidis diametrum subæquantibus usque a basi vestitus, inferne de cetero glaber, apicem versus pilis brevioribus glanduliferis aliisque raris minutissimis stellatis immixtis. Inflorescentia cymoso — corymbosa ramo florifero 1—2 poll. infra cymam interdum exserto, cujus loco saltim adest bractea linearis minuta. Pedunculi patentes 2—4 — flori pedicellique bracteati glanduloso — et stellato — pilosi. Capitula 5—12 parva sæpius conferta, pedicellos superantia l. æquantia. Involucra cylindracea, atrovirentia; squamis lanceolato — linearibus carina glandulosis. Flores aurei concolores quam ceterarum specierum minores.

In litorali Telemarkiæ inferioris ad Helleaasen prope Brevig et in Langö ad Langesund legit *Blytt*, qui specimina descripta benigne communicavit. — (Cfr. Bot. Not. 1840. p. 47).

De exemplar af den norska vexten, hvilka jag sett, skilja sig från den citerade figuren genom smalare blad (i hvilket hänseende de mera likna *H. piloselloides* fig. 80, 81), lägre mera fåbladig stjelk och fåblommigare vippa; blomskaften äro icke heller så båglikt böjda.

β. pariflorum Fr. l. c. H. piloselloides *Hartm. Sk. Fl. ed. 3. p. 186.* H. dubium var. *Somf. Suppl. Fl. Lapp. p. 31* (ob locum). — Till den af *Hartman* lemnade beskrif-

ning har jag ej annat att tillägga, än att vippan på det i *Sommerfelts* herb. förvarade exemplar har 18 blomster, hvilkas skaft äro utstående. Detta exemplar är, enligt *Sommerfelts* egen upgift, taget i Saltdalen och han sade sig icke annorstädes hafva samlat denna form, hvaraf han ville erinra sig hafva sändt exemplar till Hartman; huru det af denne i 2:a upl. af Skandinaviens flora och derefter af *Fries* i Mant. Nov. uptagna vextstället "Overdalen" tillkommit, kunde *Sommerfelt* icke förklara. Jag inser icke heller något skäl, hvarföre icke *H. dubium* α Suppl. Fl. Lapp. kan hitföras; den beskrifning, som der meddelas, tyckes mig tvertom ganska väl passa, om man undantager de små stjernlika hår, hvilka upgifvas förekomma på de yngre bladen; en omständighet hvarpå icke någon vigt bör läggas; sjelfva *H. auricula* har stundom dylika hår, som slutligen försvinna; de öfriga karaktererna "folia lanceolata basi attenuata pilis albis ad marginem et nervum crebris in pagina superiore raris — simis; Pubes stellata sub apicem modo caulis et in pedunculis parcissima observatur; Flores corymboso — paniculati," öfverensstämma förträffligt; då deremot allt som säges om *H. dubium* β till punkt och pricka passar in på *H. cymosum*. *Sommerfelt* har förblandat båda arterna, hvilket är temligen ursäktligt, då han ej egde tillgång till nagra talrikare och nyare arbeten och planchverk; de af honom under *H. dubium* α anförda synonymer måste alla uteslutas, såsom icke hörande hit, utan till *H. cymosum* och dess former.

4. *H. cymosum* L. Fr. Bland de arter, som höra till afdelningen *Pilosellæ* är knappast någon, hvilken i högre grad än denna framstår under olika former eller gifvit anledning till bildandet af ett större antal nya arter; och ser man endast ytterligheterna, så kan man visserligen vara frestad att betrakta dem såsom egna väl skiljda arter; men har man tillgång till den mängd mellanformer, som förekomma och hvarigenom dessa ytterligheter sinsimellan förbindas, så måste man öfvergifva nyssnämnda mening, och kanske snarare

känna fallenhet, att än längre utsträcka omfånget af närvarande species; så till ex. finnas former med ända till 50 — blomstrig, med få — och med en — blomstrig stjelk, med blomstern i den mest reguliera cyma och oregelbundet spridda, med temligen stora och mycket små blomster; med stjelk hispid af långa utstående hår och endast straf af nästan omärkligt ludd; mångbladig och nästan bladlös; bladen varierande till form och hårighet; äfvensom till färg; stoloner ofta inga, stundom långa rotslående. Att bestämma några gränsor mellan dessa former synes mig omöjligt; jag vill dock här nedanför uptaga dem jag eger från Norge, icke såsom jag ansåge skiljandet, upräknandet och beskrifvandet af en mängd former ega särdeles värde, utan endast för att adagalägga mångformigheten och lemna materialier till den, som skulle få lust roa sig med att vidare bearbeta dem. — Med hänseende till den geografiska utbredningen inom Skandinavien är denna art anmärkningsvärd, i det att den i Sverge liksom i Norge synes undfly grannskapet med vesterhafvet; således är den ingalunda sällsynt i Sverges östliga provinser, men saknas alldeles i dem, hvilka ligga utmed Kattegat. På samma sätt synes den i Norge allmän kring Kristiania — fjorden samt i hela mellersta delen af landet, hvarest den stiger temligen till fjälls; deremot saknas den helt och hållet på vestkusten; under min vandring i sydvestra Norge 1826 såg jag den ingenstädes, likaså litet som i den del af vestliga Norge, som jag besökte 1837 och 1839; icke heller är den uptagen i Blytts förteckning öfver vexterna i Voss, ej heller har jag funnit den af någon annan antecknad från de vestra trakterna förrän vid de djupa fjordarne norr om Trondhjem t. ex. vid Thynæs i Skogn i Værdalen funnen af *Zetterstedt* och i Saltdalen funnen af *Sommerfelt*. Den trakt af Norge, der den tyckes visa sig mest föränderlig, är dels kring Kristianiafjorden, dels isynnerhet Valders och tillgränsande trakter. De af mig kända former från Norge skulle kunna bringas under fyra underarter, mellan hvilka likväl så många öf-

vergångar och mellanformer finnas, att det synes omöjligt, att, såsom flere nyare författare gjort, skilja dem såsom egna arter. Någon med *H. echioides* fullt öfverensstämmande form har jag från Norge icke sett, ej heller någon fullkomligt lik *H. fallax*, ehuru åtskilliga, som till den bilda öfvergångar.

α. pubescens: foliis sublanceolatis, acutis, pube stellata brevi scabris, setis brevibus margine et carina interdum ciliatis; caule paucifolio setis brevibus raris l. nullis adsperso, unacum pedunculis pedicellis et involucris subcylindraceis pube brevi stellata vestito; inflorescentia subcymosa, glandulosa, floribus numerosis l. paucis, quoad magnitudinem variantibus.

— *cymigerum:* foliis oblongo — lanceolatis, caule elato capitulis dense cymosis breviter pedunculatis mediocribus sæpius numerosis (rarius subternis); — Kristiania *Schübler, Sommerfelt;* Drivstuen Dovrefjeld *Blytt;* Hadeland *ipse.*

— *Vaillantii.* H. Vaillantii *Tausch Flora 1828 Ergänz. Bl. p. 57:* foliis elongato — lanceolatis sparse breve setosis, caule elato scabro, corymbo subcymoso multifloro, pedunculis elongatis glanduloso — et stellato — pilosis, capitulis mediocribus pedicellos æquantibus, involucris glandulosis et stellato — pubescentibus pilis rarioribus longioribus simplicibus basi immixtis; stolonibus elongatis apicem versus fulvo villosis. — Hurdalen Övre Romerige leg. et ded. *Sommerfelt. Reich. Iconogr. fig. 116* defectu stolonum priori, inflorescentia vero huic conveniens medium inter utrumque tenet locum; e Blekingia habeo specimina, quæ cum ea optime congruunt.

— *congestum:* radice sæpe multicipite astolonosa, foliis oblongis l. oblongo — lanceolatis acutiusculis margine (sursum sæpius nudo) et carina setosis de cetero glabris pube stellato parca demum evanescenti; caule vix pedali undique stellato — pubescente præsertim superne canescente; ad basin setis horizontalibus vestito, 2—3 phyllo; cyma congesta paucis (3—8—) flora, capitulis parvis quam pedicelli subsimplices

pube stellata albida dense vestiti subduplo longioribus; involucris primum canis demum nigricantibus glanduloso — et stellato — pilosis. — Husbergsö prope Kristianiam legit et dedit *Blytt.*

— *microcephalum:* radice astolonosa, foliis anguste — oblongo — lanceolatis acutis l. acuminatis undique pube brevi stellata vestitis setis rarioribus interdum ciliatis, caule ultrapedali gracili rigidulo 2—4 — phyllo pube brevi stellata scabro setis horizontalibus sparsis basin versus interdum vestito, cyma simplici l. composita, capitulis parvis quoad numerum valde variis, pedicellis canis variæ longitudinis in diversis speciminibus; involucris cano — l. atro — viridibus pube stellata et pilis glanduliferis undique vestitis. — Kristiania, Moe Gudbrandsdaliæ *Blytt;* Ringebo et Sollien Gudbrandsdal *Sommerfelt;* Thynäs Skogn Værdaliæ *Zetterstedt.* — Specimina Sommerfeltiana cyma magis composita et multiflora, pedunculis pedicellisque magis elongatis et involucris magis canis a ceteris differunt. — Ad hanc formam pertinet *Fl. Dan. fig. 810,* quæ exacta est, si involucra minus bene picta excipias.

— *oligocephalum* Blytt Herbar.: radice astolonosa, foliis lanceolatis acutis (exterioribus ut apud omnes *H. cymosi* formas obovato — oblongis obtusis) margine carina et pagina superiore setosis subtus parce stellato — pubentibus; caule basi sæpius purpurascente gracili pedali et ultra subdiphyllo inferne setis diametrum æquantibus superne nullis l. valde rarescentibus vestito, pube stellata basin versus parca superne densiori tecto; cyma simplici, capitulis paucis (1—3) mediocribus, involucris e viridi nigricantibus nec non pedicellis capitula subæquantibus pube cana stellata et pilis nigris glanduliferis vestitis pilis longioribus paucis immixtis. — In calcareis ad Finden Par. Torpen Land legit et dedit *Blytt.* Hæc forma per formam *acutifoliam* (vide infra) ad varietatem sequentem viam pandit.

β. setosum: foliis lanceolatis l. lingulato — lanceolatis subacutis margine carina et utraque pagina setosis pube stel-

lata præsertim subtus immixta, caule paucifolio toto setis longis horizontalibus et pube stellata vestito, inflorescentia corymboso — cymosa, capitulis mediocribus, pedunculis pedicellisque sæpissime longe — setosis, involucris subcylindraceis basi villosis.

— *Columnæ Reich. Iconogr. fig. 31:* radice astolonosa, foliis exterioribus subobovatis obtusis interioribus lingulato — lanceolatis acutiusculis basi longe attenuatis, caule elato 2—4 — pedalis subdiphyllo foliis elongatis sæpe acuminatis, cyma polycephala, pedunculis elongatis ramosis pedicellisque pube stellata pilis nigris glanduliferis aliisque longioribus canis simplicibus vestitis, involucris pedicellos æquantibus l. brevioribus fusco — virentibus ob pilos longos canos villosis aliis brevioribus nigris glanduliferis et pube stellata rariore immixtis. — Kristiania dedit *Blytt.* (In Blekingia Sveciæ ad Sölvesborg et Ronneby unacum formis ad var. *α* pertinentibus legi). — Inter omnes *H. cymosi* formas hæc primaria mihi videtur.

— *stoloniflorum:* radice plures emittente stolones adscendentes dense setosos floriferos, foliis oblongo — lanceolatis acutis l. anguste — lanceolatis acuminatis, caule crasso ultrapedali setoso pube stellata et pilis glanduliferis toto et apicem versus dense vestito, cyma densa polycephala, pedunculis pedicellis involucrisque dense glanduloso — pilosis, capitulis majusculis, involucris pedicellos superantibus atro-viridibus vix villosis. — Kristiania *Blytt.*

— *strigosum:* radice astolonosa, foliis ut in forma *Columnæ* margine et utrinque valde strigosis subtus pube stellata subcanescentibus, caule elato præsertim basi, interdum toto, setis longis canis vestito foliis 2—3 anguste — lanceolatis acuminatis undique setosis ornato, inflorescentia l. dense cymosa l. subumbellata, pedunculis ramosis interdum elongatis, involucris cano villosis. — Passim cira Kristianiam *Blytt.* Ab *H. echioide*, cui proxime accedit, differt fol. radic. lati-

oribus, caulinis paucioribus, pubescentia minus lutescente, cyma magis sparsa capitulis minus villosis.

— *nigrescens* Blytt Herb.: radice astolonosa, foliis prioris sed paucioribus nec tam dense setosis pube stellata parca demum evanescente; caule elato 1½—2 pedali inferne albido — setoso setis apicem versus valde rarescentibus pube stellata parca vestito pilis nigris sparsis superne ornato, corymbo cymoso haud denso 6—20 — cephalo pedunculis simplicibus l. ramosis pube stellata densa cana et, præsertim superne, pilis simplicibus longis vestitis, capitulis mediocribus, involucris nigrescentibus villo longo cano et pilis brevioribus glanduliferis nigris tectis. — Ad Drivstuen Dovrefjeld: *Blytt.*

— *poliotrichum.* H. poliotrichum *Wimmer Schles. Fl. ed. 2. p. 443:* priori proxima, sed toto caule setis albidis curvatis tecto subtriphyllo foliis latioribus; cyma densa capitulis plus minus numerosis, pedunculis ramosis pedicellis involucrisque pilis longis albis laxis subarachnoideo — villosis; pilis glandulosis versus apicem foliolorum involucri fusco — — virescentis paucis. — Ad Nystuen Filefjeld: *Blytt.*

— *acutifolium* Blytt Herbar.: radice astolonosa, foliis lanceolatis l. oblongo — lanceolatis angustis sæpius acuminatis, superne, margine (præsertim basin versus) et nervo dorsali albido-setosis, subtus pube cana stellata plus minus densa vestitis, interdum *H. Pilosellæ* modo candicantibus, caule gracili subpedali toto l. basi tantum setis canis sparsim vestito, ob pubem brevem stellatam canescente; cyma sæpius inordinata pauci —(3—9) flora, pedunculis elongatis pedicellisque pilis nigris glanduliferis et pube stellata cana dense vestitis, capitulis parvis, involucris e nigro viridibus pilis laxis canis basin versus densioribus villosis aliis nigris brevis glanduliferis immixtis. — Nystuen Filefjeld: *Blytt.* — Formæ *oligocephalæ* var. pubescentis proxima, ob involucra villosa et caulem sæpe sparsim setosum huc relata.

— *pumilum:* radice astolonosa, foliis lanceolatis elongatis caulem digitalem 1—phyllum subæquantibus undique cau-

leque dense setosis; capitulis 2—4 dense confertis, involucris canescentibus pedunculisque brevissimis glanduloso — et stellato — pilosis setis longioribus immixtis. — Hovedö extra Krtstianiam: *Blytt.* — *H. angustifolio* Hoppe proxima videtur, saltim si descriptionem in *Gaudin Fl. Helv. vol. 5 p. 78* respicias, nec multum obstant figura et descriptio ipsius *Hoppei* in *Sturm Deutschl. Fl. 1. Bändch. 10 H. 37.*

γ. laxum: Meyer chlor. Han. sec. Koch.: foliis anguste lanceolatis acutis l. acuminatis setosis l. pilosis, caule paucifolio toto l. inferne setoso, præsertim superne stellato pubescente; inflorescentia laxa inordinate cymoso — corymbosa, capitulis variæ magnitudinis involucris pedunculisque stellato pubescentibus sæpius glanduloso — pilosis interdum setis adspersis.

Hanc varietatem, *H. fallax* Auct. comprehendentem, ad *H. præaltum* referunt *Koch* et *Wimmer*, quod vero fieri non potest, nisi omnes limites inter hoc et *H. cymosum* tollere velis. *H. præaltum ε hirsutum* Koch Syn. p. 448 in Blekingia in consortio *H. cymosi α* et *β* optimum legi, quæ forma a Norvegicis differt tota herba canescente, stolonibus floriferis, involucris villosis. — Formæ hujus varietatis viam pandunt non modo ad ceteras hujus speciei varietates sed etiam ad *H. præaltum.* Sequentes e Norvegia habeo formas, quæ omnes stolonibus carent.

— *pubens:* foliis oblongo — lanceolatis breviter setosis subtus stellatis, caule toto stellato—pubescens basin versus setis brevibus vestito, cyma minus inordinata, capitulis haud numerosis parvis, involucris atro-viridibus pedicellisque densius glanduloso — pilosis. — In Mistberg Par. Eidsvold Romerige: *Blytt.* — Transitum format ad var. *α.*

— *ramosum:* foliis lanceolatis utrinque cauleque setis albidis longioribus sparsim vestitis subtus parce stellato—pubescentibus, caule ultrapedali pube stellata apicem versus densiori tecto supra medium ramos 1—2 exserente, unde cyma agis quam ceterarum inordinata evadit; capitulis parvis, pe-

dunculis pedicellisque elongatis involucrisque glanduloso pilosis stellato pubescentibus et setosis. — Froen Gudbrandsdaliæ et Rejen Par. Slidre Valders: *Blytt.* Specimina e Slidre differunt involucris cano — viridibus magis setosis minus glandulosis.

— *grandiflorum:* foliis anguste lanceolatis albido setosis vix stellato pubescentibus, caule præsertim basin versus setis albidis horizontalibus tecto pilis stellatis aliisque nigris glanduliferis inferne rarioribus superne densioribus vestito, cyma inordinata haud multiflora, capitulis majusculis late ovatis, pedunculis pedicellisque cano — stellato — pilosis immixtis pilis nigris glanduliferis, quales etiam obtegunt involucra atro viridia parce setosa. — Ringebo Gudbrandsdaliæ: *Sommerfelt.* — Quoad folia *H. prœalto*, quoad flores var. subsequenti proxima.

δ. macrocephalum: radice sæpius stolonifera, stolonibus floriferis, foliis oblongo — lanceolatis acutis denticulatis plus minus strigosis et stellato — pubescentibus; caule stellato pubescente scabro setis nullis l. vage sparsis 1—2 phyllo; inflorescentia corymboso — cymosa, capitulis majoribus quam præcedentium, alabastris hemisphæricis, involucris late — ovatis basi sæpe rotundatis nigricantibus l. virescentibus.

— *thyrsoideum:* stolonibus procumbenti — adscendentibus ½ spithamam longis demum floriferis; foliis anguste oblongo lanceolatis basi æqualiter attenuatis, margine et carina subsetosis subtus sparsim stellatis supra glabrescentibus; caule elato 1—2 pedali undique pube stellata tecta pilis glanduliferis immixtis, basin versus setis patentibus diametrum vix æquantibus interdum vestito; inflorescentia subthyrsoidea pedunculis alternis 3—6 — floris pedicellisque breviter cano — stellatis subfarinosis et glanduloso — pilosis, capitulis mediocribus, involucris ovato — cylindraceis canescentibus stellato et glanduloso — pilosis pedicellos superantibus. — Prope Tomlevold Land (7 Juli 1839); inter Frydenlund et Strand Par.

Nordre Ourdal Valders (9 Juli 1839). — Ad varietatem *c* transitum efficit.

— *tenerum:* radice astolonosa, foliis lanceolatis margine (præcipue basin versus) pagina superiori et carina plus minus setosis, utrinque l. subtus pube stellata parca sæpe evanescente adspersis, rarius glaucescentibus; caule gracili vix pedali toto stellato — pubente inferne sæpe setoso, apicem versus præsertim glanduloso; corymbo denso capitulis 3—8 ovatis pedicellos sæpius superantibus, involucris atroviridibus stellatis et glandulosis rarius setosis. — Infra Quamsklev ad Öjlo Par. Vang Valders in consortio *H. aurantiaci* (10 Juli 1839).

— *dubium* Fr. Nov. p. 253. H. dubium *Fl. Dan. t. 1011.* H. auricula var. *Sommerf. in Mag. for Nat. Vid. S. p. 252:* stolonibus 2—6 e basi prostrata sæpe radicante adscendentibus floriferis; foliis lanceolatis l. oblongo — lanceolatis undulato plicatis margine (basin versus) carina et utraque pagina setis sæpius elongatis canis plus minus conspersis, subtus pube stellata parca evanescente vestitis; caule $\frac{1}{2}$—1 pedali toto pube stellata et pilis nigris glanduliferis apicem versus densioribus tecto inferne setis canis horizontalibus diametrum æquantibus sæpius vestito; inflorescentia plus minus laxe corymboso — cymosa interdum dense cymosa, qualis ex eadem radice variat; capitulis ovatis magnis, involucris atroviridibus unacum pedunculis pedicellisque, ea subæquantibus l. brevioribus, pilis canis brevibus stellatis et aliis longioribus nigris glanduliferis dense vestitis. — In subalpinis Numedaliæ supra Vægeli versus Tind Telemarkiæ (27 Juni), inter Tonsaasen et Frydenlund Ourdal Valders (7 Juli), Maristuen Filefjeld (25 Juli 1839). — Tab. cit. Floræ Danicæ huc pertinere dubium haud est; cum spec. nostris e Valders, unde ex mplar depictum est, optime convenit, si excipias setas, quæ in fig. desunt, quæ vero nota tam levis est et fallax, ut in ea haud sit hærendum, ipse quoque habeo ejusmodi plantam, a forma jam descripta nullo de cetero

modo discrepantem. — *Tausch* in Flora 1828 Erg. Bl. p. 56 hanc figuram ad suum *H. pratense* β refert, nec male cum diagnosi l. c. data congruit nostra planta. Quo vero modo *Froelich* in Decand. Prodr. 7. p. 202 ad *H. radiocaule* Tausch eandem figuram a *H. pratensi* T. remotam contra ipsum auctorem referre potest, haud perspicere valemus.

— *ramosum:* omnia ut in priori, sed caulis ramos l. pedunculos plures elongatos exserit, quorum infimus infra medium caulis egreditur; rami inferi sunt monocephali, superiores 2—3 — cephali. Involucra minus glandulosa pilos plures simplices longiusculos canos gerunt. — Infra Grindfjeld ad Vang Valders (11 Juli 1839).

— *sphærocephalum:* cum forma, nomine *dubii* nuper descripta, prorsus convenit; caulem vero habet furcatum, capitula majora pedicellis duplo longiora, involucris hemisphæricis atro — canis setis simplicibus canis pilis nigris glanduliferis et pube parciore stellata vestitis; corollæ magnæ subtus sæpe purpureo — lineatæ. — In subalpinis inter Bergesfjeld et Vang Valders (12 Juli 1839). — Huc forte referendum *H. floribundum* Wim. et Grabowsk. Fl. Siles. 2. 2. p. 204.

— *glaucescens:* priori proximum, stolonibus numerosis adscendentibus floriferis basi purpurascente setosis superne stellato — pubescentibus; foliis spathulato — l. late — oblongo — lanceolatis glaucescentibus undulato — pilicatis supra glabrescentibus, margine carina et pagina inferiori setosis pube stellata parce immixta; caule furcato setis et pube stellata inferne rarioribus superne densioribus vestito; capitulis prorsus prioris, sed minus glandulosis et magis longiusque setosis. — In Olberg ad Slidre Valders (9 Juli 1839). — Nisi adessent formæ *dubia* et *sphærocephala* ad *H. auriculam* potissimum retulissem, ab iis vero separari haud potest.

De nu framställda formerna vitsorda tillräckligt den polymorfa beskaffenheten af *H. cymosum*. Hvad synonymien angår, kan det ej sättas i fråga att ju *Linnés H cymosum* hör till

denna art, äfvensom att han derunder inbegripit åtminstone α, β, γ; att nyare författare synas tveka hvart de skola hänföra detta synonym, är ej underligt, då de af den enda arten fabricerat så många, att det är snart sagdt omöjligt att för dem upleta karakterer.

Huru *Froelich* i Decand. Prodr. 7. p. 206, såsom grund derföre att Linnés synonym bör hänföras till *H. echioides*, kan åberopa *Fries*' auktoritet, är så myket besynnerligare, som denne (Novit. Fl. Svec. p. 251) uttryckligen säger om denna form: "hæc *non* est primaria Linnæi". Att *Fries* under sin var. α. af *H. cymosum* innefattar de här förut framställda varieteterna α och β är klart, och de skilja sig egentligen icke genom annat än beklädnaden. Dessa båda varieteter sammanfattas äfvenledes af *Koch* och *Wimmer* under *H. Nestleri*. — *Tausch* synes vid sin *H. cymosum* hufvudsakligen afse var. β., ehuru den af honom citerade figuren ur Fl. Dan. bestämdt hör till α; föröfrigt passar "anthodium foecundatum subglobosum" icke in på den hos oss allmännaste. — Af alla de anförda formerna synes *var.* δ mest utmärkt, men den är genom mellanformer så förenad med de öfriga, att den ej kan frånskiljas.

5. *H. aurantiacum* L. Fr. Nov. p. 254, Mant. alt. p. 44. Ehuru utmärkt denna art än visar sig genom blommornas färg, är den dock föga skiljd från föregående; bladen variera icke allenast till formen utan ock till beklädnaden, så att de yngre nästan alltid äro på undra sidan försedde med strödda stjernlika hår, hvilka stundom blifva qvarsittande, äfven på de äldre fullt utvuxna; blomhufvudernes antal är äfven ganska olika; vippan är till en början tät, men blir slutligen mera utbredd genom det att blomsterskaften förlängas; blommornas färg är äfven föränderlig; formen med gula blommor, som lär förekomma i Sweitz, har dock ännu ej blifvit anmärkt i Skandinavien, hvarest en annan form deremot är funnen med gula blomkronor, hvilka på undra sidan äro uptill försedda med en bred pomeransfärgad strimma. Stjelken

är alltid beklädd dels med stjernlikt ludd, dels med långa borst, hvilka på stjelkens öfre del oftast äro svarta och isynnerhet på blomskaften äro täta och långa. Här nedan har jag anfört de former af denna art, hvilka jag eger från Norge. — Hvad artens utbredning inom Skandinavien angår, så saknas den alldeles i Sverge, hvaremot den synes icke särdeles sällsynt i mellersta Norges fjälltrakter, ehuru den icke här förekommer allestädes. På sydligaste delen af Heckfjeld anträffade jag den år 1826 ymnigt i Aaseralds socken dock allenast på tvenne ställen nemligen vid Aaseralds kyrkoby och vid Lysland; den är äfven funnen i Telemarken, Hardanger, Hallingdalen, på Filefjeld, vid Vang i Valders samt på Dovrefjeld; på dessa sistnämnda ställen synes den dock vara sällsyntare.

— *cinerascens:* radice sæpius astolonosa, foliis oblongo lanceolatis obtusiusculis, pedunculis involucrisque longe setosis sparse glanduloso — pilosis; involucris atro — cinerascentibus, corollis aurantiacis. — In Heckfjeld ad Aaserald Dioec. Kristiansandensis (Juni 1826); infra Quamsklev ad Öjlo Par. Vang Valders (10 Juli 1839) forma minor minus setosa corollis pallidioribus. — Cum hac forma quoad folia et caulem optime convenit All. Ped. T. 14 fig. 1; flores vero tam magnos numquam in hac specie observavi. — Caulis variat spithamæus et sesquipedalis, cyma plus minus densa 3—20 flora.

— *nigrescens:* stolonibus elongatis prostratis subaphyllis; foliis oblongis acutiusculis, caule superne involucris nigrescentibus pedunculisque setis atro — canis vestitis pilis brevioribus glanduliferis immixtis, corollis aurantiacis. — Nystuen Filefjeld (22 Juli 1839).

— *croceum* Blytt Herb.: stolonibus (in meis speciminibus) nullis; foliis oblongo — lanceolatis acutis; vestitu prioris sed setis brevioribus, pedunculis magis elongatis, involucris nigrescentibus, corollis croceis (luteis extus linea lata crocea notatis). — Nystuen Filefjeld: *Blytt.*

— *obovatum:* stolonibus demum adscendentibus foliosis; foliis radicalibus obovatis l. obovato — lanceolatis acutis denticulatis interdum subserratis, caule setis subcurvatis et pube stellata vestito supeine pedunculis et involucris canescentibus setosis et sparse glanduloso — pilosis. — Ad pedem alpis Geteryggen ad Jerkin Dovrefjeld (27 Juli 1837). — Unicum legi specimen floribus non adhuc explicatis cum Tab. 1112 Floræ Dan. prorsus conveniens, si excipias stolones, qui ex collo nec ex inferiori parte radicis exeunt; dentes foliorum acuti, in hac forma magis quam in ceteris perspicui, in figura quoque desunt. — Ob stolones deficientes huc vix referri potest forma a *Blytt* ad Drivstuen in Dovrefjeld lecta, de qua cfr. Nytt Magazin for Natur-Vidensk. 1:e Bind p. 302. (Fortsättes).

II. Literatur.

1. Stockholms Flora, eller korrt beskrifning af de vid Stockholm i vildt tillstånd förekommande växter. Med en inledning, innehållande en öfversigt af Stockholms-traktens naturbeskaffenhet. Af Joh. Em. Wikström. Förra delen. Jemte en charta öfver Stockholms omgifning på en mils afstånd. Stockholm, Norstedt et Söner, 1840. VIII, 185, 423, 27 sid 8:o h.

Ehuru det icke kan annat än medgifvas, att Svenska floran hörer till de bäst undersökta och bearbetade i Europa, så finnas likväl inom dess gebit flera trakter, om hvilkas vegetations-förhållander man har nästan inga eller åtminstone högst ofullständiga underrättelser. Bland dessa hörer äfven trakten kring Sverges hufvudstad. Visserligen ega vi en omkring år 1780 upsatt samt i Göteborgska Vetenskaps och Vitterhets-Samhällets handlingar för 1808 införd "Flora Stock-

holmiensis" af D:r *Næzén*, men dels är den gammal, dels ock både ofullständig och okritisk (så t. ex. äro deri uptagna flera vexter som ej äro Svenska, o. s. v.), och ehuru många och skicklige Botanister än vistats i Stockholm, har dock ingen skridit till bearbetande af dess flora, utan nödgas man i deras skrifter sammanleta de deri förekommande strödda anteckningar, som kunna uplysa vegetationen i denna vackra och ingalunda i botaniskt hänseende fattiga eller ointressanta trakt.

Redan för flera år sedan berättades det, att Prof. *Wikström* hade för att fylla denna lucka i kunskapen om fäderneslandets vegetation, utarbetat en flora öfver Stockholmstrakten; utgifvandet af densamma har man likväl förgäfves emotsett ända till dess det arbete, som utgör föremål för närvarande anmälan, i början af sistförflutna året utkom. Det skulle förr blifvit anmält, om det varit möjligt att i bokhandelsväg erhålla detsamma; Ref. har måst vända sig till Förf. för att komma i besittning af detta arbete, hvilket för honom var af så mycket större intresse, som det redogör för vexternes utbredning i en, för afhandlandet af de vextgeografiska förhållanderne inom Sverge, vigtig trakt.

Förrän ref. öfvergår till redogörelsen för sjelfva arbetet (i hvilket afseende han kan vara så mycket kortare helst redan på ett annat ställe, neml. i den literära tidningen *Studier Kritiker och Notiser 1841 N:o 3*, häraf lemnats en öfversigt, till hvilken han får hänvisa), torde det vara på sin plats att yttra några ord om den norm, som enligt hans förmenande bör följas vid en special-floras utarbetande.

Som närmaste afsigten med en sådan flora måste vara att lemna en fullständig och trogen skildring och kännedom om vegetationsförhållanderne inom den antagna trakten, hvarvid det vextgeografiska enligt sakens natur i främsta rummet kommer i betraktande, så bör den innehålla dels en full, säker och tillförlig nomenklatur öfver de inom gebitet verk-

ligen funne i vildt tillstånd förekommande vexterna, dels ock en noggrann och fullständig upgift på vextställen, hvarvid äfven särskildt hänseende bör fästas på lokala, vare sig geognostiska eller andra vigtigare förhållander. Har man derjemte med arbetet någon biafsigt, såsom att lemna en handledning för nybegynnaren (något, som ej gerna kan komma i fråga så framt icke inom gebitet finnes något läroverk, i hvars undervisningsämnen naturvetenskaperna ingå), så böra diagnoser öfver slägten och arter samt i det högsta några korta habituela beskrifningar meddelas. Hvad synonymien angår, bör icke mera lemnas, än anvisning på landets allmänna flora, der man kan finna arten vidare beskrifven, samt på de arbeten, som specielt angå den ifrågavarande trakten och hvari något af intresse rörande vexten förekommer. Vid vexternes upställning bör helst naturliga metoden följas, så framt man icke för åfvan angifna biafsigt vill föredraga den artificiela, i hvilket fall likväl en öfversigt enligt den förra alltid bör lemnas; sedan Prof. *Fries* börjat utgifvandet af *Corpus florarum provincialium Sveciæ*, bör i alla svenska specialfloror den i Flora Scanica begagnade upställningen nyttjas för att åstadkomma enhet och underlätta jemförelsen. Utom dessa fordringar af sjelfva vextförteckningen (i hvilken naturligtvis böra uptagas icke allenast arter, utan ock utmärktare under- och af-arter, hvilka, i fall de ej förr äro anmärkta, böra karakteriseras, bör en dylik flora äfven såsom inledning lemna en kort framställning af sjelfva trakten, såvida som vegetationens utseende och beskaffenhet deraf bestämmes, äfvensom dels en historisk öfversigt af hvad förut för kunskapen om vegetationen inom samma trakt blifvit tillgjordt, dels ock en upräkning af de inom gebitet förekommande naturliga familjer med angifvande af antalet af de till hvarje familj hörande arter. Slutligen bör äfven en förteckning öfver de der förekommande förvildade vexter såsom bihang bifogas, enär mycken uplysning öfver vegetationens historia i en framtid häraf kan hämtas.

Vill man vid bedömandet af nu ifrågavarande första del af Stockholms flora tillämpa hvad här nu är antydt, finner man att deri meddelas snarare förmycket än förlitet. I inledningen (hvaraf, enligt den särskilda titeln, ännu en afdelning skall följa) innehålles en mängd saker, som för botanisten sakna allt intresse och utgöra tvertom en onödig barlast. De delar, som äro på sin plats, utgöras af kapitlen om klimatet, om årstiderna och vextlighetens framsteg om våren, om Stockholms-florans historia samt, till en del, om traktens geologiska formation, men äfven detta skulle kunnat vara vida kortare och ändå fullständigt. — Ref. vill häraf anföra följande: hela trakten utgöres af urbergs-formation; årets medeltemperatur är + 5°,67; vinterns — 3°,45, sommarens + 15°,79, jordskorpans medeltemperatur är + 6°,61. Årliga nederbörden utgör 17, 58 dec. tum. — Vårsådden sker öfverhufvud i första hälften i Maj (1802 var den dock slutad redan den 1 April). Trädens löfspricknin vanligtvis i 3:e veckan af Maj. — Rågen mognar i förra hälften af Aug.; hvetet i medio och kornet i sednare hälften af nämnde månad. — Löffällningen försiggår vanligen i sednare delen af Oktober. Intressanta underrättelser meddelas om flyttfåglarnes ankomst och om särskilda vexters blomningstid under särskildta år. — I fråga om Stockholms-florans historia anmärkes, att det älsta man i detta afseende känner, är O. Bromelii utnämning till "stadens herborist" år 1668. Linné blef Botanicus publicus 1738. — Vidare upräknas icke allenast alla de, som veterligen botaniserat kring Stockholm och lemnat några underrättelser om sina fynd, utan ock de märkligaste bland de vexter, som en hvar bland dem för första gången i denna trakt anmärkt. — Rörande sjelfva floran bör först anmärkas att, enligt hvad i förordet tillkännagifves, de 13 första arken (d. v. s. till ett stycke in på Pentandria digyn.) redan varit tryckta i 4 år förrän hela delen utkom; vidare att närvarande del sträcker sig till slutet af Polyandria. — Vexterna äro ordnade efter Linnean-

ska systemet; slägten och arter försedda med diagnoser och i de flesta fall med förklaringar öfver benämningarne; arterna derjemte med synonymi ur Svenska floror och ur arbeten som röra Stockholms-floran samt med hänvisning till någon figur; vidare med utförliga och noggranna vexstställen samt slutligen med korta habituela beskrifningar. Detta allt tyckes utvisa, att arbetet är ämnadt till en handbok för den vid Stockholms gymnasium studerande ungdomen; och i så fall är ingenting deremot att anmärka. Diagnoserna äro i allmänhet goda. Förf. har icke alltid varit konsequent i fråga om att åtskilja eller sammandraga slägten och arter; i många fall har han dock upgifvit skäl för sitt förfarande. — Slutligen följer såsom bihang en förteckning på de i florans gebit förvildade vexterna.

Ref. önskar att andra delen af denna flora snart måtte utkomma, äfvensom att Förf. dervid ville bifoga en efter naturliga metoden ordnad öfversigt. I händelse något mera ekonomi iakttogs så med afseende på citater, som i allmänhet på hela trycket, skulle arbetet säkerligen vinna vida mer afsättning, än som man i fråga om denna del kan hoppas.

2. *Loca parallela plantarum, seu animadversiones physiologicæ — botanicæ de variis plantarum variationibus, præcipue in Svecia boreali observatis; quarum conspectum, cum suis causis atque effectibus illustratum, breviter exposuit Laurentius Lev. Læstadius Eccles. Kavesuandensis in Lapponia Pastor.* — (Införd i *Nova acta regiæ Societatis scientiarum Upsaliensis. Vol. XI. Ups. 1839.* — Pag. 205—296).

På ett ställe i Novitiæ Floræ Sveciæ yttrar Prof. *Fries:* "Quis nobis dabit genuinam theoriam v. c. de alpium vi in vegetationis faciem mutandam?" Detta yttrande synes hafva föresväfvat Förf. vid nedskrifvandet af nu ifrågavarande af-

handling, och i sanning skulle man tycka, att Förf., som tillbragt största delen af sin lefnad i en trakt, der han allestädes var omgifven af fjällvexter, vore mera än de flesta andra qvalificerad att besvara nämnde fråga; men dertill fordras icke ensamt att vara förtrogen med sjelfva fjällvegetationen; man måste äfven hafva observerat vexterna sådana de visa sig i andra trakter och under andra förhållanden; man måste derjemte vara i tillfälle att rådfråga den i sednare tider alltmera ökade literaturen. Detta har icke varit förhållandet med Förf., hvilken lefvande i en aflägsen vrå af höga norden, dit endast sällan underrättelser från den literära verlden kunna framtränga, nödgats lefva ett isoleradt lif. Det är derföre ursäktligt, om hans åsigter blifvit något ensidiga; man skulle endast önskat, att han icke utsträckt dem längre än hans egen direkta erfarenhet nådde, eller åtminstone alltid gaf tillkänna, huru mycket som är observation och huru mycket är blott teori eller supposition. Derigenom skulle ännu mera värde tillkommit hans afhandling, hvilken dock icke kan eller bör betraktas såsom annat än en samling af materialier till lösande af den framkastade frågan. En olägenhet vid bedömmande af densamma ligger deri, att den, enligt hvad vid dess slut tillkännagifves, är författad 1831, ehuru den först 1839 blifvit tryckt, och man icke vet om eller i hvad mån Förf. under dessa år funnit anledning modifiera sina åsigter eller att jemföra och kontrollera dem med hvad under denna tid rörande samma eller närslägtade ämnen, särdeles i Tyskland, utkommit.

Förf., hos hvilken de flesta Svenska Botanister, äfvensom många utländska, stå i förbindelse för största delen af de Lappländska vexter, hvarmed under mera än ett decennium vextsamlingarne blifvit riktade, hörer icke till antalet af de artfabrikanter, som börja blifva allt talrikare. Detta tillkännagifver han äfven i det korta förordet, hvari han förklarar det han anser för största äran att noga begränsa arterna och under hvarje sådan hänföra de former, som rätteligen

höra dit. Detta är också hvad han, med hufvudsakligt afseende på vexterna inom Torneå Lappmark, velat i närvarande afhandling göra, för hvilket ändamål han tagit i betraktande de formförändringar, som vexterna äro underkastade tillfölje af yttre momenters inverkan. — Vid framställningen af afhandlingens innehåll vill Ref. följa samma ordning, som i densamma iakttages, samt derunder framställa en eller annan anmärkning.

Bland de momenter, hvilka utöfva sitt inflytande på de arktiska vexterna, nämner Förf. i första rummet solen, denna "oculus mundi", som härstädes under nära två månader icke sänker sig under horisonten. För att framställa Förf. åsigt om dess inflytande, torde vara bäst begagna hans egna ord: "Quia vero flores, qui sunt plantarum lumina, quatenus oculorum vice funguntur, tantopere præsentia solis afficiuntur, ut sine illo nec rite explicari, nec florere possint: sequitur eos eo grandiores atque ampliores fieri, quo magis splendeat lumen. Hinc flores sub arcto, non tantum ampliores, quam alibi terrarum, sed etiam colore vivacissimo, nec non elegantia longe ornatissimi. Corolla valde speciosa superbiunt, idque, in fallor, ob lumen solare perpetuum, cujus vis, ratione florum, in ampliando et colorando sita est." Här nödgas Ref. genast göra den anmärkning, att detta är yttradt alltför vidsträckt och allmänt, ty hvem vill väl medgifva, att de arktiska blommorna äro de största och mest glänsande i verlden? eller hvad skall man säga om *Victoria Regina* och alla de öfriga storblommiga tropiska vexterna med deras herrliga färgor? eller, för att hålla oss inom vårt eget land, finnas väl inom den del af Lappland, der solen om sommaren icke vet af någon nedergång, några blommor, hvilka, vare sig i storlek eller färgprakt, kunna mäta sig med *Papaver*-arterna, *Glaucium*, *Ranunculus illyricus*, *Nymphæa alba*, *Geranium pratense*, *sanguineum*, *Sarothamnus*, m. fl. Likaledes har Ref. allt skäl att betvifla, det vexterna t. ex. på Dovrefjeld eller annorstädes på fjällen i mellersta eller

sydliga Norge, oaktadt de icke hafva att glädja sig åt en oafbrutet strålande sol, hafva smärre eller mindre glänsande blommor, än de ständigt solbeglänsta i Lappland. Dock — Författarens mening är väl, att hvad han sagt, ehuru det är uttryckt absolut, skall tagas endast relativt: d. v. s. att sådana vexter, som äfven förekomma i det sydligare låglandet, få då de vexa på fjällen större blommor, eller mähända rättare *synas* hafva dem större, emedan hela vexten i allmänhet är kortare och mera hopträngd; och då Förf. påstående så modifieras, vill Ref. lemna det sitt bifall, ehuru äfven härvid flera undantag förekomma; så t. ex. har *Epilobium origanifolium* (enligt Förf. åsigt blott en form af *Ep. alpinum*), som vexer i skogsregionen och går djupt nedom fjällen, betydligt större blommor än den på de högsta fjällen vexande egentliga *E. alpinum;* likaledes har *Primula farinosa* så väl i fjälltrakter som på låglandet mera än dubbelt större blommor, än den alpinska *Pr. stricta.* Icke heller kan Ref. medgifva att den ständigt lysande solen *ensamt* är orsaken till denna blommornas storlek; ty huru skulle det i så fall kunna ega rum, att vexternas blommor på Norges sydliga fjäll, för att ej tala om Alperna, icke äro mindre, utan till och med, för att döma af torkade exemplar, stundom större än de rent arktiske (*Papaver nudicaule* från Spetsbergen har t. ex. mindre blommor än på Dovrefjeld)? — Då Förf. i en not pag. 212, med anledning af *Myosotis alpestris*, hvilken han anser vara en fjällform af *M. palustris*, påstår att de i sednare tider åtskiljda arterna af detta slägte ingenting annat äro än varieteter af en och samma art, upkomna genom olika vextplats, och hvilka, sålänge denna icke förändras, visa sig konstanta, så har han utan tvifvel återigen gått alltför långt; ty utan att tala om rotens olika varaktighet, så har Ref. i Bleking samlat *M. stricta, versicolor* och *collina* på samma ställe och fullkomligt samma lokal, utan att de visat ringaste öfvergång till hvarandra. Ville man i alla slägten gå så strängt och diktatoriskt till

väga, som Förf. i fråga om Myosoterna, skulle arternas antal ganska betydligt förminskas, utan att just vetenskapen derpå komme att i lika grad vinna, och i detta som andra fall bör man betänka det gamla Horatianska: est modus in rebus, sunt certi denique fines. — Med anledning af *Potentilla alpestris*, som Förf. vill hafva till en varietet af *P. verna*, bör observeras, dels att den vexer äfven i Skåne, dels ock att man i så fall väl måste antaga den förra för hufvudform men den sednare såsom en sammandragen form deraf; åtminstone har Ref. på flera ställen i Norska fjällen sett den nära 1 aln lång med upstigande stjelkar, en storlek hvartill den nedtryckta *P. verna* knappast hinner. — Ehuru Ref. just icke har särdeles mycket att invända mot antagandet af *Aira alpina* för en alpform af *A. cæspitosa*, bör han dock med anledning af Förf. yttrande, att han på Helgeland samlat en *A. alpina* endast genom de axgroende blommorna skiljbar från *A. cæspitosa*, nämna att han i Romsdalen i Norge samlat sjelfvaste *A. cæspitosa* axgroende. — Solljuset inverkar äfven i det hänseendet på vexterna, att deras vegetationscykel deraf mycket påskyndas, så att i högsta norden långt mindre tid än annorstädes erfordras för deras utveckling och mognad, hvarpå sädesslagen framte ett allmänt kändt exempel.

Lappländska vegetationens beskaffenhet bestämmes vidare deraf, att en betydlig mängd regn årligen faller, hvarigenom en myckenhet bäckar och floder erhålla näring och vidlyftiga kärr upkomma, hvilka gifva älskadt tillhåll för *Calamariæ* och *Amentaceæ* (egentligen *Salices*, som i Lappland synes hafva sitt förnämsta hemland). I denna omständighet vill Förf. äfven finna anledningen dertill, att lafvarne här äro talrikare än några annorstädes (till individer men väl icke till arter). — Den årliga mängden af regn föranleder vidare, enligt Förf. tanka dels att åtskilliga vexter, som annars förekomma i kärr, här vexa på bergen, med anledning af hvilken skiljaktighet man af flera bland dem bildat

särskilda varieteter, till och med nya arter (att Förf. betraktar *Stellaria alpestris* såsom blott varietet af *St. uliginosa* kan Ref. ej bifalla); dels ock att amfibola former uppstå genom det att samma ställe flera gånger årligen öfversvämmas, såsom exempel hvarpå anföres, att flera pilarter, som vexa vid elfstränderna, förete en tvåfaldig form, den ena med de nedra bladen smala glatta och bladiga hängskaft, den andra med de öfra bladen mera utsträckta på bredden och hängskaft utan blad; upkomsten af den förra förklarar Förf. på det sätt, att vattnet, som betäckt stället, hindrat vextens tidiga utveckling, hvilket åter ej varit förhållandet med den sednare; han anmärker att man ofta kan observera detta på en och samma individ, äfvensom att de flesta pilarter förekomma i Lappland med både bladiga och bladlösa hängskaft, så att den härifrån hämtade indelningsgrund synes vara högst osäker.

Förf. anser sig böra antaga, att de flesta varieteter hafva sin grund i de yttre momenter, hvaraf de bero. I den tempererade zonen, hvarest klimatet är jemnt och årstiderna lika fördelade, blifva vexterna fullkomligare och alla delar lika utvecklade; varieteterna blifva här äfven mera konstanta; i den kalla och heta zonen deremot eger icke en sådan jemvigt rum, hvadan äfven liksom en vibration förmärkes i vexternas utveckling och oväntade former frambringas. Hvad fjällen angår, är vegetationen der liksom undertryckt och kan ej, såsom annorstädes, i lika grad utveckla alla delar, hvaraf flera liksom sammanföras till en, hvarigenom upstår en "*vegetatio collectiva* i. e. ejusmodi ratio, qua non solum magnitudo totius plantæ diminuitur vel saltem abbreviatur, sed etiam de partium numero aliquid detrahitur." Sålunda hvad som i skogstrakterna är grenigt och uprätt, blir här enkelt och nedliggande; vexterna hafva ofta få men stora blommor, liksom voro flera grenar förenade till en och flera blommor till en enda (här synes Förf. sjelf medgifva, att det

ständiga solljuset icke är *enda* orsaken till fjällvexternes stora blommor).

Som vegetationens utveckling påskyndas af varmen, men hämmas och qväfves af kölden, så betraktar Förf. den skarpa arktiska kölden såsom närmaste orsaken, som föranleder denna kollektiva (eller måhända rättare sammandragna) vegetation; det är isynnerhet i fråga om fruktens mognad, som denna köldens inverkan uppenbarar sig. I Lappland äro också sådane vexter talrikast, hvilkas vegetation och fruktifikation till sin fulländning behöfva kort tid, eller hos hvilka frukten utgör den minsta delen af örten. — En så stor skillnad mellan köld och varma inom den kortaste tid och minsta afstånd visar sig ingenstädes i samma grad som i fjälltrakter, hvarest full sommar herrskar vid fjällens fot under det vintern råder på topparna; detta måste i hög grad inverka på vexterna; häraf dessas föränderlighet i storlek (ofta från 1 tum till 1½ fot), i glatthet och hårighet, enkelhet och förgrening. Till stöd för detta anförer Förf. flera exempel. *Saxifraga Aizoon* betraktar han sålunda som en dylik sammandragen fjällform af den i de lägre regionerna vexande *S. Cotyledon*. Huru Förf. ännu, ens med frågetecken, kan hänföra den låga enblommiga formen af *Ranunculus acris* till *R. montanus* Willd. synes besynnerligt, enär denna sednare, som ännu icke veterligen är funnen i Skandinavien, är derifrån mycket utmärkt bland annat genom hårigt fruktfäste. Äfven bland *Junceæ* och *Carices* anföras flera till stöd för Förf. sats, hvarvid några sammanträngda former af *Carices* beskrifvas. Denna inverkan yttrar sig, enligt Förf. åsigt, äfven på bladen, hvilka från aflång form öfvergå till rund; på detta sätt upkommer *Betula fruticosa* (Förf. menar troligen *B. humilis* Hartm.) af *B. alba*. Enahanda är förhållandet med en mängd *Salices*, som här vidlyftigare genomgås, hvilken framställning rummet dock tvingar oss att här förbigå utom den anmärkning af Förf., att inga andra karakterer inom detta slägte äro tillförlitliga än de, som hemtas från längden af fruktämnenas skaft relativt till

nectarium och stylus. — På fjällen äro starkaste vegetationskraften och varmans inflytande liksom konsentrerade vid jordytan och kring rötterna; härigenom upkommer en "*vegetatio radicosa*, quæ ad summum in alpibus enixa fastigium, quod radices ibidem maximam vegetationis partem constituunt non solum perseverantia, sed etiam mole, id inprimis efficit, ut plurimæ species per radices propagarentur, caulibus etiam ac truncis in radicis speciem mutatis"; — sålunda hafva de flesta fjällträd en truncus subterraneus eller åtminstone procumbens, så att blott grenarne framsticka öfver jordytan; dessa blifva äfven afkortade, och bladen, hvilka förhålla sig analogt med stammen och grenarne, utbildas mera på bredden än längden, således mera rundade än lansettlika, hvilket han bestyrker med exempel hämtade från flera pilarter.

Förf. öfvergår derefter till sådana förändringar, hvilkas orsaker äro mindre påtagliga. Härvid anföres först det allmänna förhållandet, att vexter bli hariga på sandiga ställen, men mera glatta på fuktiga och öfversvämmade. Bland andra exempel, som här åberopas, uptages äfven *Cerastium alpinum*, som vexande i torra bergs-springor blir ludden, men vid bäckar nästan alldeles glatt, i analogi hvarmed Förf. anser, att många bland de i sednare tider åtskiljde *Cerastia*, *Hieracia*, *Potentillæ*, *Myosotides*, *Salices* upkommit, hvilka således ej böra betraktas som egna arter, enär det blott är individer, hvilka, till följe af vexestället, fått ett något afvikande utseende; hvarvid han tillägger: "quasi species esset in loco, quod idem est, ac si locus faceret speciem, ut, mutatis locis, mutaretur etiam species in alienam speciem", hvilket allt är ganska sant, blott man aktar sig att icke öfver höfvan och endast på grund af tycke eller hugskott utsträcka analogien längre än vederbör. — Såsom en hufvudsaklig orsak till fjällvexternas härighet betraktar Förf. vidare de häftiga stormvindar, hvilka rasa i fjälltrakter, äfvensom nattfrosterna och glaciernas granskap, genom hvilket allt vexternas evaporation påskyndas och safterna

liksom förtorkas, till följe hvaraf, enligt Förf. åsigt, hårigheten upkommer. Till styrko för allt detta anföras många exempel, och häri vill Förf. finna orsaken icke allenast till den mörka eller svarta hårighet, som är så vanlig och derjemte så frappant hos fjällvexterna, utan ock dertill, att vissa delar bli mörkare och få ett liksom svedt utseende, t. ex. kapslerna hos en del *Carices*. — (Då Förf. antar *Primula stricta* såsom var. af *Pr. farinosa*, med det tillägget "glabrescit in Lapponia, quia inundata aqua", torde det tillåtas fråga, hvarföre dessa båda i Drivdalen på Dovrefjeld i Norge, der de vexa blandade på ställen som om våren öfversvämmas, bibehålla sig oförändrade och utan att visa några öfvergångar, äfvensom hvilken anledning kan vara dertill, att *Pr. farinosa* i södra Sverge, oaktadt vexande på ställen, hvilka nästan årligen äro utsatta för öfversvämningar, icke visar någon förändring). (Fortsättes).

III. Hvarjehanda.

1. Botanices Docenten vid Lunds Universitet Mag. *John Erhard Areschoug* har den 5 sistlidne Januari blifvit utnämnd till Lärare i Natur-Vetenskaperne vid Göteborgs Gymnasium.

2. Botanices Docenterne vid Lunds Universitet Magistrarne *J. E. Areschoug* och Baron *M. W v. Düben* hafva under förra året blifvit kallade till Ledamöter af Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Göteborg.

3. Här i Lund utgifves från detta års början en literär tidning under titel: *Studier Kritiker och Notiser*. Den botaniska literaturen kommer att deri afven behörigen afses.

4. Enligt underrättelser från Kristiania, lärer Professor *Blytt* på allvare vara betänkt på utgifvandet af en *Flora Norvegica*, hvaremot han tyckes vilja fördröja publicerandet af sin flora öfver Kristiania-trakten.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 3. Lund Mars 1841.

I. Original-Afhandling.

Olof Rudbecks Lappska vexter; af C. J. Hartman.

Linné omtalar i *Flora Lapponica*, att han vid utarbetningen af *Salices* och *Fungi* begagnat den yngre O. Rudbecks exemplar och figurer, hvarföre dessa måste vara af mycken vigt för bestämmandet af Linnés ännu omtvistade arter. Exemplaren af Rudbecks *Salices* finnas troligen ännu i Linnés samling, då Linné säger sig ega alla utom den första (N:o 348 i Fl. L.); men som man troligen ej snart, om någonsin, torde få någon nytta af dem, kan det ej sakna intresse, att veta hvad fördel kan dragas af Rudbecks figurer. Lyckligtvis äro dessa räddade både undan den eldsvåda, som 1702 förstörde en del af Rudbeckarnes *Campi Elysei*, och undan tidens tand, som mähända längesedan söndergnagit exemplaren. Och hvilka figurer! åtminstone känner jag inga, som öfverträffa dem i de hos oss utkomna botaniska arbeten, om man undantager de särskildt utförda detaillerna, som här saknas, och kanske här och der de partier, som man för 150 år sedan icke räknade bland väsendtliga. Med undantag af 3:ne, som troligen äro af Rudbecks egen hand, såsom tätt vid (hos en på) stjelken tecknade med ett OR, äro de öfriga säkert ritade af Anders Holtzbom, hvilken medföljde Rudbeck på dess Lappska resa år 1695 och med skäl förtjenar det vitsord, Rudbeck sjelf i Nora Samolad gifver honom: "hafvandes man svårt, intet efter mitt, uthan store Mästares omdöme,

att finna hans like i örters och foglars afbildande" *). De af Rudbeck sjelf tecknade förtjena samma omdöme, såsom, utan den bifogade signaturen, i utförandet icke urskiljbara från de öfriga.

Detta Figurverk förvaras uti Hans Excell. Grefve De Geers rika Bibliotek på Löfsta, troligen jemte *Campi Elysei* inköpt af Hofmarskalken Baron C. De Geer efter Prof. Rudbecks sonens död 1740. Det består af en mindre foliant i vanligt skrifpappersarks format, innehållande numera 122 blad, sedan, som det synes 14 blad, manu furtivo, blifvit utskurna **). Af de återstående innehålla de första 105 bladen, från pag. 4 till 108, endast Vexter, en eller flera på hvarje blad, och de återstående Djur af de högre klasserna. Lyckligtvis för Botanisten äro vexterna completta, hvilket synes af pagineringen, då hvad som saknas tillhör djuren, hvilka figurer troligen ansetts mera tjenliga att pryda någon vägg.

Man vet att den yngre Rudbeck ämnade utgifva en utförlig beskrifning öfver sin resa samt Lapland, och att första delen trycktes i Upsala år 1701 under titel: Nora Samolad eller Uplyste Lapland, med Resan igenom Upland, Gestrikland, Helsingland, Medelpa, Ångermanland, Västerbotn, Lule Lapmark, Norbotn, Torne Lapmark, Österbotn, Finland, Åland etc. deri han utom annat lofvar "föreställa och på det nogaste beskrifva" Djur, örter m. m. ***). Olyckligtvis tillintetgjordes den stora eldsvådan i

*) Dog 1711 som Provinciallläkare i Södermanland.

**) Då jag 1811—14, under mitt vistande på Löfsta, oftare hade tillfälle att se denna bok, saknades ej dessa blad.

***) Nora Samolad består af både svensk och latinsk text; latinska titeln, motstående den svenska, är: *Nora Samolad sive Laponia Illustrata et iter per Uplandiam etc.* Boken är i qvart, 78 sidor, således 39 sidor svensk text, och hinner R. i denna första del ej längre än till Harnäs, på gränsen mellan Up- och Gestrik-land. Af ofvannämde 39 sidor uptagas 9 af ingressen och 20 af en ety-

Upsala 1702 denna plan, sedan hon, såsom det påstås, förtärt manuscriptet till fortsättningen, hvilken skulle utgöra ännu 11 delar. Att Figursamligen, hvilken är föremålet för denna uppsats, varit ämnad att särskildt utgifvas, är af flera omständigheter sannolikt, hufvudsakligen deraf, att Figurverket är försedt med en prydligt skrifven Dedication till Konungen (Carl XII), underskrifven af Ol. Rudbeck Sonen. Denne dedication är, att döma af stil och bläck, yngre än det påskrifna årtalet: Upsala d. 25 Sept. 1696 (af en oförklarlig felskrifning står årtalet 1796). Vid de flesta figurerna, dock ej vid Cryptogamerna och Djuren, finnas namn påtecknade, hvilka äfven äro af olika ålder, emedan stil och bläck äro olika och antyda en, ofta 2 sednare förbättringar. Äldsta påskriften liknar till båda delarne datoteckningen och är således den första och trol. af år 1696. Dessa gamla namn finnas antingen öfverst eller nederst på bladet och tätt i dess kant, med fin stil; de yngre äro med gröfre stil, vida mindre urblekt bläck och oftare nära under figuren. Som vid dessa sednare namn, men aldrig vid de förra, den Catalog åberopas, som finnes införd i *Acta Literaria Sueciæ* för 1720 p. 95, på de under resan funna vexter *), måste dessa namn vara tillsatta efter 1720. Linné

---

mologisk undersökning om Charons namn (i anledning af Elfkarleby älf och färja) m. m. hvilket torde böra räknas till de "små infall och gahsamheter," som äfven på titelbladet utlofvas.

*) *Index plantarum præcipuarum, quas in itinere Laponico anno 1695, observavit Dn. Olaus Rudbeck, Filius.* Innehåller på 5 qvartsidor 94 vextarter, utan loca och beskrifningar, mest efter *Bauhini Pinax.* Denna förteckning synes ej vara införd af Rudbeck sjelf, då förf. säger sig hafva erhållit den "*non ægre*" af R. som kallas *Nobilissimus Vir Dn. Ol. R. etc.* Häri uppgifves, att efter eldsvådan i Upsala, endast återstätt en förteckning på de under resan samlade vexter, till ett antal af 140 genera och 500 species, af hvilka 30 *Salices*, 90 *Fungi*, 15 *Ranunculi*, 8 *Rubi*, 7 *Vitis Ideæ etc.* Att bland arterna här äfven innefattas, på gamla viset, en mängd varieteter förstås af sig sjelf och ses af Index.

eller någon yngre författare än Tournefort *(Institut.)* åberopas ingenstädes. Att Nora Samolad elle *Lapp. illustr.* för några få citeras, men utan nummer eller pagina, synes bevisa, att namnen äro flera gånger ändrade eller nya tillagda; dessa sednare således före 1702, särdeles som citationen stundom angår vexter, hvilka ej nämnas i första delen, utan först funnos i Vesterbotten.

Att Linné fått begagna dessa figurer synes af Fl. Lapp. under N:o 348 och pag. 352, äfvensom han copierat figuren af *Cypripedium bulbosum* ur detta verk: Fl. L. t. 12. Att han äfven copierat *Pinguicula villosa*, men tillsatt en stängel med frukt, i hvilket tillstånd den endast fanns af Linné, nämnes ej i Fl. L. Det synes som L. likaledes med någon förändring begagnat fig. af *Pedicularis lapp.* och *Linnæa.* Märkligt är Linnés yttrande vid N:o 348, att R. ej skulle vid pilarne tillsatt sina namn *("propria nomina* sua non adscripserit"), då likväl ingen enda figur saknar sådant, så väl de älsta ofvannämnde namnen, som de yngre i enlighet med Index i Act. Lit. Su. De älsta måste säkerligen hafva funnits redan vid den tiden Linné begagnade taflorna, då de i allt bära stämpeln att vara liktidiga med namnen på de öfriga vexterna, t. ex. med det älsta på *Cornus suecica* eller *Ossea altera Suecorum*, hvilket Linné citerar just ur detta verk: "*Rudb. fil. in Tabulis pictis.*" Troligen hafva både Rudbeck och Linné ansett de älsta påskrifna namnen såsom endast provisionella då R. sällan till dem satt sin namnteckning, såsom han gjort vid de öfriga vexterna. Som L. ej anför en del af de sednare tillskrefna namnen, såsom vid nyssnämnde *Cornus: "Rudbeckiana tetrapetala fructu racemoso rubro, O. R. f. Lap. Ill.,"* allt för märkvärdigt att förbigås, synas de sednaste namnen vara tillskrifna sedan Linné begaf sig till Holland 1735. Att något skulle blifvit tillagdt efter utgifvandet år 1737 af Linnés Fl. Lapp. är ej troligt, då detta vigtiga arbete ej kunnat förbigås i citaterna. Hvad sjelfva figurerna angår äro de, såsom ofvan näm-

nes, så väl utförda, att någon svårighet icke bör ega rum vid bestämningen; åtminstone ingen annan än den, som ligger i sjelfva originalens ofullkomlighet eller tvätydighet; något som kan inträffa både med lefvande och torra vexter, särdeles i större och mycket naturliga slägten, såsom *Salices* m. fl. då fröredning och frukt saknas. Vexterna äro alla i naturlig storlek, målade med mer och mindre täckande färger, så att t. ex. den ljusa eller hvita äfven är pålagd, hvilket, i förening med föremalens ledighet, som antyder att de målats lefvande, ger en stor del utseende af verkliga, väl inlagda exemplar, helst bladens nerver, ådernät, beklädnad äro på det nogaste utförda. Färgerna äro friska och väl behållna, måhända är den gröna hos en del mer och mindre urblekt.

Innehållet af de 71 första bladen vill jag här anföra; de öfriga innehålla Svampar, hvilkas bestämning fordrar större kännedom än mina botaniska studier medgifva. Som Linné förklarar sig hafva hämtat hälften af sina i Fl. Lapp. anförda Svampar ur detta verk, och desse, hvilka ej ens af Linné alla namngifvas, sällan beskrifvas, således till stor del måste bestämmas efter ofta falska synonymer eller rent af gissningsvis, blir detta Rudbecks arbete af högsta vigt för Mycologen, då figurerna synas öfverträffa de flesta i sitt slag. Jag kan här ej annat än lifligt önska det Prof. Fries måtte öfvertaga detta troligen ganska angenäma arbete. Jag tror mig bland de här målade *Agarici* igenkänna omkring 30 nummer af Linnés i Flora Lapp. och Suecica anförda arter, och lika många torde vara af Linné förbigångna, hvaribland några utmärkt sköna former.

Pag. 1 och 2 *): en Utsigt på helt ark af Fjället Kaskavare i Luleå Lapm. ej långt från Ketkasvare forna silfvergrufva, enl. *Act. Lit. Suec. A:o 1734, p. 46*, hvarest

*) Sidorna, eller egentl. bladen, äro paginerade med nummer, som ofvan följas.

Rudbeck beskrifvit detta fjäll, samt bifogat ritningen stucken i koppar. Gravören har glömt kasta om teckningen, hvarföre partierna till höger på originalet kommit till venster på copian och tvärtom. Fjället är utmärkt af en mängd sköna vattenfall. Taflan är utan påskrift.

3 Dedication till Konungen. Är en förkortning till 20 verser af den, som förekommer i Nora Samolad:

Från Nordan kommer Gull den store Gud till Åhra,
Så är det fordom spått uthaff en helig Mann etc.

4 *Pedicularis Sceptrum Carolinum* L. originalet till figuren i Nora Sam. vextställe *): *Lap. Lulens. passim.* Sednare tillskrifvet, trol. efter Ol. Celsius, finnes: *It. prope Born uno fere milliari Upsalis.*

5 *Polytrichum* med diskformiga hanblommor i toppen, utan frukt och obestämbar. — *Cornus suecica* L. — *Urtica urens* L. med rödfläckiga blad, utan blr. *Extra pomeria urbis Torneâ.* — *Rubus arcticus* L. *In agris et pratis Helsingiæ, Vestrobothniæ etc. frequens.*

6 *Tussilago frigida* L. *In nivato Vallavare Lap. Lul.*

7 *Ranunculus reptans* L. — *Silene acaulis* L. med hvit blomma. Ser för de hvita kronbladen och starkt cilierade örtbladen främmande ut. — *Azalea procumbens* L. — *Viola biflora* L.

8 *Lychnis alpina* L. en grof form med mer gyttrade blr. Endast öfre delen af stjelken. — *Gentiana glacialis Vill. In alpib. Lap. Lulensis*, med hänvisning till p. 13, der *G. nivalis* är afbildad.

9 *Cirsium heterophyllum* All.

10 *Marchantia polymorpha* L. *c. recept. masc.* — *Peltigera arctica* Fr.

11 *Bartsia alpina* L.

12 *Vaccinium Vitis Idea* L. en steril stjelk med röda blad.

---

*) Är sällan antecknadt, men skall anföras så ofta det finnes.

13 *Polygonum aviculare* L. — *Gentiana nivalis* L.

14 *Bryum*, troligen *nutans* L. — *Thalictrum alpinum* L. *Lap. Torn. haud longe a Kengis Bruk.* — *Pinguicula villosa* L. — 23 *Andromeda hypnoides* L.

15 *Dryas octopetala* L. — *Arnica alpina* Murr.

16 *Betula nana* L.

17 *Diapensia lapponica* L. — *Veronica alpina* L. ett litet, klent ex. — *Saxifraga oppositifolia* L. *in Lap. Torn. haud longe a Paurangegoski.* — *Saxif. nivalis* L. *in Lap. Torn. in insula prope Cuculagoski.*

18 *Spergula arvensis* L.

19 *Gnaphalium sylvaticum* L.

20 *Lychnis alpina* L. ett fullständigare ex. än pag. 8.

21 *Linnæa borealis* L.

22 *Erigeron uniflorus* L. — *Ranunculus glacialis* L. — *Salix reticulata* L.

23 *Bryum*, utan fröredn. trol. *cuspidatum* Schreb. — *Montia fontana* L. — *Tofieldia borealis* Wg. *Lap. Torn. prope viam ad Öfverkalix.* — *Lycopodium Selaginoides* L.

24 *Oxyria digyna* Campd. — *Menziezia cærulea* Sm. — *Pinguicula vulg.* L. — *Pingu. alpina* L.

25 *Marchantia polymorpha* L. *c. recept. femineo.*

26 *Arbutus alpina* L. — *Cornus suecica* L.

27 *Thymus Serpyllum* L. *var. angustifolius.*

28 *Rubus arcticus* L.

29 *Sonchus alpinus* L Gammal påskrift: *Sonchus lævis.*

30 *Fragaria vesca* L. en refva utan blommor.

31 *Salix grandifolia Seringe*; en steril stjelk med höstblad, af hvilka Linné aftecknat ett i Fl. L. t. 8 f. a. Är teckning med OR och således trol. målad af Rudbeck sjelf. Öfverensstämmer fullkomligt till bladen med Sweitziska exemplar och tämmeligen med ex. från Kyrkoh. L. Læstadius, churu desse äro nog unga. Har intet af *S. nigricans var. Rudbeckiana* Læst. *Folia grandia, magis minusque utrinque acuminata (fol. a Linnæo depictum medium tenet), inter*

ovalem et obovatam formam media, ad basin usque grosse serrata, undulata petiolata (petiolo semunciali), supra obscure viridia subtus glauca; cortex rami brunneus glaber. — Älsta nästan urblekta påskriften är: *Salix folio Camphoræ O. R. f. Conf. El. C. (Campi Elysei) XII, 383.* En yngre påskrift synes vara: *Salix foliis Lauri glabris odoratis O. R. S. an S. folio Laureo s. lato glabro odorato J. Ray 1120?* (ett falskt synon.). Sednast är tillagdt vid första namnet: *sed Camphora paucis nota, ergo: Salix folio latiori ad imum et summum acuminato, undulato, Act. Lit. Su. A:o 1720 p. 99.*

32 *S. rosmarinifolia* L. en grenig stjelk, endast med höstblad. *Folia linearia sublanceolata, ultra unciam longa, lin. 1—1½ lata, utrinque acuta subsessilia alterna integerrima, subtus argentea nitentia (cum argenteo pigmento a pictore colorata), supra magis opaca subconcoloria; ramuli alterni pallidi vel albicantes.* Instämmer i allt med: *S. rosmarinif.* utom att dennes blad ofvanpå äro mer gröna; trol. kan dock denna art variera såsom *S. repens.* Äldre påskrift: *S. angustifolia alpina tota argentea;* yngre tillägg: *Act. Lit. Su. A:o 1720 p. 99.* Huru denna kommit att få epitetet *alpina* är svårt att förklara, då R. troligen tagit den på hemresan i Finnland. *S. repens* har samma namn, som vi framdeles få se. De gamle voro i allmänhet ej så noga med namn och ser det stundom ut som de räknade hela landet norr om Upsala till Lapland och fjällarne.

33 *S. latifolia rotunda, utrinque glabra, vel S. arborea folio lato rotundo integro utrinque glabro viridi,* med yngre tillägg: *Act. Lit. Su. a:o 1720, p. 99,* förmår jag ej hänföra till någon bekant art, om den ej möjligen tillhör någon vidunderlig form af *S. Caprea.* Liknar eljest till bladformen mest en stor- och glatt-bladig *S. lanata.* Figuren föreställer en qvist med 5 blad: *folia late ovalia vix 3 unc. longa, ultra duas lata, fol. terminale duplo fere majus (!) s. ultra unc. quatt. longum, 3 latum, omnia apice rotun-*

data cum brevissimo apiculo, basi vix acuminata præter duo infima, quæ in petiolum paullo contrahuntur, integerrima plana, utrinque glabra, subtus paulisper pallidiora, petiolis vix semuncialibus; rami cortex lævis glaber pallide brunneus. (Forts. i n. n:r.)

II. Literatur.

Loca parallela Plantarum etc. exposuit Læstadius.

(Forts. fr. n. 2.)

Men vexterna blifva i vatten icke allenast glattare, utan äfven förlängda och afsmalnande (såsom grund hvarföre Förf. yttrar, "vasa enim aqua repleta extendi, apertum est, et si planta undique sit aqua circumdata, etiam compressionem patitur ex gravitate aquarum: qua compressione omnes partes extenuantur atque gracilescunt" — månne man icke skulle kunna anföra andra ännu mera palpabla skäl?): till bestyrkande häraf anföras många exempel, deribland *Nymphæa pumila*, hvilken förklaras för en form af *N. lutea* upkommen på det sätt, att den vexer i föga djupa bäckar, hvilka om vintern tillfrysa ända till bottnen, hvarefter då vårvattnet ända från bottnen bortrycker isen, tager denna med sig rötterna och qvarlemnar allenast några fina rotfibrer, ur hvilka den till alla delar förminskade och sammandragna formen sedan upvexer! Men, kan man fråga, huru månde det komma sig, att denna vext äfven forekommer t. ex. i Östergötland, Mecklenburg o. s. v. i sjöar, hvilka alldeles icke bottenfrysa? månne Förf. skulle vilja antaga, att de leda sin uprinnelse från de små rotfibrer, hvilka blefvo qvar, då under någon fimbulvinter för långliga tider tillbaka dessa sjöar möjligtvis bottenfröso? — Vidare omtalas en på enahanda sätt tillkommen form af *Ranunculus aquatilis* (var. *eradicatus*), som vexer "in stagnis vadosis" och blommar 3 fot under vattenytan. — *Myriophyllum alterniflorum* (M. spicatum β tenel-

lum) förklaras som en i snabbtflytande åar eller djupa elfvar vexande förlängd form, då hufvudformen deremot vexer "in stagnis vadosis," hos oss åter vexa båda i sjöar och förblifva oförändrade. — I en not yttras slutligen: "nisi valde hallucinor, multi Potamogetones novi, multæ Charæ, nec non vegetabilia subaquanea, in scriptis Botanicorum nova specie emerserunt, quæ natura, fatali quodam casu, profundius altiusque in mare demersit." — Deraf att åtskilliga landtvexter få förlängda blad men blifva sterila då de komma att vexa i vatten, anser Förf. sig ega skäl att såsom allmän regel antaga, att ju mera bladen luxuriera desto större brist röjer sig med afseende på blommorna och i synnerhet frukten.

Ehuru Förf. saledes är benägen att såsom blotta varieteter betrakta en stor del af de i sednare tider såsom sjelfständiga arter skiljda former, så tillägger han likväl: "sed est tamen variationum naturæ non satietas modo, sed etiam modus, quem excedere et natura non potest et homo non debet." Bland andra vexter, hvilkas arträtt han till följe häraf vill hafva bibehållen, är äfven *Ranunculus reptans*, en vext, som i detta hänseende, mera än de flesta af dem Förf. reducerat, är tvifvel underkastad, och hvilken, då man utgår från Förf. åsigter, alldeles icke kan bibehållas som egen art.

Efter dessa mera allmänna betraktelser öfvergar Förf. (i §. 31 och följ.) till framställningen af de mera speciela förhållander, som röja sig med afseende på lappländska vegetationen och de momenter, som derpå inverka. Dessa hänföras i allmänhet till sådana som bero dels af *temperaturen*, dels af sjelfva *grundens* beskaffenhet. I fråga om *temperaturen* betraktar han först *ljuset* och det: 1:o med hänseende till dess *intensitet*, som naturligtvis är större på öpna ställen, hvadan vexterna här bli mera färgade än i skuggan, der de blifva blekare, hvilket ådagalägges såväl genom flera gräs, som genom andra vexter; bland dessa exempel anföres äfven *Ranunculus acris*, hvilken på feta skuggiga ställen får mera än 3 fot lång mycket grenig stjelk, mycket stora

blad och hvitaktiga blommor; men då Förf. härvid yttrar: "annon *R. aconitifolius* huc quoque spectat?" kan man sannerligen få anledning betvifla, att han känner sistnämnda vext. Vexternas färg förändras dock äfven af andra orsaker, särdeles till följe af grundens olika beskaffenhet allt efter som den är mer eller mindre blandad med syre, hvarpå äfvenledes exempel anföras. 2:o med hänseende till ljusets *varaktighet*, hvarom redan är talad, till stöd hvarför här såsom ytterligare bevis åberopas *Potent. aurea* Horn., *Ranunc. sulphureus* (att denna är en från *R. nivalis* bestämdt skiljd art, har Ref. på ett annat ställe ådagalagt), *Viola montana*, *Statice Armeria var. alpina*, m. fl. Förf. anmärker att om mycket regn från blommorna utestänger ljusets inverkan, förlora de icke allenast i skönhet och storlek, utan plantæ semiflosculosæ blifva i mistning af blommor, hvilket 1830 hände med *Sonchus sibiricus*; *Hierac. alpinum* utvecklade inga kantblommor (enahanda förhållande, så väl med nämnde som flera andra *Hieracier*, var Ref. i tillfälle att under den regniga sommaren 1839 observera på norska fjällen); likaledes varseblef Förf. icke under det året *Gentiana nivalis* med utvecklade blommor mera än tvenne gånger.

Förf. öfvergår härefter till *varmen*, hvilken betraktas med hänseende till qvantiteten (Förf. säger visserligen: "1:mo ratione quantitatis," men något "2:o" har ref. ej förmått uppdaga). I detta hänseende är den vel "*universalis* i. e. summa caloris totius anni, quavis regione sub certa latitudine vel *partialis* i. e. summa caloris locorum singularium, quorum diversitate maxima vegetationis dissimilitudo oritur." Till följe af denna sistnämnde antages, med afseende på vexternas geografiska fördelning, en "*vegetatio latitudinalis* (ostendit terminos plantarum sub certa latitudine, quos tamen variæ plantarum species transgrediuntur vi vegetationis localis") och en "*veg. localis* (respicit ejusmodi vegetabilia, quæ diversâ locorum natura oriuntur, sive locum, quo nascuntur plantæ, considerare velis, sive ipsius plantæ diversitatem, a

loci diversa natura pendentem*). Denna sednare indelas åter i *veg. continentalis* och *veg. maritima*, hvilken vidare sönderfaller i *veg. oraria* et *veg. litoralis*. — Till *veg. oraria*, med hvars afhandling Förf. börjar, hänföras sådana vexter, hvilka hafva sitt hemvist i hafvets grannskap, utan att likväl vidröras af det salta vattnet, men deremot utsatta för den fuktiga och kalla hafsluften, till följe af hvars inflytande de blifva gracila, hvadan flera af dem uphöjts till rang af egna arter, ehuru de ej äro annat än lokala varieteter; bland de exempelvis anförda vexterna upräknas *Veronica maritima*, *Arundo strigosa*, *Angelica litoralis*, *Silene maritima* m. fl. — *Veg. litoralis* omfattar sådana vexter, som ofta fuktas af saltvatnet, hvarigenom de blifva saftiga och tjocka.

*) *Vegetatio continentalis* est vel *campestris*, l. *silvestris*, l. *montana*, l. denique *alpina*." Mellan dessa håller den förstnämnda liksom medelvägen, hvadan Förf. anser, att man vid bedömandet af olika former bör betrakta såsom den första den som förekommer in locis campestribus. — *Skogsvegetationen* synes utmärka sig genom vekare tunnare men likväl upprätta former mera böjda för blad- än för frukt-bildning. Bland de flera vexter, som anföras såsom exempel på denna vegetation, uptagas *Myosotis silvatica*, *Luzula parviflora α*, *Epilobium alpinum β (origanifolium)*, *Saxifraga Cotyledon*, *Lychnis dioica silvestris*, *Stellaria longifolia* Fr. Vid denna sistnämnda förklarar Förf. att han alldeles icke kan finna några gränsor mellan den och *Stell. graminea*, och att äfven *Stell. alpestris* stundom visar former, som svårligen kunna skiljas från *St. gramineæ* former; för ref. deremot synes saken förhalla sig på annat sätt och han formodar att Förf. blifvit narrad af de analoga former som dessa arter ha att framvisa. Förf. anser formerna af *St. crassifolia* vida märkligare; som Ref. icke varit i tillfälle att tillräckligt studera dessa i lefvande tillstånd, vill han ej deröfver yttra sig. — Äfven *Lychnis silvestris* synes för ref. fullkomligt skiljd från *L. pratensis*, ehuru blommornas färg hos båda varierar.

I fråga om *veg. montana* skiljer Förf. mellan *veg. collina* och *rupestris*, hvarjemte han anmärker att berg, beklädda med skuggfulla skogar, höra till skogsregionen. Till reg. *collina* hänföras öppna, nakna, ej särdeles tvärbranta berg (dessa sista synes Förf. räkna till reg. rupestris); vegetationen utmärker sig derigenom, att vexterna, till följe af stormarne eller förmycken torka, blifva afkortade, styfva och fasta, mera böjda för frukt- än blad-bildning; bladen blifva smalare hoprullade; äfvenledes är hårigheten i denna region allmännare och betydligare. Veg. *rupestris* har det egna, att flera sydligare vexter, som icke förekomma i de underliggande fälten, här trifvas särdeles på den för solen öppna sydliga sidan. Flera exempel anföras, hvaribland *Poa glauca, cæsia, Myosotis collina, stricta*, o. s. v.

Den *alpinska* regionen delas i följande: *nivalis, glacialis, alpina* stricte sic dicta, *subalpina* et *inferalpina*. Af dessa är den första eller *reg. nivalis* (de högsta fjällen, der snön aldrig smälter) beröfvad all vegetation. *Reg. glacialis* eller den, der snön blifvit genom vinden hopad, så att endast den öfra skorpan smälter, men det underliggande lagret fryser till is, eger några lafvar samt några få andra vexter, t. ex. *Agrostis algida, Ranunc. glacialis* etc., hvilka särdeles trifvas i snövattnet. — *Alpinska* regionen i inskränkt och egentlig mening utgöres af den nedra nakna delen af fjällen, der snön årligen smälter till största delen. Vexterna äro här i allmänhet låga och temligen tjocka med få men stora blommor; de härvarande buskarna hafva underjordisk stam, så att blott grenarna sticka fram öfver jordytan. *Inferalpinska* regionen är egentligen pilarternas region kring fjällens rot, der snön årligen helt och hållet smälter; denna region synes ej passande till frambringande af varieteter. *Subalpinska* eller björkregionen, der *Betula alba* (B. glutinosa Wallr.) börjar herska, utmärker sig dels dermed, att rent alpinska arter här blifva mycket större, dels ock att andra vexter, till följe af den vid fjällrötterna hopade feta jorden i förening med sol-

varmen, här blifva stora och kraftiga, hvadan man betraktat flera här förekommande former såsom egna arter: t. ex. *Saxifraga petræa* Wahl. (S. controversa Sternb.), *Gnaphalium norvegicum* Retz., *Viola montana* L., *Myosotis alpestris* Hoppe, *Potentilla alpestris* Hall. jun., o. s. v. Att några af dessa vexter *(Saxifr. controversa* och *Potent. alpestris)* icke ensamt hafva den subalpina regionens inverkan att tacka för sina afvikande karakterer, är klart deraf, att de förekomma på andra ställen i trakten af hafvet och långt från alla fjäll, hvilket tyckes utvisa att de äro något mera än blott former eller varieteter; och i allmänhet bör man taga sig till vara att ej alltför snabbt eller dristigt sluta af analogi. — Sjelfva benämningarne "*regio inferalpina* et *subalpina*" kunna åstadkomma förvillelse, emedan man med den inferalpinska regionen vanligen plägar mena den som ligger *nedom* fjällen, men icke den som bildar den *nedra* fjällregionen, hvilket äfven *Wahlenberg* synes hafva antagit, då han i Flora Lapp. (t. ex. introd. p. 34, 37 alibique) skiljer mellan regio alpium inferior s. alpes inferiores s. latera alpium inferiora, och convalles inferalpinæ s. loca inferalpina, hvilka sednare karakteriseras dermed, att *Pinus* der börjar vexa och således bilda öfvergången mellan reg. subalpina s. betulina och reg. subsilvatica; och då Förf. i allt annat, såvidt möjligt varit, slutat sig till *Wahlenberg*, så hade han med största skäl kunnat och bordt göra det äfven i detta hänseende.

Förf. öfvergår härefter till sådana på vegetationens beskaffenhet inverkande momenter, som bero af beskaffenheten hos den *grund* eller det medium, hvari vegetabilierna vexa, och i detta hänseende antager han en *vegetatio terrestris* och en *veg. aquatilis;* skillnaden mellan dessa röjer sig, såsom Förf. redan förut omtalat, deri, att de till den förra hörande vexter hafva fastare och tätare delar, hvilka äro mera utbildade på bredden än på längden, då deremot de till den sednare hörande äro vekare, smalare och mera förlängda. Veg. *terrestris* erbjuder många olika modifikationer, till följe dels

af jordens qvalitet (torr eller vät, mager eller fet), dels af dess sammansättning (sand, lera, kalk, klappur etc.), hvarigenom äfven mycken olikhet mellan vextformerna förorsakas, utan att man likväl mellan dem är i stånd fastställa bestämda gränsor. Förf. anförer många exempel på dylika skiljaktigheter; bland dessa vill ref. här allenast omnämna, det Förf. synes antaga *Carex limosa irrigua* såsom en på torrare ställen vid kärrbräddarne vexande form, då deremot *C. limosa variflora* förekommer på fullkomligt uttorkade ställen; äfvensom han ytterligare häntyder derpå, att gräsartade vexter på våta ställen få smalare blad och kortare frukter. *Stellaria alpestris* anses äfven såsom en på torra ställen vexande form af *St. uliginosa*. Han framkastar den frågan, om ej alla de nordiska arterna af *Barbaræa* äro lokala former af samma art, såsom skäl hvarför han andrager åtskilligt, deribland en "*B. vulgaris* var. *fontana* siliquis filiformibus planiusculis nervo dorsali obsoleto; habitat locis aquoso-spongiosis circa fontes frigidas; siliquæ prorsus *B. præcocis*, at folia et habitus *B. vulgaris*" — månne Förf. tillräckligt känner och har observerat dessa arter?

Vegetatio aquatilis är af flera slag allt efter vattnets olika beskaffenhet och mängd, bland hvilka Förf. här blott tager i betraktande det inflytande, som på vexterna utöfvas af de särskilda slags kärr, hvilka i Lappland förekomma, och hvaraf Förf. antager tvenne hufvudslag, det ena, som under hela sommaren är öfversvämmadt af vatten och utgör ett älskadt tillhåll för *Carices;* det andra upfyldt af *Sphagna*, är väl icke betäckt af vatten, men dock alltid fugtigt. Den inverkan, som dessa båda slag af kärr utöfva till frambringandet af särskilda former af vextarterna, ådagalägges genom flera exempel. I sammanhang härmed genomgår och karakteriserar Förf. de formförändringar, hvilka *Carex canescens, panicea, cæspitosa, stricta, acuta, saxatilis, vesicaria* och *pulla* förete i Lappland.

Till slut har Förf. tillagt dels en förteckning öfver sälsyntare vexter och deras vexeställen, anmärkta under exkur-

sioner i Torneå Lappmark och kring Lyngenfjord åren 1826–30; dels ock några exempel såsom bidrag till en jemförelse mellan vegetationens olika beskaffenhet i särskilda delar af Lappland, särdeles vid Karesuando och Quickjock. Slutligen följa i ett kort tillägg några observationer gjorda efter upsatsens renskrifning.

Om ref. varit väl vidlyftig vid anmälandet af detta arbete, så bör orsaken sökas dels deri att detsamma utgör inom svenska literaturen snart sagdt det första försök på denna väg, hvilket, om det än icke är af den vigt och fullkomlighet, som det sjelf på ett eller annat ställe tyckes vilja tillegna sig, likväl ingalunda bör lemnas utan afseende; dels ock deri, att de handlingar, hvaribland det är tryckt, säkerligen komma endast till få bland våra yngre Botanisters kännedom, och afhandlingen således för de flesta blir otillgänglig, hvadan ref. ansett sig böra deraf lemna så fullständigt utdrag som möjligt. Att ref. icke kan gå in på alla deri framstälda åsigter, har han i det föregående vid flera fall anmärkt; ännu flera sådana återstå, hvilkas framställning han dock här lemnat till sido för att icke göra denna anmälan än vidlyftigare. — Korrekturen är illa läst, så att flera tryckfel innästlat sig, hvaribland ref. endast vill, såsom betydligare, anmärka ett sid. 265 rad. 2 hvarest i stället för *campestris* måste stå *rupestris*.

III. Hvarjehanda.

1. Enligt underrättelser i Franska tidningar har Kyrkoherden *L. L. Læstadius* af Konung Ludvig Filip i Frankrike blifvit nämnd till Riddare af Heders-Legionen för det biträde han lemnade den franska Spetsbergsexpeditionen.

2. Lärkan och Vipan, hvilka redan i medio af månaden visade sig jemte åtskilliga andra flyttfåglar, ådagalägga att våren är i antågande; *Bellis perennis*, *Galanthus nivalis* och *Leucojum vernum* hafva här äfven visat sina blommor.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 4. Lund April 1841.

I. Original-Afhandlingar.

1. Olof Rudbecks Lappska vexter; af C. J. Hartman.

(Forts. fr. n. 3.)

34. *Salix versifolia Wg. forma sterilis angustifolia. Folia lanceolata, utrinque acuminata integerrima, subtus glauca, breviter petiolata; uncias duas longa vix semunciam lata; rami cortex brunnescens glaber.* Denna form har jag från Jämtlands fjäll. — Äldre påskrift: *Salix Oleæ sativæ folio, alpina.* Sednare tillägg: *Act. Lit. Su. a:o 1720 p. 99. Conf. C. El. 12, 184.*

35. *Salix glauca* L. gren med hanhänge; trol. ritad af Rudbeck såsom hafvande signaturen OB tätt under grenen. Äldre påskr. *Salix humilis folio oblongo subtus candido.*

36. *S. glauca var. pallida* Fr. Grenig qvist utan fröredn. Äldre påskr. *S. foliis Sennæ humilis alpina.*

37. *S. folio Amygdalino non aurito, (integro vel) margine serrato.* Äldre påskrift. — Orden inom parenth. äro understrukna, hvilket, att döma af andra rättelser, är det samma som *öfver*strukna. Gren med 2:ne 2 tum långa bladiga qvistar, som i toppen bära honhängen. Instämmer med ex. af *S. amygdalina* L från Torneå af Kyrkoh. Læstadius, hvilka äfven hafva utdragna hängqvistar med stora blad och saknа stipler

38. *S. Læstadiana* Hn. Qvist utan fröredning; *fol. late lanceolatis acuminatis planis integerrimis, subtus albido-incanis.* Bladformen liknar fig. u på 8:de tab. i Fl. Lap. n:o 367, men är mera spetsig. Rudbecks figur bestyrker således Prof. Fries' förmodan att *S. Læstad.* eller *canescens* Fr. är Linnés *S. Caprea*

β Fl. Su. Rudbecks namn med gammal skrift, citeradt af Linné, är: *S. Oleæ sylvestris folio alpina, C. E. 12,186.* Sednare tillägg: *Act. Lit. Su. A:o 1720. Quoad folia confer Burser Tom. XII p. 103. Camp. Elys. T. 12, p. 186* *).

39. *S. folio Amygdalino, utrinque virente C. B. non aurito.* Äldre påskrift. — Qvist med endast blad. Dessa likna till formen *S.* pag. 37, men äro mycket glest och grundt sågade, med endast 8—12 sagnaggar i hvardera kanten: under glatta gröna med någon anstrykning i blatt; grenbarken grön-gul: stipler saknas. Ett af Læstadii vid p. 37 nämnda exemplar har nästan lika gles sågning, hvarföre detta torde variera.

40. *S. depressa β livida;* gren med honhängen och öppnade fröhus. Äldre påskrift: *S. folio Myrti alpina;* yngre: *S. alpina Myrti folio, Act. Lit. Su. A:o 1720 p. 99, subtus incano.* Citeras af Linné till Fl. L. n:o 356, eller *S. arbuscula γ Fl. Su.* Hela fig. öfverensstämmer noga med *S. livida Wg.*

41. *S. Caprea β humilior;* en qvist med den monströsa af insecter bildade blomlika skålen, som ofta förekommer på Viden och fordom gaf anledning till *Salices roseæ.* Äldre påskrift: *S. latifolia Rosea alpina;* sedan införd i Act. Lit. Su. 1720 med liten ändring i namnet.

42. *S. depressa* L. Ett sterilt höstskott af den allmänna formen med stora ovala helbräddade, ofvan mörkgröna under blåhvita blad. Denna fig. citerad till Fl. L. n:o 361 ell. *S. depressa Fl. Su.* lemnar intet tvifvel öfrigt om rigtigheten af Prof. Fries' bestämning; ett tvifvel som härrört af Linnés påstående i Sp. pl. ed. 2 att *S. depressa* skulle genom odling blifva *S. lanata* eller tvertom, hvarföre han fört dem tillsam-

---

*) Förtjenar således ej bära Linnés namn (i händelse den skulle försvara sig som art, hvilket är mycket osäkert), utan snarare *Rudbecks,* som först urskiljt denna form; så framt Læstadii, hvilken af fjällpilarnes granskning högt förtjente man framdragit denna pil ur en hundraårig glömska, icke skulle anses lämpligt.

man såsom afarter. Äldre påskrift: *S. Elæagni s. Oleæ Bohemicæ folio. Conf. C. El. t. 12 p. 189.* Yngre: *S. alpina arborescens latifolia, Elæagni europeæ folio. Vel S. Elæagni etc. fol. Act. Lit. Su. A:o 1720, p. 99.*

43. *Salix glauca* L. med honhängen. Tecknad på sjelfva qvisten med OR. Äldre påskrift: *S. alpina humilis vitis ideæ folio, subtus griseo.*

44. *S. Lapponum* L. *var. foliis lanceolatis acuminatis.* Utan föredning. Äldre påskrift: *S. folio latiore, acuminato integro subtus incano.*

45. *S. humilis folio (superne et inferne) acuminato:* äldre påskrift, hvari parenthesen är sednare tillsatt och orden underskrifna: *"utrinque."* En steril gren, som jag knapt kan hänföra till någon bekant art, om icke till någon smalbladig *S. hastata. Folia omnino lanceolata, apice breviter acuminata, basi in petiolum brevem itidem acuminata plana, remote denticulato-crenosa, subtus subglaucescentia; majora 1½ ad 2 uncias longa, unciam ¼—½ lata; cortex rami ramulorumque glaber brunnescens.*

46. *S. myrsinites* L. med honhängen. Äldre påskrift. *S. Vitis Ideæ folio, utrinque viridi.* Yngre: *S. alpina humilis, Vitis Ideæ folio, utrinque viride. Act. Lit. Su. A:o 1720, p. 99.*

47. *S. Lapponum* L. *foliis oblongis acutis.* Bladqvist utan föredning. Äldre påskrift: *S. alpina humilis surculis et petiolis cum folii aversa parte candidis.* Sednare tillägg: *A. L. S. A:o 1720 p. 100.* Denna ypperliga figur, citerad af Linné i *Fl. Lap.* till n:o 366 eller *S. Lapponum Fl. Su.*, bevisar till öfverflöd att *S. limosa* Wg. är denna Linneiska art.

48. *S. arbuscula* L. utan föredn. Äldre påskrift: *Salix humilis foliis . . . .* (öfverstruket, suddadt och oläsligt) *ramulis compactis.*

49. *Gnaphalium sylvaticum β fuscatum* Wg.

50. *Salix glauca* L. *var. foliis lanceolatis acuminatis, c. amento femineo.* Äldre påskrift: *S. alpina grisea foliis acutis.*

51. *S. viminalis* L. Äldre påskrift: *S. oblongo incano acuto folio. B. P. T. 591.* Synonymet *(Bauhini Pinax p. 474)* med citerandet af Tabell vill jag nu ej söka förklara; figuren är dock, ehuru af ett sterilt exemplar, påtagligt *S. viminalis.* Äfven denna pil, införd i Act. Lit. Su. såsom funnen på Lappska resan, visar huru litet nogräknade de gamla voro, då frågan var om vexternas geografiska förekommande.

52. *S. repens* L. Gren med flera qvistar, men utan föredning. *Folia oblonga, 4 6 lin. longa; 2—3 lata, acuta subsessilia integerrima plana, supra obscure viridia, subtus argenteo-alba (albo-sericea L.); cortex rami ramulorumque glaber fuscus.* Bladen likna till storlek och form (dock ej bredare nedom midten) fullkomligt f. *r*, t. 8 i Linn. Fl. Lapp. — Äldre påskrift: *S. humilis alpina, folio Myrti tarentinæ*, med sednare tillägg: *subtus incano.* Detta synonym, citeradt af Linné till dess *S. fusca Fl. Su. Fl. L. n:o 364* bevisar obestridligt att *S. fusca* är en ganska vanlig form af *S. repens*, förut tydligt af Linnei beskrifning: *folia subtus glauca villis tenuissimis nitida;* äfven som han, i händelse han dermed förstått *S. versifolia,* säkerligen ej skulle i Fl. Su. tillagt synonymet *S. pumila folio utrinque glabro Bauh. Hist.* All *S. fusca*, som Kyrkoh. Læstadius sändt från Vesterbotten, tillhör Rudbecks form.

53. *S. herbacea* L. med honhängen.

54. *Ranunculus glacialis* L. *var. floribus roseis.*

55. *Sonchus sibiricus* L. Är utan all påskrift, men otvifvelaktigt *S. sylvestris purpureo-cæruleus angustifolius Rudb. Index.* Fig. af denne och *S. alpinus* p. 29, utmärkt sköna och characteristica, att man måste förundra sig att Linné ej begagnat sig af dem, lika litet som af de vackra *Gentiana glacialis* och *nivalis* m. fl.

56. *Juniperus communis var. alpina.*

57. *Gnaphalium dioicum var. corymbosum.*

58. *Cladonia uncialis* Fr.

59. *Saussurea alpina var. angustifolia.*

60. *Pedicularis palustris* L. Ett grenigt och spensligt ex.

med äldre påskrift: *Pedicularis* och yngre tillägg: *alpina Teucrii folio, atrorubente coma, Tournef. Inst.*

61. *Pulsatilla vernalis* Willd. *In Helsingia prope Sundsvall.*

62. *Cladonia rangiferina* och *Evernia jubata* Fr.

63. *Calypso borealis Salisb.* originalet till Linnés figur i Fl. L.

64. *Saxifraga stellaris* L. — *Pedicularis hirsuta* L. *in Lapponia Lulensi.* — *Pedic. lapponica* L. *in Lapp. Lul.*

65. Rent blad, utan figurer.

66. *Trollius europæus* L.

67. *Cladonia uncialis var.?*

68. *Cetraria glauca* och *nivalis* Fr.

69. *Andromeda polifolia* L. Yngre påskrift: *Inter pagum Malma et Upsalam, nec non in Lapp. Lul.* — *Splachnum luteum* L. — *S. sphæricum Sw.* — *Sphagnum acutifol. Ehrh.* — *Bryum* utan frukt, troligen *B. Duvalii Voit.*

70. *Rhodiola rosea* L. *Sponte crescit in Wallawari monte altissimo Laponiæ Lulensis prope Quickjock.*

71. *Lobelia Dortmanna* L.

72—108 innehålla figurer på 78 *Agarici*, 8 *Boleti* och 14 af andra Svampslägten (bland dessa *Bulgaria globosa* F. och andra kuriösa former). Ingen af svampfigurerna har någon påskrift eller namn, lika litet som de följ. djurfigurerna, hvilka i utförande täfla med nutidens bästa.

109—111 äro trenne rena blad, utan figurer.

112. Lekatten.

113. Rehnen endast kroppen fulländad och färglagd; hornen i utkast med blyertz.

114. Lacerta (*manibus pedibusque pentadactylis; cauda tereti subulato-acuminata, albo-nigroque punctata; dorso punctis nigris serialim notato; color cinereo-rufescens).* — *Gordius aquaticus* L.? gråsvart.

115. Fjäll-Lemmeln. — *Mus musculus*, grå. — Samma hvit med svartaktiga öron, dubbelt större än hos den

förra, med andra olikheter; båda $1\frac{1}{2}$ tum långa, utom den ungefär lika långa svansen.

116—17. Rena blad.

118—19. Sex Fiskar, af hvilka en endast i utkast med blyertz.

120—125 felas, tydligen vårdslöst utskurna.

127. Brushanen. Gammal påskrift: *non dep. (depicta)* troligen bland de öfriga Rudbecks foglar.

128. En Vadare ej olik Svarta Storken, men likväl knapt den om icke någon ung fogel. Fig. 12 tum hög, hvaraf lår och ben jemnt hälften. Näbben dubbelt längre än hufvudet, ringa böjd, jemnt spetsad från roten till den hvassa spetsen, grågrön. Näsborren smal spricklik. Käköppningen går ej fullt till ögat. Hufvudet till näbbroten, äfven omkring ögat, jemnt fjädertäckt, slätt; jemnte hals, rygg och vingar fullkomligt svarta; mage, lår och undre sidan af stjerten rent hvita; ben och tår grågröna; stjerten med rundad spets, något längre än vingarne. Den medlersta af de 3 framtårna betydligt längre, baktån icke högre fästad än de öfriga. Äldre påskrift: *non depicta.*

129—32 bortskurna.

133. En Simfogel *(Colymbus septentrionalis* L.*?)* med svart spetsad näbb, grått hufvud och hals, den sednare med en stor väl begränsad brun fläck öfver strupen, bakhalsen svart med hvita fläckar; vingar och rygg svarta, buken hvit; ben och fötter saknas. Till storlek som en mindre And.

Efter denna sista figur synas ännu 3:ne blad vara utskurna.

*2. Anteckningar öfver Temperaturen och Vårens ankomst till Carlstad 1840; meddelade af Ludv. Borgström *).*

Carlstad.

Lat 59° 23′. 180 sv. fot öfver hafvet. Årligt medeltemperaturen + $6,_{2\,7}$.

Väderleken, allt sedan sista dagarne i Februari, ganska blid. Under Martii månad föll ej snö mer än den 19, som dock genast försvann för den efterföljande blåsten, hvilken ock kraftigt verkade på isarne.

Martii.

20.	— 2 + 5 — 2.	
21.	— 5 + 1 — 2.	
22.	— 5 + $2,_3$ — 1.	
23.	— 4 + $1,_5$ — 3.	Denna och följ. dagar visade sig Gladan (*Falco Milvus* L.) kring Carlstad.
24.	— $3,_5$ + 1 — 5.	
25.	— 9 + 1 — 6.	
26.	— 10 + 3 — 4.	
27.	— 9 + 5 — 3.	
28.	— 8 + 5 — 1.	*Corylus Avellana. Draba verna.*
29.	— 4 + 6 — 1.	
30.	— 1 + 7 — $0,_5$.	
31.	— 1 + 8 — 3.	Bröt Clarelfven fullkoml. upp vid Carlstad.

April.

1.	+ 1 + 8 — 1.	
2.	— 5 + 7 — 1.	
3.	— $5,_5$ + $7,_5$ — 2.	
4.	— 3 + $3,_5$ + 1.	*Empetrum nigrum.*
5.	+ $1,_5$ + 5 , 0.	
6.	0, + 4 + $1,_5$.	
7.	+ 2 + 7 — $0,_5$.	
8.	— 3 + 9 + 2.	
9.	— 2 + $8,_5$ + 2.	
10.	— $1,_5$ + 10 + 3.	
11.	+ 2 + $8,_5$ + 4.	
12.	+ 3 + 13 + 3.	Från denna varma dag kan *Papilio Urticæ*, husilugan, myggan m. fl. insecter räknas som allmänna.

*) Efterföljande anteckningar äro de enda, som hittintills kommit Utg. tillhanda. Han har fördrojt deras publicerande i hopp att från andra håll få emottaga liknande, men då sådant ej skett anser han sig böra meddela hvad han erhållit, i det hopp att andra härigenom må finna sig upmanade, att hvar på sin ort anställa samt meddela enahanda observationer, med afseende hvarpå Utg. får åberopa hvad han i N:o 1 af dessa Notiser för 1839 och 1840 anfört. — De i uppsatsen förekommande Termometer observationer äro anstalda af Mathes. Lectorn i Carlstad Prosten *U. J. Aberg* med Celsii termometer trenne gånger dagligen nemligen morgonen kl. 5 (under Mars kl. 7), middagen kl. 2 och eftermidd. kl. 9. De botaniska anteckningarna för Carlstad äro gjorda af Stud. *Ludvig Borgström* och för Nyeds socken af Stud. *Joh. Zegolsson.*

(Utg. anm.)

Carlstad.

April 1840.

13.	— 1 + 12 + 4.	
14.	+ 2 + 11 + 2.	*Cerastium semidecandrum.*
15.	0 + 12 + 3.	*Anemone nemorosa. Eriophor. vaginat.* et *angustifol.*
16.	— 2 + 11 + 2.	*Papilio Antiopa* allm.
17.	$0_{,5}$ + $13_{,5}$ + 4.	(*Chrys. alternifol.* i Glefva Socken).
18.	— $1_{,7}$ + 12 + 4.	
19.	— 1 + 11 + 2.	*Viola palustris.*
20.	— $2_{,5}$ + $10_{,5}$ + 4.	*Myrica Gale.*
21.	+ 2 + 9 + 4.	Afton och natten litet regn.
22.	+ 5 + $11_{,3}$ + 3.	Afton blåst med obetydl. haglande. Syrén, Hägg, Björk och Rönn börja löfsprickning.
23.	0 + 10 + 5.	*Viola tricolor et canina.*
24.	+ 6 + 14 + 6.	
25.	+ 3 + 15 + 8.	
26.	+ 7 + 19 + 11.	*Leontod. taraxacum. Glechoma hederacea.*
27.	+ 2 + 21 + 10.	*Fragaria vesca.*
28.	+ 5 + 17 + 9.	
29.	+ 7 + $17_{,5}$ + 10.	*Oxalis Acetosella. Arbutus uva ursi.*
30.	+ 6 + 13 + 7.	

Maj.

1.	+ 3 + 15 + 8.	
2.	+ 7 + 15 + 8.	
3.	+ 2 + 13 + 7.	*Anem. vernalis. Orobus tuberosus. Geum rivale.*
4.	+ 5 + 16 + 8.	*Leontod. lævigatus, Arabis Thaliana. Saxifr. granulata.*
5.	+ 6 + $7_{,5}$ + 5.	Duggregn; afton blåst. *Gnaph. dioicum. Saxifr. tridactylites et controversa.*
6.	+ 4 + 14 + 7.	Våt dimma, sedan klart. *Poa annua, Myosurus; Veron. agrest.*
7.	+ 5 + 15 + 6.	Klart; qvällen och natten till d. 8 regn. *Myosotis stricta. Thlasp. arvense. Capsella bursa pastoris. Barb. vulgaris.*
8.	+ 3 + $9_{,5}$ + 5.	
9.	+ 4 + 11 + 7.	*Caltha palustris. Tormentilla recta.*

Nyeds Socken. Lat. 59° 37′.

April 1840.

13.	Natten till d. 14 frost.	*Anemone nemorosa*, *Chrysosplen. a. ternifolium.*
14.	Klart. Natt t. 15 frost.	*Anem. hepatica* fl. alb. *Gnaphal. dioicum.*
15.	Klart. Blåst e. m. - Frost.	*Tussilago Farfara.*
16.	Natt till d. 17 frost.	
17.		Började löfven på *Salix Caprea* och krus-
18.		bärsbusken att spricka ut.
19.		*Daphne mezereum.*
20.		
21.	Började regna kl. 7 e. m. hvilket fortfor till den	
22	kl. 7 f. m. - Sedan klart.	Hasseln börjar utveckla blad.
23.		
24.	Klart väder.	*Viola canina.*
25.	Dimma. — Klart.	*Luzula pilosa.*
26.	Klart - blåst. Quall: lugnt.	*Oxalis acetosella. Viola tricolor.*
27.		*Fragaria vesca. Leontod. taraxac.* Löf på Björk, Al, Lönn.
28.	Klart.	*Orobus tuberosus*, *Viola palustris*, *Caltha pal.*
29.	Klart.	*Geum rivale.*
30.		

Maj.

1.		
2.		
3.		
4.		*Vaccin. myrtillus.* Löf på Apeln.
5.		
6.	Duggregn hela dagen.	Sågs Svalan första gången.
7.	Kallt — Storm.	*Prunus Padus.*
8.	Kallt.	
9.	Klart, kallt, blåst.	*Tormentilla recta. Convall. majalis.*

Carlstad

Maj 1840.

10.	+ 4 + 6 + 4.	Litet regn och åska på morgonen. *Pot. anserina.*
11.	+ 2 + 7 + 4.	*Stellaria media.*
12.	+ 1 + 12 + 6.	
13.	+ 1 + 12 + 7.	*Chelidonium majus. Scleranthus perennis.*
14.	+ 4,5 + 13 + 8.	*Myosotis collina. Stellaria graminea.*
15.	+ 4 + 14 + 9.	*Andromeda polifolia.* Svalan allmän från denna dag.
16.	+ 6 + 15 + 9.	Hördes Göken för första gången i vår.
17.	+ 6,5 + 11 + 8.	Om afton regn. *Ran. Ficaria. Pyrethrum inodorum.*
18.	+ 7 + 16 + 10.	*Ranunculus Auricomus.*
19.	+ 8 + 16 + 7.	*Trientalis Europæa.*
20.	+ 3 + 13 + 5.	*Myosotis palustris* Roth. *Prunus padus. Veron. verna.*
21.	+ 6 + 12 + 8.	Stark storm. *Cardamine pratensis. Pedicul. palustris.*
22.	+ 4 + 14 + 7.	Blåst. *Ranunc. acris.*
23.	+ 3,5 + 17 + 9.	*Erysimum cheiranthoides. Convall. majalis.*
24.	+ 8 + 16 + 8.	*Prunus cerasus, Pyrus malus et communis.*
25.	+ 7 + 11 + 8.	Blåst. Starkt regn. Landtmannen räknade detta för första nederbörden på hela våren.
26.	+ 6 + 12,5 + 8.	
27.	+ 7 + 13 + 9.	
28.	+ 4 + 14 + 10.	Vackert väder. *Convallaria polygonatum.*
29.	+ 8 + 15 + 9.	Regn i flera skurar.
30.	+ 4,5 + 13 + 7.	
31.	+ 6 + 12 + 9.	

Anteckningar öfver Våren 1839 vid Carlstad, af Ludvig Borgström.

April d. 28. *Draba verna.*
Maj den 4. *Anemone nemorosa.*
„ „ 8. *Viola tricolor, palustris. Caltha palustris.*
„ „ 9. *Chrysosplenium alternifolium.*
„ „ 16. *Fragaria vesca.*

Nyeds Socken.

Maj 1840.

10.	Regn på morgonen.	Duggregn hela dagen.
11.	Kallt natten till den 12.	*Alchemilla vulgaris.*
12.	Frost. Klart.	*Trientalis Europæa.*
13	Klart. Varmt.	
14.	Kallt. Blåst.	*Lotus corniculata. Orobus vernus.*
15.		*Paris quadrifolia.*
16.		*Viola mirabilis.*
17.	Regn.	
18.		
19.	Klart.	*Prunus cerasus. Fraxinus excelsior.*
20.	Dito.	*Acer platanoides.*
21.	Strömoln. Storm. -	*Andromeda polifolia. Pyrethr. inodorum.*
22.	Stark storm.	*Menyanthes trifoliata.*
23.	Klart.	*Turritis glabra*
24.	Litet regn. Bläst.	*Lychnis viscaria.*
25.	Regn hela dagen. Det första på hela våren.	*Adoxa Moschatell.*
26.	Blåst.	*Cardamine prat. Rubus saxatilis. Lonicera xyl. Actæa spic.*
27.	Hagel.	*Geranium robert. et sylvaticum, Melica nutans. Ran. acris.*
28.	Klart.	*Pyrus malus.*
29.	Regn och hagel.	*Carum carvi. Convall. polygonatum.*
30.		
31.		*Polygonum viviparum.*

Maj den 17. *Leontodon Taraxacum.*

„ „ 19. *Anem. vernalis* (troligen redan länge blommat före denna dag); *Gnaphalium dioicum.*

„ „ 20. *Oxalis acetosella.*

„ „ 21. *Barbaræa vulg. Thlaspi arvense. Geum rivale.*

„ „ 23. *Alchemilla vulg. Glechoma heder. Cardamine prat.*

„ „ 25. *Andromeda polifolia. Viola canina* et *arvensis. Myosotis palustris. Prunus padus.*

Juni den 1 kunde vid Carlstad följande fanerogamer tagas, utom de redan omnämnde:

Ranunc. auricomus — *Vaccin. vitis idæa* et *uliginosum* — *Anemone hepatica* (d. 24 Maj). *Potentilla Tormentilla* — *Orobus vernus*. *Convallaria majalis* et *polygonatum* — *Primula veris* — *Ledum palustre* — *Scleranthus perennis* — *Saxifraga granulata*, *tridactylites* och *controversa* — *Salices* — *Veronicæ* etc. etc.

Hösten. I anseende till det allt ifrån sjusofvaredagen (d. 27 Juli) ymniga regnet, blommade en stor del vexter längre än vanligt in på hösten 1839. — *Caltha palustris*, *Viola tricolor* m. fl. för andra gången. Häggen visade stora blom-knoppar. Större delen af *Synantheræ* träffades till medio af October. — Den första nattfrosten vid Carlstad inträffade d. 28 Octob. — De vexter, som öfverlefde de första frostnätterna, voro: *Sonchus asper*, *Senecio vulgaris*, *Stellaria graminea*, *Ran. acris* m. fl. Ännu d. 10 Nov. kunde *Viola tricolor* och *Thlaspi arvense* tagas på odlade ställen.

I Nyeds Socken (enl. Zegolsson) blommade Äppleträden, sedan de burit frugt, hösten 1339. I år (1840) blommade de för andra gången medan frugten ännu satt qvar på träden.

Första frostnatten derstädes 1839 inträffade d. 6:te Octob. den andra d. 28 Octob. Den 3 Nov. var ännu *Centaurea Cyanus* och *Dianthus deltoides* m. fl. vid lif.

II. Literatur.

Flora der Schweiz von Joh. Hegetschweiler, D:r Med. und Staatsrath des Cantons Zürich. Zürich, Schulthess, 1838—40. 1135 pag. 8 Tab. stor 12:o.

Sedan *Haller* 1768 utgaf sin klassiska *historia stirpium Helvetiæ indigenarum inchoata* har sweiziska floran blifvit omsorgsfullt bearbetad och flera skrifter, framställande dels hela landets dels särskilda trakters vegetations-förhållander, hafva tid efter annan utkommit. Bland dessa vilja vi här nämna *Suter's Flora helvetica*, hvaraf *Hegetschweiler* 1820 ombesörjde andra uplagan, och *Gaudin's Flora helvetica*, hvilken 1828—33 utkom i 7 band och hvartill *Monnard* 1836

utgaf en Synopsis. Dessutom hafva *Reichenbach* i dess *Flora excursoria* och *Koch* i *Synopsis Floræ Germanicæ et Helveticæ* uptagit de sweiziska vexterna. Man skulle således tycka, att det varit öfverflödigt, att så snart efter sådana klassiska arbeten utgifva en ny flora öfver detta land, särdeles som många nya vextalster inom så få år icke gerna kunna antagas hafva blifvit funna isynnerhet bland de fanerogama vextklasserna, hvilka äro de enda, som utgöra föremål, så väl för de ofvan upräknade, som det nu ifrågavarande arbetet. — *Hegetschweiler* hade likväl vid författandet af sin flora något annat i sigte än blotta beskrifvandet af de sweiziska vextarterna. Han hade genom sina forskningar kommit till den öfvertygelsen, att en ej obetydlig del bland de, särdeles af sednare författare, upställda vextspecies behöfde underkastas en genomgripande kritisk granskning och derpå grundad reform, enär de icke i sjelfva verket äro annat än formförändringar, hvilkas afvikelser från grundformen böra tillskrifvas inverkan af yttre omständigheter såsom olika lokaliteter o. s. v. Dessa åsigter uttalade han redan så väl i bihanget till sina 1825 utgifna *Reisen in den Gebirgstock zwischen Glarus und Graubünden*, som ock i dess 1831 utkomna *Beiträge zu einer kritischen Aufzählung der Schweizerpflanzen*, i hvilket sistnämnda arbete han dels framställer sina iakttagelser rörande orsakerna till vexternas formförändringar och det sätt, hvarpå dessa uppenbara sig, dels ock genomgår flera större slägten för att på grund af nämnda iakttagelser förklara mångformigheten, som inom dessa slägten visa sig. — I det arbete, som Ref. nu anmäler, har Förf. mera fullständigt och specielt genomfört dessa åsigter och tillämpat dem på alla inom Sweiz förekommande slägten. Man skulle af denna anledning vänta, att arternas antal skulle vara mycket reduceradt; men då man fäster sig vid blotta siffertalet på de under egna namn upförda arter, visar sig ett annat förhållande; ty då *Gaudin* i sin flora uptagit allenast omkring 2320 arter, så upgår antalet af de i närvarande arbete upräknade till 2900.

Förf. är likväl långt ifrån att erkänna alla dessa som genuina arter; han uptager nemligen under eget namn och nummer icke blott sådana arter, hvilka vanligtvis äro för sådana erkända, utan äfven flerfaldiga former, hvilka enligt den vanliga åsigten anses för under- och af-arter; de mest närslägtade eller sådana, hvilka han betraktar såsom endast genom yttre momenters inverkan upkomna, ställer han under vissa af honom så kallade "racer," hvilka han betraktar såsom verkliga arter, så att hvarje genus, enligt hans åsigt, icke eger flera genuina arter än han uptagit racer· i allmänhet anför han karakterer för hvarje race, äfvensom han ofta tillägger anmärkningar, hvari han visar huru de under samma race med egna nummer uptagna arter öfvergå i hvarandra samt de yttre momenter, som orsaka olikheten och modifikationerna i ur-arten. Sålunda, för att anföra exempel, uptagas under slägtet *Viola* 23 arter: dessa hänföras till följande 8 racer: *V. pinnata* och *palustris* med hvardera 1 art; *V. odorata* med 4; *V. canina* med 7: *V. mirabilis* och *biflora* med hvardera 1, samt *V. tricolor* och *calcarata* med hvardera 4 arter. Under *Festuca* uptagas 4 arter i 8 racer, af hvilka *F. duriusculæ* ensam innefattar 18 arter.

Floran är upställd efter Linneanska systemet; främst i hvarje klass framställas slägtena med karakterer; för hvarje art upgifvas diagnos och vexeställe, samt i fråga om fjällvexterna oftast höjden öfver hafvet. Vid nomenklaturen tyckes Förf. ej fästa särdeles vigt, och han är ganska frikostig med sitt *nob.* äfven för sådana namn, hvilka långt förut varit använda att beteckna arter inom samma slägte; det synes, som han på detta sätt velat utmärka hvarje art eller form, som af honom blifvit nogare eller annorlunda begränsad än af andra författare, hvilka begagnat det af honom antagna namn. Så t. ex. förekomma ensamt inom racen *canina* bland *Viola* följande 5 arter, hvilka genom tillsättningen af "*nob.*" synes af Förf. först vara upställda, ehuru samma namn långt förut begagnats: *V. Allionii*, *Ruppii*, *montana*, *per-*

sicifolia och *lactea;* et sic in ceteris. Orsaken till detta förfarande synes vara den, att han anser de såsom arter framställda vexter vara af allt för underordnadt värde för att för dem bilda nya namn, och af hela framställningen är påtagligt, att hans hufvudsyfte är att under vissa grundtyper förena de särskilda formerna. — Att Förf. härvid kanske icke så sällan gått alltför långt, kan icke bestridas: men å andra sidan bör man icke förneka honom den förtjensten att hafva vändt upmärksamheten på åtskilliga förhållanden, som man hittintills antingen alldeles förbisett eller ock, mindre än de förtjent, afsett. — Han hyser i allmänhet samma åsigter med dem *Læstadius* i den afhandling, som vi i sednaste numrorna anmält, sökt göra gällande i fråga om de nordiska vexterna, och de skilja sig nästan endast i formen; i det att den förre under egna namn och numror uptager de särskilda vextformerna, under det *Læstadius* upställer dem blott som under- och af-arter. *Hegetschweiler* har äfven mera genomfört sin åsigt och slutligen i många fall understödt den med vida bättre grunder än den svenske författaren. Dock har man ofta svårt att taga sig till rätta med alla de af honom framställda former, bland hvilka långt ifrån alla sinsimellan äro af lika värde, utan tvertom ganska obetydliga afvikelser och modifikationer icke så sällan äro ställda i jemnbredd med mycket utmärkta och sådana, att de allmänt blifvit antagne såsom sjelfständiga arter.

Hegetschweiler hann icke sjelf utarbeta hela verket, ty före dess fulländning föll han ett offer för de inre oroligheter, som söndersleto Zürich, äfvensom andra af de Sweiziska kantonerna. Hans efterlemnade manuskript räckte ej längre än till Monoecia, och Prof. *Osw. Heer* har utarbetat de återstående klasserna, hvarvid han, enligt sitt eget yttrande i det af honom författade företalet, så vidt möjligt varit sökt följa *Hegetschweilers* åsigter och i hans anda bearbeta dessa klasser. Man märker likväl utan svårighet att en annan författare här upträdt, och det, såsom Ref. synes, till arbetets fördel, i det att inga andra än hufvudsakligare former äro uptagna, åtminstone endast ett inskränkt antal nya under egna namn och numror upförda. — *Heer* har äfven i ett särskildt häfte såsom supplement bifogat *"Analytische Tabellen zu Bestimmung der phanerogamischen Pflanzengattungen der Schweiz."*

De bifogade planscherna innehålla dels en analys af genera bland gräsen och umbellaterna, dels figurer öfver *Primula Auricula leucantha, Pr. graveolens* Heg. samt *Ophrys Trollii* Heg.

III. Korrespondens.

1. "Här kring Upsala har man ett sätt att vintertiden drifva större buskar, t. ex. *Syringa vulgaris*, *persica*, *Philadelphus coronarius* m. fl. till blomning inom hus, hvilket jag hvarken finner upgifvet i något arbete i hortikulturen eller i någon vextfysiologi, ehuru det i sistnämda hänseende är ett högst märkvärdigt och svårligen efter hittills kända lagar förklarligt factum. Till dess jag blir i tillfälle att närmare efterforska dessa, meddelas denna gång sjelfva factum. Hela busken afhugges ned till roten och de särskilda stammarne ställas med basen i en balja, hvari lägges is, hvarefter baljan placeras i ett varmt dragfritt rum. Så snart isen smält tillägges ny is, eljest sloka både blad och blommor och utvecklingen afstadnar. De utvecklade skottens ytterligare tillvext och frodighet beror helt och hållet på antagonismen mellan vattnets kyla (nära fryspunkten) och luftens jemna varme. Vid minsta kallt luftdrag vissna de unga skotten. Blommorna drifvas mera än bladen, men äfven de förra blifva betydligt mindre, än då de utvecklas under fri himmel. — Ett härmed analogt factum är, att vinrankor, som drifvas under glas vintertiden, mera frodas om roten står ute i den kalla eller frusna marken, än om hela busken med rot står inuti varmerum. — Dylika facta öfverses numera vanligen af vextfysiologien, sedan man börjat anse denna för identisk med en subtil anatomi, som i det hela ju endast är inre sidan af den deskriptiva botaniken.

2. Vid nogare granskning af *Portulacaceernas* familj har jag funnit, att den i var indelning icke bör hänföras till klassen *Fauciflorœ*, utan till *Centriflorœ* i grannskapet af *Chenopodieœ*. Utom karakterernas fullkomliga öfverensstämmelse står den onekligen *Chenopodieœ* närmare i naturlig frändskap, och analogien med *Caryophylleœ* bestyrker ytterligare denna plats. Den allmänt hittills antagna affiniteten med *Succulentœ* grundar jag endast på analogien i vegetativa systemet. *Halorageœ* åter (hvaraf *Trapa* och *Myriophyllum* äro inhemska) höra till *Fauciflorœ*, bland hvilka jag funnit skäl att ordna familjerna något annorlunda än i Flora Scanica blifvit antaget."

E. Fries.

☞ *Som utg. under större delen af April månad varit från Lund bortrest, har utgifvandet af närvarande nummer kommit att öfver tiden fördröjas. — Majnumret, som kommer att utgöra 2 ark, skall oförtöfvadt utkomma.*

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 5. Lund Maj 1841.

I. Original-Afhandling.

Tillägg och rättelser till Handbok i Skandinaviens Flora ed. 3; af C. J. Hartman.

(Forts. fr. årg. 1840 N:r 10.)

Sid. rad.

59 — *Viola epipsila*: tillägg vid vextstället. Skåne: Bar. Düben -- N. Vang Valders, Kongsvold Dovre: Lindblom.

60 — *Viola canina, montana* och *stricta* synas, efter Förf:s sednare iagttagelser, öfvergå i hvarandra, ehuru ytterligheterna äro mycket utmärkta. *V. canina β sylvatica* är mindre variation underkastad, hvarföre Förf. anser det rättaste vara att endast antaga 2:ne arter, den ena med bredt hjertlika, den andra med aflångt hjertlika blad.

V. sylvatica Fr. bladen bredt och djupt hjertlika, glest naggsågade, glatta eller omärkligt småhåriga, med lancettlika hvassflikiga stipler: sporren alltid längre än blomfoderbihangen. 24—6. — *β Riviniana*: blommorna större, med mer rundade kronblad, hvitgul sporre, mindre flikiga och tunna stipler. Fig. Sv. B. 290. Reich. f. 200, 201; *β* 202. Fl. D. 1453. Lundar, ängsback. a. (Sk. — Helsl. — N.) *Var. större och mindre, men äfven då den vexer blandad med följ. utmärkt af bladformen, de korta och smala stiplerna, samt de i jemnförelse med stjelken långa blomskaften. Blommorna blå eller hvitaktiga.*

Sid. rad.

V. canina L. bladen hjertlikt äggrunda eller aflånga, glest sågnaggade n. glatta; stipl. lancettlika tandade, de öfre ofta n. så långa som bladskaftet; sporren föga längre än foderbihangen. 4 5, 6. b. ell. hv. bl. — *β stricta:* bladen hjertlikt aflånga; stipl. aflångt lancettlika med borstlika korta tänder. — *γ montana:* bladen hjertlikt äggrunda; stipl. stora grofft fliktandade; sporren sällan längre än foderbihanget. Fig. Reich. f. 130—135. *β* Fl. D. 812. Kütz. i Linn. 3. — *γ* Sv. B. 682. Fl. D. 1329.

Torra skogsback. äng. a. *β* och *γ* bland buskar etc. (Sk. — Lpl. — N. — *γ* i norra Sv.) *Vanl. 3—6 tum hög, med knapt tumslånga blad. de nedersta stundom bredt hjertlika, visande öfvergång till föregående art. Då den från öppen mark ingår i fetare busksnar eller på fukt. ställen vid stränder, blir den halfva alnen hög, får 1½ tum långa och nog smala blad, ett par endast 2—3 tum långa blomskaft i öfra bladvecken, längre stipler o. s. v.; är då V. stricta ell. nemoralis Kütz. Vid fukt. bergsrötter visar den sig som montana, utmärkt af breda kronblad, stora blad och stipler.*

61 20 *Curtius* l. *Curtis.*

62 — *Chenopod. Vulvaria.* Läs. (Sk. Ystad; Lund; Löddeköping; Landskrona etc.)

67 — *Angelica littoralis Fr.* flockskaften n. glatta; bladen dubbelt parbladiga; småbladen olikformigt sågade; slutfliken 3-klufven; frön convexa, med höga och något uppsvällda åsar; *enl. exemplar funna vid Malmö, hvilka visa att denna art står A. Archangelica ytterst nära, så väl till ört, som föredning, hvarföre jemnförelsen med A. sylvestris är origtig såsom föranledd af falska östersjöexemplar.*

Heracleum Sphondylium γ australe, undersökt lefvande

Sid. rad.

vid Fogelsång i Skåne, synes mig otillräckligt skild, då den nordliga formen har fruktämnena ofta lika ludna, eller rättare smått sträfhåriga och fröens form lika. Någon synnerlig skillnad i blommornas olikformighet har förf. ej funnit och färgen är lika ofta gul, som hvit, mer sällan rödlätt. I Gestrikland har *H. Sphondyl.* fröen än rundade, än elliptiska, stundom t. o. m. omv. hjertlika *[emarginata,* såsom Koch beskrifver dem hos *H. Sphond. australe].*

72 — *Drosera.* vid *D. longifolia L.* tillägg:

β oborata: bladen spadlika; märkena urnupna. H. N. fasc. 5, n:o 31.

Kärr. (Smål. Fomsjö. ÖG.) *Bladen dubbelt bredare än hos α:, i Herb. Norm. utom skaftet 6 lin. långa och 2 à 3 breda; stäng. 6—8 t. hög. Fröens beskaffenhet synes ej vara undersökt. D. longifolia α har enligt Koch märkena hela, icke urnupna som β obovata, hvilken Koch först ansåg såsom skiljd art, men nyligen såsom var. hänfört till D. longifolia.*

73 sista rad. läs N:is 164, 165, 169, 170.

75 28 Helsl. l. Värml.

76 — *Allium acutangulum* bör få namnet:

A fallax Don: stängeln upptill kantig, med convex blomflock, utan groddlökar; bladen jemnbreda platta, under något kantiga, med otydliga nerver; ståndarne längre än kalken.

— — *A. carinatum.* Vextstallet är: Sk. v. Wram ½ mil närmare Christianstad bland buskar vid en skogsväg. Fogelsång norra sidan.

80 — *J. supinus γ subustulatus* är enl. Kochs beskrifning:

J. nigritellus Don: strået svagt, vidgadt till lök vid roten, bladen otydl. ledade; blomhufv. 3—6, åtskilda, dels utan, dels med långa något utstående skaft

Sid. rad.

och sammansatta af 3—8, jemnhöga blr.; yttre kalkbladen uddspetsade, de inre med bred, kort spets, af det trubbiga fröhusets längd; ståndare 6. 2+ 7, S. Fig. E. B. 2643, enl. Koch. H. N. fasc. 5, n:o 72.

Fukt. st. (Jämtl. Smål. Femsjö.) *3—8 t. hög; blrna små svartbruna, inom hvitt hinnkantade skärm.* — *J. supinus β uliginosus Fr. Nov. ed. 2.*

J. supinus Moench: strå, blad och [2—4] blomhufvud som föreg. alla kalkbladen n. likformiga, kortspetsiga, af det trubbiga fröhusets längd; ståndare 3. 2+ 7. — *β fluitans:* nedligg. rotslående strå, med blr. i bladvecken. Fig. Fl. D. 1099, *β* 817. H. N. fasc. 2, n:o 64.

Öfversvämm. ständ. etc. (Sk. — Lpl. N.). *Sällan qvartershög; blomhufv. ranl. ett i toppen, ett oskaftadt på sidan, stund. 3—4; blrna grönbruna; de inre kalkbladen något trubbade.* — *J. uliginosus Roth.* — *β kryper ofta hela alnen omkring i grundt vatten. Var. äfven med småbladiga blomhufvud: J. subverticillatus Wulf.*

82 — *Luzula campestris L.* delas af flera förf., deribland af Koch, i *L. camp.* och *L. multiflora Lej.* förut af Pr. Fries *anmärkt i Norit.* såsom afart. Den sednare har, såsom Koch uppgifver, ståndarknapparne ungefär lika långa som strängarne, då *L. camp.* har dem mycket längre än den korta strängen. Till *L. multiflora* höra förf:s ex. af *L. pallescens* och *congesta.* Möjligen kan detta, i förening med det habituella hos *L. pallescens,* gifva någon grund för dess artskillnad.

L. hyperborea synes vid jemnförelsen med ett större antal Norrska exemplar vara föga annat än en förändring af *L. arcuata.*

Sid. rad.

83 35 *Hill,* läs. *Hook.* Om Hill gifvit sin *Oxyria* något artnamn kan förf. ej få utredt; emedlertid lärer Campderas af 1819, *Ox. digyna,* vara äldre än Hookers. Det förra är dock opassande, såsom utgörande ordningscharacteren.

83 — *Rumex domest.* läs: örtbladen lancettlika eller aflångt hjertlika. 4 7, 8. — *β cordifolius:* de nedra stjelkbladen breda, aflångt hjertlika. — Anm. *β rotundus* förtjenar icke att upptagas som afart, men väl *cordifolius,* hvars blad mycket närma sig *R. aquatici.* Förf. har först sett den lefvande i Skåne, förut sänd från Lpm. af Kyrkoh. Læstadius. Denna form är enl. Fl. Scan. Prof. Fries' *R. Hippolapathum β* i Nov. ed. 2, och icke den i Medl. Sv. förekommande *R. aquaticus L. och Handb. ed. 3.* Då Mag. Areschoug i Pl. Gothob., oaktadt Fries' rättelse, citerar *R. Hippol. β* för sin *R. Friesii,* kunde förf. ej med minsta säkerhet citera detta sednare namn till *R. aquat.*, hvarföre frageteckned ingalunda är något "*erratum,*" som A. förmenar i Bot. Not. 1840, n:o 2, utan med största skäl tillsatt. "*Valvulæ late cordatæ*" i Pl. Goth., sedermera modifierade till "*basi truncata l. subcordata ovatæ,*" visade äfven mera på *domest.* än *aquaticus* *).

— — *R. aquaticus L.* har nu som säkert synonym *R. Friesii Aresch.* ett namn, som är mindre lämpligt, då Prof. Fries sjelf ofta förklarat sitt missnöje med dylika artnamn (*"nomina e personis alio præsente semper postponenda." Mant.* 2 p. 30) och han dessutom först de sednaste åren sjelf rätt förstått den-

*) *R. propinquus Aresch. Pl. Goth.* synes af diägn. skilja sig från *R. crispus* endast med större, vid basen rundade eller hjertlika rotblad, ungefär som *R. domest β cordif.* från sin hufvudart.

Sid. rad.

na, länge af andra kända och bestämda art. Hvad namnet *aquaticus* angår, synes det vara rättare att förena sig om stadgandet af detta namn, då Linné otvifvelaktigt känt vexten och haft den vid diagnosens uppsättande i Fl. Sv. ed. 2 för ögonen, än onödigtvis öka namnlistan. Det är sannolikt att Kochs *R. aquaticus* är vår; Hookers är trol. *R. domesticus.*

89 4 Stånd. läs: Pist.

90 — *Epilob. alpinum.* Prof. Fries förenar i Mant. 2 äfven *E. alpinum* och *alsinifol.* under namn af *E. origanifolium*, men skiljer *γ nutans* och kallar den *E. alpinum* efter tyska författare.

93 — *Polygon. laxiflorum* bör få det äldre namnet *P. mite Schrank.* Vextställen äro: Sk. Hall. Götheborg. Smål. Misterhult: Arrhenius. Södml. Östra Vingaker. — Näppeligen skild från *P. minus*, hvaraf former finnas, som endast med svårighet låta hänföra sig till den ena eller andra.

94 — *Elatine Hydropiper*, beskrifven efter Gefle-exemplar, är *El. orthosperma v. Düb.* i Bot. Not. 1839, n:o 7. Båda arterna äro i öfriga delar så lika, att det kan sättas i fråga om de, äfven med fröens olika krökning, böra anses för skilda arter. Emedlertid äro de lätta att skilja och kunna de, jemnte den nya 4:de svenska arten, sålunda bestämmas:

1 *E. Hydropiper L.* bladen motsatta; blrna oskaftade, med 4-taliga kalkdelar och 8 stånd.; frön hästskoformigt hopböjda.

2 *E. orthosperma v. Düb.* frön n. raka eller föga böjda; för öfr. som föreg. — Götheborg, Gefle, trol. flerestädes.

3 *E triandra Schk.* kronblad och stånd. 3; frön föga böjda.

Sid. rad.

4 *E. hexandra DC.* blrna på skaft af fröhusets längd, eller längre; kronbl. 3, stånd. 6; frön föga böjda. — Göteborg i Elfven.

De 3:ne första äro lemnade i Herb. Norm. f. 6.

98 — *Ledum palustre β* har bladen endast aflånga; så breda och ovala som hos *Ledum grönlandicum* finnas de ej i Lappland.

— 46 Bergsskogar läs: Barrskogar.

99 4 Läs. *Hypopitys.*

100 37 — (Lpl. — Dal. - N. — *β* Jämtl. Herjed. Midtåkläpparne).

104 — *Alsine marina β media;* tillägg som synon. *A. salina Wahlb.* i Sv. B. under n:o 743. — Anm. Vid Gefle har denna form alla fröen hinnkantade, sällan något kantlöst.

105 4 läs: N. Hardangerfjällen; Valders; Dovre.

— — *Arenaria humifusa Wg.* återfunnen på Lill-thoke af den skarpsynte H:r J. Ångström, är, enl. förf:s yttrade förmodan, en förtryckt form af den perenna *Ar. ciliata.*

— — *Ar. ciliata* har en genom knoppar ell. bladskott perenn form, den egentl. Linneiska eller utländningarnes; till denna hör den Norrska från Moefjället, Evenäs och Stegen; — samt en vanligen annuel, vexande på Gottl. Kinnekulle och i Norrige vid Salten (Somft:s ex. äro onekeligen lika annuella, som de svenska, hvilket han ock sjelf påstår). Denna sednare form anses af Prof. Fries såsom egen art och kallas i Mant. 2 *Ar. gothica.* Dessas artskillnad torde behöfva stadfästas af lefvande exemplar; emedlertid anser förf. dem förhålla sig till hvarandra som *Jasione perennis* till *J. montana, Silene marit.* till *S. inflata, Chrysanth.*

Sid. rad.

marit. till *Chr. inodorum* o. fl. hvilkas varaktighet sannolikt modifieras af localen och climatet.

108 — *Cerastium alp.* tillägg i diagn.: blomskärmen med tydlig hvit hinnkant; fröh. aflångt, något krökt.

* *C. latifolium L.* stjelken 1—3-blomnig; bladen elliptiska; blomskärmen gröna, utan märklig hinnkant; fröh. äggrundt aflångt, rakt. 2 7, 8. hv. bl. Fig. Sturm 24 häft.

Fjällv. r. (N. Dovre omkring Kongsvold vid Stölån ofvan Björkgränsen samt vid Nystuebeck nedom denna gräns. Lindblom.) *Örten lik föreg. blrna större och, som det synes af exempl., de största hos skandinaviska arter.*

— — *Cerast. semidecand.* ♃ har af förf. äfvensom af utländska botanister blifvit ansedd som artförändring, emedan de skånska ex., som blifvit utdelade, sällan varit äkta, eller ock smävexta, till *α* gränsande former. Ganska utmärkta ex. har dock Förf. erhållit från Prof. Blytt i Norrige, till följd af hvilka och sednare erhållna ex. från Skane, den förres arträttighet torde kunna försvaras. De kunna efter förf:s method sålunda bestämmas:

C. semidecandrum L. småluden och meränd. klibbig; bladen ovala; blomskärmen med bred hvit hinnkant; kronbladen tandade eller urnupna; blomskaften raka, efter blomn. nedböjda.

C. glutinosum Fr. smaluden, limaktigt klibbig; bladen ovala; blomskärmen gröna, med omärklig hinnkant; kronbladen 2-klufna; blomskaft efter blomn. utböjda. ⊙ 5, hv. bl. Fig. Fl. D. 1211, enl. Fr. II. N. f. 4, n:o 54.

Torra ställ. (Sk. Hall. Blek. Öland på Alvaren, t. ex. i Vickleby. — N. Stavanger.) *Gröfre än föreg. bl.skärmen på Norrska ex. helt och hållet gröna, äf-*

Sid. rad.

rensom foderbladen, hvilka endast i spetsen äro obetydligt hinnaktiga. Fruktskaften icke nedböjda under horizontallinien som hos föreg. ehuru ofta båglikt utspärrade. Då frukten mognat, äro de vanl. hos båda åter upprätta. — C. pumilum Koch.

109 — *C. vulgare;* tillägg: — *γ alpinum:* bladen ovala; kronbladen nagot längre än fodret. — En vacker form funnen af Adj. Lindblom på Dovre.

110 *Spergula saginoides;* tillägg: — *γ nivalis:* låg och tätt tufvad; bladen från bred basis viggformigt spetsade tegellagda; kronbladen af fodrets längd eller längre. — Dovre på Knudshöe vid öfra delen af Sprenbäcken bland *Salix polaris:* Lindblom. — Synes vara egen art och identisk med den Grönländska *Sp. cæspitosa J. Vahl. mspt.*

— 12 läs: *S. Sagina Sw.* (i Vet.Ac. Handl. 1799).

— *Sedum telephium.* Bladens beskrifning ändras till: äggrunda — aflanga, trubbiga sågade. De variera nämligen till form och vidfästning, än motsatta än skiftevisa.

111 3 Kransar; läs: klasar;

— *Sedi anglici* norrska vextställen böra heta: Arendal, Stavanger; Bergen; Grötten och Molde i Romsdalen. — Lärer ej aflägsna sig från kusterna, hvarföre Gunners vextställe i Guldbrandsdalen torde härröra af förvexling med *S. annuum.*

112 *Asarum europ.* finnes ej på Tellemarken, utan förmodar Prof. Blytt att blad af *Viola mirabilis* blifvit misstagna för *Asarum.*

117, 118 *Rosa canina.* Som märkliga afarter böra tilläggas: — *δ senticosa:* fruktämnen rundade på glatta skaft; bladen glatta; taggarne föga krökta. — *ε collina:* blom- och blad-skaft glandelhåriga; bladen dubbelsågade. — *δ* är *R. senticosa Ach.* i Sv. B. 475;

Sid. rad.

R. cinnamomea γ concolor Handb. ed. 3. — *ε R. collina Jacq.? R. Acharii Billb.* i Sv. B. 577. Denna sista, lemnad i H. N. f. 6, n:o 42, synas förtjena arträttighet mer än många andra, om charact. sådane förf. förleden sommar fann dem i Skåne, befinnas beständiga. Synes ej förekomma upp i landet ofvan Östergöthl. Det bör anmärkas att Koch ger *R. collina Jacq.* enkelt sägade blad.

119 7 Sandback. l. Backar och sandiga ställ.

120 *Rubus fruticosus* etc., n:o 5 t. o. m. 9, hafva af Mag. Doc. Arrhenius, efter noggranna undersökningar i naturen, genom de äldres delning och nya arters upptäckt, vuxit till ett antal af 12. Förf. vill här endast schematiskt framställa dem, tagande till grund Tab. I—IV i *Monogr. Ruborum*, emedan den af H:r Arrh. begagnade af fruktens färg ej är brukbar, då de, som vanligast sker, examineras blommande.

† Stambladen af 5 ell. 7, sällan af 3 småblad.

* Kronbladen rundadt äggformiga (vid basen mycket vidgade).

R. pruinosus Arrh. Stammen kulligg. n. trind, glatt, daggblå *), nästan raktaggig; blrna i enkel spira *(subthyrsoid.)*; frukten svartröd (kronbl. hvita). Obs. Stambladen stund. af 3 småblad. — Smål. Örö i Misterhult.

R. Wahlbergii Arrh. st. nedböjd, rundadt kantig, glatt, upptill kroktaggig; blrna i qvast; frukt. svartblå (kronbl. röda). — Sk. — Södml. Boh.

** Kronbl. omv. äggrunda, viggformiga ell. ovala.

a — Stammen fåradt kantig, glatt.

---

*) Då stammens färg icke namnes, är han mer och mindre brun eller grönaktig.

Sid. rad.

R. fruticosus L. stamm. upprätt *), 5-kantigt fårad, uppåt kroktaggig; blomvippan qvastlik; kronbl. omv. äggrunda (röda); frukt. svart. — *R. frut. α nitidus Handb.*

R. affinis Weih. stamm. och tagg. som föreg.; vippan sammansatt, utdragen; kronbl. ovala (hvita); frukt. svart. — Sk. — Stockh.

R. thyrsoideus Wimm. stamm. upprätt, rundadt kantig fårad; uppåt kroktagg.; vippan n. enkel, cylindrisk; kronbl. utdraget omv. äggrunda (blekröda); frukt. svart. — *R. candicans α Handb.*

b — Stammen trind, ell. mer och mindre kantig, icke fårad

R. vulgaris Weih. stamm. nedligg. kantig strimmig hårig, med raka ell. nedböjda, likformiga taggar; kronbl. aflångt äggrunda, afsmalnande emot basen (rödlätta); frukt. svart. — Hit föres *R. candicans β Hn.* såsom underart, jemte *R. umbrosus Weih.* Fl. D. 1163, med utstående, glandellösa hår på stammen, och *R. Radula Weih.* med glandelbärande, fårig stamm.

R. suberectus Anders. stamm. upprätt, n. trind, upptill trubbkantig, glatt, med raka ell. föga krökta taggar; vippan gles qvastlik; kronbl. omv. äggrunda (hvita); frukt. svartröd. — *R. frut. β Hn.* — Fl. D. 1992.

R. corylifolius Sm. stamm. nedligg n. trind glatt, med raka syl-lika taggar; vippan sammansatt; kronbl. omv. äggrunda (hvita, säll. rödlätta); frukt. svartröd. — Sv. B. t. 187.

R. nemorosus Hayne: stamm. nedligg. rundadt kantig

*) Den sterila i toppen båglikt omböjd; gäller om alla med upprätt stamm.

Sid. rad.

glatt, daggblå; tagg. starka, nedtill föga, upptill mera krökta; vippan gles enkel; kronbl. som föreg.; frukt. svartblå. — Sk. Blek. Smål.

†† Stambladen af 3 småblad.

R. horridus Hn ed. 2. stamm. nedligg. trubbkantig luden, med större krökta och små raka taggar; kronbl. aflångt omv. äggrunda (blekröda); frukt. n. svart. — *R. infestus Hn ed. 3.*

R. glandulosus Bell. stamm. nedligg. alldeles trind glandelhårig, med större och smärre raka, något nedböjda taggar; kronbl. utdraget spadlika (hvita); frukt. svart. — Smålands skärgård: Snuggö, Brändö, Örö; Westervik på Norrlandet.

R. cæsius L. stamm. nedligg. alldeles trind, glatt, daggblå; med smala och korta syl-lika taggar; kronbl. omv. äggrunda (hvita); frukt. daggblå. — Sv. B. 241. Fl. D. 1213.

121, 122 *Potentilla argentea* och *Güntheri.* Sedan förf. erhållit säkra och goda ex. af den sednare från Tyskland, samt dylika af *Pot. collina* från Öland (i Herb. N. f. 4. n:o 63), synes honom den förra mera slägt med *Pot. argentea,* och *collina* med *verna* och dess grannar. Någon verklig *P. Güntheri* har förf. hittills ej sett svensk, ehuru den torde finnas på Öland; ty *P. argentea var. sordida,* H. N. f. 4 n:o 64, hvartill *P. Günth.* föres som synonym i Fr. Nov. ed. 2, är en ganska trivial form af *P. argentea* och ingalunda Tyskarnes art. De kunna framställas sålunda:

P. argentea L. stjelken uppstigande, utgående från midten af rottoppen eller rotbladsknippena, upptill grenad i vippa, med korta, efter blomn. raka fruktskaft; alla bladen likformiga 5-fingrade, under meränd. hvitludna; småbladen vigglika, nästan från

Sid. rad.

basen fliktandade, med fram- och utåt rigtade tänder, den yttersta utdragen; kanterna tillbakaböjda. — *β sordida:* bladen under gröna, nästan glatta.

(P. Güntheri Pohl: stjelkarne n. nedliggande, från sidan af det centrala rotbladsknippet, från midten grenade i utbredd vippa; bladen som föreg., under tunnt grågrönt ludna, kanterna platta).

P. collina Wib. stjelkarne n. nedligg. från sidan af det centrala rotbladsknippet, till midten grenade i vippa, med utdragna, efter blomn. något båglikt utböjda fruktskaft; rotbladen 5-fingr. stjelkbladen 5- och 3-fingr. fortvarande, under blekare, håriga; småbladen aflångt vigglika, ofvan midten djupt tandade, den yttersta tanden sällan längre än de på sidan; kanterna platta. — *Rotbladen på 3—4 tums skaft; småbladen aflånga, nedåt spetsade, i toppen bredare och rundade eller tvärhuggna, n. en tum, eller 2—3 gånger så långa som breda; utbildade vexten* ½ *aln hög eller mera.*

122 51 läs: Käflinge.

126 5 naggade, l. flikade.

127 *Nuphar pumilum.* Svenska vextställena böra heta: Bäck. små sjöar etc., r. (Torneå Lpm. i bäckar vid Muonioelf upp till Karesuando. Umeå elf. Fatsjön i Vilhelmina sn. Ångml. Arnäs sn. i Prostkärn och Elfsjön. Stud. Hörnell. Ög. Åtved i en damm bland *N. luteum*, ömnig: Lect. Wallman.) Anm. Ståndarknapparne hos *N. luteum* äro smalt parallelipipediska, flera gånger så långa som breda; hos *N. pumilum* n. quadratiska, knapt 1½ gång så långa som breda. — Förf. eger en medelform, tagen af afl. Doct. Prytz i Torneå Lpm., förmodl. *N. Spennerianum Gaud.* enl. Koch Syn. med knappar lika

Sid. rad.

dem hos *N. luteum*, men märket flikadt som hos *N. pumilum*. Blr och blad till storlek mellan båda, de sednares öppning vid basen lik *N. pumili*. Blomstjelken är från Muonioniska, bladet från Sallivaare; är meddelad af Prof. Wikström med namn af *N. pumilum*.

131 *Ranunc. nivalis*. Tillägg vid vextst. Dovre på Knudshöe.

132 53 grenig rot, l. grynig rot.

134 10 Pistillernas l. Pistillens

141 2 Uteslut anm. om *O. rubens;* undersökt lefvande detta år i Skåne fanns der vexande *Orobanche* icke öfverensstämma med någon af Tyskarnes många arter, men fullkomligt med fig. af *O. elatior* i Engl. Bot. f. 568. Smiths beskrifn. "*corollæ lobis acutis*" är likväl tydligt stridande både mot figur och exempl.

Euphrasia officinalis γ gracilis, hvilken förf. funnit ömnig så väl i Södml. som i Uppl., är otvifvelaktigt egen art, då inga egentl. öfvergångar finnas, ehuru den stundom vexer blandad med *E. offic.*

E. officinalis L. stjelken n. trind, enkel eller utböjdt grenig, med blr. i öfra bladvecken; bladen äggrunda sågade; fröh. aflångt omv. hjertlikt. — Som var. tillägges: — *γ curta:* 1—2 tum hög, vanl. mycket grenig; blrna små, färgade. — Många *E. minima Schleich.* enl. Kochs Syn.?

E. gracilis Fr. stj. trind spenslig, enkel ell. upprätt grenig; bladen aflånga ell. ovala sågade; fröh. aflångt, tvärhugget. ☉ 7, 8. Fig. H. N. f. 2, n:o 30. Ljungbackar. (Sk. — Uppl. Tierp sn. vid Fors.) *Mycket späd, men styf och ofta 6—8 tum hög; bladen sällan mer än en dec. linea breda och dubbelt så långa; blrna små, n. rent hvita; foder och skärm-*

Sid. rad.

blad glatta glänsande. E. micrantha Reich. hörer näppeligen hit.

— 44 Läs: *Odontium rubrum Handb.* ed. 1. (*Odontites serotina Reich.* uteslutes).

145 25 Läs. Sv. B. 286. Fl. D. 2238.

149 14 ständen, l. ståndarne

— Efter *Nasturtium* inför:

Braya Sternb. & Hoppe. Blomfoder något öppet. Skida utdragen, trind, med en-nerviga raka (icke elastiska) skal, kort skift och något urnupet märke. Frön n. 2-radiga, med ryggliggande rotämne.

— *Sisymbr.* läs: Skida . . . . med 3-nerviga raka skal,

150 *Isatis tinct.* tillägg vid vextst. Sk. Åhus, samt på öar i Saxaviken.

151 *Lepidium.* Som *L. Draba L.* (Bih. p. 341) i en mängd år bibehållit sig och synes vara nog ömnig, då den kunnat utdelas i Herb. Norm., synes det vara skäl att upptaga den som inhemsk:

L. Draba L. skid. bredt äggrunda med något hjertlik basis och stift af skidans längd; bladen aflånga, bugtbräddade tandade stjelkomfattande. ♃ 6–9, hv. bl. Fig. Reich. f. 4211. *) H. N. f. 6, n:o 22.

Vid väg. ballastpl. etc. r. (Carlskrona vid hamnen, fordom införd och förvildad.) *Blomklasarne i rik vippa med små blr. — Cardaria Reich. — Anm. De öfriga Sv. arterna ha mycket kort eller omärkligt stift.*

152 *Cochlear. anglica* har Hr Vahl i Köpenhamn funnit vid Hammerfest nästan af samma storlek som den Engelska och Danska. Emedlertid lärer på de

---

*) För Tetradynamisterna har förf. begagnat Reichenbachs *Tetradynamiæ Lips.* 1837—38, deri fig. hafva samma nummer, som arterna i dess flora.

Sid rad.

naturliga localerna knapt någon gräns finnas mellan denna art och *C. officinalis.*

153 * *D. trichella Fr.* stängeln och blomskaften tätt betäckta med aflånga enkla hår; bladen lancettlika, meränd. helbräddade, särdeles i kanten sträfhåriga; skidorna bredt äggrunda eller ovala, i båda ändar trubbiga, med ganska kort ell. omärkligt stift. 2 hv. bl. Fig.

Fjällv. r. (N. Salten i snöregionen af Solvaagtind: J. Ångström). *Närmast D. alpina, 1½ tum hög eller högre, tufvad, stängeln bladlös ell. med ett litet skärmblad under nedersta blomman; rotbladen stund. med en tand i brädden, yngre med glesa stjernhår på ytan.*

Draba hirta. Förf:s art innefattar Hr Adj. Lindbloms *Dr. scandinavica* och *laxa* i dess öfversigt af Skand:s Draber i Bot. Not. 1839; och förf:s *Dr. confusa* utgör Hr Lindbloms *D. hirta.* Sedan Prof. Fries upplyst att denna s. k. *confusa* icke är Ehrharts, återtager förf. tills vidare det i andra Uppl. af Floran gifna namnet *Dr. incano-hirta.* Huruvida *Dr. scandin.* och *laxa* äro säkert skilda arter, vågar förf. ej afgöra, ganska ringa characterer finnas hos torra exemplar; men förf. är fullt öfvertygad att *Dr. incano-hirta* icke är Linnés *D. hirta.* Förnämsta beviset är att Solanders eget exemplar i Vet. Ac:s Saml. tillhörer *D. scandinavica* (Linn. Fauna ed. 2, App.). Ej heller har förf. från någon af Sveriges fjälltrakter sett någon form, som tillhör *Dr. incano-hirta,* utmärkt af den ytterst täta stjernlika ludenheten, som ej är tätare hos *D. incana,* med endast några få enkla hår i bladens och bladtändernas spets; detta sammanlaggdt med den robusta, minst qvartershöga,

Sid. rad.

från roten månggreniga vexten, de stora snart gulnande blrna och lancettlika skidorna, med tydligt, ofta nog långt stift, instämmer näppeligen med Prof. Wahlenbergs beskrifningar eller Læstadii figurer och ex. af *D. hirta*. Ej heller kan Sommerfelt hafva sett denna art i Nordl. då han vid det ex. (originalet till *Dr. incano-hirta*), han sedan tagit på Dovre och meddelt förf., bifogat följ. etiquette: "*Draba confusa Dec.?* Dog synes den mig saa forskjellig fraa den almindelige Dr. incana, at den neppe med den kan forenes;" Somf. synes härvid ej ens tänkt på *Dr. hirta!* — Då man södra vägen genom Norrige reser upp till Dovre, lärer väl *Dr. incano-hirta* vara den första, som träffas, såsom vexande på sjelfva stugornas tak och för öfrigt "*valde frequens*," något som ej nämnes om de öfriga, hvarföre första intrycket lätt kan blifva föreställningen att man träffat *Dr. hirta*, då hvad som sedan finnes måste blifva något annat. Skulle Prof. Wahlenbergs *Dr. hirta*, äfven *α*, som i Fl. L. beskrifves och tecknas med helt annan hårighet och märke, tillhöra *D. incano-hirta*, så befarar förf. att dessa arter sammanfalla till en enda mångformig *D. hirta*.

154 *Nasturt. officinale* ♂ *siifolium*, som till örten är mycket gröfre än den vanliga formen, ofta 2—3 fot hög, med fingerslånga och tumsbreda småblad, varierar i hög grad till bladformen, att något säkert artmärke deraf icke kan inhämtas. Man kan väl i de massor, hvari den vexer, utvälja ex. som i allt instämma med Reichenbachs fig. 1132, men andra hafva småbladen ovala, äggrunda, hjertlika, ända till rundade. Vid Lackalänge i Sk., der denne och

Sid. rad.

den småbladiga afarten växte bredvid, ej i-bland hvarandra, hade förf. i alla fall svårt att anse dem för samma art, hvarföre *N. sisifolium,* tills vidare, bör enl. Prof. Fries' åsigt upptagas som underart.

155 Efter *Nasturtium* införes:

Braya.

1 *B. supina Koch* · bladen djupt pinntandade, med trubbtandade flikar; skidorna slutl. i bladig klase, ganska kort skaftade, något båglikt krökta. ☉ 7. hv. bl. Fig. Reich. f. 4402. H. N. f. 4, n:o 31.

Kalkfalt; r. (Öl. södra delen allmän: Glömminge etc. Gottl. här och der, t. ex. vid Ar i Fläringe m. fl. st.) *Sisymbrium L. och Handb. ed. 3.*

2 *B. alpina Sternb. & Hop.* bladen långt skaftade, smalt lancettlika hela ell. glest tandade; skidorna i en kort, sammandragen klase. 2+ 7, 8. Fig. Reich. f. 4370.

Fjällv. r. (Torn. Lpm. Prof. Zetterstedt, enl. Lindblom: Lul. Lpm. Säkkok: J. Ångström. — N. Salten på Baadfjället: Ångstr.) *Svenska ex. 3—4 tum höga, allt för mycket liknande en förkrympt form af Arabis petræa; blrna hvita, åtminstone torra, något violetta.*

156 Tillägg som synon. för *Barbarea vulg. β: B. arcuata Reich. H. N. f. 6, n:o 17. Reich. f. 4357.*

157 13 Uteslut · Skall. enl. Hornem. etc. — emedan denna form funnits vara *A. hirsuta β;* hvarföre till dennes växtställen bör läggas. — N. Christiania på Egeberget.

— *Arabis Thaliana β urbicola* anses af Prof. Fries i Bot. Not. 1840 förtjena upptagas såsom egen art, hvartill såsom synonym lärer höra *A. lyrata L. Sp. Pl.* ell. *Sisymbr. araboides Hook. Fl. Bor. Am.* t. 21, allmän i nordligaste America. Förf.

Sid. rad.

som ömnigt funnit den i Strängnäs och i hög grad, till storlek, form och blomningstid, afvikande från *A. Thaliana*, har i de sednare upplagorna af Floran yttrat samma åsigt, men för dess mycket spridda förekommande hos oss icke vågat framställa den såsom egen art.

158 *Cardamine sylvatica* synes deremot icke vara annat än en på localen beroende afart af *C. amara*, men som dock alltid behåller sina habituella characterer. Hvarken vid Eskilstuna eller Gefle, der båda ömnigt förekomma, vexa de i hvarandras granskap, utan den förra alltid på fuktiga, helst skogvexta ängar i grannskapet af varmare vatten, *C. amara* deremot i kalla källrännilar eller vid större strömmar: detta är tillräckligt att förklara deras olikhet, och då inga väsendtliga skilnader i deras viktigare delar stå att upptäcka, bör *C. sylvat. Hoffm.* sättas under *C. amara L.* såsom — *β hirta:* till alla delar spädare; stjelken småhårig.

159 *S. arvensis.* Uteslut i diagnosen ordet glatt, samt i slutet tillägget om *S. orientalis*, hvilken enl. Reichs fig. 4426 är någonting helt annat än *γ ambigua*, som mera instämmer med Reichs *S. arv. β Schkuhriana*, f. 4425, b.

161 *Erodium.* Uteslut variet. *pimpinellifol.*; hvad förf. har häraf från Öland är endast en vanlig form af *E. Cicutarium*, med kronblad icke nående öfver fodret. Prof. Fries anser, i Bot. Not. 1840, *E. pimpinellif.* snarast tillhöra *E. moschatum*, utmärkt af vid basen 2-tandade (fruktsamma) standarstrångar. Trol. förstår han härmed sin *E. pimpinellifol.* i Fl. Hall. Huru vild den kan vara nämnes ej.

162 *G. molle* har lifligt röda blr.

163 16 fröh styfhåriga etc. läs: fröhusen glatta och släta;

Sid. rad.

166 9 Uteslut: hos följ. slägten etc.

— Characteren på *Lathyrus* och följ. slägten rättas såsom följer:

Lathyrus L. Fodrets 2 öfre tänder kortare än de 3 nedre. Märke jemnbredt ökoladt, ofvanpå platt och hårigt, under glatt.

Pisum L. Fodertänder n. liklånga. Stift på framsidan djupt köladt, med från sidorna platt-tryckt märke.

Vicia L. Fodrets 2 öfre tänder kortare. Märke n. jemnbredt ökoladt, på undre sidan eller öfverallt ludet.

Ervum L. Foder kortare än kronan, de 2 öfre tändren något mindre. Märkets spets klotrund-luden.

168 1 skidan, l. baljan.

171 *Orobus sylvaticus* uteslutes, såsom rättare en *Vicia V. Orobus DC.*

172 Efter *Lathyrus palustris* införes

L. maritimus Fr. *) blomskaften mångblommiga; bladen mångpariga (4—8), med ovala småblad; stjelken ovingad hvasskantig. — *L. pisiformis Hook.* och trol. *L. Sp. Pl. 2. Pisum marit. L.* Stift och märke helt och hållet *Lathyri,* ingalunda *Pisi*, hvilket slägte i detta afseende är det utmärktaste i denna afdelning, men kan endast i lefvande tillstånd rätt bedömas.

— *Pisum marit.* uteslutes i detta slägte.

173 9 skidor, l. baljor.

— *Vicia pisiformis* tillägg vid diagnosen; märket öfverallt småludet.

---

*) Enl. Drejer (Bot. Not. 1840, p. 118) skall Bigelow förut nyttjat detta namn.

Sid. rad.

— *V. dumet.* tillägg vid diagn.: märket på undre sidan (framsidan) skägghårigt.

— Efter *V. sylvatica* tillägg:

V. Orobus DC. blomklasen något längre än de månpariga klänglösa bladen; småbladen äggrundt lancettlika; stipl. halft pil-likt lancettlika; märket öfverallt småludet. — Blrna hvita och viol. med mörkare ådror. — *Orobus sylvat. L.*

175 *Trifol. hybridum.* Tillägg vid vextst. — N. Drammen: Blytt.

166 11 Skidorna l. Baljorna.

178 7 Pist. läs Pistillens stift.

180 Tillägg i diagn. för *Sonchus:* frön plattade.

— — *Hieracium:* fr. trinda eller flerkantiga.

— — *Eupatorium;* Blomkronan med mycket grundt flikad mynning och långt utskjutande trådlika märken. Frön n. trinda eller kantiga etc.

181 Diagnosen för *Chrysocoma* bör blifva: Kronans bräm (mera vidgade del) klufvet till midten, med föga utskjutande märken. Frön plattade. För öfr. som föreg.

183 *Aparg. autumn.* β synonymon bör vara: *A. Taraxaci Sm.* ej *Willd.*

184 För *Leontod. Tarax.* γ tillägges Synonymet: *L. corniculatus Blytt.*

185 Vid *Hierac. Pilosella* uteslutes var. β *subbiflora*, som bör upptagas som hybrid art:

H. Auriculo-Pilosella Fr. stängeln djupt ned delad i 2—5 utdragna enblomstriga skaft, och med krypande bladrefvor; bladen lancettlika, ofvan midten bredare, i kanten hårige, under omärkligt ljusare af ett tunnt, stjernformigt ludd. 4 6, g. bl. Fig. H. N. f. 6, n:o 5.

Sid. rad.

Torra fält. (Smål. Femsjö. Uppsala.) *H. bifurcum MB.* enl. Fries. *)

186 Vid *H. piloselloides* tillägg som synon. *H. dubium α Somf. Suppl.* — Anm. Anses af Pr. Fries som afart af *H. prœaltum;* emedlertid synes blomningens olikhet ännu göra detta något tvifvelaktigt. — Efter denna art införes:

H. prœaltum Vill. blågrön; stjelken 1—3-bladig, glatt, eller med spridda hår, utan stjernludd; bladen lancettlika glatta, hårige i kanten och på ryggnerven; vippan flocklik, med korta glatta grenar. 4 7, 8, g. bl. Fig. Reich. f. 114. H. N. f. 6, n:o 7.

Back. r. (N. Dovre och Overdalen, enl. Fries). *Liknar till blr och vippa aldeles H. cymosum, hvarmed arten af Koch förenas, såsom n. endast skild med glattheten och färgen, hvilken sednare synes börja få en alt för hög betydenhet i artbestämningen.*

188 *Crepis prœmorsa Less.* läs. *Tausch.*

190 *Cirsium acaule;* uteslut *β rigens* såsom en hybrid art af denne och *C. oleraceum:*

C. acauli-oleraceum Hn. stjelken utdragen grenig flerblomstrig; blomstren meränd. med lancettlika skärm vid basen; holkfjällen lancettlika uddspetsiga; bladen pinntandade taggbräddade, med aflånga, grundt 2—3-klufna flikar. 4 8, 9, hvitgul. bl. Fig.

Skogsäng. r. (Sk. Öfveds Kloster; Reften, Fogelsäng; Malmö; Rå etc.) *Storl. och utseende mer af C. olerac., bladen likare C. acaule, n. glatta, icke nedlöpande; blomst. stundom utan skärm. — C. decolo-*

*) Det vore önskeligt att Schiedes method för benämningen af hybrida species, så mycket möjligt är, allmännare antoges; man undveke då ett af de många tecknen för underarter, afarter etc. och visste genast både att vexten är hybrid och af hvilka.

Sid. rad.

ratum Koch Syn. och Lilja i Sk. Fl. *Cnicus acauli-olerac. Schiede.*

— Efter *C. arvense* införes;

* *C. canum All.* stjelken upptill grenad i utdragna, mot toppen 1—3-blomstriga gemensamma blomskaft; de enskildta bl.skaften korta; holken äggrund, af lancettlika tilltryckta fjäll: bladen aflånga —, lancettlika, nedlöpande, taggbräddade, de nedra parflikade, de öfra tandade. 4 7, S. r. bl. Fig. Jacq. Aust. t. 42, 43, enl. Lindbl.

Skogsäng. r. (N. Romsdalen, Sætnæsfjället, på sluttningen midt emot Gröttens prestgård: Adj. Lindblom). *2 alnar hög, med blr. till storl. och utseende af C. heterophyllum. Lindbl. i Bot. Not. 1841, n:o 1. — Carduus L. & Jacq.*

194 47 glatta (brungröna), läs: platta etc.

196 18 *Var. som föreg.* läs: Var. som *Tussil. spuria.*

— 28 blomstren nästan utan strålblr. läs: blomstren med korta strålblr.

197 1 Tillägg vid Norska vextst. Dovre.

— *Erig. Villarsii* vextställen äro. (Lul. Lpm. Niammats, Säkkok etc. Herjed. på Funnesdalsberget. — N. Dovre, kring Kongsvlod och Drivstuen. Lindbl.) *Till denna hör troligen E. alpinum β Wg. Fl. L.*

198 *Inula Helen.* tillägg vid vextst. — N. Brevig mellan Grava och Aas.

199 *Achillea nobilis β setacea* hörer svårligen hit, utan föres rättare till *A. Millefolium, enl. Koch.*

199 *Anthem. tinct.* har en hvitblommig förändring, som enl. Fries lärer vara *A. maritima Retz.* (Bih. p. 312.)

200 *Pyrethrum* återföres med mycket skal af Koch till *Chrysanthemum;* behålles förra slägtet, maste äfven *Anthemis,* i följd af samma olikhet hos fröen, delas i 2:ne.

Sid. rad.

201 14 Läs: † Ståndarknappen orörlig, upprätt, sammanflytande utan gräns med honan.

202 12 Läs: †† Ståndarknappen fri, utgörande en distinct del af könpelaren, ofta rörlig.

203 *Orchis palust.* i diagn. läs. sporren n. af fruktämnets längd, tillbakastående (nästan horizontal).

204 *O. incarnata L.* Fig. Reich. f. 1140. Vextstallen äro: Gottl. Hägur i Bunge, i ängen Ryglosan mell. Rute k:a och Fardume; Akebäcks myr nära Roma; Tänglingsmyr etc. Sk. ÖG och VG. enl. Fries.) Synonymet *O. angustifolia* tillhör *Reich.* Tillägg: *O Traunsteineri Koch. — O. incarnata Fr. Fl. Scan.* är hufvudsakl. följandes *α*, men lärer äfven innefatta denna art.

O. latifolia L. läppen grundt (ofta omärkligt) 3-flikad; sporren kägellik, kortare än det trubbkantiga fruktämnet; skärmen längre än blrna; sidokalkbladen slutl. tillbakaböjda: örtbladen lancettlika — n. äggrunda spetsade. 2‡ 6, 7, r. bl. — *β robustior:* bladen breda, mer äggrunda, meränd. fläckiga; slidorna vida. Fig. Fl.D. 266. Reich. f. 769; *β* 770.

Fukt. äng. ständ. (Sk. — VB. Lpl.? — N. till Nordl. — *β* Sk. Ramstorp i Christianshala. Uppl. Uppsala enl. Fries; Vahlö sn. Theden. Gottl. Vänge etc.) *O. angustifolia Wimm.* och *Koch. β O. latifolia Koch* och *Fries. O. majalis Reich. O. incarnata Hn* ed. 2, till en del, och Säve Fl. Gottl. — Anm. *O. latif. α är näst O. maculata den ömnigaste och allmännaste i hela riket, hvarföre den måste vara Linnés egentliga O. latif. Fl. Su.* — Måhända är *O. cruenta* en form af *β*?

O. maculata β angustifolia: blrna mindre, med läppen djupt delad i 3, n. lancettlika flikar; bladen lancettlikt jemnbreda ofläckade. Vexer i VG. på Hal-

Sid. rad.

leberg: Värml. Öl. — Förtjenar, såsom mycket afvikande, närmare granskning. Förf. hade förl. sommar tillfälle att se ett par lefvande exemplar hos Doct. Regnell vid Trollhättan, tagna på Halleberg. Är tydl. samma som Prof. Wahlbergs Öländska.

205 *Platanthera bifolia L.* den jemnbreda kalkläppens sporre trådlik, n. jemntjock; knappens rum föga åtskilda, parallela. — H. N. f. 6, n:o 60. — Öfver hela Sverige upp till södra Lpm.

P. chlorantha Cust. den jemnbr. läppens sporre trådlik, nedom midten något klubblikt vidgad; knappens rum nedtill vidt åtskilda. 2 6, 7, Fig. Reich. f. 1145. H. N. f. 6, n:o 61.'

Skogsäng. Ek- och bokskog. (Skåne, allmän: Stockholm, enl. Prof. Wikström. — N.) *Blrna mycket större än hos föreg. mer grönaktiga, färre och glesare; de öfra kalkbladen kralflikt samstötande; knapprummen bilda mot hvarandra en vinkel med spetsen uppåt.*

206 *Calypso borealis.* Vextställena äro enl. lemnade ex. Lul. Lpm. Kajtum-selet nära Jockmocks k:a; samt ¼ mil sydost från denna kyrka, på norra sidan af Lulelå elf vid en bäck, som ned aller från berget Qvuätsakojve. Kyrkoh. Ullenius. VB. Skellefteå på Falkbergets norra sluttning: Apoth. Dyhr i Skellefteå.

207 42 Läs: Hafgård i Gustafs sn.

208 Till *Epipactis atrorubens* lägg synonymet: *E. media Fr. Mant. 2.*

— 37 kalkläppen lancettlik, läs: äggrund

209 40, 41. Läs: äggrundt-aflångt

212 Ändras *Z. pedunc.* till *Z. pedicellata Fr.* — Rörande

Sid. rad.

Z. Rosenii Wallm. en ny, af förf. okänd art, se Bot. Not. 1840, p. 42 och 73.

213 *Callitr. autumnalis.* Förf. får till vidare berigtigande nämna, att han 2:ne år å rad och på olika trakter (Uppl. och Gestrikl.) undersökt denna art lefvande, utan att kunna finna tecken till kalkblad, eller, som de nu kallas, blomskärm, churu kôndelarne funnos af alla åldrar.

214 Efter *C. parallela* inför:

C. nardina Fr. sambyggare; axet ovalt elliptiskt, med hanblr. i toppen; frögöm. tätt liggande, ovala, med kort och nagot spröflik, n. 2-flikig mynning, convexa 2-strimmiga, på insidan plattare, längre än de bredt äggrunda trubbiga fjällen; märken 2; bladen tagelsmala, grundt rännformiga. 4 Fig.

Fjällv. r. (Lul. Lpm. Virishjaur på Kajsatsnjunni vid Sirkaloub — N. Salten på Baatfjället: J. Ångström). *1—2 tum hög, tufvad; bladen på Hr Ångströms ex. längre än strået, utböjda; axet 2 lin. långt, af 6—8 frögömmen.* — *Kobresia scirpina Fl. D. 1529 och K. nardina Horn. Nom. Fl. D. enl. Fries.*

215 *C. chordorhiza.* Tillägg: *C. uliginosa Linn. Herbar.* enl. Smith.

— *C. paradoxa.* Uteslut *C. paniculata* etc. hvilken bör införas efter *paradoxa:*

C. paniculata L. axet dubbelt sammansatt, af meränd. utdragna grenar; frög. äggrunda släta (n. utan strimmor); för öfr. som föreg. 4 Fig. Schk. t. D. f. 20. Sturm 50 Häft. H. N. f. 6, n.o 80 [en mager form med kortgrenigt ax].

Kärr och sanka st. (Sk. Skabersjö och Anderslöf. Nära Köpinge-Mölla, vest. om ån bland Iris. Levrasjön i Ivetofta; trol. ej sällsynt och måhända sträckande sig ofvan Skåne).

Sid. rad.

218 7 Läs. *C. Gebhardi Hoppe.* Schkuhrs anses af Koch som en artförändr. af *C. elongata.* Vextstället i Ugglebo bör heta Gnupberget.

— Efter *C. remota* tillägg:

C. Bönninghausiana Weihe: axet af flera, långt åtskilda småax, det nedersta sammansatt, med långt bladlikt skärm, de öfre mest längre än skärmen; frög. af de uddspetsiga fjällens längd, äggrundt lancettlika sprötspetsade, med convex rygg, sträfva kanter; strået slankigt. 4 Fig. Sturm 55 häft.

Fukt. lund. r. (Sk. funnen år 1814 af Prof. Fries vid Stehag). *Alnshög och deröfver; de nedre småaxen n. ½ tum långa, med mer än en tums mellanrum, nedersta skärmbladet längre än hela axet [4—6 t.], det nästa knappt längre än småaxet, de öfriga omärkliga; småax. 8—12; de öfre mer och mer närmade; enl. Danska ex. af Hr Drejer. — C. axillaris * Fr. Mant. 2.* .

220 *C. saxatilis* bör få namnet *C. rigida Good.*, emedan *C. pulla* enl. förf:s förmodan är Linnés *saxatilis*, så väl efter dess beskrifning, som exempl. i dess samling, undersökt af Prof. Blytt. Var. *β* bör heta *androgyna.*

— 48 Läs *C. Öderi Ehrh.*

221 Efter *speirostachya* införes:

**C. punctata Gaud.* honaxen åtskilda, cylindriskt aflånga, det nedersta med skaft dubbelt längre än skärmslidan; skärmen bladlika, n. öfvernående hanaxet; axfjällen afsmalnande i en sträf spets; frög. ovala, med kort sprötlik 2-uddig spets, convexa, puncterade sidor och glatta bräddar; strået n. trindt, glatt. 4 Fig. Sturm 61 häft.

Äng. r. (N. Arendal, Sandvigen: Prof. Blytt). *8—10 tum hög med långa smala blad och tumslånga ax;*

gröna, vid starkare förstoring puncterade fröhus; brunaktiga fjäll.

221 *Carex curvirostra Hn.* ändras till *C. vaginata Tausch.* Likväl äro sv. exemplar nog afvikande med sina långt sprötspetsade frögömmen och öfver axskaftet nående skärm. Norrska ex. instämma bättre med Hoppes figur i Sturm 61 häft. och Hampes ex. från Harz. — I diagnosen rättas 2-spetsad mynning, till snedt urnupen mynn.

223 Efter *C. ampullacea* inför:

**C. bullata Schk.* honaxen cylindr. de nedre skaftade; skärmen bladlika, med inga eller ganska korta slidor, axfjällen lancettlikt syl-lika; frög. n. klotrunda, mycket uppblåsta, med utdraget sprött och gaffellik mynning; strået meränd. sträfkantigt; bladen kölade platta. 24 Fig. H. N. f. 6; n:o 74.

Ströänd. r. (N. Christiania vid bäckstränder i Merradalen. Blytt). *Stort gräs, med halftums breda, nätlikt ådriga och prickade blad; axen tjocka, 2—3 tum långa; frög. blåslika, n. döljande fjällen, hvilka ofta äro håriga i spetsen. Förhåller sig till C. ampull. som C. evoluta till C. filiformis.*

— *C. paludosa* är närmast beslägtad med *C. stricta* och *acuta;* fanns ock förl. sommar i Danmark på Möen med 2:ne märken. *)

225 Efter *C. globularis* införes:

**C. pediformis Mey.* hanaxet skaftadt, nående öfver eller lika långt som öfversta honaxet; honaxen aflägsnade från hvarandra, jemnbreda och något glesblommiga, med skaft dubbelt längre än de med syl-likt bladämne försedda slidorna; frög. omv.

---

*) Den på detta ställe funna formen har axfjällen slutande i en utdragen sträf borst och är således *C. Kochiana DC.* Sturm 69 häft.

Sid. rad.

äggrunda trekantiga, med kort sprot, småludna; strået nedtill bladigt. 24 Fig. H. N. f. 6, n:o 71.

Skogsback. r. (N. Christiania, Dragonskogen: Blytt. Krogkleven: Lindblom). *8—12 t. hög, nära slägt med C. digitata, hvarifrån denna art skiljer sig med mer åtskilda ax och nedtill bladigt strå. Detta är hos C. digit. vid basen täckt med bruna, bladlösa slidor; hos C. ornithopoda hafva dessa ett borstlikt bladämne.*

228 Vid *Betula alba* ♂ rättas vextställ. till: Ornäs i Dal. ÖG. Sillsjö i Skedevi sn. och Smål. Adelöfs sn. vid Södraholm: Wallman.

230 19 Läs: frön hårbärande.

232 *Najas marina.* Tillägg Fig. Vet. Ac. Handl. 1837, t. 8. H. N. f. 4, n:o 84.

— 24 Läs: *S. pentandra* * *tetrandra Fr.*

234 *S. depressa Fr.* läs: *S. depressa L.* Är, enl. Prof. Fries' förmodan, verkligen Linnés art, då Rudbecks egen Figur af dess *S. elæagni folio etc.* som hit citeras af Linné i Fl. Lapp. patagligen framställer den allmänna formen.

— Vid *S. daphnoides* borttages tecknet (*) och införes som Svenskt vextställe: Dal. Mora, på Siljans strandängar. — H. N. f. 6, n:o 54.

235 *S. silesiaca* synes, enl. Fries i Bot. N. 1840. p. 193, egentl. förekomma i Norge och högst sparsamt. *S. Rudbeckiana Læst.* har ingenting gemensamt med *S. silesiaca,* enl. Kochska exemplar; utan är den troligast, som Hr L. uppgifver, en serotin form af *S. nigricans,* ehuru högst utmärkt. Fructificationen, som Pr. Fries ej sett, är aldeles sistnämndes, ej *S. silesiacæ* små, ytterst långt skaftade fröh. utan skiljer den sig hufvudsakl. från den förra med ut-

Sid. rad.

dragna storbladiga hängskaft och stora, n. omv. äggrunda blad, ej olika en småbladig *Caprea*.

238 *S. arbuscula*. Vid vextställ. tillägg: — N. Dovre etc.

239 *S. polaris* tillägg vid norrska vextst. Dovre.

Vid *S. herbacea* anmärkes, att den, ehuru mycket sällan, förekommer med håriga fröhus.

242 26 knapplikt märke, läs: 2-klufvet märke.

248 34 *Bryum pallescens*, läs: *Bryum intermedium*.

257 *E. pratense Ehr.* skall enl. Meyer i Chloris Hannov. vara *E. umbrosum Willd.*, hvarföre denne af Prof. Fries framstälda art behöfver ny bestämning. Se Fr. Mant. 2.

259 *Chara papulosa Wallr.* bör få namnet *Ch. muricata Wallm.* såsom icke tillhörande Wallroths art, hvilken Lect. Wallm. förmodar vara *Ch. Pouzolsii*, äfven Skandinavisk, likasom *Ch. coronata Ziz.* Se Bot. Not. 1840 p. 49.

264 *Schistostega osmund.* tillägg vextstället: Dal. Norrbärke, under en sten vid vägen till Gnekällan på By egor: P. O. Liedström.

265, 66 Tillägg vid vextställena för *Splachnum luteum* och *rubrum*: Gefle sparsamt.

238 33 Läs: fröhusen alltid med tänder.

— 36 — *E. affinis* Schwægr. *[E. commutata Bryol. Germ.]*

— Efter *Encal. alpina* införes:

**E. apophysata N. v. Es.* fröh. slätt, med kort bihang vid basen; mössan helbräddad; bladen aflångt lancettlika, trubbade med udd, torra båglikt krökta; stjelken utdragen grenig. ♃ 6, 7. Fig. Bryol. Germ. 2, t. 15.

Fjällklipp. r. (N. Salten, Solvaagtind: J. Ångström). *Fröh. smalt mot mynningen, med långa tänder och ett tomt, brungult bihang vid basen, 5—6 gånger kortare än fröh. — E. affinis H. d. yng. enl. Hüb.*

278 25 Läs: *D. Homanni Boeck.*

279 50 — *D. scoparium Hedw.*

— 57 — *D. fuscescens*

287 Vid *P. undulat.* tillägg i diagn. lockets spröt n. af fröhusets längd. — Efter denna art införes:

Sid. rad.

**P. angustatum Schwægr.* fröh. långt och mycket smalt cylindriskt, något krökt, dubbelt längre än lockets spröt: bladen lancettlikt jemnbreda sågade kolade vågiga, båglikt inböjda, torra hopvridna; stjelken utdragen. 4 6, 7. Fig. Hook. M. exot. 2, t. 4. Funck Moostasch. t. 57.

Sandjord, r. (N. Salten vid Salvaagtind: J. Ångström). *Lik föreg. men fröhuset vid sammä längd dubbelt smalare.*

— *Buxb. aphylla.* Tillägg vid vextst. Sk. Klöfvahallar:

292 6 och 8, *β*, läs: *γ*.

— 18 står *γ*, läs: *β*

296 Efter *B. polymorphum* tillägg:

**B. uliginosum Bruch:* fröh. aflångt klubblikt, hängande; locket något coniskt med kort spets; inre tändren likformiga, med ett par korta mellanliggande uddar; bladen aflångt lancettlika, långt uddspetsiga af den utlöp. nerven, helbrädda de. 4 6, 7. Fig. Bruch & Schimp. Bryac. t. 4.

Kärräng. r. (Trondhj:s stift: Hub. enl. Br. & Sch.) *Osedd af förf. men synes af beskrifn. vara en god art. — Pohlia Braun.*

297 *B. Zierii*, tillägg vid vextst. — N. Dovre, ömnig. Bergens st.; upptill Salten.)

— *B. demissi* vextställe bör heta: Dovre: Knudshöe vid Vaarstien; Kongsvold; samt Vangsfjället i Opdal på sjelfva toppen omkring Varden.

300 8 Ahnf. i Fries' Fl. Scan.

— 15 Läs: *brachycarpos.*

— *Anomodon longifolius* är sedermera funnen med frukt af Prov. Sillén vid Sala, på stenar i en hasselskog mellan Nyberg och gruf van. Den liknar frukten hos *A. viticulosus.*

301 *Neckera pumila.* Den svenska anses af Hr Thedenius med skäl, såsom skild från den utländska i bladformen, för egen art: *N. intermedia.* Skånska och Norrska ex. har förf. icke sett.

N. pennata, funnen vid Gefle, har ensidig mössa och är således ingen *Daltonia.*

311 *H. uncinatum L.* - - - bladen från lancettlik basis syllika, med n. hårsmal, glest naggsagad spets, strimmiga.

H. aduncum L. bör i diag. vid bladen få tillägget: helbrädda de.

316 *Jung. laxifolia* från Dovre af Hüb. anses af N. v.

Sid. rad.

Es. *) vara skild från Hookers och kallas *J. Hübneriana*, utmärkt af halftomfatt. skedlikt concava blad, torra tryckta till den spröda, upptill gaffelgreniga stjelken.

318 *J. Schmiedeliana Hüb.* föres af N. v. Es. till hufvudformen af *J. hyalina Lyell*, hvarmed likheten af förf. vid den sednare blifvit anmärkt.

319 Vid *J. subapicalis* anmärkes att den blifvit bestämd efter Hübeners beskrifning. N. v. Es. anser dock Hüb:s vara en var. af *J. scalaris*, kallad *a**rigidula.*

321 *J. platyphylla* γ *laxa* instämmer noga med beskrifn. på *J. (Madothea) Porella α distans N. v. Es.* till hvilken äfven *J. Cordeana* Hüb. föres. Bladen kallas af N. v. Es. äggrunda.

322 *J. cyrtophylla* är enl. Ifr Ångströms sednare undersökningar en form af *J. tricrenata: Herpetium deflexum ε pygmæum N. v. Es.*

332 *M. quadrata Scop.* är enl. N. v. Es. något annat än vår, hvarföre denna bör få namnet: *M. commutata Lindenb.*

333 *M. fasciata* af Myrin bestämd efter förf:s Lappska ex. föres med någon osäkerhet, såsom obekant med frukt, af N. v. Es. till *Grimaldia fragrans Corda.* Förf. har redan anmärkt att den hör till detta slägte och finner den svenska i öfrigt noga instämma med Esenbeks utförliga beskrifning.

— *M. hyalina Somf.* föres af N. v. Es. till *Sauteria alpina N. v. Es.*

---

*) i dess högst utförliga och critiska verk: Naturgeschichte der Europ. Lebermoose. Berl. 1833—39. 4 Band.

II. Hvarjehanda.

För närvarande tryckas: i Stockholm en lärobok öfver vexternas naturliga familjer af Mag. Doc. *v. Düben*, och i Upsala en lärobok i Botanik af Mag. Doc. *Arrhenius.* Af Meyers utkast till vextgeografi öfversatt af G. Thorsell har 1:a häftet utkommit i Örebro.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

A. L. ED. LINDBLOM.

№ 6. Lund Juni 1841.

I. Original-Afhandling.

Öfver Vextnamnens Etymologi, af E. Fries.

"There is abundant room for the exercise of imagination in the derivation of names."

HOOKER.

Linné anförde i sin Philosophia Botanica en förklaring af då antagna slägtnamns etymologi och i flera nyare floror har man äfven upptagit dessa. *Då etymologien är klar och säker är detta nyttigt och förtjenstfullt*, emedan namnet vanligen innebar någon väsendtlig karakter eller hänlyder på något historiskt factum, hvilkas kännedom betydligen underlättar minnet. *Linné* inskränkte sig till dessa, vid sådana namn, som voro allmänt antagne af Romare och Greker och således voro klassiske, ämnade han sig med anförande af dessas auktoritet. Som ett af Linnés syftemål var att rensa Botaniken från alla barbariska namn, d. v. s. sådane, som ej hade rot i Grekiska eller Latin, sökte han äfven etymologi i dessa språk för sådana ord, som voro lånta ur andra, såsom för Chinesernes The uti *Θεὰ*, Arabernes coffe uti *καφέω* o. s. v. Se *Phil. Bot. §. 229.*

Linné var således alldeles fri från den etymologiska öfverdrift, ja! ofta utsinnighet, som beherrskade flera af dess samtida och efterföljare; endast det synes hafva varit ett misstag, att, blott för klassicitetens skull, gifva en annan derivation än den verkliga. Häruti var Linné vida strängare än Romare och Greker sjelfva, som ofta tillegnade sig barbariska ord och mildrade dem efter sitt språks art. Nu mera skulle väl ock knapt någon våga förkasta ett vextnamn, derför att det hade sin rot i Sanskrit, Arabiska o. s. v. Men de barbariska benämningar, som *Aublet* upptagit ur Amerikanska infödingarnes språk, värna tillräckligen ifrån att allt förmycket aflägsna sig från Linneanska grundsatserne. Sådana benämningar kunna knapt försvaras mer än då de bibehållas för under dessa namn redan allmänt kände föremål

såsom handelsartiklar, äro i landet allmänt antagna och icke allt förmycket afvika från de klassiske språkens uttal. Följden af ofvannämnde Linneanska bemödande, att för sådana namn ur främmande språk finna rot i de klassiske, blef den att dess efterföljare ville hafva etymologiska förklaringar öfver alla redan antagna namn, äfven der sådana voro alldeles okände; och man tycktes hafva ansett *all historisk all philologisk sanning likgiltig* blott man fick en derivation. Da fick man dylika etymologier sasom *Viburnum* "a vincendo" *), *Viola* "ad vias"; utan afseende på namnets ursprung, tillgrep man hvilket språk som helst, nöjd med blott likhet i ljudet utan sinne för naturens eget språk, med föga afseende på ordens betydelse hvilken på det mest besynnerliga sätt tillskrufvades. Och för att inse, huru dessa fullkomligt sakna allt värde, behöfver man blott jemföra deras mangfalld och diametrala olikhet, sasom etymologien för *Avena*, hvilken både efter Romarnes och alla äldres uppgift är okänd, men af nyare härledes af Celtiska ordet *Atan*, äta; af *advena*, främling; af *vacuus* tom; — för *Milium* af Celt. *Mill*, sten **); af *mille*, tusende; af *μαίνη*, m. fl., som visserligen icke förtjena anyo upprepas. Tror man, verkligen att någon sanning ligger i alltsammans? Tror man att något af vetenskapligt värde kan vinnas genom sådana etymologiske gissningar, som ingenting upplysa, som aldrig kunna bevisas eller ens göras sannolika? Åt den som icke af sig sjelf inser ovärdet, snart sagdt löjligheten af allt dylikt etymologiserande, rekommendera vi *Hallenbergs Anmärkningar till Lagerbrings Svenska Historia*, första delen.

Sedan denna ironi på all kritisk etymologi bland alla verkliga Philologer förlängst blifvit öfvergifven, synes man bland Botanisterna vilja upptaga densamma. Vi anse oss derföre vetenskapligen förpligtade med några ord varna mot en öfverdrift, som kastar aloje uppa hela etymologiens studium, och hoppas få tillfälle framdeles i en Akademisk afhandling få samladt framlägga hvad man verkligen vet om Svenska växtslägtens derivation, dels hämtadt ur de äldre vittnesgilla källorne, som innehålla mycket som nu är öfversedt, — dels efter erkända etymologiska grundsatser får antagas. Imellertid torde här några få anmärkningar och exem-

---

*) De gamlas *Viburnum* var i alla fall icke vår, så att det redan är oratt söka combinera namnet dermed, utan en benämning på hvarjehanda buskar=virgulta.

**) Vore detta ändå Sanscrit skulle man deråt kunna lemna någon uppmärksamhet, då Plinius säger *Milium est ex India allatum;* men från Gallien är det visst icke.

pel på det sätt, hvaruppå man i sednare tider ofta gått till väga, vara på sin plats. Vanligaste sättet är väl, att man med tillhjelp af ett Lexikon uppsöker något likalydande ord och med eller utan afseende på dess betydelse utgifver det för namnets stamord. Att methoden är lätt och enkel måste medgifvas; huru sann synes icke vara fråga om. Derigenom har man vunnit etymologi för många gamla Grekiske och latinska namn, som Grekiska och Romerske författare förklara okänd; för ord hämtade ur Germaniske språken långt fram i 16:tonde seklet i Latinen: för namn lanta ur gamla Coptiskan och af Arabiskan i Grekiska och Celtiska. Att här anföra alla utsvafningar på denna väg vore omöjligt; ett af hvarje slag bör dock väl till bevis anföras. *Vi välja icke*, utan taga de första ord oss möta i ett alfabetiskt register; vi hinna dervid liksom i det följande sällan öfver A, men långt ifrån att uttömma denna bokstaf.

Allmänt antagna härledningen af *Anagallis* af "ἀναγελάω, rideo," synes mer kunna gifva anledning till löje, än vexten sjelf; *Dioscorides* m. fl. uppgifva ingen derivation derför, men den gamle *Lobelii* härledning af ἀγαλλὶς, en art Hyacinth, är med afseende på de sydeuropeiska arternes färg och dess radix ἀγάλλω "exorno, ut oculos gratia sui specie exhilaret, nitidum reddo, decoro" så träffande, att man gerna antager den. *Acer* är ock ett gammalt Latinskt ord, hvaraf *Plinius* och alla äldre icke veta någon etymologie; *J. Bauhinus*, eljest ej så nogräknad i dylika frågor, förkastar all tanka på *acer*, skarp, hvaraf det dock nu allmänt härledes, emedan det är det sockerrikaste, i alla afseenden mildaste af våra träd (äfven bladen på de sydeuropeiske äro trubbade), så att man här som vanligt behöfver "lucus a non lucendo" *). *Humulus* är ett Germanisk ord, liksom *Prunella, Trollius, Borista* m. fl., så ungt att *C. Bauhinus*, när han utgaf sin Pinax, aldrig hört det; nu antar man dock allmänt, att det härledes af *humus*, förmodligen emedan den mer höjer sig öfver marken än någon annan inhemsk ört; fram således åter "*lucus* etc." *Arum* (Aron) är efter de gamles intyg ett Coptiskt ord: vexten är så till utseende och egenskaper utmärkt, att man väl tycker den kunnat erbjuda bättre benämning än den föreslagna derivationen af *a* priv. et ἀρὰ önskan. Skulle ej *a* priv. få uteslutas och ἀρὰ få anses antyda en önskan om bättre etymologi? Men det skulle blifva allt för tröttande, att vidare följa etymologerne på dessa ex-

*) På samma grund bör väl vårt Svenska namn *Lönn* sökas i lön, *clandestinus*, ty det är ett resligt, ansenligt träd.

kursioner; de träda värdigt i sina föregångares fotspår. Hos desse voro dock vanligen de linguistiske uppgifterne riktige, men icke så bland de Botaniske Etymologerne. Man tycker sig snart märka att de etymologiserat för tillfället med lexikon i hand, sökande vind för vag nagot likljudande ord och hafva derför icke så sällan kommit att förse sig på ett snarlikt. Stundom finnes ett uppgifvet ord alls icke, atminstone ej i den betydelse som det blifvit taget; stundom tages ett snarlikt ord utan minsta sammanhang med namnet; stundom kan väl derivationen försvaras men icke i den antagne meningen, eller ock är öfversättningen af Grekiska orden alldeles falsk. Vi veta väl att det skall anses kitsligt och pedantiskt, att så vilja skolmästra hvart ord, vi anföra derföre blott ett par i en not som bevis; flera andra uppgifvas dessutom i texten *). På orthografi, accentuation, lagarne för vocal- och consonant-förändringarne o. s. v. fästes föga vigt. *Came* i *Camelina* tages utan betänkande för att vara det grekiska *χαμαι*; *Pöpulus* blir utan minsta tvifvel alldeles samma ord med þöpulus (hvarom mera framdeles). Men vid dylika enskilta misstag, som lätt kunde afhjelpas, fästa vi ingen synnerlig vigt; men desto *mer på det oriktiga, godtyckliga i hela principen* (hvilket det valda mottot antyder, vi vilja i detta fall icke lemna ringaste rum

---

*) *Corydalis* härledes af ett Grekiskt liklydande ord, som skulle betyda rokning och vara liktydigt med det narslägtade *Fumaria*, men något Grekiskt ord med denna betydelse finnes icke; väl ett likljudande men det betyder Tofslärka, hvarpå väl ingen kan tänka; bäda härledas rättelsen af *κόρυς*, galea; Fumariæ Grekiska namn är *Capnoides*. — *Ἕλος*, kärr, i *Heleochloa* härledes af *ἕλη*, solsken och i *Helosciadium* af *ἕλος*, hvit (?) — *Camelinæ* tranande benämning af *κάμ* (epirice pro *κατά*) och *λίνον* eller *bland linet*, sökes nu af alla litet obestämdare *på jorden: χαμαι* (!) Den karakteristika betydelsen af *Schedonorus* efter borstens inlästning *nära spetsen* (ὁ ὄρος,-ου) söker man åter *nära bergen* (τό ὄρος,-εος). *Typhæ, τυφη* Dioscor., etymologi må gerna sökas i *kärren;* men icke heta dessa på Grekiska *τῦφος*, utan *τῖφος*; det förra är ett vida skildt ord, som betyder *rök*, translate *utan gagn, högfärd*, och alla dessa epitheter är fallt så träffande på Typha för ifrönjolets och frötjunets rök af denna mer än af någon annan vext och dess stolta, resliga vext, utan att vara af någon nytta; den innebär i sig alla betydelserne af *τῦφος*. Härpå syftar väl ock *Dioscorides*, då han anser namnet afse en *cederheirfvel* (*τυφὼν* af ifrönjolets och frötjunets rök) och en *jättes hotande gestalt*. På dessa egenskaper hänfyda alven *folknamnen* i flera de nyare Europeiska språken, som man i många fall med nytta jemför; men aldrig får afseende fästas på de af vetenskaps-män bildade. — Det är ock verkligen grymt, att förklara den lilla alldeles oskyldiga *Adoxa* för *äreltes;* Linné, som gaf namnet, uppger sjelf att han dermed afsåg dess *regellöshet* i ståndarnes antal och dess *anspråkslosa behag*.

för hypotheser), att utan afseende på alla historiska förhållanden tid och ort för ett namns uppkomst, anse hvarje ord, som med det samma kan sammanbindas, för dess etymologi *). Vi äro ofta frestade att antaga, att man ej sjelf tror på de samma, utan, likt en del af våra gamla Historieskribenter, då de dikta facta, tycka det kan vara godt att hafva något att säga och att det är likgiltigt hurudan etymologien är, blott man kan uppgifva någon sådan. Till och med om etymologien vore möjlig eller rimlig, hvad vetenskapligt värde kan den ega, om den antingen ej är historiskt fullt bevislig eller åtminstone genom alla sammanstämmande förhållanden eger den grad af sannolikhet, att den gränsar till visshet. Men att ett ord blott kan deriveras från ett annat, förtjenar lika litet anföras, som en historicus får för sanning antaga, hvad möjeligen kan hafva händt. Vill man uppgifva en ny gissning f. e. för slagtet *Solidago* än den antagna etymologien af *solidare*, som, ehuru gammal, tyckes vara något tvungen, så efterforske man först vid hvad tid och på hvad ort detta namn uppkom, de den tiden gängse begrepp, de då afsedde förhållanden vid namngifning, analogien med de af samme eller samtida författare gifna (ty i äldre tider var alltid något förherrskande, gemensamt i vetenskaperna, som försvunnit i våra dagar). Tillämpa vi detta på *Solidago*, så finna vi att det, liksom nästan alla namn på *-ago*, uppkommit vid början af vetenskapernes restauration efter medeltidens slut, alla äro bildade af *Brunfels*, *Mathiolus* och samtida, att i alla de öfrige af samma ändelse tydligen ingår *ago* som radix för slutändelsen, antingen i betydelse af *verka på* såsom i *Tussilago*, *Corago* (Borrago) eller (vices agere) *vara*, *föreställa* såsom i *Populago;* deraf kan man hafva något rättighet att gissningsvis framställa, att *Solidago* äfven betyder antingen *Solem agere* likna en sol eller *Sole agi*, helst jemförelse med solen var en för den tiden vanlig föreställning, som sammanbands med gula strålande blommor, och den redan då observerade frändskapen med ljuset gaf anledning till så många gula Synantherers benämning af *solisequa*. — Men af alla den nyare etymologiens fel är väl det mest att klandra, att man icke afser de bestämda historiska traditioner, som man hos äldre författare har uppgifne, hvarigenom allt det lilla intresse, som vid namnens etymologi kan fästas, helt och hållet försvinner. Så har man för *Sedum* nöjt sig med det första ord som rann i hågen, nemligen *sedere* sitta; ja!

*) Äfven fullkomligt likalydande växtnamn hafva och måste ofta hafva helt olika derivation, som de *sex olika* slags växter, som hos de gamle benämndes Lotus: se min afh. *om Grekernes Nymphæaceer*.

nog säger man i svenskan "sitta på taket," men det vet jag ock att *Festus* säger att den hos Romarne planterades på taken (de gamlas *sedum* var egentligen var *Sempervivum*) för att skydda huset för aska, oväder (*sedare* tempestatem) och olycka, *och att den deraf erhållit sitt namn:* en folktro, som efter årtusende ännu fortlefver i var Nord, der ännu samma vext planteras på taken i afsigt, som en Hallänning *) för mer än 30 år sedan sade mig, att gifva *Tomtebo-lycka*, d. v. s. försäkra egaren om en lång, *stilla* och rolig besittning af huset. Äfven Svenskt-Danska namnet *Huslök*, *Huslökke*, skulle jag efter folkets egen anvisning, icke tolka med Husets Lök, utan med *Husets lycka*. Och den natur-mythiska symbol, som deruti ligger, är lätt att fatta, ty af alla våra vexter är det under alla förhållanden den mest oförvissneliga, hvarpå namnen *Aizoon* och *Sempervivum* hänlyda.

I många fall der de äldre uppgifterne ligga till grund för härledningen, äro dessa så oriktigt eller ofullständigt, genom traditionelt afskrifvande, återgifne, att de ledt och leda till förvillelse. Några exempel blott från första bokstafven i alfabetet: *Achillæa* uppgifves hafva sitt namn efter *Achilles* och vanligen tänker man dervid på Homeri hjelte, men det var en Lärjunge af Chiron som är afsedd; *Artemisia* uppgifver öfver allt hafva sin benämning efter *Artemis = Diana*, men det är Cariska Konungen Mausoli Gemal, som skall utvaldt den till sin favorit-vext, denna saga tillskrifves. Så böra dessa derivationer *efter Urkunderne* uppgifvas, men de äro likväl efter alla inre grunder otillförlitlige. Det är fullt bevisligt, att nästan alla vextnamn, som man i äldre tider tillagt mythologiske och historiske personer, äro äldre och med de sednare endast för namnlikhet blifvit sammanbundne. Med alla äldre namn af adjectiv betydelse var ursprungligen ett substantivum (arbor, herba, folium, semen eller dylikt) förenadt, som småningom bortföll (det se vi ända fram i 16 och 17 seklet) och Achilææ äldre namn var *χίλιοφύλλεια* (*Millefolium*, vårdslöst Millium) och efter allmänna reglen uppkom deraf *χίλεια*; att detta sista ock är roten i *Achillæa*, synes så mycket sannolikare, som begreppet af **1000** ingar i alla dess äldre namn; om *α* är ett *α* euphonicum eller partic. defin. *ἁ* (för *ὁ*) kan ej afgöras. Om *Artemisia* berättar *Plinius*, utom den anförda sagan, att dess äldre namn var *Parthenis* och att det deraf genom förändradt uttal uppkommit, liksom *Tanacetum* af eget gammalt namn Tannacum på *Par-*

*) Häraf räknar jag i *Stirp. Agr. Fems. Appendix* Sempervivum till "Hallandorum penates."

thenium (derivationerne för Tanacetum af θανατος och Athanasia hafva föga grund för sig); således äro *Tanacetum*, *Artemisia*, *Parthenium*, hvaraf *Matricaria* är en fri öfversättning, i grunden likbetydande, liksom det är fullt bevisligt, att dessa närbeslägtade vexter i forntidens husmedicin voro i stort anseende och för samma ändamål utan åtskillnad användes. Vid andra tillfällen har ett äldre synonyms derivation blifvit öfverförd på ett nyare namn af olika derivation. Vid nyare tidens början benämndes *Aquilegia*, af *aqua* et *lego*, (emedan den liksom *Alchemilla* upphämtar daggdroppar, som i den alchemistiska tiden ansågs för en högvigtig sak), men äfven *Aquilina*, af Aquila örn; nu finner man den sednares etymologi öfverflyttad på Aquilegia. I många fall öfversattes derivationen så, att man omöjligen kan ana dess rimlighet, t. e. *Alyssum*, med *utan raseri*, *Acorus* med *utan ögonsten* (men det förra betyder *medel mot galenskap* egentligen efter galna hundars bett, *Acorus* medel mot ögonsjukdomar). Hit hör äfven begäret att finna Grekiska stamord för alla Latinska vextnamn, som aldrig varit kände af Grekerne, utan bland dessa hafva vida skilda benämningar. *Plinius* säger vanligen: *Græci appellant . . . .; nostri vero vocant . . . .*, hvilket nog häntyder på sjelfständigt latinskt ursprung. Sådan är härledningen af *Allium* af ἀλλεσθαι; vexten har tillräckligen många Grekiska namn, hvilka man väl heldre tillegnat sig, än att ur ett aflägse Grekiskt ord bilda ett nytt, *i fall man behöft låna*. Ett namns öfverensstämmelse i båda språken är icke ens tillräckligt bevis för Grekiskt ursprung; de kunna vara samsyskon ur ett gemensamt ursprak. Man härleder det Latinska *Viscum* från Ἰξός; är då meningen att Ἰξία skall härledas af Viscus? Eller kanske det ej hade nog lärdt utseende? Men derigenom förvrides ofta ordets betydelse, såsom då *Angelica* härledes af ἄγγελος, som är i sin ursprungliga mening något helt annat än det kristna Angelus. Vore *Angelica* användt af någon Grekisk författare häntydde det på *fridshälsning, stillestånds flagg*, såsom Verbena var; nu är det ett medeltids-klosternamn obestridligt härledt af Angelus i kristlig mening och som alla medeltids namn af religiös hänsyftning.—För sådana vextnamn, som hittills varit ansedde för Latinska stamord eller till en del hafva en gemensam rot i Thraciska syskonspråken (ty de äro gemensamma för de flesta Europeiska språk) har man i sednare åren funnit en rik källa till etymologier i Celtiska språket. Vi känna Celterne föga, Celtiskan platt intet; men vi hafva sett, att Celter och Celtiska mycket brukas i Archæologi och etymologi att förklara obekanta ting. De etymologier man derifrån vunnit äro ofta rätt nätta, kanske allt för nätta, för konst-

mässigt bildade, allt för allmänna. Så plägar ej folkens naturSinne uppfatta intrycken af naturens stumma språk. *Quercus* härledes af Celt. *quer*, vacker, *cuez*, träd; eken har många, nästan stående epitheter i språken, men vacker är icke något vanligt, snarare uttrycka de *styrka, väldighet, trots* o. d. — *Salix* härledes af *Sal*, när, *Alis* vatten (*Latinerne* sjelfva härleda det af *Salire*, eller den hastigt uppskjutande; vi hafva ansett det för stamförvandt med ἑλιξ, ty att i Latinet öfvergar till s är nogsamt bekant; det återfinnes äfven i Tysk. *Söl*, Svensk. *Säly* och de flesta Europeiska språk). — *Alnus* (äfven ett nästan gemensamt Europeiskt ord) af *Al*, när, *lan* vatten-rand o. s. v. Men då man ser, utom de anförde, hvilken mängd namn som skola uppskjutit ur *celtiskt vatten*, såsom *Sium* af *Sin*, vatten, *Arundo* af *arn*, vatten, *Apium* af *Apon*, vatten, *Alisma* af *Alis*, vatten o. s. v., så synes fara värdt att etymologien drunknar i det samma. Att för flera af dessa och många andra otvifvelaktigt Grekiska ord söka etymologi i Celtiskan är väl att gå öfver åen efter vatten. Σ'ον, som *Dioscorides* härleder ὡιὸ τοῦ σεῖεσθαι (men från nyare ur Celt. sin) är bestämdt af samma stam med *Sison, Sisarum, Siser*, (Sisymbrium) m. fl., men *Sison* far ur Celtiskan helt annan rot i *Sizyn*, som skall betyda *bäck*, fast de gamles *Sison* vexer i åkrar bland säden!*) — Med ofvannämn-

---

*) Då vi förkastat de hittills antagne gissningarne om dessa namns etymologi, torde vi böra anföra vår egen. För *Sium* måste man efter Dioscorides bestämda uppgift antaga Σείω som radix, icke blott på den af Dioscorides uppgifna grund, utan snarare af de sydliga arternes slaka och hit och dit böjda stjelkar, enligt ordets ursprungliga betydelse af *vibro*. För *Sison, Sisarum*, hvaraf *Siser* är en sammandragning, är Σισόη, en krets, en kretsrund lock eller flock, stamordet. Denna benämning ligger väl af alla närmast tillhands för en Umbellat, hvarför ock i min fosterbygd umbeller benämnas *kringlor* (=krets, enl. Norrăna språket) såsom *Dill-kringlor*, och vi återfinna samma begrepp i våra allmännaste Svenska Umbellaters namn såsom Hundlock, Hundloka, Rodloka, Björnfloka o. s. v. (Så väl af Norranaspråket såsom Viggers Flokir, ss. nu varande kock af koka, är tydligt att *loka, floka* äro identiska med lock, flock). — *Sesili* åter hör till samma namnfamilj med *Silphyum, Silaus, Siler* o. s. v. Stamordet för dessa är *Σίλ*, som väl hos Grekiska författare endast förekommer såsom ett nomen appellativum (*Ζιλι*) för oljehaltige vexter (Ricinus), men mäst betyda den gummösa ätherisca olja, som utflyter från en mängd mediterranske Umbellatarter och Latinerne kallade Laser, hvarföre *Sil-phyum* af Commentatorerne alltid öfversättes med *Laserpitium*. *Sil-phyum* (af *Σιλ* et *φύω*, produco, profero) betyder den som frambringar Sil; *Silaus* (af *Σιλ* et *ἄνω*, exsicco, arefacio) den som torkar, stelnar till Sil; *Sil-eroum* eller *Sil-er* (af *ἐρωεω*, profluo, promano), den af hvilken Sil utflyter. *Se-sili* åter är ett orientaliskt pil-pil af Sili

de *Al* när, och *Alis* vatten, må ej förvexlas det *ac*, eller *al*, som skall vara stammen icke blott till *Acer*, Lönn, och *acer*, *skarp*, utan ock till *Ilex*, *Ulex* och *Allium* *).

Da man så lätt beslar etymologerne i Grekiska och Latin, torde förlåtas, att man icke obesett antager alla de Celtiske. Der man likväl har *bestämd anvisning* att söka derivationen i Gallien, antager man den gerna med tacksamhet. Som *Plinius* uttryckligen säger, att "*Betula* est arbor gallica," så är dess derivation af trädets celtiska namn, *Betu*, mer än sannolik. Men att härleda *Festuca*, af celtiska ordet *Fest*, föda, betesmark är litet mer äfventyrligt, fast nuvarande *Festucæ* gifva god föda åt boskapen på betesmarkerne; ty *Fe-*

---

och betyder den lilla Sili-växten, i äfven af detta slägte finnas arter, som lemna detta ätheroljartade gummi. Från dessa är den stora namnfamiljen med *Selinum* till typ alldeles till sin betydelse skild, hvarföre den art deraf, som till egenskaper med de förutnämnde öfverensstämde, af Dioscorides benämdes *Ἐλαιο-σελίνον*. I alla dessa namn *ingår således alls icke vatten*, hvilket derföre tillägges i composita af Sison. Ett sådant är *Sis-ymbrium*, om hvilket namn man icke ens framkastat någon annan etymologi än den ogrundade formodan att det skulle vara beslagtadt med de gamlas *Σισύμβριον*. De äro himmelsvidt skilde; hvad de gamles *Sisymbrium* var hvarken har eller kan bliva tvifvelaktigt: den är nemligen *Mentha aquática!* som *Diocorides* sjelf uppgifver att den skiljer sig från Menthæ genom sina i runda lockar eller flockar samlade blommor och vextstalke *locis irriguis*, ligger väl derutöfver tillräckelig anvisning på dess etymologi af *Σίσων ὕμβριον*, af *ὑμβρέω*, irriguo. — Skulle namnet *Silene* verkligen anse arternas klibbighet, härleddes det väl otvungnare af *Σιλ* och — *ἔνη*, ettårig eller *aftonblomstrande Silinext*, eller — *ἐνόω* den öfver allt Sili-klibbiga, än det antagna *Σιαλη*, spott, som är nog mycket härdraget. Men vi finna ingen antydan hos de äldre på denna etymologi, tvärtom endast på de flestas egenskap att blomma om aftnarne eller natterne (Lat. *Vespertina*, *Noctiflora*). Dioscorides, som innefattar *Silene* under *Lychnis*, tolkar sjelf detta med Lucernula, ett litet ljus i natten, (lika historiskt oriktigt, som faktiskt omöjligt förklaras *Lychnis* vara benämnd efter dess användande till lampvekar) och ännu i *Casp. Bauhini* dagar var denna idé-association så öfvervägande, att efter *Hesperis* och *Lunaria* följer omedelbart *Silene* och *Lychnis*, medan hvilka visst icke något annat samband kan upptäckas. *Silene* (af *Σελήνη*) är väl snarast likbetydande med Lunaria, ty som solen var dagsblommornes drott, var i den gamla naturmythiken månan herrskarinna för nattens.

*) Af alla gissningar öfver det sista namnets ursprung är *den äldsta* väl den sannolikaste, nemligen att det, som i äldre tider äfven skrefs *Alium* är af samma stam med *Halo*, utdunsta, emedan ingen Europeisk art har starkare utdunstning eller lukt, och den mer än någon annan drifver på transpirationen, egenskaper som först måste falla i ögonen, och från aldra äldsta tider varit kända och i huskurer använda.

stuca är uppenbart det latinska liklydande ordet, som ursprungligen väl betyder ett långt smalt föremål (hvaruti hvarken föda eller betesmark ingår), en smal käpp, en stång-gel, ett grässtra, och *från denna betydelse bestämdes det först af Linné* för nuvarande Festuca-arterne.

En omständighet, som icke nog kan observeras, är att Romarne ofta lante främmande benämningar, men då, likt nuvarande Fransmän, vanligen så nationaliserade dem, att utan bestämd uppgift på ursprunget man fafängt söker deras etymologi. Så blef af Germanernes *Auerochs* Latinernes *Urus*, jemte otaliga andra exempel. Så äro ock många vextnamn uppenbart af främmande ursprung, ehuru, som redan anmärkt, man nu förtiden finner Latinsk eller Grekisk derivation äfven för sådana uppgifven. Vet man icke bestämdt i hvad språk etymologien är att söka, förirrar man sig vanligen så, att man ej finner tillbaka. Men icke nog dermed: man måste äfven göra sig reda för de gamlas uppfattning af vextens egenskaper, dess användande, dess härstammande. Det är ett högst vanligt förhallande, att vexter fingo namn af ett visst vexeställe, hvarifrån de härstammade, eller den ort, hvarifrån Romare eller Greker erhöllo vexten som handels-artikel. Så utom de bekanta *Medica* (Citrus) från Medien, *Armeniaca* från Armenien, *Persica* från Persien, *Cerasus* från staden af samma namn, *Castanea* af en ort i Thessalien, m. fl. så hafva en mängd andra mindre bekanta samma etymologi, *Aconitum* af staden Acone (*Ovidii* derivation i Metamorph. är som dess öfrige blott poetiska fictioner), *Carium* (Carum) från Carien, *Teucrium* från Trojanska landet, *Ligusticum* från Ligurien, *Tamaris* från nuvarande *Tambra* i Spanien, *Brittanica* från England, *Colchicum* från Colchis, *Thapsia* o. s. v. Som dessa uppgifter härleda sig från samtidiga vittnen, så synas alla andra etymologiska gissningar böra förfalla såsom *Aconitum* af *'Ακόνη*, sandsten, *Carum* af Carus, *Teucrium* af Teucer o. s. v. Troligen äro flera af samma art, ehuru de utan urkundliga vittnen ej kunna utredas. Huru skulle väl en framling utan sådana förklara dylika svenska namn efter enskilda vextställen t. ex. *Kongsangslilja, Gottlandsrofva, Ölandstok, Skummeslöfs-ört, Hålabäcksört;* de sednare efter enskilda socknar och byar *). Men här fodras äfven varsamhet; så får

*) Som ett varnande exempel både på den otroliga lättheten att finna etymologi för allt, då man icke binder sig vid bestämda lagar, och att, sen den blifvit funnen, satta den i samband med någon egenskap hos tingen, skola vi här nedanför uppgifva *hur en Utlänning med Svenskt Lexikon* (med Celtiskt kanske det lyckades ännu bättre) *måste härleda dessa namn. Gottlandsrofva* bleive

man väl ej leda det oförklarliga *Trientalis* från *Trientum* o. s. v., liksom icke, ehuru uppenbar derivationen kan synas, *Ålandsrot* från Åland, *Kalmarerot* från Kalmar, *Tierpsrot* från Tierp eller *Hven* från ön Hven. Med ett ord: utan historisk grund byggas i etymologi endast forkastliga hugskott. — Men utom dessa finnas en mängd andra omständigheter, som måste noga iakttagas; andra, för hvilka icke ens reglor kunna uppgifvas, men som fordra en egen genom studier både af naturen och språken förvärfvad takt att finna och urskilja den naturligaste uppfattningen. Några af de förra skola vi här till prof i korthet anmärka: 1) *måste man noga observera, att många rextnamn undergått betydliga förändringar i skrifsätt och uttal*, och utan att känna det ursprungliga ledes man lätt på villsporr. Så är för *Betonica* (som nu härledes af Celtiska *Bet* hufvud och *ton* godt) ursprungliga skrifsättet *Vetonica;* jag har nagorstädes funnit uppgifvet, men påminner mig för ögonblicket icke källan, att det skall härledas af *Vetones*, en gammal Celtisk folkstam, och att både *Betonica* och *Veronica*, som *utan känd rot* först uppkom i medeltiden, deraf äro ett fördärfvadt uttal. Hvad som härat gifver mer sannolikhet är att alla öfriga namn med finalen — *ica* och — *icum*, afse bestämda localiteter såsom *Persica, Medica, Britannica, Ligusticum* o. s. v. *Plinius* upplyser dessutom att namnet härstammar från Gallien, så att man visserligen kan hafva anledning söka dess rot i Celtiskan, men man skulle kunna önska en mindre tvungen betydelse än af *godt hufvud; Plinius* tillägger att det är synonymt med Romarnes *Serratula* — 2) *Att otaliga rexters namn nu tilläggas helt andra ofta himmelsvidt skilda rexter*, hvarföre etymologien ej får sökas i någon egenskap hos den vext som nu bär namnet. Så härledes icke blott af Botanister, utan ock af Lexicographer *Elatine* af ἐλάτη, Pinus; men besinnar man, att de gamlas *Ela-*

---

ett rof eller skörd af god jord; *Ölanstok* antoges så benämnd i jemförelse med Pors, som oduglig (Tok) att ansa ölet; *Kastloser* för de lösa quastar den bildar (kast, käst är ett vanligt vårdslösare uttal af quast, Smålänningen säger alltid ortakast örtakost); *Skummesloſsorten* vore så benämnd af sina dunkla blad och *Halabacker* af hal (inanis, frustraneus) och baka (Tysk: bachen) såsom ett fördärfligt åker-gräs odugligt för bak; liksom den sistas Danska historiska namn, *Brandenborgar*, väl härleddes af dess hoggula färg, såsom varande en *brand i vången* med anmärkning att Danska vångarna äro omgifne af jordvallar och derföre likna vid borgar. Vi finna en förvånande likhet mellan dessa och många på fullt allvar föreslagne. Så orimliga och löjliga dessa måste synas för en Svensk, skulle måhända många antagne förefallit de gamle Greker och Romare.

tine var afdelningen *Cymbalaria af Linaria* lärer väl ingen kunna tänka på denna derivation. Då man känner dessas refviga vexesätt, som synes kunna förlänga sig i oändelighet, isynnerhet den på *S. Europas* murar vanligaste *Linaria Cymbalaria*, som från en liten knopp under kort tid uttänjes trådsmal nedhängande till flera alnars längd, så kan väl ingen tvifla att rätta derivationen är af ἐλατός, *ductilis* uttänjelig, och det blir än klarare om man besinnar att det var endast langrefviga vexter detta namn förofrigt lämpades till, såsom *Glechoma hederacea*. Denna derivation bör äfven upptagas för nuvarande *Elatine*, hvars utomordenligt refvigt-krypande rötter äro högst karakteristiska för en sannolikt årig ört. — Så är förhållandet med *Ledum, Ribes, Phyteuma, Jasione* och otaliga andra, hvilket rummet här icke tillåter utreda — 3 *Bör man i de fall namngifvaren sjelf uppgifver derivationen följa honom.* För *Aira* uppgifver Linné sjelf Αἶρα, Lolium; skall nu detta ytterligare härledas af Αἴρω, så må det ej ske ur dess bemärkelse af *tollere*, lyfta, som på ingendera eger tillämpning, men väl den af *interficere* dödande som Lolium af de äldre ansågs vara. *Actæa* är först namngifven af *Linne* i *Flora Lapponica*, som Prof. *Wikström* redan riktigt anmärkt, der namnet härledes af Actæon; *Plinii Actæa* är en icke med säkerhet bestämbar vext, hvars derivation är alldeles okänd, möjligen af något vextställe eller dylikt; man har ingen anledning att söka den i Grekiskan; båda de föreslagne, af ἄκτη, upphöjd plats (egentligen hafskust) och ἀκτή, Fläder, äro rent godtyckliga. Hit hör ock *Schedonorus* förklaradt betyda "prope montem", *Pallisot* sjelf uppgifver dess betydelse "prope apicem," som är lika betydelsefull, som den förra meningslös, m. fl. — 4) *Aldrig söka etymologien till alldeles obet iflade stamord i deras derivativer.* Ett sådant stamord är både efter alla Lexicografer och sakens natur *Scirpus*, som dock härledes ur *scirpare*, uppbinda t. e. Vinrankor med säf; det förra härledes lika litet af det sednare, som sand, lof, bast, vide af sanda, lofva, basta, vidja — utan just tvärtom. Sådan är ock derivationen af *Punica* af granatäplets färg (color puniceus); *Punica* (sc. Arbor l. Malus) är helt enkelt del phœniciska trädet eller Äpplen, som till öfverflöd bestyrkes af det Grekiska namnet Σιδον, σιδη af Phœniciska staden Sidon.—5) *Lägga föga vigt på de sednare poëtiska och mythologiska fablerne*, emedan dessa just uppstått af namnet, hvilket nära sammanhänger med den gamla verldens förgudning af naturen. Ur namnlikhet eller för rimmets skull har mången folksaga upprunnit, såsom hos Smålandsbonden "att Ljungen marker för kongen" — och just af denna art är den nu allmänt antagne etymologien af *Pŏpulus* af *Pŏpulus*;

det var just för denna namnlikhet, *"Peuple" Français* valde *"Peuple" l'arber* till sin symbol, den tid de planterade frihetsträd — men icke är det något bevis för dessas fullkomliga identitet. Man synes ofta icke ana att *trå* lika lydande ord kunna vara olika. *Anden* (Anas) måtte väl ej kunna antagas för identisk med *ānděn* (spiritus) eller *ānden* (tempus) i skördanden. Men liksom båda orden *Corydalis* väl icke kunna härledas af hvarandra, men väl ur ett gemensamt stamord, så skulle både pŏpulus och pŏpulus kunna härledas såsom frequentativa (eller ett pil-pil i Hebreisk mening) af *pullus* i dess dubbla betydelse af *afföda* och *rotskott;* pŏpulus ur den förra, alldeles som proletarii af proles; pōpulus ur den sednare, emedan intet annat träd ger så många rotskott.— 6) *Icke söka någon derivation för många namn;* flera af de vigtigaste naturföremålen måste vara bland de aldraförsta ting som egt egna namn eller så aflägset ursprung att alla sporr för deras derivation försvunnit; flera hafva uppkommit af ren namnförbistring, eller ock af rent godtycko. Så försäkrade mig framlidne Professor *Retzius*, denne jätte i lärdom, hvars bild quarstar för mitt minne som den gamle Carolinens för Axels skald, att det Titaniska snillet *Adanson* vanligen bildade sina namn genom lottkastning af de bokstäfver, som bilda det samma. Det hindrar dock icke, att etymologerne funnit radicer för desamma. — 7 Men vida vigtigare än allt det anförde och det enda som kan gifva något vetenskapligt värde åt vextnamnens etymologi (ty detta lilla dilettant-vetande för sig eger intet sadant) är *uppfattningen af så väl det diametralt motsatta i sjelf a namnens bildning, som är mest märkvärdig, som den helt och hållet olika verldsåsigt, hvilken omisskänneligen afspeglar sig i gamla verldens, medeltidens och nya tidens vexthenämningar.* Deruti att man tolkar de förstnämnda efter vår tids namnbildning och begrepp, ligger förklaring till så mangen oriktig etymologi. Sådana vextnamn, som *Skrattaren, Sittaren, Önskelös*, o. s. v. hvarmed man tolkat *Anagallis, Sedum, Arum*, hafva ännu aldrig uppstått i nagot folkspråk, från hvilken källa alla de äldre namnen härflyta; endast vår tids *prioritets-lagar* för benämningar kunna göra sådanas antagande möjligt. *Hvarje namn som upprann ur skötet af ett folk, som lefde i naturen* [Herdelifvet heligast] *och förgudade densamma, måste innehålla en träffande natursanning; liksom vi i alla medeltidens vextnamn, då man lösslet sig från naturen* [kloster- och anachoret-lifvet heligast] *och kristnade densamma, finner en religiös betydelse, och vid nyare tidens början, då man sökte beherrska naturen* [civilständer, borgerliga näringar, o. s. v. inflytelserikast], *vexternes nytta mest är afsedd vid deras benämn-*

ning, tills i våra dagar, som söka lösgöra sig från alla band, menniskan helst förgudar sig sjelf (snillets och talangernes afguderi) *och Botanisterne sig och sina sjelfinlagda idéer i naturen* — men endast frisk naturpoësi och religion fortlefva evigt på folkens läppar. Af sjelfva bildningen af vextnamnen och den verldsaskadning, som i dem uttryckes, eger man icke blott en probersten på etymologiens antaglighet (ej likväl bevis för riktigheten) utan äfven säker anvisning på deras ålder, liksom en *Brunius* af cementet och några zirater igenkänner en ruins ålder och byggnadsstil. Så uppfattade kunna undersökningar äfven af de obetydligaste ämnen, såsom det om vextnamnen onekligen är, om man antager blott *hvad som är sanning, tillförlitlig sanning*, leda till nagra, ej föraktliga resultater, som vi i en följande afhandling skola söka närmare antyda.

Af det anförda torde imellertid få antagas:

1. Att det sätt, hvaruppå vextnamnens etymologi vanligen bedrifves, hvarken leder till sanning eller nagot annat nyttigt. Allt hvad som icke söker *endast det sanna fullt tillförlitliga*, kan aldrig vara till någon vinst för vetenskapen. Om man än medgafve, att hvarje namn måste hafva sin etymologi, följer icke deraf att man bor antaga en godtycklig gissning; ännu säkrare är att hvarje person måste hafva födelse-ort och föräldrar, men icke uppgifver derfore nagon historisk författare dylika sjelfdiktade när han ej känner de verkliga. Vi önska derfore utdömdt icke blott allt oriktigt och löjligt, utan äfven allt godtyckligt och obevisligt. *Vida bättre ingen etymologi, än en oviss.*

2. Icke heller bör man, vid uppgifvandet af ett namns etymologi, upptaga något efter andra utan nödig kritik och varsamhet. Rena hugskott förtjena lika litet upprepas, som *Johannis Magni* och fleras fabler i en Svensk historia. Vetenskaperne hafva, liksom hvarje väl ordnadt hushall, sina skräpkamrar för sådant som endast väcker äckel eller löje; en husmoder med någon takt framlägger icke gerna sådant i gästrummen, och samma aktning bör en författare visa sina läsare.

3. Att allt etymologiserande är föga fruktbringande om man icke eger nagon anvisning på namnets betydelse, om man icke vet i hvilket språk etymologien är att söka: eller med ett ord allt sokande på mafå. Lättrogenhet har ofta varit etymologers arfsynd.

4. Att för alla äldre namn måste framför allt äldre, samtida författare rådfrågas. De innehålla ofta derom en be-

stämd uppgift, ofta endast några anvisningar, men som sammanbundne med andra liktidiga författares gifna vinkar och jemförde med tidens naturaskådnings- och namnbildnings-sätt, kunna leda till en nära visshet gränsande sannolikhet; allt som ej hinner detta mål är forkastligt. I sammanhang härmed torde man få hemställa, om icke allt etymologiserande på egen hand, utan större historisk lärdom, philologisk insigt och linguistisk kunskap än som för tillfället kan förvärfvas genom bruk af ett Lexicon, lämpligast inställes.

Detta kan väl synas vara ett *hårdt tal*, men i vetenskapliga kritikens namn, utan ringaste personlig hänsyftning, måste det en gång utsägas. Vi veta dessutom alltför väl att ju utmärktare vetenskapsmän desto mindre vigt lägga de på något så obetydligt, som vextnamnens etymologi, och om några misstag deruti upptäckas, förringar det ej mer för deras ära, än ett dun på en lärd mans kläder.

II. Hvarjehanda.

1. Vår utmärkte Bryolog, Herr *S. J. Lindgren*, förnärvarande anställd som Lärare i Naturvetenskaperne vid Landtbruksinstitutet på Degeberg, har i Botaniskt afseende noga undersökt trakten derikring och i synnerhet det från äldsta tider i geologiskt och botaniskt afseende högt berömda *Kinnekulle*, som efter så många Botanisters granskning likval lemnat en betydlig efterskörd. Bland de kring Degeberg och Lidköping ins mlade vexter torde i synnerhet förtjena nämnas: *Fedia dentata, Calamagrostis Halleriana, Bromus pratensis* (*B. commutatus* Koch), *B. racemosus, B. hordeaceus* Whlnb., en art af *Arena* närbeslägtad med *A. fatua* (*A. intermedia* Lindgr.)*) *Polygonum laxiflorum* i många former. — Bland Kinnekulles äldre bekanta skatter förtjenar i synnerhet nämnas dess rikedom på *Pruni;* icke blott *Pr. Avium* förekommer i mängd (sardeles på N. V. sidan, fullkomligt vild), utan äfven *P. Cerasus* är allmän och för *Prunus domestica*, som efter *Bjerkanders* anmärkning är inskränkt till kalkstenslagret, har man, utom det Linneanske vextstället (Gösäter), flera sasom på Rödstens-klef mellan Mortorp och Norrtrellje vild *(Gyllenhal)*, Blomberg Westerplana Sn. *(Dalman* och *Lindgren)* — *Arenaria Gothica* Fr. som är mycket ymnig och efter Hr

*) Insamlad för Herb. Norm. VII.

Lindgrens undersökning af 1000:tals exemplar alltid bestämdt ettårig, icke ens persisterande. — Den från äldre tider uppgifna *Sorbus Aria* är *S. scandica* och mycket allmän i ängarne. — Af *Betula* har Herr Lindgren der endast anmärkt *B. glutinosa* och afarten *pubescens* på Venerns strand. Den *Aster* från Hellekis, som Linné uppgifver, och citeras till *A. Tripolium* anser Herr Lindgren att hafva varit *Inula salicina*. Några af Kinnekulles utmärktare vexter såsom *Thalictrum minus, Salix hastata* m. fl. har Herr *Lindgren* icke ännu lyckats återfinna, men väl *S. depressa livida* på Westerplana storäng. — Bland Kinnekulles vexter förtjenar särskildt anmärkas den vid Hellekis och bortat Mörkeklef allmänt spridda *Lilium bulbiferum*. Den afviker mycket betydligt från den odlade. Stjelkarne spensliga, temligen höga altid enblommiga, bladen mycket glesa. Blommorne äro högrula, icke brandgula, med smalare kronblad. Den synes förtjena skiljas som en egen artförändring. *(Lilium bulbiferum Gothicum)*, men återstår ännu att jemföra med den i Tysklands bergstrakter verkligen vilda formen. Den har blifvit inflyttad i trädgård, för att undersöka huruvida den återgår till den vanliga.

Bland nyare fynd för Kinnekulles Flora torde följande vara de intressantaste: *Hieracium cymosum, Fedia dentata, Lithospermum officinale, Lamium intermedium, Mentha (sati a?) Agardhiana, Heracleum sibericum, Barbarea stricta, Stellaria Friesiana, Epilobium rivulare, Potentilla alpestris* (men P. verna ännu icke sedd), *Polygonum Persicaria, minus* samt flera former af *laxiflorum*, en del endast med större blommor skilde från *P. minus*.

(Enligt meddelade anteckningar).

Utgifvaren bifogar den önskan att Herr Lindgren, som ämnar fortsätta sina forskningar, måtte lemna en fullstandig sammanställning af de många spridda materialier man eger till Kinnekulles Flora jemte sina egna observationer.

2. I Upsala har en ny literär tidskrift under titel *Frey* börjat utgifvas. Bot. Doc. *Arrhenius* har öfvertagit redaktionen af dess botaniska del. I första häftet, som redan utkommit, finnes en upsats om fornverldens vegetation.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 7. Lund Juli 1841.

I. Original-Afhandling.

1. *Några ord öfver Rumex acutus och aquaticus L.; af E. Fries* *).

Från den stund man började skilja Linnéanska vexterna i flera arter, blefvo Linnés benämningar vanligen ett tvistämne, emedan man *icke insåg, att Linnés art icke hörde till någon viss af de sedermera åtskiljde, utan i de flesta fall till samtlige af de så kallade nya närbeslägtade arterne. Ingenstädes kan detta vara solklarare än bland Rumices* och till "complett evidens" bevisligt. Under *Rumex acutus* innefattade L. ursprungligen alla allmännare arter af afdelningen *Oxylapathum* såsom *R. cristatus, R. obtusifolius* och under *R. aquaticus* alla våra mycket stora, i mellersta Sverge allmänna (så att de möjligen kunnat undgå Linné) arter af afdelningen *Hydrolapathum,* såsom *R. domesticus, R. conspersus, R. Hippolapathum, R. maximus* och *R. Hydrolapathum*, hvilket redan är klart deraf, att i första editionen af Fl. Suecica *Rumex maritimus* anföres som en smalbladig, krusig varietet af den förra, liksom *R. crispus* af den sednare. Och huru Linné kom till denna åsigt, blir klart då man känner, att kring Stenbrohult och alla de ställen, der Linné i sin ungdom botaniserade, finnas endast

*) Utgifvaren anser sig böra tillkännagifva, att denna afhandling, äfvensom flera andra upsatser från Prof. FRIES redan i April voro författade och öfversända, churu de till följe af mellankomna omständigheter först nu kunnat tryckas. *Utg. Anm.*

tvenne arter, men dessa mycket ymnigt, nemligen *R. obtusifolius* och *R. domesticus*, som äro de ursprungliga källorne för nämnde arter. Som den sednare har 2 utmärkta former, en bredblading på våta ställen, hvilken i S. Sverige, (jemf. *Retzii Suppl.* och *Fl. Oec.*) alltid ansetts för den verkliga *R. aquaticus* och hvilken, under de exkursioner jag både i Skåne vid Roslätt i *Saxifragæ Hirculi* moras, och i Halland (vid bäcken mellan Halmstad och Söndrum) haft förmånen anställa i sällskap med Professor Wahlenberg, visades mig af denna skarpsynte forskare som *R. aquaticus* eller en tydlig öfvergång mellan *R. domesticus* och *aquaticus;* och en smalblading, krusig på torrare, inses lätt huru Linné kom att med *R. aquaticus* förena *R. crispus*, hvilken ock af Linné och intill sednaste tider hos oss med *R. domesticus* blifvit förvexlad. Först i andra editionen af Fl. Suecica skildes *R. maritimus* från *R. acutus* och *R. crispus* från *aquaticus*, samt slutligen efter utgifvandet af Fl. Suec. ed. 2 skildes *R. acutus* i tvenne *R. acutus* (cristatus) och *obtusifolius*. Ehuru den sednare fullt bevisligt var Linnés ursprungliga *R acutus* (och, enligt *Kunths* försäkran, finnes intet annat än en topp af denna under namn af *R. acutus* i Linnés herb.), så tillade Linné, med sin kända aktning för sina föregångare vid antagandet af special-namn, åt de gamlas *Lapathum folio acuto* (= R. cristatus) namnet *R. acutus* och åt de gamlas *Lapathum folio obtuso* namnet *R. obtusifolius*. Att Linne haft *R. cristatus* under ögonen vid sista bestämmandet af sin *R. acutus* är mer än sannolikt deraf, att Linnés beskrifning passar på det nogaste till denna, men ingen annan; att den från äldre tider fanns odlad i Upsala trädgård och äfven finnes vild, ehuru sparsamt, i mellersta Sverige. *Att aldrig Linné räknat någon af R. Hydrolapatha* t. ex. *R. Hydrolapathum*, till sin *R. acutus* är alldeles uppenbart, om man observerar den vigt Linné alltid lägger i dess definition på *valvulæ dentatæ* (och så obetydliga tänder som *R. Hydrolapathum* eller *R. maximus* stundom erhålla hade visst aldrig Linné fästat sig vid); — att Linne uppgif-

ver den såsom ett besvärligt ogräs på åkrar i Skåne, der ännu i denna dag väl *R. obtusifolius* förekommer, men aldrig *R. Hydrolapathum* kan finnas; — att Linné först ansåg *R. maritimus* som varietet deraf, hvilken lika väl kunde förenas med *R. obtusifolius*. som *R. crispus* med *aquaticus*. Linné förenade ofta väl skiljda arter, *dock voro de alltid närbeslägtade*, men det är en grof förolämpning mot Linnés minne, att kunna tilltro honom den orimligheten att förena *R. maritimus* med *R. Hydrolapathum*. Då hvarje ord, hvarje citat, hvarje specielt angifvet växtställe hos Linné, då Linnés herbarium anvisar på *R. cristatus* och *obtusifolius, kan aldrig R. acutus L. sökas annorstädes.*

Sen *R. crispus* blifvit frånskiljd, förblef *R. aquaticus* alltid hos Linné en kollektiv benämning för de öfrige ofvannämnde fem *R. Hydrolapatha* eller åtminstone alla dem, som förekommit Linné, och det måste de flesta hafva gjort, såsom allmänna i Upsala trakten och de provinser han berest. De äro ock så närbeslägtade och utgöra en så sammanflytande serie, att de i Linnéansk mening nästan böra sammanfattas under en art. *Wahlenberg*, som väl känner dem alla, skiljer endast 2, äfvensä *Meyer* i sin *Chloris Hannoverana*, men denne anser troligt att de kunna utgöra en art. Frågas nu billigt om det icke redan är sannolikare, att *Linné* (hvaruppå dessutom direkta bevis tillräckligen finnas både i Linnés skrifter och i de under dess ögon samlade Herbarier) af denna närförvandta grupp bildat sin *Rumex aquaticus*, än att han skulle ryckt en och annan midt ur kedjan för att förena med *R. obtusifolius* och *maritimus*. Den ursprungliga *Rumex aquaticus* är, som redan antydts, den på våta slätten växande *R. domesticus*, som *Retzius, Rafn* och alla sydsvenska Botanister antagit, hvilket snarare bestyrkes än bestrides af Prof. *Wahlenberg*, som förenar den med *R. Hippolapathum*. Da Linné tillägger sin *R. aquaticus* folia radicalia acuta passar det till *R. domesticus*, icke till *R. Hippolapathum*, som har dem obtusa. Det var den som först förekom Linné, växande icke 100 steg från dess

vagga; det är den som ligger i dess herbarium; det är derföre den som sednare Engelske floror, såsom *Hooker*, antaga för den verkliga *R. aquaticus*, som vi redan i denna tidskrift upplyst. Men huru ensidigt det vore, *att blott deruti se R. aquaticus*, finner hvar och en som botaniserat i Upsala-trakten, der hela serien ända till *R. Hydrolapathum* verkligen luxurierar, så att de icke kunna undgå någon mångdubbelt skumögdare än man skulle våga anse Linné. Och huru man kan förneka, att *R. Hydrolapathum*, jemte de öfrige närbeslägtade, af Linné varit inbegripen under *R. aquaticus*, måste någon som är skarpsinnigare än jag förklara, då det är denna art som är den utmärktaste och allmännaste, då det är den som egentligast vexer i vatten, då Linnés citerade synonymer och figurer höra till denna; då Ehrhart och *Linnés* disciplar insamlat den såsom Linnés *R. aquaticus;* — och *framför allt den i mängd och ingen annan af de förvandta finnes på alla de talrika rextstallen Linné sjelf ex autopsia för den anförer i sin Skånska resa* o. s. v. — *Linné* säger väl om sin *R. aquaticus* att den har granula på valvlerne och dessa saknas på *R. Hydrolapathum* sällan, men på de yngre äro de föga utmärkta; och dessutom är redan visat, att Linné tagit diagnosen af *R. domesticus* i sitt herbarium och sen eftersågs den saken icke så noga.

Detta förhållande är redan framställdt i *Nov. Fl. Svec.;* vi hafva visst sett det förnekadt, men någon vederläggning har icke försökts ej eller anse vi den möjelig.

Hvilka arter böra nu bibehålla Linnéanska namnet? Att *R. cristatus* bör återfa namnet *R. acutus* synes knappast kunna betviflas. I Linnés sednaste skrifter är den så rent framställd, att man icke ens kan säga den vara en kollektiv benämning. Också finna vi hos nästan alla Sydeuropeiska Botanister denna kallad *R. acutus*, liksom hos nästan alla samtliga efter sjelfstandig pröfning och med kritisk blick skrifvande Florister såsom *Bieberstein, Sprengel, Koch* et *Ziz*, Flora Wetterau. etc. etc., äfven som hos Rumicum förste kritiske

bearbetare i Skandinavien, *Rafn*, som under namn af *R. acutus* mycket tydligen beskrifver *R. cristatus*. Dessa öfvervåga vida den stora mängd, som skrifver endast efter slendrian utan kritisk pröfning.

Svårare torde vara att besvara denna fråga angående *R. aquaticus*. Något allmänt antaget kan man visst icke åberopa; i S. Europa, i Frankrike såsom hos *Decandolle*, liksom hos alla äldre tillägges det *R. Hydrolapathum*, i England och i S. Sverge *R. domesticus*, hos många *R. Hippolapathum*; vanligen är det likväl kollektivt, hos *Wahlenberg* för *R. domesticus* och *R. Hippolapathum*, hos *Meyer* i Chlor. Hannov. för *R. Hydrolapathum* och *R. maximus*. Skulle man räkna bruket så blefve väl pluraliteten för *R. Hydrolapathum*. Men Linné har sjelf gifvit oss tillräckelig anvisning huru han velat att hans namn skola tillämpas. Hvilken af dessa *Linné* tillagt namnet *aquaticus*, om han skiljt den i flera arter, kan icke betviflas. Liksom vid *R. acutus* bibehöll L. alltid namnet efter de äldre synonymerne, och minsta tvifvel kan icke vara att Linné velat att *Lapathum aquaticum* hos alla sina föregångare i tvenne sekler skulle behalla detta namn, och då hos dessa de arter finnas klart skiljde, som Linné förenat, så böra de väl hafva någon auktoritet; — *Linné* ville att den officinela arten skulle behalla ett bekant namn, och *R. Hydrolapathum* har allestädes varit den officinela; — *Linné* afsåg gerna folkets egna naturuppfattning för sina benämningar, och det är denna som af vatten fått sitt trivial-namn i alla språk; — *Linné* älskade likväl framför allt de benämningar som innebära mesta natursanning, och *R. Hydrolapathum* är den som mest vexer i vatten och alldrig förekommer utom detsamma. På dessa talande skäl bibehöll jag det för *R. Hydrolapathum*, hvaruti jag haft de flesta till föregångare och icke saknar efterföljare bland kritiske Botanister. Vill man ej bibehålla namnet för denna, måste det tillläggas *R. domesticus*, som lika väl vexer vid vatten som *R. aquaticus*; emedan denna är Linnés och äfven Wahlenbergs ursprungliga form deraf; det

är denna från hvilken Linnés diagnos blifvit hämtad; det är denna, som ligger i Linnés herbarium under detta namn och alltid så varit benämnd i S. Sverige (jfr. *Retzius*, *Osbeck*, *Aspegren*, äfven *Wahlenberg*, o. s. v.), liksom nu i England; *Læstadius* skickar den äfven för *R. aquaticus*. För min del skulle jag dock ej vilja bifalla det, men ännu mer ensidigt är att vilja hafva *R. Hippolapathum* bestämdt till *R. aquaticus L.* Att *Linné* lagt någon särdeles mer vigt på *R. Hippolap.* vid Upsala än alla de öfriga der vexande närbesläg-tade formerna, som han alla innefattade under sin *R. aquaticus*, derpå finnes intet intyg, men väl att han *der* under detta namn distribuerade *R. Hydrolapathum*, såsom af *Ehrhart* (se Meyer Chlor. Hannov.!). Följden af allt detta blir väl, att man slutligen nödgas alldeles öfvergifva namnet *R. aquaticus L.*, da det är ett kollektivt namn och man icke kan på nagondera stricte i Linnéansk mening tillämpa det; och endast använda det i fall man, hvilket *Meyer* formodar vara det riktigaste, skulle taga arten i så vidsträckt mening som Linné. Jag önskar icke, att någon måtte blott antaga min mening; men att man matte så mycket losgöra sig från en förutfattad mening, att man kunde pröfva de skäl jag framställt.

En kritiskt historisk framställning af framskridandet i kännedomen af en Floras alster och särskildt dess kritiska slägten är för deras kännedom af stor vigt. Endast derigenom komma desse till full klarhet; mycket som efter vanligt citerande framställes som ett misstag, framstår derigenom som en förtjenst. Liksa vigtigt det är att känna första kallan för en arts bestämmande, är det ock att känna första kallan för dess upptagande som inhemsk. Det visar "quantæ molis erat Suecanam condere Floram", och är en rättvis gärd åt den kostnad och möda upptäckandet af hvarje art fordrar. *Gaudins Flora Helvetica* är härför ett värdigt mönster. Härvid fordras mera oväld och noggranhet än man vanligen finner uti ett godtyckligt förfarande; så ser man stundom en skygghet

att citera en misshaglig författare, äfven då man följer honom, så vida man ej förmodar derigenom kunna relevera ett fel. Så tillägger man vanligen Prof. *Retzius* en mängd uppgifter, som ej tillhöra honom utan *Linné* (t. ex. *Orchis pallens*, *Rosa ar ensis)* och *A. Afzelius*, men förbigår honom vid desto flera egna upptäckter. Här torde platsen vara för en historisk framställning öfver afdelningen *Lapatha* af slägtet *Rumex*. Huru *Linné* tog *R. aquaticus* är redan visadt; så förblef det ock länge i den för Svenska Floran okritiska tid som följde efter Linné.

Först då man blef uppmärksam på att man icke i mellersta Sverige egde någon *Rumex acutus* såsom skild från *R obtusifolius*, började man söka den i en del af den fordna *R. aquatici* former, och såsom sådan framställdes *R. maximus*, som hos oss gick under detta namn tills Forf. framställde den under det nu antagna i *Nov. Fl. Suec.*, med bevis, att *R. acutus* L. icke var att söka i denna trakt. *Retzius* åtskiljde ytterligare *R. Hydrolapathum*, och Dr *Hartman* bestämde 2 nya arter, *R. domesticus* och *R. conspersus*. Så hade antalet vuxit till 5 (och i sista eller 39 haftet af Fl. Dan. tillägger Herr *Dreyer* en sjette, *Heleolapathum*, en medelform emellan *R. domesticus* och *R. Hippolapathum)*. Dessa reducerades till tvenne i *Wahlenb. Fl. Suec.*, och som Forf. häraf ej då sett mer än trenne verklige arter, upptogos icke heller flera i den Monografi öfver slägtet som lemnades i *Nov. Fl. Suec.* — Som vi ansago oss på ofvan uppgifna grunder böra antaga *R. acutus* Wahlenb. för den verkliga *R. aquaticus*, upptogo vi de äldre Botanisternes benämning för *R. aquaticus* Whlnb. eller *R. Hippolapathum*. Här i mellersta Sverge hafva vi visserligen funnit att den kan delas i 2:ne arter, nemligen de äldre Botanisternas *Hippolapathum*, till hvilken hufvudarten l. c. efter syn. och defin. hör, och *R. domesticus* Hartm., men båda de särskildt anmärkte formerne deraf höra till denna; β. är nemligen den i S. Sverige vid vatten vanliga *R. domesticus*, som *Linné* och *Wahlenberg* räknat till *R. aquaticus* α.

Således var det *der* fullkomligt riktigt att sätta dem tillsammans *). Äfven med *Rumex crispus L.* blef länge *R. domesticus* Hn. förvexlad, och Herr *Areschoug* har ytterligare derifrån afsöndrat en *R. propinquus*, som utgör öfvergången till *Oxylapatha*. Dessa tillhöra sydliga och vestliga provinserne, der *R. obtusifolius* utan jemförelse är den ymnigaste af alla Lapatha. Af dessa har *Linné* sannolikt endast sett den och *R. maritimus*, ty *R. acutus* blef väl urskiljd i Upsala trädgård. De öfrige äro både sällsynta och föga i ögonen fallande. *Retzius* tillade först såsom Svensk *R. Nemolapathum*. Författaren häraf bestämde först *R. palustris verus*, *R. conglomeratus* och *R. cristatus* (acutus).

II. Literatur.

Enumeratio Stirpium in Agro Petropolitano sponte nascentium secundum systema sexuale Linnæanum composita. Auctore J. A. Weinmann. Petropoli 1837. 8:vo 320 sid.

(Meddeladt af Prof. E. Fries)

Då vi sakna alla nyare botaniska underrättelser om vårt närmaste grannland i öster, det oförgätliga, de sorgliga dock kära minnenas land, så måste alla upplysningar öfver ve-

---

*) Nämnde art är fullkomligen synonym med *R. aquaticus* Wahlenb., som såväl enligt Lapska exemplar som talrika *lefvande för mig* bestämda anser *R. domesticus aquaticus* för den äkta *R. aquaticus* och derifrån icke skiljer hvad jag sedan i mskränktare mening kallat *R. Hippolapathum* i Fl. Scan., Herb. norm. Då *R. Hippolapathum* Nov. Fl. Sv. citeras, bör hufvudarten med alla sina synonymer anföras under *R. Hippolap.* eller *R. Friesii* Aresch., hvilken jag äfven i talrika exemplar egde under ögonen, men icke mot Prof. *Wahlenbergs* bestämda yttrande vågade skilja; — deremot böra båda de specielt efter lefvande exemplar anmärkta afarterna *domesticus* och *aquaticus* citeras under *R. domesticus*.

getationen i de öfrige Östersjö-länderne, under lika latitud med Sverige, äfven intressera Svenska Botanisterne. De förblifva dock fordna *Germaniska* länder! Vi hafva derfore trott oss med några ord böra framställa resultaterne af ofvannämnde skrift, som aldrig kommit i bokhandel och, ehuru på fjerde året gammal, så vidt vi känna icke i någon tid-skrift blifvit nämnd, så att redan underrättelsen om dess tillvaro för de flesta torde vara en nyhet. Den förtjenar likväl, som en trogen flora öfver hela Guvernementet Pettersburg, eller det fordna Svenska Ingermanland, vextgeografernes uppmärksamhet, i synnerhet for oss Svenskar, helst det framvisar en vegetation, som i flera fall upp- och ned-vänder de förestallningar man i Sverige vanligen gör sig om många vextarters nordliga och sydliga utbredning. Kring Pettersburg, under lika latitud med Upsala, finner man en besynnerlig blandning af högnordiska och Skånska vexter. Det är redan anmärkningsvärdt, att man der finner på låglandet *Galium suaveolens, trifidum, Polemonium* i mängd, *Archangelica officinalis, Rumex alpinus, Andromeda calyculata, Silene tatarica, Rubus arcticus* i mängd, *Nymphæa pumila, Aconitum Lycoctonum, Sonchus sibericus, Betula fruticosa, nana; Salix phylicæfolia, arbuscula, grandifolia, Myrtilloides; Splachnum luteum, rubrum* o. s. v., men ännu märkvardigare blir detta, då man finner dem blandade med *Scirpus radicans, Leersia oryzoides, Bromus inermis, Myosotis sparsiflora, Peucedanum Oreoselinum, Dianthus arenarius, Asarum, Ajuga reptans* (som är den enda förekommande art af slägtet), *Betonica, Galeobdolon, Orobanche major, Alyssum incanum, Picris Hieracioides, Crepis biennis, Senecio paludosus, Bellis,* o. s. v. — Söka vi härtill någon förklaring tro vi oss först böra fästa uppmärksamheten deruppå att *Ingermanland* sammanhänger med den stora Ryska kontinenten, således har ett öfvervägande kontinental-klimat (hvarom bristen på plantæ campestres och maritimae, se nedanför, vittnar) och således större ytterlighet både i kold och värme och i följd deraf äfven i nordliga och sydliga vexter

än det insulära Skandinavien. Besinna vi ytterligare, att landet är uppfylldt af stora djupa moras, som efter de stränga vintrarne länge bibehålla bottenis; att de omgifvande Ladoga och Neva hafva alla sina tillflöden från utmärkt kalla, nordliga trakter, så är de högnordiska arternes förekomst just i och kring dessa moras redan lätt deraf förklarlig om än icke dertill komme de isotherma liniernes betydliga sänkning mot öster och en mängd nordiska vexters bekanta quarstående långt ner i södern af det Slaviska Europa, der de icke genom allmännare kultur blifvit tillbakaträngde mot den högre norden. — Sommarens högre varma bidrager väl å andra sidan till framkallande af den sydligare vegetationen, men den synes derjemte mest förekomma vid den från södern kommande Narovafloden, hvars källor ligga så nära den än djupare från sodren kommande Dünas flodgebiet, att vexter från den sednares lätt kunnat öfvergå till den förras. (*Elben* lemnar tillräckliga bevis på en mängd vexter, som från Tysklands inre delar blifvit nedförde till Holstein). Men derjemte synes vegetationen i dessa trakter berättiga till antagande af en mäktig öfvergångs-bildning, lik de större Östersjo-öarnes, da vi der finna många utmärkta Orchideer såsom *Orchis militaris, ustulata*, *Serapias rubra* o. s. v. och en mängd Ölandsvexter såsom *Ulmus effusa; Cnidium venosum; Euphorbia palustris*, *Esula; Inula britannica* et *dysenterica*, *Thalictrum angustifolium*, *Calamagrostis acutiflora* o. s. v. En sadan ger alltid at ett landskaps vegetation en sydligare fysiognomi. Derjemte bör icke heller förgätas att alla ofvan anmärkte arter egentligen hafva en östlig center, så att de f. e. *Sonchus sibiricus, Silene tatarica, Andromeda calyculata* o. s. v. öfver Finland spridt sig äfven till Sverges östliga strand. Alla utmärktare arter, som Ingermanland framalstrar, men icke spridt sig till Skandinavien, äro ännu mera östliga vexter, t. ex. *Beckmannia erucaeformis, Gentiana cruciata, Pulsatilla patens, Agrimonia pilosa, Myosotis sparsiflora, Conioselinum Fischeri,* o. s. v. Bland märkvärdigare vexter,

som Sverge har gemensamma med Ingermanland, förtjena isynnerhet följande anmärkas, *Glyceria* eller *Festuca arundinacea* Liljeb., *Viola umbrosa* (V. borealis *Weinm.*), *V. uliginosa*, *V. stricta* (V. montana v. stricta *Weinm.*), *Hydrolapathe*, *Veronica maritima*, *Geum hispidum*, *Brassica Napus et campestris*, *Lonicera coerulea*, *Epipogium*, *Salix daphnoides*, emedan dessas förekomst hos oss icke synes så isolerad som hittills. Då man decomponerar Skandinaviska vegetationen i sina elementer, så finna vi ganska litet egendomligt; den är bildad af fragmenter af *den arktiska Floran*, hvars arter förekomma rundt kring arktiska zonen*); denna är dess grundlager; af *den Germaniska* eller det tempererade Europas; men till dessa kommer ett icke oviktigt bidrag från den *Ost-Europeiskt-siberiska;* dessa elementer kunna i de allra flesta fall urskiljas, ehuru en och annan art af den arktiska Floran t. ex *Cornus suecica*, *Pedicularis Sceptrum carolinum* etc. öfverga till det nordliga Tyskland; andra af den Siberiska, ss. *Conioselinum*, *Crepis siberica*, *Silene tatarica*, intränga i dess östliga delar. I Ingermanlands Flora upptäcker man lätt att grundlagret för densamma med sin *Sceptrum carolinum*, *Cornus suecica*, *Linnaea*, *Lobelia*, *Rubi herbacei*, 7 *Pyroler*, *Utricularieæ*, *Potentil'a norvegica*, *Subularia*, *Calamagrostis*-arter, *Carices* (microstachia, loliacea etc.) är äkta Svenskt — trädslagen äro alldeles de samma som i mellersta Sverge, med undantag af Sverges mest egendomliga växt eller *Sorbus scandica*; — men inflyttningarne från östern blifva långt talrikare, och de medeleuropeiska arter, som ock tillhöra vesterhafvets region; saknas alldeles ss. *Scirpus caespitosus*, *Erica tetralix*, *Orchis albida*, *Narthecium*, *Radiola*, o. s. v. Endast *Gentiana Pneumonanthe*

*) Alla våra alpinska och nordiska växter, som ej tillhöra tillika mellersta Europas fjällbyggder, äro gemensamma med de öfrige länderne kring arktiska zonen; — de äter, som ej återfinnas i dessa, tillhöra det Germaniska elementet. Några växter äro ock gemensamma för båda.

och *Juncus squarrosus* synas härifrån göra undantag *) (allmänna i Ingermanland), men de tillhöra äfven Östersjöns nedre region; öfverensstämmelsen med Bottenhafvets region är dock störst.

Oaktadt Ingermanland frambringar många högst utmärkta vexter, är arternes antal icke särdeles stort; phanerogamerne utgöra 669 arter, bestämde efter samma artbegrepp, som af Svenska Botanisterne, men då benämningarne ofta äro olika hafva vi för tydlighetens skull begagnat den hos oss bekanta nomenklaturen. Orsaken är att i Ingermanland saknas icke blott alla *plantæ alpinae*, utan ock hvarenda planta *montana* et *rupestris* (af *Seda* finnas blott *S. acre* och *Telephium*). Men det samma gäller äfven om *plantæ campestres;* bland dessa finnes nästan endast *Artemisia campestris*, men ingen af våra *Pulsatillæ*, intet enda af våra ettariga *Gerania*, ingen af *Myosotides campestres* et *fugaces*, ingen *Rosa* mer än *canina*, ingen *Ononis;* af Drabae endast *D. lutea* och *verna*, icke *Viola hirta, Phleum phalaroides, Airae annuae* etc. Äfven ruderatvexter äro sparsamma; ingen *Cynoglossum*, *Marrubium* o. s. v. af *Malvæ* endast *M. borealis*. Åkergräsen äro väl de vanligaste, men *Raphanus* saknas. Nästan otrolig är fattigdomen bland hafsvexter; de inskränka sig till *Scirpus mar.*, *Salsola kali; Rumex maritimus*, *Juncus balticus* och *Arenaria Peploides* och *marina* samt *Cakile;* ingen af hafssträndernes *Erythreæ* (men väl *E. centaurium* inuti landet), ingen *Glaux*, icke *Triglochin maritimum*. Af *Zannichelliae* blott *Z. palustris* i sött vatten. Största rikedomen är på kärr- och vattu-vexter, därnäst på skogs-vexter.

Betrakta vi vextfamiljerne särskildt, så äro, relativt till lagarne för de särskilda familjernes utbredning, art-

*) Wi hafva här icke upptagit *Geranium palustre*, *Hieracium præaltum* och *Centaurea phrygia* som väl i Skandinavien hafva vestlig utbredning, men egentl. äro Östrens barn, i synnerhet den egna form (Cent. austriaca) hvarunder den sednare förekommer i Ingermanland.

rika; *Synantheræ* (67 arter), *Umbelliferæ* (20; af *Heracleum* finnes endast *H. sibericum*); — fattiga åter *Leguminosæ* (22 arter), *Rosaceæ* (sensu latiori Juss. 21 arter), *Cyperaceæ* (49 arter): Normala: *Gramineæ* (56 arter), *Cruciferæ* (31), *Orchideæ* (19). På dylika *blotta* numerära uppgifter bygga vi icke stort och i de flesta fall anse vi dem som rent tillfällige utan all vigt; vi inse oftast icke ringaste nytta af dem när ej fråga är om större vextgeografiska zoner och riken.

Äfven öfver Cryptogamerne lemnas fullständig förteckning jemte loca. *Equisetaceæ*, *Lycopodiaceæ* *Ophioglosseæ* lika med Sverges, men på *Polypodiaceæ*, som det höfves en kontinental-Flora, synnerlig fattigdom eller blott 11 arter; ingen *Asplenium!*, *Woodsia*; ingen utmärktare art om ej *Aspidium cristatum*. Ehuru bland *Musci* flera utmärktare arter såsom: *Splachna*, *Schistostega*, *Timmia megapolitana*, *Meesiae* o. s. v. förekomma, finna vi foga afvikelse från förhållandet i motsvarande Sverige; anmärkningsvärd är rikedomen af *Phasca* (6 arter, alla acaulia: *Ph. megapolitanum*), *Gymnostoma* (excl. Schistidio, 5), *Barbulæ* (excl. Syntrichia, 6: *B. paludosa*); men af *Orthotricha* endast 2, hvilket betydligt contrasterar emot nämnde slägtens förhållande i Sverge under lika bredd. Bland Mossorne förekomma ock enskilda arter, som i Sverge endast äro funna dels mycket nordligare, dels sydligare, men denna familjs arter och slägten (ss. de redan nämnde) bero väl mer af geologiska och fysiska olikheter, än klimatiska. — *Lichenerne* äro de samma med Upsalas, med uteslutande af de *campestriske* t. ex. *Cetraria nivalis*, *cucullata*, — och *rupestriske* ss. alla *Endocarpa!*, *Umbilicariae* utom *U. polyphylla*. Tillkomne äro: den alpina *Parm. oreina* och Sydskånska *Coniocarpon cinnabarrinum* — jemte de till öfvergångsbildningar hörande *Parmelia erythrocarpa* och *Lecidea candida*. Att icke flera af de sednare blifvit anmärkta har förundrat oss efter det begrepp vi till följe af Fanerogamerne upgjort för oss öfver landets geologiska bildning, då de öfrige kryptogamerne så väl svara deremot (kryptogamerne synas neml. alla vara endast samlade

närmast kring Petersburg, hvilket torde förklara nämnde skenbara afvikelser). Liksom Lafvarne bestyrka hvåd vi anmärkt öfver bristen på campestrisk och rupestrisk vegetation, så bestyrka *Phyceae* torftigheten af egentlig hafsvegetation i det innersta af Finska viken, hvaruti Neva utgjuter sin väldiga flod af sött vatten. Ingen enda af *Fucaceae* (sensu Floræ Scan.) förekommer, och *Ulva intestinalis* får passera för den mest maritima vattualg. — *Scamparne*, som med utomordentlig noggrannhet blifvit undersökte, äro till större delen förut kände af Förf. förträffliga arbete: *Hymenomycetes et Gasteromycetes Rossici*, som är den enda del som hittills utkommit af den stora annoncerade Ryska Floran. Nämnde arbete är för dessas studium hos oss af stor vigt. Man finner här de utmärkta slägtena *Myriococcum*, *Crinula*, *Acinula*, som föröfrigt endast äro funne i Sverige. Rikedomen på *Hydna*, *Myxogastres* o. s. v. antyder äfven ett kontinental-klimat; *Geastres*, *Boristæ* samt det nya vackra slägtet *Pilacre*, äfven en något orientalisk karakter.

Dessa ytliga reflexioner, som uppsått hos oss vid genombläddring af namnde vextförteckning, *som föröfrigt icke innehåller några botaniska anmärkningar*, meddelas endast derföre denna tidskrifts läsare, emedan sjelfva afhandlingen är obekant för Botaniska publiken. Vi veta väl att de grundligare forskarne rättvist mer uppskatta sjelfva kallan, än alla allmänna resultater, som hvar och en med lätthet ur den kan och helst vill sjelf sammandraga. — Vi torde här få anmärka, att vid systematisk uppställning af Botanikens delar, sådana special-floror vanligen orätt hänföras till systematiska och deskriptiva delar; alla arbeten, som endast eller hufvudsakligen afse inventering af ett lands vextalster och vextställen *höra ju uppenbarligen endast till vextgeografien.* Lika orätt är påstaendet att vextgeografien är en ny vetenskap; blott det att den betraktas som en egen, afsöndrad disciplin (och det icke alltid till fordel för det hela) är nytt. Är icke den äldsta Botanist *Theophrasti Eresii* framställning af den speci-

ela Botaniken *Vextgeografisk*, icke systematisk? Finnes väl någon vigtigare fråga i vextgeografien, med undantag af det som lånas ur Fysik och Meteorologie, som ej *Linné* vidrört eller efter da tillgänglige materialier afhandlat.?

III. Hvarjehanda.

1. Professor *Trautvetter* har nyligen utgifvit en utförligare Historia öfver Ryska Botaniska litteraturen, jemte fullständig förteckning öfver alla Ryska Botanisters skrifter, äfvensom Utlänningars som beröra Ryska vegetationen, allt mycket redigt ordnadt under sina bestämda rubriker, så att man med lätthet finner hvar man skall söka upplysningar öfver Ryska Floran, Exotiska eller odlade vexter, tillämpad Botanik o. s. v. Med särdeles intresse följer man berättelsen om och reseturerna för de mångfaldige Botaniske expeditioner, som med verklig Kejserlig frikostighet blifvit utsände öfver det omätliga Kejsar-riket. Särdeles liberalt är, att icke blott alla Rassicerade Svenskar, Tyskar t ex. *Falk. Laxman* m. fl. (eller pluraliteten), som tillbörligt räknas till goda Ryssar, utan äfven vår gamle *Tilands*, *Leche*, *Kalm* m. fl. efter döden, jemte Finland, blifvit adopterade såsom sådane; en ära hvarpå de säkerligen alldrig spekulerat i lifvet. Vi finna således, att *Leches Primitiae Fl. Scanicae*, *Kalms Westgötha resa* etc. äro att räkna bland Ryska arbeten extra patriam. Äfven på Linné märkas några Ryska anspråk; han hade neml. en gång varit i Finland och upptagit Finland i Sv. Floran. Allt hvad som rör Finland hade visst der sin plats, men hvad der skett före det bedröfliga 1809 hade väl rättare upptagits under egen rubrik af Utlänningars bearbetande af Ryska Floran.

2. Botanices Docenten Baron *v. Düben* har af Kongl. Universitetet i Upsala blifvit utnämnd till Kniggeska Stipendium för en ekonomisk och naturhistorisk resa åt Bohus-

län. Det torde intressera flera att känna, att detta Stipendium, utom af Studerande i Upsala, äfven kan sökas af *"Docenter vid Rikets Universiteter och Gymnasier"* för resor i ofvan uppgifna ändamål, likväl så att Stiften, efter deras ordning vid Riksdagarne, maste ovilkorligen foljas. Förra Stipendiaten var Med. Phil. Candidaten *Pontèn* af Wexiö Stift, som bereste Gotland. Nu var ordningen till Lunds Stift och från detta Stift fans ingen kompetent sokande i Upsala. Det utgör 166: 32 B:kö fordeladt på tvenne år; 1843 kommer ordningen till Göteborgs Stift.

3. Vår Landsman Ingenieur *Wahlberg* (Bror till Prof. P. F. Wahlberg), som med Vetenskaps Akademiens understöd reser i S. Afrika, har från Cap Natal hemsandt en utmärkt samling af vexter i valda exemplar.

Anhållan.

Då svårigheten att anskaffa *endast sällsynta* vexter för Herbarium Normale ökas med hvarje ny fascikel, tager jag mig friheten anhålla, att alla som intressera sig för detta företag behagade insamla de kritiska nya arter de under sommaren öfverkomma och redan icke blifvit gifne Bland *sällsyntare*, eller *för Svenska Floran nya*, som blifvit redan i tillräckelig mängd insamlade torde böra nämnas, *Hieracium praealtum* cum *Piloselloide*, *Thlaspi alpestre*, *Arabis arenosa*, *Viola n. sp.*, *Hypericum pulchrum*, *Stellaria alpestris* α *paniculata*, formae *Potentillae argenteae sordidae* in P Güntheri prorsus abeuntes, *Populus villosa*, *Allium sibericum*, *Carex n. sp. Stipa*, *Bromus inermis*, m. fl. sällsynta gräs; af *Utricularia neglecta* har något, men ej tillräckeligt erhållits. — Utförligare beskrifning öfver dessa, jemte de för Svenska Floran nya arterne, som gifvits i 6 fasc. skall med det snaraste lemnas i dessa blad.

E. Fries.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 8. Lund Augusti 1841.

I. Original-Afhandlingar.

1. Anteckningar öfver vegetationen kring Motala, af Hjalmar Holmgren, Stud. af Östgöta Landskap.

På den landhöjd, som i norr upstiger från Motala vattendrag och hvars kamm sedermera bildar Östergötlands gräns mot Nerike och Södermanland, ligga 2:ne soknar, Motala och V. Ny eller Nykyrka. Båda stöta i vester intill Vettern och den sistnämnda gränsar i norr till Nerike. Söder om Motala elf ligger Vinnerstads sokn, och det är dessa 3:ne soknar öfver hvilkas naturbeskaffenhet och vegetation en kort öfversigt här lemnas.

Motala vattendrag gör i båda afseenden en väsentlig skillnad. På N. sidan höjer sig landet småningom och här uppstiga de bergsträckningar, som sedan fortgå genom hela norra Östergötland. Motala och V. Ny soknar äro således i allmänhet höglända och bergiga. Bland bergen utmärker sig isynnerhet Hälberget för sin höjd och dysterhet. Det genomstryker hela östra delen af Motala s:n och en stor del af V. Ny. Äfven åt Vettern höja sig berg och bergskullar af betydligare höjd, såsom Lemundeberget, backarne vid Eskeberg och Lid, samt Elgberget i V. Ny S.n. Alla, utom bergen vid Vetterns strand, som innesluta ett kalklager, bestå af granitartad gneiss. Östra delen af dessa soknar utgöres af bergiga, uraldriga skogar af Tall och Gran, fulla af skogssjöar, gölar, stora kärr och moras. Mellan dessa ödemarker och Vetterns stränder ligger ett vackrare landskap med skog-

bevexta kullar både af Löf- och Barr-träd, sköna ängar och betesmarker, samt smärre odlade fält. I dälderne ligga mindre sjöar och kärr, som utgjuta sitt vatten i Vettern eller några af de större insjöarne såsom Bocksjön, Fränsjön, Salstern, Svartsjön m. fl. På Vetterns omvexlande kuststräcka träffas än skogbevexta klippor, än kärrfyllda betesmarker, men ock ofta vackra ängar, i synnerhet söder om Motala elf, der ängarne närmast Vettern bilda sköna parker af Ek, Asp och Björk. — Slutligen komma Vetterns öar. De större äro bergiga, beklädde af tall- och granskog; de mindre med löfträd, Björk, Al, Lind — och på *Erkerne* i Motala S:n äfven med Alm.

Ny S:n är näst Godegårds och Omberg den högst belägna trakt i Östergötland, och gränsar i N. till Nerike, i N. O. till Godegård, i Ö. till Krigsbergs och i S. till Motala S:n; största längden är 1¼ mil, bredden ½ mil. Rådande jordmånen är syrsand, på få ställen lera och svartmylla. I Ö. delens vidsträckta, uråldriga skogar, Elgars bostad, förekommer en äkta nordisk vegetation, såsom *Pyrolæ (chlorantha, media, uniflora), Monotropa, Stellaria Friesiana, Vaccinia,* mellan hvilka uppsticker ett och annat stånd af *Orobus tuberosus tenuifolius* och *Vicia sepium;* fattig och enformig. Endast kring källdrag någon lifligare grönska af *Chrysosplenium, Stellaria nemorum* och *uliginosa, Cardamine silvatica* Hartm. (non Koch), *hirsuta silvatica, Impatiens* och *Carex remota.* På mossor, äfven sällsyntare, finnes en stor rikedom t. ex. *Hypnum umbratum, prælongum, Bryum ligulatum* o. s. v. och den rara *Jungermannia Tomentella.* Sorgligare är anblicken af de angränsande Sphagnum-morasen med sin af gröngult vatten fylda göl såsom kärna, hvars gungande kanter klädas af *Scheuchzeria, Carex limosa* o. s. v. och utanför dessa äro bevexta af dvärg-tallar med krokiga, förkrympta stammar, *Andromeda, Ledum, Eriophorum vaginatum* o. s. v. Sådana äro t. ex. Flädemossar, Helveteskärren nedom Hålberget, der dock *Malaxis paludosa* uppskjuter ur tufvorne.

Fet och fuktig är jordmånen i Granskogarne närmast Vettern, vid hvilkas skuggfulla bergsrötter träffas *Neottia Nidus avis, Corallorrhiza innata, Lathræa, Circæa alpina, Cardamine hirsuta silvatica*, samt mera allmänt *Linnæa, Stellaria Friesiana, Listera cordata, Goodyera repens, Pyrolæ, Monotropa* o. s. v. På de mot Vettern sluttande skogbevexta klipporne förekomma *Cotoneaster, Hypericum montanum, Epipactis media.* På öppna ställen i skogarne, som i orten kallas *Fall*, såsom Kalfsjöfallet, en öppen plats vid Vetterns strand omgifven af skogshöjder och genomskuren af vattendrag, vexa *Veronica scutellata villosa, Holcus lanatus, Impatiens, Adoxa, Thalictrum flavum, Stachys silvatica, Cardamine impatiens, Hypericum montanum* samt i ett närbeläget skogskärr *Carex Pseudo-cyperus, elongata, remota, loliacea.*

På backar och betesmarker äro de anmärkningsvärdaste: *Viola arenaria, Torilis anthriscus, Armeria elongata* (vulgaris et var. pubescens); på en backe vid Medevibrunn *Saxifraga tridactylites, Geranium columbinum, Anthyllis Vulneraria* (sällsynt), *Ervum hirsutum angustifolium* och *E. tetraspermum tenuifolium* (dessa äro väl urformerne till de bland säden vexande varieteterne), *Hypericum montanum, Filago minima, Cirsium acaule* (Kafvelbäck), *Botrychium Matricarioides, Lycopodium complanatum* (Kattfallet). På berg och bergskullar, utom en del af de ofvan anförde, *Viola tricolor* (på Hålberget, i Medevitrakten), *Convallaria Polygonatum, Silene rupestris, Spergula pentandra* (kring Medevi), *Prunus Avium* (på det mest vilda Hålberget), *Geranium sanguineum, Hypericum montanum, Hieracium cymosum Echioides* (vid foten af Hålberget, rar). Björk, blandad med Hasselbuskar, är ängarnes vanligaste prydnad; endast kring Medevi finnas tillika *Lönn, Ask* och *Lind; Salices* förekomma på kärraktiga ställen samt *Ribes nigrum* vid Äskeby, Åsen, och *R. rubrum* i Åsens storäng samt *Alnus incana* endast vid Åsen i en äng *stranden* kallad. — Ängsvexterne äro öfverallt de enformigaste; några äro dock anmärkningsvärda: *Campanula patula* (Medevitrakten), *Rapuncu-*

loides (ängsbackar vid Åsen) och *Cerricaria*, *Viola mirabilis*, *Laserpitium latifolium* (Odensberg), *Daphne*, *Rosa coriifolia*, *Pedicularis silvatica* allmän, *Arabis hirsuta*, *Polygala comosa* vid Kafvelbäck, sparsam, *uliginosa*, *Trifolium hybridum*, *Vicia silvatica*, *Orobus vernus*, *Tragopogon pratensis* (Medevi), *Arnica montana*, *Hieracium paludosum*, *Epipactis palustris*, *Carex speirostachia* (Medevi). *Trollius* är, som öfver allt kring Vettern, mycket allmän. I Lundar: *Actaea*, *Triticum caninum* (Kafvelbäcks quarn), *Humulus*, *Corallorhiza*; *Impatiens* vid Medevi. Öfver hela trakten på åkerrenar, svedjeland o. s. v. *Potentilla norvegica*, men störst, alnshög, i Medevi mosse. Kring gårdarne: *Malva borealis*, *Verbascum nigrum*, *Rumex obtusifolius* et *crispus* (Medevi), *Marrubium*, *Cuscuta Europæa* och i Linåkrar *Lolium arvense*.

I kärren förekomma *Bidens cernua*, *Mentha aquatica*, alla 3 *Utriculariæ*, *Drosera intermedia*, *Orchis latifolia*, *Malaxis paludosa* (i Åsens kärr), *Hydrocharis*, *Eriophorum gracile* et *alpinum*, *Scirpus Caricis*, samt *Carices*, af hvilka jag under ett år redan anteknat 40 arter t. ex. *C. chordorrhiza*, *arenaria* (på Vetterns strand), *paniculata*, *elongata*, *loliacea*, *remota*, *microstachia* (Åsens kärr), *Buxbaumii* (på Vetterns öar), *Oederi*, *irrigua* (i Åsens kärr), *filiformis*, *stricta*, *paludosa* (Åsens kärr, Medevi mosse). — I Kalfsjöns afloppsdike den sällsynta *Chara gracilis*. — I sjöarne *Potamogeton natans*, *gramineus* och *perfoliatus*, *Lobelia* (Vettern och Resjön), *Myriophyllum spicatum*, *Typha* utraque (Kalfsjön, Resjön). I bäckar: *Hippuris* (Medevi), *Ranunculus Lingua*, *Potamogeton rufescens*, *Cardamine amara* (i en källbäck vid Brotorpet). Den sednare synes mig mycket väl skild genom sina tjocka, glänsande blad, större och glatta vext, rika blomvippa från den vida allmännare *C. silvatica* Hrtm. — Många strandvexter aflägsna sig icke från Vetterns granskap såsom *Eupatorium*, *Achillæa Ptarmica* (vid Knösen), *Polygonum strictum*, och endast på dess sandiga stränder förekommer, jemte den redan nämda *Carex arenaria*, *Festuca glauca*, samt på Vetterns öar: *Calamagrostis lanceolata*, *stricta*,

Eriophorum gracile, Scirpus uniglumis, Asperula odorata, Selinum Carvifolia, Polygonum dumetorum (Boön), *Geranium lucidum* (ibid.) *Subularia.*

Motala S:n har i norra och mellersta delarne samma naturbeskaffenhet och temligen samma vexter. Men ju mer man närmar sig Motala, förändras landets utseende. Barrskogen aftager, synnerligast nära Vettern; Ek, Björk, Hassel blifva allmännare. Dalar och backar klädas af *Betulæ, Alnus incana* och *glutinosa.* — Motala-dalen mellan Vettern och Boren är rättvist berömd för sin skönhet. Utsigten från de omgifvande höjderne öfver denna vida grönskande floddal, med "Sverges blåa band" till gördel, är en herrlig anblick. Å ena sidan slutar den sig i den lugna Boren, åt den andra i den oroliga Vettern med sina grönskande öar. Kulturen har ock räckt naturen sin hand till nejdens förskönande. — I Lundarne kring flodens stränder möta *Scirpus silvaticus, Festuca gigantea, Triticum caninum, Campanula latifolia* och *Trachelium, Ribes rubrum* et *nigrum, Impatiens, Epilobium roseum, parviflorum, Lychnis silvestris, Aquilegia vulgaris, Mercurialis perennis* o. s. v. I vattnen vexa *Butomus* och *Bulliarda aquatica* (vid Dufvedal). *Scirpus setaceus* sökes vid utloppet förgäfves; men vid Borens strand finnas *Hierochloa borealis, Carex paludosa, Limosella* samt *Ribes Uva crispa* och *Rosa rubiginosa.* — Längs kanalen vexa *Holcus lanatus, Arhenatherum avenac., Ribes rubrum* et *nigrum, Viola hirta, Androsace, Potentilla verna* (ej sedd norr om Motala), *Fragaria elatior, Rubus suberectus, Linaria minor, Melilotus officinalis, Anthyllis, Artemisia campestris, Cirsium heterophyllum, acaule, Carex ornithopoda, Salix viminalis* (ursprungligen planterad) och *Subularia* i sjelfva kanalen, *Myosotis lingulata* och *Elatine Hydropiper* vid Vetterns strand ymnig, men *E. triandra* är sökt förgäfves.

Vid gårdar och vägar förekomma *Echinospermum Lappula, Chenopodium urbicum, Nepeta, Leonurus, Marrubium* och *Blitum virgatum* vid Motala köping förvildad. *Neslia paniculata* förekommer äfven i denna nejd.

Motala S:n har jag föröfrigt mindre haft tillfälle undersöka än V. Ny, men vegetationen synes i öfrigt vara lika; *Arnica* är dock blott sedd på ett ställe, $\frac{1}{2}$ mil från Motala (vid Fredensborg), och söder om Motala, i Vinnerstad S:n, saknas den alldeles. De öfrige i V. Ny ej sedde, här funne äro *Symphytum officinale* (Karlshult), *Acorus* (Askanbyå), *Potamogeton lucens* (Illersjön).

Motala vattendrag utgör gränsen mellan urberget och öfvergångsformationen, som söder om den utgöres af öfvergångs kalksten. Landet höjer sig först brant, men blir sedan jemnare, och Vinnerstad S:n är början till öfvergångsplatåen mellan Vettern och Roxen. Den är dock icke fullkomligt slättland. Mot Boren höja sig höga, dels kala, dels skogbevexta kullar med mellanliggande skogskärr, löfrika ängar och bördiga åkerfält. En till större delen skogbevext höjd fortsättes från Motala genom hela Socknen på ungefär $\frac{1}{8}$ mils afstånd från Boren, hvilken den allt mer och mer närmar sig och slutligen vid gränsen af Ekebyborna S:n bildar Borens branta, skogbevexta strand. Söder om denna utbreder sig slätten jemväl till åkerfält och ängslundar, uti hvilka större Ekar äro de resligaste träden. Östra delen upptages af yngre granskog, som står på temligen jemn grund. I den finnas få anmärkningsvärda vexter t. ex. *Monotropa, Pyrola uniflora, Listera cordata* och *Carex ornithopoda* i täta fuktiga skogsdungar. I kärren *Rubus Chamæmorus*, *Ledum*, *Dicranum glaucum* o. s. v. Allmänna i kärren och på sidlända ängar äro *Orchis latifolia* både med röda och hvita blommor, *Ophrys Myodes, Herminium Monorchis, Epipactis palustris, Schoenus ferrugineus, Scirpus Caricis,* samt flera nog anmärkningsvärda Starrarter såsom *Carex remota.*

På backar och betesmarker: *Veronica spicata, Jasione montana, Pulsatilla vulgaris, Berberis, Cirsium acaule.* Kullarne emot Boren, norr om den omtalta skogbevexta höjden, äro deremot mycket olika. Flera bland dem såsom de vid Staffanstorp är tätt beklädde af *Alnus incana, Corylus, Daphne,*

Rosa canina och *rubiginosa*, bland hvilka förekomma *Asperula tinctoria, Torilis Anthriscus, Agrimonia, Geranium sanguineum* et *columbinum, Polygala comosa*, som nästan uttränger *P. vulgaris, Melampyrum cristatum, Hypericum montanum, Anthyllis Vulneraria* o. s. v. Mellan dessa kullar ligga tvenne småsjöar, *Staffanstorps-sjöarne*, af hvilka den mellerstas stränder äro beklädde, liksom af en tät vass, med *Cladium Mariscus*, som endast vid en kant lemnar plats för *Carex paludosa* och *paniculata* (paradoxa?)

I Vinnerstads S:ns vackra ängar äro de redan nämde *Campanulæ, Laserpitium, Convallaria multiflora, Cornus sanguinea, Cratægus monogyna, Aquilegia, Vicia silvatica, Hieracium paludosum, Inula salicina, Serratula tinctoria, Epipactis latifolia, Neottia nidus avis, Carex capillaris* de utmärktaste vexterne. Kring gårdarne äro *Lappa tomentosa, Asperugo procumbens, Malva borealis* temligen sällsynta; *Sempervivum tectorum* pryder taken både här och i Motala S:n. Icke ovanliga åkergräs äro: *Avena fatua, Lolium temulentum, Silene noctiflora, Papaver Argemone, Sinapis arvensis ambigua, Brassica campestris, Neslia paniculata, Melampyrum arvense* och *Camelina dentata.*

Eljest ej ovanliga vexter, som saknas i denna trakt, äro: *Scirpus acicularis, Phleum phalaroides, Milium effusum, Sesleria, Solanum nigrum, Cynanchum Vincetoxicum, Cuscuta Epilinum, Euphorbia Peplus, Rosa cinnamomea, Lepidium ruderale, Nasturtia, Orobus niger, Anthemis cotula* et *tinctoria, Ceratophyllum* och *Sagittaria.* Flera af dessa torde dock finnas; en sommar är icke tillräckelig att uttömma en så omvexlande trakts vextskatter. Likväl antecknades under 1840 års sommar 600 fanerogamer, som för en så nordlig bygd är ett temligen betydligt antal.

---

2. *Avena intermedia nov. spec., quam descripsit Sv. Joh. Lindgren.*

Avena intermedia, panicula æquali patente, spiculis pendulis bi-trifloris, flosculis gluma brevioribus, *valva superiore*

9-nervia, floribus lanceolatis *apice dentato-bifidis* dorso aristatis *totis nudis glabrisque, axe hirsuto.* Lindgr. in litt.

In Vestrogothia extra Lidköping in paroeciis Rackeby, Söne, Örslösa, etc. non rara in agris inter segetes vernales, sola et cum *Avena fatua* Linn. interdum commixta.

Radix annua, fibrosa, 3—6-culmis (in horto 20-culmis et ultra). *Culmi* erecti, simplices, 3—5pedales, foliosi, viride striati, glabri. Nodi ipsi turgidi, glabri; sed culmi ac vaginæ juxta nodos strigoso-pilosi. *Folia* linearia, acuminata, utrinque scabra, inferiora, præsertim ligulam versus, margine ciliata. *Vaginæ* inferiores pilosæ, superiores nudæ, glaucescentia tamen levi interdum ornatæ. *Ligula* nunc acutiuscula nunc fere truncata, semper denticulata et lacera, dentibus nempe lacero-ciliatis. *Panicula* erecta, apice tantum paululum nutans, æqualis, patens, ramosissima; ramis ramulisque semiverticillatis scabris; pedunculis alternis, compressis, scabris, apice incrassatis. *Spiculæ* pendulæ 2—3floræ. *Valva* inferior brevior. Valvæ insuper lanceolatæ, acuminatæ, submembranaceæ, nervosæ, glabræ, flosculis longiores. *Glumellæ* lanceolatæ, acuminatæ, *nudæ!* glabræ, *in axe nitide- et ochrolerco-hirsuto!* subremotæ sensimque diminutæ, teretiusculæ, ecarinatæ, juniores superne evidenter viridi-nervosæ, maturitate nigrescentes dorsoque medium versus aristatæ; aristà geniculata et præcipue superne scabra, arefactione sub geniculo torta, hygrometrica. *Glumellæ* palea exterior apice hyalina, dentato-bifida; palea interior margine densissime ciliata, lanceolata, apice bidentata, dentibus acutis subconniventibus. *Semen* sericeum.

Semper eadem ac distincta, et millia a me exemplaria inventa numquam cum Avena fatua, proxima, confundenda. Culta characteres eximie servat. Media omnino inter *Avenam sativam* et *fatuam,* unde nomen, huic adeo similis ut sine acutiore examine minime distingueres. Tamen bona species. Ostendit plantâ perbene: simile quoad faciem externam sæpe specie diversissimum esse!

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Ehuru det från början ingick i planen af denna tidskrift att meddela utdrag och notiser utur de hos utlänningarne utkommande botaniska jurnaler, hafva likväl flera omständigheter förorsakat att Läsarnes önskningar i detta hänseende blifvit mindre tillfredsställda; men Utg. vill söka att hädanefter noggrannare upfylla sitt löfte och till en början meddela några notiser ur Flora oder Botanische Zeitung för innevarande år.

1. Då Lichen-Literaturen för ett eller två decennier sedan var den mest mångfaldiga och förvirrade, har efter utgifvandet af Lichenologia Europæa upstått ett tioårigt stillestånd, hvarunder nästan alldeles intet nytt skett för denna del af botaniken. Så fägnande som det måste vara att denna del vunnit någon stadga, hvarom man förut hardt nära förtviflade, så önskligt är det äfven att detta lugn icke måtte blifva dödens, d. v. s. att Lichenologien icke må upphöra vinna icke allenast kännare, utan äfven forskare, något som Lichenologiens Författare säkerligen äfven önskar. Det är af denna grund icke utan en särdeles fägnad, som man af Bot. Zeit. 1841 N:r 3 finner, att den flitige *Sauter* egnat äfven åt dessa vextalster ett grundeligare studium, och då han i Pinzgau funnit en mängd utmärkta lafvar, (flera än någon annan Tysk på flera decennier), som hittils icke blifvit observerade utom Skandinavien, så torde det icke sakna intresse äfven för Skandinaviens Lichenologer att erhålla en upgift på de af honom såsom nya för Pinzgaus och till en del äfven för Tysklands Flora anmärkta arter, hvarvid, med uteslutande af speciela vextställen, det torde vara nog att anföra den stenart och den höjd öfver hafvet, hvarpå de äro funna.

Sticta fuliginosa (på granit, men endast steril); *Parmelia mniaræa, nimbosa, cæsio-alba, hæmatomma* var?, *verrucosa* var. *Pertusaria, Hypnorum* (på granit), *gelida, muscorum* (säl-

synt), *elatina* (allmän, churu sällan med frukt), *ostreata*, *microphylla* (på skiffer 3—4000 fot ö. h. ej sällsynt), *rubiginosa* var. *conoplea*, *erythrocarpa* (på kalkskiffer och röd sandsten), *ferruginea* (i högalperna på mossa), *aurea* (i remnorna af kalk-klippor icke sällsynt 5—6000 f. ö. h.), *pelobotrya* (på gneiss), *Lagascæ* (på kalk); *Stereocaulon condensatum* (6000 f. ö. h. i en dvärgform knapt 1 linie hög, lik Sagedierna; frukterna meränd̈els bildade på samma sätt som hos *Sagedia cinerea*). *Biatora viridi-atra*, *cuprea*, *panœola*, *rivulosa*, *horrida*, *Kochiana*, *atrorufa* (allmän på alla högalperne i grannskapet af den eviga snön). *Lecidea arctica* (sälsynt), *sanguinaria*, *conglomerata*, *contigua*, *spilota*, *confluens*, *lapicida*. *Opegrapha lithyrga* (på lerskiffer). *Lecanactis lyncea* (på glimmerskiffer), *Coniocybe nigricans*, *pallida*. *Sagedia cinerea* (på alla högalperna). *Verrucaria Hochstetteri* (på kalkklippor).

2. D:r *F. W. Schultz* i Bitche har i N:r 4 af samma årgång af Flora framställt några anmärkningar öfver *Carex fulva* Good. och *C. Hornschuchiana* Hoppe, hvari han genomgår alla de af särskilda författare upgifna skiljemärken och slutligen kommer till det resultat, att båda utgöra en art, hvaraf den förra utgör en steril form. För de sålunda förenade formerna föreslår han namnet *C. biformis*, hvilken han, jemte begge formerna, karakteriserar sålunda:

C. biformis spica mascula solitaria vel rarius 2, foemineis plerumque 3 erectis ovato-oblongis densifloris, infima remota exserte-pedunculata, bracteis longe vaginantibus, infima foliacea spicam superante, stigmatibus 3, fructibus ovatis subinflatis utrinque convexis nervosis glabris, in rostrum bifidum rectum antice planum margine serrulato-scabrum acuminatis, glumis acutis, ligula oppositifolia ovata brevi truncata, culmo glabro apice scabro, radice stolonifera, plus minusve cæspitosa.

α fertilis: glauco-viridis, foliis plerumque brevioribus, caule glabriore, spicis foemineis subcylindricis laxioribus, fructibus omnibus erectioribus ovatis acuminatis nuce repletis viridibus

l. latere uno rubescentibus. — *C. fulva* Schkuhr Tab. T. fig. 67 planta sinistra.

β. sterilis: flavo-viridis, foliis plerumque longioribus, caule scabriore, spicis foemineis subovatis densioribus, fructibus inferioribus patentibus, subobovatis longius rostratis inflatis sterilibus, scilicet nuce minima longe stipitata non repletis, demum subfulvis. — *C. fulva* Good. tract. of Linn. Soc. 2. 177. — Schkuhr l. c. planta dextra.

Författaren fäster upmärksamheten på behofvet att närmare än hittills skett undersöka f öet hos starrarterna och han förmodar att en sådan undersökning skall leda till indragandet af flera arter. — (Ref. anser sig, med anledning af den af D:r Schultz gjorda observation, böra återkalla i minnet, hvad han i Botan. Not. 1839 N:r 12 anfört rörande några dylika monströsa former af andra arter; och får han här anmärka, att den tredje der beskrifna form snarare bör hänföras till *C. curvirostra* Htn. än till *C. panicea* L).

3. D:r *Beilschmied* har i N:r 7—8 meddelat ett utdrag af Prof. *Tenore's* botaniska karakteristik öfver höjd regionerna i Neapel, hvaraf följande torde vara nog att här anföra.

Förf. antager 10 höjdregioner, nemligen: 1. *Hafsstrands regionen*, nästan i linia med hafvet, utmärker sig genom sumpar af stillastående vatten, bildade genom bäckarne, hvars utlopp blifvit tilldämdt genom sand och sten samt alger och dylikt, som hafvet upkastat. De osunda ångor, som härifrån utdunsta, förpästa luften och gör denna region på de flesta ställen obeboelig, och det är förgäfves man här söker spår efter Sybaris, Metapontum, Heraclea och andra fordom så blomstrande och för sin yppighet beryktade städer. *Salix alba*, *fragilis*, *pentandra*, *Populus tremula* och *alba*, jemte *Pistacia Lentiscus*, *Vitex agnus castus*, *Tamarix germanica*, *Ephedra distachya*, *Juniperus oxycedrus* och *phoenicea* samt en del andra småbuskar, äro de enda trädartade vexter här förekomma, under det arter af *Salicornia* och *Salsola* vexa vid de sumpiga stränderna, samt *Mesembrian-*

themum nodiflorum och *chrystallinum*, *Aizoon hispanicum*, *Ornithogalum arabicum* etc. betäcka klipporna i hafvet. — 2 *Regionen för mellanlandets slätter* höjer sig till ungefär 30 toiser öfver hafvet; jordmånen utgöres af sand, krita eller lera. *Pyrus communis*, *Rhamnus alaternus*, *Zizyphus Paliurus*, *Prunus spinosa*, *Evonymus europæus*, *Medicago arborea*, *Euphorbia dendroides*, *Spartium villosum*, m. fl. utmärka densamma. — 3. *Kullregionen* från 30 till 150 toiser ö. h. I fråga om denna förtjenar särskild upmärksamhet fästas vid det sätt, hvarpå vegetationen småningom utbildar sig på de inom denna region förekommande lavafält. Först visa sig här åtskilliga laf-arter, hufvudsakligen *Stereocaulon Vesuvianum* och *Parmelia Roccella*. Sedan lavan genom dessa blifvit mera liksom söndergnagd och någon matjord hunnit bildas visa sig i springorna *Pteris aquilina*, *Spartium junceum* och *Scrofularia bicolor*, hvilka äro de förste dikotyledona vexter, som der framkomma. Äfven böra nämnas de så kallade mofetter, som intaga vissa rum på den gamla lavan; dessa äro i hög grad ofruktbara och kunna ej arbetas, emedan redan vid grafning till obetydligt djup utströmmar sådan mängd af kolsyradt gas att man måste afstå från arbetet. Endast vidjebuskar trifvas på dessa. *Alnus cordifolia*, *Cercis siliquastrum*, *Cytisus Laburnum*, *Colutea arborescens*, *Spartium scoparium*, *Genista candicans*, *Salix Capræa* äro de trädartade vexter, som utmärka denna region, i hvilken *Olea europæa*, *Quercus Ilex*, *Pinus Pinea* odlas. — 4. *Första skogsregionen* från 150 till 400 toiser ö. h. nästan alldeles öfvertäckt af högstammiga träd, såsom *Quercus Robur*, *Cerris*, *Acer pseudoplatanus*, *Castanea vesca*, *Pyrus communis*, *Malus*, *Cydonia*, *Sorbus domestica*, *aucuparia*; hvaribland några buskar t. ex. *Cistus salviæfolius*, *incanus*, *Mespilus domestica*, *Pyracantha*, *Cratægus torminalis*, *Rhus cotinus*, samt på glesare ställen några örter förekomma. — 5. *Andra skogsregionen* från 400 till 600 toiser ö. h. utmärker sig förnämligast genom Boken (*Fagus silvatica*), hvarjemte förekomma *Frax-*

inus excelsior, *Taxus baccata*, *Pinus Laricio*, *silvestris*, *brutia*, *Abies pectinata*, *Mespilus chamæ-mespilus*, *Cratægus aria*, *Amelanchier*, *Vaccinium myrtillus*, *Daphne mezereum* och en talrik mängd örter, hvaribland flera äfven tillhöra nordliga Europa. 6. *Bergiga regionen* ("r. montagnosa") från 600 till 800 toiser ö. h. utmärker sig genom sina herrliga ängar, men har få träd såsom *Pinus Mughus*, *Juniperus sabina*, hvaremot så mycket flera örter. Insekter äro mycket sälsynta och nästan inga andra än de som upstiga från de lägre regionerna. — 7. *Första fjällregionen* från 800 till 900 toiser ö. h. utan träd och djur; såsom utmärkande vexter anföras: *Viola montana*, *Linum campanulatum*, *Bunium petræum*, *Soldanella alpina*, *Valeriana Saliunca*, *Galium saxatile*, *Sison flexuosus*. — 8. *Andra fjällregionen* till 1000 toiser ö. h. med *Salix retusa*, *Dryas octopetala*, *Arbutus ura ursi* och *Rhamnus pusilla*, samt en mängd fjällvexter. — 9. *Tredje Fjällregionen* till 1150 toiser ö. h. med dvärgagtiga fjällvexter, såsom *Saxifragæ*, *Gentiana nivalis*, *Gnaphalium nivale*, *Papaver alpinum*, *Draba aizoides*, o. s. v. *Antilope rupicapra* enda fyrfota djur; *Hirundo Apus och riparia* samt arter af slägtet *Falco* nästan de enda fåglar, och bland insekter knapt någon annan än *Papilio Urticæ*. — 10. *Isregionen*. Till denna höjer sig allenast några få toppar bland Abruzzerna, och såsom för den egna vexter anföras: *Cetraria islandica*, *Draba cuspidata*, *Artemisia mutellina*, *Lepidium alpinum*, *Cerastium glaciale*, *Ranunculus brevifolius*, *Anthemis Barrelieri*, *Gnaphalium dioicum*, *Papaver aurantiacum*.

Den sydliga trakten af landet företer någon olikhet i fråga om dessa regioner, men hvilken kan förklaras genom de isoterma liniernas böjning. (Fortsättes).

III. Hvarjehanda.

1. Under nu snart tilländalöpande sommar hafva, så vidt det kommit till Utg. kunskap, följande Botanister egnat

sina forskningar åt särskilda delar af Skandinavien: Prof. *Blytt* reser i Nordlanden och en del af Vest-Finmarken, hvarvid höjdmätningar till bestämmande af vexternas gränsor äfven anställas. Härtill har han af Norska regeringen erhållit ett anslag af 300, eller, i händelse en assistent medtages, 450 Norska Speciedaler. — Studeranden *Nicolai Lund* i Jarlsbergs och Laurvigs Amt samt på öarne i södra delen af Kristiania-fjorden enligt af Prof. Blytt lemnad instruktion; Norska regeringen har härtill lemnat 40 N. Spd. (100 R:dr B:ko). — Med. Fil. Kand. *J. Ångström* i Jemtland och fjelltrakten söder om Trondhjem, hvartill Vetenskaps Societeten i Upsala lemnadt ett understöd af 200 R:dr B:ko. — Bot. Doc. *M. W. v. Düben* i Bohuslän, hvartill honom tilldelats det Kniggeska stipendiet 166: 32 B:ko fördeladt på 2 år. — Bot. Doc. *J. E. Areschoug* i skärgården utanför Göteborg och i Bohuslän, hvarest han en längre tid haft sällskap af den utmärkte Algologen Kapten *v. Suhr* från Slesvig. — Prof. *J. W. Zetterstedt* på Gottland, hvarifrån han redan återkommit medförande ganska goda saker. — Kand. *Afzelius* likaledes på Gottland. — Prof. *E. Fries* i Upland. — Bot. Doc. *J. P. Arrhenius* i inre höglandet af östra Småland, detta vidsträckta landskaps intressantaste och minst undersökta del.

2. Från Bot. Doc. vid Köpenhamns Universitet *F. Liebmann*, som är stadd på resa i Mexiko, har underrättelse ankommit, att han anlände till Veracruz den 7 Febr., hvarefter han i slutet af samma månad i sällskap med Ryske Baron *Karwinski* och en Gartner begaf sig till det inre af landet, hvars anarkiska tillstånd och de oerhördt höga priserna på alla förnödenheter likväl lade stora hinder i vägen, men de resande ämnade hufvudsakligen vistas i Indianernas distrikt, emedan man mest kunde lita på dessas ärlighet. Här hade de redan gjort betydliga samlingar och Liebmann hade mot hemmet afsändt en packlåda med omkring 3000 exemplar af torra vexter, och tre med lefvande,

hvaribland lära vara flera nya och deraf en Cycadé isynnerhet utmärkt. Efter framkomsten af dessa längtar man naturligtvis i hög grad, och det så mycket mera som det på beskaffenheten af denna remiss lärer bero, om han skall få bibehålla den honom nu medföljande Gartner.

3. Enligt Riksens Ständers beslut kommer ett normal-landtbruks-institut att inrättas på Ultuna Kongsgård nära Upsala. För att organisera detsamma och till dess Direktörer har Konungen utnämnt såsom Ordförande den för landthushållningen utmärkt verksamme Landshöfdingen Baron *Kræmer* och såsom Ledamöter Prof. *Fries*, Brukspatron *Tham*, Baron *Düben*. — Äfven vårt skånska landtbruksinstitut på Orup har erhållit ett årligt anslag af 1000 R:dr B:ko. Landtbruksinstitutet på Degeberg i Vestergötland fortfar i sin verksamhet, och i flera landsorter sysslosätter man sig med organiserandet af dylika. Utom den direkta nyttan, som häraf måste tillfalla landet, skola dessa inrättningar otvifvelaktigt i sin mån bidraga till allmännare inseende af Naturhistoriens vigt och intresse för detsamma.

4. Vid Skandinaviska Naturforskarnes sammanträden har fråga (måhända den vigtigaste af alla) väckts om utgifvande af gemensamma naturhistoriska och medicinska jurnaler för skandinaviska folken, då inga sådana i någotdera riket enskildt utan förlust gerna kunna utgifvas. För att reglera detta valdes i Köpenhamn en Kommité af vetenskapsmän från alla de tre nordiska rikena (se Bot. Not. 1840 p. 137), och allmänheten väntar med otålighet att erhålla del af resulterna af deras åtgärder; mången befarar dock att dessa resultater tyvärr komma att bli lika med de vanliga följderna af kommitéer — nemligen inga. — Särskildt skulle ett verkligt positivt resultat intressera utgifvaren, som nu på tredje året med icke obetydlig förlust utgifvit denna tidskrift, endast af öfvertygelse om oumbärligheten af sådana språkrör mellan både vetenskapsmän och dilettanter, hvarigenom mycken be-

svärlig och tidsödande brefvexling äfven i betydlig grad göres öfverflödig.

5. Ehuru många Botanister än besökt Gottland och ehuru man kan tycka att denna ö skulle kunna vara med tillräcklig noggrannhet undersökt, erbjuder den likväl åt snart sagdt hvarje der resande naturforskare något fynd, som undgått dess föregångare. Salunda fann Herr *J. Nyman*, som under förra årets sommar i botaniskt hänseende undersökte denna ö, åtskilliga rekryter för dess flora t. ex. *Sagina stricta* Fr. Intressant var äfven återfinnandet af den af alla efter *Rosén* förgäfves sökta *Arenaria gothica;* (efter uppgift af Med. Phil. Cand. *Andersson* till Prof. Fries skall denna äfven finnas på Vermländska stranden af Venern). Högst intressant var äfven den anvisning, som Herr *Nyman* erhöll på en verklig vild *Iris*, som vexer i Vänge Myr och skall hafva *blå blommor;* några blommor fann dock icke H:r Nyman, men väl blad, och att döma efter dem synes arten höra till afdelningar *barbatæ* (och i så fall sannolikast *Iris bohemica).* — Prof. *Zetterstedt*, som under innevarande års sommar bereste ön, fann utom andra utmärktare vexter, äfven en art af *Orobanche*, som vexte på *Thymus Serpyllum* och *Medicago lupulina* på Hoburg; den synes vara *O. epithymum* DC. — Men ingendera af dessa forskare kunde återfinna någon *Lactuca* eller *Inula ensifolia.* — H:r Nyman har till Kongl. Vetenskaps-Akademien och för att i dess handlingar införas allemnat en systematisk efter naturliga familjerna ordnad förteckning öfver Gottlands vexter.

IV. Beriktigande.

Herr *S. J. Lindgren* har till den i N:r 6 införda och icke direkte från honom erhållna notis om Kinnekulles vegetation lemnat följande beriktigande och tillägg:

"*Betula alba* förekommer isynnerhet allmän på Kinnekulles nordvestra sida; men på sjelfva högkullen, d. v. s. den delen af berget der underlagret är trapp, finnes den knappast. Af *B. glutinosa* finnas spridda träd, t. ex. i Hellekis Mo, och afarten *pubescens* har jag ännu funnit endast vid Venern. Innevarande sommar har jag äfven funnit *Potentilla verna;* den vexer, utom andra ställen, äfven i Hellekis djurgård. — *Fedia dentata* har jag endast anmärkt på Kinnekulle, icke vid Degeberg. På förstnämnda ställe är den deremot spridd öfverallt och på vissa ställen högst ymnig".

Lilium bulbiferum är äfven funnen på Billingen nära Warnhem.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 9. Lund September 1841.

I. Original-Afhandling.

C. G. Rafns förtjenster om Skandinaviens Flora.

(Ett bidrag till Literatur-historien).

(Insändt).

Knappast gifves någon heligare pligt, någon ädlare afsigt för vetenskapsmannen än i minnet återkalla förtjente mäns namn, helst när deras bemödanden af samtid blifvit misskände och af efterföljare förgätne. Orsaken härtill bör likväl icke sökas, hvarken i någon afsigt hos de sednare, eller i något "*pascitur in ritis*" etc. hos de förre. Vanligare deruti att sådana män stå framom sin tid och att denna, medvetande af sin egen oförmåga att komma till egen sjelfständig öfvertygelse, misstror denna äfven hos andra. Utan fast tro på det sannas evighet, drifves den derför, likt röet för hvarje vindkast, till antagande af hvarje för dagen herrskande mening, hvarje anspråksfullt yttrande i den nyaste skrift, som den förser sig uti — och om den än öfverensstämmer med äldre auktoritet, så igenkänner den icke källan om framställningens form eller sakens namn afviker.

C. G. Rafn, nu mera väl af de flesta förgäten, framstår likväl vid slutet af adertonde århundradet på Skandinaviska literaturens himmel som en stjerna af första storleken. Under denna för nordens flora okritiska period sysselsatte sig Skandinaviens utmärktare Botanister nästan uteslutande med bestämmande af exotiska vexter i torrkade herbarier. *Rafn* var mångsidig; han var den förste som fullständigt framstäl-

de *Vext-fysiologien i äkta fosterländsk*) Nordisk, Linnéansk anda.* Väl är denna genre sedan vida öfverträffad i systemets glans och observationernes subtilitet, men icke i användbarhet och vigt för det praktiska lifvet. Man besinne dock att det var svårare då att skrifva en sådan som Rafns, än med sedermera hopade materialier skrifva en vida bättre. Morfologiens idé var ännu icke af Göthe förklarad, och ehuru vigtig för vextsystemet är den för praktiska lifvet af mindre betydelse. — För den använda Botanikens behandling är Rafn äfven ett mönster, som i Skandinavien sedermera endast blifvit öfverträffadt af *Retzius.* Både före och efter dessa män har den blifvit behandlad nog lösligen som en samling af spridda traditioner, vanligen upsnappade ur folklifvet eller genom compilation, utan all egen pröfning, och dessutom så abrupt framställd att ingen *användbarhet* deraf är att hoppas.

För Rafn är Ekonomien icke blott en förvärfningslära af rikdom och njutning; han fattar dess djupare betydelse såsom menskligheten skyddande vård öfver den organiska naturen, och från denna synpunkt bör fattas dess förklaring att ekonomien *bör blifva* "den ädlaste och mest förädlande af alla vetenskaper."

Man har anmärkt, att utmärkta Fysiologer sällan äro utmärkta systematiske Botanister och tvertom, men *Rafn* gör äfven härifrån ett lysande undantag. Det är väl icke observationernes mängd, som utmärka honom, men deras sjelfständighet, noggranhet, pålitlighet. De äro sammanskrifne ur naturen, icke ur andra böcker — och som de från dessa afvika, hafva de, utan vidare granskning, blifvit öfversedde. Då man ofta af de lånta beskrifningarne ej får sluta, hvilken vextart på de angifna vextställen förekommer, är förhållandet

---

*) Att vi här betrakta Skandinavien som ett stort gemensamt fosterland för de trenne Nordiske folken sker icke af politisk beräkning, utan i nationelt intresse, liksom både Preussare, Saxare och Bayrare med stolthet ära ett gemensamt Tyskt fosterland.

icke så hos Rafn. *Han är den förste Skandinaviske Botanist, som efter Linné kritiskt behandlade nordiska vexterna.* — Bland arter, som sedermera blifvit delade i flera, kan man med temlig visshet se hvilken som han haft under ögonen; dess *Callitriche verna* är *C. stagnalis* Rec., som ock bör förblifva den Linneanska; men utom den nämner han äfven *C. intermedia* (C. vernalis Rec.) den enda som i vår tanka efter frukten kan skiljas från den förra, såsom förtjenande ytterligare undersökning. Dess *Ruppia* än *Kochs R. maritima*, ej *rostellata*. I dess *Zannichellia* tycker man sig igenkänna *Z. polycarpa* af de 4—8 upprätta på ryggen tandade frukterne, med tillbakaböjdt stift. I dess *Veronica agrestis* igenkännes lätt *V. polita*. *Circœa intermedia, Utricularia intermedia, Lolium arvense* o. s. v. voro honom icke undfallne, fast icke nog klara. Den väl af *Rafn* sjelf på Bornholm funna *Ophrys spiralis* (Spiranthes autumnalis) får här ett vextställe, som för denna förtjenar stor uppmärksamhet, helst denna föga kända ö genom många egna vexter, t. ex. *Melilotus ornithopodioides*, *Mentha rotundifolia, Medicago minima, Oxalis corniculata*, o. s. v. derigenom synes höja sig till samma märkvärdighet för vextgeografien som de öfrige större Ösersjö-öarne. Den af författaren i nordens flora först införda *Serapias microphylla* är *S. media* eller *atrorubens*. — *Salices* äro upfattade efter tidens art, dock hafva de Författaren anfört varit honom klarare än vanligt. För den i Norden sällsynta formen af *S. fragilis*, som Hoffman kallade *S. decipiens* har han tvenne vextställen på Seland. Dess. *S. cinerea* är *S. aurita;* den förra uptages under namn af *S. acuminata* Hoffman. — Under *Carices* finnas flera för sin tid goda kritiske anmärkningar; om *Carex Oederi* Retz. anmärkes, att den af Retzius är bestämd efter Oeders figur, som hörer till *Carex flava* var., och att *således Retzius sjelf orätt reducerat sin C. Oederi till C. pilulifera*. Öfver detta slägte hos författaren vore mycket att tillägga om utrymmet tillät, men intet "rätsel" förekommer som icke lätt kan lösas. — Slägtet *Agrostis* är kanske det minst lyckligt framställda, men misstagen tillhöra dock icke författaren; han är här endast referent af upgif-

ter som han sjelf ej haft tillfälle pröfva. Om sednare författare hafva dess arter bättre, är det *Schraders* förtjenst. Rafns *Agrostis capillaris* och *minima* höra till *A. vulgaris*, dess *A. silvatica* och *alba* till *stolonifera; rubra* och *flava* till *A. canina.* Deremot finnas bland dess *Poae* endast verkliga arter; *P. angustifolia* är *P. serotina.* — *Potamogetonerne* äro vida bättre än hos sednare författare; *Pot. compressum* ("Stengelen er starkt fladtrykt, af lige Brede med de budte Blade") och *P. gramineum* äro här ännu de Linnéanske, först sednare återställde, arterne; men *P. marinus* är *P. pectinatus submarinus,* och *P. setaceus* den äkta *P. marinus.* (Man har nyligen väckt tvifvel om Linné, vid bestämmandet af denna art, ej haft *P. Zosteraceus* under ögonen; Linnés beskrifning, citerade figur och enda bestämda vexeställe, der *P. marinus* än i dag samlas, men *P. Zosteraceus* hvarken funnits eller kan finnas, afvika himmelsvidt från den sistnämnde). *Rafns P. fluitans* är ock den äkta, ej *P. rufescens*, som före Dr. *Hartmans* bestämning i Norden allmänt gick under detta namn. Ingen dubiös mer än *P. serratum*, hvaruti vi, oaktadt den bibehållna Linnéanska diagnosen tro oss igenkänna *P. curvifolius* eller *nitens.*

Men det är egentligen först i andra bandet, fyra år sednare utgifvet, som Författarens kritiska talent blifvit utbildad, sedan han vunnit mera sjelfförtroende. Sjelfförtroende till egen observations-förmåga är första vilkoret för en god författare; men sjelfförtroende till egna hugskott göra icke tillfyllest. *Rafns* var af förra slaget. Hvad författaren i nämnde del först klart utredt öfver *Myosotis, Erythraea, Gentiana* o. s. v. har sedan blifvit det allmänt antagna, fast de båda sednare slägtenas arter nu gå under andra namn och Rafns åtgärder således misskännas. Dess *Centaurium vulgare* är nemligen *E. litoralis*, dess *C. Erythraea* = *E. Centaurium*; dess *C. inapertum* = *E. pulchella.* — Dess *Gentiana pratensis* är *G. germanica*, dess *G. lancifolia* är *G. Amarella.* — För att blott sluta af beskrifningen skulle man tro sig igenkänna *Pul-*

monaria sacharata i den bredbladigare fläckiga *Pulmonaria angustifolia*. I denna del finnes en skatt af för sin tid nya observationer, som efter de befunnits alla riktige nu äro allmänt antagne, hvarföre källan glömd, som endast citeras för hvad man, fast orätt då det framställes i sant ljus, förmodar vara misstag. För *Atriplex* är och förblir författaren klassisk och hvarje afvikelse från honom angående våra Nordiske arter har varit ett tillbakaskridande; ty att författaren äfven uptagit en del sig obekanta arter på andras auktoritet sammanhänger med den samvetsgranhet att intet förkasta utan egen pröfning. Äfven öfver slägtet *Juncus* har författaren mycken förtjenst. Dess nya *J. reflexus* är *J. obtusiflorus* Ehrh., som då var föga känd. Den först i sednare åren skilde *Juncus nigritellus* beskrifves under namn af *J. supinus;* nyares *J. supinus* under namn af *J. subverticillatus;* bådas artskillnad yrkas af Rafn. — Särdeles utmärkt för sin tid är behandlingen af slägtet *Rumex;* Rafn är en af de få författare från denna tid, som man förstår, hvad han verkligen haft (eller icke haft) under ögonen. Huru *R. aquaticus* och *R. Hydrolapathum* af Linné kunde förenas under diagnos af "valvulis nudis" förklarar Rafn deraf, "att alle Skreppe-arterne, i det de begynde at blomstre, endnu ikke vise Spor til Korn." Som hos alla äldre noggrannare författare beskrifves *R. cristatus* under Linnéanska namnet *R. acutus*. Under *Rumex maritimus* ser man att den då icke ännu kända *R. palustris* icke undgått honom. Lika utmärkt är dess behandling af *Epilobia;* dess *E. tetragonum* är den äkta, som vi efter dess bestämdt skilda biologiska förhållanden omöjligen kunna förena med *E. virgatum*. Af slägtet *Polygonum* lemnade Rafn bland Skandinaviske Botanister den första kritiska framställning, hvilken derefter antogs i Retzii Suppl. och sedan af alla sednare Skandinaviske författare blifvit följd. — *Stellaria crassifolia* framställdes af Rafn först jemte flera andra som Nordisk; grunden hvarföre författaren uptog den som ny art var, att *Stellaria crassifolia* beskrifves efter torrkade exemplar med fyrkantiga

stjelkar, då deremot Rafn som beskref den lefvande vexten, fann dem runda.

Rafn var den förste nyare kritiske författaren som föll i insändarens hand. Från sina första botaniske studier vande han sig att med barnslig pietet sluta sig till dess åsigter. Rafns skrifter innebära förklaringen till mycket i dess egna äldre skrifter. Ännu bibehåller han den gamla kärleken för den okände Lärarens minne, men då ett yngre slägte ofta förgäter dem, efter hvars utsäde de tillegna sig skörden, har han ansett en framställning af *Rafns* förtjenster vara ett ord i sinom tid.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Utur Flora oder Botanische Zeitung 1841.

(Forts. fr. N:r 8).

4.) Öfver *Conferva Orthotrichi* Dillw., af Karl Müller, Farmaceut i Javer. (Flora 1841 N:r 11–12).

Med detta namn, hvartill såsom synonymer höra *Conf. muscicola* Sm. och *Protonema Orthotrichi* Ag., har man betecknat bildningar eller utvexter, hvilka förekomma på bladen af åtskilliga arter af *Orthotrichum,* såsom *O. Lyellii, obtusifolium, gymnostomum, phyllanthum. Bridel* och andra anse dem för glandler, *Bruch* och *Schimper* såsom sekundära rottrådar. Med anledning af dessa motsatta åsigter, har förf. till nu ifrågavarande afhandling underkastat dem ny undersökning, hvars resultater han framställt och hvarur Ref. vill meddela följande:

Nämnde utvexter bestå af cylindriska rör, hvilka i det inre äro afdelade i rum; rörformen äro olika, i det de än äro jemntjocka, än klubbformiga; de äro än enkla än grenige; än förekomma de spridda, än regelmässigt samlade i spetsen på bladen, såsom hos *O. phyllanthum.* De utveckla sig omedelbart ur en cellul, hvilken upsväller till en kula och höjer sig öfver bladkanten, hvarefter den snart förlänges,

blir cylindrisk och bildar rum. Denna utvecklings-historia visar att dessa bildningar icke äro sjelfständiga eller något för sig bestående, hvarigenom äfven deras åsigt, som föra dem till algerna, förfaller såsom falsk. Att de icke med *Bridel* kunna betraktas som glandler, anser Förf. följa deraf, att han trott sig på samma blad, der dessa förekomma, hafva uptäckt verkliga glandler, som äro alldeles olika beskaffade. Äfven den åsigt, hvilken *Bruch* och *Schimper* framställt, anser författaren oriktig dels på grund af det sätt, hvarpå de utvecklas, dels ock för de orsaker, som föranleda utvecklingen. Det återstår således endast att betrakta dem såsom en produkt af en sjuklig inverkan på vextens organism, hvilken förf. anser vara föranledd af ett sådant öfverskott af safter i de upsvällande cellulerna att utdunstningen förhindrats. Bland de öfriga vext-exanthemerna finner förf. det nu ifrågavarande hafva mesta öfverensstämmelse med *Phragmidium*, ehuru det såsom utgörande en egen och ny modifikation bland dessa, förtjenar att utmärkas med eget namn, hvartill han föreslår *Phragmidiolum*, som karakteriseras sålunda:

Exanthemata tubulosa, repetite loculata, brunnea, *nuda et solitaria ex massa cellulosa exeuntia, exstipitata.*

Häraf upställas 2 arter:

1. *Phr. ramosum:* exanthematibus polymorpho-ramosis l. simplicibus *sparsis.* — Hab. in foliis Orthotr. Lyellii, gymnostomi et obtusifolii.
2. *Phr. apicale:* exanthematibus simplicibus in foliorum apicibus *stellato-confertis.* — Hab. in fol. Orth. phyllanthi.

Författaren framställer derefter, med närmast afseende på nu beskrifna bildningar, några allmänna reflexioner öfver vext-exanthemer, hvilka Ref. anser sig i något utförligare utdrag böra meddela.

Vext-exanthemernas typogenesis. Bildningen af Matrix: med afseende härpå antager *Unger* i sitt arbete "Exanthemen der Pflanzen" att exanthemets basis är en koagulation

af saftmassan i intercellulargångarne, frambragt genom stockning af de secernerande funktionerna, andningen och utdunstningen; en egen organisk lifsprocess, som han kallar generatio æqvivoca, framkallar det blifvande exanthemet. — Förf. anmärker härvid, att de lagar, hvarefter dessa bildningar ske, derigenom icke äro framstälda, äfvensom att bildningsprocessen kan kallas en "generatio æquivoca," icke i den mening att något för sig sjelfständigt helt upkommer, utan i den att något undergår en förvandling; hvarföre han anser uttrycket "pseudomorfos" vida mera passande. Utgående från *Phragmidiolum* upställer han såsom lag för typogenesis (formbildningen), af sådana exanthemer följande: Cellulen är exanthemets matrix, hvarur det utbildar sig genom blott förlängning. Orsaken till denna förvandling bör sökas i en stockning af de secernerande funktionerna. Safternas elementer förbinda sig med cellulinnehållets till en egen kropp, om hvilken det ännu är osäkert till hvilken modifikation af C 12 + OH den hör. — Det fanerogama exanthemet visar sig som en blåsa (pustula), ej så det kryptogamiska, som höjer sig omedelbart ur cellulen; detta förklaras genom saknaden af epidermis hos mossorna och genom cellulernas enkla lager. Det nya exanthemet hos *Phr. apicale* är ofärgadt, fullt hyalint och öfverensstämmer till färgmetamorfosen fullkomligt med fanerogamernas exanthemer. *Phr. ramosum* deremot antar genast efter framträdandet ur den gröna cellulen en ljust gulgrön färg, som mycket snart öfvergår i brun. Detta förklaras lätt derigenom, att *Ph. ramosum* omedelbart utvecklas under liktidig inverkan af syre och ljus, som medför den nya förbindningen af kole med vatten; men *Ph. apicale* utvecklas i det innersta af bladspetsen fullkomligt afskiljdt från atmosferiska luften; och då detta jemte bladen framsticker färgas äfven detta snart. — Bildandet af rummen visar sig på följande sätt: då cellullen utvidgat sig till en kula och antagit den bruna färgen tränger sig en af klorofyll-kulorna eller cellulsaftblåsorna till spetsen af kulan, andra ditträngа åter en; kulan

utvidgas än mera, blir cylindrisk, småkulorna utvidgas äfven och den ena tränger den andra in i cylindern, och som de trycka hvarandra der de vidröras, antar hvardera form af en liten cylinder, hvarvid den öfversta och understa bli hemisferiska emedan trycket på dem sker allenast på ett håll. — Exanthemernes form: *Uredo* och *Uromyces* ha inga, *Puccinia* 2, *Phragmidium* flera rum, hvilket kan så förklaras, att hos de 2 första har ingen klorofyllkula utvecklat sig till rum och sjelfva exanthem-bildningen är fulländad med cellulens förvandling; hos *Puccinia* ha 2, hos *Phragmidium* flera småkulor utvecklat sig. Den allmänna lagen kan man lätt finna i mängden af öfverflödig näringssaft, som står i noggranna proportioner till de utvecklade klorofyllkulorna, så att hos *Uredo* fanns icke nog deraf för att upsvälla till en kula, hos *Puccinia* fanns förråd till 2, hos *Phragmidium* till flera. Följaktligen äro alla exanthemformerna identiska, så att de kunna anses såsom blotta modifikationer af en och samma basis. Detta bevises deraf, att bildningen af ett *Phragmidium* alltid föregås af en *Uredo*-bidning, hvilken återigen sjelf lätt derigenom kan förklaras. — Stjelkbidningen: Af stjelken, som är egen för *Uromyces*, *Puccinia* och *Phragmidium*, fins hos *Phragmidiolum* blott en antydning i det att nedersta rummet eller små-kulan ofta är betydligt förlängd, ehuru brun och icke som hos fanerogam-exanthemerna hyalin. Stjelkbildningen kan förklaras så, att stjelken utgör den understa delen af cellulen, som af brist på upsvälda klorofyll-kulor afsmalnat och sammandragit sig. Dess frånvaro beror derpå, att näringssaften är i så ringa mängd tillstädes att cellulen derigenom ej kan förlängas.

Vext-exanthemernas epigenesis. *Phragmidiolum ramosum* är af längre varaktighet än *Phr. apicale*, hvilket affaller snart efter det bladen äro fullt utvecklade och efterlemnar ett ärr, som likväl äfven snart försvinner, hvarefter bladspetsen utgöres af en otydlig, brun cellulmassa, som är nästan lika tjock med det öfriga cellulnätet. Exanthembildningens inverkan in-

skränker sig merändels blott till de enskilda cellulerna, likväl är äfven nervens angränsande celluler stundom brunfärgade hos *Orthotr. phyllanthum,* hvars bladnerv också i det hänseendet synes afficierad, att den så mycket upsväller att den uptager hela den öfra bladspetsen. — En annan omständighet bör äfven tagas i betraktande, att nemligen de *Orthotricha,* på hvilka dessa exanthemer äro mest vanliga, så sällan fruktificera; så t. ex. *O. Lyellii;* och på *O. phyllanthum* har man ännu icke uptäckt någon frukt. — Fanerogam-exanthemernas epigenesis är underkastad så mångfaldiga modifikationer, att den förtjenade att göras till föremål för en egen noggrann undersökning.

I N:o 21 af Flora har *J. A. W. Miquel* från Rotterdam erinrat, att han i en redan för några år sedan till Leopoldinska Akademien insänd men ännu likväl ej publicerad afhandling, framstält dessa exanthem-bildningar hos *Orthotricha* som ett nytt svampgenus under namn af *Bryomyces,* hvaraf han äfven annorstädes beskrifvit två arter nemligen *Br. elegans* och *B. Montagneanus* (denna sednare på en art af *Calymperes* från Guiana beskrifven af *Montagne* i Annal. d. Sc. Nat. T. 2. p. 195), och föreslår han namnet *Br. Mulleri* för *Phragm. ramosum* Mull., sättandes dock i fråga huruvida denna bör höra till samma slägte, som de enkla arterna. (Forts.)

III. Literatur.

1. Icones Floræ Danicæ. Fasciculus 39. Havniæ 1840. Tab. 2281—2340. Fol.

Närvarande häfte af det gamla klassiska verket *Flora Danica* är i alla hänseenden intressant, ehvad man ser på de de deri aftecknade vexternas sälsynthet eller på sjelfva elegansen och troheten i utförandet och färgläggningen. Häri förekomma åtskilliga förut obeskrifna vexter, bland hvilka

man har att tacka den outtröttlige *J. Vahls* ihärdiga forskningar på Grönland för de flesta. På dessa arter skola äfven diagnoserna anföras i nu följande förteckning på de i detta häfte afbildade fullkomligare vexter: Tab. 2281. *Schoenus nigricans* L. — 82. *Scabiosa canescens* Kit. — 83 *Myosotis cæspitosa* Schultz — 84. *M. hispida* Schlecht. — 85. *M. stricta* Link. (äfvensom en gren af *M. versicolor).* — 86. *Parnassia Kotzebuei* Schlecht. et Cham. (från Igalico på Grönland: Vahl). — 87 *Juncus inundatus* Drejer (culmo nudo filifomi strictiusculo lævissimo, vaginis aphyllis, panicula laterali decomposita elongata, foliis perigonialibus acutis capsulam oblongo-obovatam superantibus, stylo manifesto); vexer bland flygsand vid Nors i Thye i Jutland; (jemför Bot. Not. 1840 p. 164). — 88 *Rumex helolapathum* Drejer (valvulis basi truncata ovatis integerrimis omnibus nudis, pedicellis æqualibus, foliis radicalibus planis triangulari-oblongis obtusis basi cordatis, lobis dilatatis obtusissimis divaricatis, petiolis basi planis versus costas elevatas laminarum emarginatis. — Differt a *R. aquatico* (Hippolapatho Fr.) valvularum foliorumque forma, pedicellis non geniculatis, petiolis non canaliculatis et panicula conferta obtuse lobata); vexer nära Vildemosen i Vensyssel i Jutland. — 89. *Arenaria cæspitosa* J. Vahl (densissime cæspitosa caulibus brevibus erectiusculis, foliis subulatis mucronatis exstipulatis, pedicellis erectis brevibus unifloris subglabris, petalis sepala obtusiuscula parum superantibus. — Valde affinis *Sperg. saginoidi* Sw., a qua tamen diversa est caulibus erectis approximatis et imprimis quod in *Sp. sagin.* semper calyces petalis longiores suut — här står genom uppenbart tryckfel "breviores") — på Grönland mellan 64°—72° 48′ omkring 60 fot öfver hafvet funnen af *Vahl.* — Denna art, som nödvändigt måste höra till samma slägte, som *Spergula saginoides*, är efter all sannolikhet densamma som Utg. 1837 fann på Dovrefjell och i Physiogr. Sälskapets Tidskrift 1:a Bandet p. 328 beskrifvit under namn af *Spergula nivalis;* af densamma fann han under resan 1839 på lägre ställen vid Drivelven

midtför Vårstien på Dovrefjeld en laxare mera utbredd och långsträckt form, som hade något tycke af *Spergula stricta* Fr., och hvilken påtagligen hade vextstället (bland stenar och grus — ej som den andra formen på tättpackad hård lerjord bland *Salix polaris)* att tacka för sitt förändrade utseende. — 90 *Stellaria Edwarsii* Br. från Grönland mellan 60°—72° 48′; äfven på Spetsbergen till 80°, funnen af *Vahl* och *Keilhau*. — 91 *Potentilla emarginata* Pursh, funnen af *Vahl* på Grönland mellan 67°—72° 48′ i en höjd af 600–2000 f. ö. h.; på Spetsbergen hafva *Vahl* och *Keilhau* samlat den 300 fot ö. h. — 92. *Ranunculus lapponicus* L. från Grönland. — 93. *R. Cymbalariæ* Pursh. från Grönland. — 94. *Draba arctica* J. Vahl. (pube stellata incana vestita, caulibus subsimplicibus 2—4 — phyllis, foliis caulinis sessilibus oblongo-ovatis dentatis acutis, radicalibus spathulato — lanceolatis acutiusculis, dente uno alterove instructis basi ciliatis, siliculis oblongis utrinque acutis pedicellum subæquantibus l. brevioribus, valvis convexis, stylo breviusculo, stigmate capitellato subbilobo) — samlad af *Vahl* i Umanak på Grönland och vid Belsund på Spetsbergen. — 95. *Platypetalum purpuarscens* Br. — från Grönland. — 96. *Turritis mollis* Hook. — äfvenledes från Grönland. — 97. *Sisymbrium humifusum* J. Vahl (caulibus prostratis glabris, fol. radical. oblongo-spathulatis in petiolum attenuatis glabris l. pilis simplicibus ciliatis obtusiusculis serratis, caulinis lineari-oblongis integris glabris sessilibus, petalis calyce subduplo longioribus, siliquis linearibus subcompressis pedunculo erecto patulo ebracteato triplo longioribus, stigmate subsessili truncato subemarginato. Affinis *Arab. petrææ*, a qua præcipue differt cotyledonibus incumbentibus. Semina *Ar. petrææ*, quam diversis locis legit Vahlius, semper cotyledones accumbentes protulerunt). Vestra Grönland mellan 60°—70°. — 98. *Taraxacum phymatocarpum* J. Vahl (glaberrimum, foliis linearilanceolatis subintegerrimis l. dentato-runcinatis scapo subæqualibus, pericliniis foliosis ecorniculatis, interioribus ovatis acutis adpressis, acheniis secundum costulas tuberculato-re-

ticulatis rostro sublongioribus) — Vid Mornak i Umanak på Grönland omkring 150 f. ö. h. — 99. *Erigeron eriocephalus* J. Vahl (caulibus basi subcæspitosis simplicibus villosis, foliis integerrimis, radicalibus oblongo-subspathulatis in petiolum attenuatis glabriusculis ciliatis, superioribus linearibus acutis villosis, calathio solitario, periclinii squamis linearibus acutis squarrosis densissime lanatis disco longioribus radium subæquantibus. — Similis *Erig. uniflora* differt capitulis et squamis). I Umanak på Grönland 200 f. ö. h. sälsynt. — 2300 *Carex Böninghauseniana* Weihe. — 1. *Alnus incana* Wild. — 2. *A. glutinosa* Willd. — 3. *Pteris Aquilina* L. — 4—10 Mossor (14 arter). — 11. *Chara baltica* Aspegren. — 12—18 Alger (16 arter, hvaraf texten saknas till 2, nemligen Tab. 2317 fig. 2 och Tab. 2318 fig. 4). Bland dessa förekomma flera af *Liebman* först i Kröyers Naturhistorisk Tidskrivt 2 Band framstälda arter. — 19—29 Lafvar (18 arter — troget afbildade, utom hvad *Parmelia obscura* angår). — 29—40 Svampar (30 arter — dessa utgöra liksom i förra fascikeln den svagaste och minst tillfredsställande delen; de synas till största delen vara graverade efter Schumachers efterlemnade teckningar).

2. *Genera Plantarum secundum ordines naturales disposita, auctore Stephano Endlicher. Vindobonæ, Beck, 1836—1840. LX et 1483 pag. Lex. 8:o.*

Det måste fägna enhvar Botanikens dyrkare att genom detta, af tidens fordringar så högt påkallade, nu fulländade arbete ega en så nödvändig hjelpreda vid studium af denna vetenskap. Detta arbete är icke allenast det fullständigaste i sitt slag, utan äfven, såsom oss synes, med utmärkt omsorg och med rådfrågande af snart sagdt alla literära hjelpkällor och egen forskning utarbetadt. Det är icke Ref. afsigt att ingå i någon detaljerad granskning af detsamma; dertill ega vi här i norden icke tillräckliga hvarken böcker eller samlingar; icke heller anser han det behöfva någon slags

annan rekommendation, än sitt eget värde och nödvändighet för en hvar, som vill allvarligt studera botanik. Ref. anser af dessa skäl alldeles tillräckligt att blott kortligen angifva innehållet och planen i detta arbete, som, då det började utgifvas, dedicerades till Anton L. Jussieu, men efter dennes död tillegnades Adrian Jussieu.

Efter ett kort förord följer "*conspectus diagnosticus*" (p. I—XLVIII), hvari korta diagnoser på alla öfver- och under-ordningar upgifvas. I den derpå följande "*conspectus dispositionis*" (p. L—LX) upräknas namnen: 1:o på regioner, sektioner, kohorter, 2:o på dessa samt de antagna 62 klasserna; samt slutligen 3:o jemte dessa äfven på ordines, subordines och tribus; hvarefter det egentliga arbetet vidtager (p. 1—1334). Derpå följer Supplementum I. (p. 1335—1427) innehållande sådana rättelser, tillägg och förbättringar, hvarpå upmärksamheten under tryckningen fästats eller ock som under densamma tillkommit; och har Utg. i förordet gifvit tillkänna sin afsigt att framdeles i nya supplementer meddela de tillägg, som genom den alltjemnt fortskyndande vetenskapens framsteg blifva af nöden, och härför kan enhvar icke annat än betyga honom sin stora erkänsla. Slutligen lemnas (p. 1429—1483) ett fullständigt register på alla slägtnamn, ehvad de i arbetet äro anförde som verkliga slägter eller blott som synonymer.

Som sjelfva systemet eller anordningen, som Förf. sjelf i förordet yttrar, nu för tiden är nästan arbiträr och äfven i närvarande arbete icke utgör hufvudsaken, anser Ref. det vara nog att i fråga om densamma här anföra följande. Tvenne högsta afdelningar eller "regioner" antagas: 1. *Thallophyta* med 2 sektioner: *Protophyta* (alger och lafvar), samt *Hysterophyta* (svampar); 2. *Cormophyta* med 3 sektioner: *Acrobrya* med "kohorterna" *Anophyta* (Hepaticæ et Musci), *Protophyta* (ormbunkartade vexter och Zamieæ), samt *Hysterophyta* (Rhizantheæ); *Amphibrya* (de egentliga Monokotyledonerna), samt *Acramphibrya* med 4 kohorter: *Gymnosperma*

(Coniferæ), *Apetala*, *Gamopetala* och *Dialypetala*, b'and hvilka sistnämnda klassen *Leguminosæ* och ordningen *Mimoseæ* intager sista och högsta platsen. — Mellan dessa högsta afdelningar äro de 62 klasserna och 277 ordningarna fördelade med sammanräknade 6838 säkra genera (utom de i Supplementet uptagna), hvartill ytterligare komma 57 slägten, hvilkas plats är tvifvelaktig eller ock icke äro nog kända, samt 58 genera, som icke äro beskrifna och af hvilka allenast namnen upräknas.

Hvad slutligen angår sjelfva behandlingen så lemnas fullständiga diagnoser jemte synonymi för alla högre afdelningar samt de under hvarje bland dessa hörande genera och dessas underindelningar, hvarjemte ordningarna äro försedda med utförliga beskrifningar. Vid de särskildta slägtena äro slutligen tillagda habituela kännetecken, äfvensom anmärkningar om deras geografiska förekomst och utbredning. — När någon klass, ordning eller slägte är monografiskt behandlad, är denna alltid lagd till grund för framställningen. Slutligen bör äfven nämnas, att de fossila vextslägtena också äro karakteriserade.

Af hvad nu anförts, inhemtas att detta arbete i alla hänseenden upfyller de fordringar man af detsamma skäligen kan göra, helst som hela framställningen är lämpad efter vetenskapens närvarande ståndpunkt. Papper och tryck äro utmärkt vackra.

3. *Iconographia Generum Plantarum. Edidit Stephanus Endlicher. Vindob. Beck 1838. XVI pag. et 125 Tab. 4:o.*

Detta arbete, som utkommmit häftevis liktidigt med det ofvan anmäldta, är att anse såsom ett slags bihang dertill, framställande figurer af åtskilliga genera inom särskildta ordningar. Sådana slägten synas företrädesvis vara valda, hvaröfver figurer förut saknats. Som icke något förord eller upplysning förekommer, kan man icke närmare angifva ändamålet af detta arbete, som är dediceradt till Allan Cunningham, och hvari först lemnas förklaring öfver de nyttjade tecknen eller "siglæ Brunonianæ," hvarefter följer "conspectus dispositionis tabularum" med hänvisning till Genera plantarum, samt namn, vextställe och upläckare eller samlare af de aftecknade vexterna. "Index tabularum" och "index alphabeticus" meddelas slutligen, hvarefter sjelfva plancherna följa, på hvardera bland hvilka en art är aftecknad med analys

af fruktifikationsdelarna; någon gång äro 2 plancher egnade åt samma vext. På de 125 plancherna äro afbildade 120 arter tillhörande 57 naturliga ordningar. Bland *Orchideæ* äro sålunda aftecknade 14 arter hörande till olika genera; af *Proteaceæ* 10 arter till 9 slägten; af *Scrophularineæ* 7 arter; af *Liliaceæ*, *Asclepiadeæ*, *Orobancheæ* 4 arter af hvardera ordningen, o. s. v. Figurerna, af hvilka en stor del äro tecknade af Ferd. Bauer och alla graverade af Gebhart, äro ganska vackra. Nagon mera analys af fröet kunde man önskat.

4. Bryologia Europæa seu Genera Muscorum monographice illustrata, Auctoribus Bruch et W. P. Schimper. Fasc. X Stuttg. Schweizerbart 1841. 4:o.

Uti N:r 8 af denna tidskrift för 1840 anmältes de 9 första fasciklarne af detta förträffliga arbete; Ref. vill derföre ej upskjuta omnämnandet af den enda sedan dess utkomna fasciklen, som innefattar fortsättning af gruppen *Bryaceæ* med slägterna *Timmia* (med 2 arter på 2 plancher) och *Aulacomnion* (4 arter på 4 plancher); samt gruppen *Meesiaceæ* med slägterna *Paludella* (en art pa 1 planch), *Meesia* (4 arter på 4 plancher) och *Amblyodon* (1 art på 1 planch).

Behandlingen, så väl hvad texten som plancherna angår, är alldeles sådan som i de föregående fasciklarne. — Ref. vill här anföra allenast följande. Till *Timmia megapolitana* hänföras *T. bavarica* Hessler och *T. Salisburgensis* Hoppe, och upgifves efter Hübener och Kurr såsom vexande i Skandinavien, der den skall vara allmännare än *T. austriaca*. Det torde icke vara ur vägen att här införa diagnoserna på dessa tvenne arter.

T. megapolitana Hedw.: antheridiis longe pedicellatis; foliis e basi subvaginante pallida breviore lanceolatis, apice dentatis, operculo convexo centro depresso, rarius papillato, peristomii ciliis appendiculis numerosis instructis.

T. austriaca Hedw.: caule elongato; antheridiis elongato-cylindricis, brevi-pedicellatis; foliis e basi exacte vaginante fusca lineali-lanceolatis, grosse dentatis; capsula alte pedicellata, pyriformi-ovali, fusco-striata, operculo mammillari papillato, peristomii dentibus longioribus, ciliis granulosis nec appendiculatis.

Meesia dealbata Hedw. är hänförd till slägtet *Amblyodon* P. B.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 10. Lund Oktober 1841.

I. Original-Afhandling.

Rön öfver vissa vextformers sjelfständighet som arter, af E. Fries.

Hos hvar och en, som är något närmare bekant med den speciela Botanikens utbildning, kan det icke annat än väcka förundran, att öfver en mängd vextformers bestämmande till arter eller afarter råder ännu samma osäkerhet hos olika Författare som för 100 år sedan och derutöfver. Onekligen måste således någon oriktighet ligga i sättet för frågans bedömande, då den icke lemnar något varaktigt och allmänt antagligt resultat. Till en del ligger väl grunden uti de olika begrepp man fäster vid *art;* men om man å ömse sidor erkänner vissa formers bestämda öfvergång eller åtskilnad, så förändrar det intet i *sak* (endast i framställningens form) om man under ett gemensamt namn, som species, förenar flera närbeslägtade, under antagande att de nedstamma från ett gemensamt urspecies. (Huru man far veta hvilka dessa urspecies äro, är icke nöjaktigt upgifvet). Förvillande blir likväl detta derigenom, att vetenskapens parasiter, hvilka antingen blindt hylla den nyaste åsigten eller mellan de olika meningarne följa pluraliteten, utan att märka denna skillnad och utan egen forskning, utgifva äfven sina meningar för bestämda omdömen. Grundorsaken anse vi likväl böra sökas dels i *förhastade omdömen* (samtlige Botanisterne hysa gerna billigt misstroende till former, som de ej sjelfva sett eller undersökt, men icke bör man derefter döma, för att icke likna

Mullvaden i Andersens sköna berättelse, som "alltid talte illa om solen och blommorne, *emedan han kände dem intet*"); dels i det alltför stora inflytande man lemnar sitt *subjektiva tycke*, såsom då man bedömer en vexts åtskillnad blott efter mer eller mindre olikhet i utseende, efter mer och mindre framstående karakterer, efter fördom för eller emot vissa författare o. s. v. Dertill kommer ett missförstånd af diagnostikens verkliga bestämmelse, nemligen att endast vara ett medel för okända vexters igenkännande (*medium agnoscendi*), men för att verkligen känna (*cognoscere*) en art måste man kunna frigöra sig från alla karakterer, både arters, slägtens och familjers *). "*Nullum est in rerum natura signum ubique constans*, säger träffande *Koch*. Denna både för speciela Botaniken och Systematiken högst vigtiga sanning, som så strider mot pluralitetens förhoppningar, blef först uttalad af Hr Biskop *Agardh*, ehuru den för det oegentliga uttrycket, Naturens Logik, blifvit missförstådd. Också måste det alltid för dem, som endast fatta vetenskapen som en död bokstafsrigorism, utan den lefvande andans frihet, alltid förefalla som en svår, dunkel lära. Men icke förringar det de Matematiska sanningarnes riktighet, att man icke kan framställa en linea o. s. v. så som de ideelt måste upfattas; lika litet lider ett system (ty *hvarje system måste vara en ideel upfattning*) eller en artbestämning af tillfälliga afvikelser i naturen. Annorlunda upfattade äro system (äfven diagnostik) och natur rent af oförenlige eller ock måste man förneka den organiska naturens högsta princip, frihet i sin utbildning. Det är ock anmärkningsvärdt, att ju mera vigt man lagt på diagnostiken, på "*differt a etc.*" desto mer har man ofta aflägsnat sig från naturen, desto flera hafvä svarigheterne blifvit att reda sig i tvistiga fall. Innan arternas diagnostik infördes, var deras bestämmande visserligen svårare, men vanligen säkrare än med vår tids utbildade; utan jemförelse med

*) Ett exempel härpå följer under §. 13.

original-exemplar tilltror sig sällan någon nu reda sig i svårare fall. Må man derföre aldrig upskatta diagnostiken till något, som den ej kan blifva, emedan den alltid måste gå analytiskt till väga, men naturen i sin utbildning framgår syntetiskt. Det är endast derigenom, att man vanligen undersöker vissa torkade exemplar som visserligen icke förändras mer, (hit hörer den bekanta anekdoten om Botanisten, som tillfrågad om en okänd vext yttrade: jag skall prässa och torka den, för att examinera den), som man kunnat komma att tro på vissa karakterers oföränderlighet och att anse karakterers tillfälliga obliteration såsom något märkvärdigt. Det är just härigenom som de stora hopade Herbarierne i sednare tider mest ökat förbistringen i artbestämningar, der hvar och en, som icke genom modosam erfarenhet känner huru lång och noggrann undersökning af den lefvande naturen för hvarje fall fordras, tilltror sig efter allestädes ifrån hopsamlade och från sina naturliga omgifningar lösryckte fragmenter sitta till doms. De konseqvente resultaterne se vi uti *Trattiniks* och en nyaste Författares (hvars namn jag dock redan glömt) monografier öfver *Rosæ;* den förre synes hafva ungefär så många arter som exemplar, den sednare tre, nemligen: *Rosa berberidifolia, lutea* och alla de öfriga under *Rosa variabilis!* — Härtill kommer modets vanliga oscillering, så att det vissa tider är modernt fördöma snarlika arters åtskiljande, andra deras förenande. För hvar och en, som önskar vinna ett stadgadt sjelfständigt omdöme, är isynnerhet nödvändigt vara på sin vakt mot dessa modets nycker, *men mest emot den under hvarje period herrskande,* som alltid ilar mot sin öfverdrift, för att framkalla reaktion, och aldrig deltaga i hyllande eller fördömande af de olika riktningarne *in abstracto.* Hvarken i den ena eller andra riktningen ligger i sig något berömligt eller fördömligt, utan endast i det sanna eller falska i båda. Ytterligheter hafva alltid funnits och skola alltid komma att finnas i båda, så länge man ej inskränker sig inom en bestämd erfarenhets resultater,

pröfvade likväl i vetenskapliga reflexionens spegel, ty blotta empirien förstår sällan rätt sjelf använda sina egna resultater.

Efter sistnämnde grundsats hafva vi pröfvat flera omtvistade vextformer, dels i naturen, dels genom odling, som vi aldrig försummade under vårt vistande i Lund och Småland, då vi dertill hade läglighet. Vi förbigå här alla former, om hvilka man mera allmänt synes förenat sig. Vi skola tillika fullständigare upgifva våra grunder, men det skall alltid vara oss kärt att blifva underrättade, fast vi icke alltid äro i stånd, att vexla meningar efter de nyaste utländske böcker oss falla i händerne. Men vi önska, att de som ogilla våra åsigter, äfven derföre ville upgifva sina skäl, emedan endast derigenom kan tvistefrågan närmare utredas*.

1. *Lactaca scariola* och *sativa*. Af den förstnämnde anmärker Prof. *Wahlenberg* en utmärkt varietet med nästan

*) Det icke ovanliga sättet, att blott framkasta tvifvel utan alla skäl, innebär en omöjlighet att lösa de samma. Så f. ex. kan jag icke inse aflägsnaste anledning till tvifvel på att *Linné* tagit *Inula Brittanica* och *Cucubalus viscosus* vid Kulla Gunnarstorp, utan likaså väl vid Wrams Gunnarstorp, ty de äro hafsstrands-vexter — och det sednare ligger långt inuti landet. Lika litet till bestridande af de allmänt bekanta lagarne för *Arctiernes* utbredning med många flera. Obegripligt för mig är äfven tviflet på vår bestämning af *Potamogeton marinus* L.. Då man för Svenskarnes *Rosa tomentosa* (som icke är Smiths, utan dess *Rosa mollis*, *Willdenow's R. mollissima*, hvilken som Smith i Fl. Britannica upgifver står närmare *R. pomifera* än R. *tomentosa*, ja med den förra förenas af Reichenbach) emot vårt bestämda påstående upgifver *laderartade frukter i kanten glatta kronblad*, har man visst icke jemfört naturen, utan afskrifvit någon utländsk författare. Vi söka aldrig utpeka misstag hos person, utan inskränka oss alltid att rätta misstag i sak, och det då den rörer oss, men uti erkännande af det sanna och rätta, som tillkommer andra, är det alltid vår glädje *att tillerkänna hvarjom och enom sitt.*

odelade blad; dessa äro dessutom sällan vertikalt böjde och på undra sidan släta. Den förekommer vid Lund och Kalmar tillfälligtvis vexande bland normala, då den upvexer i dyfulla uptorkade gropar eller vid gödselsamlingar. Om dess identitet med den vanliga *Lactuca scariola* kan på stället intet tvifvel upstå, men några karakterer, som skilja den från den förvildade *Lactuca sativa* hafva vi, som den klarsynte *Koch* redan anmärkt, icke kunnat finna. Vid Enköping nemligen hafva vi sett tillfälligtvis förvildade exemplar af *Lactuca sativa*, som till alla delar likna den nämde formen af *Lactuca scariola*. Vi för vår del kunna ingalunda tvifla att *Lactuca scariola* är den vilda stammen för den odlade *Lactuca sativa*, så mycket mer, som den mindre afviker från den odlade än pluraliteten af våra kulturvexter, och man icke känner *Lactuca sativa* någorstädes som vild vexande. Båda de nämde arternas förhållande i härvarande Botaniska trädgård, der de sjelfve så sig, motsäger icke denna åsigt. Visserligen förekomma båda formerne äfven normala, men flera medelformer finnas derjemte, som man blir tvungen förklara för hybriditeter om vi icke, i hvad man så frikostigt tilldelar detta namn, heldre sågo tillfälliga afvikelser. Att för öfrigt kulturvexter förvildade icke fullkomligt återgå till den primitiva formen, utan oftare bilda en ny dermed analog, är tillräckligt bekant. Att *Lactuca capitata, crispa* och *laciniata*, som hos *Decandolle* anföras som skilda arter från *Lact. sativa*, alla utan fädernesland, endast äro ytterligare kultur-produkter af *Lactuca sativa* äro vi så mycket mer öfvertygade om, som de fullkomligen motsvaras af liknande former af *Brassica oleracea* m. fl. I allmänhet torde alla arter, isynnerhet de som höra till en Europeisk typ, men sakna kändt fädernesland, böra räknas till misstänkte arter.

2. *Galia*. Slägtet är märkvärdigt för fruktens föränderlighet. Utom de bekante formerna efter fruktens hårighet och

glatthet*) hafva vi fästat upmärksamheten på en form med större, en med mer än dubbelt smärre frön hos flera arter t. ex. *Galium verum, mollugo, boreale* m. fl. Men vi hafva nu en i vår tanka märkvärdigare observation att meddela. På de ställen vi för 30 år sedan togo *G. tricorne* har denna försvunnit eller rättare förvandlat sig till en ny, obeskrifven form, som kunde betraktas som ny art, om vi icke med största sannolikhet kunde antaga dess upkomst af *G. tricorne;* frukterne äro nemligen blifna håriga som hos *G. Aparine* (håren äro likväl mera glesa, vid basen tjockare liksom fruktens gryn blifvit förlängde uti en hårlik spets) och hela växten lik *G. Aparine,* så att man svårligen kan urskilja den på annat än de treblommige efter afblomstringen klolikt inböjda blomskaften. Enligt det gängse begreppet skulle den blifva en planta hybrida (*Aparino-tricorne*); möjligtvis kan den, då dessa Galier närma sig till Polygamer (*Vaillantia* L.), ock upkommit af *Galium tricorne* befruktad af den sammastädes i mångfaldigt större mängd växande *G. Aparine;* efter våra åsigter är den likväl snarare att anse som en af förändrad lokal (*G. tricorne* växer normalt endast på kalk) genom tiden frambragt underart.

Snarare skulle man vilja anse *G. Mollugo clivale* Nov. fl. Su. för en bastard; ty den förekommer blandad mellan *G. Mollugo* och *G. saxatile;* liknar den sednare till utseende och växesätt, men öfverensstämmer med den förra till sina karak-

*) Vi måste dock erkänna, att huru talande analogien än synes vara för föreningen af *G. Aparine* och *spurium* vi under 30 år, med upmärksamhet riktad på dessa, ännu aldrig lyckats finna någon direkt öfvergång mellan dem fast vi årligen sett båda i stor mängd både odlade och vilda. Väl hafva vi ofta funnit båda så intrasslade, att glatta och ludna frukter syntes förekomma på samma ständ, men vid nogare undersökning hafva de alltid tillhört olika. Väl hafva vi sett *G. Aparine* med nästan glatta frukter, men desse voro under luppen ojemna, icke så safiga, släta och glänsande som *G. spurii.*

terer. Hela beskrifningen på *G. insubricum* Gaud. passar på det nogaste till denna och skulle detta synonym vara riktigt, så förfaller likväl äfven denna hybrida upkomst helt och hållet; ty *G. insubricum* växer i trakter der aldrig någon *G. saxatile* är funnen. Att vår också endast är en afart af *G. Mollugo* är dessutom intet tvifvel. Yngre plantor, som vi redan 1816 updrogo af frön erhållne under namn af *G. tyrolense* Willd. liknade denna fullkomligt, men öfvergingo efter några år till den vanliga *G. Mollugo* (Se *Nov. Fl. Suec.*).

Deremot äre vi både af beskrifning och original-exemplar fullt förvissade, att den varietet af *G. Aparine* vi i Nov. Fl. Suec. anmärkt som växande på stranden vid Malmö är — *G. tenerum* Gaud.!, så disparata bådas växeställen än må synas. Denna växt är bestämdt endast en varietet af *G. Aparine*, till hvilken den odlad lätteligen öfvergår.

3. *Menthæ.* Genom odling af *Mentha silvestris* och *viridis* på fet, fuktig och skuggfull trädgårdsjord hafva vi sett tvenne mycket märkvärdiga och lärorika former frambragte. Hos den sednare eller *Mentha viridis* hafva större delen af blomskärmen utvuxit till verkliga blad och denna derigenom förvandlats till en *Mentha verticillata;* från samma rot har den grenar med axlik blomning, endast nedre blomkransen i bladvecken, och fullkomligt i krans sittande. Detta vittnar tillräckligen *huru osäker indelningen* efter axlika och i krans sittande blommor hos detta slägte är, och *att den efter skaftade och oskaftade blad är vida väsentligare.* Den på detta sätt förvandlade *Mentha viridis* liknar så mycket *M. rubra* *) att man efter karaktererne skulle lätt hänföra den till denna; de äro dock säkert skilde. Detta torde äfven kunna uplysa *M. Nepetoidis* förhållande till *Mentha aquatica;* redan i *Nov. Fl. Suec.* hafva vi af denna anmärkt som afart en form med

*) Sistledne års sommar funno vi denna på ett nytt ställe i *S. Skåne* Tullstorp, der *Mentha gentilis* äfven var ett ogräs på odlade ställen.

axlik blomning, derigenom att de öfre bladen felslå till smala blomskärm. *Hooker* i 4:de ed. af Fl. Britannica anmärker äfven en dylik. (Enligt Osbeckska exemplar, som först uptäckte *M. hirsuta* Lin., är just denna Linnés egentliga M. hirsuta). Våra autentika exemplar af den vilda *Mentha piperita* eller Var. *Langii* Koch hafva blommorne äfven i ax, den vanliga har dem i hufvud med bladiga skärmblad. Deremot är *inflorescentia comosa,* d. v. s. att toppbladen sakna blomsterkransar, efter all vår erfarenhet en god karakter, som skiljer icke blott *M. arvensis*, utan äfven *den verkliga M. sativa* från alla kransblommiga former af *M. aquatica,* som med den vanligen förvexlas. Den äkta *M. sativa* tillhör egentligast flodstränder i skogiga, magra bergstrakter, såsom *V. Småland* der den finnes i stor mängd, hvarest aldrig finnas spår till någon verklig *M aquatica.*

4. Under ofvan antydde förhållande utbildade sig af den smal- och spets-bladiga *M. silvestris* en utmärkt småblommig form, som på det nogaste öfverensstämmer med blommorne af *M. gentilis* utom de urnupne kronflikarne. Denna form var mig synnerligen lärorik derigenom att jag nu med full säkerhet kan antaga *M. gentilis* L. för en dylik småblommig form af *M. Agardhiana;* en åsigt, som jag länge hyst, men endast gissningsvis ej vågat framställa. Båda äro gifna i Herb. Norm. (Lyckligtvis hvarken har eller kan i Sverge tvifvel uppstå om hvilken *Mentha* Linné förstått under *M. gentilis,* hvarom utländske författare äro i villrådighet och vanligen misstagit sig. Kände de huru allmänt bekant denna från äldre tider varit hos oss och att i samlingar finnas flera exemplar deraf från Linnés tid ur Upsala trädgård, skulle de visst icke tveka, att förena sig med Svenska Botanisterna i denna fråga). Sedan således den karakter, som hämtats af blommorne försvunnit, måste vi se oss om efter någon ny väsentligare karakter, som skiljer den således utvidgade *M. gentilis* från *M. sativa.* En sådan erbjuda bladen; hos *M. sativa* äro alla bladen tydligen skaftade, hos *Mentha Agardhiana*

(som är artens typiska form) och *M. gentilis* äro de under blomsterkransarne sittande bladen nästan oskaftade. Denna begränsning af *M. sativa* och *M. gentilis* rättfärdigas fullkomligt af yttre utseendet och deras geografiska utbredning. *Mentha Agardhiana* och *M. gentilis* förekomma vanligen i samma nejd; men i sällskap med den verkliga *Mentha sativa* hafva vi aldrig funnit den förstnämda. *Mentha sativa* varierar ofta med hjertlika blad, en form som motsvarar *M. agrestis* Sol., som vi nu med full tillförsigt antaga som varietet eller underart af *M. arvensis.*

Hvad beklädnaden på stjelk, blad o. s. v. i detta slägte vidkommer, så hafva vi redan i Nov. Fl. Svec. anmärkt, att denna för artbestämningen är utan all vigt; *ludna och glatta former förekomma af hvarje art.* Af denna anledning har *Koch* förenat äfven *Mentha silvestris* och *viridis* L. Analogien talar mycket för denna förening, men våra undersökningar af mångfaldiga både vilda och odlade former hafva icke lemnat oss något stöd för denna åsigt, men väl för en modifikation deraf således, att en del gråludna former skulle skiljas från *M. silvestris* och förenas med *Mentha viridis* (nemligen *M. silvestris* från Östergötland), och andra glatta (den Öländska *M. viridis* = *M. lævigata* Willd.) förenas med den Öländska och Skånska *Mentha silvestris,* en förmodan *), som likväl endast framställes till närmare granskning. Diagnostiken för denna förändrade artbestämning blefve mycket lättare; den så bestämda *M. silvestris* igenkännes genast af sina

*) Läsaren behagade observera, att vi sjelfve så rubricera denna uppgift. Då vi likväl sjelfva upgifva något som bestämdt, omisskänneligt, omisstydligt o. s. v. eger man väl rättighet vederlägga vår upgift, men icke upgifva ett förhållande, som vi efter tillräckliga grunder tro oss klart hafva insett, för en blott "*förmodan.*" Det berättas att en förnäm man en gång yttrat till dåvarande Professor T. "*Jag har hört att min Herre rogar sig med att skrifva vers,*" men fick till svar: "*Nej min Herre, jag gör det på fullt alvar.*"

tjocka, kubbiga, sammanhängande trubbiga ax, smala bladskärm, breda blad o. s. v. från all *M. viridis*, med smala, spetsiga blad.—Vid detta tillfälle torde vi äfven få bekantgöra det märkvärdiga fynd som Herr Apotekare *Stenberg* i Helsingör gjort af den utmärkta *Mentha rotundifolia* L. fullkomligt vild på Bornholm (hvilken ö naturligare hör till Svenska än Danska Floran), hvarigenom anledning är att söka den i Ö. Skåne, som har åtskilliga i anseende till den sena blomningstiden ej nog undersökte former af *Mentha*, öfver hvilka Herr Mag. *Ringstrand* torde bäst kunna lemna närmare uplysning.

5. *Veronica agrestis.* Nu mera betviflar väl knappast någon Botanist, som haft tillfälle närmare studera dem, *V. politæ, opacæ* och *persicæ**) sjelfständighet som arter, men vi hafva funnit ett synnerligt, temligen allmänt gängse misstag i deras begränsning. Man har nemligen först tagit en störvext *V. agrestis* med *tillfälligtvis inskurna* (på samma stånd med hela) foderflikar för Var. *calycida* men denna form är så obetydlig och i intet afseende utmärkt, att den icke ens förtjenar anmärkas som form då den rätta Var. *calycida*, som är nästan uprätt och mycket spensligare än *V. agrestis*, genom bladform, glatthet, *beständigt femdelte och inskurne* foderflikar samt större hvita kronor är så beständig och utmärkt, att den kan betraktas som en verklig underart af *V. agrestis.* Den förekommer på åkerfält för sig truppvis vexande, icke blandad med *V. agrestis vera*, till hvilken den dock ovedersägligen hörer, ehuru den till yttre utseendet mera liknar *Veronica polita.* Derföre har den af andra blifvit anförd som en hvitblommande varietet af *V. polita. Rei-*

*) Då icke alla vexter af främmande ursprung uteslutas, försvarar denna väl sin plats i Sv. Floran. Väl lärer den försvunnit på de jordvallar, der den förr så ymnigt stod vid Lund, men på närliggande åkerfält är den i mängd för par år sedan funnen af Baron *Düben.* I många trädgårdar är den ett besvärligt ogräs, som icke står till att utrota utan snarare ökar sig år från år.

chenbach, som af våra exemplar deruti väl igenkänt vår *Veronica agrestis calycida*, hänförer dock denna till *V. polita*, hvilken likväl liksom alla *Veronicæ* med spetsiga foderflikar aldrig varierar med dessa inskurna. Från utmärkte Tyska Botanister hafva vi äfven erhållit *V. agr. calycida* under namn af *V. polita* och som bevis, att *V. didyma* Ten. (hvilken endast kan föras till *V. agrestis calycida;* "foderflikarne inskurne" är dess hufvudsakliga kännetecken och arten således grundad på en atypisk form) hör till *V. polita*. Ehuru man efter torkade exemplar lätt kan blifva mest böjd att hänföra den till *V. polita*, är det vid undersökning af den lefvande vexten genast uppenbart, att den tillhör *V. agrestis*, hvilket kulturen tillika bestyrkt.

6. Att *Sinapis orientalis* Decand. är endast en form af *Sinapis arvensis* med sträfhåriga skidor, som vi i *Nov. Fl. Suec.* upgifvit, är genom dess allmänna kultur i Bot. Trädgårdar så bestyrkt, att det ej bordt ånyo anmärkas, om icke Dr *Hartman* upgifvit i ett föregående nummer af denna Tidskrift, att enligt *Reichenbach* Decandolles *S. orientalis* är något helt annat än ofvannämde varietet. Häruti ligger likväl ett missförstånd af både Decandolles och Reichenbachs egna upgifter. I Syst. Veg. II. p. 616 säger *Decandolle*, att dess *S. orientalis* endast afviker genom sträfhåriga skidor från *S. arvensis*; att den sannolikt endast är en varietet af den samma, hvarföre den förut blifvit tagen; att *Sinapis arvensis* i Linnés Herb. (således väl den Svenska) är just Decandolles *S. orientalis*, och ej dess *S. arvensis*. I Prodr. Syst. Veg. I. p. 219 citeras som säkert synonym till *S orientalis* endast *Schkuhr Handb. t. 186*. Derjemte upgifver *Decandolle*, att Linnés *S. orientalis* genom tydligare strimmor möjeligen är skild från dess *S orientalis;* det är denna som *Reichenbach* förmodar sig hafva återställdt i sin Iconograph. Crucif. (men är sjelf osäker om denna bestämning, hvarföre Förf. endast med frågetecken benämner den *S. orientalis* L.?). Att den icke är Decandolles *S. orientalis* inser visst Reichenbach mycket väl,

men synes tvifla huruvida den skall räknas till *S. arvensis* eller *S. Schkuhriana,* hvilken efter *Reichenbachs* bestämning skiljes efter andra karakterer, men bägge variera med glatta och sträfhåriga skidor.

7. Under *Corydalis bulbosa, digitata* eller *Halleri* förekomma tvenne olika vexter, hvilka nyaste författare anse som skilde arter. Genom de odlingsförsök, som vi meddelat i Nov. Mant. 2, anse vi det vara utom allt tvifvel att *Corydalis bulbosa racemo virgineo cernuo* endast är en frodigare form af *C. fabacea* med inskurna blomskärm, en åsigt som äfven gillas af Prof. *Wahlenberg* och *Koch* (Deutsch. fl. V. p. 58). Deremot är den vanligen förvexlad med *C. solida* Smith et Koch, en verkligen skild art, hufvudsakligen genom dess biologiska karakter: *racemus virgineus erectus.* Då båda Prof. Wahlenbergs varieteter af *C. bulbosa* af Koch citeras till *C. fabacea,* tro vi oss böra anmärka, att den verkliga *C. solida* äfven finnes i Sverge, i mängd på Gottland och äfven i mellersta Sverge.

8. Af de flesta Botanister, som berest Gottland, hafva vi erhållit en *Thalictrum minus,* som, ehuru redan anmärkt och bestämd af *Linné,* tillhör en helt annan art än den längs vestra kusten från Sundet i Skåne till Jedderen i Norge förekommande. Redan för flera år tillbaka antog jag den Gottländska vara *Th. collinum* Wallr.!, men för att icke gifva anledning till fåfänga controversier*) har jag icke velat be-

*) Efter min öfvertygelse är det ganska äfventyrligt att som inhemska uptaga vexter efter enskilda exemplar i vextsamlingar, som lätt kunna vara förvexlade. Så f. ex. finnes i *Montins* Herb *Halimus Portulacoides* (verus), enligt påskrift samlad af Leche i Skåne. Men som anvisning för ytterligare efterspaningar förtjena de alltid uppmärksamhet. Så f. ex. funno vi för flera år sedan, vid genomseende af vextsamlingar från Östergötland, under bekanta namn flera utmärkta som Svenska okända vexter, af hvilka efter flera fruktlösa försök det i år änteligen lyckats oss erhålla *Arabis arenosa* L. och *Thlaspi alpestre* insamlade för Herb. Norm. genom den skicklige och

kantgöra denna bestämning förr än jag kunde framlägga tillsammans båda i Herb. Norm. Detta hoppas jag i år kunna göra, emedan enligt skriftliga underrättelser den Gottländske *Th. minus* (Th. collinum *Wallr.!*) blifvit insamlad af Herr Kandid. *P. Afzelius;* den vid Vesterhafvet förekommande af Baron *Düben.* Båda dessa arter har jag haft tillfälle en längre tid studera odlade och är om deras bestämda åtskillnad af deras olika vexesätt, blomningstid fullkomligen förvissad. De erbjuda dessutom goda fytografiska karakterer; till de redan bekanta kunna vi tillägga, att hos *Th. collinum,* som har skaftade blad vid basen, stjelkbladen äro sessila på vaginerne, hos *Th. minus*, som är bladlös vid basen, äro åter alla stjelkbladen skaftade. — Men utom nämde *Th. collinum* finnes på Gottland en annan med dessa närbeslägtad *Thalictrum,* som enligt figur och beskrifning öfverensstämmer väl med *Th. capillare* Reich. (en ännu icke tillräckligen bekant art, som endast funnits vid Odern i Preussen). Äfven den lemnas i 7:de faciklen af Herb. Norm. Updragen af frön, insamlade af framledne Rosén, har den både i trädgården vid Braås i Småland och i Archiater Afzelii här i Upsala bibehållit oförändradt sitt egna utseende och vexesätt, men som säker art våga vi dock icke uptaga den. *Koch*, som äfven lemnar den obestämd, anser den komma *Th. minus* närmast; i vår tanka kommer den närmare *Th. collinum*, ehuru den saknar dess stipeller. (Den Öländska *Th simplex tenuifolium* är *Th. Bauhini* Reich. Ranunc. t. 40, ej dess *Th Galioides.* t. 37).

9. Sedan vi genom odlings-försök bestyrkt den vanliga *Ranunculi reptantis* L. förening med *R. flammula* (Nov. Fl.

---

nitiske H:r *Holmgren,* som återfunnit dem på de upgifna vextställen, hvilkas riktighet vi måste erkänna att vi betvifla de. De öfrige, såsom *Allium sphærocephalum* uoder *Allium arenarium* och *Hierochloa australis* under *H. odorata*, både enligt etiketten samlade kring Linköping, hafva icke ännu bekräftat sig; som de odlats i härvarande Bot. trägård är väl troligast, att exemplar derifrån blifvit inlagde jemte de ratta, som på de upgifna vexstställen finnas.

Svec.) har Herr Adjunkt *Lindblom* framställdt den åsigt, att den högnordiska och alpinska formen deraf likväl vore skiljbar som art genom sin betydligt afvikande fruktbildning. Vi hafva icke haft tillfälle att se den lefvande, men tro en observation, som vi i år här vid Upsala haft tillfälle göra, förtjena anmärkas. Den här vexande *R. reptans* har vanligen flammulæ-frukter, men stundom finner man en och annan af de nedre karpellerne i samma hufvud mera utbildad dubbelt större alldeles sådana som den alpinska *R. reptans* beskrifves. Det besynnerligaste härvid är att dennas flammulæ-frukter, syntes vara abortierande.

10. Öfver *Droseræ oboratæ* förening med *Dr. longifolia,* som vi i Recens. öfver Kochs Syn. först framställde, är endast, sedan den berömde *Koch* sjelf gillat vår afsigt, att tillägga att imellan bådas frön icke finnes ringaste skillnad, äfven under betydlig förstoring. Utom nämde var. hafva vi ytterligare funnit en tredje form af nämde art med nästan jemnbreda blad, 1—2-blommiga skaft, icke högre än bladen. Enligt figur och beskrifning öfverensstämmer den fullkomligt med *Drosera linearis* i Hook. Fl. Boreali-Americana.

11. Grunden hvarföre jag hänför *Geranium pimpinellifolium* Cav. till *Erodium moschatum,* och icke, som vanligen sker, söker den i en obetydlig form af *E. cicutarium,* är den att Cavanilles figur noga öfverensstämmer med en form af den förra vuxen på mager jord, men alls icke med den sednare, och att de kännetecken, som upgifvas för den samma, förgäfves sökas, som *Koch* erkänner, hos någon form, af *E. cicutarium*, men väl tillkomma *E. moschatum.* Att nämde form af *E. moschatum* verkligen tillhör denna, och icke är egen art, har jag direkt erfarenhet. Den vanliga *E. moschatum* fans i Okt. 1839 här vid Upsala på ett ställe i mängd (men säkerligen tillfälligtvis utkommen från någon trägård) af Profess. *Czernaieu* från Karkow, som en tid vistades här egentligen för kryptogamernes studium; följande sommar fans der endast Cavanilles *E vimpinellifolium,* fullkomligen öfverensstämmande

med de exemplar jag 1813 erhöll af en Farmaceut i Varberg tagen i trakten derikring; men då jag icke sjelf funnit den, kan jag icke uplysa huru pass vild den är. Som arten blifvit funnen flerestädes förvildad på odlade ställen och derföre redan uptagen i Linn. Fl. Svec. så har förhållandet väl sannolikast så äfven varit vid Varberg. Skulle den likväl finnas verkligen vild någorstädes i Skandinavien, så bör det vara i dess vestligaste delar; ty den är en vestlig vext, allmän i England.

12. Att *Sedum Thelephium* och *maximum* endast äro varieteter af samma art äro vi genom bådas öfvergång uti hvarandra fullt öfvertygade. Bland stensättningarne kring en graf, der bottnen var mycket fuktig, vid Lindberga Prestgård i Halland togo vi 1838 en *Sedum* med långa tunna nedtill afsmalnande blad; af rotknölar deraf planterade samma år på torr men fet lokal vid Femsjö fanns 1840 *Sedum maximum* upvuxen. Att vår Svenska *Sedum reflexum* L. icke heller är skiljbar från *S. rupestre* L. hafva vi tillräckliga grunder att antaga. På torra ställen blifva bladen mera tätt gyttrade och upprätta samt rödaktige, på fuktigare bergsidor åter blir den mera långsträckt, bladen glesare, tillbakaböjde, färgen antingen isgrå (*Sedum glaucum* Smith) eller i skugga fullkomligt grön. Alldeles samma förändring undergår *S. sexangulare;* vi hafva i år vid Viks Herregård i Upland på en beskuggad fuktig klippa samlat den med glesa klolikt tillbakaböjde ljusgröna blad som är fullt ut så utmärkt som *S. reflexum.* Något dylikt kan man äfven observera på *S. acre,* ehuru dess blad icke blifva tillbakaböjda.

13. Tvifvel hafva i sednare åren blifvit framställde om *Scleranthi annui* och *perennis* artskillnad. Också finner man mångfaldiga mellanformer; på torra backar och fält är *Scleranthus annuus* oftast perennerande (v. biennis), deremot blir *Scl. perennis* årig på sandfält som årligen plöjas. Endast hos vexter, som äro *fugaces,* det vill säga på en bestämd tid afblomstra och med frömogningen bortdö, är durationen af

vigt; alla *persistentes* hafva förmåga att tillika perennera, hvaraf den vanligen så olika upgifna durationen lätt förklaras. Efter vår erfarenhet ligger ingen skillnad uti durationen imellan *Scleranthi;* båda perennera på torra fält, då vegetationen tillika blir mera gyttrad hårdare; men de blifva årige på odlad och årligen plöjd mark, der hela vexten blir spädare, mera långsträckt och färgen lifligare grön; men äro, blott man riktigt åtskiljer, de analoga formerne af båda, väl skilda arter.

14. Få vexter synas vara svårare att diagnosticera än *Chenopodium album* och *opulifolium;* endast de något bredare bladen erbjuda någon skillnad, men öfvergångsformer finnas i mängd. Jag inser knappast huru man efter vanliga principerne för artbestämning efter karakterer och öfvergångsformer kunnat skilja dem som arter, men efter den biologiska princip, som jag för arternes bestämmande framstält, blir deras skillnad klar och säker. Sådde samtidigt blommar hos oss *Ch. opulifolium* alltid mycket sednare. Dess sömn är djupare, ty nattetid sloka dess blad ner. Men det mest i ögonfallande är, att under tidiga frostnätter, som vi dessa dagar (15 Sept.) här i Upsala haft, bortfryser *Ch. opulifolium* till roten, dess vattenaktiga stjelkar ligga kullslagne till marken, under det den omkringstående *Ch. album* icke lidit det minsta.

15. Af *Betula glutinosa* sågs 1811—1814 vid Näsbyholm i Småland ett träd med djupt flikiga blad, alla flikarne rundade och trubbiga, närmast liknande Hagtorn eller *Acer campèstre.* Vi förvara ännu exemplar deraf. Denna form är synnerligen märkvärdig derigenom, att den fullkomligt motsvarar *laciniata* af *Betula alba,* men denna sednares flikar äro långspetsade. Trädet blef sedermera afhugget; då upvexte från den qvarblifna stubben kraftiga friska skott med blad af den vanliga *B. glutinosa,* ett förhållande, som äfven lärer inträffa med *Betula alba laciniata.* Båda äro rättast att anse för missbildningar. Troligen är äfven den i Vermland af Kandid. *P. Afzelius* uptäckta märkvärdiga *Populus villosa* Lang. (full-

komligt öfverensstämmande med Ungerska exemplar) snarast att anse som en dylik.

16. Är verkligen vår *Juncus supinus β.* Nov. Fl. Svec. *Juncus nigritellus* Donn, som vi i Sv. Litt. 1838 förmodat och äfven Dr *Hartman* antagit (tvifvel kunna uppstå derigenom, att Engelske författare, som bäst borde känna den, förena den med den vida skilda *J. lamprocarpus*), så är *J. nigritellus* ganska bestämdt en afart eller snarast den *mest typiska formen* af *J. supinus*. Redan 1814 anmärkte vi i Nov. Fl. Svec., att den genom kultur öfvergick till *J. supinus* och att *Juncus alpinus* Pers. Syn. enligt egenhändiga exemplar var dertill ett säkert synonym. Ehuru förvissade vi voro om denna observations riktighet, hafva vi sednare åren ånyo åt densamma lemnat speciel upmärksamhet och funnit deras identitet genom talrika öfvergångar i naturen till öfverflöd bestyrkt. *Juncus supinus* förekommer både med 3 och 6 ståndare på samma tufva; båda ega den egendomligt bildade lök-roten, båda proliferera äldre på samma sätt; *Juncus supinus β.* vexer på fastare gräsbevext eller mosslupen botten, men då denna öfvergår till bar dy blir den den vanliga *J. supinus*.

17. *Wimmer* anför i sin nyaste bearbetning af Schlesiens Flora att han funnit de bestämdaste öfvergångar imellan *Poa sudetica* och *P. hybrida* Gaud. (Rättast bör denna sednare kallas *P. quadripedalis* Ehrh,, ty exemplaren deraf i dess Gram. et Calam. höra uppenbart till *P. hybrida;* det är ock aldeles obegripligt hur man kan citera den till *P. sudetica;* sjelfva namnet säger ju att den icke kan vara den egentliga *P. sudetica*). Denna observation kunna vi icke annat än bestyrka. Till hvilkendera man skulle hänföra den i Botaniska trädgårdarne odlade *P. sudetica*, är icke möjeligt med säkerhet afgöra. Från Norge hafva vi genom vår frikostige vän, Prof. *Blytt*, erhållit exemplar, som måste hänföras till den egentliga *Poa sudetica* men tydligen visa öfvergång till *P. quadripedalis*. Några bestämda karakterer finnas icke; på den Skånska *P. hybrida* (var *P. sudetica β*) äro blommorne

fullkomligt fria, icke genom ull förenade. På denna karakterernes obliteration lägga vi dock icke synnerlig vigt, emedan den bevisar för mycket; ty efter samma skäl skulle då t. e. de så väl skilda *P. trivialis* och *P. pratensis* förenas; vi hafva nemligen former af den förra med trinda, släta slidor, kort bladsnärp o. s. v.; af den sednare med hoptryckta sträfva slidor, utdraget bladsnärp o. s. v. *) Desto mera vigt lägga vi på de analoga former som alla närbeslägtade arter framvisa; *Poa sudetica* är en hårdare, mera sammandragen fjällform; *P. hybrida* eller *quadripedalis* en mera utdragen,

*) Just den omständigheten att alla karakterer kunna försvinna imellan tvenne närbeslägtade vextformer, men sjelfva vexterne likafullt med lätthet alltid af ett öfvadt öga genast urskiljas, *är bästa beviset för deras verkliga artskillnad.* Så t. e. hafva vi här funnit *Rumex crispus* utan alla gryn och skiljemärken, vexande bland *Rumex domesticus*, men ingen fråga kan derföre uppstå om deras förening. På samma sätt hafva vi äfven i år insamlat *R. aquaticus* (Hydrolapathum) mycket bredbladig utan minsta sporr till gryn på de fullt mogna valvlerne; *Rumex maximus*, *Hippolapathum* här i Upsala stad med blad smala som *R. aquatici*. Alla för afdelningen *Hydrolapathi* arter uppgifna karakterer försvinna genom mellanformer, utom de af rotbladskaftens beskaffenhet tagna. Också herrskar den största förvirring i synonymien hos olika författare. Man jemföre f. e. noga Rumices i *Hook. Brit. Fl ed. 4.* — Beskrifningen af *Rumex conspersus* passar fullkomligt till tre å fyra olika *Rumices*, hvaraf en hör till *R. aquaticus*, en annan är säkert *Rumex cordifolius* Horn.; den för Skåne eller Lilja uppgifna synes stå närmast *R. acutus* eller *cristatus*, som enligt originalexemplar af Wallroth icke är fullt identisk med *R. pratensis* Koch; men den i min tanka ursprungliga *R. conspersus* Ill. åtskiljes *från alla* genom sina uptill från sidorne hoptryckte något sammandraget ränlade nedåt platta bladskaft, då de hos *R. Hippolapathum* äro midtpå och nedtill runda och hos *R. cordifolius* från ryggen sammantryckta, ofvan öfverallt platta och bredt men foga uphöjdt kantade. Någon karakter, hvarigenom likväl nämde *R. conspersus* skiljer sig från *Rumex confertus* Willd., en i östra Europa och Siberien vida spridd art, kunna vi icke nu upgifva.

spädare och laxare form af samma art, i sanka skuggrika kärr.

18. *Aira uliginosa* Weihe är ett gräs, så utmärkt af både afvikande bladbildning, olika utseende och vextställe på dyiga, större delen af året öfversvämmade ställen, samt slutligen sena blomningstid (först i Aug. Sept.), att vi finna aldeles nödvändigt att hvar och en, som endast sett den torrkad, måste vara mest benägen anse den för egen art. Men vi tveka högeligen om någon, som med upmärksamhet undersöker den på sitt naturliga vexeställe skall dela denna åsigt. Åtminstone funno vi genast, och alla de talrika Botanister, som jemte mig insamlat den vid Femsjö, hafva blifvit öfvertygade, att den endast är en just genom den så egendomliga lokaliteten frambragt afart. Följer man den nemligen från yttersta vattenranden till de närbelägna grusbackarne så har man den tydligaste öfvergångs-kedja man kan önska. Vi tro ock den egna lokaliteten vara tillräckelig att förklara de öfriga afvikelserne. Som bladen upvexa under vattnet blifva de hår-fina, alldeles som hos *Juncus supinus fluitans* m. fl. Som den hela våren är dränkt under vatten, hinner den derföre först frampå hösten i blomning, och genom den påskyndade vegetationen blir den till alla delar spädare och finare, alldeles som hos *Card. hirsuta clandestina.* Den är både till karakterer och utseende så afvikande, att *ri* visst icke skulle uptagit den endast för varietet, om det varit möjeligt updraga någon gräns.

19. Redan 1812 funno vi vid Falsterbo i stor mängd en utmärkt *Equisetum*, som af oss bestämdes till *E. palustre arenarium.* Då vi genom säkra originalexemplar blifvit förvissade, att den var identisk med E. pratense *Schlecht.! Fl. Berol. et Auct. Germ.* uptogo vi den under dess namn, da samvetsgranheten fodrade att icke utan direkt erfarenhet afvika fran den antagna åsigten. Sedan nu likväl afven *Schlechtendahl* erkänt den för en var. af *Equisetum palustre,* synes vär ursprung-

liga bestämning vara utom allt tvifvel och dess synonymi blifva således

Equisetum palustre arenarium *Fr.*

E. pratense *Schlecht. Fl. Ber. et plur. Auct.*

E. campestre *Schult. Fl. Starg.*

Schlechtendahl har tillika uplyst, att *E. umbrosum* är den ursprungliga *E. pratense* Ehrh., hvilken benämning derföre väl bör antagas. Minst kunna vi inse billigheten af *G. F. Meyers* förslag, att för den i Tyskland vanligaste bestämningen af *E. palustre arenarium* till *E. pratense* benämna *E. umbrosum* för *E. Ehrhartianum*, då väl det förstnämda namnet bör bibehållas i fall man ej ville återställa Ehrharts.

II. Hvarjehanda.

1. Kandidat P. Afzelius, som i år berest Gottland och der samlat en mängd intressanta vexter, har äfven hemfört blad och lefvande rötter af en steril *Iris*, som fanns flerastädes på ön. Dessa tillhöra otvifvelaktigt samma art, som i Skåne (t. ex. vid Krageholms sjö) blifvit funnen utan blommor; och, efter jemnförelse med den här i Botaniska trädgården odlade, säkert är *Iris Siberica* (jfr. Fl. Scan.). Saledes hafva vi genom *Sonens* försorg erhållit bekräftelse på en art, som dess framlidna *Fader* Prof. *A. Afzelius* redan för 60 år sedan upgaf som Svensk! — Troligen tillhör den af Hr *Nyman* äfven på Gottland funna art (se Bot. Not. 1841, N:o 8) med bredare krökta blad en annan art e tribu Barbatarum. — Måtte någon på Gotttand boende söka att passa på dessa under deras blomningstid, som både är tidig och snart öfvergående, hvarföre de lätt undfalla resande Botanister.

(Ur bref från Prof. Fries).

2. Bland de flera utmärktare lafarter, hvilka Prof. *Zetterstedt* samlade under den resa han förra året företog i Jemtland, är äfven *Umbilicaria atro-pruinosa* Schær., hvilken

länge ansågs ensamt tillhöra mellersta och södra Europas fjelltrakter, tills den för några år tillbaka fanns temligen allmänt spridd på fjellen i mellersta Norge, hvarefter Hr *Thedenius* äfven upptäckte den i Herjeådalen; då Prof. *Zetterstedt* nu äfven funnit den i Jemtland, synes man kunna antaga att den torde förekomma i de flesta fjelltrakter af Skandinavien. — I sammanhang härmed vill Utg. nämna att en utförlig berättelse om Prof. Zetterstedts resa i Jemtland och angränsande del af Norge kommer att inflyta i Vetenskaps-Akademiens botaniska årsberättelse.

3. Enligt uppgift af Hr *Lilja* i N:o 9 af Tidning för trädgårdsskötsel och allmän vextkultur har Stud. *Lundberg* under detta års sommar funnit *Anagallis cærulea* Schreb. i temlig mängd i en åker vid Lyngsjö i Kristianstadstrakten. — Äfvenledes har Hr *Lilja* underrättat Utg. att Hr *Hesselgren* funnit *Poterium Sanguisorba L.* vid Limhamn nära Malmö.

4. Enligt underrättelse från Magr. *Areschoug* är man i Göteborg betänkt på inrättande af en botanisk trädgård, hvartill medel skola anskaffas genom subskription, som är öppnad och hvartill 3000 R:dr B:ko redan äro tecknade och resten, som man hoppas, snart nog skall insamlas. Göteborg är dock i fråga om publika inrättningar den första staden i riket. Dess zoologiska museum t. ex. har i årlig inkomst 1000 R:dr B:ko. Utg. kan ej annat än önska framgång åt den projekterade trädgården och tror att den inom kanske icke så många år skall ej blott uphinna utan öfverträffa både Lunds och Upsala trädgårdar.

5. Af det af Rikets sednast församlade Ständer beviljade anslag till resestipendier, läroböckers och lärda arbetens utgifvande har Regeringen tilldelat Prof. Wikström, såsom understöd till utgifvandet af den af honom påbörjade Flora öfver Stockholmstrakten, en summa af 656: 32 B:ko att årligen utgå till nästa riksdag. Det är fägnande att se det äfven den botaniska literaturen får hugna sig af en andel af detta an-

slag; men liksom Ref. vid anmälandet af första delen af nämnde arbete anmärkte, att vid detsammas redaktion icke var iakttagen någon ändamålsenlig ekonomi, så torde icke heller allt skäl saknas att anmärka, det nämde understöd var väl stort med afseende på ett arbete af så specielt och lokalt intresse, ehuru Ref. dermed icke vill hafva sagdt, att icke Prof. Wikström så väl för den derpå nedlagda flit och använda tid, äfvensom för den förtjenst han genom de botaniska årsberättelsernas utarbetande ådagalagt, ganska väl förtjent denna upmuntran, helst som hans lön lärer vara föga betydlig.

6. Etats-Rådet, Riddaren af Danebrogs-Orden, Prof. *Jens Wilken Hornemann* afled i Köpenhamn d. 28 Juli detta år. Utg. hoppas att framdeles blifva i tillfälle att meddela några biografiska underrättelser om denne för Skandinaviens Flora och i allmänhet för Botanikens studium i Norden så högt förtjente man. Professor *Schouw* har efter honom öfvertagit de till Botaniska Professionen i Köpenhamn hörande åliggander, hvaribland äfven vården om botaniska trädgården. Redaktionen af *Flora Danica* är, åtminstone tills vidare, uppdragen åt Bot. Docenten *S. Drejer,* hvilken äfven i hufvudsaklig del ombesörjt den sist utkomna fascikeln.

7. Ett ännu notablare dödsfall har inträffat i det att *Augustin Pyramus de Candolle,* utan motsägelse den störste bland Europas, och således jordens, nuvarande Botanister, afled i Genf d. 9 Sept. Han var född i Genf d. 4 Febr. 1778 få dagar efter Linnés död. Upfostrad i trakten af Grandson i Wallis fortsatte han sina studier i Frankrike, der han erhöll Medicinæ Doktors-diplom, för hvilket han utgaf sitt försök om vexternas medicinska egenskaper. Han blef Professor i Botaniken vid medicinska fakulteten i Montpellier, men återvände 1816 till Genf, hvarest en botanisk lärostol för honom inrättades, hvilken han bibehöll till 1835, då han öfverlemnade den till sin son. Här utarbetade han de för alla tider oförgängliga arbeten, som förvärfvade honom

sin stora ryktbarhet. Men det var icke endast genom dessa som han inverkade på botanikens studium. Hans stora bibliotek och enorma vextsamlingar från alla trakter af jorden voro med den största liberalitet tillgängliga för alla botanister, som besökte Genf, dit äfven för denna anledning en mängd samlades. Han stod i den vidlyftigaste korrespondens och erhöll från alla jordens trakter vexter sig tillsända, hvilket allt satte honom i tillfälle att utarbeta sitt klassiska arbete: *Prodromus systematis vegetabilis*, hvilket han likväl icke hann sluta. Hans son och efterträdare *Alphons De Candolle* lärer skola fortsätta det; måtte det ske på samma äkta vetenskapliga och grundliga sätt, som utmärker de af Fadren utgifna sju tomerna.

III. Anmälan.

Prof. *Fries* har till införande meddelat efterföljande förteckning på de vexter, som innehållas i *Herbarium normale fasc. VII*, hvilken nu snart är färdig. Vid genomögnandet af denna lista kan enhvar öfvertyga sig, att denna fascikel, i fråga om nya, sällsynta och intressanta vexter, icke blott mäter sig med utan öfverträffar de föregående.

1. Matricaria maritima L.! (non Auct.)
2. Filago montana a. L.
3. Scorzonera humilis L.
4. Leontodon hispidum L. a et b. glabr.
5. Carduus nutans L.
6. Anchusa officinalis L. cum var.
7. Ballota nigra L. a et b.
8. Galeopsis tetrahit v. pallens Fr.
9. Mentha viridis L. a et b.
10. — piperita L. (culta)
11. Rhinanthus major Ehrh. var.
12. — minor v. angustif. Koch.
13. Sinapis alba L.
14. Sisymbrium Thalianum v. lyratum Koch.
15. Arabis arenosa Scop.
16. — alpina L.
17. Cardamine bellidifolia L.
18. — hirsuta v. clandestina Fr.
19. Camelina silvestris Wallr.
20. — sativa Crantz a. b.
21. — dentata Pers.
22. Thlaspi alpestre L.
23. Thalictrum minus L.
24. — flexuosum Bernh. ex Reich.
25. — collinum Wallr. ex Koch.
26. Ranunculus Philonotis Ehrh.
27. — nivalis L.
28. — pygmaeus Sol.
29. Hypericum tetrapterum Fr.
30. — pulchrum L.
31. Dianthus deltoides v. glaucus Smith.
32. Silene anglica L.

33. Stellaria palustris *Retz.*
34. — alpestris v. panicul. Fr.
35. Cerastium trigynum Vill.
36. Trifolium hybridum L.
37. Medicago sativa L. a. b.
38. — silvestris Fr. a. b.
39. — — v. procumbens Bess.
40. — falcata L! (non Exter) a. b.
41. Vicia Orobus Dec.
42. — Cracca var. leptophyll. Fr.
43. Rosa dumetorum Thuill.
44. — mollissima Willd.
45. a — cinnamomea L.
b. — mutica *Fl. Dan.* ex Reich.
46. Rubus pruinosus *Arrh.*
47. — corylifolius *Sm.*
48. Potentilla sordida Fr.
49. — — v. Güntheri Fr.
50. — intermedia L.
51. Poterium Sanguisorba L.
52 Euphorbia Cyparissias L.
53. Polygonum mite Schrank var.
54. Rumex conspersus Hn.
55. — domesticus Hn.
56. — crispus L.
57. Ulmus glabra Mill.
58. Salix Lapponum L.
59. — cinerea L.
60. — aurita L.
61. — nigricans v. borealis Fr.
62. — Myrtilloides L.
63. — pyren. norvegica Fr.
64. — reticulata L.
65. Orchis incarnata L. latifolia.
66. — — v. angustifol.
67. — latifolia L.!
68. — angustifolia *Reich.*
69. Allium Sibericum. L.
70. — Schoenopraso — sibericum.
71. Juncus acutiflorus Ehrh.
72. — nodulosus Wahlnb. var.
73. — bufonius v. fasciculatus Koch.
74. Luzula arcuata Wahlnb.
75. Carex ericetorum Poll. var.
76. — distans L.
77. — punctata Gaud.
78. — vaginata Tausch.
79. — livida Willd.
80. — rariflora Sm.
81. — capillaris L.
82. — silvatica Huds.
83. — remota L.
84. — canescens v. firma Blytt.
85. — Blyttii Fr
86. — parallela Sommerf.
87. Blyttia suaveolens Fr.
88. Stipa pennata L.
89. Avena intermedia Lindgr.
90. — agrostidea Fr.
91. Poa sudetica var. Fr.
92. — trivialis L. var.
93 — depauperata Brown? Blytt.
94. Bromus inermis L.
95. — pratensis var. simplex Fr.
96. — mollis a. et b. lejostachys.
97. — hordeaceus L.
98. Elymus geniculatus Curt.
99. Equisetum arvense? riparium Fr.
100. Chara gracilis Smith.

Rättelse:

I N:o 8 pag. 160 rad. 22 står *Hoburg*, men skall vara *Thorsborgen.*
— — 10 — 178 — 1 nerifr. står §. 13, skall vara §. 17.

☞ Af förekomna anledningar finner Utg. sig föranlåten att förklara, det orsaken till detta och föregående Nummers fördröjda utgifvande är att söka i hopade göromål på boktryckeriet, som äfven förorsakat, att detta nummer utgör blott 1½ och ej 2 ark, som Utg. önskat.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 11. Lund November 1841.

I. Original-Afhandling.

Något om de i Westergötland förekommande arterna af slägtet Lamium; af Sv. Joh. Lindgren.

Uti *Linnés Fl. Svec.* uptogos trenne arter af slägtet *Lamium*. Genom *Fries's* observationer ega vi nu, inom Sverige, detta antal fördubbladt. Af de svenska arterna *Lamium* saknar Westergötland, efter hittills gjorda observationer, *Lamium album* och *maculatum*. Det hade varit en lika stor kuriositet om den sistnämnde blifvit der funnen, som det förblifver en kuriositet om *Lamium album* aldrig påträffas inom landskapet.

Så mycket ymnigare synas deremot de fyra återstående svenska arterna af samma slägte vara utbredda öfver provinsen, om man får döma efter trakten mellan Kinnekulle, Skara, Wenersborg och Wenern. Der förekomma nemligen också, ofta i stor myckenhet, tvenne arter som hittills i allmänhet varit ansedda för temmeligen sällsynta inom Skandinavien. Jag menar *Lamium incisum* Willd. och *Lamium intermedium* Fr. — Deras vextplats är antingen i trädgårdar och odlingar närmare boningshusen, eller på åkerkanter, invid (och ibland) säden. Man får, i följe deraf, af hvardera en *forma succulenta hortensis* och en *forma macra arvensis*. De förekomma merändels tillsammans med *Lamium purpureum* och *amplexicaule;* men någongång vexa de äfvenledes hvardera särskildt, utan att hafva någon af de andra arterna inom slägtet i sitt sällskap. Så träffades vid det numera öde torpet

på Kinnekulles topp ensamt *L. intermedium*, och vid en lägenhet utom Lidköping, bredvid vägen till Kållandsö, fann jag år 1840 *L. incisum* under enahanda förhållanden. Då de vexa i förening med sina samslägtingar tillhör största antalet af specimina icke alltid företrädesvis *L purpureum.* Detta kan lika väl tillhöra antingen *L. intermedium* eller *L. incisum. L. amplexicaule* synes deremot ofta vara underlägsen i anseende till antalet af exemplar, jemförda med de andra arternas på hvarje särskildt ställe.

Man har trott sig kunna föra *Lamium incisum* och *intermedium* såsom afarter till *L. purpureum. För vår del äro vi likväl numera fullkomligt öfvertygade om bådas äkthet såsom species.* Deras vextplats må vara hvilken som helst, så särskilja vi dem genast, i första blicken, både ifrån hvarandra och ifrån *L. purpureum.* Ännu mer: De, för hvilka vi visat sjelfva vexterna lefvande, hafva, så vida vi också redogjort för de sednares karakterer, icke vidare misstagit sig om det ena eller andra speciet. Att fälla ett omdöme ifall man endast sett torrkade exemplar är lika litet rätt här, som allestädes der fråga är om saker af sådan finhet. Det är öfverflödigt att jag skulle söka med någon ny ordställning omsäga den gamla sanningen, att af en Botanist naturen endast studeras i naturen; men det är kanske icke lika öfverflödigt att imellanåt uprepa, att "*plurimæ formæ, facie diversissima, leviter modo differunt; aliæ simillimæ distinctissimæ!*" Det är en gyllene regel för oss yngre.

Om *Lamium intermedium* Fr. synes man numera mindre dissentiera. Den framstår också, med sina alltid, jemförelsevis, större och med en djupare färg försedda blommor, *längre och mera långhåriga blomfoderflikar* och till formen utmärkta blad o. s. v., tydligt skild från de andra arterna inom slägtet. *Lamium incisum* ställes ännu stundom på en underordnad plats, såsom afart eller hybriditet. Vi hafva i trädgården och på fältet sått här samlade frön af så väl *L. incisum* som *L. pupureum* och *intermedium,* och hafva alltid

återfått samma vext som den, hvaraf fröen voro insamlade. För dem som så frön af dessa vexter, antingen hvarje art särskildt eller alla tre arterna tillsammans, och sedan observera vegetationen från fröens upkomst till och med vexternas utveckling inpå senhösten, för dem tro vi att *L. incisum* skall bevisa sig vara sjelfständig art. Utom de inskuretflikiga bladen, synnerligen folia floralia, som den sistnämnda aldrig saknar, har detta species dessutom, jemfördt med *L. purpureum*, ständigt en mera mörkgrön färg, och dess blad äro mer eller mindre *concava!* hvilket isynnerhet visar sig hos den äldre vexten. *Lamium purpureum* har deremot alltid ett visst convext tycke hos sina blad, och en ljusare, någongång till och med gulgrön, färg. *Lamii incisi* blad äro, äfven de öfversta, mera jemnt gröna. *Lamii purpurei* öfversta små, ännu icke utvecklade, blad äro brunaktiga, och dess något mera utvecklade öfre blad äro ofta ännu bruna i kanten. *Lamii incisi* blomkrona är blekare, än *L. purpurei.* Tubus corollæ har jag hos *L. purpureum* alltid funnit ofvan basen mer eller mindre fullständigt sluten förmedelst en ring af hår. Hos *L. incisum* är deremot tubus corollæ ofvan basen alltid nudus, eller, noga taget, subnudus; ty *några!* tjocka genomskinliga hår, eller rättare piggar, finnas der alltid, endast likväl på den delen af blommans insida, som motsvarar dess öfverläpp, d. v. s. ståndaresträngarnes vidfästningssida. *L. incisi* blompip tillslutes imellertid aldrig af dessa från en sida utgående piggar. Faux corollæ är hos den Vestgötska *L. incisum nuda*, ej pilosa; men isynnerhet de kortare ståndarenas strängar äro ofvan och omkring deras vidhäftningspunkt, förnämligast på framsidan, försedda med fina hår. Nedom samma fastepunkt vidtaga och följa, allt efter ståndarenas vidhäftningslinea, genomskinliga tjockare piggar, öfvergående i de få ofvannämnda vid pipens bas.

För min del finner jag nästan större frändskap imellan *L. incisum* och *intermedium*, än mellan den förra och *L. purpureum.* Hos *L. incisum* och *intermedium*, som också gemen-

samt hafva en tubum corollæ supra basin subnudum och petiolos dilatatos, äro, då de vexa i fet jord, stam och bladform, vid hastigare påseende, någon gång förvånande lika. *L. intermedium skiljes likväl genast genom sina längre och mera långhåriga fodertänder och större och mörkare blommor.* Alla tre arterna förekomma här till inpå senhösten.

Skulle jag för *Lamium incisum* våga en diagnos, så kan den knappt blifva annat än en afskrifning af hvad *Fries* och *Koch* redan gifvit oss, eller denna: *Lamium incisum* Willd. *foliis* inæqualiter *inciso-lobatis* inferioribus cordato- ovatis, *superioribus subrhombeis breviter petiolatis concaviusculis, petiolo dilatato, tubo corollæ intus subnudo*, fauce utrinque denticulis duobus notata, dente superiore subulato, *dentibus calycis post anthesin patentibus*, antheris barbatis.

Inter Lamia tres species præsertim confunduntur. Sunt *Lamium purpureum, incisum* et *intermedium:*

Lamium purpureum L. *tubo corollæ* basin versus annulo piloso *clauso*, corolla ipsa læte purpurea, foliis ovato-cordatis ac crenato-serratis et *petiolis angustatis* diversum.

Lamium incisum Willd. *tubo corollæ subnudo, corolla ipsa pallide purpurea, foliis superioribus subrhombeis* inciso-lobatis et concaviusculis *petiolis dilatatis* insigne.

Lamium intermedium Fr. *tubo corollæ subnudo,* corolla ipsa magna et "saturatius colorata," *dentibus calycis longioribus* ac pilosioribus, foliis superioribus subreniformibus et subsessilibus, *petiolis dilatatis* distinctum.

Jag har skäl att tro, att *Lamium incisum* och *intermedium* finnas allmännare spridda inom landet, än man hittills förmodat. *Wahlenbergs* Fl. Svec. upgifver såsom vextställen för *L. incisum,* utom Skåne, äfven Halland, Öland, Östergötland och Upsala; och för *L. intermedium,* utom Skåne, äfven Blekinge, etc. — *Hartman* tillägger, för denna sednare, Bohuslän, och *Blytt* har funnit den åtminstone i sö-

dra Norge *). Utom det redan upgifna förhållandet, att dessa båda arter äro allmänna i den af mig sedda delen af Vestergötland, har jag äfven sett exemplar af *L. incisum* från Nyqvarns Bruk i Södermanland, och *L. intermedium* är i Ramnäs S:n af Vestmanland tagen af J. Brodén. — Vid en hastigare resa genom Wenersborg till Uddewalla, under nu förflutne sommar, fann jag *L. intermedium* allestädes i stor myckenhet. *L incisum* anmärktes sist vid Nygård, liggande vid foten af Hunneberg, och vid Wenersborg. Den syntes icke sedermera. Hade tiden varit längre, och egenteligen anslagen till undersökning af traktens vegetation, så förmodar jag likväl att *L. incisum* påträffats äfven V. om nämnde stad. — *Koch* uptager ej *L. intermedium* i sin Syn. Fl. Germ. et Helvet. — Kan det vara möjligt att den saknas på andra sidan Östersjön?

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Utur Flora oder Botanische Zeitung 1841.

(Forts. fr. N:o 9.)

5. Uti N:o 13 förekommer ett utdrag ur en af *Fermond* författad och i Journal de Pharmacie för 1840 införd upsats, som har till föremål att visa, det befruktningen ofta försiggår efter blommornas öpnande, och att blomhyllena dervid spela en vigtig rol. Man har nemligen förr antagit, att befruktningen i sådana uprätta blommor, der ståndarna äro myc-

---

*) Den vexer allmänt kring Sognfjorden i mellersta Norge, t. ex. vid Leirdal, Gudvang, Lyster, Vig etc *L. incisum* är af *Blytt* anmärkt i Nærödalen i Voss, äfvensom vid Moss, Dröbak, o. s. v. på östra kusten af Norge. — *L. intermedium* är nu äfven funnen i Oldenburg; hvarom se Flora oder Bot. Zeitung 1841, N:o 14, p. 214, hvarest åtskilliga observationer förekomma öfver *L. incisum* och *L. intermedium* af *Böckeler*, hvilken äfven påyrkar dessas arträttighet. Utg. anm.

ket kortare än pistillen, äfvensom der anthererna öpna sig på den yttre från pistillen vända sidan, endast kunde verkställas medelst tillhjelp af vinden eller insekter. Denna förklaringsgrund är i flera hänseenden otillfredsställande. Förf. har nu genom observationer ådagalagt, att befruktningen hos *Iris*, hos hvars arter ståndarna öpna sig på yttre sidan, sker på det sätt, att pollen fastnar bland de hårstrimlor, som befinna sig på de kronlika foderbladen, hvilka äro motsatta ståndarna. Dessa foderblad höja sig sedan upåt och kröka sig mot blommans centrum, hvarvid de afskaka pollenkornen på märkena; i denna ställning förblifva de sedermera, så att man hos de förvisnade blommorna alltid finner en ståndare och ett märke omslutet af ett foderblad. Enahanda är förhållandet hos *Sisyrinchium*, *Moræa*, *m. fl.* Denna involutio eger äfven rum hos *Ipomæa* och några arter af *Nyctago*. Hos *Convolvulus* och *Malvaceæ*, som ha ståndarna mycket kortare än pistillerna, sker befruktningen äfven med kronans tillhjelp, i det denna, sedan pollen derpå är utströdt, vrider sig i spiral och innesluter pistillen, hvilken sålunda kommer i beröring med pollen.

6. Apotekare *Böckeler* har i N:o 14 meddelat anmärkningar rörande några Oldenburgska vexter, hvaraf Ref. här endast vill anföra följande. Genom odling har han funnit att *Gnaphalium nudum* Hoffm. öfvergår i *Gn. uliginosum* L.; vidare anser han *L. incisum* Willd. och *L. intermedium* Fr. for goda konstanta arter, hvilka dock synas honom vara sinsimellan mera beslägtade än med *L. purpureum;* af *L. incisum* anmärker han en forma vernalis och en forma æstivalis. *Juncus nigritellus* Don. är endast en form af *J. supinus* L.; både ståndarnes antal och fruktens form varierar. — *Nasturtium microphyllum* Bönnigh. och *N. Süfolium* Reichb. äro endast genom lokaliteter förorsakade former af *N. officinale*.

7. Uti en i N:o 19 införd upsats om en botanisk exkursion i trakten af Muggendorf, hvarunder *Brassica campe-*

stris L. uptäcktes såsom vild, anför Hofrådet *Koch* åtskilligt intressant om denna och närbeslägtade former; deraf torde vara tillräckligt här anmärka, att han numera anser *B. campestris* för den enåriga urformen af *B. Rapa* och ej för *B. Rapa biennis*. — Med anledning häraf kan Ref. icke underlåta att meddela den af Prof. *Fries* i bref lemnade upplysning, att *Br. campestris*, *Rapa* och *Napus* äro trenne verkligen skiljda arter, som alla tre förekomma vilda i Sverge. Vi hoppas, att Prof. *Fries* snart sjelf närmare utvecklar detta ämne.

8. *Sauter*, hvilken, enligt hvad i ett föregående nummer visats, på ett berömvärdt sätt egnat uppmärksamheten åt de i Pinzgau i Salzburg förekommande lafvar, har äfvenledes omsorgsfullt studerat der förekommande svampar och det med den framgång, att han funnit en ej obetydlig mängd nya arter. I N:o 20 af Flora meddelar han en öfversigt af svampvegetationen med hufvudsakligt afseende på *Peziza* och *Trichioidei*, samt lemnar diagnoser öfver de nya arterna. Denna upsats är så mycket intressantare, som man hittintills nästan alldeles saknat underrättelse om svampvegetationen i sydtyska fjälltrakterna. Utrymmet tillåter icke att här närmare referera innehållet af nämnde upsats, utan får Ref. inskränka sig till meddelandet deraf, att *Sauter* inom 3 år fann omkring 200 arter af *Peziza*, hvaribland öfver 30 nya; vidare 2 nya *Trichiæ*, 1 ny *Arcyria*, äfvenledes 1 ny *Stemonitis* och 1 ny art af *Diderma*; 3 nya *Clavarier*, 3 nya *Cantharelli*, o. s. v.

9. I N:o 27 och följande lemnar Hofrådet *Koch* tillägg och förbättringar till sin *Synopsis Floræ Germanicæ et Helveticæ*, vid hvilken upsats Ref. något längre vill uppehålla sig, enär deri meddelas ganska mycket, som äfven för Skandinaviens Flora har ett speciellt intresse.

I fråga om arterna af slägtet *Thalictrum* torde följande böra meddelas. *Th. minus* δ *strictum* Synops. betraktas som egen art *Th. silvaticum*: caule ad genicula striato leviter prui-

noso, internodiis quandoque serpentino-flexuosis, *petiolis partialibus compresso-teretibus obsolete-angulatis*, foliolis subrotundis 3dentatis l. 3fidis et 5dentatis subtus glaucis glabris, *auriculis vaginarum brevibus rotundatis* revoluto-patulis, stipellis nullis, ramis patentibus, floribus sparsis subumbellatis staminibusque pendulis. 4. In terra humosa silvarum (Rheinpfalz, Slesien, Mittelmark; blommar en månad sednare än *Th. minus*). — *Th. majus* Jacq. antages som egen art och får följande diagnos: caule striato epruinoso substricto, petiolis partialibus lineis prominentibus angulatis, infimis patentissimis, foliolis subrotundis cuneato-obovatis 3dentatis, l. 3fidis et 5dentatis, subtus pallidioribus glaucescentibusque glabris, auriculis vaginarum brevibus inferioribus rotundatis, stipellis nullis, ramis paniculæ erecto-patentibus, floribus sparsis subumbellatis staminibusque pendulis. 4. In pratis et ad agrorum margines, — Th. elatum *Gaud.*, Th. ambiguum *Schleich.* (nec Willd. Herb.), Th. minus ε dumosum *Koch Synops.* — *Th. capillare* Reich. är häraf en varietet med långa mycket fina blomskaft. Arten kan i herbarier svårligen särskiljas; men lefvande utmärker den sig genom en något styf högre stjelk, genom hufvudbladskaftets sidogrenar, som med detsamma bilda en rät vinkel och genom en mindre utspärrad vippa. *Jacquin* skiljde dock ej *Th. minus* L. från sin *Th. majus*. Sedan *Wallroth* icke vill erkänna sin *Th. collinum* för samma som *Kochs* art af samma namn, har denna kallat sistnämnda för *Th. Jacquinianum*, hvartill *Th. minus* Jacq. är synonym; deremot tvifvelaktigt om *Th. flexuosum* hör till denna art; af hvilken *Th. nutans* Schleich. (nec Desf. quod var. Th. majoris videtur) är en varietet. — *Th. exaltatum* Gaud. tillägges med följande diagnos: caule sulcato nitido, foliolis subtus vaginisque glandulis sessilibus minutissimis adspersis lanceolatis integris l. cuneatis 2-3-fidisve, *auriculis vaginarum brevibus rotundatis diametro vaginæ angustioribus*, summis acutis, stipellis subnullis, ramis paniculæ corymbosæ patentibus, floribus in apice ramorum aggregatis staminibus-

que porrectis, radice subrepente. 4. Ad fluviorum ripas Helvetiæ australis. Mycket större än *Th. flavum* — *Ranunculus auricomus β. fallax* W. et Grab. föres som varietet till *R. cassubicus*, som skiljes genom rostrum rectiusculum apice uncinatum från *R. auricomus*, hvars rostrum är a basi fere uncinatum. — Af *Pæonia* finnas inom florans gebit endast *P. corallina* och *peregrina*, för hvilka nya diagnoser med synonymi meddelas. — Af *Corydalis* antagas fyra arter, hvilka på följande sätt karakteriseras: 1. *C. cava* Schweig. et Körte: rad. tuberosa fibris undique adspersa cava denique multicauli, caule diphyllo squama basilari destituto, fol. 2ternatis incisis, racemo fructifero erecto, bracteis integris, pedicellis capsula triplo brevioribus. 2. *C. solida* Sm. radice tuberosa solida basi ima fibris obsita, fol. 2ternatis incisis, petiolo inferiore aphyllo squamæformi, bracteis digitato-partitis, racemo fructifero elongato erecto, fructibus remotis, pedicellis capsulam æquantibus. — Stylus är under blomningen hos denna art vid basen böjd åt sidan i en rak vinkel och stiger först derefter i höjden; detta eger ej rum hos de andra tre arterna. — 3. *C. fabacea* Pers. rad. tuberosa solida basi ima fibris obsita, fol. 2ternatis incisis, petiolo inferiore aphyllo squamæformi, racemo fructifero conferto nutante, bracteis integris, pedicellis capsula triplo brevioribus. — Äfven då *C. solida* har hela blomskärm skiljes *C. fabacea* lätt derifrån genom de korta fruktstjelkarne och den lutande täta fruktklasen. — 4. *C. pumila* Host. rad. tuberosa solida basi ima fibris obsita, fol. 2ternatis incisis, petiolo inferiore aphyllo squamæformi, racemo fructif. conferto nutante, bracteis digitato-partitis, pedicellis capsula triplo brevioribus. Äfven da denna, såsom *Fries* uppgifver, har hela blomskärm, skiljer den sig från föregående genom betydligt större bracteer, genom blomkronan, som midtpå undra blombladet har blott en obetydlig knöl, hvarifrån den väl upstiger, men ej bildar någon vinkel, då deremot knölen på *C. fabacea* är stor och den undra sidan af sporren och främre sidan af undra blombladet

bilda nästan en rak vinkel; äfvenledes är sporren, der den går från blomskaftet, hos *C. fab.* mycket bredare än hos *C. pumila.* — *Nasturtium Silifolium* föres som varietet till *N. officinale.* — Under *Barbarea vulgaris* uptages som var. pubescens *B. hirsuta* Weihe, Reichb. fl. exc. — *Arabis hirsuta γ longisiliqua* Synops. betraktas som egen art *A. sagittata* Bertolon. med följande diagnos: Caule inferne hirto pilis simplicibus ramosisque patulis l. deflexis, superne glabriusculo, fol. oblongis denticulatis pube ramosa adspersis in petiolum angustatis, caulinis erecto-patulis basi profunde cordato-sagittata sessilibus, auriculis patentibus, siliquis erectis anguste linearibus compressis, nervo dorsali tenui denique subevanescente, seminibus anguste alatis obsolete punctulatis. ⊙. In collibus lapidosis et montanis rupestribus. (Franken, Unterharz, Krain). Jun. Jul. — Öfver arterna af *Erysimum* meddelas kritiska anmärkningar och äfven nya diagnoser för en del. — *Alyssum edentulum* kallas *A. petræum* Ard. och får såsom synonymer dels förstnämnde dels *A. gemonense* L. Mant.; hvaremot *A. gemonense* Syn. kallas *A. medium* Host. — *Draba Traunsteineri* Hopp. betraktas tills vidare som egen art. — *Draba lapponica, lævigata, fladnizensis* äro förenade under en art *Dr. Wahlenbergii* Hn. i öfverensstämmelse med Ref. åsigt ytterligare bestyrkt af Traunsteiner och Salis-Marschlins. — *Dr. confusa* Syn. får namnet *D. stylaris* Gay, sedan det uplysts att *Dr. confusa* Ehrh. är en form af *Dr. incana* L. — *Raphanistrum arvense* Reich. Fl. germ. exsicc. hör till *Raphanus Raphanistr. α.* et *β.* Syn., och *Raphan. segetum* Reich. till till var. *γ.*

(Fortsättes.)

III. Literatur.

Revisio critica Caricum borealium in terris sub imperio Danico jacentibus inventarum. Autore S. Drejer, artium Magistro. Havniæ Reitzel 1841. 62 pg. 8:o.

Detta arbete är ursprungligen infördt i 3:e bandet af Kröyers Naturhistorisk Tidskrift, men som det äfven förekommer särskildt aftryckt och är af vigt för Skandinaviens flora, har Ref. ansett sig böra äfven särskildt anmäla det.

Förf. angifver till en början att första anledningen till dess tillkomst var granskningen af den rika samling af starrarter, som *Vahl* medfört från sitt 9åriga vistande på Grönland och som han lemnat Förf. att genomgå och beskrifva i och för den Grönlands Flora, med hvars utarbetande Vahl är sysslosatt. Men som *Steenstrup* ungefär vid samma tid lemnade Förf. alla de af honom på Island under 2 år samlade vexter, så beslöt han, att kritiskt genomgå alla Grönländska, Isländska och Færöiska *Carices*, samt, med Vahls bifall, särskildt publicera sina härunder gjorda anmärkningar. Utom Vahls och Steenstrups samlingar hade han äfven tillgång till *Hornemanns* rika herbarium, hvarest så väl nästan alla af Wormskjold, samt de flesta af Raben, Hollböll, Mörch och Lyngbye på Grönland, Island och Färöarne samlade *Carices* äro förvarade; äfvensom andra samlingar för Förf. voro tillgängliga. Han lemnar derefter en historisk öfversigt af hittills utgifna bearbetningar och uplysningar öfver nämde trakters vegetation; hvarefter han meddelar en förteckning på de (69) arter af *Carex*, som ditintills voro uppgifna från dessa länder, hvarpå han öfvergår till sjelfva revisionen af de särskilda arterna. Härvid anförer han öfverhufvud blott sådana synonymer, som äro hämtade ur arbeten, hvilka afhandla den arktiska och skandinaviska floran; vexeställen och, i de flesta fall, samlarens namn, samt vid nya eller förblandade arter diagnoser, beskrifningar och anmärkningar. Vi vilja härur anföra hvad som kan vara af speciellt intresse för skandinaviens flora, äfvensom diagnoser på de upstälda nya arterna.

I. *Psyllophoræ.*

Carex gynocrates Wormskj. mscpt.: spicis oblongis polygamis (aliis mere femineis, aliis androgynis apice l. medio

masculis), perigyniis squarrosis subreflexis ovatis biconvexis rugosis rostro teretiusculo, squamis femineis ovatis acutiusculis masculis lineari-lanceolatis acutis, stigm. binis. Grönl. — *C. dioecæ* proxima, quæ vero a *C. gynocrate* differt: perigyniis subarrectis plano-convexis ovatis validius et magis regulariter nervosis, in rostrum longius applanatum attenuatis et margine distinctius scabratis, squamis femineis ovatis obtusis, masculis oblongo-obovatis obtusis. — Såsom synonymer till *C. gynocrates* citeras *Cobresia scirpina* Hornm. Fl. D. t. 1529. *Cobr. nardina* Horn. nomencl. p. 74. *C. rupestris* Sommerf. in herb. Horn. (Saltdalen). Hvad nu de 2 första synonymerna angår, så har Prof. *Fries* i bref till Ref. meddelat, att han, liksom Hooker, från Hornemann sjelf erhållit *Carex nardina* under namn af *Cobres. scirpina,* och att Fries är så mycket säkrare att detta synonym verkeligen hör till *C. nardina,* som Fries sjelf gjorde Hornemann upmärksam på dess skillnad från den rätta *Cobr. scirpina* och kallade den *Carex nardina* i de anmärkningar öfver Fl. Dan., hvilka han sände Hornemann, då denne skulle utgifva Nomenclator Fl. Dan. (hvarom se företalet till samma arbete); namnet är förövrigt, såsom Drejer sjelf anmärker, likaså passande för *C. nardina* som opassande för *C. gynocrates;* (denna sistnämnda har äfven *Ångström* funnit jemte den förra, men tog den för en form af *C. dioeca*).

C. nardina Fr.: spica ovata l. ovali densiflora apice mascula, squamis ovatis obtusiusculis fructu subbrevioribus, perigyniis ovatis ellipticisve stipitatis nervosis angulis scabridis, rostro tereti ore hyalino-bilobo, stigm. 2. — Grönland. — (Om synonymien jfr hvad nyss yttrats i fråga om *C. gynocrates*).

C. ursina Dewey: spica subrotundo-ovata basi mascula, perigyniis stipitatis ovalibus brevissime rostellatis ore subemarginato, squamam subobovatam obtusam subsuperantibus, stigm. 2. — Grönland. — Si quis diceret, hanc speciem esse formam depauperatam speciei alicujus spica composita instructæ, haud adeo ab ea sententia abhorrerem, quum nonnul-

la specimina rudimentum spicæ alterius habeant; non autem acutissimo Vahlio assentior, qui eam formam depauperatam esse *C. glareosæ* (cum ea mixtim quidem crescentis) habuit; hæc enim differt culmo superne scabro, perigyniis ellipticis utrinque attenuatis rostratis distincte nervatis, squamis brevioribus.

II. Vigneæ.

C. festiva Dewey: spica composita androgyna, spiculis subsenis ovatis in capitulum subovatum lobatum aggregatis basi masculis, perigyniis ovato-ellipticis plano-convexis nervosis margine serrulatis rostratis ore hyalino-lobato abscisso, squamas ovatas obtusiusculas superantibus, stigm. 2. — C. leporina ovata *Hartm. Sk. Fl. ed. 3 p. 216.* C. ovalis subalpina *Læstad. in herb. J. Vahl.* — Grönland. — *C. leporina*, habitu proxima, differt spiculis ovalibus remotiusculis alternis, quo fit ut tota spica elongetur, squamis acuminatis perigynia æquantibus, caryopside ovata (in *C. festiva* obovata l. obovato-elliptica).

C. pratensis Drejer: spica composita androgyna spiculis 5—7 ovalibus alternis in rachi subflexuosa subsessilibus remotiusculis omnibus bracteatis basi masculis, perigyniis ovato-oblongis plano-convexis nervatis margine ciliato-serratis rostratis alato-submarginatis, squamis ovato-oblongis acutatis perigynio sublongioribus latioribusque, stigm. 2. — Grönland.

C. lagopina Wahlenb. Af denna art upställas 2 varieteter: a *typica:* spiculis ternis in spicam subglobosam aggregatis; *β. pleiostachya:* spiculis 5—6 alternis approximatis l. infimis remotiusculis.

Vid *C. canescens* L. anmärker Förf. att han icke en gång som varietet förmår åtskilja *C. Gebhardi.*

(Fortsättes).

IV. Hvarjehanda.

1. *Hugo Mohl* har i Linnæa för 1841 tillkännagifvit, det han ämnar årligen utgifva ett *Repertorium für Anatomie und Physiologie der Gewächse* efter samma plan, som *Meyer* följt i sina årsberättelser, hvilka voro införda i Wiegmanns Archiv. Deri skall således mera på ett refererande än kritiserande sätt redogöras för hvad som under året tillgjorts i dessa delar af Botaniken, och för att kunna åstadkomma detta på ett tillfredsställande sätt anmodar han alla författare inom dessa grenar att tillsända honom särskildta aftryck af sådana afhandlingar och upsatser, hvilka icke såsom sjelfständiga arbeten utkomma i bokhandeln.

2. På samma ställe har D:r *Walpers* annonserat, att han tänker utarbeta och utgifva ett *Repertorium botanices specialis*, hvari alla vextarter, hvilka publicerats efter utgifvandet af de allmänna botaniska verken, (t. ex. De Candolles prodromus, Willdenows Species, Sprengels Systema etc.), skola upräknas samt diagnoser intagas. Till form och inrättning slutar det sig till Endlichers genera plantarum. Derefter ämnar han årligen lemna supplementer. Flera utmärkta botanister (t. ex. *Link, Endlicher, Kunth, Hornschuch, Laurer* m. fl.) hafva lofvat honom sitt bistånd, och han upmanar alla botanister att meddela honom de bidrag och uplysningar, som för näendet af syftemålet äro af nöden.

3. Efter *Wiegmanns* död har D:r *Erichsson* öfvertagit fortsättningen af det af den förra påbörjade *Archiv für die Naturgeschichte*, och åtskilliga naturforskare hafva förenat sig med honom. Den botaniska delen besörjes af *Grisebach* och har Geheime-Rådet Prof. *Link* äfven lofvat sitt biträde. Årligen skola 6 häften utkomma. I första häftet af 7:de årgången (för 1841) innehålles icke någon botanisk afhandling.

4. Professor *Fries* är sysselsatt med redigerandet af *Noviliarum Floræ Sveciæ Mantissa tertia*, hvari alla de under sista åren gjorda upptäckter komma att intagas, och lära åt-

skilliga slägten deri blifva till större eller mindre del monografiskt behandlade, så vidt som de tillhöra Skandinaviska floran.

5. Prof. *Fries* har meddelat Utg. den underrättelsen, att vid fördelningen af det anslag som Riksens Ständer förunnat Upsala Akademi till materielens förökande, tillerkändes Botaniska trädgården derstädes ytterligare 625 R:dr B:ko. — Här i Lund har den erhållit 218 R:dr, och några hade helst sett att den fått ännu mindre, ehuru enhvar någorlunda opartisk måste erkänna, att denna institution i alla hänseenden är en bland de allramest behöfvande, såvida den skall ens någorlunda upfylla sin bestämmelse. Med det anslag den hittills haft kan ingenting uträttas, icke ens det första vilkoret för hvarje botanisk trädgård åstadkommas, nemligen erhållandet af en skicklig vetenskapligt underbygd trädgårdsmästare. De framsteg hortikulturen under de sista decennierna gjort fordra såsom en nödvändighet, att en trädgårdsmästare, företrädesvis vid en botanisk trädgård, måste ega kemiska kunskaper för att förstå att blanda jordarterna, fysiologiska för att rätt kunna bestrida utsåningen, vextgeografiska för att kunna riktigt behandla vexterna, och rent botaniska för att kunna bestämma dem och förekomma förvexling. Men hvar skall man väl få en dylik duglig trädgårdsmästare, då man ej har att erbjuda honom mera än 250 R:dr B:ko i lön; han bör hafva åtminstone dubbelt denna summa; så t. ex. har Gartneren i Greifswald 280 Thaler. — Att vexthusen här i Lund äro dels alltför små, dels med hänseende till konstruktionen odugliga för sitt ändamål är för hvar och en, som något känner till hurudana dylika böra vara, så påtagligt att det ej lärer kunna förnekas. Drifhusvexter kunna följaktligen icke här med någon framgång odlas; utan får man inskränka sig till vexter för fritt land. Af dessa finnas visserligen icke så få, så att Lunds trädgård med hänseende till dem äfvensom i fråga om arboretum torde kunna jemföras med Upsala trädgård. Men nya böra alltjemt anskaffas,

och dertill saknas medel, helst de vexter som finnas icke äro i allmänhet af den beskaffenhet, att de erbjuda tillfälle att medelst fröbyte med andra trädgårdar anskaffa hvad som brister. — Greifswalds trädgård har, utom fria vexthus och fria brännmaterialier, årligen 539 Thaler, hvarmed arbetslön och alla utgifter skola betäckas, hvartill likväl, enligt benägen upgift från Prof. *Hornschuch*, åtminstone erfordras 1500 Th., och ser man sig nödsakad fylla det bristande genom försäljning af dupletter och genom den besparing i arbetslön, som åstadkommes genom den med trädgården förbundna läroanstalt för trädgårdsmästare. Lunds trädgård saknar allt tillfälle till dylika biförtjenster och är nödsakad att inskränka sig till det af staten lemnade otillräckliga anslag. — I sammanhang härmed och då trädgården är utur stånd att för närvarande förse sig med sådana utländska vexter, som der borde finnas, skulle Utg. vilja föreslå att man, mera än hittills alltsedan Retzii tid skedt, odlade sällsyntare Skandinaviska vexter och i främsta rummet alla kritiska arter. Ty jemte det tillfälle till biologiska observationer, som derigenom erbjöd sig, äfvensom till att göra de Studerande upmärksamma på skilnaderna mellan närslägtade arter, kunde man möjligen småningom bereda en liten inkomst för trädgården genom det att man kunde åt utländska trädgårdar erbjuda till salu eller utbyte frön af dessa vexter, hvaribland säkert äro många, som för dem skulle blifva kärkomna. — Men det vigtigaste af allt är att anskaffa en nagorlunda försvarlig trädgårdsmästare-lön, så att man kunde ega hopp att få en skicklig och verkligen dertill bildad man. Jag är försäkrad att i sådant fall Prof. *Hornschuch*, hvilken till Upsala anskaffat en utmärkt duglig Gartner, gerna, om han derom anmodades, äfven skulle visa Lunds Botaniska trädgård denna tjenst.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AE. ED. LINDBLOM.

№ 12. Lund December 1841.

I. Original-Afhandling.

Några ord om slägtet Draba; af Utgifvaren.

Under den vandring jag 1839 företog i Norges fjälltrakter egde jag tillfälle att ännu vidare observera arterna af detta slägte och sålunda komplettera min kunskap om dem; och som Prof. *Fries* med sin vanliga vänskap nyligen lemnat mig ett utdrag af hvad som rörande detta slägte förekommer i Hookers Flora boreali-Americana (ett arbete, hvartill jag tyvärr sjelf ej eger tillgång), samt Hr *J. Vahl* meddelat mig exemplar af de arter, hvilka han samlat i Grönland och på Spetsbergen, så har jag härigenom blifvit satt i tillfälle att så väl i vissa delar rätta åtskilligt af hvad jag anfört i den afhandling öfver detta slägte, som finnes intagen i Vetenskaps-Akademiens Handlingar för 1839 (i sammandrag äfven dels i Linnæa år 1839 pag. 316 etc., dels i Bot. Not. 1839 p. 15 följ.), som ock dervid göra några smärre tillägg, hvartill jag så mycket mera finner mig föranlåten, som Dr. *Hartman* i de tillägg och rättelser till Skandinaviens flora, som äro införda i denna tidskrift, framställt åtskilliga anmärkningar rörande de af mig uttalade åsigter.

Draba trichella Fr. I Vet.Akad. Handl. för 1839 p. 37 har jag yttrat att denna art synes komma närmast *Dr. corymbosa* Brown; sedan jag nu af Hr *Vahl* erhållit goda exemplar af denna sistnämnda både från Grönland och Spetsbergen, finner jag att denna, såsom äfven *Hooker* i Fl. bor. amer. Part. 11 pag. 52 anmärker', står närmare *Dr. rupestris*

ehuru den äfven derifrån synes skiljd. *Dr. trichella* synes mig stå mellan *D. alpina* och *Dr. corymbosa* et *rupestris*; skidornes form öfverensstämmer närmast med den förstnämnda (jag måste dock tillstå att jag ännu ej sett några fullmogna); härigheten på stjelken och de uprätta blomklasarne har den gemensam med *D. alpina* och *corymbosa;* bladrosetterna öfverensstämma mest med *Dr. rupestris* var. (Dr. scandinavica in Vet.Ak. Handl.); de små hvita blommorna äro äfven närmast lika med *Dr. rupestris*, med hvilken art den äfven öfverensstämmer i fråga om märkets form; ty ehuru *Fries* i Mant. Novitiarum altera p. 40 tillägger *Dr. trichella* ett "stigma capitatum," så har jag dock hos de så väl af *Fries* som *Ångström* benäget meddelade exemplar icke kunnat finna annat än stigma punctiforme: d. v. s. märket är icke bredare, utan antingen smalare och liksom insänkt mellan stiftets lameller eller i det högsta lika bredt med de'ta (jfr Vet.Ak. Handl. l. c. sid. 15). Då *Fries* sager att stigma är "sessile crassum," synes han härtill räknat äfven sjelfva stylus, hvilken, ehuru visserligen mycket kort, dock oftast är tydlig och uptill något bredare än nedtill, således omvändt-konisk.

Draba scandinavica Vet.Ak. Handl. l. c. sid. 38. Genom de observationer, hvilka jag 1839 var i tillfälle göra, har jag blifvit öfvertygad, att denna utgör allenast en form af *Dr. rupestris,* hvars något afvikande utseende bör tillskrifvas dess vextställe på de högre fjälltopparna bland de der hopade och liksom tätt sammanpackade större och mindre stenar. Se mera härom under *Dr. rupestris.*

Dr. Wahlenbergii Htn. Vid denna art har jag ej annat att anmärka än att *Koch* (se Flora od. Bot. Zeit. 1841 N:o 29 sid. 463) omfattat den af mig framställda åsigt om denna arts begränsning, hvarvid han yttrar, att de af *Traunsteiner* och *Salis-Marschlins* gjorda observationer öfverensstämma med mina. — Af var. *γ. glabrata* har *Vahl* lemnat mig exemplar från Grönland, hvarifrån han äfven meddelat ett specimen, som svårligen kan hänföras till nä-

gon annan art, ehuru det afviker derifrån genom stjelken, som nedtill är besatt med spridda stundom tvåklufna hår; skidorna äro äfven fullkomligt lansettlika. — Enligt de af *Vahl* lemnade exemplar af *Dr. crassifolia* från Grönland, står denna art mycket nära *Dr. Wahlenbergii*, hvarifrån den endast synes skiljd genom mera köttiga (ofta aldeles hårlösa) blad, hvars ryggnerv derigenom blir föga märkbar, da den deremot hos *D. Wahlenbergii* är, särdeles närmare bladens basis, mycket framstående och ofta glänsande; blommorna hos *D. crassifolia* äro något mindre, men kronbladen ha alldeles samma form som hos *Dr. Wahlenbergii*; skidorna äro slutligen mera aflånga.

Dr. nivalis Liljebl. Vid vextställen bör tilläggas Lom i Gudbrandsdalen, hvarest den, ehuru sparsamt, vexte blandad med *Dr. alpina, Wahlenbergii, rupestris*, *hirta* och *incana*. Denna art synes vara den sällsyntaste på fjällen i mellersta Norge, hvaremot den högre upp mot polen tyckes blifva ymnigare; så t. ex. synes förhallandet vara på Spetsbergen, äfvensom på Grönland, från hvilka ställen den liberale *Vahl* äfvenledes meddelat exemplar. Skidornas form varieras hos denna art, liksom hos *D. Wahlenbergii;* den normala tyckes vara den aflanga, som öfvergår å ena sidan till nästan fullkomligt lansettlik och å den andra till oval. Formen *brachycarpa* (Vet.Akad. Handl. l. c.) samlade jag äfven vid Lom; den är tydligen atypisk; skidorna sakna utbildade frön; märket tydligen tvåflikigt (jfr Vet.Ak. Handl. l. c. sid. 44, 55).

Dr. laxa (Vet.Ak. Handl, l. c. s. 57). Redan på det anförda stället yttrade jag den öfvertygelse, att denna art var just den, som *Brown* kallat *Dr. rupestris*, men som jag icke sett fullt autentika exemplar af sistnämnda, och den derjemte för författarne sjelfva syntes mindre klar, ansåg jag mig icke böra upptaga dess namn, utan heldre gifva den Skandinaviska arten ett nytt, öfvertygad om sanningen af den regeln, att det i tvetydiga fall är vida bättre att skilja än förena, och att mera konfusion upkommit derigenom, att man

under samma namn hänfört sådana vexter, om hvilkas speciela identitet man ej varit fullt öfvertygad, än genom att i i sådana fall gifva nytt namn åt den tvifvelaktiga vexten. Men sedan man kommit till fullkomlig visshet och öfvertygelse om identiteten, är det ock en skyldighet att öppet tillstå det genom att sjelf undertrycka det yngre namnet och återinsätta det äldre i alla sina rättigheter. Det är på denna grund, som jag med särdeles tillfredsställelse nu förklarar, att den af mig upkallade *Dr. laxa* är identisk med *Dr. rupestris* Br., hvilket namn således bör uptagas i skandinaviska floran. Men till denna art hänför jag äfven, såsom redan är anmärkt, den af mig förut under namn af *Dr. scandinavica* åtskiljda form. Under min sista vandring i Norge 1839, då jag på flera ställen och under olika utvecklingsgrader anträffade *D. rupestris* och således var i tillfälle att än vidare observera den under dess särskilda former, öfvergick min förut hysta gissning, såväl om identiteten af *Dr. rupestris* och *D. laxa*, som ock derom att *D. scandinavica* blott är en form deraf, till full visshet.

Diagnosen för denna art anser jag böra ändras på följande sätt, äfvensom formerna eller varieteterna sålunda fördelas:

Draba rupestris Br., rosulis patentibus l. subclausis, foliis sublanceolatis scapisque 1-pauci-foliatis (inferne l. totis) stellato-pilosis, siliculis lanceolatis l. oblongis subacutis pedicellisque erecto-adpressis glabris l. pilosulis, stylo brevi, stigmate subpunctiformi.

Dr. norvegica *Gunn. Norr. n. 846. Vol. 2 p. 106* (descr. vitiosa). Dr. rupestris *Horn. Plantel. 2. p. 213.* D. hirta *Htn. Skand. Fl. ed. 3 p. 153. Bot. Not. 1841 p 96.*

D. hirta *Sm. Fl. Brit. ed. Römer 2. p. 677.* D. rupestris *DC. Syst. 2. p. 344. Prodr. 1. p. 169.*

Fig. Dr. an pyrenaica *Fl. Dan. t. 143* (mala). — Dr. hirta *Engl. Bot. tab. 1338.*

α laxa: caudicibus stolonibusque laxis, rosulis patentibus,

scapis floriferis plus minus flaccidis, siliculis sublanceolatis. — D. laxa *Lindbl. in Vet.Ak. Handl. 1839 p. 57; Linnæa 1839 p. 326; Bot. Not. 1839 p. 50.* (excl. var. ε).

a. *legitima:* caud. stolonibusque diffusis, fol. rosularum subintegris sublanceolatis, scapis 1–2-phyllis superne glabris, pedicellis glabris siliculam glabram dimidiam vix æquantibus.

b. *gracilis:* foliis scapi gracilis 3—5 obovatis rosularumque oblongo-lanceolatis crebrius et grossius dentatis, pedicellis grabris elongatis siliculas glabras lanceolatas fere superantibus. D. laxa β *l.l. c.c.*

c. *hebecarpa:* fol. omnibus lanceolatis subintegerrimis, scapis gracilibus totis stellato-hirtellis, siliculis lanceolatis pube brevi subsimplici plus minus rara (in margine copiosiori) adspersis pedicellos stellato-pilosos supduplo superantibus. — D. laxa γ *l.l. c.c.* — D. rupestris *Brown Hort. Kew. in Verm. Schr. 5. p. 28* (sec. diagn.).

d. *intermedia:* caudicibus brevioribus magis congestis, fol. rosularum oblongo — l. subobovato-lanceolatis, scaporum 2—4 ovatis denticulatis, scapis elongatis crassioribus strictiusculis totis stellato-pilosis, pedicellis brevibus siliculisque lanceolatis margine pilosulis. D. laxa δ. *l.l. c.c.*

e. *distigmatica:* stolonibus elongatis rosulisque laxis, fol. glabrescentibus ciliatis, siliculis brevibus oblongis glabris, stigmate bilobo. — D. hirta γ. distigmatica *Hn Skand. Fl. ed. 3 p. 153.* — D. scandinavica γ. *Lindbl. l.l. c.c.* — Forma atypica, morbosa.

β. *stricta:* caudicibus stolonibusque brevibus dense congestis, rosulis initio subclausis, scapis strictis, siliculis oblongo-ellipticis. — D. rupestris *Hook. Fl. bor. - Amer. 11 p. 23* (sec. diagn.). D. scandinavica *Lindbl. Vet.Ak. Handl. 1839 p. 38. Linnæa 1839 p. 322. Bot. Not. 1839 p. 21* (excl. var. γ.)

a. *lejocarpa:* pedicellis brevibus siliculisque glabris. — D. hirta β. alpicola *Wahlenb. Lapp. p. 175 et Tab. XI fig. 1. — Srec. p. 415. — DC. Syst. 3 p. 343. Prodr. 1. p. 169.* — D. scand. α *Lindbl. l.l. c.c.*

b. *hebecarpa:* scapo toto pedicellis siliculisque stellato-pilosis. — D. rupestris *C. A. Meyer in Ledeb. Fl. Alt. 3. p. 71.* — Dr. scand. *β Lindbl. l.l. c.c.*

γ. glabrata: caud. stolonibusque brevibus dense congestis, rosulis patentibus, fol. oblongo-lanceolatis glabrescentibus, scapis 1- phyllis glabris, pedicellis siliculisque (immaturis) oblongis glabris. — D. laxa *ε* glabrata *Lindbl. l.l. c.c.*

Hab: in alpinis et subalpinis Scandinaviæ passim: *α*a Norvegiæ: Grinsdfjeld et Bergesfjeld Par. Vang Valders; ad Nystuen Filefjeld (in reg. betul.); Lom Gudbrandsdaliæ (reg. bet.); in Dovrefjeld circa Kongsvold frequens in reg. bet. et fruticulorum, ad Drivstuen in reg. abie. (*ipse*). — Ad Tromfossen Par. Ringebo Gudbrandsdaliæ (reg. Pini); inter Mörkedalen et Tvinde Voss (reg. abiet.); Saltdalen Nordlandiæ (*Sommerfelt sec. herb.*). — Sveciæ: Lappon. Lulens. (*Læstadius* sec. specim. communicata a *Wikström*), Jemtia (sec. spec. quæ dedit *Fries*). — *α*b in reg. betul.; inter Kongsvold et Vårstien Dovre (*ipse*). — *α*c in reg. abiet. ad Maristien Vestfjorddaliæ Par. Tind. Telemarkiæ; in arenosis ad Stölan Dovre in reg. fruticul. (*ipse*). — *α*d in Knudshö supra Kongsvold Dovre ad term. super. reg. betul. (*ipse*). — *α*e Saltdalen Nordl. Norveg. (*Sommerfelt*). — *β*a. Norvegiæ: Lomseggen Par. Lom Gudbrandsdaliæ; Gederyggen ad Jerkin Dovre (utroque loco in reg. nivali (*ipse*); in alpe supra Tofte Dovre (*Blytt*). — Sveciæ: Lappon. Lul. (*Ullenius* et *Læstadius*). — *β*b. in alpe Njammats Lapp. Lul.; in limite inter Snaasen Norveg. et Jemtiam Svec. (*Hartman*); Herjeådalen Svec. passim (*Thedenius*). — *γ*. versus Kallvillasjö inter Kongsvold et Snöhättan Dovre Norv. in reg. fruticulorum loco a nive haud diu derelicto (*ipse*).

Det tillkommer mig nu att upgifva de grunder jag följt vid fördelningen af synonymerna. Att de från *Smith, De Candolle* och *Hornemann* hämtade böra hänföras till hela arten, synes mig klart, dels deraf, att desse författare uttryckligen säga att skidorna variera glatta och (ehuru mindre

ofta) håriga; dels ock deraf, att ehuru de anföra siliculæ "lanceolatæ", och således synas specielt hafva afsett var. α, så uptager likväl *Hooker*, hvilken genom karakteren "siliculæ oblongæ" tydligt hänsyftar på var. β, både Smiths och De Candolles synonymer utan ringaste anmärkning, hvarjemte han försäkrar att han under flera år observerat den skottska arten. Dessutom förekomma så många mellanformer mellan de lansettlika och aflånga skidorna dels hos olika individer, dels till och med hos samma individ allt efter skidornas olika utveckling och mognad, att man icke alltför minutiöst derpå bör fästa afseende. — Figurerna i Flora Dan. och Engl. Bot. äro så ofullständiga och sakna alldeles fullmogna skidor, att man omöjligt kan bestämma till hvilken form de böra hänföras, ehuru det icke är ringaste tvifvel underkastadt, att de höra till denna art. — *Browns* korta diagnos i *Hort. Kew.* afser uttryckligt var. α forma hebecarpa, ehuru hans namn likväl bör lämpas på hela arten. — *Hookers* diagnos i Fl. Bor. Am. är deremot enligt orden endast passande på var. β, ehuru all möjlig sannolikhet är att antaga, att han afsett hela arten så begränsad, som jag uptagit den; hvilket man kan finna af de anförda synonymerna. — Citaterna ur *Wahlenbergs Fl. Lapp.* och *Svec.* kunna ej hänföras till någon annan form än βa. *Dr. hirta γ. rupestris* Wahl. Svec. l. c. kan, oaktadt de anförda synonymerna, icke hänföras till någon form af *Dr. rupestris*, utan blott till *D. hirta β. hebecarpa*, med hvilken den korta beskrifningen allrabäst öfverensstämmer. — *Meyers* i *Ledeb. Fl. Alt.* passar deremot endast in på βb. — Formerna med håriga skidor synas vara de allmännare i Skottland och Altai; hvaremot de med glatta skidor äro vanligare i Skandinavien och arktiska Amerika. Af *Vahl* har jag dock erhållit exemplar, samlade på Grönland, så väl af formen αa, som af αc.

Jag har ställt var. *laxa* främst, emedan den synes mig utgöra hufvudformen såsom förekommande så väl på som nedom de egentliga fjällen, hvaremot *β stricta* synes mera in-

skränkt till de högre fjällen, på hvars toppar den vexer liksom inprässad mellan den mängd stenklappur, hvaraf de äro öfvertäckta: och anser jag dess afvikande utseende hafva sin grund just i denna vextplats, helst man finner, att ju mera man från detta stenklappur nalkas till ställen, der mera och djupare jord finnes, desto laxare och, med hänseende till nästan alla delar, långsträcktare utseende får vexten, så att då den på förra stället är vanligen knapt fingershög och tufvorna tätt sammanpackade, får den på de sednare qvarterslånga stjelkar och derutöfver med lösa utbredda tufvor. Den tätare hårigheten hos ♂ kan äfven förklaras deraf, att vexten på de höga fjälltopparna mera behöfver skydd mot stormarne. — Vid anordnandet af de särskilda formerna har jag satt dem med glatta skidor främst, dels derföre att de tyckas mom Skandinavien vara allmännare spridda, dels ock emedan jag i fråga om andra arter af detta slägte förut begagnat samma upställning.

Bland arktiska arter, som stå något nära *Dr. rupestris*, bör jag nämna *D. corymbosa* Br., af hvilken jag genom Hr *Vahls* liberala vänskap erhållit många både blommande och fruktbärande exemplar så väl från Grönland som Spetsbergen. Den är utmärkt genom temligen breda aflångt-tunglika trubbiga blad, som äro kantade med oftast stjernlikt delade stundom enkla hår; båda bladsidorna äro äfven besatta med stjernformiga hår; blomstjelkar och blomskaft tätt beklädda och nästan gråa af temligen långa eller klufna hår; blommor hvita, till storlek och kronbladens form närmast liknande dem hos *Dr. rupestris*, fruktklasen tät nästan som hos *D. alpina;* skidorna mer eller mindre utstående, elliptiska åt båda ändar trubbiga, betäckta med enkla och stjernlika hår; stiftet kort, märket knappformigt. — Jag har icke sett någon inom Skandinavien samlad form, som härmed öfverensstämmer.

Draba hirta L. Bland de i Vet.Ak. Handl. 1839 p. 73 och Linnæa 1839 p. 329 af mig under denna art uptagna synonymer bör Hartm. skand. Fl. utstrykas, sedan Dr. *Hart-*

man sjelf förklarat (se Bot. Not. 1841 sid. 96) att hela hans art hörer till *D. rupestris*. — Till de på samma ställen anförda vextställen tilläggas: Vang Valders, Lom Gudbrandsdaliæ (*ipse*), Vaage Gudbrandsdaliæ (*Sommerfelt herb.*).

Dr *Hartman* har mot de af mig antagna benämningar anmärkt, att som *Solanders* i Lappland samlade och i Vet. Akad. samlingar förvarade exemplar tillhörer *D. rupestris*, och då *Linnés Dr. hirta* är grundad på de specimina, som Solander hemfört från Lappland (se Fauna Svec. ed. 2. p. 337), så bör namnet *D. hirta* L. tillhöra den art, som jag här ofvan framställt som *D. rupestris* Br., hvaremot den af mig antagna *D. hirta* (Dr. incano-hirta *Htn. Skand. Fl. ed. 2*, Dr. confusa *ed. 3*) är att anse såsom en ny art. Häremot får jag invända följande: Att *Linné* först förenade alla perenna hvitblommande arter af Draba under sin *Dr. incana*, hvarifrån han sedan skiljde *D. hirta*, hvilken åter innefattade alla sedermera afskiljda alpinska Draber, är obestridligt. Jag är vidare öfvertygad, att Linné, som ej i lefvande tillstånd undersökt *D. hirta* och *rupestris*, således saknat tillfälle att rikta upmärksamheten på deras olikheter, icke åtskiljt dessa äfven om han af båda haft några torra exemplar för ögonen. Den af *Linné* lemnade diagnos och beskrifning på *Dr. hirta* tyckes mig dock ådagalägga, att han vid dess upställande haft afseende på den vext, som jag under samma namn framstält; han tillägger den nemligen *siliculæ "obliquæ"*; sådana äro hos den jag anser för *Dr. hirta* mycket vanliga, då de deremot hos *Dr. rupestris* högst sällan ega rum; han säger vidare "siliculæ magis glabræ et *ovatæ*" (quam Dr. incanæ); detta passar också förträffligt in på *Dr. hirta*, men i vida mindre grad på *D. rupestris*, hvars skidor oftast äro lanceolatæ utrinque acutæ, mera sällan oblongæ, men då nästan alltid smalare och nedtill mindre rundade än hos *Dr. incana*. — *Hooker* och *De Candolle* hafva upfattat dessa arter alldeles på samma sätt som jag, hvarvid den förre vid citatet af Linnés Sp. Plant. uttryckligen tillagt "*secundum herbarium*" (se Flora Bor.

— Americ. 2. p. 52), och den sednare vid samma citat (se Syst. Regn. Veg. 2 p. 343) tillsatt tecknet !, hvarmed han alltid utmärkte att han jemfört den citerade författarens originalexemplar. Detta visar på det evidentaste, att båda desse grundlige forskare jemfört Linnés eget herbarium och grundat sina namn på de deri förvarade originalexemplar. — Då nu slutligen härtill lägges, att *Wahlenberg* obestridligen betraktar som hufvudform den vext jag anser för *Dr. hirta* L. (till någon annan kan fig. 4 tab. XI Fl. Lapp. icke rimligen hänföras), så tyckes det icke vara ringaste tvifvel underkastadt, att icke *Dr. rupestris* Br. utan den *Hooker*, *De Candolle* och jag kalla *Dr. hirta* L. bör bibehalla detta namn. — Det af Dr *Hartman* anmärkta förhållande med Solanders exemplar synes mig med denna åsigt kunna förenas om man antager, att Solander under sin resa verkligen samlat båda arterna, hvilka i Lappland utan tvifvel liksom i Norge vexa blandade om hvarandra (såsom skäl härföre kunde anföras att ex. af den verkliga *Dr. hirta* L. äro af Læstadius tecknade i Svensk botanik och insamlade för Herb. norm.), och att *Linné*, åt hvilken vexterna öfverlemnades, deribland för sig utvalde de största och med mest framstående karakterer försedda exemplaren, hvaremot Solander behöll de mindre, hvilka sedan kommo till Vet.Ak. samlingar, under det de, efter hvilka Linnés art upställdes, förvarades i hans herbarium. — Föröfrigt bör jag anmärka, att man vid bestämmandet af *Drabæ* ej alltför mycket bör fästa sig vid hårigheten, dess beskaffenhet eller täthet, ty denna varierar hos nästan alla arterna; enahanda är förhallandet med skidornas form, hvarom man genom jemförelse af en mängd lefvande exemplar lättligen öfvertygas. Ehuru små och outvuxna specimina af *Dr. hirta* äro snarlika *Dr. rupestris*, hafva dock båda en så olika habitus, att man, då man en gång sett båda lefvande bredvid hvarandra, ej sedermera gerna drager deras arträtt i tvifvelsmål.

Dr. incana L. Vid denna art har jag ingenting att til-

lägga eller anmärka, utom ett fel, som insmygt sig vid citerandet af Herb. norm. under var. ε; så väl i Vet.Ak. Handl. 1839 p. 75, som i Linnæa 1839 p. 332 står "*Dr. contorta* Herb. norm."; men som *Fries* hvarken i Herb. norm. eller någor annorstädes framställt denna form såsom egen art, utan blott såsom var. af *Dr. incana,* bör detta här ändras och i stället insättas "*Dr. incana β. contorta* Herb. Norm."

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Utur Flora oder Botanische Zeitung 1841.

(Forts. fr. N:o 11)

Förf. är benägen att, i likhet med Bernhardi, anse *Helianthemum polifolium,* såsom var. af *H. vulgare.* — *Viola palustris* β betraktas, efter Fries, såsom egen art: *V. epipsila* Ledeb. — I diagnosen på sect. I §. 2 utstrykas orden (pedunculi fructiferi) "apice recti," och hela afdelningen har blifvit omarbetad på den grund att flera arter tillkommit; skillnaden mellan dessa utvecklas och nya diagnoser meddelas; dessa anser Ref. sig här böra anföra: *V. hirta* L. acaulis, stolonibus destituta l. caudiculis lateralibus denique in stolones breves mutatis prædita, fol. ovatis l. oblongo-ovatis, interioribus prioribus profunde cordatis, stip. inferioribus ovatis, superioribus lanceolatis, omnibus acutis l. apice ipso obtusis fimbriisque margine glabris, fimbriis diametro transversali stipulæ brevioribus, sepalis obtusis, pedunculis fructiferis prostratis, caps. pubescente. — In pratis siccis, pascuis, ad fruticeta. Apr. Maj. — Fl. inodori, plerumque dilute violacei paululum in rubellum vergentes; occurrunt quoque colore saturatiore tincti. Folia vernalia sæpe breviter ovata et sinu levi aperto-cordata, æstivalia vero semper oblongo-ovata et basi sinu profundo cordata. — Species hujus subdivisionis in herbariis difficillime dijudicantur, et pro certo constitui non possunt, nisi specimina completa sint et cum

floribus, serius quoque cum foliis æstivalibus fructibusque collecta fuerint. Folia æstivalia, quæ sola normalia sunt et characteres diagnosticos exhibent, post anthesin demum explicantur. — *V. collina* Bess: acaulis, stolonibus destituta l. caudiculis lateral. denique in stolones breves mutatis prædita, fol. late — ovatis profunde cordatis, stip. lanceolatis attenuato — cuspidatis fimbriatis margine fimbriisque hispidulis, fimbriis intermediis diametrum transversalem stipulæ æquantibus, sepalis obtusis, pedunc. fructif. prostratis, caps. pubescente. In nemorosis et ad sepes (Sweitz, Regensburg, troligen längs foten af hela alpkedjan). Apr. Maj. — V. umbrosa *Hopp.* (nec Fries); *Reich. icon. f. 4497* (fol. vernalibus) et *f. 4493* (fol. æstivalibus sub nomine V. hirtæ umbricolæ). — A simili *V. hirta* differt stip. longius attenuatis, copiosius fimbriatis, fimbriis elongatis plerumque obscure glanduliferis et, ut stipula ipsa, pilis brevibus ciliatis. Flores pallide cærulei odorati; fol. æstivalia fere cano-puberula. — *V. sciaphila* Koch: acaulis, stolonibus destituta, fol. lato-ovatis sinu lato aperto cordatis, stip. lanceolatis acutis fimbriatis fimbriisque margine glabris, interioribus apice ciliolatis, fimbriis diametro transversali stipulæ brevioribus, sepalis obtusis, pedunc. fructif. prostratis, caps. glabra. — In locis umbrosis montium et regionum subalpinarum (Sweitz, Tyrolen). Apr. Maj. — V. umbrosa *Sauter* (nec Fries, nec Hoppe). — Ovaria glaberrima, quibus statim cognoscitur, folia lato-ovata, sinu lato aperto cordata, æstivalia glabrescentia, quæ nunc in *V. collina* magis hirta apparent quam verno tempore. Flores violacei fauce albi. Planta stolonum semper expers. Odor florum levis. — *V. ambigua* W. K.: acaulis, stolonibus destituta, fol. sinu lato aperto cordatis exterioribus ovatis interioribus oblongo-ovatis, stip. lanceolatis attenuato-cuspidatis fimbriatis margine glabris l. apice ciliolatis, fimbriis inæqualibus, longioribus diametrum transvers. stipulæ æquantibus, sep. obtusis, pedunc. fructif. prostratis, caps. puberula. — In pascuis (Sweitz). Apr. Maj. — Planta mihi haud satis nota; vi-

vam nondum vidi, nec folia æstivalia. — Differt a *V. sciaphila* ovariis puberulis et fol. interioribus oblongo-ovatis; a *V. hirta* fol., etiam interioribus, sinu lato — nec profundo et angusto — cordatis stipulisque angustioribus, magis attenuatis; a *V collina* hac nota, pubescentia parciore, stip. margine glabris. — *V campestris* M. B., sec. specim. podolica, V. ambiguæ subjungenda videtur. — *V. odorata* L. acaulis, stolon. elongatis, fol. lato-ovatis profunde cordatis, stolonum æstivalium reniformi-cordatis, stip. ovato-lanceolatis acutis margine fimbriisque glabris apice subciliatis, fimbriis diametro stipulæ transvers. multo brevioribus, sep. obtusis, pedunc. fructif. prostratis, caps. pubescentibus. — Ad nemorum margines, sepes, fruticeta, rivulos. Mart. Apr. — Flores saturate violacei; petalum impar basi dilute violaceum venis atro-violaceis, in discum violaceum protensis, pictum. Stipulæ exteriores ovatæ, interiores lanceolatæ, parcius fimbriatæ, fimbriis brevibus conspicue glanduliferis. Var. flor. plenis, albido-lilacinis et albis. — *V. alba* Bess. bonam constituit speciem a varietate albiflora V. odoratæ bene distinctam, in ditione Fl. germ. et helv. nondum lectam, sed in montosis calcareis Lotharingiæ detectam. — Diff. a *V. odorata* fol. subtriangulo-cordatis, conspicue acuminatis, sinu baseos profunde quidem, sed dilatato et aperto, cordatis, fol. stolon. æstivalium subtriangularibus, angulo terminali abrupte acuminato, lateralibus rotundatis et stolonibus æstivalibus simul cum planta materna florentibus, cum V. odoratæ stolones, post anthesin orientes, sequenti demum anno floreant. — *V. suavis* M. B.: acaulis, stolonifera, fol. lato-ovatis profunde cordatis, stolonum æstivalium reniformi-cordatis, stip. lanceolatis cuspidatis apice fimbriisque puberulo-ciliatis, fimbriis elongatis dimidium diametrum transvers. stipulæ æquantibus, sepalis obtusis, ped. fructif. prostratis, caps. pubescentibus. In declivibus ad ripas Viadri (Frankfurt a. d. Oder). — Florens facillime cognoscitur petalis violaceis quidem, sed magis in coeruleum vergentibus, superioribus a

basi ad tertiam longitudinis partem, 3 inferioribus a basi ad medium albis; infimum venis violaceis pictum est, ut in *V. odorata*. Fimbriæ stipularum glandulam obsoletam gerunt. — Vid *V. silvestris* omnämnes den observation, att *V. canina* förekommer blott på soliöppna ställen, men ej i skogarnas skugga; men om en skog, der *V. silvestris* vexer, uthugges så att den blir mera fri och öppen, visa sig snart exemplar af *V. canina*, hvilka inom så kort tid icke kunnat till denna grad upvexa från frön. Med anledning häraf förmodar Förf., att den sednare upstår af den förra. — *V. lancifolia* Thore, med hvilken *V. lactea* Sm. är identisk, är ganska lik *V. canina;* den vexer i England (der icke finnes någon art ex affinitate *V. persicæfoliæ*) och i Normandi, men är ej funnen i Tyskland; har man en gang sett den, kan den ej förvexlas med någon *V. persicæfolia*. — Med anledning af *Bertolonis* (han hänför alla med *V. canina* och *V. persicæfolia* förvandte arter till 2 species: *V. canina* med små stipler och perpendikulär grenig rot; samt *V. montana* med stora stipler och krypande rot) upgift, undersökte Förf. rötterna, och fann att hos *V. elatior* Fr., *V. pratensis* M. K., *V. stricta* Horn. (V. Ruppii Syn.) och *V. stagnina* Kit. utgå från de äldre rotstammarne rotskott, som fortlöpa under jorden 3—4 tum och sedan frambringa nya plantor; som dessa rotskott vid deras ursprung äro mycket smala och lätt afbrista, får man vid upgrafvandet nytja försigtighet; dessa rötternes olika beskaffenhet kan tjena såsom en underindelningsgrund bland de till denna afdelning hörande arter. — Äfvenledes till följe af *Bertolonis* (säkerligen på granskning af Allionii herbarium grundade) åsigt, anser Förf. *V. Ruppii* All. såsom en form af *V. canina*, hvadan den under samma namn i Synopsis uptagna art nu erhåller namnet *V. stricta* Horn. — En ny art antages: *V. Schultzii* Billot (in Schultz Fl. Gall. et Germ. exs.): caulibus erectis glabris, fol. cordato-ovatis antice subacuminato — angustatis, petiolo superne alato, stip. caulinis oblongo — lanceolatis foliaceis profunde dentatis, intermediis petiolo

duplo brevioribus, superioribus eundem æquantibus, sepalis acutis, calcare appendicibus calycis duplo triplove longiore apice acuminato et sursum recurvato bidentato. — In pratis paludosis turfosis (Elsas, Krain). Apr. Maj. V. Ruppii *Reich. Fl. Germ. exs.* — Blomman förrän den utslår gulaktig sedan snöhvit, sporren i början grönaktig sedan gulaktig. — Vexten ganska lik *V. stagnina*, men skiljd genom den längre annorlunda beskaffade sporren och de fullkomligt hvita blommorna. Från *V. Ruppii* All. skiljes den lätt genom rotskott och djupare hjertformiga blad. — *V. Billotii* Schultz (l. c.) är blott en modifikation af *V. stagnina* med bredare och större stipler. — Förf. utvecklar äfven orsaken, hvarföre han dels icke kan uptaga namnet *V. persicæfolia* Schreb. för *V stagnina*, dels ock anser det förra namnet alldeles böra lemnas å sido. — Med anledning deraf, att *Fries* i Herb. Norm. utdelat *V. pratensis* M. K. under namn af *V. lactea* Sm. med den anmärkning, att den fullkomligt öfverensstämmer med Smiths egenhändiga exemplar i Swartz' herbarium, yttrar Förf. allenast, utan att motsäga nämnde anmärkning, att båda arterna äro mycket lika hvarandra, men *V. prat.* dock skiljer sig genom stora stipler och rot som *V. stagnina* och *V. elatior*, hvaremot *V. lactea* har små stipler och rot som *V. canina*. — *Drosera oborata* hänföres som varietet under *Dr. longifolia*.

(Fortsättes).

III. Literatur.

1. *Revisio Caricum etc. Auctore S. Drejer.*

(Forts. o. slut fr. N:o 11.)

III. Carices genuinæ.

C. rufina Drej.: spicis subquinis approximatis oblongis ellipticisve terminali androgyna, perigyniis stipitatis ellipticis tenuissime ciliolato-serrulatis breve rostellatis, squamas ovali-obovatas obtusas superantibus, stigm. 2. — Grönland.

— Habitu et spicæ forma *C. lagopinæ* β quodammodo similis, affinitate autem arctiore *C. bicolori* connectitur.

C. holostoma Drej.: spicis 2—3, terminali mascula reliquis breviore l. deficiente, femineis 2 elongatis laxifloris subæquialtis, perigyniis subgloboso-ovalibus lævibus rostro brevissimo integerrimo, squamis ovatis obtusis perigynio brevioribus, stigm. 3. — C. Vahlii β. inferalpina *Wahlenb. Lapp.* — *Horn. Plantel.* — C. atrata β. rectiuscula *Hartm. Sk. Fl.?*

C. nigritella Drej. spica terminali mascula l. androgyna, femineis 2 densifloris approximatis pedunculatis arrectis infima bractea foliacea auriculata fulta, perigyniis stipitatis enerviis obsolete trigonis ovato-ellipticis squama ovata obtusiuscula sublongioribus, rostro brevi truncato emarginato, stigm. 2—3. — Grönland. — *C. stylosæ* C. A. Meyer proxima.

C. subspathacea Wormskj: spica masc. 1, femin. 2 breve pedunculatis erectis oblongis, bracteis foliaceis spathaceis nervosis, squamis valide trinerviis basi fructuum obvolventibus mucronatis pergynio subelliptico plano-convexo brevioribus, rostro brevi subemarginato, stigm. 2, 3. — C. salinæ forma *Hartm. Sk. Fl. ed. 3.* — C. salina β mutica *Wahlenb. Lapp.?* C. Hoppneri *Boott. in Hook. Fl. Bor. Amer.* — *α. stricta:* culmo stricto spicis plurifloris. — *β curvata:* culmo humiliore curvulo, spicis paucifloris, squamis perigynio multo brevioribus.

C. reducta Drej.: spica masc. 1, femin. 2 brevissime pedunculatis oblongis erectis, bracteis inf. foliaceis nervosis subspathaceis brevissime auriculatis, squamis uninerviis basi perigynium obvolventibus mucronulatis, perig. subobovatis plano-convexis enerviis superne margine asperato-denticulatis, rostro brevissimo subemarginato, stigm. 2. — Grönland.

C. anguillata Drej.: spica masc. 1, femin. 2 longepedunculatis erectis laxifloris, omnibus æquialtis, bracteis foliaceis exauriculatis, squamis ellipticis obtusissimis perigynio stipitato ovato enervio brevissime rostellato brevioribus, stigm. 2. — Island. — Spicis gracilibus elongatis eleganter pictis

planta nostra quibusdam *C. acutæ* formis similis quidem est v. c. Schkuhr t. FF; hæc species autem differt perig. non stipitatis, spicis pendulis gradatis. *C. cæspitosa* recedit spicis densifloris subsessilibus, perig. nervosis; *C. glauca* stigmatum numero, spicis pendulis, bracteis vaginulatis.

C. stans Drej.: spica masc. 1, fem. 3—6, elongatis cylindricis densifloris obtusis subsessilibus, bracteis infimis foliaceis latis planis culmum superantibus auriculatis, squamis oblongis obtusis, perig. (immaturis) obovatis brevissime rostellatis ore integris enerviis, stigm. 2—3. — Grönland. — *C. aquatili* et *saxatili* maxime affinis, ab illa differt fol. omnino planis latis, bracteis brevioribus, spica mascula solitaria, colore spicarum fusco l. atrato, statura humiliore; ab hac bracteis latis planis brevissime auriculatis culmum multo superantibus, spicis subclavatis densifloris etc.

C. saxatilis L. Såsom de mest karakteristika kännemärken på denna föränderliga art (för hvilken namnet *C. rigida* Good. i alla hänseenden synes för Ref. vara det säkraste och bästa) anföras: culmus breviusculus crassus trigonus l. triqueter lævissimus l. scaberrimus sæpe curvatulus; folia respectu brevitatis suæ satis lata culmo breviora marginibus sæpe recurvatis plus minus a caule excurvata; spicæ fem. 2—4 approximatæ erectæ sessiles l. infima remotiuscula breve pedunculata. Squamæ fem. ovato-ellipticæ perigyniis breviores l. æquantes obtusæ muticæ; perig. oblonga l. oblongo-obovata enervia, rostro brevissimo, stigm. 2. rarius 3. Följande varieteter upställas: *α. (typica) rigida, nigricans*: culmo crassissimo rigido humili, fol. planis latis brevibus excurvatis, spicis sessilibus approximatis auriculisque bractearum nigricantibus. — *β. infuscata:* culmo erectiore minus crasso, fol. angustioribus, marginibus revolutis, acutioribus erectiusculis, spicis tenuioribus laxioribus auriculisque bractearum infuscatis. — *γ. pudica:* culmo subcurvato humili, fol. planis subarrectis marginibus subrevolutis, spicis sub-4 sessilibus contiguis oblongis l. subrotundo-ovatis, stylo stigmatibusque in-

tra perigynium omnino inclusis. — *δ? lutosa:* culmo debili curvato, fol. planis latis excurvatis, spicis brevibus obtusiusculis subapproximatis lutescenti — fuscis. — In locis humidis.

C. hyperborea Drej.: spica masc. 1 oblongo-lanceolata obtusa, sæpe basi feminea, fem. sub-3 distantibus tenuiter pedunculatis arrectis laxifloris elongatis pedunculis scabriusculis, bracteis foliaceis angustis minute auriculatis, squamis ovato-lanceolatis obtusiusculis muticis perigynia superantibus, perig. elliptico-obovatis erostratis enerviis, stigm. 2 l. 3. — Grönland, Island, Færö, Lappland Læstad. in herb. Horn. — (Enligt af Prof. *Fries* benäget meddelad uplysning lärer denna art vara samma form, som *Læstadius* kallar *C. aquatilis β. epigejos*).

C. hæmatolepis Drej.: spica masc. 1, femin. 3—5 elongatis cylindraceis laxifloris in pedunculo lævi valido erectiusculis l. demum nutantibus, squamis ovatis acutis serrulato-mucronulatis perigynia ovali-ovata substipitata subsuperantibus, stigm. 2—3. — Grönland.

C. filipendula Drej.: spicis masc. 2, femin. subternis densifloris in pedunculo gracillimo lævi pendulis, squamis ovatis acutis mucronulatisve perigynia ovalia l. obovata obsolete nervata superantibus, stigm. 2. — *α: variegata:* elegantior et gracilior, spicis fem. ovato-oblongis, squamis atro-sanguineis perig. flavo-viridibus ovato-obovatis. Island in paludibus et pratis vulgatissima. — *β: litoralis:* humilior, spicis magis elongatis cylindraceis concoloribus (squamis perigyniisque fuscis). — Island. — *γ. concolor:* major et robustior, spicis cylindricis concoloribus, perig. ovatis l. obovatis. — Grönland. — Enligt sednare fran *Kunze* erhållna underrättelser upgifver Förf. att denna art icke är skild från *C. cryptocarpa* C. A. Meyer, hvilket namn dock synes mindre passande.

C. capillipes Drej.: spica masc. 1, femin. 2—3 in pedunculo longissimo scabro flaccidis rarifloris, squamis ovatis acutis mucronatis perigynia subovata superne margine scabrida superantibus, stigm. 2. — Island.

Af *C. pulla* Good. anföras 2 var.. *α. picea:* spicis fem. rotundatis piceis nitidis, squamis ovatis obtusiusculis, masculis obovato-spatulatis apice rotundatis, perig. magis squarrosis (stigm. 2 rarius 3). Island. — *β. fusca:* de toto magis elongata, spicis longioribus ferrugineo-fuscis squamis margine et apice hyalinis, masculis lanceolatis acutiusculis, femin. ovato-lanceolatis acutiusculis perigynio brevioribus, perigyniis magis arrectis. C. pulla *E. B. t. 2045.* — *Hartm.* — *Fr. Herb. norm.* — C. rotundata *Fl. Dan. t. 1407* (tristyla).

Vid *C. rotundata* Wahlenb. anmärker Förf. att han mellan den och *C. pulla* ej kan upptäcka någon annan verklig skilnad än bladen, som hos den ena äro inrullade, hos den andra platta; antalet af stigmata varierar; han är derföre böjd för att antaga *C. rotundata* blott som en var. af *C. pulla.*

C. hymenocarpa Drej. eadem ac *C. membranacea* Hook. (nec Hoppe), Boott., Dewey. — *C. ampullacea β. borealis* Hartm. — *C. stenolepis* Less.?

Till slut bifogar Förf. en öfversigt af de i arbetet framställda 57 arternas fördelning mellan de ifragavarande 3 länderna Grönland, Island och Färöarne. Grönland har 41 arter, hvaraf 23 ej äro hittills anmärkta i någon af de andra 2 trakterna; Island har 27, hvaraf 7 icke äro observerade på Grönland eller Färöarne; dessa sista hafva 16 arter, bland hvilka äfvenledes 7 icke äro samlade hvarken på Grönland eller Island.

Detta för arktiska äfvensom för Skandinaviska Floran vigtiga arbete önskar Förf. sjelf endast må betraktas som en prodromus till en fullständig monografi öfver nordiska arterna af detta slägte, hvarpå han arbetar och till hvars fulländande han önskade genom meddelade bidrag och uplysningar från Nordens botanister sättas i tillfälle.

2. Jahresbericht der Königl. Schwedischen Akademie der Wissenschaften über die Fortschritte der Botanik im Jahre 1836 von Joh. Em. Wikström. Übersetzt und mit Zusätzen und Re-

gistren versehen von C. T. Beilschmied. Breslau, Max, 1840. VIII, 362 pag. 8:o.

— — — — *im Jahre 1837* — — — —. *Breslau, Max, 1841.* VIII, 435 pag. 8:o.

Det är tvenne män, hos hvilka Svenska Botanister stå i största förbindelse, för det de i Tyskland spridt kännedom om det, som i vårt fädernesland uträttats i botaniskt hänseende, och hvilket utan dessas omsorg troligen länge blifvit obekant för den större botaniska publiken. Dessa män äro Dr *Beilschmied* i Ohlau i Slesien och Prof. *Hornschuch* i Greifswald. Dessa utgöra och hafva länge utgjort liksom den mellanlänk, hvarigenom Sverges botanister stått i beständig direkt förbindelse med Tyskland. Båda hafva af intresse för vetenskapen sjelfva lärt sig vårt språk, hvilket den allrastörsta delen af utlänningar tyvärr icke synes särdeles fråga efter att lära sig, hvadan ock hvad som på detsamma utgifves förblir obekant och otillgängligt intilldess det blifvit öfverflyttadt på ett annat tungomål. Utom de mångfaldiga uplysningar och biträden Prof. *Hornschuch* i enskild väg med största beredvillighet lemnat hvarje Svensk botanist, som i detta afseende vändt sig till honom, vittnar Flora oder Botanische Zeitung om den upmärksamhet och intresse, hvarmed han under en lång följd af år följt Botanikens utveckling i Sverge. — Dr *Beilschmied* har å sin sida gjort sig högt förtjent genom att icke blott på Tyska öfversätta, utan äfven genom tillägg och förbättringar ännu mera öka värdet af de årsberättelser om Botanikens framsteg, hvilka Prof. *Wikström* allt sedan 1820 utgifvit. Sedan Dr. Beilschmied nu äfven dragit försorg derom, att dessa årsberättelser för 1823 och 1825, hvilka öfversatts och utgifvits af Müller i sammanhang med de Zoologiska, numera kunna i bokhandeln erhållas särskildt, hafva vi hela samlingen öfversatt på tyska och genom de gjorda tilläggen en fullständig öfversigt af botanikens utbildning och framsteg under dessa år, samt derjemte ett begvämt reper-

torium öfver alla utgifna arbeten och deras väsendtliga innehåll. Detta allt har Dr. Beilschmied utgifvit på egen bekostnad, så att man ej kan undra öfver att de ganska stora förluster i pekuniärt afseende, som härigenom förorsakats honom (upgående till 8—900 Pr. Th.), gjort att han tröttnat. Han har likväl icke velat öfvergifva ett företag, som så mycket intresserar honom och som äfven är af så stor nytta, utan har öfverenskommit med Prof. *Berghaus* i Potsdam, att han i dennes "Annalen der Erd-, Völker- und Staatenkunde" får de botaniska årsberättelserna införda mot deltagande i tryckningskostnaderne. Måtte ingen af dem öfvergifva detta företag! — De båda årgångar Ref. nu anmäler äro införda i dessa annaler, men derjemte äfven särskildt tillgängliga i bokhandeln.

Dessa båda årsberättelser vitna i lika, om ej ännu högre, grad som de föregående om den sorgfällighet, noggranhet och begagnande af alla utkomna större och mindre arbeten, som öfversättaren eller måhända rättare bearbetaren användt för att gifva dem all möjlig utförlighet och intresse. Skandinaviens botanister stå i särskild förbindelse till honom för det han i årsberättelsen för 1837 på ett ställe samlat flera smärre upsatser rörande Norge och i synnerhet Dovrefjeld hvars Flora här är den komplettaste man till närvarande stund eger.

Det kan ej vara Ref. afsigt att ingå i någon granskning af dessa årsberättelser; han har allenast velat fästa Svenska botanisternas upmärksamhet på tillvaron af ett arbete, som i sjelfva verket enhvar botanist bör ega, hvilken är i saknad af tillgång till ett större bibliotek (något som tyvärr är förhållandet med en stor del af Sverges botanister till och med dem, som vistas i Universitetsstäderna). Han finner i den tyska bearbetningen på ett ställe samladt innehållet af allt det under årets lopp i vetenskapen utgifna; han sättes genom densamma i tillfälle att öfverse det hela, för att sedan kunna sjelf anskaffa sig de arbeten, hvars innehåll särskildt

kunna intressera honom. Ref. kan icke underlåta, att ännu en gång yttra den önskan, att Dr. *Beilschmied* icke måtte tröttna vid detta arbete!

3. Nomenclator Botanicus seu Synonymia plantarum universalis, enumerans ordine alphabetico nomina atque synonyma tum generica tum specifica et a Linnæo et a recentioribus de re botanica scriptoribus plantis Phanerogamis imposita. Auctore Ernesto Th. Steudel. Editio secunda ex novo elaborata et aucta. Stuttg. et Tubing. Cotta 1840—41. 2 Vol. Lex.—8:o. 852 et 810 pag.

Tjugo år äro förflutna sedan första uplagan af detta arbete utkom och under denna tid hafva de botaniska forskningarne så ryckt framåt, att denna nya uplaga med mycket större format utgör nära dubbelt sidotal. Da den förra uplagan upräknade 3376 slägten med 39,684 arter bland fanerogama vexter, så innehaller den närvarande 6722 genera med 78,005 arter, således ett nära dubbelt antal, och ehuru mycket denna förökning än må tillskrifvas det under de sednare decennierna alltmera kring sig gripande begäret att sönderdela slägten och arter, så återstår ändock ett ganska betydligt antal, som man måste betrakta såsom rent af nya upptäckter. Detta är också ej att undra öfver då man tager i öfvervägande den massa af vexter, som under dessa år sammanbragts af de i alla verldens delar resande botanister och blotta samlare; och med skäl kan man säga, att Botaniken har att fröjda sig öfver det lifligaste deltagande och ett derpå beroende skyndsamt framåtskridande. Men denna massa af slägten och arter jemte den ännu större massa af synonymer, som blifvit en nödvändig följd dels af det nyssnamnda begäret att sönderdela och omdöpa, dels af det ofta inträffande liktidiga beskrifvandet af samma insamlade materialier af olika författare, hafva gjort behofvet af en ny Nomenclator i högsta grad känbart; och man stadnar i största förbindelse hos Förf., som velat än en gång åtaga sig det på en gång mödosamma och högst tråkiga göromålet att utur de utkom-

na arbetena sammansöka alla artnamnen, sinsimellan jemföra och sammanjemka de särskilda författarnes olika åsigter rörande dels de med lika namn betecknade skiljda vexter eller med olika namn utmärkta men i grunden enahanda vextarter, dels ock sjelfva begreppet af genus och subgenus, af art och underart samt varietet. Det är just detta, som gör att ett arbete af detta slag är icke blott mödosamt och svårt, utan äfven föga tacksamt, emedan den möda, som derpå är nedlagd, nästan icke skönjes då arbetet är fulländadt och framställer sig som ett torrt register utan något särdeles intresse.

Hvad anordningen beträffar, är den i närvarande uplaga alldeles densamma som i den förra. Vid hvarje genus lemnas anvisning på dess plats hos *Sprengel*, *Decandolle* och *Dietrich*, äfvensom vid arterna är utmärkt den ordning de intaga hos dessa författare. Hvad som i denna uplaga tillkommit ar att vid hvarje art finnes utsatt det land eller den trakt der den vexer. — Det ligger i sjelfva beskaffenheten af ett sådant arbete, att det kommer att i speciela fall innefatta oriktigheter, hvilka ofta äro af det slag att de ej kunna förekommas; detta är så mycket ursägtligare, som man ej sällan finner olika Författare till ganska skiljda arter citera samma synonymer och det till och med i sådana fall då man har rättighet att fordra och vänta att noggran kritik blifvit använd; en så skarp kritik kan man ej begära i ett arbete sådant som det närvarande, hvilket måste anses uppfylla sin afsigt, då det så fullständigt som möjligt uptager alla hos författarne förekommande artnamn och fördelar synonymerna på det sätt, som de i hvarje fall mest tillförlitliga och kritiska auktorer göra.

Papperet är i denna uplaga utmärkt vackert och trycket mycket redigt och ändamålsenligt.

IV. Hvarjehanda.

1. Under loppet af förra och innevarande år hafva följande Botanister aflidit, hvilkas frånfälle hittills icke i dessa blad anmälts. *Domenico Viviani*, Botan. Professor i Genua dog derstädes d. 15 Febr. 1840. — Don *Mariana Lagasca*, Botan. Professor och Direktör för botaniska trädgården i Madrid, afled d. 23 Juni 1840. — Farmaceuten *Aloys Traunfellner*, som gjort sig mycket förtjent af Kärntens Flora, afled i Klagenfurt d. 13 Okt. 1840. — I Grätz afled den 15 Oktober nämnde år *L. C. v. Vest*, Kejserl. Gubernial-Råd och Protomedikus i Steyermark, hvilken författat flera botaniska athandlingar införda i de äldre årgångarne af Flora. — *Frans Bauer*, född i Feldberg i Österrike d. 4 Okt. 1758 och som vistats i England sedan 1788, hvarunder han utmärkt sig för sina teckningar af mikroskopiska föremål hörande till djurens och vexternas anatomi, dog i Kew d. 16 December 1840. — *F. X. Heller*, Botan. Prof. i Würzburg och författare till *Flora Wirceburgensis*, dog derstädes d. 20 Dec. 1840. — Vid samma tid afled i Freiburg Botanisten *Chevallier* från Paris, hvilken utom andra arbeten utgifvit *Flore des environs de Paris*, och som lärer efterlemnat ett nästan fulländadt större mykologiskt arbete. — I Januari månad 1841 afsomnade i Geneve *J. P. Vaucher*, 78 år gammal; han var isynnerhet bekant genom sin *Histoire des Conferves d'eau douce*, hvarförutan han utgifvit flera andra arbeten. Kort före hans död utkom fullständig *Histoire physiologique des Plantes d'Europe* i 4 band, hvarpå han i 20 år arbetat. Han var den äldre De Candolles första lärare i Botanik. — Den 14 Januari detta år dog i München Hofrådet *Ignaz Döllinger*, hvilken isynnerhet vinlagt sig om Muscologien. — D. 15 Januari afled i Braunschweig Zool. Prof. *Ar. Fr. A. Wiegmann*, utgifvare af Archiv für Naturgeschichte. — Vext-fysiologen Dr *Daniel Ellis* dog i London d. 17 Febr. — Den 11 Mars dog i Ellwangen Medicinal-

Rådet *Johan Aloys von Frölich*, känd genom sina monografier öfver *Gentiana* och *Hieracium;* han var född i Oberndorff i Allgau d. 19 Mars 1766. — *Fridolin Carl Leopold Spenner,* Botan. Prof. i Freiburg i Breisgau, dog derstädes d. 5 Juli i sitt 43 år. Han hade efter Nees von Esenbecks död öfvertagit redaktionen af *Genera plantarum Floræ Germanicæ,* hvaraf 21 fasciklar hittills utkommit.

2. Fortsättningen af det förträffliga planchverket *Genera plantarum floræ germanicæ* kommer att redigeras af Prof. D:r *G. Bischoff.*

3. Bland de flera saker, som i Sverge öfver all höfvan vanvårdats, räknas med allt skäl äfven hortikulturen. Väl finnas äfven här så kallade trädgårdar; men de äro i allmänhet af det slag, att de icke i något hänseende kunna jemföras, längt mindre mäta sig, med dem man vanligen finner hos utlänningen. Under de sednare åren har dock upmärksamheten i högre grad riktats äfven härpå, och ett sträfvande till något bättre har uppenbarat sig. Ett vigtigt medel för att underhålla och leda detta sträfvande är utgifvandet af tidskrifter, som egna sig uteslutande åt detta ämne, och genom meddelande af anvisningar för trädgårdars anläggningar och vidmakthållande, samt om olika vexters odlingssätt m. m. lemna dem, som härföre intressera sig, en ledning, hvilken är hos oss så mycket nödvändigare, som vi tyvärr här i Sverge lida en hardt nära total brist på skickliga vetenskapligt bildade trädgårdsmästare. Åtskilliga försök för åstadkommandet af dylika tidskrifter hafva tid efter annan gjorts, men snart afstadnat, emedan de ej med nödvändigt intresse omfattats af den större allmänheten och kanhända äfven för det någon passande plan icke på förhand var upgjord eller sedermera följdes. För närvarande ega vi tvenne åt detta ämne egnade tidskrifter; den ena påbörjades för ett par år sedan här i Lund af Hr *Lilja* under titel: *Tidning för trädgårdsskötsel och allmän vextkultur;* den andra utgifves i Stockholm och redigeras af Prosten *G. W. Gumælius;* den

bär titel af: *Tidskrift för trädgårdsodling och blomsterskötsel*, påbörjades i år och utgifves i häften, hvaraf tvenne hittills utkommit. I fråga om dessa, kunna vi ej annat än gifva företrädet åt den sednare, hufvudsakligen på den grund, att den mera sysselsätter sig med det praktiska. Man kan ej heller undra öfver denna tidskrifts företräde; den utgifves af trädgårdsföreningen; har således från flera håll att påräkna bidrag; Stockholm och trakten deromkring har äfven icke så få bättre trädgårdar, äfvensom de literära hjelpmedeln der äro i ojemförligt större förråd tillgängliga. Hr *Lilja* är deremot inskränkt till sig sjelf; har hvarken några större trädgärdar eller något med de i denna kunskapsgren utkomna verk försedt bibliotek att rådfråga. — Bland de i Gumælii Tidskrift införda upsatser, vill Ref. särskildt omnämna en af den skickliga trädgårdsmästaren i Upsala *D. Müller* författad upsats om vexters förökning och fortplantning.

V. Tillägg och Rättelser vid Lindgrens upsats om Lamia (i N:o 11), sedermera meddelade af Författaren.

Sid. 204 rad. 6 tillägges: Det är den till mot hösten utvexta och nu med stam och grenar nedliggande *Lamium incisum* som, utefter de numera äfven till långa ax utvecklade talrika blomkransarne, är så utmärkt med sina foliis floralibus subrhombeis. De första folia floralia äro deremot hos den tidigare uprätta formen af samma vext ofta mera triangulari-deltoïdea, eller till och med subcordata. De båda sistnämnda bladformerna förefinnas ofta bredvid hvarandra vid angränsande blomkransar. Alla former af *L. incisum* hafva likväl, som redan blifvit yttradt, mer eller mindre inskuret flikiga blad.

Den strax derefter införda diagnos på *L. incisum* ändras sålunda:

L. incisum Willd. *foliis* inæqualiter *inciso-lobatis* inferioribus ovato-cordatis, *superioribus subrhombeis triangulari deltoideis vel subcordatis* breviter petiolatis concaviusculis, *petiolo dilatato!, tubo corollæ intus subnudo,* fauce utrinque denticulis duobus notata, dente superiore subulato, *dentibus calycis post anthesin patentibus,* antheris barbatis.

Framställningen af skiljaktigheterna mellan *L. purpureum*, *incisum* och *intermedium* ändras, med hänseende till de 2 sista arterna, sålunda:

Lamium incisum Willd. *tubo corollæ intus subnudo, corolla* ipsa *pallide-purpurea, foliis* superioribus subrhombeis triangulari-deltoideis et subcordatis *inciso-lobatis* et concaviusculis insigne.

Lamium intermedium Fr. *tubo corollæ intus subnudo, corolla magna* intense purpurea, *dentibus calycis longioribus!* ac pilosioribus, *foliis superioribus cordato-subreniformibus lobatis* et subsessilibus distinctum.

Rättelser.

(N:o 6) Sid. 114 rad. 13 nedifrån: läs: ätlöje
— — — 11 — utstrykes: få
(N:o 8) — 160 — 22 upifrån: står: Hoburg: läs Thorsborg.
(N:o 9) — 172 — 16 nedifrån läs: purpurascens.
(N:o 10) — 178 — 1 — står: §. 13: läs: §. 17.
— 180 — 15 opifrån: läs: Lactuca
— 189 — 5 nedifrån läs: under
— — — 18 — — fascikeln
— 190 — 1 — — pimpinellæfolium.

Register öfver Botaniska Notiser för år 1841.

Afhandlingar.

Borgström, Anteckningar om temperaturen och vårens ankomst till Carlstad 1840 Sid. 71.
Fries, öfver vextnamnens etymologi. 113.
—, några ord om Rumex acutus och aquaticus L. 129.
—, C. G. Rafns förtjenster om Skandinaviens Flora 161.
—, rön öfver vissa vextformers sjelfständighet som arter 177.
Hartman, Olof Rudbecks Lappska vexter. 49, 65.
—, Tillägg och rättelser till Handbok i Skandinaviens Flora ed. 3. 80.
Holmgren, Anteckningar om vegetationen kring Motala 145.
Lindblom, Bidrag och anmärkningar till Skandinaviens Flora 1, 17.
—, några ord om arterna af slägtet Draba 217.
Lindgren, Avena intermedia n. sp. 151.
—, något om de i Vestergötland förekommande arter af slägtet Lamium. 201, 242.

Anmäldta arbeten.

Areschoug, Algæ Scandinavicæ exsiccatæ, fascic. 2. 13.
Beilschmied, Jahresberichte etc. 235.
Bruch et Schimper, Bryologia Europæa, fascic. x. 176.
Drejer, revisio critica Caricum borealium etc. 210, 231.
Endlicher, Genera plantarum. 173.
—, Iconographia generum plantarum. 175.
Hegetschweiler, Flora der Schweiz. 76.
Icones Floræ Danicæ, Fasc. 39. 167.
Kunze, Supplemente der Riedgräser. 10.
Læstadius, loca parallela plantarum. 40, 57.
Steudel, nomenclator Botanicus. 238.
Weinmann, Enumeratio stirpium In agro Petropolitano. 136.
Wikström, Stockholms Flora 1:a delen. 36.
Wimmer, Flora von Schlesien. 7.

Befordringar och hedersbevisningar.

Areschoug 48. — Düben 48. — Læstadius 64.

Dödsfall:

Bauer 240. — Chevallier 240. — De Candolle 198. — Döllinger 240. — Ellis 240. — Frölich 241. — Heller 240. — Hornemann 198. — Lagasca 240. — Spenner 241. — Traunfellner 240. — Vaucher 240. — Vest. 240. — Wiegmann 240. — Viviani 240.

Resande Naturforskare:

Afzelius 158. — Areschoug 158. — Arrhenius 158. — Blytt 158. — Düben 143, 158. — Liebmann och Karwinski 158. — Lund 158. — Suhr 158. — Wahlberg 144. — Zetterstedt 158. — Ångström 158.

Smärre upsatser och notiser:

Botaniska fynd på Gottland. 160, 196.
— — i Skåne. 197.
Botaniska institutionerna i Lund och Upsala. 15, 215.
Botanisk trädgård i Göteborg. 197.
Fortsättning af Archiv für Naturgeschichte. 214.
— af Genera plantarum floræ germ. 241.
Fries, Herbarium normale Fasc. VI; VII. 14, 199.
— , om platsen för Portulacaceæ och Halorageæ. 80.
— , sättet att vintertiden drifva större buskar. 80.
Landtbruksinstitutet i Upland. 159.
Lindgren, notis om vegetationen på Kinnekulle och omgifvande trakt. 127, 160.
Literära tidskrifter. 48, 128, 159.
Notis om utgifvandet af Mohls och Walpers' Repertorier 214.
Publikt anslag till fortsättande af Wikströms Stockholms Flora. 197.
Tidskrifter i Hortikulturen af Gumælius och Lilja. 241.
Trautvetters historia om botaniska Literaturen i Ryssland. 143.
Utbredningen af Umbilicaria atro-pruinosa. 196.

Utdrag ur utländska upsatser.

Böckeler, om Oldenburgska vexter. 206.
Fermond, om befruktningen hos en del vexter. 205.
Koch, Brassica campestris funnen i Tyskland. 206.
— , tillägg och förbättringar till Synopsis Floræ Germanicæ. 207, 227.
Müller, om Confeva Orthotrichi Auct. 166.
Miquel, anmärkningar vid föregående upsats. 170.
Sauter, om lafvegetationen i Salzburg. 153.
— , om svampvegetationen i Salzburg. 207.
Schultz, anmärkningar ofver Carex fulva och C. Hornschuchiana. 154.
Tenore, botanisk karakteristik öfver höjdregionerna i Neapel. 155.

Utmärktare Vextnamn.

Aira alpina et cæspitosa 44. — Aira uliginosa 195. — Allium fallax 83. — Anagallis cærulea 197. — Angelica litoralis 82. — Arenaria cæspitosa 171. — Ar. ciliata 87. — Ar. gothica 160. — Avena intermedia 151.

Barbareæ 63. — Betulæ 160, 192. — Brassica campestris 206. — Braya 95, 98. — Bryomyces 170. — Bryum uliginosum 111.

Calypso borealis 105. — Cardamine amara 99. — Carduus crispus var. 5. — Carex fulva et Hornschuchiana 154. — C. limosa et aff. 63. — C. undulata 12. — C. Öderi 163 — Carices 11, 106, 211 följ. 23 etc. — Cerastia 108. — Chenopodium album et opulifolium 192. — Cirsium acauli-oleraceum 102. — C. canum 1, 103. — C. heterophyllum 6. — Conferva Orthotrichi 166. — Corydales 188, 209.

Drabæ 96, 217. — Dr. arctica 172. — Drosera obovata 190, 231.

Elatine 86. — Encalypta apophysata 110. — Equisetum palustre var. 195. — Erigeron eriocephalus 173. — Erodium pimpinellæfolium 190. — Euphrasia officinalis et gracilis 94.

Galia 181 följ. — Gnaphalium nudum 206.

Haloragеæ 80. — Helianthemum 227. — Hieracium 17 följ., 101.

Irides 160, 196, 206. — Juncus inundatus 171. — Juncus nigritellus 83, 193, 206.

Lactucæ 180. — Lamia 201 följ., 205, 242. — Lathyrus 100. — Lilium bulbiferum 128, 160.

Menthæ 183 följ. — Myosotides 43.

Nasturtium microphyllum et Silifolium 206, 210. — Nuphar luteum et pumilum 57, 93.

Orchis latifolia et aff. 104. — Orobanche elatior 94. — Orobanche Epithymum? 160.

Phragmidiolum 167. — Platantheræ 105. — Poa sudetica 193. — Polytrichum angustatum 111. — Portulacaceæ 80. — Potamogetones 164. — Potentilla alpestris et verna 44. — Pot. argentea et aff. 92. — Poterium Sanguisorba 197. — Primula farinosa et stricta 48. — Pruni 127.

Ranunculus acris 58. — Ran. aquatilis et varr. 57. — Ran. reptans 189. — Raphanus 210. — Rosa canina 89. — R. tomentosa 180. — Rubi 90. — Rumex acutus et aquaticus etc. 129 följ., 165. — R. helolapathum 171. — Rumex domesticus 85. — Rumices 194.

Salices 46, 55 följ., 64 följ. — Saxifraga Aizoon 46. — Scleranthi 191. — Seda 191. — Sinapis arvensis 187. — Sisymbrium Araboides 98. — S. humifusum 172. — Spergula nivalis 89, 171. — Stellaria alpestris et aff. 45, 60, 63.

Taraxacum phymatocarpum 172. — Thalictra 207. — Thalictrum minus et aff. 188 följ. — Timmiæ 176.
Umbilicaria atro-pruinosa 196.

Veronica agrestis var. 186. — Viola canina et aff. 81, 230. — V. hirta et aff. 227.

Anmälan.

Å 12 nummer af **Botaniska Notiser för år 1842** *kan med 1 R:dr 32 sk. Banko prenumereras i Stockholm hos Bagge och hos Fritze; i Upsala hos Hörlin och Lundequist; i Linköping hos Sahlström; i Karlstad hos S. Hardin; i Lund hos Gleerup; i Malmö hos Cronholm; i Köpenhamn i Gyldendalska Bokhandeln; i Kristiania hos Wullfsberg; samt, med tillägg af postarfvode, på alla postkontor i riket. — Tidskriftens form blir densamma, som under detta år; hvarje nummer skall utgöra 1 eller 2 ark och möjligen komma extranummer att såsom bihang någon gång lemnas. — Utgifvaren får anmoda Sverges yngre Botanister att genom meddelande af upsatser bidraga till ernåendet af det med tidskriften afsedda syftemålet.*

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.
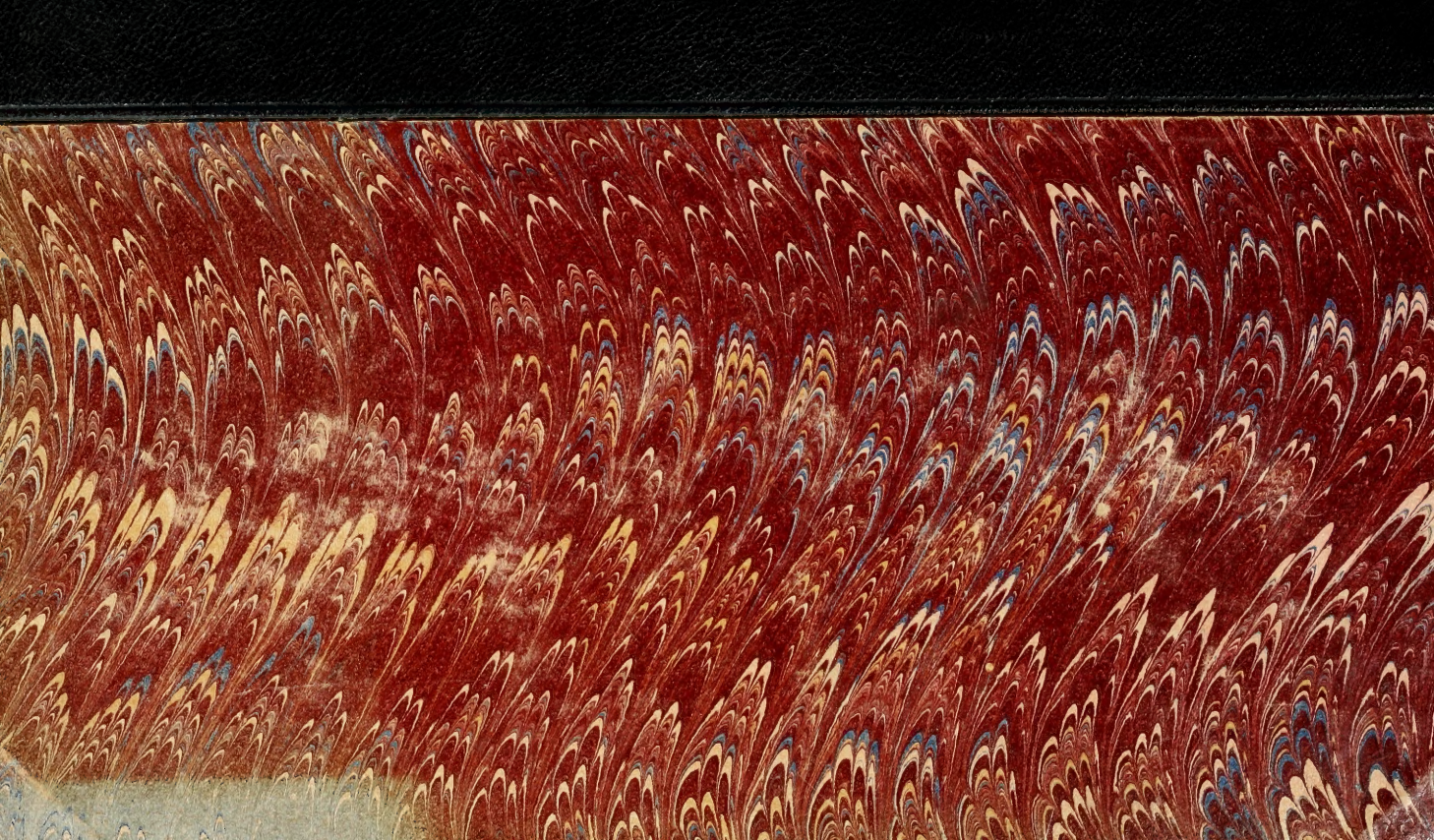
New York Botanical Garden Library
3 5185 00259 3844